

A. Gellii Noctium
atticarum libri XX / ex
recensione et cum
apparatu critico Martini
Hertz

Aulu-Gelle (0123?-0180?). A. Gellii Noctium atticarum libri XX / ex recensione et cum apparatu critico Martini Hertz. 1883-1885.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :

*La réutilisation non commerciale de ces contenus est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source.

*La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service.

Cliquer [ici pour accéder aux tarifs et à la licence](#)

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

*des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.

*des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter reutilisation@bnf.fr.

8° Z 2523 (1)

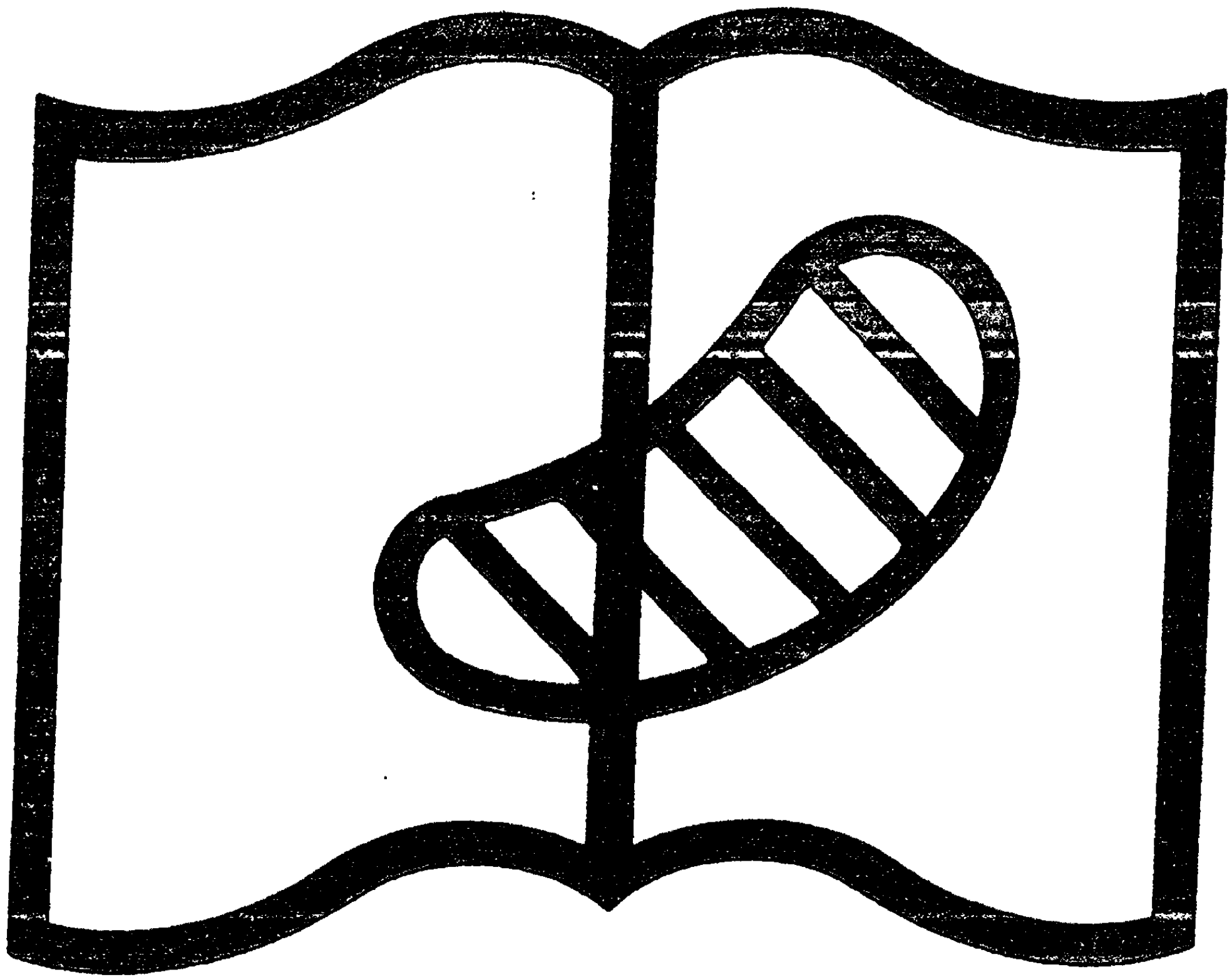
Berolini

1883

Aulu-Gelle

Noctium atticarum libri xx

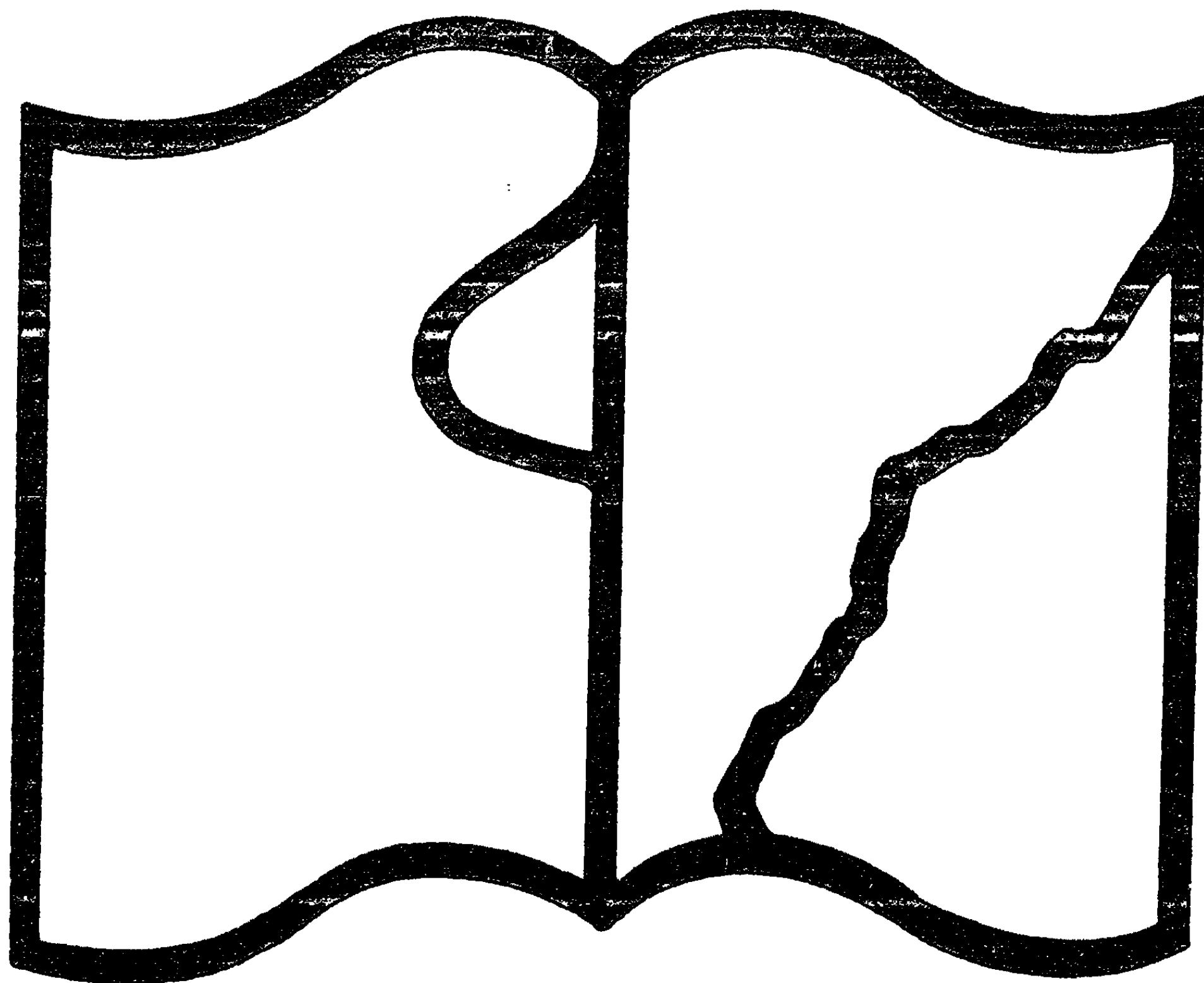
Tome 1

**Symbole applicable
pour tout, ou partie
des documents microfilmés**

Original illisible

NF Z 43-120-10

**Symbole applicable
pour tout, ou partie
des documents microfilmés**

Texte détérioré — reliure défectueuse

NF Z 43-120-11

A. GELIN

ADDITIONAL COPY

LIBRARY

RECEPTION

MARTIN HERTZ

COLLECTED

1

WILL HERTZ LIBRARY

NEW YORK

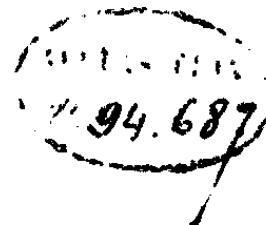
A. GELLII
NOCTIVM ATTICARVM

LIBRI XX

EX RECENSIONE

ET CVM APPARATV CRITICO

MARTINI HERTZ.

VOLVMEN PRIVS.

BEROLINI

IMPENSIS WILH. HERTZ (LIBRARIAE BESSERIANAE)

MDCCCLXXXIII.

2523

OTTONI ET WILHELMO

FRATRIBVS VNICIS

PRAEFATIO.

De A. Gellii noctium Atticarum codicibus quae olim exposui munt. acad. Berol. menstr. a. 1847 d. IV m. Nov., ed. Gellii Lips. a. 1853 1 p. III sq. (cf. Baehrii HLR III⁴ p. 372, ubi cod. Palatinus perperam numero XXV signatur), ea etiam nunc ita comparata esse censeo, ut interim hoc volumen sine ampliore praefatione emitte possit, accuratiore librorum mss. descriptione una cum universa horum librorum historia critica alteri huius editionis volumini mox, ut spero, prodituro reservata. Nunc conspectum notarum a me in adnotatione adhibitarum, quae interpretatione aliqua egent, proposuisse satis habeo. Sunt autem haec:

I. Per libros N. A. I—VII.

- A = cod. palimpsest. Vat.-Palat. XXIV, membr., saec. fere V.
F = cod. Vat. 3452, membr., saec. XIII.
P = cod. bibl. nat. Parisinus, olim Regius, 5765, membr., saec. XIII.
R = cod. acad. Lugd. Bat. Gron., olim Rottendorffianus, 21, membr., saec. XII.

II. Per libros IX—XX.

- Q = cod. bibl. nat. Parisinus 8664, membr., saec. XIII.
Z = cod. acad. Lugd. Bat. Voss. F 7 (Voss. maior), membr., saec. XIV.
B = fragmentum cod. Bern. 404, membr., saec. XII.

B = continuatio eiusdem codicis Ultratraiectina.

O = cod. Christinae in Vat. I (Danielinus) 597, membr., saec. X.

X = cod. acad. Lugd. Bat. Voss. F 112 (Voss. minor), membr., saec. X.

H = cod. Christ. in Vat. II (Petavianus) 1646, membr., saec. XII.

N = cod. bibl. Magliabecch., olim S. Marci, Florent. 329, chart., saec. XV.

Litt. min. *απρὸς τοὺς ἄλλους* significant horum codd. manus alteras.

III. Per libros omnes.

T = anthol. Gellio-Valeriana Thuaica (cod. Paris. 4952, olim Colbert, membr., saec. XII.)

Y = eadem Ursiniana (cod. Vat. 3307, membr., saec. XII.)

β = lectiones ex cod. Buslidiano olim excerptae.

σ = Casp. Scioppii excerpta (φ corundem apographa Wouweriana, v Lindenbrogiana).

ς = codd. recentiores. Quod si accuratiore quadam significatione non addita semel tantum in adnotatione aliqua legitur, *ς* a me collatos aut aliunde notos plerosque s. omnes (hoc interdum ubi ex re videbatur eo notavi), si saepius in eadem adn. adhibetur, partem aliquam horum librorum singulis locis denotat: ubi ex Dresselii potissimum silentio in codd. ab eo collatis dubitatio subnascebatur, id s. parenthesi s. interrogationis signo s. add. voce. *ex Dress.* (s. *Dr.*) *sil.* significatum est (*Vrb.* = cod. Vat. Vrb. 309; *u* = cod. Vat. 1532; *Guelf.* = cod. Lionis Guelferhytanus; in adn. ad lemmata libri VIII *a* = cod. Laur. LIV 28; *d* = cod. Laur., olim eccl. Flor., 188; *f* = cod. Par. S. Germ. 643; *n* = cod. Par. S. Germ. 1185; *s* = cod. Sozomeni Par. la Vall. 110; *u* = *Vrb.*).

e = cdd. veteres s. omnes s. pleraeque.

- α = Lnd. Carrio (nude positum = ed. Paris. ap. H. Stephanum a. 1585; αv Carriouis castigations et notae ad lib. I e. 1—25, 8).
 γ = IFGronovius.
 i = IGronovius.
 c = AGCramerus (si nihil ad litt. c additur = Crameri adn. ms.).
 λ = Alb. Lion.
 m = Lnd. Mercklin (nude positum = eius 'die Cttiermethode u. Quellenbenutzung des A. G. in den N. A.' ann. phil. suppl. III 635 sqq.: m^a eiusdem adn. ms.).
 k = Iul. Kretzschmeri diss. Gryph. a. 1860 de A. Gellii fontibus part. I.
 μ = INMadvigius (nude positum = eius advers. crit. II lib. IX c. I p. 583 sqq.).
 τ = Theodorus Mommsenius (nude positum = eius adn. ms.).
 h = MHertz (h^r = ed. Lipsiensis; h^s = vindiciae Gell. Gryph. a. 1858; h^r I et II = rament. Gell. mantissae Vrat. a. 1868 et 1869; h^{ss} = vindiciae Gell. alterae Lips. 1873 et in ann. phil. suppl. VII et seorsum expressae).
 $=$ = sic etiam (inprimis ei libri, qui praeter codd. in adn. aliqua non allatos, cum lectione recepta conspirant).

Nulla nota lectioni in altera adnotationis alicuius parte post colon positae adiecta significatur, eam lectionem in omnibus codd. inveniri, quorum in priore adnotationis parte mentio non facta est.

Quibus iam nihil aliud addo nisi id, me, cum in priore editione apparatu critico destituta 'librorum manuscriptorum imaginem, ubicumque aliquatenus, saltem liceret, expressurus fuerim' (I p. IIII), quod non satis a viris nonnullis doctis observatum est, qui iniquius de editione illa iudicium tulerunt, nunc, cum varietas lectionis universa praeter minutias aliquot orthographicas inspicere et examinari possit, non tantum librorum Gellianorum recensionem propositurum, sed etiam emendationem

pro viribus promoturum fuisse. Gratias debitas multis, qui studia mea adiuverunt, olim acturus, iam nunc reticere nec debet nec volo, strenua ac sollerti opera in emendandis plagulis mihi affuisse Adamum Fassnerum, professorem Virceburgensem, quem fidissimum et prudentissimum socium expertus sum.

Ser. Vratislaviae d. VII m. Aug. a. MDCCCLXXXIII.

[A. GELLII
NOCTIVM ATTICARVM PRAEFATIO.]

* * * iucundiora alia reperiri queunt, ad hoc ut liberis
quoque meis partae istiusmodi remissiones essent, quando animus

PR

ADNOTATIO. LIBER AGELLII Noctivm ATTICARVM *inscr. P*; in
imo folio lib. noctivm atticarum *inscriptione praeterea carens R*; Liber di-
versarum rerum fol. 1 summo *inscr. m. rec. in V*, cui *praefatio deest*; libro
XX *eadem adglutinata est in eo (cf. XX, 11, 5 adn.)*. AGELLII, in duo-
bus antiquiss. cc. Et ita in singulis librorum insequentium *inscriptioni-*
bus. c. Auctoris (Auctoris et Auctoritas al.) *tanquam praefationis ad-*
monitio (admonitum al.) in operis totius summa. de noctium ordine.
Cap. XI. *partim inscr. c. unde eadem illata sunt in unum alterumve ex s;*
praefationem esse et Cl. Salmasius perdidit Plin. exerc. in Sol. prolegg.
(vol. I fol. 16r ed. a. 1629) codicis antiqui (P) auctoritatem afferens et
GL(anglainius) in ed. libelli π. ὁπότες notarum auctario cap. I p. 9 sq. a.
1636 et Erycius Puteanus epist. scl. appar. misc. et novus, epist. part. III
Colon. 1681 cent. II ep. XIV p. 156; suo loco primus eam exhibuit g a.
1651. Mancam ab initio esse apparet ex § 4 sed quoniam longinquis per
hiemem noctibus in agro, sicuti dixi, terrae Atticae commentationes
hasco ludere ac facere exorsi sumus etc., quod olim ipse adnotari, tum a
Puteano c m^o deinceps adnotatum vidi; huius ipsius sententiae initium sic
fere reflexit τ: Quae a viris doctis accepti vel ipso inter legendum ob-
servari, ea in commentariis posui, si quae erant apta ad stilum forman-
dam vel ad mentem instruendam utilia, quamquam iucundiora alia
reperiri queunt, ad hoc ut etc. quae si, ut arbitror, recte fere se habent,
praecedere debebant alia, quibus ea incrant, quae § 4 significantur. Non
aliud ac nos praefationis initium in cod. suo invenit Ioannes Sarisberiensis
Polieratici lib. I prologum ita ordiens iucundissimus cum in multis,
tum in eo maxime est litterarum fructus, quod omnium interstitiorum
loci et temporis exclusa molestia, amicorum sibi invicem praesentiam
exhibent et res scitu dignas situ aboleri non patiuntur (cf. § 2).

Praef. (§ 1) 3 iucundiora P atque iucundiora et atque iucundiora
s antecedente plerumque distinctione inter rocc. nolite vos (lib. XX l. 1.) et

Aulus Gellius. I.

eorum intermissione aliqua negotiorum data laxari indulgerique
 2 potuisset. Usi autem sumus ordine rerum fortuito, quem antea
 in excerpando feceramus. Nam proinde ut librum quemque in
 manus ceperam seu Graecum seu Latinum vel quid memoratu
 dignum audieram, ita quae libitum erat, cuius generis cumque
 erant, indistincte atque promisce annotabam easque mihi ad sub-
 10 sidium memoriae quasi quoddam litterarum penus recondebam,
 ut, quando usus venisset aut rei aut verbi, cuius me repens forte
 oblivio tenuisset, et libri, ex quibus ea sumpseram, non adessent,
 facile inde nobis inventu atque depromptu foret.

3 Facta igitur est in his quoque commentariis eadem rerum
 disparilitas, quae fuit in illis annotationibus pristinis, quas breviter
 et indigeste et incondite ex eruditionibus lectionibusque variis
 4 feceramus. Sed quoniam longinquis per hiemem noctibus in agro,
 sicuti dixi, terrae Atticae commentationes hasce ludere ac facere
 exorsi sumus, ideo eas inscripsimus noctium esse Atticarum, 20
 nihil imitati festivitates inscriptionum, quas plerique alii utrius-
 5 que linguae scriptores in id genus libris fecerunt. Nam quia
 variam et miscellam et quasi confusaneam doctrinam conquisi-
 verant, eo titulos quoque ad eam sententiam exquisitissimos in-

PR

roc. extremum atque; distinctione carent & alii Atqui inuendiora e Alii
 inuendiora alia reperire PLambecius prodromus lucubrat. in AGNA. Par.
 a. 1647 p. 107 sqq. ad hoc] PReo. quod serrari distinctionem a
 indicatam scrutus: Ipse autem ad hoc scripsi & Lambecius l. c. Ipse ad
 hoc scripsi P negligentius inspecto Salmasius l. c. At haec g. At hoc i
 4 perate R₅ paratae & (§ 2 sq.) Adhibuit Macr. Sat. 1 praef. § 2 sq.
 (§ 2) 7 excerpando P pr. corr. m: cerpendo P excerpando R 9 ita
 quae] e: itaque PR 10 promisce] R; Macr. Par. l. l. § 3: promisceno
 P; Macr. Bamb. ante ras. ut vid. cf. Eysenhardtii adn. (§ 3) 17 ex
 eruditionibus] h^o p. 11: eruditionibus P erudicionibus R annotationibus
 & annotationibus (.partim adposito) tractationibus & ex auditionibus coll.
 § 2 g (§ 4-10) Ante oculos Gellio versabatur Plinius n. h. praef.
 § 23 sqq. (§ 4) Quor' noctiū atticarū h^o librū appellaverit ad
 m. P 19 atice R 20 ideo P 'noctium Atticarum' etiam
 Prisc. VI § 61; 75 p. 705; 713 P.; August. de c. d. IX 4; gloss. Vat.
 spec. ed. Mommsen Herm. VIII 70 (= gloss. Barth. advers. XXXVII 5;
 Serv. ad. Lion. II 374); 'Atticas noctes inscripsimus' Gellius infra § 10:
 'a noctibus his' § 19; noctium studiis dicatarum mentio incititur LX 4, 5;
 XV 7. 3 aticarum R (§ 5) 23 nota miscellā et confusaneam ad
 m. P : 23 conquisitissimos R pr.

25 diderunt. Namque alii Musarum inscripserunt, alii silvarum, 6
 ille πέπλον, hic Ἀμάλθεας κέρας, alius κηρία, partim
 λειμώνας, quidam lectionis suae, alius antiquarum
 lectionum atque alius ἀνθρῶν et item alius εὐρημάτων.
 Sunt etiam, qui λύχνους inscripserint, sunt item, qui στρωματεις, 7
 30 sunt adeo, qui πανδέκτας et Ἐλικῶνα et προβλήματα et
 ἐγχειρίδια et παραξιφίδας. Est qui memoriales titulum 8
 fecerit, est qui πραγματικά et πάρεργα et διδασκαλικά,
 est item qui historiae naturalis, est παντοδαπῆς ἱστορίας,
 est praeterea qui pratum, est itidem qui πέργκαρον, est qui
 35 τέπων scripsit; sunt item multi qui coniectanea neque item 9
 non sunt qui indices libris suis fecerint aut epistularum
 moralium aut epistolicarum quaestionum aut confusarum
 et quaedam alia inscripta nimis lepida multasque prorsum con-
 cinnitates redolentia. Nos vero, ut captus noster est, incuriose 10
 40 et immeditate ac prope etiam subrustice ex ipso loco ac tempore
 hibernarum vigiliarum Atticas noctes inscripsimus, tantum

PR

(§ 6) 25 alii silvarum alii musarum inscripserunt R : 26—35 ille
 — scripsit] ? gea R; Graeca h. l. om. ω . 26 ille — κηρία] Ille
 κηρίον alius κέρας ἀμάλθεας ε. Ille κηρίον id est sauum alius κέρας
 Ἀμάλθεας id est copiae cornu ex Plinio e . ΑΜΑΛΘΙΑC P κηρία
 Salmasius l. c. fol. 12^r secundum Plinium n. h. praef. § 23 Κηρίων (cerion
 libri κηρίον eg.) inscribere quod volebant intellegi sauum cf. Clem. Alex.
 Strom. VI 1, 2 p. 736 Pott.; Philostrat. vit. soph. II 1, 14 p. 565 Ol. (ubi
 κηρία legendum esse arbitror; κηρία eg.); Birt d. ant. Buchresen p. 94, 1:
 ΚΑΙΒΙΑ. P κηρία Salmasius not. et animadr. in Epict. et Simplic. p. 4 sq.
 suae] Malim: ube, id est, variae σ . 28 ἀνθρῶν] Salmasius exere.
 Plin. l. c.: ΑΝΙΘΕΡΩΝ P εὐρημάτων Salmasius l. c.: ΕΥΡΗΛΑΘΩΝ P
 (§ 7) λύχνους] Salmasius l. c.: Ε ΛΥΧΝΟΥC P 29 inscripserint P:
 inscripserunt . 30 πανδέκτας et Ἐλικῶνα] Salmasius l. c.: ΠΑΝΔΕΚΤΑC-
 ΕΤΗΛΙΚΩΝΑ P 31 ἐγχειρίδια] Salmasius l. c.: ΕΝΧΕΙΡΙΔΙΑ P
 παραξιφίδας] Salmasius l. c.: ΠΑΡΑΧΙΦΙΔΑC (Π ex Η corr.) P (§ 8)
 32 πραγματικά et πάρεργα et διδασκαλικά] Salmasius l. c.: ΠΡΑΓΜΑΤΙΚ.
 ΕΤ ΠΑΡΕΡΓΑ ΕΤ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΑ P 33 est qui παντοδαπῆς Salmasius
 l. c., g . 34 πέργκαρον] Salmasius l. c.: ΠΑΡΚΑΡΠΟΝ P 35 τέπων]
 Salmasius l. c.: ΤΟΠΩΝ P τὸ Πάν i (§ 9) non] P: om. R . 36 ferit R
 (§ 10) 40 immeditate] pr: immedietate P imedit·te R . 41 hyber-
 narum P

ceteris omnibus in ipsius quoque inscriptionis laude cedentes, quantum cessimus in cura et elegantia scriptionis.

- 11 Sed ne consilium quidem in excoappendis notandisque rebus idem mihi, quod plerisque illis, fuit. Namque illi omnes et 45 eorum maxime Graeci, multa et varia lectitantes, in quas res cumque incidere, 'alba', ut dicitur, 'linea' sine cura discriminis solam copiam sectati converrebant, quibus in legendis ante animus senio ac taedio languebit quam unum alterumve reppererit quod sit 12 aut voluptati legere aut cultui legisse aut usui meminisse. Ego vero, 50 cum illud Heracliti Ephesii, viri summe nobilis, verbum cordi haberem, quod profecto ita est 'πολυμαθίῃ νόον οὐ διδάσκει', ipse quidem volvendis transeundisque multis admodum voluminibus per omnia semper negotiorum intervalla, in quibus furari otium potui, exercitus defessusque sum, sed modica ex his eaque sola 55 accepi, quae aut ingenia prompta expeditaque ad honestae eruditionis cupidinem utiliumque artium contemplationem celeri facilitate compendio ducerent aut homines aliis iam vitae negotiis occupatos a turpi certe agrestique rerum atque verborum imperitia vindicarent. 60
- 13 Quod erunt autem in his commentariis pauca quaedam scrupulosa et anxiosa vel ex grammatica vel ex dialectica vel etiam ex geometria quodque erunt item paucula remotiora super augurio

PR

42 inscriptionis] *Ascens. a.* 1511: scriptionis *P* scriptionis *R*
 (§ 11) 44 notandisque] quaerendisque *R* 47 alba, ut dicitur, linea]
cf. Lucil. sat. lib. XXIX ap. Non. p. 405, 16 M. fr. 6 M. v. 768 sq. L. 48
 48 converrebant] *x*: convertebant *libri* 49 ac] *Pr*: a *R* : quam] *ε*:
 cum *PR* : reppererit] *ε*phēderit *R*; adhibuit haec *Macr. Sat. praef.*
 § 10 : (§ 12) 51 eracleti *B*: om. *P* : efesii *R* : verbum] *ε*: verum
libri; fuit cum de verum verbum cogitarem. sed nimis inde tautologia
 oritur et verum ex praecedente vero satis explicari potest | 52 πολυμαθίῃ
 νόον οὐ διδάσκει] *Solmasius l. c. fol. 16^r, cod. P. lectionem non satis accu-*
rate referens: ΗΟΑΥΝ ΑΘΗΝΟΟΝΥΔΙΑΗΚΕΙ *P* gr *R* et sic *s. spat. vac. vel.*
om. ε (deest in exemplari ad mg. *ε* unus) introite: nam et hic illi sunt
 (*cf. Arist. de part. an. 15 p. 645°, 17 Bk.*) *ed. Beroald.*, quod praeter alios
 amplexus est *Lassalle d. Phil. Heracliti* 1 275 sq. | 55 defessusque sum]
ε: defessusque *atū* *P* defessus *qstū* *R* : *eaq* *B* : 56 accepi] cepi *τ*;
et v. II 22 lemm.: VIII 7 lemm.: XII 4 lemm. | 58 duceret *R* : 59 occu-
 patis *P* : (§ 13) 62 etiam] *sup. lin. add. R* : 63 geometria] *ε*:
 geometrica *PR*

iure et pontificio, non oportet ea defugere quasi aut cognitu non
 65 utilia aut perceptu difficilia. Non enim fecimus altos nimis et
 obscuros in his rebus quaestionum sinus, sed primitias quasdam
 et quasi libamenta ingenuarum artium dedimus, quae virum
 civiliter eruditum neque audisse umquam neque attigisse, si non
 inutile, at quidem certe indecorum est. Ab his igitur, si cui 14
 70 forte nonnumquam tempus voluptasque erit lucubratiunculas istas
 cognoscere, petitem impetratumque volumus, ut in legendo quae
 pridem scierint non aspernentur quasi nota involgataque. Nam 15
 ecquid tam remotum in litteris est, quin id tamen complusculi
 sciant? et satis hoc blandum est, non esse haec neque in scholis
 75 decantata neque in commentariis protrita. Quae porro nova sibi 16
 ignotaque offenderint, sequum esse puto, ut sine vano obtrectatu
 considerent, an minutae istae admonitiones et pauxillulae nequa-
 quam tamen sint vel ad alendum studium vescae vel ad oblectan-
 dum fovendumque animum frigidae, sed eius seminis generisque
 80 sint, ex quo facile adolescant aut ingenia hominum vegetiora aut
 memoria adminiculatio aut oratio sollertior aut sermo incorruptior

PR

64 sq. utitur his *Macr. Sat. praef.* § 11 || 65 pcepta *R*; *Macr. Bamb.*
l. cummaxime l. ; 68 eruditum] om. *R* || si non inutile (i. e.
 uarium, perniciosum cf. *Forcell. et Georges et Bonnellii lex. Quint. s. r.*;
Weissenbornii ad Liv. V 5, 11 adn. etc.), at quidem (sic *Plaut. most.*
 1014 = 1003 *Lor., mil.* 657 = 655 *L.*) certe indecorum] *ed. Ascens. a.*
 1517: si non utile aut (at s. *Int.* haud s. haud s.) quidem certe inde-
 corum *PRs* si non inutile, haud quidem certe decorum *h* si non vile, at
 quidem certe indecorum *r* si non futile, haud quidem certe decorum

Maehly phil. 23, 176 sq. || (§ 14) 70 voluptas que *P* || (§ 15) 73 ecquid]
 p. 584, 1: et quid *PRs* quid s. quam plusculi *R* || 74 landum *R* ||
 (§ 16) 75 sibi] ex si corr. *R* || 76 obtrectata *P* || 77 minutae *R* ||
 et pauxillulae] *g* (cf. *Lucr. I 835 sqq. L.* Ossa, videlicet, e pauxillis
 atque minutis | Ossibus hic et de pauxillis atque minutis |
 Visceribus gigni ... putat): epauxillula *P* epauxilla] scelo (scq. litterae,
 quas ad vescae voc. pertinere patet, in *mg.* repetuntur, signo *X* utrobique
 superposito) *R* || nequam *R*; *Chr. Falsterus ap. Kraus. nor. litt. a.*
MDCCXXI p. 138 || 78 vescae] *Pr* cf. *V 12, 10; XVI 5, 6 sq.*: vescae
 s. vescae (i. e. uestae s. uestrae) *R* || oblectandum] s: oblectandum *P*
 oblectandum *R* || 80 sq. in usum rocarit *Macr. Sat. l. c.* || 81 oratio] *P*
Macr.: ratio *R* *Lambecius l. c. p. 115 sq.*

- 17 aut delectatio in otio atque in indo liberalior. Quae autem parum
 plana videbantur aut minus plena instructaque, petimus, inquam,
 ut ea non docendi magis quam admonendi gratia scripta
 existiment et quasi demonstratione vestigiorum contenti persequan- 85
 18 tur ea post, si libebit, vel libris repertis vel magistris. Quae
 vero putaverint reprehendenda, his, si audebunt, asscenseant,
 unde ea nos accepimus; sed enim, quae aliter apud alium scripta
 legerint, ne iam statim, tempere obstrepant, sed et rationes rerum
 et auctoritates hominum pensitent, quos illi quosque nos secuti 90
 sumus.
- 19 Erit autem id longe optimum, ut qui in lectitando, percon-
 tando, scribendo, commentando, numquam voluptates, numquam
 labores ceperunt, nullas hoc genus vigilias vigilarunt neque ullis
 inter eiusdem Musae aemulos certationibus disceptationibusque 95
 climati sunt, sed intemperiarum negotiorumque pleni sunt, aheant
 a noctibus his procul atque alia sibi oblectamenta quaerant.
 Vetus adagium est:

Nihil cum fidibus graeculost, nihil cum amaracinis sui.

PR

82 delectatio in otio] *g*: delectatio (delectatio *R*) in otio *PR* de-
 lectatio motio & delectatio in otio *sec. excerpta cod. alienius Vat.*
Wouteriana (i. e. & cf. adn. sq.) Rutgersius VL IV 11 (ex Vat. cod.
Thysius) : in otio] = *o* (*f. in otio &*) : (§ 17) 83 instructaque *PRpr.*
 85 demonstracione vestigiorum *R* : (§ 18) 87 vero vero *R pr.*
 subcenseant *P* 88 alios *Rpr.* 89 statim tempore *P cf. h. zur Krit.*
v. Cic. Rede f. d. P. Sestius (Lips. 1881) adn. 30 = suppl. ann. phil. XIII
57, 31: statim tempore R statim temere x (Machly phil. 23, 176; & cum
*Fulstero; Cornelissen muem. n. s. III 78) tempore h^o 26 & ostrepant *R**

sed et rationes *P*: sed rationes *Thysius* & ceteros primoribus duabus litt.
 fere cranidis *R* sed tractiones & sed tractiones *Berochius* (§ 19)
 92 percontando] *h. l. add. g. cf. lin. 96* 93 voluntates *R* 95 dis-
 ceptationibusque percunctando, scribendo, climati sunt & *cf. lin. 96*
 96 prius sunt *del. g* aheant *a*] *g*: aheant (labeant *P* labe at *R*) per-
 contando scribendo *a PRs cf. lin. 93: 95* 97 alias *R* 98 adagium]
*in mg. iterat R. Cf. Lucr. VI 973 L.: inc. comico tribuit Müllerus l. infra l.:
 Varronis saturis non minore iure inscri posse admonet O Ribbeck CLF² p.*
 XLIX 99 Nil] *LMüller de r. m. p. L. p. 64: nihil (nihil PR) libri*
graculost] h. quod. per se non necessarium (cf. h^o 24, 57), per libros in-
dicari videtur: nam graculis minus cum sui congrueret: graculos R
graculos P graculo c

100 Atque etiam, quo sit quorundam male doctorum hominum 20
 scaevitas et invidentia irritior, mutabor ex Aristophanae
 choro anapaesta pauca et quam ille homo festivissimus fabulae
 suae spectandae legem dedit, eandem ego commentariis his
 legendis dabo, ut ea ne attingat neve adeat profestum et pro-
 105 fanum vulgus, a ludo musico diversum. Versus legis datae hi sunt: 21
 Εὐφρημεῖν χρὴ καὶ ἐξίστασθαι τοῖς ἡμετέροισι χοροῖσιν
 Ὅστις ἄπειρος τοιῶνδε λόγων ἢ γνώμῃ μὴ καθαρεύει
 Ἡ γενναίων ἔργια Μουσῶν μήτ' εἶδεν μήτ' ἐχόρευσεν,
 Τούτοις αὐδῶ, καὶ οὖτις ἀπαυδῶ, καὶ οὖτις τὸ τρίτον μάλ'
 110 ἀπαυδῶ
 Ἐξίστασθαι μύσταισι χοροῖς, ὑμεῖς δ' ἀνεγείρετε
 μελπῆν
 Καὶ παννυχίδας τὰς ἡμετέρας, αἱ τῆδε πρέπουσιν
 ἑορταί.

PR

(§ 20) 101 Aristophanae] *g* = aristophane PR cf. *h* p. 24 sq.
 102 choro anapaesta] PVictorius VL XVII 4: chorona pesta P choro
 āpesta R 104 legendis] ledis ex ledā, nisi d quoque corr. ortum est,
 corr. R 105 profanum P 106 profanum vulgus] num ad Hor. c. III l. 1
 referendum? cf. *h* Anal. ad carn. Hor. hist. III 5 (§ 21) Aristoph. ran.
 r. 354–356 et 369–371 Ddf. 106–114 Εὐφρημεῖν — ἐορταί] *gr* R
 eodemque s. *h*ae s. simili nota appieta s. lacuna relicta om. *s* c; tres versus
 priores post PVictorium l. l. apposuit *κ*. posteriores tres *ι*, praeunte fere
g: num (Gellius versus quoque duodecim medios ex Aristophane ascripserit,
 diiudicari nequit, cum sex illi, quos P exhibet, in re praesenti sufficiant
 106 χρὴ] = Prisc. XVIII § 213 p. 1183 P: καὶ Prisc. ibid. § 175 p. 1171 P
 ἡμετέροισι] Aristophanes, Plut. de glor. Ath. c. 6; *κ*: ΗΜΕΤΕΡΟΙΣΙΝ P
 ἡμετέροις Arist. Rav.; Prisc. II. II. χοροῖσιν om. codd. Plut. l. c.
 107 γνώμῃ] Arist. Rav., al.; *κ*: ΓΝΩΜΗ P γνώμην r. l. ap. Arist.; Prisc.
 XVIII § 213 (§ 175 unus r. 354 proponitur) γλώσσῃ Plut. l. l. οὐ
 Prisc. l. l. καθαρεύει] *sc*. Plut. l. c. *g*: ΚΑΘΕΡΥΕΙ P καθαρεύει Arist.
 Rav., al. καθαρεύει Prisc. l. l. (cf. ibi r. l.) 108 γενναίων ἔργια Μουσῶν]
 Aristophanes, Plut., *κ*: ΤΗΝΝΑΙΩΝΟΡΓΙΑΜΟΥΣΩΝ P εἶδεν] εἶδεν Arist.
 Ven. ἔργα s. ἔργα Plut l. l. ΜΗΤΕ. ΧΟΡΕΥΣΕΝ P 109 τοῖσις]
 Aristophanes, *g*: ΤΟΙΤΟΙΣ P τοῖσις *lemm* schol. Arist. αὐδῶ] P *g*
 (Arist. Ven. ex Bekkeri sil.): ἀπαυδῶ Arist. Rav. Ven. teste Dind. cum
lemm. schol. μάλ'] Aristophanes, *g*: ΜΑΛ P 111 μύσταισι χοροῖς]
 Aristophanes, *h*: ΤΟΙΣΙ ΑΟΥΟΙΣ P ε' ἀνεγείρετε] Aristophanes, *g*:
 ΔΑΝΕΓΕΥΡΕΤΕ P 113 παννυχίδας] Aristophanes, *g*: ΠΑΝΝΥΧΙΑΣ P
 αἱ τῆδε πρέπουσιν ἑορταί] Aristophanes, *g*: Αἴθη. ΠΡΕΠΟΥΤΙΝ. ΕΟΡΤΗ P

- 22 Volumina commentariorum ad hunc diem viginti iam facta 116
 23 sunt. Quantum autem vitae mihi deinceps deum voluntate erit
 quantumque a tuenda re familiari procurandoque cultu liberorum
 meorum dabitur otium, ea omnia subsiciva et subsecundaria tem-
 24 pora ad colligendas huiusmodi memoriarum delectationunculas
 conferam. Progredietur ergo numerus librorum, diis bene iuvan- 120
 tibus, cum ipsius vitae, quantuli quique fuerint, progressibus,
 neque longiora mihi dari spatia vivendi volo quam dum ero ad
 hanc quoque facultatem scribendi commentandique idoneus.
 25 Capita rerum, quae cuique commentario insunt, exposuimus
 hic universa, ut iam statim declaretur, quid quo in libro quaeri 125
 inveniri que possit.

CAPITVLA LIBRI PRIMI.

I. Quali proportionem quibusque collectionibus Plutarchus
 ratiocinatum esse Pythagoram philosophum dixerit de comprehen-
 denda corporis proceritate, qua fuit Hercules, cum vitam inter
 homines viveret.

II. Ab Herode Attico C. V. tempestive deprompta in quen-
 dam iactantem et gloriosum adolescentem, specie tantum phi-
 losophiae sectatorem, verba Epicteti Stoici, quibus festiviter a vero
 Stoico seiunxit volgus loquacium nebulonum, qui se Stoicos nun-
 cuparent.

RP

(§ 22) 115 hanc R || (§ 23) 117 a tuenda] aduenda R : 118 et
 secundaria g || 119 delectationunculas R : (§ 24) 120 iuvantibus] ex
 inuentibus corr. R || 122 mihi dari] om. R : vivendi spatia R :
 (§ 25) 124 Capita — possit] capitula primi libri hinc relinco R, in quo
 deinde sine inscr. sequitur lib. I c. I. In P post ipsa illa § 25 verba
 sequitur: Primo libro haec insunt: Quali proportionem etc. A verbis Primo
 commentario haec insunt inc. V; in s post § 25 sequitur subscriptio libri
 vicesimi. Ipsa vero illa verba H. Stephanus, cui capitula lemmata sub-
 diticia esse videbantur, singulari quadam ratione explicare studuit quarta
 et quinta noctium Atticis A. G. vigiliis inrigilatarum p. 36 sq.; ab aliis et
 ipsa pro subditiciis habita sunt cf. Weichertum poet. Lat. vell. p. 353 sq.
 Ipsa lemmata in codd. reliquis melioris notae tantum non omnibus et
 librorum I—VII et librorum IX—XX singulis libris praefixa et h. l. exhi-
 bebo. ubi Gellius ea attulerat atque ubi in A collocata ea fuisse apparet
 (cf. praef.), et ante singula capita lectorum commodis consulturus cum
 plerisque edd. repetam; varietatem lectionis eandem ob causam ibi potius
 quam hic addam : 125 quid quoque (quoque mg. Gryph.) Inut.

III. Quod Chilo Lacedaemonius consilium anceps pro salute amici cepit; quodque est circumspecte et anxie considerandum, an pro utilitatibus amicorum delinquendum aliquando sit; notataque inibi et relata, quae et Theophrastus et M. Cicero super ea re scripserunt.

IV. Quam tenuiter curioseque exploraverit Antonius Iulianus in oratione M. Tullii verbi ab eo mutati argutiam.

V. Quod Demosthenes rhetor cultu corporis atque vestitu probis obnoxio infamique munditia fuit; quodque item Hortensius orator ob eiusmodi munditias gestumque in agendo histrionicum Dionysiae saltatriculae cognomento compellatus est.

VI. Verba ex oratione Metelli Numidici, quam dixit in censura ad populum, cum eum ad uxores ducendas adhortaretur; eaque oratio quam ob causam reprehensa et quo contra modo defensa sit.

VII. In hisce verbis Ciceronis ex oratione quinta in Verrem 'hanc sibi rem praesidio sperant futurum' neque mendum esse neque vitium, errareque istos, qui bonos libros violant et 'futuram' scribunt; atque ibi de quodam alio Ciceronis verbo dictum, quod probe scriptum perperam mutatur; et aspersa pauca de modulis numerisque orationis, quos Cicero avide sectatus est.

VIII. Historia in libris Sotionis philosophi reperta super Laide meretrice et Demosthene rhetore.

IX. Quis modus fuerit, quis ordo disciplinae Pythagoricae quantumque temporis imperatum observatumque sit discendi simul ac tacendi.

X. Quibus verbis compellaverit Favorinus philosophus adolescentem casce nimis et prisce loquentem.

XI. Quod Thucydides scriptor inclutus Lacedaemonios in acie non tuba, sed tibiis esse usos dicit, verbaque eius super ea re posita; quodque Herodotus Alyattem regem fidicinas in procinctu habuisse tradit; atque inibi quaedam notata de Gracchi fistula contionaria.

XII. Virgo Vestae quid aetatis et ex quali familia et quo ritu quibusque caerimoniis et religionibus ac quo nomine a pontifice maximo capiatur et quo statim iure esse incipiat simul atque capta est; quodque, ut Labeo dicit, nec intestato cuiquam nec eius intestatae quisquam iure heres est.

XIII. Quaesitum esse in philosophia, quidnam foret in recepto mandato rectius, idne omnino facere quod mandatum est, an nonnumquam etiam contra, si id speres ei qui mandavit utilius fore; superque ea quaestione expositae diversae sententiae.

XIV. Quid dixerit feceritque C. Fabricius, magna vir gloria magnisque rebus gestis, sed familiae pecuniaeque inops, cum ei Samnites tamquam indigenti grave aurum donarent.

XV. Quam inopportuno vitium plenumque odii sit futilis inanisque loquacitas; et quam multis in locis a principibus utriusque linguae viris detestatione iusta culpata sit.

XVI. Quod verba istaec Quadrigari ex annali tertio 'ibi mille hominum occiditur', non licenter neque de poetarum figura, sed ratione certa et proba grammaticae disciplinae dicta sunt.

XVII. Quanta cum animi acuitate toleraverit Socrates uxoris ingenium intractabile; atque inibi, quid M. Varro in quadam satira de officio mariti scripserit.

XVIII. Quod M. Varro in quarto decimo humanarum L. Aelius magistrum suum in ἐτυμολογία falsa reprehendit; quodque idem Varro in eodem libro falsum furis ἐτυμὸν dicit.

XIX. Historia super libris Sibyllinis ac de Tarquinio Superbo rege.

XX. Quid geometrae dicant ἐπιπλέον, quid στερών, quid κούβον, quid γρημύς; quibusque ista omnia Latinis vocabulis appellentur.

XXI. Quod Iulius Hyginus affirmatissime contendit, legisse se librum P. Vergilii domesticum, ubi scriptum esset 'et ora Tristia temptantum sensus torquebit amaror', non quod volguis legeret 'sensu torquebit amaro'.

XXII. An qui causas defendit recte Latineque dicat 'superesse' se is, quos defendit; et 'superesse' proprie quid sit.

XXIII. Quis fuerit Papirius Praetextatus; quae istius causa cognomenti sit; historiaque ista omnis super eodem Papirio cognitu iucunda.

XXIV. Tria epigrammata trium veterum poetarum, Naevii, Plauti, Pacuvii, quae facta ab ipsis sepulcris eorum incisa sunt.

XXV. Quibus verbis M. Varro 'indutias' definiat; quaesitumque inibi curiosius, quanam ratio sit vocabuli indutiarum.

XXVI. Quem in modum mihi Taurus philosophus responderit percontanti, an sapiens irasceret.

CAPITVLA LIBRI SECVNDI

I. Quo genere solitus sit philosophus Socrates exercere patientiam corporis; deque eiusdem viri temperantia.

II. Quae ratio observatioque officiorum esse debeat inter patres filiosque in discumbendo sedendoque atque id genus rebus domi forisque, si filii magistratus sunt et patres privati; superque ea re Tauri philosophi dissertatio et exemplum ex historia Romana petitur.

III. Qua ratione verbis quibusdam vocabulisque veteres immiserint h litterae spiritum.

IV. Quam ob causam Gavins Bassus genus quoddam iudicii 'divinationem' appellari scripserit; et quam alii causam esse eiusdem vocabuli dixerint.

V. Quam lepide signateque dixerit Favorinus philosophus, quid intersit inter Platonis et Lysiae orationem.

VI. Quibus verbis ignaviter et abiecte Vergilius usus esse dicatur; et quid his, qui improbe id dicunt, respondeatur.

VII. De officio erga patres liberorum; deque ea re ex philosophiae libris, in quibus scriptum quaesitumque est, an omnibus patris iussis obsequendum sit.

VIII. Quod parum aequa reprehensio Epicuri a Plutarcho facta sit in syllogismi disciplina.

IX. Quod idem Plutarchus evidenti calumnia verbum ab Epicuro dictum insectatus sit.

X. Quid sint favisae Capitolinae; et quid super eo verbo M. Varro Servio Sulpicio quaerenti rescripserit.

XI. De Sicinio Dentato egregio bellatore multa memoratu digna.

XII. Considerata perpensaque lex quaedam Solonis, speciem habens primorem iniquae iniustaeque legis, sed ad usum et emolumentum salubritatis penitus reperta.

XIII. Liberos in multitudinis numero etiam unum filium filiamve veteres dixisse.

XIV. Quod Marcus Cato in libro, qui inscriptus est contra Tiberium exulem, 'stetisses vadimonium' per i litteram dicit, non 'stetisses'; eiusque verbi ratio reddita.

XV. Quod antiquitus aetati senectae potissimum habiti sint ampli honores; et cur postea ad maritos et ad patres idem isti honores delati sint; atque ibi de capite quaedam legis Iuliae septimo.

XVI. Quod Caesellius Vindex a Salpicio Apollinari reprehensus est in sensus Vergiliani enarratione.

XVII. Cuiusmodi esse naturam quarundam praepositionum M. Cicero animadverterit; disceptatumque ibi super eo ipso quod Cicero observaverat.

XVIII. Quod Phaedon Socraticus servus fuit; quodque item alii complurculi servitutem servierunt.

XIX. 'Rescire' verbum quid sit; et quam habeat veram atque propriam significationem.

XX. Quae volgo dicuntur 'vivaria', id vocabulum veteres non dixisse; et quid pro eo P. Scipio in oratione ad populum, quid postea M. Varro in libris de re rustica dixerit.

XXI. Super eo sidere, quod Graeci 'ἀμείζων', nos 'septentriones' vocamus; ac de utriusque vocabuli ratione et origine.

XXII. De vento iapygo deque aliorum ventorum vocabulis regionibusque accepta ex Favorini sermonibus.

XXIII. Consultatio diiudicatioque locorum facta ex comœdia Menandri et Caecili, quae Plocium inscripta est.

XXIV. De vetere parsimonia; de quo antiquis legibus sumptuariis.

XXV. Quid Graeci ἀναλογίζων, quid contra ἀνωμαλίζων vocent.

XXVI. Sermones M. Frontonis et Favorini philosophi de generibus colorum vocabulisque eorum Graecis et Latinis; atque inibi color 'spadix' cuiusmodi sit.

XXVII. Quid T. Castricius existimarit super Sallustii verbis et Demosthenis, quibus alter Philipppum descripsit, alter Sertorium.

XXVIII. Non esse compertum, cui deo rem divinam fieri oporteat, cum terra movet.

XIX. Apologus Aesopi Phrygis memoratu non inutilis.

XXX. Quid observatum sit in undarum motibus, quae in mari alio atque alio modo fiunt austris flantibus aquilonibusque.

CAPITVLA LIBRI TERTII.

I. Quaesitum atque tractatum, quam ob causam Sallustius avaritiam dixerit non animum modo virilem, sed corpus quoque ipsum effeminare.

II. Quemnam esse natalem diem M. Varro dicat, qui ante noctis horam sextam postve eam nati sunt; atque inibi de temporibus terminisque dierum, qui civiles nominantur et usquequaque

gentium varie observantur; et praeterea quid Q. Mucius scripserit super ea muliere, quae a marito non iure se usurpavisset, quod rationem civilis anni non habuerit.

III. De noscendis explorandisque Plauti comoediis, quoniam promissae verae atque falsae nomine eius inscriptae feruntur; atque inibi, quod Plautus et Naevius in carcere fabulas scriptitarint.

IV. Quod P. Africano et aliis tunc viris nobilibus ante aetatem senectam barbam et genas radere mos patrius fuit.

V. Deliciarum vitium et mollities oculorum et corporis ab Arcesila philosopho cuidam obprobrata acerbe simul et festiviter.

VI. De vi atque natura palmae arboris, quod lignum ex ea ponderibus positis renitatur.

VII. Historia ex annalibus sumpta de Q. Caedicio tribuno militum; verbaque ex originibus M. Catonis apposita, quibus Caedici virtutem cum Spartano Leonida aequiperat.

VIII. Litterae eximiae consulum C. Fabricii et Q. Aemilii ad regem Pyrrum a Q. Claudio scriptore historiarum in memoriam datae.

IX. Quis et cuiusmodi fuerit qui in proverbio fertur equus Seianus; et qualis color equorum sit qui 'spadices' vocantur; deque stius vocabuli ratione.

X. Quod est quaedam septenarii numeri vis et facultas in multis naturae rebus animadversa, de qua M. Varro in hebdomadibus disserit copiose.

XI. Quibus et quam frivolis argumentis Accius in didascaliciis utatur, quibus docere nititur, Hesiodum esse quam Homerum natu antiquiorem.

XII. Largum atque avidum bibendi a P. Nigidio, doctissimo viro, nova et prope absurda vocabuli figura 'bibosum' dictum.

XIII. Quod Demosthenes etiamtum adulescens, cum Platonis philosophi discipulus foret, audito forte Callistrato rhetore in contione populi destitit a Platone et sectatus Callistratum est.

XIV. 'Dimidium librum legi' aut 'dimidiam fabulam audiavi' aliaque huiusmodi qui dicat, vitiose dicere; eiusque vitii causas reddere M. Varronem; nec quemquam veterem hisce verbis ita usum esse.

XV. Exstare in litteris perque hominum memorias traditum, quod repente multis mortem attulit gaudium ingens insperatum interclusa anima et vim magni novique motus non sustinente.

XVI. Temporis varietas in puerperis mulierum quatenus sit a medicis et a philosophis tradita; atque inibi poetarum quoque veterum super eadem re opiniones multaque alia auditu atque memoratu digna; verbaque ipsa Hippocratis medici ex libro illius sumpta, qui inscriptus est *περὶ τρυφῆς*.

XVII. Id quoque esse a gravissimis viris memoriae mandatum, quod tris libros Plato Philolai Pythagorici et Aristoteles pauculos Spensippi philosophi mercati sunt pretiis fidem non capientibus.

XVIII. Quid sint 'pedari' senatores et quam ob causam ita appellati; quamque habeant originem verba haec ex edicto tralatitio consulum 'senatores quibusque in senatu sententiam dicere licet'.

XIX. Qua ratione Gavius Bassus scripserit 'parcum' hominem appellatum et quam esse eius vocabuli causam putarit; et contra, quem in modum quibusque verbis Favorinus hanc traditionem eius eluserit.

CAPITVLA LIBRI QVARTI.

I. Sermo quidam Favorini philosophi cum grammatico iactantiore factus in Socraticum modum; atque ibi in sermone dictum, quibus verbis 'pennus' a Q. Scaevola definita sit; quodque eadem definitio culpata reprehensaque est.

II. Morbus et vitium quid differat; et quam vim habeant vocabula ista in edicto aedilium; et an eunuchus et steriles mulieres rethiberi possint; diversaeque super ea re sententiae.

III. Quod nullae fuerint rei uxoriae actiones in urbe Roma ante Carvilianum divortium; atque inibi, quid sit proprie 'paelex' quaeque eius vocabuli ratio sit.

IV. Quid Servius Sulpicius in libro, qui est de dotibus, scripserit de iure atque more veterum sponsaliorum.

V. Historia narrata de perfidia aruspicum Etruscorum; quodque ob eam rem versus hic a pueris Romae urbe tota cantatus est 'Malum consilium consultori pessimum est'.

VI. Verba veteris senatusconsulti, quo decretum est, hostiis maioribus expiandum, quod in sacraria hastae Martiae movissent; atque ibi enarratum, quid sint 'hostiae succidaneae', quid item 'porca praecedanea'; et quod Capito Ateius ferias quasdam 'praecedaneas' appellavit.

VII. De epistula Valerii Probi grammatici ad Marcellum scripta super accentu nominum quorundam Poenicorum.

VIII. Quid C. Fabricius de Cornelio Rufino homine avaro dixerit, quem, cum odisset inimicusque esset, designandum tamen consulem curavit.

IX. Quid significet proprie 'religiosus'; et in quae diverticula significatio istius vocabuli flexa sit; et verba Nigidii Figuli ex commentariis eius super ea re sumpta.

X. Quid observatum de ordine rogandarum in senatu sententiarum; iurgiaque in senatu C. Caesaris consulis et M. Catonis diem dicendo exiientis.

XI. Quae qualiaque sint, quae Aristoxenus quasi magis comperta de Pythagora memoriae mandavit; et quae item Plutarchus in eundem modum de eodem Pythagora scripserit.

XII. Notae et animadversiones censoriae in veteribus monumentis repertae, memoria dignae.

XIII. Quod incentiones quaedam tiliarum certo modo factae ischiacis mederi possint.

XIV. Narratur historia de Hostilio Mancino aedilium et Manilia meretrice; verbaque decreti tribunorum ad quos a Manilia provocatum est.

XV. Defensa a culpa sententia ex historia Sallustii, quam iniqui eius cum insectatione maligni reprehenderint.

XVI. De vocabulis quibusdam a Varrone et Nigidio contra cotidiani sermonis consuetudinem declinatis: atque inibi id genus quaedam cum exemplis veterum relata.

XVII. De natura quarundam particularum, quae praepositae verbis intendi atque produci barbare et inscite videntur, exemplis rationibusque plusculis disceptatum.

XVIII. De P. Africano superiore sumpta quaedam ex annalibus memoratu dignissima.

XIX. Quid M. Varro in logistoria scripserit de moderando victu puerorum inpubium.

XX. Notati a censoribus, qui audientibus iis dixerant ioca quaedam intempestiviter; ac de eius quoque nota deliberatum, qui steterat forte apud eos oscitabundus.

CAPITVLA LIBRI QVINTI.

I. Quod Musonius philosophus reprehendit improbatque, laudari philosophum disserentem a vociferantibus et in laudando gestulentibus.

II. Super equo Alexandri regis, qui Bucephalas appellatus est.

III. Quae causa quodque initium fuisse dicatur Protagorae ad philosophiae litteras adeundi.

IV. De verbo duovicesimo, quod volgo incognitum est, a viris doctis multifariam in libris scriptum est.

V. Cuiusmodi ioco incavillatus sit Antiochum regem Poenus Hannibal.

VI. De coronis militaribus; quae sit earum 'triumphalis', quae 'obsidionalis', quae 'civica', quae 'moralis', quae 'castrensis', quae 'navalis', quae 'ovalis', quae 'oleaginea'.

VII. 'Personae' vocabulum quam lepide interpretatus sit quamque esse vocis eius originem dixerit Gavins Bassus.

VIII. Defensus error a Vergilli versibus, quos arguerat Iulius Hyginus grammaticus; et ibidem, quid sit 'lituus'; deque ἐτυμολογία vocis eius.

IX. Historia de Croesi filio muto ex Herodoti libris.

X. De argumentis, quae Graece ἀντιστρέφοντα appellantur, a nobis 'reciproca' dici possunt.

XI. Biantis de re uxoria syllogismum non posse videri ἀντιστρέφειν.

XII. De nominibus deorum populi Romani 'Diovis' et 'Vediovis'.

XIII. De officiorum gradu atque ordine moribus populi Romani observato.

XIV. Quod Apion, doctus homo, qui Plistonices appellatus est, vidisse se Romae scripsit recognitionem inter sese mutua ex vetere notitia hominis et leonis.

XV. Corpusne sit vox an ἀσώματον, varias esse philosophorum sententias.

XVI. De vi oculorum deque videndi rationibus.

XVII. Quam ob causam dies primi post Kalendas, Nonas, Idus atri habeantur; et cur diem quoque quartum ante Kalendas vel Nonas vel Idus quasi religiosum plerique vitent.

XVIII. In quid et quantum differat historia ab annalibus; superque ea re verba posita ex libro rerum gestarum Sempronii Asellionis primo.

XIX. Quid sit adoptatio, quid item sit adrogatio, quantumque haec inter se differant; verbaque eius quae qualiaque sint, qui in liberis adrogandis super ea re populum rogat.

XX. Quod vocabulum Latinum soloecismo fecerit Capito Sinnius, quid autem id ipsum appellaverint veteres Latini; quibusque verbis soloecismum definierit idem Capito Sinnius.

XXI. 'Pluria' qui dicat et 'compluria' et 'compluriens', non barbare dicere, sed Latine.

CAPITVLA LIBRI SEXTI [VOLGO SEPTIMI].

I. Admiranda quaedam ex annalibus sumpta de P. Africano superiore.

II. De Caeselli Vindiciis pudendo errore, quem offendimus in libris eius, quos inscripsit lectionum antiquarum.

III. Quid Tiro Tullius, Ciceronis libertus, reprehenderit in M. Catois oratione, quam pro Rodiensibus in senatu dixit; et quid ad ea quae reprehenderat responderimus.

IV. Cuiusmodi servos et quam ob causam Caellius Sabinus, iuris civilis auctor, pilleatos venundari solitos scripserit; et quae mancipia sub corona more maiorum venierint; atque id ipsum 'sub corona' quid sit.

V. Historia de Polo histrione memoratu digna.

VI. Quid de quorundam sensuum naturali defectione Aristoteles scripserit.

VII. An 'affatim' quasi 'admodum' prima acuta pronuntian- dum sit; et quaedam itidem non incuriose tractata super aliarum vocum accentibus.

VIII. Res ultra fidem tradita super amatore delphino et puero amato.

IX. 'Peposci' et 'memordi', 'pepugi' et 'spepondi' et 'cecurri' plerosque veterum dixisse non, uti postea receptum est dicere, per o aut per u litteram in prima syllaba positam, atque id eos Graecae rationis exemplo dixisse; praeterea notatum, quod viri non indocti neque ignobiles a verbo 'descendo' non 'descendi', sed 'descendidi' dixerunt.

X. Ut 'ususcapio' copulate recto vocabuli casu dicitur, ita 'pignoriscapio' coniuncte eadem vocabuli forma dictum esse.

XI. Neque 'levitatem' neque 'nequitiam' ea significatione esse, qua in volgi sermonibus dicuntur.

XII. De tunicis chitidis; quod earum usum P. Africanus Sulpicio Gallo obiecit.

XIII. Quem 'classicum' dicat M. Cato, quem 'infra classem'.

XIV. De tribus dicendi generibus ac de tribus philosophis, qui ab Atheniensibus ad senatum Romae legati sunt.

XV. Quam severe moribus maiorum in fures vindicatum sit; et quid scripserit Mucius Scaevola super eo, quod servandum datum commodatumve esset.

XVI. Locus exscriptus ex satyra M. Varronis, quae περὶ ἰσχυμάτων inscripta est, de peregrinis ciborum generibus; et appositi versus Euripidi, quibus delicatiorum hominum luxuriantem gulam confutavit.

XVII. Sermo habitus cum grammatico insolentiarum et imperitiarum pleno de significatione vocabuli, quod est 'obnoxius'; deque eius vocis origine.

XVIII. De observata custoditaque apud Romanos iurisiurandi sanctimonia; atque inibi de decem captivis, quos Romam Hannibal de iure ab his accepto legavit.

XIX. Historia ex annalibus sumpta de Tiberio Graccho, Gracchorum patre, tribuno plebis; atque inibi tribunicia decreta cum ipsis verbis relata.

XX. Quod Vergilius a Nolanis ob aquam sibi non permissam sustulit e versu suo 'Nolam' et posuit 'oram'; atque ibi quaedam alia de iucunda consonantia litterarum.

XXI. 'Quoad vivet' 'quoadque morietur', cur id ipsum temporis significent, cum ex duobus sint facta contrariis.

XII. Quod censores equum adimere soliti sunt equitibus corpulentis et praepinguibus; quaesitumque, utrum ea res cum ignominia an incolumi dignitate equitum facta sit.

CAPITVLA LIBRI SEPTIMI [VOLGO SEXTI].

I. Quem in modum responderit Chrysippus adversum eos, qui providentiam consistere negaverunt.

II. Quo itidem modo et vim necessitatemque fati constituerit et esse tamen in nobis consilii iudicii nostri arbitrium confirmaverit.

III. Historia sumpta ex libris Tuberonis de serpente invisitatae longitudinis.

IV. Quid idem Tubero novae historiae de Atilio Regulo a Carthaginiensibus capto litteris mandaverit; quid etiam Tuditanus super eodem Regulo scripserit.

V. Quod Alfennus iureconsultus in verbis veteribus interpretandis erravit.

VI. Temere inepteque reprehensum esse a Iulio Hygino Vergilium, quod 'praepetes' Daedali pennas dixit; atque inibi, quid sint 'aves praepetes'; et quid illae sint aves, quas Nigidius 'inferas' appellavit.

VII. De Acca Larentia et Gaia Taracia; deque origine sacerdotii fratrum arvalium.

VIII. Notata quaedam de rege Alexandro et de P. Scipione memoratu digna.

IX. Locus exemptus ex annalibus L. Pisonis historiae et orationis lepidissimae.

X. Historia super Euclida Socratico, cuius exemplo Taurus philosophus hortari adolescentes suos solitus ad philosophiam naviter sectandam.

XI. Verba ex oratione Q. Metelli Numidici, quae libuit meminisse, ad officium gravitatis dignitatisque vitae ducentia.

XII. Quod neque 'testamentum', sicuti Servius Sulpicius existimavit, neque 'sacellum', sicuti C. Trebatius, duplicia verba sunt, sed a testatione productum alterum, alterum a sacro imminutum.

XIII. De quaestiunculis apud Taurum philosophum in convivio agitatae, quae 'symptoticae' vocantur.

XIV. Poeniendis peccatis tres esse rationes a philosophis attributae; et quamobrem Plato duarum ex his memnerit, non trium.

XV. De verbo 'quiesco', an c littera corripì an produci debeat.

XVI. Verbum 'deprecor' a poeta Catullo inusitate quidem, sed apte positum et proprie; deque ratione eius verbi exemplisque veterum scriptorum.

XVII. Quis omnium primus libros publice praeberit legendos; quantusque numerus fuerit Athenis ante clades Persicas librorum in bibliothecis publicorum.

CAPITVLA LIBRI OCTAVI

I. 'Hesterna noctu' rectene an cum vitio dicatur et quaenam super istis verbis grammatica traditio sit; item quod decemviri in XII tabulis 'nox' pro 'noctu' dixerunt.

II. Quae mihi decem verba ediderit Favorinus, quae usurpentur quidem a Graecis, sed sint adulterina et barbara; quae item a me totidem acceperit, quae ex medio communique usu Latine loquentium minime Latina sint neque in veterum libris reperiantur.

III. Quem in modum et quam severe increpuerit audientibus nobis Peregrinus philosophus adolescentem Romanum ex equestri familia stantem segnem apud se et assidue oscitantem.

IV. Quod Herodotus, scriptor historiae memoratissimus, parum vere dixerit, unam solamque pinum arborum omnium caesam nunquam denuo ex isdem radicibus pullulare; et quod item de aqua pluviali et nive rem non satis exploratam pro comperta posuerit.

V. Quid illud sit, quod Vergilius caelum 'stare pulvere', et quod Lucilius pectus 'sentibus stare' dixit.

VI. Cum post offensionculas in gratiam redeatur, expostulationes fieri mutuas minime utile esse; superque ea re et sermo Tauri expositus et verba ex Theophrasti libro sumpta; et quid M. quoque Cicero de amore amicitiae senserit, cum ipsius verbis additum.

VII. Ex Aristotelis libro, qui περὶ μνήμης inscriptus est, cognita acceptaque de natura memoriae et habitu; atque inibi alia quaedam de exuberantia aut interitu eius lecta auditaque.

VIII. Quid mihi usu venerit interpretari et quasi effingere volenti locos quosdam Platonicos Latina oratione.

IX. Quod Theophrastus philosophus omnis suae aetatis facundissimus verba pauca ad populum Atheniensem facturus deturbatus verecundia obtinuerit; quodque idem hoc Demostheni apud Philippum regem verba facienti evenerit.

X. Qualis mihi fuerit in oppido Eleusino disceptatio cum grammatico quodam praestigioso tempora verborum et puerilia meditamenta ignorante, remotarum autem quaestionum nebulas et formidines capiendis imperitorum animis ostentante.

XI. Quam festive responderit Xanthippae uxori Socratea petenti, ut per Dionysia largiore sumptu cenitarent.

XII. Quid significet in veterum libris scriptum 'plerique omnes'; et quod ea verba accepta a Gracis videntur.

XIII. 'Eupsones', quod homines Afri dicunt, non esse verbum Poenicum, sed Graecum.

XIV. Lepidissima altercatio Favorini philosophi adversus quendam intempestivum de ambiguitate verborum disserentem; atque inibi verba quaedam ex Naevio poeta et Cn. Gellio non usitate collocata; atque ibidem a P. Nigidio origines vocabulorum exploratae.

XV. Quibus modis ignominatus tractatusque sit a C. Caesare Laberius poeta; atque inibi appositi versus super eadem re eiusdem Laberii.

CAPITVLA LIBRI NONI.

I. Quamobrem Quintus Claudius Quadrigarius in undevicesimo annali scripserit, rectiores certioresque ictus fieri, si sursum quid mittas, quam si deorsum.

II. Qualibus verbis notarit Herodes Atticus falso quempiam cultu amictuque nomen habitumque philosophi ementientem.

III. Epistula Philippi regis ad Aristotelem philosophum super Alexandro recens nato.

IV. De barbararum gentium prodigiosis miraculis; deque diris et exitiosis effascinationibus; atque inibi de feminis repente versis in mares.

V. Diversae nobilium philosophorum sententiae de genere ac natura voluptatis; verbaque Hieroclis philosophi, quibus decreta Epicuri insectatus est.

VI. Verbum, quod est ab 'ago' frequentativum, in syllaba prima quonam sit modulo pronuntiandum.

VII. De conversione foliorum in arbore olea brumali et solstitiali die; deque fidibus id temporis ictu alieno sonantibus.

VIII. Necessum esse, qui multa habeat, multis indigere; deque ea re Favorini philosophi cum brevitate eleganti sententia.

IX. Quis modus sit vertendi verba in Graecis sententiis; deque iis Homeri versibus, quos Vergilius vertisse aut bene apteque aut inprospere existimatus est.

X. Quod Annaeus Cornutus verus Vergilii, quibus Veneris et Volcani concubitus pudice aperteque dixit, reprehensione spurca et odiosa inquinavit.

XI. De Valerio Corvino; et unde Corvinus.

XII. De verbis, quae in utramque partem significatione adversa et reciproca dicuntur.

XIII. Verba ex historia Claudi Quadrigari, quibus Manli Torquati, nobilis adolescentis, et hostis Galli provocantis pugnam depinxit.

XIV. Quod idem Quadrigarius 'huius facies' patrio casu probe et Latine dixit; et quaedam alia adposita de similium vocabulorum declinationibus.

XV. De genere controversiae, quod Graece ἀπορον appellatur.

XVI. Quod Plinium Secundum, non hominem indoctum, fugerit latueritque vitium argumenti, quod ἀντιστρέφον Graeci dicunt.

CAPITVLA LIBRI DECIMI.

I. Tertiumne consul an tertio dici oporteat; et quonam modo Cn. Pompeius, cum in theatro, quod erat dedicaturus, honores suos scriberet, quaestionem ancipitem istius verbi de consilio Ciceronis vitaverit.

II. Quid Aristoteles de numero puerperii memoriae mandaverit.

III. Locorum quorundam illustrium conlatio contentioque facta ex orationibus C. Gracchi et M. Ciceronis et M. Catonis.

IV. Quod P. Nigidius argutissime docuit, nomina non positiva esse, sed naturalia.

V. 'Avarus' simplexne vocabulum sit, an compositum et duplex. sicut P. Nigidio videtur.

VI. Multam dictam esse ab aedilibus plebei Appi Caeci filiae, mulieri nobili, quod locuta esset petulantius.

VII. Fluminum, quae ultra imperium Romanum fluunt. prima magnitudine esse Nilum, secunda Histrum, proxima Rodanum, sicuti M. Varronem memini scribere.

VIII. Inter ignominias militares, quibus milites coercerantur, fuisse sanguinis dimissionem; et quaenam esse videatur causa huiusmodi castigationis.

IX. Quibus modis quoque habitu acies Romana instrui solita sit; quaeque earum instructionum sint vocabula.

X. Quae eius rei causa sit, quod et Graeci veteres et Romani anulum hoc digito gestaverint, qui est in manu sinistra minimo proximus.

XI. Verbum 'mature' quid significet quaeque vocis eius ratio sit; et quod eo verbo volgus hominum inproprie utatur; atque inibi, quod 'praecox' declinatum 'praecocis' faciat, non 'praecoquis'.

XII. De portentis fabularum, quae Plinius Secundus indignissime in Democritum philosophum confert; et ibidem de simulacro volucris columbae.

XIII. 'Cum partim hominum' qua ratione veteres dixerint.

XIV. 'Iniuria mihi factum itur', quali verborum ordine Cato dixerit.

XV. De flaminis Dialis deque flaminicae caerimonis; verbaque ex edicto praetoris apposita, quibus dicit, non coacturum se ad iurandum neque virgines Vestae neque Dialem.

XVI. Quos errores Iulius Hyginus in sexto Vergilii animadverterit in Romana historia erratos.

XVII. Quam ob causam et quali modo Democritus philosophus luminibus oculorum sese privaverit; et super ea re versus Laberii pure admodum et venuste facti.

XVIII. Historia de Artemisia; deque eo certamine, quod apud Mausoli sepulcrum a scriptoribus inclutis decertatum est.

XIX. Non purgari neque levare peccatum, cum praetenditur peccatorum, quae alii quoque peccaverunt, similitudo; atque inibi verba ex oratione super ea re Demosthenis.

XX. Quid sit rogatio, quid lex, quid plebiscitum, quid privilegium; et quantum ista omnia differant.

XXI. Quam ob causam M. Cicero his omnino verbis 'novissime' et 'novissimus' observantissime vitarit.

XXII. Locus exemptus ex Platonis libro, qui inscribitur Gorgias, de falsae philosophiae probis, quibus philosophos temere incessunt qui emolumenta verae philosophiae ignorant.

XXIII. Verba ex oratione M. Catonis de mulierum veterum victu et moribus; atque inibi, quod fuerit ius marito in adulterio uxorem deprehensam necare.

XXIV. 'Die pristini', 'die crastini' et 'die quarti' et 'die quinti' qui elegantius locuti sint dixisse, non ut ea nunc volgo dicantur.

XXV. Telorum et iaculorum gladiatorumque atque inibi navium quoque vocabula, quae scripta in veterum libris reperiuntur.

XXVI. Inscite ab Asinio Pollione reprehensum Sallustium, quod transfretationem 'transgressum' dixerit et 'transgressos', qui transfretassent.

XXVII. Historia de populo Romano deque populo Poenico, quod pari propemodum vigore fuerint aemuli.

XXVIII. De aetatum finibus pueritiae, inventae, senectae, ex Tiberonis historia sumptum.

XXIX. Quod particula 'atque' non complexiva tantum sit, sed vim habeat plusculam variamque.

CAPITVLA LIBRI VNDECIMI.

I. De origine vocabuli terrae Italiae; deque ea multa, quae 'suprema' appellatur deque eius nominis ratione ac de lege Aternia; et quibus verbis antiquitus multa minima dici solita sit.

II. Quod 'elegantia' apud antiquiores non de amoeniore ingenio, sed de nitidiore cultu atque victu dicebatur, eaque in vitio ponebatur.

III. Qualis quantaque sit 'pro' particulae varietas; deque exemplis eius varietatis.

IV. Quem in modum Q. Ennius versus Euripidi aemulatus sit.

V. De Pyrronis philosophis quaedam deque Academicis strictim notata; deque inter eos differentia.

VI. Quod mulieres Romae per Herculem non iuraverint neque viri per Castorem.

VII. Verbis antiquissimis relictisque iam et desitis minime utendum.

VIII. Quid senserit dixeritque M. Cato de Albino, qui homo Romanus Graeca oratione res Romanas, venia sibi ante eius imperitiae petita, composuit.

IX. Historia de legatis Mileti ac Demosthene rhetore in libris Critolai reperta.

X. Quod C. Graechus in oratione sua historiam supra scriptam Demadi rhetori, non Demostheni, adtribuit; verbaque ipsius C. Gracchi relata.

XI. Verba P. Nigidii, quibus differre dicit 'mentiri' et 'mendacium dicere'.

XII. Quod Chrysippus philosophus omne verbum ambiguum dubiumque esse dicit, Diodorus contra nullum verbum ambiguum esse putat.

XIII. Quid Titus Castricius de verbis deque sententia quadam C. Gracchi existimarit; quodque esse eam sine ullo sensus emolumento docuerit.

XIV. Sobria et pulcherrima Romuli regis responsio circa vini usum.

XV. De 'ludibundo' et 'errabundo' atque id genus verborum productionibus; et quod Laberius sic 'amorabundam' dixit, ut dicitur 'ludibunda' et 'errabunda'; atque inibi quod Sisenna per huiusmodi verbum nova figura usus est.

XVI. Quod Graecorum verborum quorundam difficillima est in Latinam linguam mutatio, velut quod Graece dicitur 'πολυπρῆξις'.

XVII. Quid significet in veteribus praetorum edictis 'qui flumina retanda publice redempta habent'.

XVIII. Qua poena Draco Atheniensis in legibus, quas populo Atheniensi scripsit, fures adfecerit; et qua postea Solon; et qua item decemviri nostri qui duodecim tabulas scripserunt; atque inibi adscriptum, quod apud Aegyptios furta licita et permissa sunt, apud Lacedaemonios autem cum studio quoque adfectata et pro exercitio utili celebrata; ac praeterea M. Catonis de poeniendis furtis digna memoria sententia.

CAPITVLA LIBRI DVODECIMI.

I. Dissertatio Favorini philosophi, qua suasit nobili feminae, uti liberos, quos peperisset, non nutricum aliarum, sed sibi suo lacte aleret.

II. Quod Annacus Seneca, indicans de Q. Ennio deque M. Tullio, levi futilique iudicio fuit.

III. Lictoris vocabulum qua ratione conceptum ortumque sit; et super eo diversae sententiae Valgi Rufi et Tulli Tironis.

IV. Versus accepti ex Q. Enni septimo annalium, quibus depingitur finiturque ingenium comitasque hominis minoris erga amicum superiorem.

V. Sermo Tauri philosophi de modo atque ratione tolerandi doloris secundum Stoicorum decreta.

VI. De aenigmate.

VII. Quam ob causam Cn. Dolabella proconsul ream mulierem beneficii consistentemque ad Ariopagitas reiecerit.

VIII. Reditiones in gratiam nobilium virorum memoratu dignae.

IX. Quae dicantur vocabula ancipitia; et quod honoris quoque vocabulum ancipiti sententia fuerit.

X. Quod 'aeditumus' verbum Latinum sit.

XI. Errare istos, qui spe et fiducia latendi peccent, cum latebra peccati perpetua nulla sit; et super ea re Peregrini philosophi sermo et Sophocli poetae sententia.

XII. Faceta responsio M. Ciceronis amolientis a se crimen manifesti mendacii.

XIII. 'Intra Kalendas' cum dicitur, quid significet, utrum 'ante Kalendas' an 'Kalendis' an utrumque; atque inibi, quid sit in oratione M. Tulli 'intra oceanum' et 'intra montem Taurum' et in quadam epistula 'intra modum'.

XIV. 'Saltem' particula quam vim habeat et quam originem.

XV. Quod Sisenna in libris historiarum adverbis huiusce-modi saepenumero usus est 'celatim', 'vellicatim', 'saltuatim'.

CAPITVLA LIBRI TERTII DECIMI.

I. Inquisitio verborum istorum M. Tulli curiosior, quae fuit in primo Antonianarum libro 'multa autem inpendere videntur praeter naturam etiam praeterque fatum'; tractatumque, an idem duo ista significant, 'fatum' atque 'natura', an diversum.

II. Super poetarum Pacuvii et Accii conloquio familiari in oppido Tarentino.

III. An vocabula haec 'necessitudo' et 'necessitas' differenti significatione sint.

IV. Descripta Alexandri [ad matrem Olympiadem epistula; et quid Olympias festive ei rescripserit].

V. De Aristotele et Theophrasta et Menodemo philosophis; deque eleganti verecundia Aristotelis successorem diatribae suae eligentis.

VI. Quid veteres Latini dixerint, quas Graeci προσηδία appellant; item quod vocabulum barbarismi non usurpaverint neque Romani antiquiores neque Attici.

VII. Diversum de natura leonum dixisse Homerum in carminibus et Herodotum in historiis.

VIII. Quod Afranius poeta prudenter et lepide Sapientiam filiam esse Vnus et Memoriae dixit.

IX. Quid Tullius Tiro in commentariis scripserit de saculis et hyadibus, quae sunt stellarum vocabula.

X. Quid 'sororis' ἑτοίμην esse dixerit Labeo Antistius et quid 'fratris' P. Nigidius.

XI. Quem M. Varro aptum instumque esse numerum convarum existimarit; ac de mensis secundis et de bellaris.

XII. Tribunos plebis prensionem habere, vocationem non habere.

XIII. Quod in libris humanarum M. Varronis scriptum est, aediles et quaestores populi Romani in ius a privato ad praetorem vocari posse.

XIV. [Quid sit pomerium.]

XV. Verba ex libro Messalae auguris, quibus docet, qui sint minores magistratus; et consulem praetoremque conlegas esse; et quaedam alia de auspiciis.

XVI. (vg. XV extr.) Item verba eiusdem Messalae disserentis, aliud esse 'ad populum loqui', aliud 'cum populo agere'; et qui magistratus a quibus avocent comitatum.

XVII. (XVI.) Humanitatem non significare id, quod vulgus putat, sed eo vocabulo qui sinceriter locuti sunt magis proprie esse usos.

XVIII. (XVII.) Quid apud M. Catonem significant verba haec 'inter os atque offam'.

XIX. (XVIII.) [Platonem tribuere Euripidi Sophocli versum; et similia quaedam alia.]

XX. (XIX.) De genere atque nominibus familiae Porciae.

XXI. (XX.) Quod a scriptoribus elegantissimis maior ratio habita sit sonitus vocum atque verborum iucundioris, quae a Graecis 'εὐφωνία' dicitur, quam regulae disciplinaeque, quae a grammaticis reperta est.

XXII. (XXI.) Verba Titi Castricii rhetoris ad discipulos adulescentes de vestitu atque calciatu non decoro.

XXIII. (XXII.) [De Nerione Martis in antiquis comprecationibus.]

XXIV. (XXIII.) [Verba M. Catonis 'egere se multis rebus et nihil tamen cupere' dicentis.]

XXV. (XXIV.) Quaesitum tractatumque, quid sint 'manu-

biae'; atque inibi dicta quaedam de ratione utendi verbis pluribus idem significantibus.

XXVI. (XXV.) Verba P. Nigidii, quibus dicit, in nomine Valeri in casu vocandi primam syllabam acuendam esse; et item alia ex eiusdem verbis ad rectam scripturam pertinentia.

XXVII. (XXVI.) De versibus, quos Vergilius sectatus videtur, Homeri ac Partheni.

XXVIII. (XXVII.) De sententia Panaetii philosophi, quam scripsit in libro de officiis secundo, qua hortatur, ut homines ad cavendas iniurias in omni loco intenti paratique sint.

XXIX. (XXVIII.) Quod Quadrigarius 'cum multis mortali-
libus' dixit; an quid et quantum differret, si dixisset 'cum multis hominibus'.

XXX. (XXIX.) Non hactenus esse faciem, qua volgo dicitur.

XXXI. (XXX.) Quid sit in satura M. Varronis 'caninum prandium'.

CAPITVLA LIBRI QVARTI DECIMI.

I. Dissertatio Favorini philosophi adversus eos, qui Chaldaei appellantur et ex coetu motibusque siderum et stellarum fata hominum dicturos pollicentur.

II. Quem in modum disernerit Favorinus consultus a me super officio iudicis.

III. An aemuli offensique inter sese fuerint Xenophon et Plato.

IV. Quod apte Chrysippus et graphice imaginem Iustitiae modulis coloribusque verborum depinxit.

V. Lis atque contentio grammaticorum Romae inlustrum enarrata super casu vocativo vocabuli, quod est 'egregius'.

VI. Quomodi simi, quae optima doctrinarum habeant, sed neque delectent neque utilia sint; atque inibi de vocabulis singularum urbium regionumque inmutatis.

VII. Quod M. Varro Cn. Pompeio, consuli primum designato, commentarium dedit, quem appellavit ipse 'ἐξερῶν', de officio senatus habendi.

VIII. Quaesitum esse dissensumque, an praefectus Latinarum causa creatus ius senatus convocandi consulendique habeat.

CAPITVLA LIBRI QVINTI DECIMI.

I. Quod in Quinti Claudii annalibus scriptum est, lignum alumine oblitum non ardere.

II. Quod Plato in libris, quos de legibus composuit, largiores laetioresque in conviviis invitatiunculas vini non inutiles esse existimavit.

III. Quid M. Cicero de particula ista senserit scripseritque, quae praeposita est verbis 'aufugio' et 'aufero'; et an in verbo 'autumo' eadem istaec praepositio esse videri debeat.

IV. Historia de Ventidio Basso, ignobile homine, quem primum de Parthis triumphasse memoriae traditum est.

V. Verbum 'profigo' a plerisque dici inproprie insciteque.

VI. In libro M. Ciceronis de gloria secundo manifestum erratum in ea parte, in qua scriptum est super Hectore et Aiace.

VII. Observatum esse in senibus, quod annum fero aetatis tertium et sexagensimum agant aut laboribus aut interitu aut clade aliqua insignitum; atque inibi super eadem observatione exemplum adpositum epistolae divi Augusti ad Gaium filium.

VIII. Locus ex oratione Favoni, veteris oratoris, de cenarum atque luxuriae obprobatione, qua usus est, cum legem Liciniam de sumptu minuendo enasit.

IX. Quod Caecilius poeta 'frontem' genere virili non poetice, sed cum probatione et cum analogia appellavit.

X. De voluntario et admirando interitu virginum Milesiarum.

XI. Verba senatusconsulti de exigendis urbe Roma philosophis; item verba edicti censorum, quo improbatum et coercitum sunt, qui disciplinam rhetoricam instituere et exercere Romae coeperant.

XII. Locus ex oratione Gracchi de parsimonia ac de pudicitia sua memoratissimus.

XIII. De verbis inopinatis, quae utroqueversum dicuntur et a grammaticis communia vocantur.

XIV. Quod Metellus Numidicus figuram orationis novam ex orationibus Graecis mutuatus est.

XV. 'Passis velis' et 'passis manibus' dixisse veteres non a verbo suo, quod est 'patior', sed ab alieno, quod est 'pando'.

XVI. De novo genere interitus Crotoniensis Milonis.

XVII. Quam ob causam nobiles pueri Atheniensium tibiis canere desierint, cum patrium istum morem canendi haberent.

XVIII. Quod pugna belli civilis victoriaque Gai Caesaris, quam vicit in Pharaaliis campis, nuntiata praedictaque est per cuiuspiam remigis vaticinium eodem ipso die in Italia Patavi.

XIX. Verba M. Varronis memoria digna ex satyra, quae inscribitur *περὶ ἀἰσχυράτων*.

XX. Notata quaedam de Euripidis poetae genere, vita, moribus deque eiusdem fine vitae.

XXI. Quod a poetis Iovis filii prudentissimi humanissimique, Neptuni autem ferocissimi et inhumanissimi traduntur.

XXII. Historia de Sertorio, egregio duce, deque astu eius commenticiisque simulamentis, quibus ad barbaros milites continendos conciliandosque sibi utebatur.

XXIII. De aetatibus historicorum nobilium, Hellanici, Herodoti, Thucydidis.

XXIV. Quid Volcacius Sedigitus in libro, quem de poetis scripsit, de comicis Latinis iudicavit.

XXV. De verbis quibusdam novis, quae in Gnaei Mami lambis offenderamus.

XXVI. Quibus verbis Aristoteles philosophus definierit syllogismum; eiusque definitionis interpretamentum verbis Latinis factum.

XXVII. Quid sint comitia calata, quid curiata, quid centuriata, quid tributa, quid concilium; atque inibi quaedam eiusdemmodi.

XXVIII. Quod erravit Cornelius Nepos, cum scripsit, Ciceronem tres et viginti annos natum causam pro Sexto Roscio dixisse.

XXIX. Quali figura orationis et quam nova L. Piso annalium scriptor usus sit.

XXX. Vehiculum, quod 'petorritum' appellatur, cuius linguae vocabulum sit, Graecae an Gallicae.

XXXI. Quae verba laquearent Rodii ad hostium ducem Demetrium, cum ab eo obsiderentur, super illa incluta Ialysi imagine.

CAPITVLA LIBRI SEXTI DECIMI.

I. Verba Musoni philosophi Graeca, digna atque utilia audiri observarique; eiusdemque utilitatis sententia, a M. Catone multis ante annis Numantinae ad equites dicta.

II. Cuiusmodi sit lex apud dialecticos percontandi disserendique; et quae sit eius legis reprehensio.

III. Quanam ratione effici dixerit Erasistratus medicus, si cibus forte deerit, ut tolerari aliquantisper inedia possit et tolerari fames; verbaque ipsa Erasistrati super ea re scripta.

IV. Quo ritu quibusque verbis fetialis populi Romani bellum indicere solitus sit his, quibus populus bellum fieri iusserat; et item in quae verba conceptum fuerit iusiurandum de furtis militaribus sanciendis et uti milites scripti intra praedictum diem in loco certo frequentitarent, causis quibusdam exceptis, propter quas id iusiurandum remitti aecum esset.

V. 'Vestibulum' quid significet; deque eius vocabuli rationibus.

VI. Hostiae, quae dicuntur 'bidentes', quid sint et quam ob causam ita appellatae sint; superque ea re P. Nigidii et Iulii Hygini sententiae.

VII. Quod Laberius verba pleraque licentius petulantiusque finxit; et quod multis item verbis utitur, de quibus, an sint Latina, quaeri solet.

VIII. Quid significet et quid a nostris appellatum sit quod 'axioma' dialectici dicunt; et quaedam alia, quae prima in disciplina dialectica traduntur.

IX. Quid significet verbum in libris veterum creberrime positum 'ausque deque'.

X. Quid sint 'proletarii', quid 'capite censi'; quid item sit in XII tabulis 'adsiduus'; et quae eius vocabuli ratio sit.

XI. Historia ex Herodoti libris sumpta de Psyllorum interitu, qui in Syrtibus Africanis colebant.

XII. De his vocabulis, quae Cloatius Verus aut satis comode aut nimis absurde et inlepido ad origines linguae Graecae redigit.

XIII. Quid sit 'municipium' et quid a 'colonia' differat; et quid sint 'municipes' quaeque sit eius vocabuli ratio ac proprietas; atque inibi, quod divus Hadrianus in senatu de iure atque vocabulo municipum verba fecit.

XIX. Quod M. Cato differre dixit 'properare' et 'festinare'; et quam incommode Verrius Flaccus verbi, quod est 'festinat', ἐτραπεῖν interpretatus est.

XV. Quid Theophrastus mirum de perdicibus scriptum reliquerit, et quid Theopompus de leporibus.

XVI. 'Agrippas' a partus aegri et inprosperi vitio appellatos; deque his deabus, quae vocantur Prosa et Postverta.

XVII. Quae ratio vocabuli sit agri Vaticani.

XVIII. Lepida quaedam et memoratu et cognitu de parte geometriae, quae ἐπιτιμή appellatur, et item alla, quae πανομή, et tertia itidem, quae dicitur μετιμή.

XIX. Sumpta historia ex Herodoti libro super fidicine Arione.

CAPITVLA LIBRI SEPTIMI DECIMI.

I. Quod Gallus Asinius et Largius Licinus sententiam M. Ciceronis reprehenderunt ex oratione, quam dixit pro M. Caelio; et quid adversus homines stolidissimos pro eadem sententia vere digneque dici possit.

II. Verba quaedam ex Q. Claudii annalium primo cursim in legendo notata.

III. Verba M. Varronis ex libro quinto et vicesimo humanarum, quibus contra opinionem vulgariam interpretatus est Homeri versum.

IV. Quid Menander poeta Philemoni poetae dixerit, a quo saepe indigne in certaminibus comoediarum superatus est; et quod saepissime Euripides in tragoedia ab ignobilibus poetis victus est.

V. Nequaquam esse verum, quod minutis quibusdam rhetoricae artificibus videatur, M. Ciceronem in libro, quem de amicitia scripsit, vitioso argumento usum, ἀντισβητούμενον ἀντὶ ἐμελεγομένου posuisse; totumque id consideratius tractatum exploratumque.

VI. Falsum esse, quod Verrius Flaccus in libro II., quos de obscuris M. Catonis composuit, de servo recepticio scriptum reliquit.

VII. Verba haec ex Atinia lege 'quod subruptum erit, eius rei aeterna auctoritas esto', P. Nigidio et Q. Scaevolae visa esse non minus de praeterito furto quam de futuro cavisse.

VIII. In sermonibus apud mensam Tauri philosophi quaeri agitarique eiusmodi solita 'cur oleum saepe et facile, vina rarius congelascant, acetum haut fere umquam', et 'quod aquae fluviorum fontiumque durentur, mare gelu non duretur.

IX. De notis litterarum, quae in C. Caesaris epistulis reperiuntur; deque aliis clandestinis litteris ex vetere historia petitis; et quid *συντολή* sit Laconia.

X. Quid de versibus Vergilii Favorinus existumarit, quibus in describenda flagrantia montis Aetnae Pindarum poetam secutus est; conlataque ab eo super eadem re utriusque carmina et iudicata.

XI. Quod Plutarchus in libris symposiacis opinionem Platonis de habitu atque natura stomachi fistulaeque eius, quae *τρύχελς* dicitur, adversum Erasistratum medicum tutatus est, auctoritate adhibita antiqui medici Hippocratis.

XII. De materiis infamibus, quas Graeci *ἀδόξου* appellant, a Favorino exercendi gratia disputatis.

XIII. 'Quin' particula quot qualesque varietates significationis habeat et quam saepe in veterum scriptis obscura sit.

XIV. Sententiae ex Publili mimis selectae lepidiores.

XV. Quod Carneades Academicus elleboro stomachum purgavit scripturus adversus Zenonis Stoici decreta; deque natura medellaeque ellebori candidi et nigri.

XVI. Anates Ponticas vim habere venenis digerendis potentem; atque inibi de Mithridati regis in id genus medicamentum sollertia.

XVII. Mithridatem, Ponti regem, quinque et viginti gentium linguis locutum; Quintumque Ennium tria corda habere sese dixisse, quod tris linguas percussisset, Graecam, Oscam, Latinam.

XVIII. Quod M. Varro C. Sallustium, historiae scriptorem, deprehensum ab Annio Milone in adulterio scribit et loris caesum pecuniaque data dimissum.

XIX. Quid Epictetus philosophus dicere solitus sit hominibus nequam et impuris, disciplinas philosophiae studiose tractantibus; et quae duo verba observanda praeceperit omnium rerum longe salubria.

XX. Verba sumpta ex symposio Platonis numeris coagmentisque verborum scite modulateque apteque exercendi gratia in Latinam orationem versa.

XXI. Quibus temporibus post Romam conditam Graeci Romanique illustres viri floruerint ante secundum bellum Carthaginiensium.

CAPITVLA LIBRI OCTAVI DECIMI.

I. Disputationes a philosopho Stoico et contra a Peripatetico, arbitro Favorino, factae; quaesitumque inter eos, quantum in perficienda vita beata virtus valeret quantumque esset in his, quae dicuntur 'extranea'.

II. Cuiusmodi quaestionum certationibus Saturnalia ludicra Athenis agitare soliti simus; atque inibi inspersa quaedam sophismata et aenigmata oblectatoria.

III. Quid Aeschines rhetor in oratione, qua Timarchum de impudicitia accusavit, Lacedaemonios statuisse dixerit super sententia probatissima, quam improbatissimus homo dixisset.

IV. Quod Sulpicius Apollinaris praedicantem quendam, a sese uno Sallusti historias intellegi, inlusit quaestione proposita, quid verba ista apud Sallustium significarent 'incertum, stolidior an vanior'.

V. Quod Q. Ennius in septimo annali 'quadrupes eques' ac non 'quadrupes equus', ut legunt multi, scriptum reliquit.

VI. Quod Aelius Melissus in libro, cui titulum fecit de loquendi proprietate, quem, cum ederet, cornum esse copiae dicebat, rem scripsit neque dictu neque auditu dignam, cum differre matronam et matrem familias existimavit differentia longe vanissima.

VII. Quem in modum Favorinus tractaverit intempestivum quendam de verborum ambiguitatibus quaerentem; atque ibi, quot significationes capiat 'contio'.

VIII. 'Ομοειδέματα et ἑμειλίχματα atque alia id genus, quae ornamenta orationis putantur, inepta esse et puerilia, Lucili quoque versibus declarari.

IX. Quid significet apud M. Catonem verbum 'insecenda': quodque 'insecenda' potius legendum sit quam, quod plerique existimant, 'insequenda'.

X. Errare istos, qui in exploranda febre venarum pulsus pertemptari putant, non arteriarum.

XI. Verba ex carminibus Furi Antiatii insecite a Caesellio Vindice reprehensa: versusque ipsi, in quibus ea verba sunt, subscripti.

XII. Morem istum veteribus nostris fuisse, verba patiendi mutare ac vertere in agendi modum.

XIII. Quali talione Diogenes philosophus usus sit, pertemptatus a dialectico quodam sophismatio inpendenti.

XIV. Quid sit numerus 'hemiolios', quid 'epitritos'; et quod vocabula ista non facile nostri ausi sunt convertere in linguam Latinam.

XV. Quod M. Varro in herois versibus observaverit rem nimis anxiae et curiosae observationis.

[CAPITVLA LIBRI NONI DECIMI.]

I. [Responsio cuiusdam philosophi interrogati, quam ob causam maris tempestate palluerit.

II. Ex quinque corporis sensibus duos esse cum beluis maxime communes; quodque turpis et improba est voluptas, quae ex visu, auditu, odoratuque procedit, quae vero ex gustu tactuque est, rerum omnium foedissima est, cum hac duae bestiarum etiam sint, reliquae hominum tantum.

III. Quod turpius est frigide laudari quam acerbius vituperari.

IV. Quamobrem venter repentino timore effluat; quare etiam ignis urinam lacessat.

V. Ex Aristotelis libris sumptum, quod nivis aqua potui pessima sit; et quod ex nive crystallus concreatur.

VI. Quod pudor sanguinem ad extera diffundit, timor vero contrahit.

VII. Quid sit 'obesum'; nonnullaque alia prisca vocabula.

VIII. Quaestio, an 'harena', 'caelum', 'triticum' pluralia inveniantur; atque inibi de 'quadrigis', 'inimicitis', nonnullis praeterea vocabulis, an singulari numero comperiantur.

IX. Antonii Iuliani in convivio ad quosdam Graecos lepidissima responsio.

X. Verba haec 'praeter propter', in usu vulgi prodita, etiam Ennii fuisse.

XI. Ponit versus Platonis amatorios, quos admodum iuvenis lusit, dum tragoediis contendit.

XII. Dissertatio Herodis Attici super vi et natura doloris suaeque opinionis affirmatio per exemplum indocti rustici, qui eum rubis fructiferas arbores praecidit.

XIII. Quos 'pumiliones' dicimus, Graece 'ὀνύχες' appellari.

XIV. Contemporaneos fuisse Caesari et Ciceroni M. Varronem et P. Nigidium, aetatis suae doctissimos Romanos; et quod Nigidii commentationes propter earam obscuritatem subtilitatemque in vulgus non exeunt.)

CAPITVLA LIBRI VICESIMI.

I. Disputatio Sex. Caecili iureconsulti et Favorini philosophi de legibus duodecim tabularum.

II. Vocabulum 'siticinum' in M. Catonis oratione quid significet.

III. Quam ob causam L. Accius poeta in pragmaticis sicinistas 'nebuloso nomine' esse dixerit.

IV. Artificum scaenicorum studium amoremque inhonestum probrosumque esse; et super ea re verba Aristotelis philosophi adscripta.

V. Exempla epistularum Alexandri regis et Aristotelis philosophi, ita uti sunt edita; eaque in linguam Latinam versa.

VI. Quaesitum atque tractatum, utrum siet rectius dicere 'habeo curam vestri', an 'vestrum'.

VII. [Quam diversae Graecorum sententiae super numero Niobae filiorum.]

VIII. De his, quae habere συμπρωχόν videntur cum luna mansuescente ac senescente.

IX. Qualibus verbis delectari solitus sit Antonius Iulianus, positus in mimiambris [Cn. Matii; et quid significet M. Cato in oratione, quam] scripsit de innocentia sua, cum ita dictitat 'numquam vestimenta a populo poposci'.

[X. Quid vocabulum 'ex iure manum consertum' significet.

XI. Quid sit 'senlnae' verbum positum apud M. Varronem.]

A. GELLII
NOCTIVM ATTICARVM LIBER PRIMVS.

I.

Quali proportione quibusque collectionibus Plutarchus ratiocinatum esse Pythagoram philosophum dixerit de comprehendenda corporis proceritate, quae fuit Hercules, cum vitam inter homines viveret.

5 Plutarchus in libro, quem de Herculis quantum inter homines fuit animi corporisque ingenio atque virtuti-

VR

LIB. I 1. (lemm.) Totum hoc caput deest in *Pr. adn.* ad lemma c. 19. a. inscr. V, 1 m. rec. in *R* et sic per sqq. deinceps, nisi quid adnotatum est, in utroque codice. (§ 1) *Plut.* Ἡρακλέους βίου fr. II t. V. p. 48 Dübner. (Τὰ περὶ Ἡρακλέους *Plut. Thes.* c. 29, Ἡρακλέους βίος in opp. *Plutarch.* indice *Lampriae* olim v. g. adscripto p. 8 n. 34 ed. *Treu* cf. etiam *Arnob.* IV 25 cum intpp. coll. *Westermanno* de *Plut. vit. et scr.* p. XVII, 102; *Volkmann* *Leben des Plut.* I 103; de tituli a G. propositi ratione cf. m 639 sqq. coll. *Cic. Tusc.* I § 32 ablit ad deos Hercules; numquam abisset, nisi, cum inter homines esset, eam sibi viam munivisset. 5 post

quem sup. lin.^h in mg.^h al scribit. G. m. rec. in *V* quem — conscripsit] *VR*: quem de Herculis quali inter homines fuerit animi corporisque ingenio atque uirtutibus eius conscripsit β 'et quo usus est *Langius* teste xv qui de Herculis quali inter homines fuerit animi corporisque ingenio et uirtutibus conscripsit β teste eodem x *antig. lect.* III 17 itemque *Parisicenis* καὶ τοῖς τοῦ αὐτοῦ *Guiz.* fr. p. 421 quem scribit (scripsit al) G 17—15 fere *litt. lac. in al.*) quantum inter homines fuit (fuit om. al.) animi corporisque ingenio atque uirtutibus intersit conscripsit s plerique, alius s in alia abeuntibus; quem ἐπέστη ψυχῶν καὶ σωμάτων ἀνθρώποις περὶ εὐφυλίαν καὶ ἀρετὴν διαφορά, id est quantum inter homines animi corporisque ingenio atque uirtutibus intersit conscripsit, nisi quod varios et in accentibus et in spiritibus scribendis errores commiserunt, e; quē scribit ἐπέστη ψυχῶν καὶ σωμάτων ἀνθρώποις περὶ εὐφυλίαν καὶ ἀρετὴν διαφορά, *Ald.* quantum] quando *RKlotz* *quaestt. Gell. Lips.* 1838 p. 5 sq.

bus conscripsit, scite subtiliterque ratiocinatum Pythagoram philosophum dicit in reperienda modulandaque status longitudinis-
 2 quo eius praestantia. Nam cum fere constaret, curriculum stadii, quod est Pisis apud Iovem Olympium, Herculem pedibus suis 10 metatum idque fecisse longum pedes sescentos, cetera quoque stadia in terra Graecia ab aliis postea instituta pedum quidem esse numero sescentum, sed tamen esse aliquantulum breviora, facile intellexit, modum spatiumque plantae Herculis, ratione proportionis habita, tanto fuisse quam aliorum procerius quanto 15
 3 Olympicum stadium longius esset quam cetera. Comprehensa autem mensura Herculani pedis, quanta longinquitas corporis ei mensurae conveniret secundum naturalem membrorum omnium inter se competentiam modifcatus est, atque ita id collegit, quod erat consequens, tanto fuisse Herculem corpore excelsiorem quam 20 alios, quanto Olympicum stadium ceteris pari numero factis anteciret.

II.

Ab Herode Attico C. V. tempestive deprompta in quendam iactantem et gloriosum adolescentem. specie tantum philosophiae sectatorem. verba Epicteti Stoici, quibus festiviter a vero Stoico scilicet volguiloquacium nebulonum, qui se Stoicos nuncuparent.

1 Herodes Atticus, vir et Graecia facundia et consulari honore praeditus, accerserat saepe nos, cum apud magistros Athenis essemus, in villas ei urbi proximas, me et clarissimum virum Servilianum compluresque alios nostrates, qui Roma in
 2 Gracciam ad capiendum ingenii cultum concesserant. Atque ibi 10

V(P)R

7 ratiocinatum r racionatum V 8 dicit om. R 9 eius
 Herculis iunt. (§ 2) 12 in terra Graecia x: in terras graecia (gracia V) VR intra Graecia 'conlectanea' ap. xv in terras graeciae 6 in terris graeciae 15 esse; 'neic. in iis non est' x. 16 longius esset olympiacum stadium R (§ 3) 17 quanto — conveniret ex p add. xv et ant. lect. l. c.: om. roll. 20 Herculem tanto fuisse ex p x ant. lect. l. l.

II. (lenn.) 2 iactantem] h cf. lenn. IV 1; Plin. ep. III 9, 13 epistulae . . iactantes et gloriosas: iactatum VPg iactabundum Abl. iactatulum i 4 se iunxit P (§ 1) 6 attic] R 7 horore R saepe, nos cum tum lin. sq. virgula del tu proximas me 8 ullis p proximi p 10 ingenii cultum] ingenium R

tuno, cum essemus apud eum in villa, cui nomen est Cephisia, et aestu anni et sidere autumnī flagrantissimo propulsabamus incommoda caloris lucorum umbra ingentium, longis ambulatoriis et mollibus aedium posita refrigeranti, lavacris nitidis et abundis et
15 collucentibus totiusque villae venustate aquis undique canoris atque avibus personante.

Erat ibidem nobiscum simul adolescens philosophiae sectator, 3
'disciplinae', ut ipse dicebat, 'stoicae', sed loquacior inpendio et
promptior. Is plerumque in convivio sermonibus, qui post epulas 4
20 haberi solent, multa atque inmodica de philosophiae doctrinis
intempestive atque insubide disserebat praecque se uno ceteros
omnes linguae Atticae principes gentemque omnem togatam, quod-
cumque nomen Latinum rudes esse et agrestes praedicabat atque
interea vocabulis haut facile cognitis, syllogismorum captionumque
25 dialecticarum laqueis strepebat, $\kappa\upsilon\pi\epsilon\iota\sigma\upsilon\epsilon\nu\tau\alpha\varsigma$ et $\eta\gamma\gamma\chi\acute{\alpha}\zeta\epsilon\nu\tau\alpha\varsigma$

VR

(§ 2) 11 cefisia V 12 propulsabamus incomoda R 13 longis
om. R et mollibus: (:om.al., xv) aedium posticum refrigerantibus
lavacris e 14 mollibus & sunt collibus vel montibus Falsterus ap.
Kraus. l. c. p. 138 [positu refrigeranti] V; 'r. c.' ap. 2: & g: positure
refrigeranti R positu refrigeranti & posticū (et postica et postico) refrige-
ranti & porticum (ipse posticum fere serraturus) refrigerantibus F. G.
Jentzen in Seebodii bibl. crit. a. 1821 p. 1060 et ab undis collucenti-
bus Trillerus ap. Falsterum amoen. phil. III 218 prob. ipso Falstero (a.
1732) Jentzenius l. c.; antea et arboribus eo conducentibus dubitanter
sunt idem Falsterus ap. Kraus. p. 138 sq. 15 venustate altera &
spectr. R aquis undique canoris atque avibus] cf. XVIII 10, 1 coll. xv
Lipsio elect. II 19 extr. g Falstero am. ph. III 219 Handio Tursell. 1512:
auris undique canoris atque avibus malit g aquis undique canorisque
(canoris atque in mg.) avibus Gryph. a. 1537 (§ 3) 18 loquacior V cui
obtemperandum esse videri posset (cf. de 'loquentia' Val. Probum infra 1
22, 29 et Iulianum Candidum ap. Plin. epist. V 20, 5). nisi sequeretur voc.
inpendio, unde en litt. facile in voc. praecedens transferri poterant
(§ 4) (plerumque in convivio) Jentzenius l. c. 20 de' c: om. 21 pre-
que se uno V 22 quodcumque & quotcumque VR totumque & sunt
25 dialecticarum V $\kappa\upsilon\pi\epsilon\iota\sigma\upsilon\epsilon\nu\tau\alpha\varsigma$ et $\eta\gamma\gamma\chi\acute{\alpha}\zeta\epsilon\nu\tau\alpha\varsigma$ et $\sigma\upsilon\lambda\lambda\omicron\gamma\iota\sigma\mu\omicron\varsigma$ 'r. c.' ap.
2 = 7: RKlotz qu. Gell. p. 6: $\kappa\upsilon\pi\epsilon\iota\sigma\upsilon\epsilon\nu\tau\alpha\varsigma$ $\sigma\upsilon\lambda\lambda\omicron\gamma\iota\sigma\mu\omicron\varsigma$ $\eta\gamma\gamma\chi\acute{\alpha}\zeta\epsilon\nu\tau\alpha\varsigma$ Val. alicuius col.
lectione a Woulero excerpta (a & igitur diversa) $\kappa\upsilon\pi\epsilon\iota\sigma\upsilon\epsilon\nu\tau\alpha\varsigma$ $\eta\gamma\gamma\chi\acute{\alpha}\zeta\epsilon\nu\tau\alpha\varsigma$
22: $\sigma\upsilon\lambda\lambda\omicron\gamma\iota\sigma\mu\omicron\varsigma$ Rutgersius VL IV 11

et *σωφελτας* aliosque id genus griphos neminem posse dicere nisi se dissolvere. Rem vero ethicam naturamque humani ingenii virtutumque origines officiaque earum et confinia aut contra morborum vitiorumque fraudes animorumque laves, pestilentias asseverabat nulli esse ulli magis ea omnia explorata, comperta 30
3 meditataque. Cruciatibus autem doloribusque corporis et periculis mortem minitantibus habitum statumque vitae beatæ, quem se esse adeptum putabat, neque laedi neque inminui existimabat, ac ne oris quoque et vultus serenitatem stoici hominis umquam ulla posse aegritudine obnubilari. 35

6 Has ille inanes glorias cum flaret iamque omnes finem cuperent verbisque eius defetigati pertaeduissent, tum Herodes Graeca, uti plurimus ei mos fuit, oratione utens, 'permittite', inquit, 'philosophorum amplissime, quoniam respondere nos tibi, quos vocas idiotas, non quimus, recitari ex libro, quid de huius- 40
cemodi magniloquentia vestra senserit dixeritque Epiotetus, Stoicorum maximus', iussitque proferri dissertationum Epicteti digestarum ab Arriano primum librum, in quo ille

VR

26 aliaque β griphos] c: gripos (et invenitur sane apud Graecos etiam γριπτος· γριπτος et γριπτος al.) s grip R gri post V grippos vs om. β 27 ethicam R humanā R 28 et confinia aut contra] VRs: confinia aut contra s confinitima aut contraria βx et confinia aut contraria i et confinia, ut et contra, morbos g 29 vitiorumque laves ac pestilentias animorumque fraudes Guil. Ranchini VL I 3 animarumque Wakefieldius ad Lucr. V 237 laves, pestilentias] libri cf. h. l. praef. § 18 l.: laves ac pestilentias e laves et pestilentias RKlotz l. l. laves h. 22 30 nulli esse ulli] V s cf. VI 6, 2; ISillig n. ann. ph. I (1826), 136: nulli esse ulla R 31 meditataque] meditataque quam sibi βx, xy.; fort. etiam h. l. genuina verba serravit β, cuius lectionem ignorabam h. p. 22 sq. (§ 5) 31 corporis morientem imitātibus β periculis r 32 mortem] mortem mortem R pr. quem] = β: quum R quam s 34 et] neque β (§ 6) 37 defetigati] 'optimae membrum' ap. xv. v. defetigati V defatigati R s 38 Graeca uti] R: graeca (s. greca) cuius r s grecorum V Graeca, ut huius plurimus mos fuit, βx 39 nos tibi non quimus quos idiotas et rudes vocas (quos idiotas et rudes vocas non quimus ant. lect. III 17) x tibi non quimus quos idiotas et rudes vocas β 40 quos rudes vocas iamque omnes idiotas 'coniectanea' ap. xv idiotas (ydiotas al.) uocas ω fidiotas R ydiotas V quid] qui V 41 dixerit epictetus R 42 vel maximus β 43 harriano R hariano V primum] secundum x cf. xv, Lipsius elect. II, 3; et Arrianea certe infra excerpta ex libro altero petita sunt

venerandus senex iuvenes, qui se 'Stoicos' appellabant, neque
45 frugis neque operae probae, sed theorematibus tantum nugallibus et
puerillum isagogarum commentationibus deblaterantes, obiurgatione
insta incessuit.

Lecta igitur sunt ex libro, qui prolatus est, ea quae addidi; 7
quibus verbis Epictetus severe simul et festiviter seinnxit atque
50 divisit a vero atque sincero Stoico, qui esset procul dubio
ἀκώλυτος, ἀνανάγκαστος, ἀπαράποδιστος, ἐλεύθερος,
εὐπορῶν, εὐδαιμονῶν, volgens aliud nebulonum hominum, qui
se 'Stoicos' nuncuparent atraque verborum et argutiarum fuligine
ob oculos audientium iacta sanctissimae disciplinae nomen emen-
55 tirentur:

Εἰπέ μοι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν. Ἄκουε. 8

Ἰλιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασσε.
Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἔστιν ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δὲ θ
ἀδύνατα. Ἀγαθὰ μὲν οὖν ἀρετὰ καὶ τὰ μετέχοντα
καὶ τῶν κακὰ δὲ κακία καὶ τὰ μετέχοντα κακίας.

VR

44 iunes R : 45 sed .. deblaterantes] R: sed .. deblatantes V sed ..
deblacterantes et sed .. delatantes et sed .. dilatantes s de .. deblaterantes g
se .. oblectantes β sed so in .. oblectantes x cf. xv seque .. in delectantes x
ant. lect. l. l. : 46 ysagogarum V || 47 incessit] VRex forma
sine dubia: incessit s incessivit x ant. lect. l. l.; cf. de perfecto verbi incesso
Ruddimanni inst. I 251, 69 Stallb.; Neue Formenl. II° 488 | (§ 7)
48 Lecta — addidi post ementirentur lin. 55 collocaturus est Ientzenius l. l. :
ea quae] eaque V : addidi] ci. o (Ientzenius l. l. λ): addidit : 49 epic-
tetus R : 51 ἀκώλυτος — εὐδαιμονῶν] gr R; aut om. aut corrupta in s
plerisque cf. Arrian. diss. Epictet. I 17; II 19; III 3 : ἀκώλυτος] s:
ἀκμαστός V || ἀνανάγκαστος] 'Fulvianus' teste g s: ἀνανάγκαστος o
ἀνεναντῆς V || ἐλεύθερος] ΕΒΕΥΘΕΡΟΣ V : 53 atraque βx:
atroque VR: utroque s Vltroque e : 54 audientium (a ex o corr.) R
iacto s : nomen ementirentur] Ascens. a. 1517 cf. Bongars. ad Justin.
XII 4: nomine mentirentur : (§ 8) 56 Εἰπέ μοι — c. 3, 8 Et hic autem]
gr R et sic fere aut lac. rel. aut litt. O. similive nota ascripta om. s pleri-
que: multum hic deest quod rasum fuit inde per compendia scripturae,
litteris nonnullis in extr. mg. amputatis R : Arrianus l. l. II 10, 12 sqq. |
57 Hom. Od. IX 39 : Ἰαίοθεν V : (§ 9) 58 ἔστιν] s: ΕΙΤΕΝ V
59 ἀλῆθο πα (eros. l ut. rid.) V : at ἀρετὰ Arriani edd. : 60 κακία]
= o: κακία Arriani edd.

- ἀδιάφορα δὲ τὰ μεταξὺ τούτων, πλοῦτος, υἡεία, ζωή,
 10 θάνατος, ἡδονή, πόνος. Πόθεν οἶδας; Ἑλλάνικος λέγει
 ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς. Τί γὰρ διαφέρει τοῦτο εἰπεῖν,
 ᾗ ὅτι Διογένης ἐν τῇ ἡθικῇ ἢ Χρύσιππος ἢ Κλεάνθης;
 βεβασάνικας οὖν τι αὐτῶν καὶ δόγμα σαυτοῦ πεποίηται. 63
 11 Δείκνυε πῶς εἴωθας ἐν πλοῖω χειμάζεσθαι· μέμνησαι
 ταύτης τῆς διαιρέσεως, ὅταν φοφῇσῃ τὸ ἱστῖον καὶ
 ἀνακραυγάζῃς. Ἄν σοί τις κακὸς χολός πῶς παραστὰς
 εἴπῃ, λέγε μοι, τοὺς θεοὺς σοι, ᾧ πρόφην ἔλεγες, μή τι
 κακία ἐστὶν τὸ ναυαγῆσαι; μή τι κακίας μετέχον; οὐκ ἔστι
 12 ἄρα ξύλον ἐνσεύεις αὐτῷ; τί ἡμῖν καὶ σοί, ἄνθρωπε;
 ἀπολλύμεθα, καὶ σὺ ἐλθὼν παίζεις. Ἐάν δέ σε ὁ
 Καίσαρ μεταπέμψῃται κατηγορούμενον * * *

VPR

61 ΜΕΤ'ΕΥ V ΠΑΟΙΤΟΣ V υἡεία] h: ΥΓΙΑ Vc CΥΓΕΥΓΙΑ
 Vrb. ε υἡεία edd. Arr. ζωῶ Vrb. 62 ΕΙΟΝΗ V (§ 10) ΕΛΛΑ-
 ΝΙΚΟΣ ΘΕΓΕΙ Γ 64 ΚΑΕΑΝΘΗΣ V 65 βεβασάνικας οὖν τι αὐτῶν]
 h cum edd. Arr.: ΒΕΒΑΣΑΝΙΚΑΣΟΓΝΑΥΤΩΝ Vrb. ε ΒΕΒΑΣΑΝΙΚΑΩΓ
 (3 fere litt. lac.) ΑΥΤΩΝ V βεβασανικαουαυτων ε βεβασάνικας οὖν αὐτῶν
 ε οαυτωδ edd. Arr. ΠΕΙΠ'ΗCΑΙ V (§ 11) 66 Hic iterum inc.
 P cf. adn. ad lemma c. 19 ΔΕΙΚΝΕ P | ΕΘΑΣ P | ΧΕΙΜΖΕCΘΑΙ
 V ΧΕΙΛΑΖΕCΘΑΙ P γμνάζεσθαι edd. Arr. ΜΕΜΝΗCΕΙ V ΑΑΕΜΝΗCΕ
 P 68 ΑΝΑΚΡΑΥΓΑCΗCΑΝCΟΙ (CΘΑ P) VP = ἀνακραυγάζεις ἂν σοι ε:
 ΑΝΑΒΡΑΓΓΑCΗ ΕΑΝ CΟΙ Vrb. ἀνακραυγάζαντί σοι edd. Arr. ης] om.
 edd. Arr. ΚΑΚΟCΚΟΘΟC P κακὸς χόλος ε πῶς ες ΠΘC Vrb.:
 ΓΟC VP | παρασά:] = ε | ΠΑΡΑCΤΑCΕΙ ΠΗ Vrb. | 69 ΘΕΓΕ P
 λέγε μοι τοὺς θεοὺς σοι πρόφην edd. Arr. κ testis g λέγε μοι τοὺς θεοὺς σοι
 ε ε ΘΕΟΥC V ΤΕΟΥC P σοι ᾧ] VP Vrb.; Upton ad Arr. l. c.:
 εἰα olim rg. Arr. | μή τι] P Arr.: ΝΗ V ΜΗ Vrb. | 70 ΚΑΚΕΙΑ
 VP κακία; v. l. Arr. ΚΑΥΓΗCΑΙ VP ΚΑΝΥΓΗCΑΙ Vrb.
 71 ἄρα; (Kor. Dübner.) ε. ἄρα; (Schlegel.) edd. Arr. ΑΥΤΩΝ V | ΗΜΕΙΝ
 V ΗΜΕΙΝ V ΑΝΟΡΟΠΕ VP 72 ΕΛΘΩΝ V ἐλθὼν v. l. Arr.
 ΠΕΖΕΙC P ΠΖΕΙC V (§ 12) Ἄν αα. Arr. 73 ΚΑΙ ΤΗ ΟΥΤΩΙC ΠΕΛΟΝ
 V In voc. κατηγορούμενον Gracca terminant libri: τι ποιῇς; add. Be-
 rnalhus τι ποιῇς; ε; ex ipso Arriano quae ibi sequuntur usque ad § 20
 extr. add. Stephanus, quae ex Dübneri editione (Paris, a. 1842) hic
 repetenda esse duxi. μέμνησαι τῆς διαιρέσεως; ἂν τίς σοι εἰπὼντι καὶ
 ὠχρεῖσθαι ἄρα καὶ τρέμειντι, προκαλθὼν εἴπῃ. Τί τρέμεις; ἄνθρωπε; παρὶ τί-
 νων σοί ἐστὶν ὁ λόγος; μή τι ἔγω ὁ Καίσαρ ἀρετὴν καὶ κακίαν τοῖς εἰσερχο-
 μένοις εἴδειν; Τί μοι ἀμπαζῇς; καὶ τὸ πρὸς τοῖς ἀμπεῖς κακός; Ὅπως
 εὐλόγηται, εἰπέ μοι, τί τρέμεις; οὐχὶ θάνατός ἐστι τὸ κινδυνεύμενον, ἢ

His ille auditis insolentissimus adolescens obtulit, tamquam
 13 si ea omnia non ab Epicteto in quosdam alios, sed ab Herode
 in eum ipsum dicta essent.

III.

Quod Chilo Lacedaemonius consilium anceps pro salute amici cepit;
 quodque est circumspecte et anxie considerandum, an pro utilitatibus
 amicorum delinquendum aliquando sit; notataque inibi et relata, quae
 5 et Theophrastus et M. Cicero super ea re scripserunt.

Lacedaemonium Chilonem, virum ex illo inclyto numero
 sapientum, scribunt in libris eorum, qui vitas resque gestas
 clarorum hominum memoriae mandaverunt, eum Chilonem in
 vitae suae postremo cum iam inibi mors occuparet ad circum-
 10 stantis amicos sic locutum:

'Dicta', inquit, 'mea factaque in aetate longa pleraque omnia
 fuisse non paenitenda, fors sit ut vos etiam sciatis. Ego quidem
 3 in hoc certe tempore non fallo me, nihil esse quicquam commis-

A

θεσπεσίῳ. ἢ πόνος τοῦ σώματος, ἢ φυγή, ἢ ἀρετή; Τι γὰρ ἄλλο; Μὴ τι
 κακία; μὴ τι μετρίων κακίας; σὺ οὖν τίνα ταῦτα λέγεις; Τι ἔμοι καὶ σοί,
 ἄνθρωπε; ἀρετὴ ἔμοι τὰ ἔμὰ κακία. Καὶ καλῶς λέγεις. Ἀρετὴ γὰρ σοι τὰ εἰς
 κακία, ἢ ἀγένηται, ἢ θελήσει, ἢ ἀλαζονεία, ἣν ἡλασσόνειον ἐν τῇ σχολῇ καθή-
 μων. Τι τοῖς ἄλλοις ἐκαλλωπίζου; τί Στωϊκὸν λέγεις σεαυτὸν; Τυφώεις
 οὕτως ἑαυτὸς ἐν οἷς πράττειται, καὶ εὐχόμενος τίνας εἶδ' ἀρετῶν. Τοῖς
 πλείστοις ὅρων Ἐπικουρείους εὐχόμενος, ὀλίγους τινὰς Περιπατητικούς, καὶ
 τοῖς ἐκαλλωπίζου. *Ac fortasse Gellius vel proxime insequentia his ad-*
didit, quae describere longum est: tota enim illa disputatio, quoad huc
pertinet, in § demum 28 ad finem perducitur (§ 13) 74 His — essent;
ex p. add. x cf. ant. lect. I 19, eadem cum initio c. 3 usque ad § 7 rocc.
molestiam quod exhibet A: om. vell., nisi quod de cod. a o adhibito du-
bitare licet, cum vv. quasdam lectiones ad h. l. offerat c adolescens;
 A: adolescens x 76 eum ipsum] h: EVMIPSIVM A eum x

III. (icomm.) 5 inepitaphus T re scripserunt; s: rescripserunt
 VPRs § 1—8 hic autem om. VPRs, nisi quod rocc. extr. hic autem
 constant in P: usque ad rocc. molestiam quod § 7 eadem exhibet A: ex p
 add. Guil. Canterus nov. lect. II 6, tum x (§ 1) 6 virum] Ar h^o 14 sq.
 17 sq.: unum Canterus 7 sapientum s scriptum Cant. 8 enim
 Chilonem] A cf. h^o 69 sq. 91: cum Cant. in] A cf. h^o 18: de Cant.
 die ad. Tornæs. 9 cum iam] .1: eum Cant. circumstantes Cant.
 (§ 2) 11 mea inquit Cant. 12 fors sit ut] A: forsitan Cant. (§ 3)
 certe in hoc quidem Cant.

sum a me cuius memoria mihi aegritudini sit, ni illud profecto unum sit, quod rectene an perperam fecerim, nondum mihi plane liquet. 15

4 Super amici capite iudex cum duobus aliis fui. Ita lex fuit, uti eum hominem condemnari necessum esset; aut amicus igitur 5 capitis perdendus aut attribenda frans legi fuit. Multa cum animo meo ad casum tam ancipitem medendum consultavi. Visum est 6 esse id quod feci praequam erant alia toleratu facilius: ipse 20 tacitus ad condemnandum sententiam tuli, is qui simul indicabant, 7 ut absolverent, persuasi. Sic mihi et iudicis et amici officium in re tanta salvum fuit. Hanc capio ex eo facto molestiam, quod metuo, ne a perfidia et culpa non abhorreat, in eadem re eodem- que tempore inque communi negotio, quod mihi optimum factu 25 duxerim, diversum eius aliis suasisse.

8 Et hic autem Chilo, praestabilis homo sapientiae, quonam usque debuerit contra legem contraque ius pro amico progredi, dubitavit eaque res in fine quoque vitae ipso animum eius anxio, 9 et alii deinceps multi philosophiae sectatores, ut in libris eorum 30

AVPR

14 memoria mihi aegritudini sit] h: MEMO (tum lin. una in ligatura perit; continent vero singulae lineae 8—14 litteras; in hac col. nulla lin. 12 litt. num. egreditur) GRITVDINISIT A memoria rei aliquid pariet aegritudinis Cant. NILVTPROFECTO A: nisi profecto illud Cant. 15 nondum mihi] Cant.: NON MIHI DVM A : (§ 4) 16 Lex ita Cant. linea litteras it uti eum hom. continens emanuit in A 17 necesse Cant. 18 capitis] A; et sic coll. Plaut. asin. 132; Baech. 489 sq.; mil. 371 g: capitalis § teste xv, o Cant. capitali (sc. sententia, nisi capitali sententia scribendum sit, xv) x : adhibenda Cant. : (§ 5) 19 litt. dum consul emanuerunt in A : consultavi. Visum] A (cf. adn. praeced.) Cant. o (videtur in membranis [i. e. §] esse consultant litteris tamen ita delitis ut rix appareat xv): consultant uisum x : 20 praequam] A cf. XVI l. 3; roc. et ipsum Plautinum v. Amph. 633 sq.; anul. 507; mere. 22 sq.; most. 982 (ex Lamb. emend.): 1146 cf. Handius Tursell. IV 527; Schömannus Lehre v. d. Redtheilen p. 230: prae hoc quod Cant. (§ 6) 20 ipse] om. Cant. 21 his Cant. (§ 7) 22 una lin. litt. hi et iudicis continens interit in A : 23 fuisset. Hanc Cant. fuit. sed hanc con. idem cf. hr 15 sq. in roc. quod desinit A || 26 duxerim [fecisse], x : (§ 8) 27 Et hic] § Cant. o cf. xv a roc. hic iterum inc. P. a roc. Chilo VRge: novi cap. nota deest in VPR, cap. III m. rec. add. in V. 3 in B : sapientia § et 'alterac' membr. ap. xv Cant. x quonam usque] quousque § 28 contra legem] = m. rec. in mg. add. in V 29 ea que (sup. lin. iterum q:) P

scriptum est, satis inquisite satisque sollicite quaesiverunt, ut
 verbis, quae scripta sunt, ipsis utar, εἰ δὲ βούθελν τῷ φίλῳ
 παρὰ τὸ δίκαιον καὶ μέχρι πόντου καὶ ποτα. Ea verba
 significant, quaesisse eos, an nonnumquam contra ius contrave
 35 morem faciendum pro amico sit et in qualibus causis et quemnam
 usque ad modum.

Super hac quaestione cum ab aliis, sicuti dixi, multis, tum 10
 vel diligentissime a Theophrasto disputatur, viro in philosophia
 peripatetica modestissimo doctissimoque, eaque disputatio scripta
 40 est, si recte meminimus, in libro eius de amicitia primo.
 Eum librum M. Cicero videtur legisse, cum ipse quoque librum 11
 de amicitia componeret. Et cetera quidem, quae sumenda a
 Theophrasto existimavit, ut ingenium facundiaque eius fuit,
 sumpsit et transposuit commodissime aptissimeque; hunc autem 12
 45 locum, de quo satis quaesitum esse dixi, omnium rerum aliarum
 difficillimum strictim atque cursim transgressus est, neque ea, quae
 a Theophrasto pensiculate atque enucleate scripta sunt,
 exsecutus est, sed. anxietate illa et quasi morositate disputationis

VPR

31 inquisite] *Gryph. a.* 1537: inquit si te VR inquit scite PΓm.
 rec. & anquisite ex 'coniectaneis' x (cf. xv Steph. spec. em. p. 138), quod
 voc. Gellio et infra § 21 et IV 11, 10 inculatum est nec alibi, quod sciam.
 legitur satis, sollicite B: num dittographiae vestigium serrans, ut
 satisque sollicite pro glossa habendum sit? an fuit satis inquisite, sollicite?
 sollicite] in sollicite mut. m. rec. in V 32 et — πρὸς] ad Plut. π.
 φρῶν; lib. I (cf. § 31) refert L. Mercklin ann. phil. suppl. III 653 sq.
 gr R BOHΘIENTΦΩΛΩ V BOHΘIEN TΦΩΛΩ P 33 KAMEXP
 VP 35 morem] ex mortem corr. V et in qualibus] VPR: Fulv. &
 et sic, ut vid. (cf. xv) β: et in qualibus et in quibus & (§ 10) 38 a
 theofrasto V atheofrasto p a teofrasto B athefrasto P 39 modestia-
 simo] ex modestissima corr. V 40 de amicitia (amicicia VP). Primo
 eum VPR: h. l. III ad mg. V (§ 11) 41 videtur librum m. cicero R
 42 componeret] ex componerit corr. V a theofrasto V atheofrasto
 P asptenfrasto (i. e. aps Theophrasto) R 43 estimavit R facundia-
 que] ex facundieque corr. V eius] R: eis VP eis R mg. fuit] erat β
 44 aptissimeque R (§ 12) 46 strictim] ex strictum corr. P 47 o
 theofrasto V atheofrasto P ateofrasto R pensiculate] VPR: pensim
 (et ipsum ἀπαξ λεγόμενον cf. L. Meyer Z. f. vgl. Sprachforschung VI 303)
 β cf. xv: Steph. spec. em. p. 137 sq. pressim Falsterus ap. Kraus. l. c.
 p. 139

13 praetermissa, genus ipsum rei tantum paucis verbis notavit. Ea
verba Ciceronis, si recensere quis vellet, apposui: 'His 30
igitur finibus utendum esse arbitror, ut, cum emen-
dati mores amicorum sunt, tum sit inter eos omnium
rerum, consiliorum, voluntatum sine ulla exceptione
communitas, ut etiam, si qua fortuna acciderit, ut
minus iustae voluntates amicorum adiuvandae sint, in 55
quibus eorum aut caput agatur aut fama, declinandum
de via sit, modo ne summa turpitudine sequatur; est
enim, quatenus amicitiae venia dari possit.'

'Cum agetur', inquit, 'aut caput amici aut fama, declinandum
14 est de via, ut etiam iniquam voluntatem illius adiutemus'. Sed 60
eiusmodi declinatio esse ista debeat qualisque ad adiuvandum
15 digressio et in quanta voluntatis amici iniquitate, non dicit. Quid
autem refert scire me, in eiusmodi periculis amicorum, si non
magna me turpitudine insecutura est, de via esse recta declinandum,
nisi id quoque me docuerit, quam putet magnam turpitudinem 65
et cum decessero de via, quousque degredi debeam? 'Est enim',
16 inquit, 'quatenus dari amicitiae venia possit'. Hoc immo ipsum
est, quod maxime discendum est, quodque ab his, qui docent,

VPR

49 ipsum] om. R : (§ 13) Cic. de amic. § 61 : 51—57 utendum esse

arbitror — sequatur] u. cē. a. usq; i (i. e. utendum esse arbitror. usque
ibi) R : 51 esse] om. libri Cic. : 52 sunt] sint libri Cic. cf. CFW Müller
ad Cic. l. l. p. 395 sq. ed. Seyff. : 55 amicorum voluntates libri Cic. :
sint] v. libri Cic. fere omnes; sunt VP Cic. Didotianus (mus. ph. 18,600) :
56 eorum] deest plerisque membranis in Cicerone tamen exstat xv;
nec minus in libris Gellianis a me collatis omnibus : caput] de capite
Cic. codd. plerique, om. eiusd. Erf. : capitis causa aut fama agatur β
ut fama Cic. Didot. : 57 sit de via & de via est pars codd. Cic. cum
Didot. et Gud. : ad eoc. Est enim (E m. rubricatoris appictum) in mg. II. V :
58 quatenus pars libr. Cic. : dari venia libri Cic. plerique : 59 cum
igitur, inquit, aut capitis amici causa agatur et famae β Cum igitur,
inquit, aut caput amici agatur aut fama xv : aput fama R : 60 ini-
quam] = β: nunquam et unquam et nonnunquam et non iniquam &
voluntatem illius] = β: eius voluntatem R : adiutemus] = β: adiuuemus
& : (§ 14) 61 esse ista] PRg: ista esse Vg : ad adiuvandum] VRg:
adiuvandum Pg : 62 digressio β : (§ 15) 63 eiusmodi] VP v. c. ap. c: huius-
modi Rg : me] sup. lin. add. P : 64 cē] V : 65 nisi. nisi id P : (§ 16)
68 dicendum β et alii ap. xv : his] VPRg: his & : docent] βx: doceant :

minime dicitur, quatenus quaque fini dari amicitiae venia debeat.
 70 Chilo ille sapiens, de quo paulo ante dixi, conservandi amici 17
 causa de via declinavit. Sed video, quousque progressus sit;
 falsum enim pro amici salute consilium dedit. Id ipsum tamen in 18
 fine quoque vitae, an iure posset reprehendi culpaeque dubitavit.
 'Contra patriam', inquit Cicero, 'arma pro amico sumenda
 75 non sunt'. Hoc profecto nemo ignoravit, et 'priusquam Theognis', 19
 quod Lucilius ait, 'nascetur'. Sed id quaero, id desidero:
 cum pro amico contra ius, contra quam licet, salva tamen liber-
 tate atque pace, faciendum est et cum 'de via', sicut ipse ait,
 'declinandum' est, quid et quantum et in quali causa et quonam
 80 usque id fieri debeat. Pericles ille Atheniensis, vir egregio 20
 ingenio bonisque omnibus disciplinis ornatus, in una quidem specie,
 set planius tamen, quid existimaret, professus est. Nam cum
 amicus eum rogaret, ut pro re causaque eius falsum deiuraret,
 his ad eum verbis usus est: 'Δεῖ μὲν συμπράττειν τοῖς φίλοις,
 85 ἀλλὰ μέχρι τῶν θεῶν'.

AVPR

69 minime — probis c. 5 § 2 exstat in A || quatenus om. P ||
 quoque sine § cf. IV 1, 6 adn. || (§ 17) 71 causa de via] ** | tum
 in init. lin. sq. duar. fere litt. spat. vac. rel. om. P || sit] A: est VPRs ||
 72 salute] PR, sup. lin. add. V: salutem A || (§ 18) Id] post dedit
 (IT ac.) om. A || tamne A || 73 uita A || culpari q̄ R || 74 Cic. de amic.
 § 36 cf. § 42 || (§ 19) 75 ignoravit] Ae: ignovit it R ignovit it. P
 ignovit id. V || et] = xv || theognis V theogenis potius quam
 theogenes agnoscere mihi videbar in A || 76 quod] A; 'meliores libri'
 teste xv: quam VPRs ut evg. || Lucil. inc. libr. fr. LXXXV p. 148 M.,
 c. 1062s p. 117 L. cf. Istocasser stud. Vind. IV 281 sq. || 77 contra quam
 licet] A cf. praef. § 18: et contra quam licet VPRs contraque quam
 licet RKlotz qu. G. p. 6 et contra quamlibet legem s et contra aequum s ||
 80 debuit 'in quibusdam' xv || (§ 20) pericles V perides P et lit. r
 del., sed sup. lin. iterata R || vir egregio] A: egregius (.egregius V)
 uir rell. || 'Distingue: P. ille A. egregius, vir ing. bo.' v. d. in cii. ed. Torn.
 praemissis || 81 disciplinis. ornatus. In V ort' ornatus R || species
 et A || 82 cum amicis cum rogaret R || 83 causa quae P || deiraret A ||
 84 Δεῖ — θεῶν] 4 lin. et dimid. spat. vac. rel. A; Gf. R || μὲν VPz
 Fulv. s: με s || με συμπράττειν φίλοις, ἀλλὰ ISillig n. ann. ph. I 137 ||
 συμπράττειν] s; Fulv.: CYNTPATTEIN V CYNTHPATTEIN P || φίλοις,
 ἀλλὰ] Fulv. s: ΦΙΛΟΙCΟΔ' ἄρα P ΦΙΛΟΙ CΟ ΛΘΑΑ V || 85 μέχρι
 τῶν θεῶν] = σ Fulv. s: μέχρι θεῶν s μέχρι θεῶν aut μέχρι θείων Tril-
 lerus ap. Falsterum amoen. ph. III 219 ||

21 Theophrastus autem in eo, quo dixi, libro inquisitius
quidem super hac ipsa re et exactius pressiusque quam Cicero
22 disserit. Set is quoque in docendo non de unoquoque facto
singillatim existimat neque certis exemplorum documentis, set
generibus rerum summam universimque utitur ad hunc ferme 90
modum:

23 'Parva', inquit, 'et tenuis vel turpitudine vel infamia subeunda
est, si ea re magna utilitas amico quaeri potest. Rependitur
quippe et compensatur leve damnum delibatae honestatis maiore
alia gravioreque in adiuvando amico honestate, minimaque illa 95
labes et quasi lacuna famae munimentis partarum amico utilitatum
24 solidatur. Neque nominibus', inquit, 'moveri nos oportet, quod
paria genere ipso non sunt honestas meae famae et rei amici
utilitas. Ponderibus haec enim potestatibusque praesentibus, non
vocabulorum appellationibus neque dignitatibus generum diu-100

AVPRT

(§ 21) 86 in eo quo] *APR*si, cf. *tum* XIX 1, 21, *tum* I 4, 2 *cum*
adn.; I 25, 16; II 26, 7; X 1, 3: in eo quod *V* in eo quem & quo §x in
quo *g* || anquisitius ex 'coniectaneis' x cf. *adn. lin.* 31 || 88 disserit *R* ||
(§ 22) 89 singulatim & uel singulatim r. l. m. rec. in *V* || singillatim
existimat] SINGILLATIMAT *A* || exemplorum] DOCUMENTORVM *A* ||
90 forme *R* pr. || § 23—25 Theophrastus parva inquit (sic) — petosi
(sic) inscripta AGELLII extant in *T*; ex *Y* primis foliis fere corroso ad
h. l. nil adnotatum habeo || 92 subeunda] *ATVm.* rec. &: sua cunda *VPR* ||
93 repnditur *V* pr. || 94 et] et *A* || compensatur *V* || delibatae] *As*:
deliuatae *VR* decliuatae *Vm.* rec. delinate *T* delinate *P* declinatae §s
declinate *P* m. rec. debilitatae & delinatae *i* || 95 gravioreque ad
iuuando *R* || illa] *ALLA* *A* || 96 lacuna] = *Fulv.*: lascivia & 'libri et
scripti et antiquitus excusi' xv; pro v. l. vel lascivia *Vm.* rec. || mu-
nimentis] = 'v. c.' ap. & || munimentis partarum] = *Fulv.*: munimti
spartarū *V* munimentis partarum *P* in(s. im)minentis partarum & (r.
l. *V* m. rec.) minuentis partarum xv || utilitatum *T* *Fulv.* vs || 97 soli-
datur] = *Fulv.* &: soli datur *P* ratione solidatur & || (§ 24) nominibus] in
omnibus *PR* || 98 genere] *VT* et sic ut vid. in loco fere exanido *A*:
generi *PR* & 'membranae' teste xv || sunt] = &: sint *Vm.* rec. & ||
honestas] *Vm.* rec.: honesta *VRT* || mea *V* pr. || 99 hoc *R* pr. ||
post praesentibus ad dignitatibus aberrans agnū diuidi cauda st *N*5
cū i reb' neq; dignitatib; add., sed del. *R* || 100 generum] *ATv*: agnū
iterum *R* a generum *VP* || diuidi cauda iterum *R* ||

dicanda sunt. Nam cum in rebus aut paribus aut non longe 25
secus utilitas amici aut honestas nostra consistit, honestas procul
dubio praeponderat; cum vero amici utilitas nimio est amplior,
honestatis autem nostrae in re non gravi levis iactura est, tunc
105 quod utile amico est, id prae illo, quod honestum nobis est, sit
plenius, sicuti est magnum pondus aeris parva lamina auri pre-
tiosius.

Verba adeo ipsa Theophrasti super ea re adscripsi:

Οὐκ, εἰ δὴ πού τοῦτο τῷ γένει τιμιώτερον, ἤδη καὶ 20
110 ὁδτιοῦν ἂν ἡ μέρος τοῦτου πρὸς τὸ τηλικόν θατέρου
συγκρινόμενον αἰρετὸν ἔσται. Λέγω δὲ ὅλον, οὐκ, εἰ
χρυσίον τιμιώτερον χαλκοῦ, καὶ τηλικόν τοῦ χρυσίου
πρὸς τὸ τηλικόν χαλκοῦ μέγεθος ἀντιπαραβαλλόμενον

AVPRT

(§ 25) 101 aut non] NON A || AVT HONESTITAS A, quod cum
mihi ex praeced. voc. utilitas ortum esse videatur et cum maxime honestas
voc. sine v. l. et praecesserit et sequatur non recepi, quamvis honestitudo
dixerit Accius v. Non. s. v. p. 120, 31 M., ubi in lemme honestitas
Guelf. (honestas vell.), quod etiam in Labb. gloss. p. 85 invenitur et ho-
nestas s || 103 litt. tas nimio est in ligatura fere delitescens legi
nequeunt in A || 104 iactatura P pr. R || tū T || 105 prae] primum
s || 106 plenius] pluris Falsterus ap. Kraus. l. c. p. 139 || est] = s
'reteres editiones et membranae' teste xv: om. T s cum o est et 'in aliis
correctum' teste xv et i || lamina Vrec. s || auri] A: auri sit P auri
sit VRT s i || 108 theophrasti PR theophrastu V Theophrastus 'membranae'
ap. xv || ea re adscripsi (ascripsi s) As: ea re scripsi P ea rescripsi V
ea re scripsit et ea re ascripsit s ea re adscripsit eadem 'membranae recen-
tiores illae' ap. xv grecis scripsi R || (§ 26) Gracis 28²/₄ lin. rac. rel. A:
Gr. (s. G. s. g.) nota appicta eadem om. R s; Theophr. fr. LXXXI Wimm.
p. 183 ed. Lips. p. 434 ed. Paris. || 109 εἰ δὴ] VP: οὐδ' α. οὐδ' s, εἰ
π. s || εἰ πού π: τῷ γένει τιμιώτερον nisi malis εἶπαι τοῦ τῷ γένει
τιμιώτερον g || τοῦτο τῷ] h: ΤΟΥΤΟΥ (= s) Τῷ (s. τῷ) P s ΤΟΥΤΩ V
τούτῳ τῷ s Ald.; num π. τῷ? || ΤΙΜΙΩΤΕΡΟΝ VP || 110 ΟΤΙΟΓΑΝΕ
VP || ΤΗΛΙΚΟΝ VP || ΘΑΙΡΕΤΟΝ P || 111 ΣΥΝΚΡΙΝΟΜΕΝΟΝ V
ΣΥΝΚΡΙΝΟΜΕΝΟΝ P || ΑΙΡΕΤΟΝ V || οὐκ εἰ] Fr. Bücheler ap.
Gust. Heylbut de Theophr. libris π. φύλας (Bonn. 1876) p. 34: ΟΥΚΑΙ et
οὐ καὶ libri || 112 ΧΡΥΣΟΝ VP || ΧΑΛΚΟΝ V || ΚΑΙΤΗΛΙΚΟΝ P
ΚΑΙΤΗΛΙΚΟΝ V || χρυσίου] Ald.: χρυσοῦ s ΧΡΥΣΟΝ VP || 113 ΤΟ-
ΠΗΛΙΚΟΝ V ΤΟΠΗΛΙΚΟΝ P || ΛΘΑΚΟΝ VP || ΜΕΤΕΘΕC P (μέγεθος)
GHeylbut l. l. || ΑΝΤΙΠΑΡΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟΝ V ΑΝΤΙΠΑΡΑΒΑΛΛΟ-
ΜΕΝΟΝ P ||

Aulus Gellius, I.

πλέον δόξει· ἀλλὰ ποιήσει τινὰ ῥοπὴν καὶ τὸ πλῆθος
καὶ τὸ μέγεθος.

115

- 27 Favorinus quoque philosophus huiuscemodi indulgentiam gratiae, tempestive laxato paulum remissoque subtili iustitiae examine, his verbis definivit: 'Ἡ καλουμένη χάρις παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, τοῦτό ἐστιν ὕφεσις ἀκριβείας ἐν θεόντι.
- 28 Post deinde idem Theophrastus ad hanc ferme sententiam 120 disseruit: 'Has tamen', inquit, 'parvitates rerum et magnitudines atque has omnes officiorum aestimationes alia nonnumquam momenta extrinsecus atque aliae quasi appendices personarum et causarum et temporum et circumstantiarum ipsius necessitates, quas includere in praecepta difficilest, moderantur et regunt et quasi 125 gubernant et nunc ratas efficiunt, nunc irritas'.
- 29 Haec taliaque Theophrastus satis caute et sollicite et religiose, cum discernendi magis disceptandique diligentia quam cum decernendi sententia atque fiducia scribit, quoniam profecto

AVPR

114 ΠΑΕΟΝ P || αααα V αααα P || ΝΑΗΘΟC P || 115 ΝΕ-
ΤΕΤΟC V || (§ 27) 117 tempestive laxato] VPR: Fulcr. Klotzius qu. G. p. 8:
TEMPESTIVAE LAXATO Ag; tempestivius (tempestivus et tempestivus al.)
laxato & tempestivius lassato 'quidam vet. cod.' ap. xv || remissoque] A
Gryph. a. 1537: premissioque & permissioque VPR: 'omnes membranae'
teste xv || subtili - satis R || 118 ΕΞΕΧΑΜΙΝΕ A || ΔΙΦΙΝΙΒΙΤ
in ΔΕΦΙΝΙΒΙΤ mut. A || Græca (6²/₄ lin. vac. rel. A) om. Ag Gr. (s. G.
s. g.) not. indic. Rg || ααπΙC VP || 119 ΑΗΘΡΩΠΟΙC P || τοῦτο
= τ || τοῦτέστιν 'Fulvianus' teste g. ci. s || ἀκριβείας VP || (§ 28)
120 theophrastus AVPR || At A || ferme] AVrec. & per me VPR ||
121 parvitates] ARVrec. pro v. l. & parvitates VPR et parvitates Ald. ||
ΜΑΓΝΙΤΥΔΙΝΕ A || 122 estimationes V existimationes (sic 'membranae'
teste xv) et existimationes Vrec. & || 123 aliae] A Gryph. a. 1537: alia
VPR: 'ita recte membranae' xv || 125 difficilest] A: difficile est vell. ||
et ante quasi add. R corr. || 126 irritas] A: irritas vell. || (§ 29)
127 Haec taliaque; R || talia q̄ V || theophrastus VPR || satis] 'ignorant
membranae' xv || caute et] te et litt. dignosci nequeunt in A || 128 cum]
VPR: Fulcr.: cur A causa Vrec. & || discernendi] = Fulcr.: disserendi
σ. v. l. in &, Ald. μ, at v. h^o 27; HHagen in Bursiani numl. ann. a. 1873 p.
1410 || disceptandique] disputandique ω (Fulv.) || 129 DECERNENDIS
A || scribit] A: scribit VPR disseruit Vrec. ω || pro, fecto R ||

130 causarum ac temporum varietates discriminumque ac differen-
tiarum tenuitates directum atque perpetuum distinctumque in
rebus singulis praeceptum, quod ego nos in prima tractatus istius
parte desiderare dixeram, non capiunt.

Eius autem Chilonis, a quo disputatiunculae huius initium 30
135 fecimus, cum alia quaedam sunt monita utilia atque prudentia,
tum id maxime exploratae utilitatis est, quod duas ferocissimas
adfectiones amoris atque odii intra modum tantum coercuit.
'Hac', inquit 'fini ames, tanquam forte fortuna et osurus, hac
itidem tenus oderis, tanquam fortasse post amaturus'. Super hoc 31
140 eodem Chilone Plutarchus philosophus in libro περὶ ψυχῆς
primo verbis his ita scripsit: Χείλων ὁ παλαιός, ἀκούσας
τινὸς λέγοντος, μηδὲνα ἔχειν ἐχθρόν, ἠρώτησεν, εἰ καὶ

AVPR

130 causarum—tenuitates] A, quod assecutus est p. adv. cr. I 91:
causa (causas Vrec. s) scientiae (scientie PRscie V) corporum varietates diser-
monumque (sic etiam PR, non discriminumque, quod inde profert g; dissertatio-
numque et sim. s, disceptationumque 'membranae ex optimis libris descriptae'
teste xv; x) ac differentiarum (ac differenciarum V; et differentiarum s. et
differenciarum s; differentias 'membranae modo l. ap. xv differentiam x; disser-
tationumque (Vrec. pro v. l. s) ignorantes VPRs || 131 directum] VPRp: decre-
tum A directum Vrec. s || perpetuum distinctumque] = A, unde perpetuum-
que olim non recte ex Dresselii schedis prolatum est || 132 quo dego
nos R || in prima tractatus istius parte] = V: in prima tractatus parte
Vrec. in mg. || prima] ex primi corr. R || (§ 30) 134 disputatiunculae]
ex disputatū culē corr. R || 135 monita] A (Ald.): mota VPRs nota s
cognitu e || 136 quod] om. A || ferocissimas] 'nullus hic ferocitati
locus, praesertim non in amore, quin illa potius extirpanda quam intra
modum coercenda. scripserat autem Gellius fortissimas' e || 137 litt. mo
in amoris evanidae in A || cautum] VPRs: cauturum A (sequuntur
osurus et amaturus) tantum s (?) tantum s tamen s xv caute Thyisius
cautum i cautulum h || coheruit P || 138 Hunc, inquit, amorem ita
finiam, tanquam forte fortuna positurus: hoc (. hoc s: Hoc x ant. lect.)
odium ita: (xv) ut te nunc oderim, tanquam (tamquam s) fortassis post
amaturus s teste xv et ant. lect. I 19; s || fini ames] As: finiam et VPRs ||
et osurus] A cf. h. 16: osurus VPRs || (§ 31) Plut. fr. IV (opp. t. V p. 8)
Düb. || 140 sq. libro primo verbis scripsit. ΠΙΠΤΥΧΗC P || Gracis
inserendis spat. rel. A; sine nota om. R || ΠΙΠΙ V || περὶ ψυχῆς
ἐκζητῶντις ci. xv || 141 verbis his ita] h: verbis ita AVR s ita x cf. xv ||
Gracis col. unam (lin. 13) et dim. vac. rel. A; Gr. R || ΧΕΙΛΩΝ
VP || ΠΑΛΑΙΟΣ V || 142 ἐχθρόν] s: ΕΚΘΡΟΝ VP || ἠρώτησεν] s:
ΕΡΩΤΗΣΕΝ VP || εἰ καὶ] P ex coll. sil. ry.: EI Vs recte, si de P falsus sum ῥ s ||

μηδένα φίλον ἔχει, νομίζων ἔξ ἀνάγκης ἐπακολουθεῖν
καὶ συνεμπλέκεσθαι ταῖς φιλαίαις ἀπεχθείας.

IV.

Quam tenuiter curiosaeque exploraverit Antonius Iulianus in oratione
M. Tullii verbi ab eo mutati argutiam.

- 1 Antonius Iulianus rhetor perquam fuit honesti atque
amoeni ingenii. Doctrina quoque ista utiliore ac delectabili veterum- 3
que elegantiarum cura et memoria multa fuit; ad hoc scripta
omnia antiquiora tam curiose spectabat et aut virtutes pensitabat
aut vitia rimabatur, ut iudicium esse factum ad amussim diceret.
- 2 Is Iulianus super eo enthymemate, quod est in oratione
M. Tullii, qua pro Cn. Plancio dixit, ita existimavit — 10
3 sed verba prius, de quibus iudicium ab eo factum est, ipsa

AVPR

143 MHAEN P || ΦΧΙΑΟΝ VP || ΕΒΕΙ V || 144 ΚΑΥ V ||
συνεμπλέκεσθαι (= i Klotzius) ταῖς h: ΟΥΝΕΝΠΛΕΚΕΘΑΙC V ΟΥΝΕΝ-
ΠΛΕΚΕΘΑΙC V συνεπλέκεσθαι: sc || φιλαίαις ἀπεχθείας g: ΦΙΛΙΑC
(ΦΙΛΙΑC V) ΑΠΕΚΘΙΑC VP φίλῃ ἀπεχθείας (ἀπεχθείας al.) o Fulv. s:
Klotzius l. l. p. 9 fort. recte φίλῃς καὶ ἀπεχθείας e ||

IV. sine nota post lac. inc. in A || (§ 1) 5 ingenii A: ingenii || ista
utiliore] iste utilli vere Falsterus ap. Kraus. l. c. p. 139 insignis utiliore
Lackmannus ista subtiliore p || utiliore etc.] stabiliore ac delectabili
veterum elegantiarum cura τ; sed conjectura omnino non opus esse probavisse
mihi videor h^o 28 sq. || 6 A. Gellius (Agellius gl. B.) noctium Atticarum li.
I^o: ad haec p^{ma} (?; om. gl. B.) scripta omnia antiquiora tam curiose
expectabat (= s expetebat gl. B.) aut (et gl. B.) virtutes pensitabat
aut vitia (et vicia gl. B.) rimabatur, ut iudicium esse factum ad
amussim (ut ad amussim factum esse gl. B.) diceret gloss. Vat. ed.
Mommesen Herm. 8, 70 coll. gloss. Vergil. ed. Barth. advers. XXXVII 5
(Serv. ed. Lion. II 374) || ad hoc] = x cf. ant. lect. I 19 ATHOC A
ad haec s || scripta pleraque omnia βx; f. recte, si re vera id ex β hausit;
at tacet x ant. lect. l. l. || 7 antiquiora tam] ex antiqui oratam
corr. P || et ant] = σg: ETAT A aut s || 8 FACTV A || ATA-
MVSSIM A examussim x cf. ant. lect. l. l. || (§ 2) 9 enthymemate] lac.
rel. om. A, ut hoc voc. Graecis litteris scriptum invenisse videatur; enthy-
maemate P enthymemate V || 10 TVLLIII A || qua] VPRs: quam As
RFörster quaest. de attract. enunt. relat. Berol. 1868 p. 18 sq. || ΟΝ. VP
plantio R || Cic. pro Cn. Plancio or. § 68 || ita] As: et ita VPRs
(§ 3) 11 ab eo] HABEO A || est] ET A ||

ponam: Quamquam dissimilis est pecuniae debito et gratiae. Nam qui pecuniam dissolvit, statim non habet id, quod reddidit, qui autem debet, is retinet alienum, gratiam autem et qui refert habet, et qui habet in eo ipso quod habet refert. Neque ego nunc Plancio desinam debere, si hoc solvero, nec minus ei redderem voluntate ipsa, si hoc molestiae non accidisset — 'crispum sane', inquit, 'agmen orationis rotundumque ac modulo 4 ipso numerorum venustum, sed quod cum venia legendum sit verbi paulum ideo inmutati, ut sententiae fides salva esset. Nam- 5 que debito gratiae et pecuniae conlata verbum utrobique servari postulat. Ita enim recte opposita inter sese gratiae pecuniaeque 6 debito videbitur, si et pecunia quidem deberi dicatur et gratia, 25 set quid eveniat in pecunia debita solutave, quid contra in gratia debita redditave, debitionis verbo utrimque servato, disseratur. Cicero autem', inquit, 'cum gratiae pecuniaeque debitionem dissimilem esse dixisset eiusque sententiae rationem redderet, verbum debet in pecunia ponit, in gratia habet subicit pro 'debet'; ita 30 enim dicit: gratiam autem et qui refert habet, et qui habet in eo ipso quod habet refert. Sed id verbum habet 7

AVPR

12 DISSIMILI A | pecuniae] A; Cicero: a pecunia (pecunia et sic fere per totum hoc cap. V) VPR fortunae lemm. schol. Cic. Bobiens. (p. 266 Or.) ex schedis Maii sed debitionem pecuniae ipsum schol. in explanatione, ac sic Non. p. 203, 24 M.: nam alia est debito pecuniae (pecuniae debito ed. Quicher.), alia gratiae || DEBITO A || 13 qui pecuniam] iterat A | dissolvit, statim] iterant VR || 14 id — debet A (cf. lemma sq.) & Cicero: om. VPR || debet, is] Cic. libri opt. (Tegerns. et Erf.) = debitis A: debet aes s; v. l. ap. Cic.; p. 587, 1, at v. h^o 18 debet s || is] = VPR || 15 in om. schol. Cic. || 17 ante voc. debere litt. duae, quae satis dignosci nequeunt, expunctae in R || ei] EA A || (§ 4) 19 agmeno rationis (racionis V) VR || rotundumque AVr || 20 VENIAM A || 21 ideo] A; ide VP de Rom. s || (§ 5) 22 CONLATAE A || utrobique] A utrobique s: ut ubique VP = ū uq; R || servari] = s: servare s || 23 postulat] A: possit (ex pascit v. l. ut vid. ortum) VPR posset s || (§ 6) rete R || inter se segnitie R || 24 VIDETVR A || 25 solutave] [†]ne R || 26 utrimque] A; utrumque (utrūq; VR) VPRs || 29 subiecit VR || ita] et ita (7 = et sup. lin. add.) R || 31 quod refert (om. habet) P ||

cum proposita comparatione non satis convenit. Debitio enim gratiae, non habitio, cum pecunia confertur, atque ideo consequens quidem fuerat sic dicere: 'et qui debet in eo ipso quod debet refert'; sed absurdum et nimis coactum foret, si nondum redditam 35
8 gratiam eo ipso redditam diceret, quia debetur. Inmutavit ergo, inquit, 'subdidit verbum ei verbo, quod omiserat, finitimum, ut videretur et sensum debitionis conlatae non reliquisse et concinnitatem sententiae retinuisse'. Ad hunc modum Iulianus enodabat diiudicabatque veterum scribtorum sententias, quas apud 40 cum adulescentes delecti lectitabant.

V.

Quod Demosthenes rhetor cultu corporis atque vestitu probis obnoxio infamique munditia fuit; quodque item Hortensius orator ob eiusmodi munditias gestumque in agendo histrionicum Dionysiae saltatriculae cognomento compellatus est.

1 Demosthenen traditum est vestitu ceteroque cultu corporis nitido venustoque nimisque accurato fuisse. Et hinc ei 'τῶ

AVPR

(§ 7) 33 cum gn pecunia R || atque R || 34 DICEREET† ETQVI A || 35 refert R || sed] A: quod VPRs || nondum] non P || 36 lin. litt. tiam eo ipso red complectens in ligatura latet in A || debet § || (§ 8) 37 subdidit] A cf. praef. § 18: et subdidit VPRs; subdiditque (ante verbum se.) in quod et ipse olim inculi f. recte τ || QVOT A || omiserat] nimis erat § coactum nimis erat xv promiserat p et sic aut omissurus erat HHagen in *Mus. numt. ann. a. 1873 p. 1413, at cf. h^{re} 29* || 38 videtur ε || lin. quisse et con ligatura hausta in A || 39 Ad] AT A || 40 enodabat diiudicabatque] ε: enudabat deiudicabatque VPR enucleabat diiudicabatque ε ENVT† ABATQVE (ut litteris ductu ligato expressis, quem vix aliter solvas. sed qui ab eo, quo alibi hae litt. denotantur, paululum recedit, diiudicabat om.) A || QVAE A; num quos? || 41 eū, ad] holescētes R || delecti lectitabant] τ: delectitabant AVPRs lectitabant ε ||

V. (lemm.) 4 histrionicum] ε, quod probo propter Anm. XIV 6. 18: XVIII, 7, 7; XXX 4, 19 cf. *Hermes* 8, 281, 1: histrionum Vs hystri- num Ps ystrionum ε histrionum g || dionisye P || (§ 1) 6 Demosthenen] sic potius quam DEMOSTHENEM A, apud quem litt. inde a tertia in ligatura fractae sunt: demostenen V demosthenem P demostenem R Demostehenen 'optimus liber' ap. xv || traditum est] A. quod suaserat λ: traditum et VPRs (et sic certe ε, unde traditum profertur) tradunt et ε cereoque R sincero § || et cultu §x || 7 nitido—accurato] nitido R || nimisque] = ε: nimis et § et nimis x || fuisse. Et hinc ei (sic p, quod et ipse assensum

κομφά' illa 'χλάνικια' et 'μαλακοὶ χιτώνισκοι' ab aemulis ad-
versariisque probro data, hinc etiam turpibus indignisque in eum
10 verbis non temperatum, quin parum vir et ore quoque polluto
diceretur.

Ad eundem modum Q. Hortensius omnibus forme oratori- 2
bus aetatis suae, nisi M. Tullio, clarior, quod multa munditia
et circumspicte compositaeque indutus et amictus esset manusque
15 eius inter agendum forent argutae admodum et gestuosae, male-
dictis compellationibusque probis iactatus est multaque in eum,
quasi in histrionem, in ipsis causis atque iudiciis dicta sunt. Sed 3
cum L. Torquatus, subagresti homo ingenio et infestivo, gravius
acerbiusque apud consilium iudicum, cum de causa Sullae quaere-
20 retur, non iam histrionem eum esse diceret, sed gesticulariam
Dionysiamque cum notissimae saltatriculae nomine appellaret, tum

AVPR

eram) τὰ κομφά illa χλάνικια et μαλακοὶ χιτώνισκοι ab aemulis] h: FVISSET-
HINC] (ser fere litt. lac.) ILLA] (una lin. vac.) ET (8 fere litt. lac.) (lin. vac.)
ABAEMILIVS A fuisse hīcerta] NIC, KOI KOMTA illa ΛΑΘΙΝΙΚΑΕΤ-
ΜΑΛΑΚΟΙΧΙΤΩ] Ab emulis (hinc et ab emulis ad init. in mg. m. rec.) V
fuisse incerta. KOMTA ILLA ΛΑΘΙΝΙΚΑΕΤΜΑΛΑΚΟΙΧΙΤΩΝΙΚΟΙ baemulis
P fuisse hinc eita gr. baemlis R fuisse κομφή (κομφά al.) illa χλάνικια καὶ
μαλακοὶ χιτώνισκοι. Hinc etiam ab aemulis et sim. ε fuisse. Hinc etiam
(Hinc certe g hinc est λ) κομφή illa χλάνικια καὶ μαλακοὶ χιτώνισκοι ab
aemulis seg. Aeschin. in Timarch. or. § 131 10 cum parum vir et ore ο [vir et] = ε: vir ε utrum ε (§ 2) 12 AT A Q.] A: C quae saepius
initii nota est V ac similis quaedam nota exstat in R; om. P
HORTHENSIVS A ORATIONIBVS A 13 (nisi M. Tullio) GIVossius
inst. or. VI 11, 4 qui ε MVTAMVNDITIAEET A 14 amictus
accuratior esset β manusque — gestuosae] et omnis apparatus eius
inter agendum esset argutus et gestuosus 'quaedam membranae et conic-
tanea' ap. xv qui 'nescio cuius glossema' esse dicit 15 forent] forum
Falsterus ap. Kraus. l. c. p. 139 arguto argute admodum R
litt. tae admodum ligatura teguntur in A 16 probis] A cf. IX 2, 9;
Plaut. most. v. 408 a Ritschelio restitutum; h² 20 sq.: Herm. l. l. adn. 2:
probrosis VPRs prope Osels Lipsius elect. II 3 iactatus est multaque
probris τ in voc. iactatus h. l. desinit A 17 hystriionem P
ipsis] ex istis corr. R (§ 3) 18 subagti R infestivus β 19 cum
post iudicum om. R syllae (et sylle et seyllae etc.) ε: sylla PR silla V
20 hystriionem P 21 dyonisiāque PR dionisiāque V notissi-
mae saltatriculae R tum] cum P

voce molli atque demissa Hortensius: 'Dionysia', inquit, 'Dionysia malo equidem esse, quam quod tu, Torquate, *ἔμους, ἀναφρόδιτος, ἀπροδιδόνος*'.

VI.

Verba ex oratione Metelli Numidici, quam dixit in censura ad populum, cum eum ad uxores ducendas adhortaretur; eaque oratio quam ob causam reprehensa et quo contra modo defensa sit.

- 1 Multis et eruditis viris audientibus legebatur oratio Metelli 5
- Numidici, gravis ac disertus viri, quam in censura dixit ad
- populum de ducendis uxoribus, cum eum ad matrimonia
- 2 capessenda hortaretur. In ea oratione ita scriptum fuit: Si sine
- uxore vivere possemus, Quirites, omni ea molestia
- careremus; set quoniam ita natura tradidit, ut nec cum 10
- illis satis commode, nec sine illis ullo modo vivi
- possit, salutis perpetuae potius quam brevi voluptati
- consulendum est.
- 3 Videbatur quibusdam, Q. Metellum censorem, cui consilium

IVPR

22 noci R || atq; ue R || Dionysia] et dionisia (v) et sim. s:
dionisias V dyonisias PR || inq; P || 23 dionisia VR dyonisia P
(Dionysia) p || tutor quate Gr. R || 24 ἀναφρόδιτος, ἀπροδιδόνος]
Lambecius *prodr. luc. crit.* p. 33 sq. et g ex P: ἀναφροδιτοσαπρος
αροηυκος P ἀναφροδιτοσαπρος V ἀναφρόδιτος, ἀπρόδιτος α ἀπρό-
διτος (ἀπρόδιτος et ἀναφρόδιτος et ἀπρόδιτος al.), ἀπρόδιτος (ἀπρος
s om. al.) s ||

VI. (lemm.) 4 quo contra modo] e: quod contra modum VPR ||
(§ 1) 6 qua s || 7 a voc. eum iterum inc. A || 8 capessenda V ||
hortaretur in oratione. ita V || (§ 2) in eo ratione VR || Q. Caecilii
Metelli Numidici or. 4 ad populum de ducendis uxoribus Meyer ORF² p.
275 sq. = Q. Caecilii Metelli Macedonici (v. Liv. perioch. 59) or. 3 de
prole augenda (v. Suet. Aug. 89) fr. 1 p. 161 || fui *** sine (litt.
esset aut t set exanidia) A fuit. Sis me R || 9 (sine uxore) possemus,
Quirites, omnes t || vivere possemus, Quirites] coll. vivi lin. 11 cum
VIVERE post VXORE facile excidere potuerit, h: possemus quirites AVPR
possemus, Quirites, esse s, Quirites, possemus esse ex 'membris' x cf.
xv Quirites esse possumus 'aliae' ap. xv esse possemus, Quirites, Klotzius
qu. G. p. 9 sq. || omni] sic ni f., ult. litt. exanidia, A: omnes VPRs
13 CONSVLENDVMESTVIDEBATVR A: consulendum uidebatur VPRs
utrumque voc. lincola interposita distinxit m. rec. in P; .post uidebatur
posuit R) consulendum. Videbatur s || (§ 3) 14 Q.] A: om. ||

15 esset, ad uxores ducendas populum hortari, non oportuisse de
 molestia incommotisque perpetuis rei uxoriae confiteri, neque id
 hortari magis esse quam dissuadere abstertereque; set contra
 in id potius orationem debuisse sumi dicebant, ut et nullas
 plerumque esse in matrimoniis molestias adseveraret et, si quae tamen
 20 accidere nonnumquam viderentur, parvas et leves facilesque esse
 tolerari diceret maioribusque eas emolumentis et voluptatibus
 obliterari easdemque ipsas neque omnibus neque naturae vitio,
 set quorundam maritorum culpa et iniustitia evenire. Titus 4
 autem Castricius recte atque condigne Metellum esse locutum
 25 existimabat. 'Aliter', inquit, 'censor loqui debet, aliter rhetor.
 Rhetori concessum est, sententiis uti falsis, audacibus, versutis,
 subdolis, captiosis, si veri modo similes sint et possint movendos
 hominum animos qualicumque astu inrepere'. Praeterea turpe
 esse ait rhetori, si quid in mala causa destitutum atque impro-
 30 pugnatum relinquat. 'Set enim Metellum', inquit, 'sanctum virum, 5
 illa gravitate et fide praeditum, cum tanta honorum atque vitae

AVPR

15 AT A || non oportuisse] ex nonoposuisse corr. R || de]
 AVPR; lunt.: nec de se neque de x || 16 incommotisque] AVm. rec.
 s: incommodeque PR incommotisque V incommodeque praecunte Sal-
 masio i || res PR || id hortari magis esse] h: I: HORTARI (ni fallor
 erravit D' = de; num fort. id exhortari legendum?) MAGISESSE A id
 magis hortari esse cod. a xv l. ad hortari magis esse V adhortari magis
 esse PRs (magis esse = c) adhortari magis id esse s: adhortari magis c ||
 17 set] EST A || 18 in id] = o: et in illud s id s || orationem] in-
 ductionem s || 20 accedere s: AL II l || videretur R || parvas]
 ex partes corr. R || facilesque. (is?) A || 21 maioribusque] AP m. rec. s:
 maiorique VPR || 22 obliterari R || vitio ex vitia corr. V || (§ 4)
 23 titus P CITIVS A || 25 ALTER A || ALTER A || 26 versutis.
 subdolis] A: vel subdolis VPRs subdolis vel s || 27 captiosis, si]
 CAPIATS:SI (E?) A || sunt et possunt s || movendos] A cf. Tac.
 ann. IV 2; Hildebrand. ad Apul. met. VII l p. 518 sq.: ad movendos
 VRs admovendos P || 28 hominum animos] Ag: animos hominum
 VPR || astu] = s x (cf. AL I 19) ex s ut vid. cf. xv: statu s actu c
 Praeterea] s. praeterea AVPRxAL l. l.: propterea s || TURPES A
 turpe R || 29 rhetori V RHETOR A || QVIT A || impro-
 pugnatum] A, quod ex con. restituerat Falstcrus am. ph. III 221:
 impugnatum et impugnatum vell. impugnatum g (nec tamen P) || (§ 5)
 31 fort. tum tanta s || cum tanto honore s ||

dignitate apud populum Romanum loquentem, nihil decuit aliud dicere, quam quod verum esse sibi atque omnibus videbatur, praesertim cum super ea re diceret, quae cotidiana intellegentia et
 6 communi pervulgatoque vitae usu comprehenderetur. De molestia 35 igitur cunctis hominibus notissima confessus eaque confessione fidem sedulitatis veritatisque commertus, tum denique facile et procliviter, quod fuit rerum omnium validissimum atque verissimum, persuasit, civitatem salvam esse sine matrimoniorum frequentia non posse.

7 Hoc quoque aliud ex eadem oratione Q. Metelli dignum 40 esse existimavimus assidua lectione non hercle minus quam quae a gravissimis philosophis scripta sunt. Verba Metelli haec sunt: Di immortales plurimum possunt, sed non plus velle nobis debent quam parentes. At parentes, si pergunt liberi errare, bonis exheredant. Quid ergo nos divini- 45 tus expectemus, nisi malis rationibus finem faciamus? Is demum deos propitios esse accums est, qui sibi adversarii non sunt. Dii immortales virtutem adprobare, non athibere debent.

AVPR

32 P. R. A alii | NIHIL DECIVILI VT DICERET *litt. partim mutilis, satis tamen dilucidis*. A | 34 INTELLEGENTIAE COMMUNI A | 35 pervulgatoque] A: pervulgatoque VPR; pervulgato & | comprehenderetur] APR: comprehenderetur & comprehenderentur Vg | (§ 6) 36 igitur] autem β | est notissima β | ea quae P | 37 sedulitatis R simplicitatis μ | comertus R | 39 civitatem] CIVITATEM AVTEM A. quod explicare stultui h. 17; videtur tamen autem dittographia ortum esse. ut certatim admonuerunt τ: Klotzius qu. Gell. p. 10; k thes. pone diss. IV; Maehly phil. 23, 177; H Müller mus. ph. 21. 409. 7; μ | matrimoniorum A | frequentatione κ (cf. AL I. I.) | (§ 7) 40 aliut A | orationem A Q.] A: om. | methelli V | 41 hercle] ex herde corr. PR herede V | 42 gravissimis] = Pm. rec.: gravissimus P: f. gravissimis | (§ 8) methelli V | Meyer ORF² II. § 2 II. (p. 161 fr. 2) | 43 dii VPR; 44 At] = Vm. rec.: ad VR | PARCENTES A | si videant nos errare suis bonis non exheredant β | 45 bonis] NOBIS A | nos divinitus] h: NOS IMMORTALIB. DISSIMILIVSDI...VS (VITI?) A nos a diis immortalibus diutius (s. diucius) VPR; nos a diis immortalibus divinitus κ 'recte membranae diuinitus expectemus' xv; crediderim, duas archetypi lectiones divinitus et ab immortalibus diis (s. a diis immortalibus) mitius (?) esse constatas | 46 malis rationibus] errationibus βx 47 His demum 'Fult.' teste & 'fort. His demum' α: isdem AVPR; 48 dii mortales R | aprobare V | 49 non abolere Falsterus ap. Kraus. l. c. p. 139; am. ph. III 221; alia ibi afferens p. 221 sq.

VII.

In hisce verbis Ciceronis ex oratione quinta in Verrem: hanc sibi rem praesidio sperant futurum, neque mendum esse neque vitium, errareque istos, qui bonos libros violant et 'futuram' scribunt; 5 atque ibi de quodam alio Ciceronis verbo dictum, quod probe scriptum perperam mutatur; et aspersa paucâ de modulis numerisque orationis, quos Cicero avide sectatus est.

In oratione Ciceronis quinta in Verrem, libro spec- 1 tatae fidei, Tironiana cura atque disciplina facto scribtum fuit: 10 Homines tennes, obscuro loco nati, navigant; adeunt 2 ad ea loca, quae numquam antea adierant. Neque noti esse iis, quo venerunt, neque semper cum cognitori- bus esse possunt, hac una tamen fiducia civitatis, non modo apud nostros magistratus, qui et legum et ex- 13 stimationis periculo continentur, neque apud cives solum Romanos, qui et sermonis et iuris et multarum rerum societate iuncti sunt, fore se tutos arbitrantur, sed quocumque venerint, hanc sibi rem praesidio sperant futurum.

20 Videbatur compluribus in extremo verbo menda esse. De- 3 buisse enim scribi putabant non futurum, sed 'futuram', neque

ATPR

VII. (lemm.) 2 hisce] ex his corr. V 4 futuram] s: futura VP 5
 (§ 1) Cic. in Verr. act. II or. V § 167 8 QVEINTA A VER-VN
 (B aut V evan.) A in libro 3x libro specte P libros pecte VR
 9 tiromana P a romana R facto] A: facto ita & ita (in rasura
 P pr.) facto ita VPR 11 AT A antea adierant]
 Ag: ante adierant VP ante adhierant R ante adiverant lunt. antea
 dixerant etc. s antea didicerant e antea viderunt codd. Cic. adierant]
 = s neque] = s: ubi neque Ascens. a. 1511 cum Cic. neque
 nenoti R 12 esse iis] Ag Cicero: essetis VPR essent s essent his s
 ognitoribus V agnitoribus s inde a litt. ribus — lectione mul lin. 25
 deficit A 13 hac] s Cicero: ac VPR tamen] = s: tm s = tantum e
 ciuitates 3 14 magistris 3 15 periculo] s Cicero: periculum VP
 periculan R pericula 3 contuentur 3 16 sermones P 17 fores
 7 utos R fores & ut os V 18 si hix R 19 futurum] = Cic.
 paucis ex dett.; in duobus (Lagom. 14, qui futurum pro e. l. habet, et 48)
 'Q. Gellius' laudatur teste CGZumptio ad Cic. l. l. 'ut fontem eius varie-
 talis cognoscas': futuram codd. Cic. meliores omnes esse futuram et esse
 futurum al. Cic. dett. (§ 3) 20 verbo] in ras. ex corr. P

dubitabant, quin liber emendandus esset, ne, ut in Plauti co-
moedia moechus, sic enim mendae suae inludiabant, ita in Ci-
ceronis oratione solecismus esset 'manifestarius'.

4 Aderat forte ibi amicus noster, homo lectione multa exer-25
citus, cui pleraque omnia veterum litterarum quaesita, meditata
5 evigilataque erant. Is libro inspecto ait, nullum esse in eo verbo
neque mendum neque vitium et Ciceronem probe ac vetuste
6 locutum. 'Nam futurum' inquit 'non refertur ad rem, sicut
legentibus temere et incuriose videtur, neque pro participio po-30
situm est, set verbum est indefinitum, quod Graeci appellant
'ἀπαρέμπτον', neque numeris neque generibus praeserviens, set
7 liberum undique et inpromiscum, quali C. Gracchus verbo usus
est in oratione, cuius titulus est de P. Popilio circum
conciliabula, in qua ita scribuntur: Credo ego inimicos35
meos hoc dicturum. Inimicos dicturum, inquit, non

AVPR

23 emendandus] *Ascens. a. 1511: emendatus libri, 'pro quo nonnulli
reponunt incemendatus' teste Thysio* || *Plaut. Bacch. v. 918* || *plauti*
(*planci B*) *comedia mechus PR* *plauticu media molet hus V* || 23 mendae]

menda ē (s. →) *VPR* || *suac* || *num stae?* || *ciceronis oro solecismus*
R || 24 esset] *e: est et R est. et VP_g esset: et e* || *manifestus β* ||
(§ 4) 25 a ta exercitus denuo inc. *A* || *exercitus* || *ex executus corr. V* ||
26 uetera β || *MEDITATAE* || *VIGILATAEQVE A* *meditate uigilataq; β* ||
27 enigilata q *R* || (§ 5) in eo] *om. β* || 28 mendam e || *et* *A: om.*
VPR_g || *vetuste* || = *e: uenuste se* || (§ 6) 31 vocc. set verbum est
post est *om. A* || *apellant A* || 32 ἀπαρέμπτον] *A una lin. vac. seq. A*

Gr R || 33 inpromiscum] *A: in(s. i)promiscuum VPR* in (s. im) pro-
miscuum est e *impromiscum* ('*ex optimis optimorum librorum exemplari-*
bus xv) est x || (§ 7) *G. R* || *Gracchus* || = *r: graccus R* *graeus V* ||
34 stitulus *R* || *P.] A* (*Ellendt prolegg. in Cic. Brut. p. XLIV Meyer*

ORF¹ p. 120 cf. xv): *Q. e q VR* = quo *P om. 'membranae non improbante*
xv || *C. Sempronii Gracchi or. 8 in P. Popillium Laenatem posterior circum*
conciliabula p. 239 sq. Meyer ORF² || *Popilio] AVR* et sic fere con-
stanter hoc nomen exhibent libri et XI 13, 1, ubi idem Popilius nominatur.
et IV 20, 11 cf. etiam I 12, 12; ac poterat sane G. sequi antiquissimam
nominis scribendi rationem, ut nihil mutaverim; at pater huius C. Popillius
dicitur *fast. Cap. a. u. Varr. 582; 596* atque in huius ipsius P. nomine
duae quidem litt. l in duar. litt. lacuna evanuerunt *ibid. a. u. 622*, plene
vero perscriptum ita exstat *CIL I n. 550: pompilio P* ||

'dicturos'; videturne ea ratione positum esse apud Gracchum 8
dicturum, qua est apud Ciceronem futurum? sicut in Graeca
oratione sine ulla vitii suspicione omnibus numeris generibusque
40 sine discrimine tribuuntur huiusmodi verba: 'ἐπειν', 'ποιήσεν',
'ἔσθαι' et similia. In Claudii quoque Quadrigarii tertio 9
annali verba haec esse dixit: I dum conciderentur, hostium
copias ibi occupatas futurum; in duodevicesimo annali
eiusdem Quadrigarii principium libri sic scriptum: Si pro tua
45 bonitate et nostra voluntate tibi valitudo subpetit,
est quod speremus, deos bonis bene facturum; item in 10
Valerii Antiatii libro quarto vicesimo simili modo scrip-
tum esse: Si eae res divinae factae recteque perlitatae
essent, haruspices dixerunt, omnia ex sententia pro-
50 cessurum esse. Plautus etiam in Casina, cum de puella 11
loqueretur, occisurum dixit, non 'occisuram', his verbis:

AVPR

(§ 8) 37 GRACCV M A gracū V || 39 GENERIBVSQVAE A ge-
neribus q̄ V || 40 tribuuntur] A: attribuuntur VPRs | epein
HOHCENECECΘAI V: peni HOHCEN (unde παρποιήσεν i) ECECΘAI P
epein Gr. ad finem lin. sq. agglutinata R; 2 lin. lac. in A; λῆσεν ἔσθαι
ποιήσεν (λῆσεν ἔσθαι et ποιήσεν ἔσθαι al.) s || 41 . Et similia ? P
= . Et similia R || (§ 9) Q. Claudii Quadrigarii ann. lib. III fr. 43
VHRR I p. 221 Pet. | Claudii A = cl. s. cl. VPRs, quod recte sol-
verunt Lambecius prodr. lucubr. p. 34 sq. et Scioppius (Cl. Claudius Val.
Pr. § 2, 8 p. 271 M. r. modo CIL I n. 379; 772; cf. tamen Fr. Ritschl
mus. ph. 14, 133 sq.; PLME p. 88): centesimo quinquagesimo βx (im-
probante ipso xv) Q. (s. q. s. Qu.) s || Quadrigarii tertio] om. β; Qua-
drigarii x || 42 annali] A: annali libro VPβs annalib[ro R annalium
libro s || haec esse dixit] om. β || I dum] h: IDVMI A dum hii
VPRs dum hi (Vm. rec.) et dum ii s Dum i HPeter || concideretur R
43 copia] sibi P copia tibi R | in ibi oc h. l. expl. A || Q. Cl. Quadrig.
lib. XVIII l. l. fr. 79 p. 232 cf. p. CCLXXXVIII, 1 || duodevicesimo] VPR
'meliores membranae' ap. xv, x: duodevicesimo o duodecimo s. XII s
45 subpetit] V: suppetit || (§ 10) Val. Ant. lib. XXIV fr. 59 p. 274 Pet.
47 uale ruiti otis R || 48 eae res] Vs: ea eres R ea res P hac (s.
hee) res s res β || factae recteque] s: facta erecteque R facte recteque
PVm. rec. s recteque facte V factae rectaeque s factae riteque ex
'quibusdam membranis' x factae recte essent β || 49 aruspices P
(§ 11) Plaut. Casin. III 5, 50 (65 Fl.) sqq. cf. AFleckeisen z. Krit. etc. p.
4 sqq.: krit. Miscellen (Dresd. 1864) p. 10 coll. CFuhrmann ann. phil. 99,
482 sqq.; ThBergk ibid. 105, 525; personarum notas om. libri. add. h

Set étiamne habét . Casina gládium?

[P.] Habét, sed duós. [S.] Quid duós? [P.] Alteró te Occisurum ait, alteró villicum.

12 Item Laberius in Gemellis:

65

Nón putavi, inquit, hoc eám facturum.

13 Non ergo isti omnes soloecismus quid esset ignorarunt, sed et Gracehus dicturum et Quadrigarius futurum et facturum et Antias processurum et Plautus occisurum et

14 Laberius facturum indefinito modo dixerunt, qui modus neque in numeros neque in personas neque in tempora neque in genera distrahitur, sed omnia istaec una eademque declinatione complectitur, sicuti M. Cicero futurum dixit non virili genere neque neutro, soloecismus enim plane foret, sed verbo usus est ab omni necessitate generum absoluto'. 65

16 Idem autem ille amicus noster in eiusdem M. Tullii oratione, quae est de imperio Cn. Pompei, ita scriptum esse a Cicerone dicebat atque ipso ita lectitabat: Cum vestros portus, atque eos portus, quibus vitam ac spiritum

17 ducitis, in praedonum fuisse potestatem sciatis, neque:

VPR

52 Set] quod inter s et et litteras facillime excidere poterat ex Plauto add. h] habet] sic, ut arbitror, ipse G.: syllabae tamen unius omissionem indicari: habet nunc Plauti Vetus cf. Bergkii l. l.: Gellio etiam dubitanter illaturus erat Fleckiscenus z. Krit. l. l.: habet nunc istunc Fleckiscenus ap. Plautum] 53 Quid duos?] ex Plauto λ: quibus] 54 occisurum] = Plauti Vet.: occisuram Plauti Ambrosianus] ait] dixit β] in villicum hodie versus ap. Plaut. desinit] (§ 12) Laberii v. 51 Gemell. fr. univ. p. 286 R²] 56 eam] VRs: eum P etiā ε (unus Urb. 309)] facturum. Non] = Vm. rec. corr.: et antias processuram post facturum ad lin. 59 aberrans add. V] (§ 13) 58 gracus ex grecus mut. V] et facturum esse et ε et bene facturum et e] 59 et Plautus occisurum Antias processurum ω] (§ 14) 61 neque in tempora (= tempa P) neque in genera.] libri: neque in genera e Mosellanus, Ph. Rubenius elect. II 17 neque in genera, neque in tempora Ald.] 62 ista ec R ista hec V] (§ 15) 63 sic V] M.] ε: mauro VP mauro R. quod ex voc. cicero post m. bis scripto ortum esse suspiceris] dixit futurum ω] uirib; R] 64 foret plane ω] (§ 16) Cic. de imp. Cn. Pomp. or. § 33] 67 Cn.] s. .CN. ε: .C.N. Pε .G.N. VB] pompeii Vε] 68 vestros] = β: nostros ε] 69 ac] = Cic. Erf. teste Freundio: et Cic. vell.] 70 fuisse potestatem] = Cic. Paris. unus recentiss., Mon. d., edd. vett. (quo et libri vett. Lambini et xv videntur pertinere): fuisse potestate (potestate fuisse Pol.-Vat.) Cic. cold. fere omnes]

soloeecismum esse aiebat 'in potestatem fuisse', ut vulgus semi-doctum putat, sed ratione dictum certa et proba contendebat, qua et Graeci ita uterentur et Plautus verborum Latinorum elegantissimus in Amphitruone dixit:

75 numero mi in mentem fuit,
non, ut dici solitum est, 'in mente'.

Sed enim praeter Plautum, cuius ille in praesens exemplo 18
usus est, multam nos quoque apud veteres scriptores locutionum
talium copiam offendimus atque his vulgo adnotamentis insper-
80 simus. Ut et rationem autem istam missam facias et auctoritates, 19
sonus tamen et positura ipsa verborum satis declarat, id potius
ἐπιμελὲς τῶν λέξεων modulamentisque orationis M. Tullii con-
venisse, ut, quoniam utrumvis dici Latine posset, potestatem
dicere mallet, non 'potestate'. Illud enim sic compositum incun- 20
83 dius ad aurem completiusque, insuavius hoc imperfectiusque est,
si modo ita explorata aure homo sit, non surda nec iacenti; sicuti
est herele, quod explicavit dicere maluit quam 'explicuit',
quod esse iam usitatus coeperat.

VPR

(§ 17) 72 putat & unus pr. : ratione dictum certa et proba] se:
rationem (racionem V) dictu certa et proba VPR ratione dicta certa et
proba & : contendebant & : 73 Graeci ita] geuta R : Plaut. Amph.
I 1, 25 (v. 80 F7.) : 74 Amphitruone] c. Osannus HALZ 1827 Ehl.
49, 387: amphitruone V amphitryone P amitryone R : 75 Numero] β
test. L. Fruterio verisim. I 19 et xv, mg. Gryph. a. 1542 cum libris nonnullis
Plaut. et Non. p. 352, 27 Merc.: num vero VPR; nunc vero & Plauti
Vetus al. non vero & : mi] Fleckeisenus ap. Pl.: mihi (michi P) libri
(= β teste utroque) : fuit] uenit & unus, nonnulli PL. dett. : 76 solitum
est] solet β teste xv : (§ 18) Hacc a Gellio supplementi loco addita esse
satis probabiliter censet m^a : 77 praesens] = β: praesenti ω : 79 co-
pium R : (§ 19) 80 et] = α: om. β & : autem] = β: om. & :
facias] = α: tum vocibus autem et tamen lincolam subduxit: facies R :
81 depositura τω; dispositura β : 82 Gr. R : ἐπιμελὲς] &: ENIMEIA
VP ἐπιμελὲς ci. g : modulamentisque] = α: Modulamentisque V :
Modula^amentis q co rois R : 83 potestatem V : (§ 20) al. m. minu-
tissimam adhibens litteraturam inc. in R : 84 si compositū P si oposti-
tus VR : iocundius PR lucundius V : 85 completiusque] α, Ful-
rianus: complectiusque VPR conspectiusque & : insuavis VP : in-
suavius — est] om. β : imperfectiusque] α; imperfectius q VR imper-
petiusq; P inspectiusque et inperspectiusque & : fort. perplexiusque
Thysius : 86 ita] illa & :

Verba sunt haec ipsius ex oratione, quam de imperio Cn. Pompei habuit: Testis est Sicilia, quam multis undique cinctam periculis, non terrore belli, sed consilii celeritate explicavit. At si 'explicuit' diceret, imperfecto et debili numero verborum sonus clauderet.

VIII.

Historia in libris Sotionis philosophi reperta super Laide meretrice et Demosthene rhetore.

- 1 Sotion ex peripatetica disciplina haut sane ignobilis vir fuit. Is librum multae variaeque historiae refertum composuit
- 2 eumque inscripsit $\kappa\epsilon\rho\alpha\varsigma$ Ἀμαλθιας; ea vox hoc ferme valet, tamquam si dicas 'cornum copiae'.
- 3 In eo libro super Demosthene rhetore et Laide meretrice historia haec scripta est: 'Lais', inquit, 'Corinthia ob elegantiam venustatemque formae grandem pecuniam demerebat conventusque ad eam ditiorum hominum ex omni Graecia celebres erant, neque admittebatur nisi qui dabat quod poposcerat; poscebat autem illa

VPRTY

89 Cic. de imp. Cn. Pomp. or. § 30 [ex oratione] 3er: exhortatione P (et sic certe 3, ex quo hortatione pro oratione enotatur) exhortatione V exornatoe R " 90 G. N. VPR : pāpell R : qua R : 91 celeritate consilii pars codd. Cic. : 92 explicuit] explicavit Vpr. PR : diceret] litt. erat ex corr. in R : 93 clauderet] = pu test. Fruterio l. l. et xv cf. IV 7, 4; XIII 21, 10 coll. Ikon. ad Ter. cun. I 2, 84; II 3, 39; intpp. Liv. XXII 39, 3: clauderetur & (HStephanus ep. ad Paulum filium ed. x praemissae p. 18 sq.) :

VIII. H recte ut assolet inser. P · I · H V; exstat hoc caput in T et partim evanidum in Y: a. gellii super laide meretrice inser. T et, nisi quod litt. mai. in inscriptionibus utitur, Y; adhibuit Io. Sarisb. Polierat. VI 23 [lemm.] 2 Socionis V_s Phocionis Psc [§ 1] 4 Socion VPR Focion Vm. rec. Phocion & (Φωκίων schol. rec. Aristoph. Plut. r. 149 p. 548 Dübner, ubi cf. Dindorfii adn.) : innobilis T (Y?) : 5 Is] = Y; ex His corr. T : 6 Gr. R REPACTMAΘIAC T REPA vell. evan. Y : AMAΘIAC VP [§ 2] ea] a (E rubricatori relicta) R : hoc] om. TY : 7 cornum] PRTY: cornu V : cepie P cepis R : [§ 3] 8 Laide] = Y: laide RT : 9 haec] om. R : chorinthia V corintia R : 11 celebres] = Y: celebres T : 12 adnitebatur V

nimum quantum'. Hinc ait natum esse illud frequens apud 4
Graecos adagium:

- 15 Οὐ παντός ἀνδρός ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς,
quod frustra iret Corinthum ad Laidem qui non quiret dare quod
posceretur. 'Ad hanc ille Demosthenes clanculum adit et ut 3
sibi copiam sui faceret petit. At Lais μύριας δραχμὰς poposcit',
hoc facit nummi nostratis denarium decem milia. 'Tali petulantia 6
20 mulieris atque pecuniae magnitudine ictus expavidusque Demo-
sthenes avertitur et discedens: 'ego', inquit, 'paenitere tanti non
emo'. Sed Graeca ipsa, quae fertur dixisse, lepidiora sunt: 'οὐκ
ὄνοῦμαι', inquit, 'μυρίων δραχμῶν μεταμέλειαν'.

IX.

Quis modus fuerit, quis ordo disciplinae Pythagoricae quantumque tem-
poris imperatum observatumque sit discendi simul ac tacendi.

Ordo atque ratio Pythagorae ac deinceps familiae, succes- 1
sionis eius recipiendi instituendique discipulos huiusmodi fuisse

VPRTY

13 nimum quantum] = ε cf. xv coll. ant. lect. II 12; emend. II 18:
nimiam quantum uix dari poterat β nimiam quantitatem ε (§ 4)

esse] om. TY 14 adagiū. pūbiū P 15 .G! R; om. TY
ΑΝΑΡΟC V KΟΡΙΝΘΟΝ VP 16 chorintum V corintum R
ad Laidem Corinthum β et aliae membr. teste xv laudem R (§ 5)
18 μύριας] evan. in Y: ΜΙΡΙΑC P ΔΡΑΧΑC VPT ΧΑC praeced. evan. Y
μύριας δραχμὰς ἢ τάλαντον ε Ald. ('ἢ τάλαντον absunt' ο) τάλαντον α

μύριας δραχμὰς et τάλαντον (in mg. μύριας δραχμὰς et πέννιστο, ex voc.
ἡμισυ certe depravatum cf. Macr. Sat. II 2, 11, ipso G. h. l. non usum.
Io. Sarish. l. c.) τάλαντων (ω in ras.) μύριας δραχμὰς ε ex meis singuli
19 denariorum t (Y evan.) β (§ 6) 20 expavidusque Colvius 21 aver-
titur] = β test. LFruterio l. l. et xv; HGiphanius in Mureti epp. 175; x:
avertit LFruterius verisim. I 19, xv cf. IV 18, 4 talenti Falsterus ap.
Kraus. l. c. p. 139 22 emo huc usq; sed P .G! R ΟΥΚΩΝΟΜΑ
.I. inquit ΜΙΡΙΩΝΔΡΑΧΜΩΝ ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΑΝ T: post init. evan. .I.
inquit ΜΙΡΙΩΝ ΔΧ sqq. evanid. | ΕΙΑΝ Y οὐκ ἀγοράζω τοσούτω τό
μετανοεῖν ε nonnulli cum Macr. cod. Sal. fere conspirantes; τοσούτω οὐκ
ἀγορεύω μετανοῆσαι et οὐ καγοράζω τοσούτου τό μετανοεῖν I οὐ ὀνοῦμαι
μυρίων δραχμῶν μεταμέλειαν ε οὐκ ἀγοράζω τοσούτου μετανοῆσαι codd.
Macr. mell. l. l. 23 ΜΙΡΙΩΝ VP ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΑΝ V

IX. Erstat h. cap. in T et passim evanid. in Y quis ordo di
(rell. evan. in Y) sciplinę pitagoricę inscr. TY (lemm.) 2 Quis modus]

Aulus Gellius. I.

2 traditur: Iam a principio adulescentes, qui sese ad discendum obtulerant, ἐφυσιογνωμένοι: id verbum significat, mores naturasque hominum coniectatione quadam de oris et vultus ingenio deque
3 totius corporis filo atque habitu sciscitari. Tum qui exploratus ab eo idoneusque fuerat, recipi in disciplinam statim iubebat et tem- 10
4 pus certum tacere, non omnes idem, sed alios aliud tempus pro aestimato captu sollertiae. Is autem qui tacebat quae dicebantur ab aliis audiebat, neque percontari, si parum intellexerat, neque commentari quae audierat fas erat; sed non minus quisquam tacuit quam biennium: hi prorsus appellabantur intra tempus 15
5 tacendi audiendique ἀκουστικοί. Ast ubi res didicerant rerum omnium difficillimas, tacere audireque, atque esse iam coeperant silentio eruditi, cui erat nomen ἐχρημδία, tum verba facere et quaerere quaeque audissent scribere et quae ipsi opinarentur
6 expromere potestas erat; hi dicebantur in eo tempore μαθηματι- 20
-κοί, ab his scilicet artibus, quas iam discere atque meditari in-

VPRTY

Vs: Qui modus Ps 3 discendi] P: dicendi Vs (§ 1) ἀπὸ τῆς αὐτῆς hoc caput esse propter Tauri mentionem 'abrupte' § 8 demum iniectam inmerito censet xv ad § 8 p. 47 4 atque oratio (oratio V) VPR 5 familiae successionis libri quod nunc aliter explico atque olim, unde virgulam interposui cf. adn. praef. § 18 coll. h^o 30: familiae et successionis Bongarsius teste c. ex familia h^o l. l. 5 huiusmodi] = Y: huiusmodi T (§ 2) 7 ἐφυσιογνωμένοι sv: ΕΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΤΝΕΙ VPT ΕΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΤΝΕΙ Y φυσιονομίας & Gr R Id verbum significat] 'totum id deest libro Buslidiano' xv (§ 3) 9 Tnm] = β: Eam & 10 sq. idoneusque fuerat recipi in disciplinam, statim iubebat m^o idoneusque] ydoneusque V: idoneus GIVossius de Philolog. cap. II § 7 p. 16 sq. ed. a 1660 τ idoneusque inventus vel compertus 'aliudve huiusmodi' Stephanus spec. em. p. 167 habitusque idoneus g idoneusque erat (nisi priorem Steph. ci. sequaris) IMachly phil. 23, 177 iubebatur Falsterus ap. Kraus. l. c. 11 quin et certum tempus statuere, ut tacerent, non in omnes idem βx alios aliud] g: alius aliud PRTYs (Falsterus l. c.) aliud aliud V aliis aliud β aliud aliis x 12 estimato (o ex corr.) R existimato βsx (§ 4) Iis autem qui tacebant et quae β 13 audiebat ab aliis Y audiebant β p-cunctari R paruum P 14 audierant β 15 hi V 'liber Busl. appellabantur discipuli, a quo tamen duae illae voces intra tempus non recte absunt' xv 16 ΑΚΟΥC-ΤΥCΟΙ T ΑΚΟΥCΤΥ sqq. eran. Y G. R (§ 5) 18 ΕΧΕΜΡΘΙΑ VT ρΘΙΑ prioribus eran. Y Gr R (§ 6) 21 ab his scilicet] = r: ab is c. R scilicet ab his et scilicet ab his &

ceptaverant, quoniam geometriam, gnomonicam, musicam ceteras-
que item disciplinas altiores $\mu\alpha\theta\eta\mu\alpha\tau\alpha$ veteres Graeci appella-
bant; volgens autem quos gentilicio vocabulo 'Chaldaeos' dicere
25 oportet 'mathematicos' dicit. Exinde his scientiae studiis ornati 7
ad perspicienda mundi opera et principia naturae procedebant ac
tunc denique nominabantur $\varphi\omega\sigma\iota\chi\omicron\iota$.

Haec eadem super Pythagora noster Taurus cum dixisset: 8
'nunc autem', inquit, 'isti, qui repente pedibus inlotis ad philo-
30 sophos devertunt, non est hoc satis, quod sunt omnino $\alpha\delta\epsilon\omega\phi\eta\tau\omicron\iota$,
 $\alpha\mu\epsilon\sigma\sigma\omicron\iota$, $\alpha\gamma\sigma\omega\phi\epsilon\tau\epsilon\tau\eta\tau\omicron\iota$, sed legem etiam dant, qua philosophari
discant. Alius ait: 'hoc me primum doce', item alius: 'hoc volo', 9
inquit, 'discere, istud nolo', hic a symposio Platonis incipere
gestit propter Alcibiadae comisationem, ille a Phaetro propter
35 Lysiae orationem. Est etiam', inquit, 'pro Iuppiter! qui Pla- 10
tonem legere postulet non vitae ornandae, sed linguae orationis-
que comendae gratia, nec ut modestior fiat, sed ut lepidior'.
Haec Taurus dicere solitus, novicios philosophorum sectatores 11
cum veteribus Pythagoricis pensitans.

VPRTY

22 gnomonicam] ex anomoniam corr. R: gnomiam T : gno-
monicam, musicam] *dignosci haec nequeunt in Y* : musicam] Astrologiam
Musicam.] Astrologiam nulli habent libri praeter β et conlectanea. sed
in his est: astrologiam mechanicā. Buslidiani libri scripturam pro vera
habeo. neque enim astrologia facile omitti debuit. aliud illud a glosse-
mate est'. xv : 23 item om. TY : aliores quas contemata R :
24 gentilicio T (Y?) gentiliū β : (§ 7) Prior manus iterum inc. in R :
25 adornati Y : 26 ad—et princij] *legi nequeunt in Y* : opa R :
27 denique] deinde T(Y?) : gr. R : (§ 8) 28 pytagora VT pita-
gora Y pitagore R : 29 philosophos T: phil. rell. cran. Y : 30 devertunt]
= $\epsilon\varsigma$: diuertunt V ς : Gr. R : 31 etiam om. T(Y?) : (§ 9)
33 nolo] = r: uolo R : symposio TY : Plat. cont. c. 30 (p.
192 C) sqq. : 34 comisationem] = α : comisationem V comessionem Y
comessionem T : Plat. Phaedr. c. 11 (p. 230 E) sqq. : 35 lysie Y
lisie T lysiae R : (§ 10) iuppiter PY : 37 comendae V comende P
munde ex munda corr. R : (§ 11) 38 Haec] Nec RTY : dicere est
solitus λ in add. : novicios Y : 39 pythagoricis RT goricis init.
cranid. Y :

- 12 Sed id quoque non praetereundum est, quod omnes, simul⁴⁰
atque a Pythagora in cohortem illam disciplinarum recepti erant,
quod quisque familiae, pecuniae habebat in medium dabat et
coibatur societas inseparabilis, tamquam illud fuit anticum con-
sortium, quod iure atque verbo Romano appellabatur 'ercto non
cito'.

X.

Quibus verbis compellaverit Favorinus philosophus adolescentem casce
nimis et priscae loquentem.

- 1 Favorinus philosophus adolescenti veterum verborum cu-
pidissimo et plerasque voces nimis priscae et ignotas in cotidianis
communibusque sermonibus expromenti: 'Curius', inquit, 'et Fa-
brius et Coruncanus, antiquissimi viri, et his antiquiores Horatii

AVPRTY

(§ 12) 40 simulatque a i: simul at quia (qui|a m. rec.) P simul qui
a VRTYs § 41 cohortē V § discipulorum ei. Stephanus l. c. p. 168;
Casaubonus ad D. L. VIII 1, 8, 10 (p. 117 Hübner.) § 42 a voc. quod
denovo inc. A § familiae, pecuniae] h. cf. adn. praef. § 18: FAMILIAEPE-
PECVNIAE A familiae pecuniaeque (s. pecuniaeque vel pecuniaeque vel
pecuniaeque) VPRTYs § habebant s (Falsterus l. c.) habet s
dabat] = os: dabant se (Falsterus l. c.) § 43 coibebatur T coi vell.
cran. Y § in inseparabilis hoc cap. expl. in TY § litt. rabilis tam
(s. tan) quam in ligat. latent in A § inseparabilis tam, quam illud :
ILLVT A § fuit] = s: fuerit c § 44 quod iure] = s: inre] AVPRs: in re s
(al uile al iure s unus in mg.) c re c § iure atque] in iure antiquo ECA
Otto ap. Conradium § atque verbo] om. videtur § verbo Romano] = s:
nborū ano R § Romano del. Catanus cf. g adn. § APPELLABANTVR
A § hercto non cito Salmas. exere. Plin. p. 1262° ed. a. 1629: lac. non rel.
om. A: ertononclito V erto non cito P r. c. ertononclito s er conocito
R Ertionocito et κωνόπιος (plerique) et κωνόπιον s (cf. Iambl. vit. Pyth.
§ 29 ὡς ἐστὶν ἡμετέροις αὐτὸν ἀνθρώπων ἀσχολία, οὐ μόνον ὑπ'
αὐτοῦ κωνομένης εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἢ μεταβίβου, ἀλλὰ καὶ τὸ λεγόμενον
κωνόπιον, καθὼς προστάξας γενομένης.): 'f. contubernium κωνόπιον' s.

X. Exscripsit Macr. Sat. I 5. 1 sq., quo usus est Io. Sarish. Polierat.
VIII 10 extr. § (lamm.) 2 caste V § (§ 1) utrum V § 5 voc. voces nimis
ligatura tecta in A § ignotas] A: ignotissimas vell. § 6 communibus-
que] = Im. rec.: communisque V § in expromen h. l. expl. A
curius R § 7 coruncanus V oruncan' R § viri] VPRs Macr. FG
Ientzen in Seebodii bibl. crit. n. 1821 p. 1061 cf. h. 23: nostri s uici
nostri se § et his] vel etiam his aliaque quaedam a libris Gellianis
recedentia de suo Macr. § oratii PRs oracii V

illi trigemini plane ac dilucide cum suis fabulati sunt neque
 Auruncorum aut Sicanorum aut Pelasgorum, qui primi coluisse
 10 Italiam dicuntur, sed aetatis suae verbis locuti sunt; tu autem, 2
 proinde quasi cum matre Euandri nunc loquare, sermone abhinc
 multis annis iam desito uteris, quod scire atque intellegere ne-
 minem vis quae dicas. Nonne homo inepte, ut quod vis abunde
 consequaris taces? Sed antiquitatem tibi placere ais, quod honesta 3
 15 et bona et sobria et modesta sit. Vive ergo moribus praeteritis, 4
 loquere verbis praesentibus atque id, quod a C. Caesare,
 excellentis ingenii ac prudentiae viro, in primo de analogia
 libro scriptum est, habe semper in memoria atque in pectore,
 ut tamquam scopulum, sic fugias inauditum atque in-
 20 solens verbum.

XI.

Quod Thucydides, scriptor inclutus, Lacedaemonios in acie non tuba, sed
 tibiis esse usos dicit, verbaque eius super ea re posita; quodque
 Herodotus Alyattem regem fidicinas in procinctu habuisse tradit;
 5 atque inibi quaedam notata de Gracchi fistula contionaria.

Auctor historiae Graecae gravissimus Thucydides Lace- 1
 daemonios, summos bellatores, non cornuum tubarumve signis, sed

VPR

9 coluisse Italiam] VPR_z coluisse in Italia *codd. Macr.* incoluisse
 Italiam *Ald.* | 10 nostris *ante* sed aetatis *inscribit Ientzenius l. l.* |
 (§ 2) 12 multis annis] *libri et sic et Macrobius legit l. l.* (verba multis iam
 saeculis oblitterata) *et Amm. Marc. XXX 4. 12* (leges ignotas... abhinc
 saeculis obrutas multis *cf. Herm. 8, 282, 4*): multos annos *μ*, *at v. h^{ra}*
 31 | ; si, quod... dicas, nonne... taces? *'etsi aptius erat cur non*
taces' μ cf. h^{ra} 30 sqq. | 13 visq; dicitas *R* | vis] *sup. lin. add. V* |

14 aeq̄ri states *R* | taces] *VPλ: taceres ε* | (§ 3) 15 et bona] *om.*
codd. Macr. | molesta *R* | (§ 4) 16 loq̄re *V* | .*G. R*; *ad C.*
Claudium Caesarem refert Io. Sarisb. | 17 in primo] in .*L.* primo *VP*
.IN]. *l. primo R* | *C. Iulii Caesaris de anal. lib. I fr. p. 753 Nipp.; fr.*
II p. 19 Schlitt. | 18 est] *om. P* | 19 scopulum] = *ε*: *navis scopulum ε*
(Cornelissen mncm. n. s. 3, 78 sq.) | inauditum] *infrequens Macr.*
(Ioann. Sarisb.).

XI. (*lemm.*) 4 allattē *VP* | 5 Gracchi] *ex grachi corr. P* | (§ 1)
 6 lacedemonios summos *ex lacedemoniosum mos corr. Pm. rec.* | lacedem⁴
 in cornuum (onios summos bellatores in *pag. extr. om.*) *R* |

tibiarum modulis in proeliis esse usos refert, non prorsus ex aliquo ritu religionum neque rei divinae gratia neque autem ut excitarentur atque evibrarentur animi, quod cornua et litui molliuntur, sed 10 contra, ut moderatiores modulatioresque fierent, quod tibicinis 2 numeris temperatur. Nihil adeo in congregiendis hostibus atque in principiis procliorum ad salutem virtutemque aptius rati quam 3 si permulti sonis mitioribus non inmodice ferocirent. Cum pro- cinetae igitur classes erant et instructa acies coeptumque in hostem 15 4 progredi, tibicines inter exercitum positi canere inceptabant. Ea ibi praecensione tranquilla et delectabili atque adeo venerabili ad quandam quasi militaris musicae disciplinam vis et impetus mi- 5 litum ne sparsi dispalatique proruerent, cohibebatur. Sed ipsius illius egregii scriptoris uti verbis libet, quae et dignitate et fide 20 graviora sunt: Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν Ἄργεῖοι μὲν καὶ οἱ σύμμαχοι ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν,

VPR

8 p[ro]lis r[ati]o[ne] R p[ro]liis P[er] p[re]diis V || usos] uos R || 9 exci-
tarentur] s: exercitarentur VPR; exsertarentur IGelhard ant. lect. I 15 ||
11 quod tibicinii numeris comparatur g; fuit cum de temperi (quo voc. G.
utitur II 29. 11) aut tempore (sic praef. § 18 cf. Büchelerus mus. ph.
15, 444; add. cod. Da Pl. Pscul. 1182; h de Amm. Marc. stud. Sall.
p. 5) paratur cogitare] (§ 2) 12 num. nihil . . . rati? cf. h[oc] 24. 51 ||
ab eo P || 14 si] sibi P || permulti] P (V e. adn. sq.) s (cf. III 13. 5): permultis
R permulsi 'nonnulli libri' xv permulcti s cf. de his formis Neue Formcl.
II^a 564 sq., de G. mea culpa falsus || permultisonis V per multisonis s ||
(§ 3) procinte R || (§ 4) 17 praecensione v precencione V || et de-
lectabili atque adeo venerabili] 'meliores membranae' Carrionis i. e.
certe s, ut tria vocc. in vell. codd. omnibus ommissa, quae propter homoeo-
teleuton vocc. delectabili et venerabili facile exidre poterant, genuina esse
videantur; voc. delectabilis G. passim utitur v. I 4, 1; II 23, 12; 29. 1;
V 15. 9; XV 2, 3 (adv. delectabiliter solus adhibet XIII 25, 17; XV 1, 1);
et venerabili vell. || ad] = r; et R || 19 aut ruerent aut se pro-
ruerent g || (§ 5) 20 uti verbis] s ex meis unus in mg., qui exhibet uti
lis libet, in mg. al uerbis licet, c: utibis VPR uti his et uti iis s ita
verbis cod. a xv l. || liquet idem ap. xv licet v. l. in s uno cf. adn.
praef. || et dignitate] ex dignitate V || Thuc. V 70 || 21 sqq. Gr. R
ΖΥΝΟΔΟΣ P || 22 σύμμαχοι Thucydides || ΕΝΤΟΝΟΣ P || ὀργῇ
χωροῦντες] x cum Thucydide: ΟΡΗΚΧΟΡΟΥΝΤΕΣ VP ὀργῇ χωροῦντες s ||
23 αὐλητῶν πολλῶν, νόμος] h, plerique codd. Thuc.: ΑΓΑΝΤΩΝΠΟΛΛΩΝΟ-
ΜΟΙ P ΑΓΑΝΠΟΛΛΩΝΟΜΟΙ V αὐλαῖς (αὐλῆς al.) πολλῶν ὁμοῦ s αὐλητῶν
πολλῶν ὁμοῦ al. codd. Thuc. αὐλητῶν πολλῶν νόμος x cum Thucydide sq. ||

νόμου ἐγκαθεστῶτων, οὐ τοῦ θεοῦ χάριν, ἀλλ' ἵνα
 25 ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντες προσέλθοιεν καὶ μὴ
 διασπασθεῖν αὐτοῖς ἢ τάξις, ὅπερ φιλεῖ τὰ μεγάλα
 στρατόπεδα ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν.

Cretenses quoque proelia ingredi solitos memoriae datum est 6
 praecinente ac praemoderante cithara gressibus; Alyattes autem, 7
 30 rex terrae Lydiae, more atque luxu barbarico praeditus, cum
 bellum Milesiis faceret, ut Herodotus in historiis tradit,
 concinentes habuit fistulatores et fidicines, atque feminas etiam
 tibicinas in exercitu atque in procinctu habuit, lascivientium de-
 licias conviviorum. Sed enim Achaeos Homerus pugnam indi- 8
 35 pisci ait non fidicularum tibiaramque, sed mentium animorumque
 concentu conspiratuque tacito nitibundos:

Οἱ δ' ἄρ' ἔσαν σιγῇ μένεα πνέοντες Ἀχαιοί,
 Ἐν θυμῷ μεμαῶτες ἀλεξέμεν ἀλλήλοισιν.

Quid ille vult ardentissimus clamor militum Romanorum, quem 9
 40 in congressibus proellorum fieri solitum scriptores annalium

VPR

24 ENKAΘECTΩΤΩΝ PV : θε(ου) = ε: βίου ε ἡδέος ε : ΛΑΡΙΝ
 VP : ΑΛΛ VP : 25 προσέλθοιεν = schol. Thuc.: προέλθοιεν Thuc.
 codd. fere omnes : KI V : 26 ΑCΠACΘΕΙΗ P : αὐτοῖς = ε: αὐτῇ ε :
 ὅπερ φιλεῖ] cum Thuc. κ: ΟΠΡΦΕΙΘΑΕΙ V ΟΠΡΦΕΛΙΑΕΙ P ὅ πρόπαι ἀει
 σε : 27 στρατόπεδα ἐν P, ut et ap. Thuc. et ap. G. edi solet, si recte nihil
 inde enotavi: sed probabilius mihi videtur, h. l. errorem a me commissum
 esse et P cum Vco CTPATOΠEΔEΝ (στρατόπεδ' ἐν) praebere : προσόδοις
 v. l. ap. Thuc. : (§ 6) 28 'ingredi proelia] optimae membranae: ingredi
 in proelia longe elegantius' κν; debebat et proelia ingredi] et, ut vid., in
 proelia ingredi; sic certe κ : memoriae] = v: momoriae R : datum] =
 VI 1, 1: mandatam EWölfflin phil. 41, 340 : (§ 7) 29 Alyates V Aliates
 R : 30 perditus Wakefieldius ad Lucr. II 181 : Herod. I 17 : 32 con-
 cincinentes R : habuit] om. membranae teste κν; κ : fistulares β :
 (§ 8) 34 Acaeus β : homerum VPω 'omnes membranae' ap. κν; at
 honorum β teste eod. : indisplei V : idiscipis ↑ ciaχait R : 35 tibia-
 rumque, sed mentium animorumque conspiratuque β cf. adn. § 4: tibia-
 rumque (tibiaram q̄ V) concentu conspiratuque VPRs ti(s. y)biarumque
 concentu conspiratum ε : 36 concentu verū conspiratu e: 'hanc lectio a
 conlectaneis est, concentu deest nonnullis libris' κ : 37sq. Gr. R : Hom.
 II. III 8 sq. : σιγῇ CEITHFH VP : ΗΝΙΟΝΤΕC VP : ΑΧΑΙΟ VP :
 38 ΑΛΗΘΟΙCΙΝ P ΑΛΗΛΟΥCΙΝ V : (§ 9) 39 (vult) g: vel i :

memoravere? contrane institutum fiebat antiquae disciplinae tam probabile? an tum et gradu clementi et silentio est opus, cum ad hostem itur in conspectu longinquo procul distantem, cum vero prope ad manus ventum est, tum iam e propinquo hostis et impetu propulsandus et clamore terrendus est? 45

- 10 Ecce autem per tibicina Laconica tibiae quoque illius con-
 tionariae in mentem venit, quam C. Graccho cum populo agente
 11 praeisse ac praeministrasse modulos ferunt. Sed nequaquam sic
 est, ut a vulgo dicitur, canere tibia solitum, qui pone eum lo-
 quentem staret, et variis modis tum demulcere animum actionem-50
 12 que eius, tum intendere. Quid enim foret ista re ineptius, si, ut
 planipedi saltanti, ita Graccho contionanti numeros et modos et
 13 frequentamenta quaedam varia tibicen incineret? Sed qui hoc
 compertius memoriae tradiderunt, stetisse in circumstantibus dicunt
 occultius qui fistula brevi sensim graviusculum sonum inspiraret 55
 ad reprimendum sedandumque impetus vocis eius effervescentes;
 14 namque impulsu et instinctu extraneo naturalis illa Gracchi
 15 vehementia indiguisset, non opinor, existimanda est. M. tamen

VPR

41 contra institutum fiebat probabile § teste xv. qui in praecedentibus
 abesse tam a § dixerat § institu P § disciplinae tam probabile? § om. P §
 43 a roc. longinquo iterum al. m. inc. in R § 45 propulsandus V §
 (§ 10) 46 per (pro al.) tibicina § concionarie VPR: contionatariae et
 concinatoriae etc. § 47 graccho R graco ex greco corr. V § agente]
 = 'antiquiss. membr.' ap. xv: agenti 'meliores membr.' eiusd. §
 48 praeministrasse] VPRo Fule. § cum 'quibusdam' membranar ap. xv:
 praemonstrasse § modulos] sup. lin. add. R § ferunt] dicunt R §
 (§ 11) 49 unlo VR § in roc. tibia litt. ibi sup. lin. add. R §
 50 staret, et variis] h: stare uarlis libri staret uarlisque e § 51 inten-
 dere] = §: incendere §, membranar ap. xv ad lin. 48 l. § (§ 12) Q in
 (Quid add. Vm. roc. § ista re] 'optimae membranar' i. e. § et alter Put.
 ap. xv; x: stare VPR § ea re § sta re h § ineptius R ineptus P §
 52 plani pedi VP § saltasti V § gracco V § 53 frequentamenta] =
 'optimi libri' ap. xv: iteramenta 'quaedam membranar' ap. eund. § odo
 litt. in modo sup. lin. add. R § varia] om. § tibicien VP tibi-
 cien(? sperr. lo)en R § (§ 13) 54 stetisse] = §: fecisse § fuisse § 55 brevi]
 om. § 56 deprimendum § in(s. im)petus] = §: impetum § Iunt. §
 effervescentes;] x: .Efferuescente Px efferuente § testa xv. nisi pro
 efferuescente operarum errore sic editum est, ut fere arbitror, cum in sqq.
 roc. efferuescendi usus exempla afferantur; .Eferuescente V § .Referuescente
 R § feruescente § (§ 14) 57 et illu R § grachi V § 58 indignis se P §

70 Morem autem illum ingrediendi ad tibicinum modulos proelii 17
institutum esse a Lacedaemonis, Aristoteles in libris pro-
blematon scripsit, quo manifestior fieret exploratioque militum
securitas et alacritas. 'Nam diffidentiae', inquit, 'et timori cum 18
ingressione huiuscemodi minime convenit et maesti atque formi-
dantes ab hac tam intrepida ac tam decora incedendi modulatione
alieni sunt.' Verba pauca Aristotelis super ea re apposui: 19
Διὰ τί, ἐπειδὴν κινδυνεύειν μέλλωσιν, πρὸς αὐτὸν
ἐμβαλνουσιν; ἵνα τοὺς θειλοὺς ἀσχημονοῦντας γινώ-
σκωσιν. * * *

(§ 15) 59 utriq[ue] rei ex ut tñ q[ui]rētī (i. e. utri tamen quaerenti) corr.
R [Gracecho] *p*: graeco *P* gracho *V* [60 sonis] = *Pm. rec.*: somnis
P [citatis] creatis *P* screatis *inficte* *t* [61 feroscientem *R* []
 (§ 16) *Cic. de or. III* § 225 [62 aposui *R* apposuit *P* [idem] et idem
codd. aliquot Cic. [63 graccus *R* [potest *P* [Licino et Erycino libri
Cic. dett. [65 eburnea *R* heburnea *V* eburneam *P* eburneola *Cic.* []
est] 7 puncto sp[eci]es. del. *R* [66 sistalam *P* [qui staret] staretque
codd. aliquot Cic. [ipsum] — *r*: issum *R* [68 quo illum *Cic.* []
 (§ 17) 70 Morem] = *Pm. rec.*: mortem *P* [71 lacedae(s. de)monis *Rs* []
aristotiles VP aristotilis *r* aristilis *R* [problematon] aut problematorum
g cf. h. 18 sq.: problemato *VPR* problematum *se* [*Arist. probl. phys.*
f. r. 33 (226) p. 230 VR¹; 231 p. 1520^a; 36 p. 209^b Htz. [(§ 18)
 73 timore *P* [(§ 19) totam hanc § om. *R* [76 aristotilis *VP* []
 77 ~~κρυπτοβόλον~~] *εγγ.*: ΚΥΝΑΙΝΕΥΕΙΝ *P* ΚΥΝΑΙΝΑΙΕΙΝ *V* κρυπτοβόλον et κρυπτοβόλον
 et κρυπτοβόλον *ε* π[ο]λυβόλον *ε* [78 ΕΝΒΑΙΝΟΡCΙ *P* ΕΜΒΑΙΝΟΡCΙ *V* []
 ΔΕΙΒΟΡCΙ *V* [ΓΕΙΝΩCΚΩCΙΝ *V* ΓΕΙΝΩCΚCΙΝ *P* [Caput in fine
 mancum esse indicavi. cum *G.* quamvis 'verba pauca Aristotelis' apposuerit,
 ea tamen inde profulisse censendus sit, quae § praece. in *Lat. sermonem* verlerat.

XII.

Virgo Vestae quid aetatis et ex quali familia et quo ritu quibusque caerimoniis et religionibus ac quo nomine a pontifice maximo capiat¹ur et quo statim iure esse incipiat simul atque capta est; quodque, ut Labeo dicit, nec intestato cuiquam nec eius intestatae quisquam iure heres est.

- 1 Qui de virgine capienda scripserunt, quorum diligentissime scripsit Labeo Antistius, minorem quam annos sex, maiorem
- 2 quam annos decem natam negaverunt capi fas esse; item quae
- 3 non sit patrima et matrima; item quae lingua debili sonante
- 4 aurium deminuta aliave qua corporis labe insignita sit; item quae ipsa aut cuius pater emancipatus sit, etiam si vivo patre in avi
- 5 potestate sit; item cuius parentes alter ambove servitutem ser-
- 6 vierunt aut in negotiis sordidis versantur. Set et eam, cuius soror ad id sacerdotium lecta est, excusationem mereri aiunt; item

AVPR

XII. Cf. c. excurs. in G. quartus (Kil. 1832. 4) = kl. Schriften ed. Ratjen (Lips. 1837) p. 88 sqq. (lemm.) 3 et religionibus] V: ac religionibus Ps quo nomine] x: cognomine libri (§ 1) 7 Qui] Quid P

virgine] = s: virgine Vestali e § 8 Antistius] antiquissimus R, ubi ab ipso hoc voc. denuo inc. ea m., quae I 7, 20 sqq. scripserat || M. Antistii Labeonis fr. 21 (de iur. pontif. ut vid.) p. 112 Huschk. LAQS annos- sexq R annos septem e kl. Schr. p. 90 sq.; at ipse affert Sozomen. h. eccl. I 9 οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι ἀλὼς διετίθεσαν τὰς Ἑσπανάς παρθένους καὶ ἑξαστάς αὐτάς ἀγορεύεσθαι cf. etiam Osenbrüggen ZfdAussch. 1838 p. 835 | 9 decem] duodecim e. l. c., hic quoque probabilibus argumentis destitutus (§ 2) item quae] itemq: P; idem ex s adnotatur, sed ut rocc. his h. l. saepius repetitis perspicui nequeat, quo id pertineat (§ 3) 10 item quae] itemq: VP (s?) lingua V debilis Klotz l. c. p. 12 sq., at cf. h. 17 sq. 11 qua] q R (§ 4) itemq: VP (s?) 12 ipsa] om. R parte R in avi] Vm. rec. s in auo VPR matris in s (§ 5) 13 a ius parentes denuo inc. A ambo alterve ECAOtho ambove] = r: ***ue R servitutem] Ac: servitute VPR; servirent Vm. rec. s 14 versantur] A: deversantur VPR 'membranac' ap. x* diversantur se deservierunt s deservierant x (§ 6) Set et eam cuius] *** ANCIVS A et] add. e: om. litt. soror ad it (sic) sacer ligatura tectae in A, sed ut dignosci queant 15 sacerdotium om. s est] sit s mereri V

cuius pater flamen aut augur aut quindecimvirum sacris faciundis
aut septemvirum epulonum aut Salus est. Sponsae quoque pon- 7
tificis et tubicinis sacrorum filiae vacatio a sacerdotio isto tribui
solet. Praeterea Capito Ateius scriptum reliquit, neque eius 8
20 legendam filiam, qui domicilium in Italia non haberet, et exeu-
sandam eius, qui liberos tres haberet.

Virgo autem Vestalis simul est capta atque in atrium Vestae 9
deducta et pontificibus tradita est, eo statim tempore sine eman-
cipatione ac sine capitis minutione e patris potestate exit et ius
25 testamenti faciundi adipiscitur.

De more autem ritumque capiundae virginis litterae quidem 10
antiquiores non exstant, nisi quae capta prima est a Numa rege
esse captam. Sed Papiam legem invenimus, qua cavetur, ut 11
pontificis maximi arbitrato virgines e populo viginti legantur
30 sortitioque in contione ex eo numero fiat et cuius virginis ducta

AVPR

16 quindecimvirum] A: quindecim uirum VPRs; num ipse G. sic
scripserit, nescio (quindecimviri I 19, 11 VP; quindecimviri Rr) cf. Furlanetto
in Forcell. lex. s. v. quindecimviri, cui add. CIL VI 1698; 1768; 1779^a;
Schuchardt Vokalismus etc. II 49 (cod. Front. ad Ver. epp. II 1 ibi l. ex
Naberi ed. p. 122 silentio et ipse quindecimviris praebet): quindecimvirum
et qui in decem uirum s. 17 aut] c, de Gloeden AG q. ad ius pert.
p. 9: autem A aut qui VPRs aut per s. septem uirum VPR (§ 7)
pōnse R 18 tubicinis sacrorum] libri, recte r. Varro de l. L. V § 117
et quae al. affert I Marquardt R. St. Verr. III 418; TVBICINISACRORVM
A: tibicinis sacrorum ed. Ven. a. 1472 uocatio R in sacerdotio
h. l. expl. A (§ 8) 19 Ateius] s: at eius VR aut eius P atheius Vm.
rec. aeteius s C. Atei Capitonis (de iure pont.) fr. 11 p. 118 Huschk.
l. l. relinquit PR 21 liberos tres haberet] = β alique veteres
nonnulli x ant. lect. III 1; tres liberos haberet 'omnes membranae' teste
eodem xv; liberos tris haberet x liberos tris (treis al.) non haberet c
c l. c. (improb. de Gloeden l. c. adn. d); in Cooptation d. R. p. 73
§ 9) 22 (est) capta λ 23 pontificibus] = v: pontifici V est] del.
xv, x a voc. statim m. praeced. denuo inc. in R 25 faciēdi R
§ 10) 26 autem in l. hoc describendo ex negligentia om. x ant. lect. l. l.
ritumque] que, ritu in mg. add. R capiunde (de ex corr.) R 27 nisi
quae capta] = β teste xv, x; 'Ita' (sta s, unde casto v) v. c. al. ms. nisi
quod fertur quae s et sic liber Cuiacianus teste xv; x ant. lect. III 1 nisi
quod capta fuisse fertur: quae Ald. (§ 11) 30 sortitioque] = r:
sortitione V sortitioq; P post fiat sqq. et—fiat ex β add. Baerardus
var. II 17 opp. (Francof. 1601) I 577 sq., x ant. lect. l. l., x: spuria haec

12 erit, ut eam pontifex maximus capiat eaque Vestae fiat. Sed ea
sortitio ex lege Papia non necessaria nunc videri solet. Nam si
quis honesto loco natus adeat pontificem maximum atque offerat
ad sacerdotium filiam suam, cuius dumtaxat salvis religionum
observationibus ratio haberi possit, gratia Papiae illae legis per 35
senatum fit.

13 'Capi' autem virgo propterea dici videtur, quia pontificis
maximi manu premissa ab eo parente, in cuius potestate est, veluti
14 bello capta abducitur. In libro primo Fabii Pictoris quae
verba pontificem maximum dicere oporteat, cum virginem capiat, 40
scriptum est. Ea verba haec sunt: Sacerdotem Vestalem,
quae sacra faciat, quae ius siet sacerdotem Vestalem
facere pro populo Romano Quiritibus, uti quae optima
lege fuit, ita te, Amata, capio.

15 Plerique autem 'capi' virginem solam debere dici putant. 45
Sed flamines quoque Diales, item pontifices et augures 'capi'
16 dicebantur. L. Sulla rerum gestarum libro secundo ita

VPR

esse censet c. l. c. obloquente Osenbrüggenio ZfdA. 1838, 836 sq. || sors
post cuius add. τ, post erit parenthesis inclusum, ut fort. cogitatione tantum
supplendum esse significare voluerit, Guil. Rein Paul. RE VI p. 2501 ||
(§ 12) 32 sortitio R sortitio P. sorcicio V || 34 dū taxat R || 35 Papiae
illae] h. cf. h. 18: popilliae (s. popillie) VPRs c. l. l. Populinae β Papiae mg.
Gryph. a. 1542. x, qui gratia Papiae legis in Cuiaciano libro adscriptum
esse dicit xv || per senatum fit] VPRs x: perseveratum sit (sit et est
al.) s per se ratum sit e || (§ 13) 39 adducitur R || (§ 14) Num. (immo
Q. ut arbitror. v. ann. phil. 85, 46 sqq.) Fabii Pictoris iur. pont. fr. 4 p. 4
Huschke. l. l. || 41 scriptum] sicut scriptum P || 42 ius siet] Gryph.:
iussi et VPRs iussi. Et s || 43 Quiritibus] VPRs cf. Becker RA II 1,
21 sq. coll. p. 19 sqq.: Quiritibusque β Quiritium et et quiritibus s || f.
Quiritium uti quae s || uti quae optima lege fuit] nisi quod formam
antiquam restitutus scripsit VTEL. QVAE. OPTVMA. LEGE. FOVIT x:
ntiq. (aut utique) optima lege fuit VPRs uti (uti, et uti: al.) quod
optima lege fiat e || 44 suat Scaliger x: 'fuit: f. suat' c sit Rein l. c. p.
2500 || ita. Te VP ita. Te R || Armita coll. P. ep. Fest. p. 4 M. s.
v. Armita Göttling Gesch. d. röm. Staatsverfassung p. 190, 2, at cf. m
Coopt. p. 74 atque ipsum Goettlingium de duobus AG locis (Ien. 1856)
p. 8 sqq. de ipso nomine coni. sane incertissimam proferentem || (§ 15)
45 autem] aū R || (§ 16) 47 Sulla] s cf. numm. et lapid. inscr. in ind.
CIL I p. 596 s. v. Sula et Sulla II.; KLSchneider gr. Lat. I 47 sqq. n. 22:
sylla VP silla R s ac sic fere ubique || L. Cornelii Sullae rer. gest. lib.
II fr. 2 p. 195 Pet.

scripsit: P. Cornelius, cui primum cognomen Sullae in-
positum, est flamen Dialis captus. M. Cato de Lusi-
50 tanis, cum Ser. Galbam accusavit: Tamen dicunt de-
ficere voluisse. Ego me nunc volo ius pontificium
optime scire; iamne ea causa pontifex capiar? si volo
augurium optime tenere, equis me ob meam augurii
scientiam augurem capiat?

55 Praeterea in commentariis Labeonis, quae ad duo-
decim tabulas composuit, ita scriptum est: Virgo Vestalis
neque heres est cuiquam intestato neque intestatae
quisquam, sed bona eius in publicum redigi aiunt.
Id quo iure fiat, quaeritur.

60 'Amata' inter capiendum a pontifice maximo appellatur, 19
quoniam quae prima capta est hoc fuisse nomen traditum est.

VPR

48 P.] T. R [inpositum, est] h: impositum est, eg. fuit ipositū R
49 dialis P [(§ 17) M. Porcii Catonis de Lusitanis or. p. 123 HMeyer^a
= orig. lib. VII fr. 27 p. 2 Iord.; fr. 109 p. 88 Pet. [delusitans P
50 Ser.] e: sergium [Tamen] VPR & unus ex meis pro r. l. in mg.:
cum & mei cum uterque Put. ap. x et quattuor mss. ap. g [tñ (i. e. tamen)
dicunt deficere noluisse & Lusitanos dicunt deficere voluisse Lambecius
prodr. p. 87 sqq. eam dicit ius pontificum (pontificium al.) discere noluisse e
51 voluisse] = &: noluisse & [volo] = &: nolo & [52 optime scire]
= &: obtimescere & [capiar] = β, alt. Put. ap. xv, quod male ad lin.
54 refertur [si] ius Auson. Popma [nolo & ex meis unus ante corr. [
53 equis] g: et quis VRs & quos P [meam augurii scientiam] 'h
(augurii scientiam ante augurem facile excidere potuit): meam VPR eam &
eam rem e meam voluntatem h olim ap. Wagenerum Cat. origg. fr. Bonn.
1848 p. 66; erat cum eam eam (i. e. causam) coll. lin. 52 scribendum esse
putarem, quod recepit Petrus l. l. [(§ 18) 55 praeterea etiam in & [M.
Antistii Labeonis ad XII tabulas libror. fr. 24 p. 113 Hunchk. [58 in] Vm.
rec. &: om. VPR [59 (Id — quaeritur.) e l. c.: at r. Osenbrüggen l. l. p.
836 sq.; de Gloden l. l. auln. i; verba haec eg. ad Labeonem referuntur,
recte, ut iam nunc arbitror (sic etiam τ; APernice M. Antistius Labeo l
Hal. 1873. p. 180 sq.): Gellio ea adsignaveram h^e [Id] Id R [(§ 19)
60 Amata] cf. lin. 44 adn. [61 capta est hoc fuisse nomen] cf. h^e 26
sq. capta, ei hoc fuisse nomen g capta, hoc fuisse nomen ei (s. hoc fuisse
ei nomen) λ [nomen fuisse R [nomine & [traditum] = r:
tradita V [

XIII.

Quaesitum esse in philosophia, quidnam foret in recepto mandato rectius, idne omnino facere quod mandatum est. an nonnumquam etiam contra, si id speres ei qui mandavit utilius fore; superque ea quaestione expositae diversae sententiae.

- 1 In officiis capiendis, censendis iudicandisque, quae 'α-
 2 δῆλοντα' philosophi appellant, quaeri solet, an, negotio tibi
 dato et quid omnino faceres definito, contra quid facere debeas,
 si eo facto videri possit res eventura prosperius exque utilitate
 3 eius, qui id tibi negotium mandavit. Anceps quaestio et in 10
 utramque partem a prudentibus viris arbitrata est. Sunt enim
 non pauci, qui sententiam suam una in parte defixerint et re
 semel statuta deliberataque ab eo, cuius id negotium pontificium-
 quo esset, nequaquam putaverint contra dictum eius esse facien-
 dum, etiamsi repentinus aliqui casus rem commodius agi posse 15
 polliceretur, ne, si spes fefellisset, culpa impatientiae et poena
 4 indeprecabilis subeunda esset, si res forte melius vertisset, dis
 quidem gratia habenda, sed exemplum tamen intromissum videretur,
 quo bene consulta consilia religione mandati soluta corrum-

VPRTY

XIII. *Exstat in T et partim eanid. in Y; quid in recepto mandato rectius (litt. prima q et extremae to rectius ean. in Y) inscr. TY (lemm.) 2 esse] est ε (§ 1) 6 capiendis ε quae αδῆλοντα philo-
 sophi] VPTY: q gr filosofi R 7 negotio r negocia R 8 et quid]
 VPRε: xx quid Y et quicquid ε 9 res eventura] = r: reseruent
 a V res estimata R ex q V 10 qui id] VRYε: quid PTε qui p
 negotium tibi TY (§ 2) in] om. R 11 arbitrata] = r: abstracta V
 (§ 3) 12 et] ut mg. Gryph. 13 negotium id ε num id (negotium) pon-
 tificium (que) ? pontificium ε mg. Gryph. ed. 1542 potissimum Gryph.
 consiliumque Falsterus ap. Kraus. l. c. 15 repentinus] = r: repenn' R
 aliqui] = 'meliores membr.' ap. xv: aliquis pε 16 impatientiae] T et
 sic fere (impatientie et impacientiae et inpacientie etc.) vell. cum omni-
 bus membranis ap. xv. atque hoc voc. commemoratione repentini casus
 eummarime praecedente satis defenditur: imparentiae Ascensius in schol.
 prob. Falstero suppl. l. L. (Flensburg. 1715) s. v. imparens p. 158 cf.
 § 6 'exemplum non parendi': P. ep. Fest. p. 109 M. 'imparentem, non
 parentem, hoc est oboedientem': imparientiae retus ed. a xv l.; ILipsius
 elector. I 7: Ph. Parcus lex. crit. (Norimb. 1614) p. 885, quod voc. male
 etiam Val. M. VI 7, 1 olim intrusum est (v. g. obs. IV 25 p. 816 sqq.
 Platin. impotentiae. ipse impatientiae praeferebat. Thysius (§ 4) 17 dis]
 V: diis*

20 perentur. Alii existimaverunt, incommoda prius, quae metuenda 5
essent, si res gesta aliter foret quam imperatum est, cum emolu-
mento spei pensanda esse et, si ea leviora minoraque, utilitas
autem contra gravior et amplior spe quantum potest firma osten-
deretur, tum posse adversum mandata fieri censuerunt, ne oblata
25 divinitus rei bene gerendae occasio amitteretur, neque timendum 6
exemplum non parendi crediderunt, si rationes dumtaxat huius-
cemodi non abessent. Cumprimis autem respiciendum putaverunt 7
ingenium naturamque illius, cuius res praeceptumque esset: ne
ferox, durus, indomitus, inexorabilisque sit, qualia fuerunt Postu-
30 miana imperia et Manliana. Nam si tali praeceptori ratio red- 8
denda sit, nihil faciendum esse monuerunt aliter quam prae-
ceptum est.

Instructius deliberatiusque fore arbitramur theorematum hoc 9
de mandatis huiuscemodi obsequendis, si exemplum quoque P.
35 Crassi Muciani, clari atque incliti viri, apposuerimus. Is Crassus 10
a Sempronio Asellione et plerisque aliis historiae Romanae

VPRTY

20 quae prius β 21 essent] = r : esset R res om. R
imperatum] = p : imperatum P est] esset p , at r . h^o 25 emolumento
 R 22 rei β pensanda R minoraque] 7 minora R 23 autem]
= ϵ : a R aut ϵ infirma T infirma Y 24 manda P 25 ad-
mitteretur R (§ 6) Namque timendum . . non adessent g 26 si]
sed ϵ dumtaxat huiuscemodi R huiuscemodi dumtaxat ϵ eius modi
dumtaxat 'meliores membr.' ap. xv 27 abessent] ϵ Falsterus ap.
Kraus. l. c. p. 139 sq.: am. phil. III 223: adessent $VPTY\epsilon$ doessent R
'meliores membr.' ap. xv (§ 7) respiciendum] om. β : recipiendū P respicienda
 R 28 cuius res] x : cui ea res $VPR\epsilon$ cui ea res T *** ea res Y
cui a rep. β cuius ea res xv preceptum ϵ V 29 Postumiana]
 $TY\epsilon$ cf. EWelz comm. crit. de II. quibusd. Liv. (Leobschützii 1851. 4) p.
12 sq.: postumiana R postumia VP 'omnes membr.' ap. xv ϵ postumia ϵ
30 imperia] = Y : om. T Manliana] $TY\epsilon$: manliana VPR manliana
 ϵ (§ 8) praeceptori R reddenda V reddenda R 31 aliter] = ϵ : om. ϵ
32 esset p . at r . h^o 25 (§ 9) 33 theorematum VR 34 cuius-
cemodi $VPTY$ obsequendis, si] $Y(?)\epsilon$ Iunt.: obsequendi si VPR
obsequendis sed (rel. sed) ϵ 35 Muciani] = y : mutiani P mucia Y
atque] $R\lambda$: ac $VPTY\epsilon$ cf. v. l. XVI 8, 16 et Klotz qu. Gell. p. 14 sq.
ac illustris 'quaedam membr.' ap. xv § 10—13 tanquam ex Frontino
petita excerpit Io. Sarish. Polier. VI 12 (§ 10) Sempron. Asell. fr. 8 p.
181 sq. Pet. 36 Asellione] ϵ : asellione VTY asellione R a selone P
Asellione et Asellione ϵ Asello Io. Sarish.

scriptoribus traditur habuisse quinque rerum bonarum maxima et
 praecipua: quod esset ditissimus, quod nobilissimus, quod elo-
 quentissimus, quod iurisconsultissimus, quod pontifex maximus.
 11 Is cum in consulatu obtineret Asiam provinciam et circumaedere 40
 oppugnareque Leucas pararet opusque esset firma atque procera
 trabo, qui arietem faceret, quo muros eius oppidi quateret, scripsit
 ad ἀρχιτέκτονα Mylattensium, sociorum amicorumque populi

VPRTY

39 iureconsultissimus & ECAOtho (ipse G. sane solet dicere iureconsultus
 et iureconsulti v. III 12, 12; IV 2, 2; XI 18, 18; XX 10, 6) || pontifex]
 — r: pontif: B || (§ 11) 40 in] ex Herm. Canegieter comm. ad fr.
 vet. iurispr. etc. (Franeq. 1765. 4) p. 318 in consultatu VTY inconsultatu
 P || 41 Leucas] = &: oppidum & Leucas oppidum (s. opidum) Vm.
 rec. & || firma] summa v. l. ap. Io. Sarisb. || 42 qui] VPTY 'meliores'
 ap. xv &: qua P Io. Sarisb. quae et quae & || facerent v. l. ap. Sarisb. ||
 quo muri oppidanorum quaterentur Sarisb. || quateret] = r: cateret B ||
 43 ἀρχιτέκτονα Mylattensium] h v. h² 32 sqq.: mag. G. mole attensisium
 V (mole attensisium = & mole athenisium 'excerpta ex Fulv. Ursini cod.
 Magg. Moleatensium 'quidam' ap. xv mag. G. mole athenisium B mag.
 G. mole athenisium P5 mag. (eran. in Y) G. athenisium (athenisium T)
 TY magistrum architectona Moleatensium & eandemque lectionem in quat-
 tuor Vaticanis repertam esse dicit xv non satis accurate, cum ἀρχιτέκτονα
 moleatensium inde tantum protulerit is quem significat, ILipsius ant.
 lect. I 10; neque id fide omnino dignum videtur esse; nam nullus Vatic.
 codd. a Zuccagnio in i usum inspectorum (v. infra) tale quid praebet nec
 a me ex iis, quos insperavi, id enotatum est; magistratum (s. magistrum s.
 magum) G. (græcum G. et mag scilicet al.) more (molis al.) athenisium
 & ἀρχιτέκτονα voc. in duobus tantum & inveni ibique m. rec. illatum, ut ex
 edd. depromptum esse videretur: magistrum ἀρχιτέκτονα (hoc voc. m. att.
 in lac. inserto) more athenisium Find. CCLXVIII magistrum ἀρχιτέκτονα
 molis (haec duo voc. m. rec. in ras.) athenisium Lugd.; alias codd. im-
 primis Romanorum vr. II. et vr. dd. coniecturas v. ap. i ad h. l. et in ep.
 ad Passionem ed. praefixa (p. XVIII ed. Contr.); magistrum ἀρχιτέκτονα
 (s. ἀρχιτέκτονα s. ἀρχιτέκτονα etc.) mollis Athenisium & magnum Gaium
 (ex mag. G. sc. ortum) maiorem Io. Sarisb. magistratum Elaeatensium
 Salmasius exerce. Plin. add. p. 1347² ed. a. 1629 (alia idem antea p. 476^a;
 cf. CFHermann de Graeciae post capt. Cor. cond. Gott. 1832 p. 8)
 ἑπάρχων τῶν τεκτόνων s. τεκτονῶν sq. nom. gentilicio Frid. Weiss Mylasen-
 sium notante & primus invenit L. Holstenius ad Steph. Byz. s. v. Μύλασσα
 p. 214; magistratum Mylattensium ipse olim adnotaram; magistratus
 Mylasensium (s. scilicet Mylattensium) cf. RG II² 65; magistrum ἀρχιτέκτονα
 Mylassensium CL. Rath HVRR p. 325; magistratum Moelattensium.

Romani, ut ex malis duobus, quos apud eos vidisset, uter maior
esset, eum mittendum curaret. Tum ἀρχιτέκτων comperto, quam- 12

VPRTY

corruptelae in altero voc. origine recte aperta AKiessling de DHal. ant.
auct. Lat. Bonn. (Lips.) 1858 thes. III; magistratum Mylassensium, de
nomine urbis nimis fere dubitanter, μ; equidem quod nunc propono scripsi,

quod v. ll. ex archetypi hac fere script. APXITEKTONAMOELATTENSIVM
ortae esse mihi videntur; quod ad Moelattensium voc. attinet sane genuinum
urbis nomen est Mylasa, sed haud raro Mylassa scriptum invenitur (veluti
(MY)AAZZEON ap. Lebas inscr. Gr. et Lat. n. 398, 19; MYAAZZEON ap.
Mionnet III 300 p. 355 (pro MYAAZZEON), Liv. Laureham. XLV 25, 13;
Basilic. Cic. Phil. VI 5, 13 cf. intpp. ad Liv. l. c. coll. Drakenb. ad eund.
XXXVIII 39, 8, CBHasio in Steph. thes. s. v. Mylasa), ut in universum
s. s. inter vocales, plerumque certe priore longa, in locum simplicis s. s.
scribatur cf. modo Lobeck pathol. Gr. serm. prol. p. 432 sqq.; CLSchneider
Elemlehre p. 431 sqq.; Corssen Ausspr. etc. I^a 282 sqq.; de s in τ
converso, re alibi tritissima, ab ipsis Graecis in hoc nomine sane est, quod
dubites coll. iis quae PCauer exposuit in GCurtii Stud. VIII 284 adn. et
285, ubi huius nominis immemor fuit; tamen ut G., cum formam Mylassa
nosset, eam mutationem usurparet generalis usus memor nihilominus
fieri potuit; de oe vero Lat. pro y Gr. scripto cf. Ritschl ind. l. Bonn.
aest. 1856 p. VI sqq.; Olahn Ber. d. sächs. Ges. d. Wsch. 1857, 204 sq.;
Corssen l. c. I 710 n.*; ad ipsum autem G. haec scribendi ratio mihi pertinere
non videbatur; altera vero pars scripturae illius archetypi explicat opti-

morum librorum scripturam mag. G. sc. ut ex APXITEKTΩN primum G.,
tum MAG. G. ortum sit; possit sane idem ex MAGO lectione divulsa ortum
esse, sed Buslidiani lectioni (nisi x in ea proferenda ἀρχιτέκτων ex e serva-
vit) fidem facit id, quod idem cod. in moleattensium scriptura ad genuinam
lectionem proxime accedit; architectonis autem mentionem h. l. aptam esse
docent quae de hoc munere composuit Boeckhius Staatshaush. d. Ath. I^a 286
sq. quosque praeterea v. dd. attuli h^o l. l. (add. ann. ph. 111, 506 coll.
CIA II n. 403—405 et praef. archit in inscr. Concordiensi CIL V n.
1806; n. 2144 Wilm. a Th. Vogelio indicatum ibid. p. 569 sq. quaeque ad
Cyzicenam quandam inscriptionem illustrandam affert GPerrot rev. arch.
1875 m. Aug. p. 97); ἀρχιτέκτων τοῦ δεῦτερου καὶ τῶν τῆς πόλεως
ἔργων, omnibus igitur operibus publicis praefectus commemoratur in inscr.,
quae ad Aspendum urbem pertinere videtur, CIG III Add. 4342 d. 2. 3.
Erat tamen cum ἀρχιτέκτων scribendum esse mihi videretur, quod ad mag.
lectionem vel melius quadrat et unde Busl. lectio explicari certe potest
(v. h^o 35); cf. denique v. l. lin. 45. [Haec sic ut antea leguntur conscripseram
praeter pauca quaedam additamenta omnia, cum Th. Bergkii comm. de h. l.
ad me adferebatur (ann. phil. 113, 279 sqq.), qui coni. magistrum Mytilen-
ensium; at multo magis ad scripturam traditam Mylasae urbis nomen

Aulus Gellius. I.

obrem malum desideraret, non, uti iussus erat, maiorem, sed quem esse magis idoneum aptioremque faciendo arieti faciliorem-
 13 que portatu existimabat, minorem misit. Crassus eum vocari iussit et, cum interrogasset, cur non quem iusserat misisset, causis rationibusque quas dictitabat spretis, vestimenta detrahi imperavit 50 virgisque multum cecidit, corrumpi atque dissolvi officium omne imperantis ratus, si quis ad id quod facere iussus est non obsequio debito, sed consilio non desiderato respondeat.

XIV.

Quid dixerit feceritque C. Fabricius, magna vir gloria magnisque rebus gestis, sed familiae pecuniaeque inops, cum ei Samnites tamquam indigenti grave aurum donarent.

1 Iulius Hyginus in libro de vita rebusque inlustrum 3 virorum sexto legatos dicit a Samnitibus ad C. Fabricium, imperatorem populi Romani, venisse et, memoratis multis magnisque rebus, quae bene ac benivole post redditam pacem Samnitibus fecisset, obtulisse dono grandem pecuniam orasseque, uti acciperet

VPRTY

salito more immutatum (quod etiam ad ττ pro ζζ ab homine eruditulo positum pertinet) accedit; Mylasa vero non nisi octoginta stadia a litore abest: eo autem mittendum erat Muciano, ubi antea malos illos idoneos viderat, non in eum locum, qui huic illi viro docto ad malos arcessendos commodius situs esse videtur. (Hae ipsae ante viri eruditissimi et sagacissimi, sed satis morosi, mortem addita immutata serrari posse credidi.)]] populi Romani] oppidi populi Romani T (litura ad inserendum oppidi p. r. sufficiens in Y) : 45 careret R curarent ε : (§ 12) ἀρχιτεκτων] h. cf. lin. 43: magister ἀρχιτεκτων (ἀρχιτεκτων m. all. in ras.) ex ε unus (Lugd.) et sic (praeter vitia quaedam in voc. Gr.) e mag. G. PTY ma. g. G. VR magr. G. ε magister (magr et magistratus et magis al.) grecus (s. grecus) ε Magnus Gaius Io. Sarish. : comperto quamobrem in litura Y : 48 existimabat] = ε: existimabant Vε : (§ 13) crassus R : 49 iusserat] iussisset R : 50 dictabat R Io. Sarish. : spretis] speras R ti sup. a spser. r praeteritis ε : vestimenta] in mg. add. R : detrachi V : imperavit] om. R : 51 cecidit P : omne officium T

XIV. Exscripsit hoc cap. Io. Sarish. Polier. V 7 : (lemm.) 2 magna vir] Pε: vir magna V : 3 inops V : 4 donarent] VPε: donarent plenumque odii vocc. extremis ex lemm. cap. inseq. huc translatis ε : (§ 1) 5 inlustrum] R: illustrium Vr industrium P : 9 et orantes, ut eam acciperet et ateretur, eo quod multa ad necessitatem victus et splendorem domus tanto viro deesse constaret. nihil enim lautum paratumque erat pro amplitudine hominis et dignitate virtutis, Io. Sarish.

10 utereturque, atque id facere Samnites dixisse, quod viderent multa
ad splendorem domus atque victus defieri neque pro amplitudine
dignitateque lautum paratum esse. Tum Fabricium planas manus 2
ab auribus ad oculos et infra deinceps ad nares et ad os et ad
gulam atque inde porro ad ventrem inum deduxisse et legatis ita
15 respondiase: dum illis omnibus membris, quae attigisset, obsistere
atque imperare posset, numquam quicquam defuturum; propterea
se pecuniam, qua nihil sibi esset usus, ab his, quibus eam sciret
usui esse, non accipere.

XV.

Quam inportunum vitium plenumque odii sit futilis inanisque loquacitas
et quam multis in locis a principibus utriusque linguae viris de-
testatione iusta culpata sit.

3 Qui sunt leves et futiles et inportuni locutores quique nullo
rerum pondere innixi verbis uvidis et lapsantibus diffiunt, eorum
orationem bene existimatum est in ore nasci, non in pectore;
linguam autem debere aiunt non esse liberam nec vagam, sed

AVPR

11 adplē dorē R [amplitudine] = s Fulv. 'quaedam membr.
ap. xv: magnitudine s [12 dignitate. q V [paratum] s~~z~~ patum R:
paratumque VPz [§ 2) Tum] & tum P [13 et infra] infra R [14
neiem R [15 attigisset] = Vm. rec.: attigisse V [17 se] VPRz:
om. s [esset] ex deesset corr. R [his] VPRz: hils et iis et aliis s [eam]
= s: causa s [Quae extremae or. Fabricianae sententiae ita a se
immutatae ideoque vobis reservato pecuniam necessariam nsibus vestris
nec eam quibus necessaria aut grata non est ingeratis add. Sarisb. l. c.
Romani siquidem non curant habere aurum, sed imperare volunt haben-
tibus aurum. Hoc Iulius Hyginus., ea Gellio non inserenda sunt; haud
enim ex pleniorē, quod conicere quis possit, eius exemplo desumpta sunt
sed ex Frontini, quem brevi post ipse Sarisb. nominat, strateg. lib. IV
q. f. 3, 2]

XV. (lemma.) 2 inportunum] v: importunum Pz inoportunum V's
inde a litt. num vitium inc. A f. 131r—134r, hoc et sq. lemma continens
plenumque odii h. l. om. s cf. v. l. lemma. c. XIV cetr. [futilis] AP:
futilis s subtilis V fatalis v [3 DETESTATIONEM A [4 CVLPA A
[§ 1) 5 futiles] v. v. l. lin. 2: futiles VPRz subtiles s [locutores P
locutores 'quaedam membr.' ap. xv [quicq; V [6 uvidis] Salmasius:
ubi dis P ubi diis p umidis R humidis Vg tumidis a Falstero am. ph.
III 223 spretum iteravit Hildebrand Apul. I p. 34 [diffiunt R desuunt s [8
lingam V]

vinclis de pectore imo ac de corde aptis moveri et quasi gu-
 2 bernari. Sed enim videas quosdam scatere verbis sine ullo
 iudicii negotio cum securitate multa et profunda, ut loquentes
 3 plerumque videantur loqui sese nescire. Vlixen contra Homerus,
 virum sapienti facundia praeditum, vocem mittere ait non ex ore,
 sed ex pectore, quod scilicet non ad sonum magis habitumque
 vocis quam ad sententiarum penitus conceptarum altitudinem per-
 15 tineret, petulantiaeque verborum coercendae vallum esse oppositum
 dentium luculente dixit, ut loquendi temeritas non cordis tantum
 custodia atque vigilia cohibeatur, sed et quibusdam quasi exenhiis
 in ore positis saepiatur.

4 Homericæ, de quibus supra dixi, hæc sunt:

20

'Αλλ' ἔτε δὲ ἔπα τε μεγάλην ἐκ στόθεος εἴη,

et:

ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.

5 M. Tullii quoque verba posui, quibus stultam et inanem dicendi

6 copiam graviter et vere detestatus est: Dummodo, inquit, hoc
 25 constet, neque infantiam eius, qui rem norit, sed eam

VPR

9 imo] *huc pertinet quod in extr. pg. exhibet R: diffra* imo 7 imo

nota [aptis moveri] VPr *Fruterius* *ecris*. I 19 x: aptissimo ul R ap-
 tissimo uehi § teste *Fruterio* (*tacet xv*) aptissimis moueri 'quidam manuscrip-
 tus' ap. xv apertis moueri § (§ 2) 10 S; s. Sed] VPR 'optima con-
 lectanea' ap. xv § *Beroaldus*: si § Sic 'alii plerique' ap. xv e [scatere]
 sic scatere x *ECAOtho* 11 negotii iudicio § [negotio] *roc. HStephano*
Apolog. AG. adv. LVivem p. 16 *suspectum* (§ 3) 12 Vlixem P §
 14 quod scilicet] g: quos scilicet V quo scilicet P § quos licet R
 magis] = r: vocis R 15 quam ad . . altitudinem pertineret] = §
 pertinet g 16 petulancia eq; V cohercende P 17 luculente]
 = r: luculenteq; V 18 et] = s: om. R § etiam s 19 sepiatur R §
 sapiatur VP (§ 4) totam § lac. non indicata om. R 21 Hom. II.
 III 221 [AMOTE V [εἴ ἔπα] = Hom. Ven. al. itemque codd. Strab.
 I p. 17 C. aliorumque testium cf. *Ameis* in *app. ed. II. ad h. v. p. 189*
et adn. cr. in ed. I LaRoche: εἴ ἔ' ὅπα v. l. ap. Hom. MEFAAH V
εἴη] pars codd. Hom. EIH VP: εἴη s cum Hom. Ven. ex *adn. LaRoche*
(εἴη sec. al.) et cod. D ap. LaR; Strab. libris tantum non omnibus *εἴη* s
 et sic *rg. ap. Hom. in Bekkerus op. Hom.* 22 et] s: ET VPR §
 23 Hom. II. IV 350; XIV 83; Od. I 64; III 230; V 22; XIX 492; XXI
 168; XXIII 70 [τάχον ἔπ' ὅπ' ὅπα s § (§ 5) Cic. de or. III § 142
 24 *quæ* R. P Mar. V Marci § quoque] om. R (§ 6) 26 eam] om. R
 etiam P

explicare dicendo non queat, neque inscientiam illius, cui res non subpetat, verba non desint, esse laudandam; quorum si alterum sit optandum, malim equidem
 30 indisertam prudentiam quam stultam loquacitatem. Item in libro de oratore primo verba haec posuit: Quid 7
 enim est tam furiosum quam verborum vel optimorum atque ornatissimorum sonitus inanis, nulla subiecta sententia nec scientia? Camprimis autem M. Cato atro- 8
 35 cissimus huiusce vitii insectator est. Namque in oratione, 9
 quae inscripta est si se Caellius tribunus plebis appellasset: Numquam, inquit, tacet quem morbus tenet loquendi tamquam veternosum bibendi atque dormiendi. Quod si non conveniatis, cum convocari iubet, ita
 40 cupidus orationis conducat qui auscultent. Itaque

VPR

27 qat R : isciēciā R inscitiam V₅ cum codd. aliquot Cic. isciēciā r iustitiam s : illius] eius R nullus Cic. Erl. alt. : 28 suppetat P suppetit codd. Cic. permulti : laudanda 'omnes vetustissimos libros secutus' x : 29 horum si alterum β si alterutrum 'aliae membranae' ap. xv : malim] = v: malum VP : 30 stultam loquacitatem] = s Cic. Leg. 76: stultitiam loquacem libr. Cic. fere omnes : loquacitatem R : (§ 7) Cic. de or. I § 51 : 31 posuit R : 32 est enim libri Cic. fere omnes : 33 ornatissimorum R : 34 nec scientia] s. nec scientia s cum Cic.: ne scientia P nescientia VR uel scientia β : (§ 8) 35 huiusce vitii] s. huiusce vitii VPR₅; huiuscemodi vitii s : insector 'quaedam membr.' ap. xv : (§ 9) M. Porcii Cat. or. 78 (p. 131 sqq.) p. 132 Meyer. ORF²; or. XL (p. 57 sqq. coll. p. LXIX sq.) fr. 1 p. 57 sq. Iord. : 36 si a se Caellius tribunus plebis appellasset LLange comm. de legg. Porc. p. post. Giss. 1863 p. 27 sqq. : si se Caellius] (s. si se celius) R₅; si se caelus V sic selius P si Secelium β : tribunus plebis] s; xv; Meyerus l. c.; HJordan l. c.; Klotzius qu. Gell. p. 14 sq.: tri. (t. al.) pl. s tribunus plebis (= pleb. al.) VPR₅ : 38 bibendi] s Ascens. a. 1511 cf. Cat. ap. P. D. p. 369 M. s. v. veternosus: binendi s uiuendi VPR₅ : 39 Quod si non conveniatis (sic Iordan, qui codd. lectiones non satis accurate ascripsit: conveniatis V = coneniatis R conveniatis P₅) cum convocari (= s) iubet] VPR: quod si non conveniatis (conueniat is et conueniatur al.) tamen (tum al. al. cum v. l. minus) convocari iubet s quorum non conveniatis cum vocari debeat β : ita cupidus orationis conducat (deducat R)] VPRi cf. h. 25 sq.: ita cupidus orationis est (itast cupidus orationis Klotzius qu. G. 14 sq.), ut conducat s; — ita cupidus orationis est — conduit g : 40 auscultent] Lambecius prodr. p. 38 sq. (c. Bergkii ind. Hal. 1863 aest. p. III, 1): auscultet VPR₅ auscultet s

auditis, non auscultatis, tamquam pharmacopolam.
 Nam eius verba audiuntur, verum se ei nemo com-
 10 mittit, si aeger est. Idem Cato in eadem oratione
 eidem M. Caelio tribuno plebi vilitatem obprobrans non loquendi
 tantum, verum etiam tacendi: Frusto, inquit, panis conduci
 11 potest, vel uti taceat vel uti loquatur. Neque non merito
 Homerus unum ex omnibus Thersitam ἀμετροσπηῇ et ἀκροπό-
 μυθον appellat verbaque illius multa et ἄκρομυξ strepentium sine
 modo graculorum similia esse dicit. Quid enim est aliud
 12 ἐκολῶα? Eupolidis quoque versus de id genus hominibus
 consignatissime factus est:

Λαλεῖν ἀριστος, ἀδυνατώτατος λέγειν,

13 quod Sallustius noster imitari volens sic scribit: Loquax,
 14 inquit, magis quam facundus. Quapropter Hesiodus,
 poetarum prudentissimus, linguam non vulgandam, sed reconden-

VPR

41 pharmacopolam ε: armacopolam VR arma copulam P | 42 ei]
 El inter E et N acque certe facile excidere potuisse mihi nunc videtur
 quam ante SI, ubi addidi in h: post verum add. e: om. libri | 43 si]
 = ε: nisi Lambecius l. l., at v. g qui ε | ager P | (§ 10) Cat. fr. II.
 § 9 II. p. 132 M.; fr. 2 p. 58 L. | 44 M. Caelio tribuno plebis 'optimi
 libri' ap. xv | cello Ps | tribuno] VPRε: trib. ε tribunorum vel
 tribuni LLange l. l. p. 29 | plebi] VPε: pl. et plebis ε .p. R | utili-
 tatem comprobans β | obprobans ε: obprobans (obprobans al.) PR
 (a sup. lin. add.) ε oprobans V | 45 frusto R frustro ε | 46 vel uti
 loquatur vel uti taceat R | (§ 11 et 12) om. R | Hom. II. II 212 sq.
 Θερσίτης δ' ἐκ μεγάλῃς ἀμετροσπηῆς ἐκολῶα "Ὅς ἔπειτα φρεσὶν ἔσιν
 ἄκρομυξ τε πολλὰ τε ἔδῃ et 246 Θερσίτης ἀκροπόμυθα | 47 ἀμετροσπηῇ ei]
 εε: AMETPOEIHNET VP | 48 appellabat ε | verbaque] = ε: verba ε |
 49 graculorum] ε: graculorum Ps graculorum V | 50 ἐκολῶα] (s.
 ἐκολῶα etc. ε) VPRεε: ἀμετροσπηῆς ἐκολῶα (s. ἐκολῶα etc.) ε | (§ 12)
 Eupol. (Δῆμων) fr. VIII CGF II 461 (p. 174 ed. min.) Mem.; fr. 95
 CAF I 281 sq. Kock. | 52 ἀπικτοκᾶ-ἀρνατώτατος V |
 λέγειν] ε cum testis vell. (cf. Kockii adn.): AEFV AEFV P
 53 quod — scribit] salustius quoque noster R | sic scribit] h: ascribit
 Ps ascribit V adscribit ε scribit λ ita scribit h, at praecedente s haec
 litt. potius om. esse vid., tum ic in a mut., ad voc. sq. agglutinatum; om. c
 adscripsit: loquax immo magis i: at inquit sic abundanter et ap. G.
 ponitur (v. modo g II 13, 5) et ap. alios (cf. Ruhken ad Rut. Lup. I § 5
 p. 97 Fr.) | (§ 13) Sall. hist. IV 57 (58 ed. min.) Kr.; IV 25 D. cf.
 Quint. I. O. IV 2, 22 | 54 inquit] = v: inquit R | faciundus P |
 (§ 14) Hesiod. opp. et dier. v. 719 sq. | esiodus R | 55 linguam V

dam esse dicit proinde ut thesaurum, eiusque esse in promendo gratiam plurimam, si modesta et parca et modulata sit:

Γλώσσης τοι θησαυρός ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος,

Φειδωλῆς πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον λούσης.

60 Epicharmium quoque illud non inscite se habet: 15

Οὐ λέγειν τύγ' ἐσσι δεινός, ἀλλὰ σιγᾶν ἀδύνατος.

ex quo hoc profecto sumptum est: Qui cum loqui non posset 16 tacere non potuit.

Favorinum ego audiui dicere versus istos Euripidi: 17

63 Ἀχάλινων στομάτων

Ἀνόμου τ' ἀφροσύνας

Τὸ τέλος δυστυχία,

non de his tantum factos accipi debere, qui impia aut illicita dicerent, sed vel maxime de hominibus quoque posse dici stulta

70 et inmodica blaterantibus, quorum lingua tam prodiga infrenisque sit, ut fluat semper et aestuet conluuione verborum taeterrima,

VPR

56 proinde ut] = 'opt. membr.' ap. xv || thesaurum R || 57 mo-

derata Graevius ad Hes. l. c. || 58 sq. gr. R || ΓΛΩCCHC V || ΓΛΩCCHCTO. ΙΘΗCΑΥΡΟC P || καὶ ἐν ἀνθρώποισιν ε || virgulam post ἄριστος, ut Goettlingio ad Hes. l. c. in mentem venit, non post φειδωλῆς, ut eg. fit, posui, quia sic h. l. interpretatus est Gellius, cuius testimonium in alt. Hes. ed. a Goettlingio adscriptum esse video || 59 ΠΑΕΙCΓΗΔΕ-ΛΑΡΙCΚΑΤ V ΠΑΕΙCΘΗΔΕΑΡΙCΚΑΤ P || (§ 15) 60 Epicharmi fr. 130 (inc. 63) Ahrens (dial. Dor. p. 458): B 28 Lorenz (Leben u. Schr. d.

Koers Ep. p. 263) || Epicharmium R || 61 gr. R || λέγειν] V r. c. ap. c5: ΑΕΤΕΙΗ P || τύγ' ἐσσι] sic P praebere non recte testans g: CΤΥΓΕCCI Vrb. CΤΥΓΕCCI VP 'r. c.' ap. σ Vrb. corr., quae ex r. l. σίγ' (σίγῃ) et τύγ' (τύγῃ) ἐσσι orta sunt σιγᾶσαι et σιγήσαι et σιγᾶσαι (σιγᾶσαι 'al.' ap. σ) ε || CΕΙΡΑΝ VP σιγῇ Ahrens || ΑΑΙΝΑΤΟ VP || (§ 16) 62 sumtum R || Poetae alicui tribuens qui cum loqui non posset Tacere non potuit aut Qui cum loqui non posset, tacere non potis est tamen Fleckisenus z. Krit. p. 10 sq.: mihi pedestri sermone concepta videntur; an Sallustii? Ad Ennium relaturus erat Falsterus mem. obse. p. 194 ed. 1722 || 63 non priore t in potuit ex n corr. spscr. R || potuit] libri, i: poterat e || (§ 17) om. R || Eurip. Bacch. v. 386—388 || 64 Euripidi] VP: euripidis et euripidis ε || 65 Ἀχάλινων ε cum Eur.: ἀχάλεινων ε ΑΑΑΛΕΙΝΩΝ V ΑΑΑΛΕΙΝΩC ('tanquam vellet ἀλλ' ἀέτιμον στομάτων' parum scite i) P || 67 ΤΕΑΟC V || δυστυχία ε: ΔΕCΤΥΑΙΑ VP || 68 his] VP hiis et liis et eis ε || 70 blaterantibus P || lingua V || 71 et conluuione P ||

quod genus homines a Graecis significantissimo vocabulo
 18 'κατάγλωσσοι' appellantur. Valerium Probum, grammaticum
 inlustrem, ex familiari eius, docto viro, comperi, Sallustianum
 illud: Satis eloquentiae, sapientiae parum, brevi ante-75
 quam vita decederet, sic legere coepisse et sic a Sallustio re-
 lictum affirmavisse: 'Satis eloquentiae, sapientiae parum', quod
 'eloquentia' novatori verborum Sallustio maxime congrueret,
 'eloquentia' cum insipientia minime conveniret.

19 Huiusmodi autem loquacitatem verborumque turbam magni-80
 tudine inani vastam facetissimus poeta Aristophanes insignibus
 vocabulis denotavit in his versibus:

Ἀνθρῶπον ἀγριοποιόν, αὐθαδέστομον,
 ἔχοντ' ἀχάλινον, ἀκρατές, ἀπύλωτον στόμα,
 Ἀπεριλάλητον, κομποφακελορρήμονα,

85

VPR

72 significantissimo] Vε: significantissimo Pε : 73 κατάγλωσσοι appel-
 lantur] οσι: ΚΑΤΑΓΛΩΣΣΟΙ appellantur V κατάγλωσσοι appellatur
Fulvianus teste g ΚΑΤΑΓΛΩΣΣΟΙΑ appellantur P λάλους και κατα-
 γλώσσους (λάλους et λάλλους et λάλα, om. και καταγλώσσους, al.) appellant
 (appellantur al.) ε appellantur (Graeco voc. om.) β ἀθύργλωσσοι appelli-
 tantur g : (§ 18) Sall. Cat. 5. 4 : 74 salustianum VR ante corr. ε :
 75 eloquentiae] sic ap. Sall. cum codd. fere omnes tum Fronto ad M.
 Ant. II 6 p. 107 Nab. (cf. eiusd. imitationem de or. I p. 155 Nab. parum
 eloquentiae, sapientiae nihil ex Hauptii em. Front. p. 9 = opusc. II 354
 emendatione, ubi eloquentiae et Cod. eloquentiae et eg.) et Prise. XV § 32
 p. 1020 P., ubi contra libros olim edebatur loquentiae; ipsius huius
 lectionis Probianae perpaucā vestigia, quae in libros Sall. sese insinuave-
 runt, enumerat Dietschius in adm. ed. Sall. Lips. a. 1859 I 141 : parum
 sapientiae codd. aliquot Sall.; al. v. ap. Dietschium l. c. : brevi ante-
 quam = v: quam V : 76 Sallustio] = p: salustio VPe sallio R
 sallutio r : relictū relictū R : 77 affirmasse Pε : loquentiae] ε:
 eloquentiae (s. eloquentie s. eloquencie) VPRε : sapiē V : 78 lo-
 quentia] PRε: loquencia V eloquentia ε : nociatori V notiatori P :
 79 eloquencia VR eloquentiam P : insipientia] = ε: sapientia ε
 sapientia (in insipientia corr.) ε : (§ 19) 80 Huiusmodi R : 81 aristo-
 phanes R : Aristoph. Ran. v. 837 sqq. : 82 in his — κομποφακελορρή-
 μονα] u. gr. R : 83 ἀγριοποιόν] VP (ex coll. mca) ε: ΑΓΡΙΩΠΟΙΟΝ
 (affert ἀγριοποιόν) ex P i ἀγριοποιόν .n. ἀγριοποιόν ο ἀγριοποιόν ε :
 84 ἔχοντα ἀχάλινον ε: ΕΧΟΝΤΑΧΑΛΕΙΝΟΝ V ΕΛΟΝΤΑΧΑΛΕΙΝΟΝ P :
 ἀπύλωτον] ε Aristoph. codd. plerique: ΑΠΥΛΩΤΟΝ P ΑΠΥΛΩΤΟΝ V
 ἀθύρωτον Aristoph. Rav. cf. schol. (deest in Rav.) ἀπύλωτον στόμα·
 Φρύγες ἀθύρωτον. et δὲ γράφουσιν ἀπύλωτον etc. coll. Suid. s. v. ἀθύρωτον
 στόμα et ἀπύλωτον στόμα p. 146; 680 Bhdy. 85 Ἀπεριλάλητον] εα:

neque minus insigniter veteres quoque nostri hoc genus homines in verba proiectos 'locutuleios' et 'blaterones' et 'linguaces' dixerunt.

XVI.

Quod verba istaec Quadrigari ex annali tertio 'ibi mille hominum occiditur' non licenter neque de poetarum signa, sed ratione certa et proba grammaticae disciplinae dicta sunt.

Quadrigarius in tertio annalium ita scripsit: Ibi 1 occiditur mille hominum. Occiditur, inquit, non 'occiduntur'. Item Lucilius in tertio satirarum: 2

Ad portam mille a porta est, sex inde Salernum,

AVPR

ΑΠΕΡΙΑΛΛΑΝΤΟΝ V ΑΠΕΡΙΑΛΛΑΝΤΟΝ P περιάλλαντον et δε περιάλλαντον
ε | κερποφχαλερόμονα ε cum Aristoph. Ran., aliis: ΚΟΛΛΙΟΦΑΚΕΟΡΗ-
ΜΟΝΑ V ΚΑΛΠΟΦΑΚΕΟΡΗΜΟΝΑ ('quasi innueret urnas fascisque ver-
borum afferentem' i) P | (§ 20) 87 locutuleios etc.] inc. inc. fab. com.

fr. LIX p. 108 Ribb.¹; om. ² et lingaces V ligeesq; R lingulacae
'optimae et nunquam satis laudatae membranae' i. e. p. teste xv; κ, de quo
voc. a Festo (P. ep. p. 117, 1 M.) et Nonio (p. 26, 17; 50, 8 M.) explicato,
a Plauto (Cas. II 8, 61 sq.) et Varrone (in sat. Papiasapae ap. Non. p. 26)
usurpato, recipiendo cogitasset, nisi 'linguaces' voc. etiam in veteribus glos-
sariis explicaretur cf., ne Onomasticon quod ferebatur ap. Labb. p. 107
afferam. thes. nov. Lat. class. auct. VIII p. 325^a Mai; Igloss. Paris. a
Quicheratio in add. lex. Lat. s. v. l.

XVI. Exemplorum ord. mutato, l. Caton. § 4 om., hoc caput in usum
suum convertit Macr. Sat. I 5, 3 sqq. (lemm.) 2 istaec] Ae: ista haec
et ista hec Pε ista V ista hoc ε Quadrigari] A, ni ad finem litt. I
parti sup. appicta est alterius I multo minoris figura. quod satis dignoscere
non potui: quadrigali VP quadrigarii ε 3 licentia ε (§ 1) Q. Claudii
Quadr. ann. lib. III fr. 44 p. 222 Pet. (ε 2) Lucil. sat. lib. III fr.
XIII M.; v. 96 L. 7 satirarum] Rε: satirarum VPε 8 Ad portam
mille a porta est, sex inde Salernum] sic, nisi quod de distinctione nil
certi adnotatum est. Macr. l. l. § 6: h' l 21 (Ad portam.— nisi portum malis xv —
mille, a porta est sex inde Salernum x xv Douss; eadem sine distinctione
Hauptius ap. Lachm.): Ad portam (portam R) mille a porta est (. ε)
exinde salernum (Pε; ex m salinū R exindes alinum V exinde saltri-
num ε exinde salernum ε unus ex corr.) libri Ad portum (portam Iunt.;
Turnebus adv. XXVIII 9) mille a porta est: (om. al.; Iunt.; Turn.) exinde
Salernum e Ad portum mille, a portu est sex inde Salernum Rutgersius
lect. Venus. c. XV. quas ipse inspicere non potui Ad portam; mille a porta

3 mille, inquit, est, non 'mille sunt'. Varro in XVII. huma-
 narum: Ad Romuli initium plus mille et centum an-
 4 norum est. M. Cato in primo originum: Inde est forme
 5 mille passum. M. Cicero in sexta in Antonium: Itane?
 Iannus medius in L. Antonii clientela est? quis um-
 quam in illo Iano inventus est, qui L. Antonio mille
 nummum ferret expensum? 15

6 In his atque in multis aliis 'mille' numero singulari dictum
 7 est; neque hoc, ut quidam putant, vetustati concessum est aut per
 figurarum concinnitatem admissum est, sed sic videtur ratio po-
 8 scere. 'Mille' enim non pro eo ponitur, quod Graece 'χίλιοι'
 dicitur, sed quod 'χίλιός', et sicuti una 'χίλις' et duae 'χίλιδες' 20
 ita 'unum mille' et 'duo milia' certa atque directa ratione dicitur.
 9 Quamobrem id quoque recte et probabiliter dici solitum 'mille
 10 denarium in arca est' et 'mille equitum in exercitu est'. Luci-

VPR

est exinde Salernum h. Ad portam mille a portast (portust CM Francken
 coni. crit. in C. Luc. II. dcc. I. Amst. 1869 p. 11), sex inde Salernum
 LMüller Ad Portum mille ad Paestum est, sex inde Salernum i
 (§ 3) Varr. rer. hum. lib. XVIII (c. r. l.) fr. p. 208 Bip. [9 Varr unius
 lit. spatio rel. P [XVII] = septimo decimo Macr. l. c. § 5: XVIII s.
 decimo octavo se 'libri meliores octavo decimo' xv [10 Ad Romuli
 initium] om. Macr. [Romuli] regulum Romuli 'meliores Put. membr.
 ap. xv regium Romuli xv [inde a rocc. et centum iterum ea m., quae I 9,
 7 sqq. scripsit, inc. in R [(§ 4) Cat. origg. I fr. 29 p. 9 I.; fr. 26 p.
 6 Pet. [11 M.] om. s [12 passus et passuum s [(§ 5) Cic. or.
 Philipp. VI § 15 [Itane? — clientela est?] om. Macr. [Itane?] =
 Cic. vg; distinguendi notam om. libri: ita in eam Cic. Vat. et Alanianus;
 lac. h. l. in vell. codd. Halmii; itane? iam ei. Halmius [13 antoni Cic.
 Vat. [est?] = 'omnes passim' ap. xv; Ciceroni ex Gellio restituit p ad
 Cic. de fin. p. 444²; sit uterque cod. et vg. Cic. [qui 'meliores libri'
 ap. xv; Cic. Vat. m. pr.; Macr. [14 ianu Macr. Paris. [15 num-
 morum Cic. Vat. m. alt. [(§ 6) 16 atque (antque al.) multis aliis (aliis
 multis al.) s [nūos R [(§ 7) 17 neque] = r: om. V [18 sic
 videtur] = r: si cui detur V [(§ 8) 19 χίλιοι e: ΧΕΙΑΙΟΙ VPε χίλις s
 Macr. Salisb. § 9 chilia Macr. BP al.; om. R [20 χίλις s Macr.
 Salisb.: ΑΕΙΑΙΟC VP chillas Macr. BP al. gr. R [χίλις s: ΑΕΙΑΙΟC
 V ΑΕΙΑΙΟC P chillas codd. Macr. Gr. R [χίλις s: ΧΕΙΑΙΟC V
 ΧΕΙΑΙΟC P chiliades codd. Macr.; om. R [(§ 9) 22 id quod quoque
 R [23 archa VR [

lius autem, praeterquam supra posui, alio quoque in loco id
25 manifestius demonstrat, nam in libro XV. ita dicit: 11

Hunc, milli passum qui vicerit atque duobus,
Campanus sonipos succussor nullus sequetur
Maiore in spatio ac diversus videbitur ire;

item alio libro: 12

80 Non milli nummum potes uno quaerere centum;
milli passum dixit pro 'mille passibus' et uno milli num- 13
mum pro 'unis mille nummis' aperteque ostendit, 'mille' et vo-
cabulum esse et singulari numero dici eiusque plurativum esse
'milia' et casum etiam capere ablativum. Neque ceteros casus 14
35 requiri oportet, cum sint alia pleraque vocabula, quae in singulos
tantum casus, quaedam etiam, quae in nullum inclinentur. Qua- 15
propter nihil iam dubium est, quin M. Cicero in oratione,
quam scripsit pro Milone, ita scriptum reliquerit: Ante fun-
dum Clodi, quo in fundo propter insanas illas sub-

VPR

(§ 10) 24 praeter(preter *al.*)quam superius se praeter quod supra
'meliores membranae' ap. xv. x praeterquam quod s. (volebat *ni f.* superius) 2.
(§ 11) Lucil. sat. XV fr. V M.: r. 423 sqq. L. 26 Hunc] = c: Nunc
R hoc β milli] β Macr. P al.: mille VPRs Macr. B al. 27 hunc r.
etiam Nonius affert s. r. succussare p. 16, 27 M. succussor] rs
Non.: succustior VPR successor s. subcursor codd. Macrobi.; x cf. xv
succussor LMüller nullus Macr. B 28 maiore in] maiore Macr.
BP al. maiori Macr. GS m. alt. ap. Ian. at 'membr. quaed.' ap. xv
ire] s Macr.: om. VPRs (§ 12 sq.) Lucil. sat. IX fr. XXXIX M.: r.
297 L. 29 item alio in libro Vnum mille potes β Item in libro nono:
Tu Macr. Item alio in libro, Vix i item alio, libro VIII: Tu h. cf. adn.
sq. libro: Non] h. 121: libro (sic etiam, non in libro P) VIII (IX al.)
VPRs libro VIII. (nono al.) Tu et libro octavo (s. VIII = e) s in libro
nono. Tu cum Macr. x 30 Mille die (die om. Iunt.) nummum potes
(potest Ven. a. 1472) e Mille duo nummum xv milli] Macr. x: mille
VPRs mille duo s cf. xv uno] om. Macr. M ap. Ian. quaerere
centum. Milli passum] Macr. x: quaerere (s. querere). Centum mille
passum (passuum VP) VPR quaerere centum (.al.) mille passuum et
quaerere recentum. Mille passuum s 31 'mille, bis' s uno milli]
x: uno mille duo VPRs milli Macr. 32 unis nūmis mille nummis
R 33 plurativum] = r: plurativū R pluralem Macr. B al. (§ 14)
35 oportere s 36 declinentur β (§ 15) 37 oratione 10 quam R
38 Milone] = rs: millone V millione s Cic. p. Mil. or. § 53
39 Clodi] VPRs: clodii s libri Cic.: Macr. § 6

structiones facile mille hominum versabatur valen-40
tium, non 'versabantur', quod in libris minus accuratis scriptum
est; alia enim ratione 'mille homines', alia 'mille hominum'
dicendum est.

XVII.

Quanta cum animi aequitate toleraverit Socrates uxoris ingenium in-
tractabile; atque inibi, quid M. Varro in quadam satira de officio
mariti scripserit.

- 1 Xanthippe, Socratis philosophi uxor, morosa admodum 5
fuisse fertur et iurgiosa, irarumque et molestiarum muliebrium
2 per diem perque noctem scatebat. Has eius intemperies in ma-
ritum Alcibiades demiratus interrogavit Socraten, quanam ratio
3 esset, cur mulierem tam acerbam domo non exigeret. 'Quoniam',
inquit Socrates, 'cum illam domi talem perpetior, insuesco et 10
exerceor, ut ceterorum quoque foris petulantiam et iniuriam
facilius feram'.

VPRTY

40 hominum mille: Cic. *Teg. Erf.* hominum millia Cic. *Sal.* || ver-
sabantur §, Cic. *TES*; *Pomp. ad Don.* p. 186, 3 K. cf. *CA Jordan Z. f.*
d. Gymn. 1831, 123 || 41 non versabatur § || minus accurate scriptis
reperiri solet *Macr.* minus accurate scriptis est 'opt. membr.' ap. xv; x ||
42 mille homines, alia mille hominum] *Klotzius qu. Gell.* p. 15 sq., quo
modo ritii origo paulo facilius fortasse patet: mille hominum libri mille
hominum, alia mille homines eg.

XVII. *Exstat hoc cap. in TY ag de uxore socratis inscriptum; ad-*
hibet Io. Sarisb. Policr. V 10; VI 26 || (*lemm.*) 2 toleravit V || (§ 1)
5 Xanthippe TY et e sup. lin. add. R Xanthipe V || morosa] morocra-
tissa T || 6 iurgiosa rerumq; iurgiosa. rerumq; et T || irarumque] P
(si sil. meo fides) eg; rarumque VR (non rerumque, quod de PR Fulv. testatur
g; rerumq; Y || 7 per noctemq; TY || scatebat] = 'pleraque mem-
branae' ap. xv; satagebat ex β et 'membranis opt.' x || (§ 2) As R ||
'Intemperia pro intemperantia apud veterem auctoritatis obscurae: has
eius intemperias (sic Harl. m. alt.; Pap. Quich.; intemperantias rell.) in
maritum' Non. p. 493, 5. unde h. l. intemperias *Falsterus ap. Kraus. l. c.*
p. 140, *am. ph.* III 223 sq. atque ita *codd. G. praef.* § 19; intemperies
123, 11; XVIII 7, 4; *Falsterum sequeretur, nisi nimia sane Nonius la-*
boraret negligentia || 8 demiratus] P; deinde iratus & miratus & iratus
VR; Socraten] V; socrate et socratem || (§ 3) 10 talem domi T ||
11 ceterorum T

Secundum hanc sententiam quoque Varro in satira Me- 4
nippea, quam de officio mariti scripsit: vitium, inquit,
15 uxoris aut tollendum aut ferendum est. Qui tollit
vitium, uxorem commodiorem praestat, qui fert, sese
meliozem facit. Haec verba Varronis 'tollere' et 'ferre' 3
lepidè quidem composita sunt, sed 'tollere' apparet dictum pro
'corrigere'. Id etiam apparet, eiusmodi vitium uxoris, si corrigi 6
20 non possit, ferendum esse Varronem censuisse, quod ferri
scilicet a viro honesto potest; vitia enim flagitiis leviora sunt.

XVIII.

Quod M. Varro in quarto decimo humanarum L. Aelium magistrum
suum in *ἑτυμολογία* falsa reprehendit; quodque idem Varro in
eodem libro falsum furis *ἑτυμὸν* dicit.

5 In XIV. rerum divinarum libro M. Varro doctissimum
tunc civitatis hominem L. Aelium errasse ostendit, quod voca-

VPRTY

(§ 4) 13 Varr. sat. quam de off. mar. scripsit p. 115 coll. p. 45 R.:
de off. mar. fr. 83 p. 171 Büch.²; versibus trochaicis describere comatus est
Theoph. Roep. phil. XV 300, 20 || 14 inscripsit Vahlen coniect. p. 193
sq., at cf. XIII 23, 4; XVII 18 et quae praeterea affert in 639 sq., 2 coll.
cod. phil. XIII 725 et EW Fabri ad Liv. XXII 1, 12 add. Philarg. ad
G. II 336 Varro autem in satira quae scribitur (inscribitur Vahlen l. c.
p. 196) de salute; Diom. III p. 480 P.; 484, 5 K. de Ennio: libris qui
et annales scribuntur (sic ABM); Hieron. I p. 517 Vall. volumen quod
περὶ ἀρχῶν scribitur (sic cod. Veron. s. VIII teste Reifferscheidio BPLI I p.
70) etc. cf. etiam G. X 1 lemm. ibique Tironem § 7 || 15 aut tollend (aut
tollend r) ass aut R || (§ 5) 18 composita sita sunt R || apparet]
VP: aperet R || (§ 6) 19 apparet] VP: appet R || eiusmodi] = r:
huiusmodi R || vitium om. R || uxori si VR || 20 quod ferri] VPR
'opt. membr.' ap. xv: quæ (s. quæ) ferri (ferre et fere al.) & erat cum scrip-
turus essem quoad ferri (cf. Pl. Men. V 2, 19 v. 769 Verumst modus
tamen, quoad pati uxorem oportet), sed videtur G. potius significare velle.
eius modi vitium, flagitio non ferendo sc. levius, non usque ad certum
tantum finem, sed omnino tolerari posse || 21 potest] = 'opt. membr.'
ap. xv: possunt (ex psunt corr. unus) & || flagit' R ||

XVIII. (lemm.) 2 humanarum] in divinarum (cf. adn. ad § 1) mutare
nolui quia haud scio an ipsius G. negligentiae tribuendum sit. apud quem
lemma non ante ipsum hoc caput, sed eo loco positum erat, ubi supra
legitur p. 10: rerum humanarum & (Humanarum) i; et in operis titulo et
in libri l. numero eadem fere, quae ad § 1 adnotata sunt. exhibent e
l. elium VP: L. (s. lucium) laelium (s. lelium) & cf. § 1 || 3 in *ἑτυμολογία*

bulum Graecum vetus traductum in linguam Romanam, proinde atque si primitus Latine fictum esset, resolverit in voces Latinas ratione etymologica falsa.

2 Verba ipsa super ea re Varronis posuimus: In quo L. 10 Aelius noster, litteris ornatissimus memoria nostra,

VPR

falsa] h, et in libris opt. antecedens ad ἐτυμολογία voc. perperam scribi coeptum pertinere ratus; et in ETOIMOAΘIA (ETΘIMOAOΘIA V) falsa VP G. falsa et ἐτυμολογία (s. sim.) falsa ε̄ περί ἐτυμολογίας disserentem falsa x περί ἐτυμολογίας falsum g cl. (i. e. clarissimum) in ἐτυμολογία i || reprehendit] = ε̄: reprehendendum ε̄ reprehenderit x || 4 falsum furis ἐτυμον (ETOIMON P ETΘIMON V al. ε̄) dicit] VPε: furis Graecum (s. grecum) dicit falsum ε̄ || (§ 1 sq.) Varr. ant. rer. dir. l. XIV fr. 17 ap. R Merkel de obsc. Ov. Fast. p. CLXXXVIII (de ling. L. lib. I reliquis post Popmam et alii inseruerunt et Bipontini Varr. l p. 185 sq.; hic locus etiam inter L. Aelii Stilonis sed. inc. fragmenta positus est ab IAC rHeude disquis. de L. Ael. Stil. p. 66 et ab Acm. Egger LSVRS p. 7 sq.) || 5 XIV. (s. XIII s. quartodecimo) rerum divinarum libro] VRε Non. 50, 15 sine ulla r. l. nota ante ed. Quich. et sic Harl. prob. k 46 sq. scite admonente, eodem rer. dir. libro G. saepius usum esse (cf. III 16; XV 30; atque eodem referuntur I 19; XVI 16; 17), qui praeterea duobus tantum locis alios eiusdem operis amplissimi libros commemorat, alterum X 15, 32 septimum XVIII 12, 9; XIII. rerum divinarum rerum libro P quarto decimo rerum Humanarum [libro] z quartodecimo Humanarum libro 'Cuiacianum librum. membranas optimas et lemmata librorum Putani secutus' (r. xv h. l. et ad § 4) x primo de ratione vocabulorum libro (libro de ratione vocabulorum primo in lemm. ante Ald.; cf. § 3, ubi primo legebatur) e ante Iunt. quarto decimo (de una Iunt.) rerum divinarum lib. Iunt. Ald. (in quarto decimo humanarum in ind. capp. Iunt.; in libro de ratione vocabulorum XIII. in lemm. Ald.; in lib. de rōne vocabulorum ead. in ind. capp.) Rerum humanarum lib. XIII Non. ed. Quich. || 6 L. Aelium] x cf. VP lin. 2; Ald. Manutium ad Cic. acad. 1 2 et x AL III 17 coll. 1 8; L. Ielium Pε l. Ielium VRε Ielium ε̄ Aelium ε̄ || 7 linguam V || proinde atque si (siε R)] VPR: perinde atque si ε̄ || proin atque 'quod significat proinde atque' (invenit igitur scriptum proin) 'membranae optimae', praeter al. ap. xv promeratque se ε̄ pro meraco; et quasi a se c || proinde (= ε̄) atque Latinum prius factum esset ε̄ = 'al. Ms.' ap. z || 8 resolverit] — ε̄ 'opt. membr.' ap. xv (qui in iis quae de ε̄ ant. lect. III 17 protulerit. operarum ritio nonnulla mutata esse dicit) ε̄: resoluit ε̄ || 9sq. falsa verba VP falsa verba R || (§ 2) 10 L. Aelius] x: Ielius ε̄ Ielius VPRε || II litteris ornatissimus memoria nostra,] sic distinguendum esse, non litteris ornatissimus. memoria nostra adnotarunt z mε || hornatissimus R ||

erravit aliquotiens. Nam aliquot verborum Graecorum antiquiorum, proinde atque essent propria nostra, reddidit causas falsas. Non enim 'leporem' dicimus, ut ait, quod est levipes, sed quod est vocabulum antiquum Graecum. Multa vetera illorum ignorantur, quod pro his aliis nunc vocabulis utuntur; et illorum esse plerique ignorent 'Graecum', quod nunc nominant 'Ελληνα', 'puteum', quod vocant 'φρέαρ', 'leporem', quod 'λαγών' dicunt. In quo non modo Aelii ingenium non reprehendo, sed industriam laudo; successus enim fortunae, experientiam laus sequitur.

Haec Varro in primore libro scripsit, de ratione vocabulorum scitissime, de usu utriusque linguae peritissime, de ipso

VPR

12 nam aliquod PR || Graecorum (s. grecorum) antiquiorum] VP: grecorum antiquiorum R antiquiorum graecorum (s. grecorum) s || 13 proinde atque] = 'omnes libri' rell. ap. xv: proinde atque si 'opt. membr.' ap. xv; xv || 14 reddit R || enim] casu om. h || 15 antiquum] R: antiquum || 16 post Graecum vocem aliquam vetustiore[m] Graecam non recte desiderat xv || Multa] VPRs: multa enim se || illorum] = v: illarum V || 17 his] s: his VPR ii s || aliis] = v: om. V || ; et — ignorent] .Vt — ignorant g ut — ignorent Otho; in utrumque et ipse incideram, sed neutro certe opus || illorum om. p || illorum esse] = R in mg. et r in verb. ord., ubi in litura dignosci nequit R || 18 'γράτον' (sic) et mox, πόντον (sic), item λάπον APopma ad Varr. p. 615 || quod] mei omnes; e praeter Gryphianas earumque assecas: illud quod 'veteres publicati itemque calamo exarati' teste xv, qui aequè falsus est ac si in editionibus quibusdam esse dicit illum quem nunc nominant, in aliis illum quem nunc nominat; nam quem sane exhibent Gryphianae, illum quem nusquam vidi (nominat citio typographi in una alterare ed. vetere exstare, non est quod negem, quamvis ne hoc quidem viderim) || tunc P || 19 'Ελληνα] s: hellena VPRs || φρέαρ et λαγών exstant in R || 20 λαγών] VRs: ΛΑΓΩΝ P λαγών et λαγόν s || Aelii] 'opt. membr.' ap. xv, x: Ielii s Ielii VPRs L. Aelii λ posthabitu[m] a xv || 21 rephendo P || illustriam R illustriam P || successus enim fortunae] h Hermes 8, 283 sq. 6: succensum (successum s) enim fortuna VPRs successum enim fortuna dat τ successum enim fortuna fundat h 7. l. coll. Saporis ap. Amm. XVII 5, 8 epistula: fortuna condicio-nisque aequitate spem successus secundi fundante; successum enim fert fortuna OHirschfeld stud. Vind. 3, 109 || (§ 3) 23 primore] VP: primo Rs || 24 usus (sic) R ||

4 Aelio elementissime. Sed in posteriore eiusdem libri parte 25
 'furem' dicit ex eo dictum, quod veteres Romani
 'furvum' atrum appellaverint et fures per noctem, quae
 5 atra sit, facilius furentur. Nonne sic videtur Varro de
 fure, tamquam Aelius de lepore? nam quod a Graecis nunc
 'κλέπτης' dicitur, antiquiore Graeca lingua 'φῶρ' dictum est. 30
 Hinc per adfinitatem litterarum, qui 'φῶρ' Graece, est Latine
 6 'fur'. Sed ea res fugeritne tunc Varronis memoriam, an contra
 aptius et cohaerentius putarit, 'furem' a 'furvo' appellari, in hac
 re de viro tam excellentis doctrinae non meum iudicium est.

XIX.

Historia super libris Sibyllinis ac de Tarquinio Superbo rege.

1 In antiquis annalibus memoria super libris Sibyllinis
 2 haec prodita est. Anus hospita atque incognita ad Tarquinium
 Superbum regem adiit, novem libros ferens, quos esse dicebat
 3 divina oracula: eos velle venundare. Tarquinius pretium percon-
 4 tatus est. Mulier nimium atque inmensum poposcit; rex, quasi
 5 anus aetate desiperet, derisit. Tum illa foculum coram eum igni

VPRTY

25 Aelio] x: lelio & lello VPR₅ L. Aelio xv (§ 4) Adhibuit
 Non. s. r. fures p. 50, 12 M. cf. ann. ph. 85, 712; 714 p'teriores R
 26 furem dicit] VPR: dicit furem & exdictum P 27 furnum P
 (§ 5) 29 fure] = Iunt.: fure dixisse & fure errasse Ald. fure errare &
 Aelius] x r. lemma: lelius & lelus VPR₅ L. Aelius xv de lepore
 errare Cobetus mnemos. n. s. 7, 410 30 κλέπτης] &: cleptes VP
 ceptes R κλεπτός & φῶρ] & recte r. Herod. epit. p. 144, 10 MS.;
 Φῶρ VP: ΦῶC R dictum est] λ: dictus est VPR₅ est dictum &
 31 qui] que et que & (§ 6) 33 coherent, us P putarit] &: putari
 VPR₅ furvo] h. gloss. manifesto (cf. § 4) expulso: furvo id est (s. i.)
 nigro libri 34 sq. tam excellentis doctrine de viro R

XIX. *Exstat hoc cap. in TY AG. super libris sibyllinis inser.*
 (lemm.) 2 sibyllinis V Post lemma columnar dimid. spat. rel. vell. lib.
 I lemm. om., ab ipsius lib. I cap. 2 § 11 demum inc. P (§ 1) 3 antiquis
 R sibyllinis V sybillinis RTY (§ 2) 5 quos esse] TY₅: quo sese
 R quose se V qd sese P dicebant T 6 'eos velle dixit] haec
 a quibusdam libris absunt' xv eos velle venundare] P 'opt. membr.'
 ap. xv; x: eos velle dixit nenundare (s. nenundare etc.). VTY₅ uenundare. eos
 velle dix R eos dixit nelle nenundare & 'quidam' ap. xv (§ 3) pretium]
 nelle peiū V 7 atque] om. 'opt. membr.' ap. xv; x (§ 4) 8 risit &
 deriserit & derisit x (§ 5) coram] = Fuld. &: coram eo &

apponit, tris libros ex novem deurit et, ecquid reliquos sex
 10 eodem pretio emere vellet, regem interrogavit. Sed enim Tar- 6
 quinius id multo risit magis dixitque, anum iam procul dubio
 delirare. Mulier ibidem statim tris alios libros exussit atque id 7
 ipsum denno placide rogat, ut tris reliquos eodem illo pretio emat.
 Tarquinius ore iam serio atque attentiore animo fit, eam con- 8
 15 stantiam confidentiamque non insuper habendam intellegit, libros
 tris reliquos mercatur nihilo minore pretio quam quod erat
 petatum pro omnibus. Sed eam mulierem tunc a Tarquinio 9
 digressam postea nusquam loci visam constitit, libri tres, in 10
 sacrarium conditi, 'Sibyllini' appellati. Ad eos, quasi ad oracu- 11
 20 lum quindecimviri adeunt, cum di immortales publice consulendi sunt.

XX.

Quid geometrae dicant ἐπίπεδον, quid στερεόν, quid κύβον, quid γράμματα;
 quibusque ista omnia Latinis vocabulis appellentur.

Figurarum, quae 'γράμματα' geometrae appellant, genera 1
 5 sunt duo, 'planum' et 'solidum'. Haec ipsi vocant 'ἐπίπεδον' καὶ 2

VPRTY

9 apponit] = 3 Fulv.: aponit R apposit et posuit ε [tris] =
 Fulv.: tres PTY & tris 'opt. membr.' ap. xv || libros] = Fulv. r in litura ||
 ex novem] lac. vel. om. Y || deurit] = ε 'plerique libri' ap. xv:
 deussit x || hec quid VY hec quid T si P || 10 interrogavit regem V
 rex interrogavit T || (§ 6) 11 magis risit TY || dixit R || anum] animi
 T || (§ 7) 12 tres PTY || statim — exussit] tris alios obussit statim
 libros R || libros alios ε || 13 rogat ut] P: rogatus V (I tam
 supscr. v) TY: rogā (sp. scr. l t) R rogavit (= V m. rec.) et rogatam
 et rogat ε || tres PTY || reliquos libros eodem V || illo] om. R ||
 (§ 8) 15 insuper habendam] spernendam β || libros] = 'un. lib. Put.
 et membr. mell.' ap. xv: et libros ε || (§ 9) 17 tunc — digressam]
 a Tarquinio gressam tunc R || a Tarquinio] 'deest cuidam l. ms.' ap. xv ||
 18 digressam 'mell. membr.' ap. xv || (§ 10) 19 sacrarium] = r:
 seccarium R || sybillini PTY sibillini R || apellati R appellati et Y ||
 (§ 11) 20 quindecimviri] VP: quindecimviri Rv cf. c. 12. 6 decemviri β ||
 dii Tε

XX. Exstat hoc cap. in TY ag de schematibus inscr. || (lemm.)

2 Quae Geometrae ex P affert g: sed hoc lemma omnino non exstat
 in P v. adh. ad lemm. c. 19 || ἐπίπεδον — γράμματα] sic V, nisi quod
 CTEPΘON exhibet: ἐπίπεδον — γράμματα] (excepto uno altero vitio leviores)
 graeci ε graeci (s. greci) s. sic nuda (cf. xv) s. sq. lac. ε || 3 omnia
 ista ε || (§ 1) 4 γράμματα] et schemata VPRTYs γράμματα et schemata ε ||

(§ 2) 5 gr. R || ΕΠΙΠΕΔΟΝ T || καὶ ε || γΡΑΜΜΑΤΑ PTY

Aulus Gellius, I.

‘στρεπτόν’. ‘Planum’ est, quod in duas partis solum lineas habet, qua latum est et qua longum, qualia sunt triquetra et quadrata, 3 quae in area fiunt, sine altitudine. ‘Solidum’ est, quando non longitudo modo et latitudines planas numeri linearum efficiunt, sed etiam extollunt altitudines, quales sunt ferme metae trian-10 gulae, quas ‘pyramidas’ appellant, vel qualia sunt quadrata undi-4 que, quae ‘κύβους’ illi, nos ‘quadrantalia’ dicimus. ‘Κύβος’ enim est figura ex omni latere quadrata, quales sunt, inquit M. Varro, tesserae, quibus in alveolo luditur, ex quo 3 ipsae quoque appellatae ‘κύβοι’. In numeris etiam simi-15 liter ‘κύβος’ dicitur, cum omne latus eiusdem numeri acquabiliter in sese solvitur, sicuti fit cum ter terna ducentur atque ipse numerus triplicatur.

6 Huius numeri cubum Pythagoras vim habere lunaris circuli dixit, quod et luna orbem suum lustret septem et viginti 20 diebus et numerus ternio, qui ‘τρίξ’ Graece dicitur, tantundem

VPRTY

6 CTEON T CTEON Y : 8 aerea V arena Colcius ad Apul. apol. c. 16 (II 426 Oud.), at v. g. sunt] sunt TY : (§ 3) est] om. R : 9 et] om. R : 10 metae triangulae] Y: HGiphanius in Mureti epp. 175, non improb. xv: metae triangulo R mete triangule P metreti angule V metreti angule T metreti anguli etc. se metae trianguli praeter unum (qui metae om.) omnes ap. xv. Ven. a. 1494. vg. : 11 pyramidas RYr pyramides VT : 12 κύβους] c: cybos VRTY cibos P : illi vocant nos R : (§ 4) KYBOI R kybos Y : 13 est figura] ‘quaedam membrum’; Graeca figura sed hoc ex eo, quod librarii vocem κύβος omiserant. et suo sibi more Graecum deesse verbum notaverant’ xv : Varr. fr. inc. sed. p. 350 Bip.; ad lib. discipl. IV de geometria pertinere post Ritschelium quaest. Varr. p. 38 (op. III 386 sq.) docuit k 8 sq.; 39; 50 : 14 alveolo] t: plerumque membr. ap. xv: alveolo VPTYr alveo quaedam ap. xv albo R : 15 KYBOI Y KYBOI sunt T : (§ 5) 16 CYBOC R : ac (s. e)quabiliter] VP: ac(s. e)qualiter RTY: : 17 sese] P: se VTY : se resolvitur R : s(l v spscr.)olvitur T : duzdi R : ipse] = : idem ipse s : 18 triplicatur] = s: ter plicatur T triplicatur s : (§ 6) 19 cubum] s: cybum RTY cibum VP : 21 et numerus] libri fere mei omnes ‘quaedam membr.’ ap. xv: qui numerus reliqui codices ap. xv s Ald. qui a numeris et quia numerus e numerus Iunt. : ternio] s ex meis unus pro r. l. e: tricennio VPRTYs Iunt. tricennio s trinio i : trias VPR : gce (gr. T) trias dicitur TY :

efficiat in cubo. 'Linea' autem a nostris dicitur, quam 'γραμμὴν' 7
Graeci nominant. Eam M. Varro ita definit: linea est, inquit, 8
longitudo quaedam sine latitudine et altitudine.
25 Εὐκλείδης autem brevius praetermissa altitudine: γραμμὴ, 9
inquit, est μῆκος ἀπλατές, quod exprimere uno Latine verbo
non queas, nisi audcas dicere 'inlatabile'.

XXI.

Quod Iulius Hyginus affirmatissime contendit, legisse se librum P. Ver-
gilii domesticum, ubi scriptum esset et ora Tristia temptantum
sensus torquebit amaror', non quod vulgus legeret 'sensu tor-
5 quebit amaro'.

Versus istos ex georgicis Vergilii plerique omnes sic 1
legunt:

At sapor indicium faciet manifestus et ora
Tristia temptantum sensu torquebit amaro.

10 Hyginus autem, non herele ignobilis grammaticus, in com- 2
mentariis, quae in Vergilium fecit, confirmat et perseverat,

VPRTY

22 in cybo PRTY incibo V : (§ 7) γραμμὴν ε: grammen VPRTY,
καὶ τὸν ἀπὸ γραμμῆς κινεῖ λίθον θεόκριντος ε unus (Leop. Laur.) ad mg. v.
Theocr. VI 18 : (§ 8) 23 Eam M.] (s. . M.) ε: Ea M. (s. . M.) VPRTY
Eam RBentley (r. mus. phil. 35, 633) : Varr. inc. sed. fr. p. 337 Bip.:
ad librum de geometria iam rettulit xv : (§ 9) Euclid. def. 1 2 :
25 ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ Τ ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ R : ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ (sic) — altitudine
post altitudine om., in mg. add. Y : autem] om. R : brevius] om. R:
brevis Y : γραμμὴ = γ: ΓΡΑΜΜΑΝ ΤΥ γραμμῆ ε unus : 26 est
inquit ελ ἐστ inquit εἰ λ : inquit : quod (in mg. : ἐστ μᾶκος ἀπλατές)
ε unus : ΜΝΗΚΟΣ Τ : ΑΜΑΡΑΤΕC Ρ ΑΤΤΑΑΤΕC R ΑΤΤΑΑΤΕC Y :
Latine] = ε: latino Rε 'opt. membr.' ap. xv, x : 27 nisi] = ε: nec ε :

XXI. (lemm.) 3 ubi] add. h. ut uni post um ceciderit: om. libri, in quo
c. r. g. : esse ε : temptantum] Vε: tentantum et tentatum ε : 4 sensus]
V: sensu ε : amaror] ε: amaro V : (§ 1) 6 Versiculos R : Verg.
G. II 246 sq. : 9 tristia R : temptantum] = ε: tēptatum P ten-
tatum ε : torquebat schol. Stat. Theb. V 392 ed. Lindenbrog. : amaro]
= Verg. Pol. Rom. Bern. c. m. pr. et sic 'multi' teste Serr. ad h. l.:
'plerique omnes' teste G.: Maer. S. VI 1, 47 (cf. Ribbeck prol. p. 210); schol.
Stat. l. l. atque id probat μ II 48, 1: amaror Verg. Mod. Bern. b c m. alt.:
'et est sermo Lucretii et vera lectio ipsa est' Serr. (cf. Ribbeck l. l. p.
190)

non hoc a Vergilio relictum, sed quod ipse invenerit in libro, qui fuerit ex domo atque familia Vergilii:

et ora

Tristia temptantum sensus torquebit amaror, 15
 3 neque id soli Hygino, sed doctis quibusdam etiam viris com-
 placitum, quoniam videtur absurde dici 'sapor sensu amaro
 torquet'. 'Cum ipse', inquit, 'sapor sensus sit, non alium in
 semet ipso sensum habeat ac proinde sit quasi dicatur 'sensus
 4 sensu amaro torquet'. Sed enim cum Favorino Hygini com- 20
 mentarium legissem atque ei statim displicita esset insolentia et
 insuavitas illius sensu torquebit amaror, risit et: 'Iovem la-
 pidem', inquit, 'quod sanctissimum iusiurandum habitum est,
 paratus ego iurare sum, Vergilium hoc numquam scripsisse,
 5 sed Hyginum ego verum dicere arbitror. Non enim primus 25
 finxit hoc verbum Vergilius insolenter, sed in carminibus
 Lucreti invento usus est, non aspernatus auctoritatem poetae

VPR

(§ 2) 12 quod] *R* s: quid *VP* s | 13 fuerit] = omnes vett. codd.
 ap. xv || atque] *PR* s: atque ex *V* s et s | 15 temptantum] = s:
 tēptatū *P* tentatum s | sensus] *VP*: sensu *R* s libri *Verg. et Macr. l. c.*
 sensum s (sensus tum amaror etiam codd. aliquot dett. *Verg.*) | q. ante
 torquebit in *R* litura deletum | amaror] = s amaro et amo s | (§ 3)
 16 igīe in hīgīe corr. *R* | sed etiam doctis quibusdam etiam *R* |
 17 uidebatur *R* | 19 sit] *VR* s: si *P* sic s | (§ 4) 20 Favorinus Hygini
 commentarium legisset s x | 22 illius sensu torquebit amaror risit et]
 ex s x, qui cf. *A. L.* III 12, ubi hoc caput a se. ut ait, emendatum profert
 nulla cod. s ratione habita, et xv: in re incerta supplementum per se pro-
 babile non deliquit sum, quamvis valde dubius coll. eiusdem cod. in § 5
 quae traditur a xv scriptura: amaror is *P* s amaror. is *VR* s amaroris e
 (amatoris *Brhr. a.* 1485) illius: sensu torquebit amaror ita e praebere
 ratus *I Perizonius animadv. hist. c. X p. 431 Harl.* | lapidem s x: la-
 pideum mei omnes, 'uterque liber *Put.* ap. xv | 23 est habitum *R* s |
 24 ego iurare sum] *VPR* s: ego iurare stum *R* ego iurare s sum ego
 iurare r g | nūquam *V* | 25 Sed e *I Perizonius l. c. p. 430 sqq.*, ad
 ipsum *G.* haec referens, quae ad Favorinum pertinere voluit *G.* cf. xv i, quem
 contra *Perizonium* disputare observavit e | (§ 5) 26 sed carminibus Lucreti
 intentus est, non aspernatus auctoritatem (in a *P* obesse ratus) i | in]
 et s unus | 27 lucretii et lucrecii s | invento usus est, non aspernatus
 auctoritatem] *Lud. Ehrenthal quaest. Fronto. diss. Regim. 1891 thes. III*
 et sic diu in schedis h (INVENTOVS ex more satis frequenti pro

ingenio et facundia praecellentis'. Verba ex IV. Lucreti haec 6 sunt:

30

dilutaque contra

Cum tuimur misceri absinthia, tangit amaror.

Non verba autem sola, sed versus prope totos et locos quoque 7 Lucreti plurimos sectatum esse Vergilium videmus.

XXII.

An qui causas defendit recte Latineque dicat, 'superesse' se is quos defendit; et 'superesse' proprie quid sit.

Inroboravit inveteravitque falsa atque aliena verbi significatio, 1
3 quod dicitur 'hic illi superest', cum dicendum est, advocatum esse
quem cuiusque causamque eius defendere. Atque id dicitur non 2
in compitis tantum neque in plebe volgaria, sed in foro, in
comitio, apud tribunalia. Qui integre autem locuti sunt, magnam 3
partem 'superesse' ita dixerunt, ut eo verbo significarent super-
10 fluere et supervacare atque esse supra necessarium modum.
Itaque M. Varro in satura, quae inscripta est nescis quid 4

VPR

INVENTOVSVS scriptum, tum in INVENTVS mutatum esse ratus):
inuentus est. non (s. ñ) aspernatus auctoritatem (s. auctoritatem) VPR
inuentum est (. al.) non (inuentum est, non est Put. uterq. ap. xv) asper-
natus auctoritatem s inuentum est. nec aspernatus est (: nec est aspernatus
x) auctoritatem ßx inuentum non est (= s) aspernatus auctoritate e
inueniens non est aspernatus auctoritatem g || (§ 6) Totam hanc § a
codd. abesse ratus spuriam esse perperam censuit Forbiger de T. Lucr.
carm. L. 1824 p. 128, 87 || Lucr. IV 223 sq. L. (221 sq. Bern.) = VI
929; 934 (929 sq.) || 28 lucretii et lucrecii Rg || 29 post sunt verius
ap. Lucr. praecedentes unum et dimid. add. e, vg.; merito improb. xv ||
30 dilutaque] = 'v. e.' ap. s || 31 stuiñ R et sic contumur et ß et s
et in l. Lucr. ex lib. VI l. pars codd. Prisc. VIII § 95 p. 838 P. con-
tinur et committimur s || absinthia R || (§ 7) 33 lucretii s lucrecii VR ||

XXII. (lemm.) 2 se is quos] h: id quod libri illi quos i se ei, quod
x se ei quem g || (§ 1) 4 inneteravit q V || 5 quod] eius, quod x
ex duobus libris miss. v. xv || 6 quem cuiusque] quempiam P || (§ 2)
7 apotis R pr. || (§ 3) 8 magnam partem 'superesse'] sic distinguendum
esse, non 'magnam partem superesse' docet xv || 9 significarent] = s:
significare P s || significarent — supervacare] superfluere (f ex p
corr.) et supervacare significare R || 10 supra] sr R || (§ 4)
11 Varr. sat. nescis quid vesper serus (sic G. XIII 11, 1) vehat fr.
II p. 176 R.; fr. 340 p. 197 B.²

vesper vehat, superfuisse dicit immodice et intempestive
 5 fuisse. Verba ex eo libro haec sunt: In convivio legi nec
 omnia debent et ea potissimum, quae simul sint
 βιωφελῆ et delectent, potius ut id quoque videatur
 non defuisse, quam ut superfuisse.

6 Memini ego praetoris, docti hominis, tribunali me forte
 assistere atque ibi advocatum non incelebrem sic postulare, ut
 extra causam diceret remque, quae agebatur, non attingeret.
 Tunc praetorem ei, cuius res erat, dixisse, advocatum eum non
 habere, et eum is, qui verba faciebat, reclamasset 'ego illi V. C.
 supersum', respondisse praetorem festiviter 'tu plane superes, non
 ades'.

7 M. autem Cicero in libro, qui inscriptus est de iure
 civili in artem redigendo, verba haec posuit: Nec vero
 25

VPR

12 vesper] vesper serus utraque Colon. a. 1526. vg. (§ 5) 13 Et
 (cf. adn. ad lib. XIII 11. 5) in convivio legi non omnia debent
 sed ea — delectent ex lib. XIII l. l. ECAOtho | 14 sint] = 25: sunt 5
 15 βιωφελῆ. R | , potius] distinxit Buechelerus l. l. ut et ipse
 decreveram (potius, s. potius: vg. potius P5): potius R et potius V
 potos, x (potius) v. Gigch diss. Iuvenalianae Lugd. Bat. a. 1850 thes.
 XIV potores, Machly phil. 23. 177 sq. | potius, ut id quoque videtur,
 non defuisse magis quam superfuisse τ | videatur] po]oci videatur R:
 om. h. l. c | videatur non defuisse, quam ut superfuisse] h: videatur
 non defuisse VPR5 videatur non defuisse quod superfuisse β non videatur
 magis defuisse quam superfuisse 'opt. membr.' ap. xv non videatur super-
 fuisse c videatur non defuisse magis quam superfuisse xvg. videatur non
 defuisse quam superfuisse coni. xv se ipsam nihil mutare addens : (§ 6)
 17 ἔ (i. e. ergo) P | praetoris R | forte] om. R | 19 extra causam]
 VPR 'opt. membr.' ap. xv (xg): extra quam causam 5 quam extra causam
 Put. aller. melior teste xv, eique scripturae 'non absimilem' dicit β quam
 causam 5: f. quum causam g | remque quae] — opt. membr. ap. xv:
 rem queq; P remq; R rem quoque quae (quoque que et que q: et quo-
 que — sic Put. uterque ap. xv: per compendium aller. cui cod. β scripturam
 h. l. non absimilem dici ap. xv modo adnotatum est — al.) 5 remque qua
 de CBarth advers. XXXV 6 | 20 ei] = 5: om. 5 | cui] cui P
 21 V. C.] = 'omnes membr.' ap. xv: al. uir clarissime et consul membr.
 quaedam teste cod. xv | 22 praetorem] = 5: om. 5 | (§ 7) Cic. de iure
 civ. in artem redig. fr. 2 p. 980 Or.²; p. 311 M.; fr. 1 Huschk. LAQS⁴
 p. 84 | 24 inscriptus] = 5: scriptus 5 | 25 composuit V

scientia iuris maioribus suis Q. Aelius Tubero defuit,
doctrina etiam superfuit. In quo loco superfuit significare
videtur 'supra fuit et praestitit superavitque maiores suos doctrina
sua, superfluenti tamen et nimis abundanti', disciplinas enim
30 Tubero stoicas, dialecticas perealluerat. In libro quoque de 8
republica secundo id ipsum verbum Cicero ponit non temere
transeundum. Verba ex eo libro haec sunt: Non gravarer,
Laeli, nisi et hos velle putarem et ipse cuperem, te
quoque aliquam partem huius nostri sermonis attin-
35 gere, praesertim cum heri ipse dixeris, te nobis etiam
superfuturum. Verum id quidem fieri non potest; ne
desis, omnes te rogamus.

Exquisite igitur et comperite Iulius Paulus dicebat, homo 9
in nostra memoria doctissimus, 'superesse' non simplici ratione
40 dici tam Latine quam Graeco: Graecos enim 'περισσόν' in utram-
que partem ponere, vel quod supervacaneum esset ac non
necessarium vel quod abundans nimis et affluens et exuberans;

AVPR

26 Q. Elius ε: q̄ elius R que elius P q̄ helius V Q. Laelius et
Q. Lelius ε 27 In — superfuit] post superfuit om. V videtur
significare R 29 habundanti VPR 30 stoycas P a. litt. cas
h. l. inc. A dialecticas] A cf. praef. § 18 adn.: et dialecticas PRε et
dialecticas Vε (§ 8) In — secundo] om. A In — transeundum]
cf. h. 19 sq. de re. p. et de R. P. ε: P. V. p. PRε: om. ε
31 Cicero ponit] A: ciceronis rell. Cic. de rep. libri III (III 21, 32), non
II. reliquis ob hesterni sermonis mentionem post Patricium h. l. adsignavit
Mai, cui editores librorum de rep. obtemperaverunt, quod sciam, omnes
33 Laeli] Pε: leli Vε laeli R et hos] HOS A et ipse cuperem]
om. A 34 attingeret P 35 dixeris] = A teste Dresselio: at S certe
litt. extr., satis sane evanida, non fuit atque recte DIXERIT in A videtur
agnovisse AMai etiam superfuturum] A Iunt.: etiam (in mg. al super)
futurum ε unus etiam futurum VPRε non etiam superfuturum c
36 id] = ε: si id Ald., rg. (§ 9) 38 homo] deest nonnullis membr. teste
xv 39 in nostra memoria] cf. h. 24 40 'Graecos (deesse Graecum
notatur) in utraque parte ponere' Put. uterque: 'reliqua absunt uti et
libro Buslidiano' xv aut Graecos enim aut Graecos om. ε περισσόν]
VPε: extrema col. linea vacua vel. om. A: HHPTCCON R περισσόν etiam
(?) ε περισσόν: ε utramque partem] = ε: 'optimus liber' ap. xv:
utraque parte ε 41 quod] om. R non] om. A 42 quod] = ε:
om. Aε habundans] V affluens] AR cf. Blombart ann. ph. 115, 341
sqq. coll. tamen CFWMülleri adn. crit. Cic. IV 2 p. XVI: affluens
exuberans] h: exuperans libri et sic aut exsuperans edd.

- 10 sic nostros quoque veteres 'superesse' alias dixisse pro super-
 fluenti et vacuo neque admodum necessario, ita ut supra posuimus
 Varronem dicere, alias ita, ut Cicero dixit, pro eo, quod 45
 copia quidem et facultate ceteris anteiret, super modum tamen et
 11 largius prolixiusque fluere quam esset satis. Qui dicit ergo
 'superesse se' ei quem defendit, nihil istorum vult dicere, sed
 12 nescio quid aliud indictum inscitumque dicit, ac ne Vergilii
 quidem poterit auctoritate uti, qui in georgicis ita scripsit: 50
 Primus ego in patriam mecum, modo vita supersit.
 Hoc enim in loco Vergilius ἀκρότερον eo verbo usus videtur.
 13 quod supersit dixit pro 'longinquius diutiusque adsit', illudque
 contra eiusdem Vergili aliquanto est probabilius:
 Florentisque secant herbas fluviosque ministrant 55
 Farraque, ne blando nequeat superesse labori;
 significat enim supra laborem esse neque opprimi a labore.

AVPR

(§ 10) 43 quoque nostros veteres et quoque veteres nostros §
 44 vacuo] Ag: uacuo V uacuo R⁵⁵ supernacuo e || uaci boneq; P
 necio P || ita] om. R || 45 alias ita] = v: alia sita V || 46 copia
 — satis], nisi quod supra inde enotatur, = 'opt. liber', 'uti et in Buslidiano
 videtur fuisse' xv || ceteris ante post ate litt. om. A || super] VPR⁵⁰:
 supra ex β. opt. lib., utroque Put. rix satis accurate enotat xv; e; malit
 EWölfflin mus. phil. 37, III cf. 122 || 47 fluere] = v: fluere V
 (§ 11) Qui] om. A || 48 superesse se ei] VPR: superesse ei Ag super-
 esset ei et superesse et § || 49 quit alint A || indicium § indoctum
 coll. XIX 8. 12 Falsterus ap. Kraus. l. c. 140; am. ph. III 224 || in-
 scitumque] = §: institutumque alt. Put. ap. xv; institutumque § insuetum-
 que Cornelissen munem. n. s. III 79 || (§ 12) ac] = σ: at § || Verg.
 georg. III 10 || 50 auctoritate R || scribit A || 51 g (i. e. ergo) R ||
 52 ἀκρότερον eo] = σ: ACYROTERO'EO Ag¹ gr. eo R || ustus R ||
 53 diutius longinquiusque R || adsit] Ag: assit VPrs sit R⁵ || (§ 13)
 ILIVTQ A: illud vell. || 54 Vergili] A: uirgili vell. || Verg. georg. III
 126 sq. || est aliquanto R || 55 Florentisque] = Verg. codd. opt. et
 teste Ribb. Serr. ad G. III 131, ubi florentesque editur: pubentesque Serr.
 ad. G. III 126 et codd. nonnulli dett. Verg., partim pro v. l. || sequit R ||
 56 FERRAQ. Verg. Med. || in blando h. l. desinit A || NEQVEANS
 sup. N. apocr. T Verg. Med. || 57 enim] om. R || a] sup. lin. add. Vrb. ||

An autem 'superesse' dixerint veteres pro 'restare et per- 14
ficiendae rei deesse', quaerebamus. Nam Sallustius in si- 15
60 gnificatione ista non 'superesse', sed 'superare' dicit. Verba eius
in Iugurtha haec sunt: Is plerumque seorsum a rege
exercitum ducere et omnis res exsequi solitus erat,
quae Iugurthae fesso aut maioribus astricto supe-
raverant. Sed invenimus in tertio Enni annalium in hoc 16
65 versu:

Inde sibi memorat unum super esse laborem,
id est relicum esse et restare; quod, quia id est, divise pro-
nuntiandum est, ut non una pars orationis esse videatur, sed
duae. Cicero autem in secunda Antonianarum quod est 17
70 relicum non 'superesse', sed 'restare' dicit.

Praeter haec, 'superesse' invenimus dictum pro 'superstitem 18
esse'. Ita enim scriptum est in libro epistularum M. Ciceronis 19

VPR

(§ 15) 59 Sall. Iug. 70, 2 || 61 haec sunt. Is] om. spat. 2—3 litt.
roc. rel., in mg. add. scie. fais & (Vrb.) scis sais & (Rhed. m. pr.) ||
Is] &; neque aliter fere His P his VR Sall. Guelf. 1 ap. Dietschium: quod
sane idem teste eod. Dietschio cum altero qui Sall. P cum rell. plurimis, om.
ap. al.: Sallustio quoque is reddendum esse docuisse mihi videor ann. ph.
95, 318 sq. || seorsum] = §: om. & || ab codd. Sall. mell. fere omnes ||
63 Iugurthae (s. Iugurthe aut iugurte) fesso] Ps: ingta efesso R iugurta
efesso V || adstricto Sall. P(ar. Sorb. 300) cum al. || superauerunt
Sall. P(ar. Sorb.) m. alt. in mg. || (§ 16) Enn. ann. III fr. XI v. 159
p. 26 (cf. p. XI) Vhl. || 64 in tertio] om. R || enī R enī P
66 super] om. P || 67 reliē R: reliquum || quia id est] libri, recte,
sententia sc. hac: 'quod cum ob rem divise pronuntiandum est, quia ipsum
illud. reliquum sc. esse et restare, significat' (hr. 36 sq.): quidem Ald. p
quia idem est αὐτὸ διερρημένως (vel διαιρεμένως) id est g thx id est i
quicquid est Falsterus ap. Kraus. l. c. p. 140 qua id est ECAOtho quando
est H. Hagen ap. Bursian nunt. ann. a. 1873 p. 1418 || id est] 'ex ante-
codd. orig. trahere' censet λ || 68 est] om. R || (§ 17) Cic. or. Phil.
II § 71 || 69 Antonianarum] & cf. VI 11, 3; XIII 1, 1; 22, 6 (in sexta
in Antonium I 16, 5): antoniarum VPRs || 70 reliē R: reliquum ||
(§ 19) Cic. epp. X 33, 5 cf. BNake hist. crit. M. T. Cic. epp. (Bonn. 1861)
p. 24 sq.; m A. G. N. A. capp. quaed. etc. p. 11: LGurlitt de M. T. C.
epp. earumque pristina coll. (Gott. 1879) p. 5 sq. || 72 Ita enim] Etenim
Falsterus l. c. ||

ad L. Plancum et in epistula Asini Pollionis ad
Ciceronem verbis his: Nam neque deesse reipublicae
volo neque superesse, per quod significat, si respublica
20 emoriatur et pereat, nolle se vivere. In Plauti autem Asinaria
manifestius id ipsum scriptum est in his versibus, qui sunt eius
comoediae primi:

Sicūt tuum vis ūnicum gnātū tuae

Superesse vitae sōspitem et supēratitem. 80

21 Cavenda igitur est non inproprietas sola verbi, sed etiam
pravitas ominis, si quis senior advocatus adulescenti 'superesse
se' dicat.

XXIII.

Quis fuerit Papirius Praetextatus; quae istius causa cognomenti sit;
historiaque ista omnis super eodem Papirio cognita iucunda.

1 Historia de Papirio Praetextato dicta scriptaque est a M.
Catone in oratione, qua usus est ad milites contra Gal-

VPRTY

73 L.] om. 'opt. liber' teste xv; a membr. quibusd. abesse idem dicit
em. I 18. del. x: Cu. idem em. I. L. [et] eptaxgetice positum serrandum
esse docet g cf. m phil. 19, 654. 3: del. x; censor Nakii lit. C. Bl. 1861
p. 650. C. Asinii ad Pollionem (sic) xv C. Asinii Pollionis ad Ciceronem
em. I. L. [et] Asinii h: m. asini VPRs in archet. vitio sat frequenti
epistulam scriptum esse videtur (INEPISTVLAMASINI); Gellii errorem
subesse conicit λ (Asinio Pollioni sine praen. X 26, 1); M. Asinii et
Massinii s [et] Pollionis] = s: pollionis s, quod vir pro genuinae scripturae
(cf. Lachm. ad Lucr. I 313) vestigio haberi posse credo [et] 74 neque
superesse r. p. volo neque deesse R neque deesse neque superesse rei-
publicae volo Cic. Med. [et] (§ 20) Plaut. Asin. v. 16 (I I, 1) sq. [et]
76 asinaria R [et] 77 scriptum est] sē R [et] versibus qui] VPrs: verbis
qui Rs verbis quae (s. que) se [et] 78 comoediae] s: comedie VPRs [et]
primi] VPRs: prima e [et] 80 sospitem] = rs: sospitem V hospitem s
supertitem R [et] (§ 21) 81 est igitur R [et] verbi sola R [et] 82 ominis]
s, I Mercurus ad Aristacnet. lib. I ep. 3 p. 214 sq. ed. a. 1639. al. ab i R:
omnis VPRs hominis s [et] si quis se (se om. Put. unus) [et] Put. unus ap. xv [et] seniorum
s [et] aduocatus aduocatus (in adulescenti mut., tum. del.) adulescenti R [et]
83 se] = s: om. s [et]

XXIII. Exstat in TY; AGELLII inscr. T. eodem inscr. litt. R in mg.
indicant om. Y: inde a § 4 paucis mutatis descripsit Macrobius Sat.
I 6. 19 sqq. (leum.) 2 Papirius] = s: papyrius (partim per totum h.
cap.) s [et] (§ 1) 4 Papirio] = s: papyrio Ps [et] M. Cat. or. ad mil. c.
Galban] Meyer ORF.² p. 124 Hlordan Cat. q. c. p. 56 sq. coll. p.
LXXXVI sq.: XCI [et]

bam, cum multa quidem venustate atque luce atque munditia
 verborum. Ea Catonis verba huic prorsus commentario indi- 2
 dissem, si libri copia fuisset id temporis, cum haec dictavi.
 Quod si non virtutes dignitatesque verborum, sed rem ipsam scire 3
 10 quaeris, res ferme ad hunc modum est: Mos antea senatoribus 4
 Romae fuit, in curiam cum praetextatis filiis introire. Tum, cum 5
 in senatu res maior quaequam consultata eaque in diem posterum
 prolata est placuitque, ut eam rem, super qua tractavissent, ne
 quis enuntiaret priusquam decreta esset, mater Papirii pueri, qui
 15 cum parente suo in curia fuerat, percontata est filium, quidnam in
 senatu patres egissent. Puer respondit, tacendum esse neque id 6
 dici licere. Mulier fit audiendi cupidior; secretum rei et silentium 7
 pueri animum eius ad inquirendum everberat; quaerit igitur com-
 pressius violentiusque. Tum puer matre urgente lepidi atque 8
 20 festivi mendacii consilium capit. Actum in senatu dixit, utrum

VPRTY

6 multi *R* || vetustate *P* || atque luce atque] = omnes membr.
ap. xv || luce atque] = §: luce ac § || (§ 2) 7 verba] om. *TY* || 8 si
 libri] sibi (i. e. sibi) *R* || tempis r tempe *R* || dictavi] = omnes
 membr. *ap. xv* || (§ 3) 9 dignitates, que propter inseq. ne certe om., ut
 pro genuina hanc scripturam h. l. non habeam, *R* || sed si rem y
 10 quaeris res] = omnes membr. *ap. xv* praeter 'opt.' queris res res *P*
 quaeres 'opt. membr.' *ap. xv* 'roce illa, res. quae iterum inculcatur omissa.
 quod et *Buslid.* liber quodammodo repraesentat. || (§ 4 sq.) Mos — de-
 creta esset] om. *R* || 11 curiam] *Macr. l. c. Ald.*; et sic § 11 libri:
 curia libri h. l.: *Macr. Cantabr.* || introire tum, cum i || Tum,
 cum] = § *Fulcr. ap. g* §: Tamen cum § Tumque *g* Tunc autem λ Cum
 collectanea *ap. xv* et sic sq. consultabatur *Macr.* || 12 quoequam] = §:
 quēpiū *T* quempiam § || consultata] = collect. et *Put. alt. ap. xv*: con-
 sulta *Put. unus ap. eund. g* || 13 prolata est, placuit, ut hanc rem . . esset.
 Mater *Macr.* || placuitque] = § cum coll. et *Put. utroque ap. xv*: placuit
 eam] hanc coll. *ap. xv* || supra quam *Y* || 14 Mater (s. mater) §
 itidemque sic pergere debebat i) *Macr.* || 15 cum patre *R* || percontata
 est] = §: percontata (s. percuntata) est *TY* § percuntatur collect. *ap. xv*
 (§ 7) 17 cupidior secretum rei (om. distinctione) Vg cupidior secretum
 rei. § cf. *xv* || secretum rei et silentiū debere puer affirmans animum
 everberat § et collect. *ap. xv. x.* quod probacem, si gentimum esse scire
 18 animumque § || everberat] = *Macr.*: evilbrat *Priscus ad Apul. III*
 352 *Quel.* || (§ 8) 19 urgente *TY* || 'non displicet quod in melioribus
Put. membr. itemque collectaneis invenio: Lepidi atque festini' xv
 20 dixit] = §: dicit §

videretur utilius exque republica esse, unusne ut duas uxores
 9 haberet an ut una apud duos nupta esset. Hoc illa ubi audivit,
 10 animus compavescit; domo trepidans egreditur, ad ceteras matronas
 perfert. Venit ad senatum postridie matrum familias caterva;
 lacrimantes atque obsecrantes orant, una potius ut duobus nupta 25
 11 fieret quam ut uni duae. Senatores ingredienti in curiam, quae
 illa mulierum intemperies et quid sibi postulatio istaec vellet,
 12 mirabantur. Puer Papirius in medium curiae progressus, quid
 mater audire institisset, quid ipse matri dixisset, rem, sicut fuerat,
 13 denarrat. Senatus fidem atque ingenium pueri exosculatur, con- 30
 sultum facit, uti posthac pueri cum patribus in curiam ne introeant
 praeter ille unus Papirius, atque puero postea cognomentum

VPRTY

21 exque republica] = omnes membr. ap. xv: exēgre P. V ex-
 quirere P. T magisque e (ex Salisb., ms. ap. xv, xv) republica Macr. x ||
 (§ 9) 22 ubi] = a Macr.: ut s || audiui R || 23 animo β, collect. ap. xv
 Macr. x. cō, expavescit T (§ 10) egreditur. PTs: egreditur VRYs || caeteras
 TY || matronas perfert. Venit] Klotzius qu. Gell. p. 19 sq. quod coll. Macr.
 (v. infra) probandum fere esse censco in re incerta: matronas. pervenit
 VPRTYs et sic ut rid. libri ap. xv II. matronas pervenit. sē matronas
 pervenit. it (ut IX 15, 3) z; erat cum ad c. matronas pervenit. Venit (aut
 Pergit) temptarem || matronas defert quod audierat. perveniunt postera
 die ad senatum (ad senatum postera die x) βx || matronas adfert postri-
 dieque ad senatum copiosae matrum familias catervae confluunt Macr. ||
 24 post tridie VPg || matrum familias p'tridie R || caterva] & tertia
 'quaelam membr.' ap. xv || caterva lacrimantes VPg catervas lacrimantes
 P m. rec. (§ 11 sq.) 26 in] = omni. membr. ap. xv: om. Macr. ||
 27 istaec] Pr. Macr. Salisb.: istec Y isthaec 'v. c.' ap. α, collect. ap. xv.
 Macr. Par. ista haec T 'al. ms.' ap. α, Macr. Bamb. ista hec V ista Rg
 quicq. membr.' ap. xv illa s || 28 mirabantur et ut non (non ut Sal.)
 paruae rei prodigium illam verecundi sexus impudicam insaniam (impu-
 dicitiam Sal.) pavescebant. Puer Papirius publicum metum demit. Nam
 in medium curiae progressus, quid ipsi mater audire institisset, quid
 matri ipse simulasset, sicuti fuerat, enarrat. Macr. || progressus] r: et sic
 in margine R: introgressus R digressus β || 29 sicut fuerat denarrat]
 = rel. membr. ap. xv: sicuti fuerat enarrat meliores Put. membr., Macr. ||
 (§ 13) 30 ingeni R || exosculatur] = s, Macr.: exosculatus RYs deos-
 culatur Put. uterque ap. xv deosculatus βx || 31 pueri cum patribus]
 puerib; R || triū R || ne] = s: non s || introeant] = r: introeunt
 R || 32 praeter] = α, Macr.: nisi s || illum unum Papirium Macr. ||
 atque] hocque R eique β Macr. ||

honoris gratia inditum 'Praetextatus' ob tacendi loquendique in
aetate praetextae prudentiam.

XXIV.

Tria epigrammata trium veterum poetarum, Naevii, Plauti, Pacuvii, quae
facta ab ipsis sepulcris eorum incisa sunt.

Trium poetarum inlustrium epigrammata, Cn. Naevii, 1
5 Plauti, M. Pacuvii, quae ipsi fecerunt et incidenda sepulcro
suo reliquerunt, nobilitatis eorum gratia et venustatis scribenda
in his commentariis esse duxi.

Epigramma Naevi plenum superbiae Campanae, quod testi- 2
monium iustum esse potuisset, nisi ab ipso dictum esset:

10 Imortalés mortales si forét fas flére,
Flerént divaé Caménæ Naéviúm poétam.
Itáque póstquam est Órchi tráditús thesaúro,
Obliti súnť Romaé loquiér linguá Latina.

VPRTY

33 honoris] = r: honoris R || inditum] = codd. ap. xv: indictum
PR decreto inditum Macr. | 34 praetexta aetate codd. Macr. | praetextae]
= s: praetextata s

XXIV. *Erstat in TY: AG inscr. T. inscr. om. Y. Naevii Plautique*
epigrammata ex h. l. affert Petrarca de reb. fam. epp. IV 9; apud recentiores
saepissime et haec adhibentur et Pacuvii epigramma; haec omnia singillatim
enumerare non est huius loci (lemm.) 3 eorum] V: ipsorum s (§ 1)
4 tria epigrammata 'inae membr. Put. ap. xv' . CN. s: . CN. VPRTY;
5 Plauti] M. Plauti 'meliores libri' ap. xv, Gryph. a. 1537, x, et
cf. Ritschl parerg. p. 22 sq. coll. p. 9 sqq. | sepulchro suo PTY suo
sepulchro (s. sepulchro etc.) s | 7 duxi] dux (i. e. duxit) Y dixit T
(§ 2) 8 Naevi] T: neni PY neni VR || superbiae Campanae] s. superbie
campane = s: superbie fuisse campane et campane superbie fuisse s |
9 iustum esse] = s: esse iustum Rs | 10 sqq. *Hominum rec. ad hoc*
epigr. recensendum et emendandum conatus attulit EKlussmann de Cn. Naev.
rit. et vell. p. 201, at cf. Ritschl parerg. p. 42 || Mortales immortales ex
'opt. collectaneis', 'in quibus huius cap. verba nulla praeter isthuc tria
epigrammata fuerunt' xv Mortalis immortalis x | flere si foret fas 'opt.
coll. ap. xv : 12 *In huius versu metro constituendo Corssenii (Ausspr.*
etc. II² 454 cf. p. 841: 844) Itaque mensuram defendentis rationes nunc
sequor; al. Fleckeisen z. Kritik etc. p. 11 sq. | Orchi] s, quod in Orchi
cum Caccilio Minutiano [Apuleio] de orth. ap. Cael. Rhodig. ant. lect. VI
18 (cf. Osanni ed. Apul. p. XXIV sq.) mutare nolui coll. rett. gramm. locis
ap. Brambachium Neugestalt. d. lat. Orthogr. p. 288 propositis (cf. etiam
Goetz-Loewe praef. Plaut. Asinar. p. XXV); cf. tamen OKibbeck prolegg.
in Verg. p. 128; 139; 423: ISteup de Probris gramm. p. 83 sqq.: orcho

- 3 Epigramma Plauti, quod dubitasset an Plauti foret,
nisi a M. Varrone positum esset in libro de poetis primo: 15
Postquam est mortem aptus Plautus, Comoedia
luget,
Scaena est deserta, dein Risus, Ludus locusque
Et numeri innumeri simul omnes conlacrimarunt.

VPRTY

PRTY: horecho V orchio (ex gem. lect. orchii et orchio fort. conflatum) s (non R) Orchino 'collectanea' ap. xv Orchivo tacite Salmasius Plin. exerc. II 1211 ed. 1629 'fuit qui Orchivo legendum putaret. quod non admitto: quamquam Victorium, Sigonium et Turnebum in ea sententia fuisse non ignorem' xv (add. HGiphanium Muret. epp. I, 76; G. I. Vossium castig. in tr. p. 121) || thesauro] om. Y thesauri s || 13 Obliti Romae loquier sunt latina lingua primariam huius v. formam fuisse censet WChrist Metr. d. Gr. u. R. p. 370² || oblita 'si quid mutandum' g || loqui-er T || lingua Latina] = 'unac caeque recentiores Put. membr.' ap. xv: latina lingua 'collectanea et pleraeque membr.' ap. eund. (?) || linga V || (§ 3) 14 quod] quidem 'mell. Put.' ap. xv || Varronis de poetis lib. I rell. hoc epigramma insertum est ed. Varr. Bip. I 259 || 16 sqq. Plautinum hoc, quod ferebatur, epigr. codd. fabb. Plaut. assutum inveniri narrat Ritschl parerg. p. 66, qui idem ad opt. libros emendatum proposuerat ibid. p. 41 sq. Quod si summa temeritate a criticis vexatum esse conqueritur eiusque temeritatis exemplum vel summum Acidaliuni affert, qui senariis iambicis includere il voluerit, addere lubet non defuisse nostris diebus qui 'Saturnios' inde extricaret hos: Postquam est morté datús Plautús, Comoédia luget Scaená est desérta, dein Risús, Ludús, locúsque Et Númeri innumeri simul omnes collácrimárunt', alios sc. addens 'habere' hexametros: 'sed solos' ait 'hexametros tali modo minime posuerunt in inscriptionibus' (HDüntzer de v. q. v. Sat. p. 64) || 16 est] om. TY Reisigius l. infra l. || mortem aptus] VPR: 'ex v. c.' Scaliger Verg. app. p. 194 ed. a. 1573; ('v. c. mortem aptus, vel adeptus' s) cf. Osannus HALZ 1827 Ebl. p. 388 sq.: Ritschl parerg. p. XXXI; ind. l. Bonn. lib. 1847 p. X = opusc. IV 25 sq.: Lachm. ad Lucr. V 808: mortem adeptus TY (cf. s supra l.: Fulcr.) morte captus s 'plures libri mss.' ap. xv mortem nactus 'quaed. membr.' ap. xv morte catus 'collectan.' ap. eund. morte datu' st (datus ex 'antiquo cremplari' xv) x cf. Burmanni AL I p. 407 adn. mortem aptu' st Reisigius Vorles. iib. l. Sprusch. ed. Haas. p. 87 || 18 Scaena (s. Scena) est deserta] libri, c. recte cf. Fleckeisenus Krit. Misc. Dresd. 1864 p. 11 sqq. coll. et quos l. p. 12 et Büchlero lat. Decl. p. 9 (p. 21 ed. W.): CFWMüllero plant. Prosodie p. 3 sqq.: Corsseno Ausspr.² II 448 sqq.: Scaená desértá Orelli ed. Lat. p. 258 (at cf. Ritschl mus. ph. XIV 405 = opusc. IV 413) || dein] = 'mell. membr.' ap. xv: deinde s hinc Scaliger l. l. ac dein h., quod nunc improbo, ut improbat Bergius ann. ph. 83, 495 || luctus s || 19 col-lacrimarunt P s collacrimauerunt s collacrimauerunt plerumque membr.' ap. xv

- 20 Epigramma Pacuvii verecundissimum et purissimum, dignum- 4
que eius elegantissima gravitate:
Adulescens, tam etsi properas, te hoc saxum rogat,
Vt sese aspicias, deinde quod scriptum est legas.
Hic sunt poetae Pacuvi Marci sita
25 Ossa. Hoc volebam nescius ne esses. Vale.

XXV.

Quibus verbis M. Varro 'indutias' definiat; quaesitumque inibi curiosius, quanam ratio sit vocabuli indutiarum.

Duobus modis M. Varro in libro humanarum, qui est de bello et pace, 'indutiae' quid sint, definit. Indutiae

VPRTY

(§ 4) 20 verecundissimi T : 21 elegantissima R : 22 Adulescens PT Adulescens Y : tam etsi] (v. *Fleckeisenum Plaut. I p. XV; z. Kritik etc. p. 13*) s. tametsi TY; tamen etsi (s. tamenetsi) VPR, 'v. c.' ap. Scal., 'collect. et alius ret. cod' ap. xv tum etsi s : tamen etsi properas, saxum hoc vel tametsi properas, saxum hoc te GIVossius cast. et not. in frag. vet. fr. p. 121 sq. : te hoc saxum] collect. ap. xv te hoc saxum Scaliger: hoc te saxum VPTY; hoc saxum te s hoc thesauri R hoc saxum derogat (om. te) alt. lib. Put. ap. xv : 23 Vt sese] HStieglitz de M. Pacuv. Dolor. p. 19: Vt ad se 'collect. et alterae membr.' ap. xv Vt se libri vell. omnes Vti se Scaliger (prob. *Fleckeiseno z. Krit. p. 13*) : aspicias T : scriptum] dictum s : legas] om. TY : 24 Pacuvi Marci] s et sic Stieglitz l. c., Ritschl parerg. p. 15 al.: pacuvii (s. pacuvii) marci PTY; pacuvii. m. R pacuvii marci V Marci Pacuvi Scal. Marci Pacuvii 'collect.' ap. xv : 25 ossa hoc RT : esses] sis eius quaed. membr. ap. xv : esses vale. R :

XXV. Exstat in TY; at fol. in Y mutilo ex silentio de eius scriptura h. l. nihil concludi debet: Quibus verbis m. (m. om. Y) uarro inducias def. (vell. evan. in Y) inierit inser. TY : (lemm.) 2 inducias Vs et ita per hoc cap. plerumque libri; at mell. passim indutiae s. indutiae atque sic fere constanter P, eaque scribendi ratione et Aurelius Opilius et ipse G. usi sunt coll. etymis h. l. propositis; eandem vero et etyma a Don. ad Ter. Eun. I 1, 15 proposita commendat 'vel quod in diem dentur vel quod in dies otium praebant' cf. Isid. or. XVIII 1, 11 (indotiarum A pr. R pr. Cic. de legg. II 9, 21) v. IMGesner thes. s. v. induciae, CLSchneider l. Sprachl. I 250 sq., Fleckeisen mus. ph. VIII 231 sq., 8; fünfzig Art. etc. p. 19, cui merito astipulantur Corssen iib. Ausspr. etc. I^o 52 et Brambach Neugestaltung d. lat. Orthogr. p. 219 : (§ 1) Varro, ant. rer. hum. lib. XIX p. 209; 212 Bip. (lib. XX esse censet LKrahnert de M. Ter. Varr. ant. libris Hal. 1837 p. 25 cf. HKettner M. Ter. Varr. de vit. p. R. q. e. Hal. 1863 p. 12, 1; XXV OGruppe comm. Mommsen. p. 546) "

2 sunt, inquit, pax castrensis paucorum dierum. Item alio
 3 in loco: indutiae sunt, inquit, belli feriae. Sed lepidae
 magis atque iucundae brevitatis utraque definitio quam plana aut
 4 proba esse videtur. Nam neque 'pax' est indutiae — bellum
 enim manet, pugna cessat — neque in solis castris neque 'pau-
 5 corum' tantum 'dierum' indutiae sunt. Quid enim dicemus, si
 indutiis mensum aliquot factis in oppida castris concedatur? nonne
 6 tum quoque indutiae sunt? aut rursus quid esse id dicemus, quod
 in primo annalium Quadrigarii scriptum est, C. Pontium
 Samnitem a dictatore Romano sex horarum indutias postulasse, si
 7 indutiae 'paucorum' tantum 'dierum' appellandae sunt? 'Belli'
 autem 'ferias' festive magis dixit, quam aperte atque definite.
 8 Graeci autem significantius consignatiusque cessationem istam
 pugnae pacticiam 'ἐρεξεῖπαι' dixerunt, exempta littera una sonitus
 9 vastioris et subdita lenioris. Nam quod eo tempore non pugnetur
 10 et manus cohibeantur, 'ἐρεξεῖπαι' appellarunt. Sed profecto non

VPRTY

6 inquit sunt ε || (§ 2) 7 inquit sunt ε || (§ 3) lepidae] = ε:
 lepide VPT : 8 iocundae (s. iocunde) RTs iocundae Y || plana aut] = ε:
 planatavit V plana et 'quaed. membr.' et uterq. Put. ap. xv plana aut ε
 plena et 'opt. membr.' ap. xv planata aut ε || 9 proba] = ε: probata ε ||
 (§ 4) neque — indutiae] neque pax neque feriae sunt induciae belli § xv ||
 10 cessat] num (facillimo corruptelae genere ante neque voc.) cessante? ||
 11 dierum tantum TY || indutiae sunt] om. 'opt. membr.' ap. xv, xv ||
 (§ 5) 12 mensum (= Fulv.; de hac forma cf. Prisc. VII § 77 p. 771 P;
 g; Schneiderus l. Sprachl. II 1, 244; Neue Formenl. I 259 sq.; Büchelcrus
 lat. Decl. p. 41; p. 80 ed. W.) || aliqd P: in mensum (s. i mensum s.
 immensum) aliquod VRs in inmensum (s. imensum s. immensum) aliquod
 TYs inensum aliquot ε in mensum aliquot x || pactic g. Falsterus ap.
 Kraus. l. c. p. 140 || in oppida] Lamberius prodr. p. 41, g: in oppidi
 PT(Y?) in opidi ('f. in opidum' c) VRz: om. ε || castris] = ε cf. g:
 ex castris Lambecius; f. e castris ε || (§ 6) 13 id] om. Y : Q. Claudii
 Quadrig. ann. lib. I fr. 21 p. 215 Pet. || 14 annali 'meliores membr.' ap.
 xv || quadriga? Y || pontium V || 15 samnite TY sōnitem R ||
 (§ 8) 18 consignatiusque ε 'membranae' ap. xv || 19 pugnae] = ε:
 pugnare V (lac. haustum in Y) || pacticā EREXEIPAI TY || gr. R ||
 20 nasti oris P || subdita] aut subiecta g: sub ultā PTY subuit & aut
 subuita, quod non satis dignosci potest, R subiuncta ε || lenioris] = ε:
 lenioris TY lenioris ε Santen. ad Ter. Maur. p. 243 || (§ 9) 21 cobiantur
 (i ex e corr., tum e spscr.) R || EREXEIPAI Y Gr. R || anpellarunt
 V an pellarunt P ||

id fuit Varroni negotium, ut inducias superstitiose definiret et legibus rationibusque omnibus definitionum inserviret. Satis enim 11 visum est, eiusmodi facere demonstrationem, quod genus Graeci 25 'τύπος' magis et 'ὑπογραφή' quam 'ἔπιστολή' vocant.

'Indutiarum' autem vocabulum qua sit ratione factum, iam 12 diu est cum quaerimus. Sed ex multis, quae vel audimus vel 13 legimus, probabilis id quod dicam videtur. 'Indutias' sic dictas 14 arbitramur, quasi tu dicas 'inde uti iam'. Pactum indutiarum 15 30 eiusmodi est, ut in diem certum non pugnetur nihilque incommodetur, sed ex eo die postea uti iam omnia belli iure agantur. Quod igitur dies certus praefinitur pactumque fit, ut ante eum 16 diem ne pugnetur atque is dies ubi venit 'inde uti iam' pugnetur, idcirco ex his quibus dixi vocibus quasi per quendam coitum et 35 copulam nomen indutiarum conexum est.

Aurelius autem Opilius in primo librorum, quos 17 Musarum inscripsit: induciae, inquit, dicuntur, cum hostes inter sese utrimque utroque alteri ad alteros impune et sine pugna ineunt. Inde adeo, inquit, nomen factum

VPRTY

(§ 11) 25 τύπος — ἔπιστολή] om. R || TIMORC VTY || ὑπογραφή] ε: ἡ υπογραφή VPT ἡ υπογραφή Y || ἔπιστολή] ε: horismus VPTYε horismos et orismus ε || vocant] nocet Gr R || (§ 12) 26 vocabulum] & sup. lin. add. ex vocabulari corr. R || qua sit ratione] ε: quasi ratione TY quasi rationem P qī racionē V qī rōnē R || iam diu] cum diu ε || 27 cum] quod ε om. ε || (§ 13) quae vel] = ο: quae iam ε [audimus] audivimus ο ε Klotzius qu. Gell. p. 20, at cf. i || (§ 14) 29 inde uti iam] ε: inde uti iam P inde utiam iam. V inde ut iam iam RT inde] (init. lin. sq. perit) Y induciam iam et inducias ε || (§ 15) 30 eiusmodi] = ε: huiusmodi ε || incommodetur] Yε: incommodi (s. incomodi) detur ε || (§ 16) 32 igitur] g: dicitur || prae(s. pre)finitur] = ε: finitur ε praefinitus (s. praefinitus) c || pactum, quae T || 33 dicē R [ne] n TY || his Ts || ubi venit] om. R || indentuam V || 34 hiis et iis ε [coitum] coitum P || 35 conexum Rε || (§ 17) Aur. Opil. Mus. lib. 1 fr. ap. Eggerum LSVRS p. 27 sq. cf. FOsann act. antiq. a. 1849. 25, 197; AFleckeisen mus. ph. 8, 231, 8 || 36 in] = ε: om. ε || 38 utroque] ultro citroque c [alteri] Palat. teste Gebhardo ant. lect. 1 6, al. teste g. c: alter || alterum Palat. ap. Gebh. x || in pugne T impugne ε || 39 adeo] ab eo ε [nomen] = Y: nomen esse et non esse ε ||

Aulus Gellius I.

videtur, quasi 'initiae' hoc est initus atque introitus. 40
 18 Hoc ab Aurelio scriptum propterea non praeterii, ne cui harum
 noctium aemulo eo tantum nomine elegantius id videretur, tam-
 quam id nos originem verbi requirentes fugisset.

XXVI.

Quem in modum mihi Taurus philosophus responderit percontanti, an
 sapiens irascetur.

1 Interrogavi in diatriba Taurum, an sapiens irascetur;
 2 dabat enim saepe post cotidianas lectiones quaerendi quod quis 5
 3 vellet potestatem. Is cum graviter, copiose de morbo affective
 irae disseruisset, quae et in veterum libris et in ipsius commen-
 tariis exposita sunt, convertit ad me, qui interrogaveram, et 'haec
 4 ego', inquit, 'super irascendo sentio; sed quid et Plutarchus
 noster, vir doctissimus ac prudentissimus, senserit, non ab re est, 10
 5 ut id quoque audias'. 'Plutarchus', inquit, 'servo suo, nequam
 homini et contumaci, sed libris disputationibusque philosophiae
 aures inbutas habenti, tunicam detrahi ob nescio quod delictum
 6 caedique eum loro iussit. Coeperat verberari et obloquebatur,
 non meruisse, ut vapulet, nihil mali, nihil sceleris admisisse. 15
 7 Postremo vociferari inter vapulandum incipit, neque iam queri-
 monias aut gemitus eiulatusque facere, sed verba seria et obiur-

VPRTY

40 initiae hoc est] om. & initiae] PLambecius prodr. p. 41, g:
 innie (= o) s. innie libri; 'Indoittas vel induittas voluit Opilius' Gesnerus
 thes. s. v. induciae; induittae Fleckeisenus mus. phil. I. I.; fünfzig Art. p.
 19; num peculiarem aliquam sententiam protulerit MBréal ann. fac. litt.
 Burdig. I (1879) indagare non potui || est initus] initis T...Y ||
 (§ 18) 41 propterea non] = r: propter non non R || ne cui] nec ui V
 nec cui R || 42 nocciū r acciū R ||

XXVI. Cum lemm. exstat in TY: inde a § 5 enarrat Io. Sarish.
 Polier. IV 8 || (lemm.) 2 mihi] = s: om. TY || (§ 1) 4 diatriba] = s:
 diatrib]. a R diatribia T s dyatribia et διατριβή s diat tibia Y || thaurum
 V || (§ 2) 5 lectiones R || (§ 3) 6 copiose] VPRY s: copioseque s
 et copiose T ex sil. coll. (?) e || affectu vere deservisset Y || 7 ipsius]
 = s: ipsis s || (§ 5) 11 suo servo TY || 12 disputationibus phylo-
 sophie T || 13 aures] = s: auris s || habent] R || 14 caedique PTY
 caelique R || (§ 6) ceperat T ceperat VPY cepera R || 15 non] n R
 utna:pulet R || (§ 7) 16 querimonias T || 17 eiulatusque PTY ||
 iacere Falsterus ap. Kraus. I. c. p. 140 || seria] saeva v. l. ap. Sarish.
 I. c.; ei. λ ||

gatoria: non ita esse Plutarchum, ut philosophum deceret;
 irasci turpe esse; saepe cum de malo irae dissertavisse, librum
 20 quoque περὶ ἀσπγγήσεως pulcherrimum conscripsisse: his
 omnibus, quae in eo libro scripta sint, nequaquam convenire,
 quod provolutus effususque in iram plurimis se plagis multaret.
 Tum Plutarchus lente et leniter: 'quid autem', inquit, 'verbero, 8
 nunc ego tibi irasci videor? ex vultu meo an ex voce an ex
 25 colore an etiam ex verbis correptum esse me ira intellegis? mihi
 quidem neque oculi, opinor, truces sunt neque os turbidum neque
 inmaniter clamo neque in spumam ruboremve effervesco neque
 pudenda dico aut paenitenda neque omnino trepido ira et gestio.
 Haec enim omnia, si ignoras, signa esse irarum solent'. Et simul 9
 30 ad eum, qui caedebat, conversus: 'interim', inquit, 'dum ego
 atque hic disputamus, tu hoc age'.

Summa autem totius sententiae Tauri haec fuit: Non idem 10
 esse existimavit ἀσπγγήσεως et ἀναλγήσεως aliudque esse non
 iracundum animum, aliud ἀνάληγτον et ἀναίσθητον, id est
 35 hebetem et stupentem. Nam sicut aliorum omnium, quos Latini

VPRTY

18 philosophum deceret] = ε: deceret philosophum esse *Fulvianus*
ap. g deceret philosophum (s. phylosophum) ε : deceret philosophum
 esse irasci ε : deceret: philosophum irasci turpe esse *Gebhardus ex*
Palatino, ut ait, ant. lect. I 6; Pricaeus ad Apul. apol. t. III 448 Oud.
 19 malo nec R: dissertavisse] sic invenit etiam *Io. Sarisb.*, apud quem legitur
 dissertaverat: disseruisse T edisseravisse x; at cf. VI 14, 9 : 20 Gr R
 AOPNCIAC P [his] = ε: iis et hiis ε : 21 sint] VRT: sunt PYε
 fort. recte cf. *h. p.* 25 : nequaquam] = r: equaquam R : 22 yram
 V : mutaret R : (§ 8) 23 quid] qd T qd Y quid — nunc] Num
 quid quod vapulas *Io. Sarisb.* : 24 vultu nemo V vultu[nemo] R
 25 correptum sit esse R : me ira T : ira me corruptum intelligis
 aut correptum? *Io. Sarisb.* : 27 inaniter r. l. ap. *Io. Sar. l. c.*
 ruborem vel Y : ruboremque fervereo *Io. Sarisb.* : 28 et] aut
Falsterus ap. Kr. l. c. : (§ 9) 29 enim] = ε: enim ei ε : 31 tu hoc age]
 — *Fulv.* : age huc usq; Summa P; post age de suo et sine iracundia mea
 retunde servilem contumaciam etc. add. *Io. Sarisb.* : (§ 10) 32 Tauri
 om. T; thauri V : 33 Gr et gr R : et ἀναλγήσεως] = ε: om. ε
 ANAATHCIAN P [non] = ε: om. ε : 34 aliud Gr id R
 ANAMFETON P ANAATHTRON T : ET PTY : ANACERTON P
 ANACERTON Vrb. : 35 ebetem R : et] = ε: ac RYε : Nam] :
 R : sicut] om. ε

philosophi 'affectus' vel 'affectiones', Graeci 'πάθος' appellant, ita huius quoque motus animi, qui cum est ulciscendi causa saevior 'ira' dicitur, non privationem esse utilem censuit, quam Graeci 'στέργειν' dicunt, sed mediocritatem, quam 'μετριότης' illi appellant.

VPRTY

36 affectus *R* || πάθος ε: ΠΑΘΗ *V* . ΠΑΘΗ. *PT* ΠΑΘΗ *Y* patei
R || 37 qui cum] quicumq; *Y* || saevior] = ε: senior *R* saevior ε ||
 38 priua. [esse *T* || quam — dicunt] *om. R* || 39 quam — appellant]
om. R || μετριότης] *Vm. rec. ε: METPIOTTA VPT METPIOTTA Y* ||

Agellii noctū Atticā, libⁱ p^m explic. Incipiūt capla libri .II. et post lemmata Expliciūt capla. Incip lib .II. *V* 1¹/₈ lin. vac. rel. inc. lemmata libri II, item post lemmata una lin. vac. rel. inc. lib. II utrobique sine inser. in *P* Ric desunt capitula libri secundi qui incipit *R* EXPLICIT LIBER .I. *TY* ||

A. GELLII

NOCTIVM ATTICARVM LIBER SECVNDVS.

I.

Quo genere solitus sit philosophus Socrates exercere patientiam corporis;
deque eiusdem viri temperantia.

Inter labores voluntarios et exercitia corporis ad fortuitas 1
patientiae vices firmandi id quoque accepimus Soeraten facere
insuevisse: stare solitus Socrates dicitur pertinaci statu perdius 2
atque pernox a summo lucis ortu ad solem alterum orientem, in-
conivens, immobilis, isdem in vestigiis et ore atque oculis eundem
in locum directis cogitabundus, tamquam quodam secessu mentis
10 atque animi facto a corpore. Quam rem cum Favorinus de 3
fortitudine eius viri ut pleraque disserens attigisset: 'πολλάκις',
inquit, 'ἐξ ἡλίου εἰς ἡλὶον εἰσπήκει ἀστραβέστερος τῶν πρέμνων'.

VPRTY

LIB. II c. I *exstat in TY* || *AÜ inscr. TY* || (*lemm.*) 3 temperantia] s
(*Scheff.*); *IMercier teste i prob. Falstero ap. Kr. l. c. p. 140, ad sententiam certe*
recte: patientia (pacientia P paciencia V) libri parcimonia g parcentia i;
cogitaverit quis de parca abstinentia; sed emendatio in incerto est ||
(§ 1) 4 exercitia Y || 5 vires *Thysius* || vices — insuevisse] = *Fulv.*
nisi quod Socratem inde ut ex PR refert g || firmandi] = *sz: firmamen-*
tum s firmandas Thysius || Socraten] *PT: socratē et socratem* ||
(§ 2) 6 ptinati V || 7 pnoix P || alterum] iterum *ILMarres de Favorini*
rit. etc. p. 130 || i|cömune (s post e sup. lin. add.) Y inconivens *Colvius*
ad Apul. met. t. II 144 Oud. || 8 iisdem R hisdem Y || 9 quo clam
P || (§ 3) 11 viciis V || disserere R || πολλάκις — πρέμνων] (*Gr. R* ||
ROMARIC Y || 12 ἐξ—πρέμνων] *om. TY* || ἡλίου] s: *HAEIOT VP* ||
εἰσπήκει] s: ICTHKI VP || ἀστραβέστερος] s: *ACTPABECTEPOE VP* ||
πρέμνων] s: HPEMNON V PEANON P

4 Temperantia quoque fuisse cum tanta traditum est, ut omnia
 5 fere vitae suae tempora vallitudine inoffensa vixerit. In illius
 etiam pestilentiae vastitate, quae in belli Peloponnesiaci prin- 15
 cipis Atheniensium civitatem internecivo genere morbi depopulata
 est, is parcendi moderandique rationibus dicitur et a voluptatum
 labe cavisse et salubritates corporis retinuisse, ut nequaquam
 fuerit communi omnium cladi obnoxius.

II.

Quae ratio observatioque officiorum esse debeat inter patres filiosque in
 discumbendo sedendoque atque id genus rebus domi forisque, si illi
 magistratus sunt et patres privati; superque ea re Tauri philosophi
 dissertatio et exemplum ex historia Romana petitur. 5

1 Ad philosophum Taurum Athenas visendi cognoscendique
 eius gratia venerat V. C., praeses Cretae provinciae, et cum eo
 2 simul eiusdem praesidis pater. Taurus, sectatoribus commodum
 dimissis, sedebat pro cubiculi sui foribus et cum assistentibus
 3 nobis sermocinabatur. Introivit provinciae praeses et cum eo 10
 4 pater; assurrexit placide Taurus et post mutuam salutationem
 5 resedit. Allata mox una sella est, quae in promptu erat, atque,
 dum aliae promebantur, apposita est. Invitavit Taurus patrem

VPRTY

(§ 4) 13 est] om. T (§ 5) 15 in belli Peloponnesiaci principiis
 Atheniensium civitatem ex Fule. (PRLinc.) scribendum esse dicit g

Peloponnesiaci principiis s: peloponnesi acipncipis (is ex iis corr.) V
 pelopensiacri pncips P peloponnessi ac pncipis R peloponnesi acri-
 principis T peloponnessi ac pncips Y 16 internecino et internecine
 s 17 is non pro nom. sing., sed pro dat. pl. habendum esse censeo =
 iis, quod scribi iussit g moderandique] = r: morandique R
 uolūtatum P uolūtatum R

II. II et III s. 2 et 3 numeratur in s part., ubi inde a vocc. Quid
 autem § 12 lin. 32 cap. tertium inc. § 1—10 in usum suum convertit Io.
 Sariater. Policr. IV 7 (lcm.) 3 sedendoque] scribendoque P id
 genus] g: ingenus VP in id genus s Inde a voc. si norum lemma
 inc. F signatum in V, in mg. F itilem posuit P; III s. 3 inscr. s part.
 4 sunt] V s: sint P (§ 1 sq.) 6 thaurum V 7 et--pater] et pater
 eius, sed privatus Io. Sar. l. l. pater taurus. Sectatoribus VP
 9 dimisis V (§ 3) 10 preeses provincie V (§ 5) 12 est mox una
 sella P

praesidis, uti sederet. Atque ille ait: 'Sedeat hic potius, qui 6
 15 populi Romani magistratus est'. 'Absque praeindicio', inquit 7
 Taurus, 'tu interea sede, dum inspiciamus quaerimusque, utrum
 conveniat, tene potius sedere, qui pater es, an filium, qui
 magistratus est'. Et, cum pater assedisset appositumque esset 8
 aliud filio quoque eius sedile, verba super ea re Taurus facit
 20 cum summa, dii boni, honorum atque officiorum perpensatione.

Eorum verborum sententia haec fuit: in publicis locis atque 9
 muneribus atque actionibus patrum iura cum filiorum, qui in
 magistratu sunt, potestatibus collata interquiescere paululum et
 conivere, sed cum extra rempublicam in domestica re atque vita
 25 sedeatur, ambuletur, in convivio quoque familiari discumbatur,
 tum inter filium magistratum et patrem privatum publicos honores
 cessare, naturales et genuinos exoriri. 'Hoc igitur', inquit, 'quod 10
 ad me venistis, quod colloquimur nunc, quod de officiis discep-
 tamus, privata actio est. Itaque utere apud me his honoribus
 30 prius, quibus domi quoque vestrae te uti priorem decet'.

Haec atque alia in candem sententiam Taurus graviter 11
 simul et comiter disseruit. Quid autem super huiusmodi patris 12

VPR

(§ 6) 14 Atque] VRs: Adquo P At s; Sarisb. 'mallem Ad quae;
 possis etiam Atqui legere, ut ab hoc verbo incipiat sermo patris. Illud tamen
 praefero. Certe vulgatum atque non uno nomine displicet' c (cf. Fleckeisenum
 krit. Miscellen p. 23 sqq.) || sedeait R || (§ 7) 16 sede, dum inspiciamus
 Ald. cf. h^{ra} 37 sq.: sede. dū cū inspiciamus P sede. cum inspiciamus
 VRs (sede: quum inspiciamus e) sede dum conspicimus Sarisb. sededum,
 cum inspiciamus i sede, dum circumspiciamus || utrum] quid Sarisb. || 17 sq.
 qui gerit populi Romani magistratum Sarisb. || (§ 8) 18 apporūque R ||
 19 quoque eius sedile] om. Sarisb. || 20 summa boni, aequi, honorum
 [sic eae, quibus ulor, edd.; leg. homorum] Sarisb. || (§ 9) 21 haec fere
 fuit Sarisb. || 22 atque actionibus] om. Sarisb. || iura] causa v. l. ap. Sar.
 in] om. R || 23 sunt aut potestatibus Colerus parerg. c. XX p. 73 sq.
 cum Sarisb., qui in magistratibus aut potestatibus sunt collata || inter
 quiescere P || et paulum connivere Sarisb. || 24 indomesticare V ||
 25 .In V || familiaris VPR || discumbatur] P_s: discumbetur VRs ||
 27 genuinos] PRs: genui nos V geminos s || (§ 10) 28 discertamus cf
 disertamus edd. Sarisb. || 29 prius-actio R || me] = r: nos R ||
 his] = s: iis s || 30 prior e || prius huc usq; quibus P privilegiisque
 quibus non recte (cf. ann. ph. 117, 255 sq.) inde g || vestrae] s. uestre
 VPRs: nostre s || priorem decet] = r: oporterecet R ||

atque filii officio apud Claudium legerimus, non esse ab re
 13 visum est, ut adscriberemus. Posuimus igitur verba ipsa Qua-
 drigarii ex annali eius sexto transcripta: Deinde facti 35
 consules Sempronius Gracchus iterum, Q. Fabius
 Maximus, filius eius qui priore anno erat consul. Ei
 consuli pater proconsul obviam in equo vehens venit
 neque descendere voluit, quod pater erat, et, quod
 inter eos sciebant maxima concordia convenire, lieto 40
 res non ausi sunt descendere iubere. Ubi iuxta venit,
 tum consul ait 'quid postea?'; lictor ille, qui appare-
 bat, cito intellexit, Maximum proconsulem descendere
 iussit. Fabius imperio paret et filium collaudavit,
 cum imperium, quod populi esset, retineret. 45

III.

Qua ratione verbis quibusdam vocabulisque veteres immiserint h litterae spiritum.

- 1 H litteram sive illam spiritum magis quam litteram dici oportet, inserebant eam veteres nostri plerisque vocibus verborum 5 firmandis roborandisque, ut sonus earum esset viridior vegetiorque;

VPR

(§ 12) cf. adn. ad lemm. § 33 ab re] sic etiam (non abs re) R

(§ 13) 34 cadrigarii R || 35 annalib' R || Q. Claudii Quadr. ann. lib. VI fr. 57 p. 224 Pet. || 36 consul eōm prōnūs P || graccus VP || iterum, Q.] c: iterumq; et iterumque || 37 qui] om. R || ei aspāt R || 38 obviam] om. R || 39 Neque descendente ultro, quod g || Quod pater erat et quod IdeGloeden AG q. ad ius p. p. 17 sq. adn. k || 41 iubere ubi V || 42 quid postea?] VPRi (interrog. sign. add. h) cf. de hac formula FHand Tursell. IV 504: quod postea et Descendere iube. Quod postea s Descendere iube. Quod posteaquam e quid opstat? OHirschfeld stud. Vindob. 3, 108 sq. || lictori illi qui apparebat. Cito intellexit. i || 43 'Illud cito mendosum existimo. Cui enim usui? nisi vero consuli placeat non habeo quod restituiam. Fortasse tamen per traiectionem legendum intellexit cito (vel illico) Max.' c; 'an dictum?' HPeter ||

III. IV s. 4 signatum in s part. et sic per hunc librum in his codd. numerantur capita deinceps; in VP lemma cum parte posteriore lemmatis praecedentis cohaeret indeque in capp. numerandis ritium non oritur || § 1) 5 prerisque R || 6 uececiorque R ||

atque id videntur fecisse studio et exemplo linguae Atticae. Satis notum est, Atticos 'ἰχθύς' et ? pronomen et multa itidem 2 alia, contra morem gentium Graeciae ceterarum, inspirantis primae litterae dixisse. Sic 'lachrymas', sic 'sepulchrum', sic 'ahenum', 3 sic 'vehemens', sic 'incohare', sic 'belluari', sic 'halucinari', sic 'honera', sic 'honustum' dixerunt. In his enim verbis omnibus 4 litterae seu spiritus istius nulla ratio visa est, nisi ut firmitas et vigor vocis, quasi quibusdam nervis additis, intenderetur.

15 Sed quoniam 'aheni' quoque exemplo usi sumus, venit nobis 5 in memoriam, Fidum Optatum, multi nominis Romae gram-

VPR

7 atice R : (§ 2) 8 satis enim notum x; fort. ac (quod post litt. ac facile excidere poterat) satis notum : ἰχθύς in accentu et in spiritu ponendo varie peccant ε; ἰλλός Lobeckio ad Ai. v. 1297² velle videbatur GHermann, sed non recte verba viri summi ibi adscripta intellexerat. : ἰχθύς & ἰπός & multa σ : ἰχθύς ἰπός .i. piscem pauperem (immo piscem, trum g) accentibus et spiritibus varie et om. et mutatis e ἰχθύς ἰπός (s. ἰπός) .i. piscem sacrum Cael. Rhodiginus AL VII 12 : et] xat ε; om. ε : ? pronomen] i. e. IPRON h' I p. 11 sqq.: IPPON VP ippō R ἰππός et ἰπός etc. ε ἰχθύς Ios. Scaliger; al. vr. dd. conii. congressi l. l. p. 12 : 9 alia: citra e talia contra (?) mss. teste g : inspirantis (acc. sc. plur.) primae litterae] inspirantes primae lit(ttFalst.)erae ed. Paris. a. 1536; Falsterus ap. Kraus. l. c. p. 140. recte, si librarii dativum primae litterae pro genitivo habuerunt eique voc. praecedens inspirantes in inspirantis mutantes adaptarunt, ut res sese habere certe potest: videtur quaesitus nitor 'inspirans litera' pro aspirata. Quamquam possis cogitare 'inspirantes primam literam.' Sed nihil ausim mutare g; nec mutatione opus est : (§ 3) 10 lachrymas Ven. 1472: lacrumas V lac rumas P lac rumas s sup. lin. add. p. (ad mg. X in P) lacrimas R latrinās Rom. 1472 : sepulchrum VR : 11 uhehemens V : incohare] h. quod ordo exemplorum propositorum efflagitat, cum sic demum singula aspirationis genera recte dispartiantur: duo enim exempla conson. e aspiratae tum sequuntur tria litt. h inter duas vocales interpositae, quattuor aspirationis in ipso vocabulorum initio collocatae: inchoare R inchoare VPε : sic] = r: ε R : elluari R : (§ 4) 13 ipsius istius. V : 14 vigor] P m. rec. ε: uicor VPR : (§ 5) 15 usi fuimus ε : 16 Fidum Optatum] hominis ceterum ignoti (cf. k 106) nomen nunc servandum duxi, cum illa aetate et interdum iam paulo antea talis duorum cognominum coniunctio invenitur: et Fidus quidem tamquam unicum hominis alicuius nomen invenitur CIL II 2497 Fidus Pultari (?) f., at gentis Fidae, quod sciam, nulla fit mentio ac vel C. Fiduli nomen ap. Cic. in Vat. or. § 31 olim vulgatum nomini Fibuli ex cod. Par. 7794 cessit; nota contra Fidia gens cf. modo ind. IRNL et CIL II, unde

maticum, ostendisse mihi librum Aeneidos secundum, mirandae vetustatis, emptum in sigillariis viginti aureis, quem ipsius Vergili fuisse credebatur. In quo duo isti versus cum ita scripti forent:

29

Vestibulum ante ipsum primoque in limine Pyrrus

Exultat, telis et luce coruscus aena,

6 additam supra vidimus h litteram et 'ahena' factum. Sic in illo quoque Vergili versu in optimis libris scriptum invenimus:

Aut foliis undam trepidi despumat aheni.

25

VPR

olim Fidius Optatus temptari; Optati certe cognomen satis frequens mutari non debebat, de quo v. Barthium ad Stat. silv. V 2, 152 coll. Imhofio de silv. Stat. cond. crit. (Hal. 1859) p. 7; Sieversio Leben des Libanius p. 161, 38 add. cum exemplis ap. Or.-Henz. 7379 atque in CIL I 1063 propositis, tum iis, quae in indicibus CIL et IRNL congesta sunt; ex his omnibus maxime huc quadraret Caelius Optatus, Frontonis amicus, a literis igitur certe haud alienus (Front. ad am. ep. I 9 p. 180 Nab.), quem tamen h. l. inferre temerarium erat: fidum obtatum R Fidum optatum e Fidum optatumque ed. Par. 1508; Iunt. fidum, optatumque Ald.; fidum opinatumque C Barthius adr. 35, 7; Ph. Carolus, at v. Falsterum mem. obsc.⁹ p. 147 Fidium Optatum h. Optatum] om. Tortellius Arretinus de orthogr. dict. e Gr. tract. f. 1r; at id non magis ad h. l. recensendum facit quam quod ibid. om. vocc. in sigillariis, quod contra Osannum ad Apul. q. f. p. 60 monitum esse relin. multinominis V 19 uirgili V: uigilli R uirgili Pz [credebatur] = s: credebat s Verg. Aen. II 469 sq. 21 primo in R [Pyrrus] Verg. Pal.: pirrus VR Pyrrhus s cum Verg. Med., sched. Vat. pirrus P 22 Exultat] s, codd. Verg.: exaltat P exastat R [exathathelis V] coruscus P Verg. Bern. a m. pr. chomuscus V [aena] c, codd. Verg., Arus. Mess. p. 459, 22 K: ahena codd. Gell. et Macr. Sat. V 12, 2 23 ahena] s: ahenam VRps hahenam P (§ 6) 24 ugi R: uergillii V uirgili Pz uersum VR Verg. Georg. I 296 25 Aut] ex v. ap. Verg. praecedente Aut dulcis musti Volcano decoquit umorem desumpsit G.: Et h. l. Verg. [trepid] VPRs Verg. Pal. m. alt. et Gud. Serr. ad h. l.: tepidi s Verg. Pal. pr. trepidis eiusd. Med. Rom. [dispumat s, Verg. Bern. b despumat R] ahenis] = Serr.: aenis Verg. Rom. aeni Vergiliani ap. Ribb. vell.

IV.

Quam ob causam Gavius Bassus genus quoddam iudicii 'divinationem' appellari scripserit; et quam alii causam esse eiusdem vocabuli dixerint.

5 Cum de constituendo accusatore quaeritur iudiciumque super 1
ea re redditur, cuinam potissimum ex duobus pluribusve accusatio
subscriptiove in reum permittatur, ea res atque iudicium cognitio
'divinatio' appellatur. Id vocabulum quam ob causam ita factum 2
sit, quaeri solet.

10 Gavius Bassus in tertio librorum, quos de origine 3
vocabulorum composuit: divinatio, inquit, iudicium ap-
pellatur, quoniam divinet quodammodo iudex oportet,
quam sententiam sese ferre par sit. Nimis quidem est 4
in verbis Gavi Bassi ratio imperfecta vel magis inops et ieiuna.

15 Sed videtur tamen significare velle, idcirco dici 'divinationem', quod 5
in aliis quidem causis iudex ea, quae didicit quaeque argumentis
vel testibus demonstrata sunt, sequi solet, in hac autem re, cum
eligendus accusator est, parva admodum et exilia sunt quibus
moveri iudex possit, et propterea quinam magis ad accusandum
20 idoneus sit quasi divinandum est.

Hoc Bassus. Sed alii quidam 'divinationem' esse appellatam 6
putant, quoniam, cum accusator et reus duae res quasi cognatae

VPR

IV (lemm.) 2 Gavius] v. § 3 et 4; recte se habere hoc nomen. de quo olim
dubitatum est, docet inser. Osc. XV M.; IRXL1483; Orell. Onomast. Tull. p. 269
add. p. Sest. § 72; 74 etc.: gavius VPz x gavius et c. s C. e | 3 scripserit] VPz:
scripsit s e (et sic x) | 4 dixerint] x: dixerunt | (§ 1) 5 super ea re] =
P m. rec.: superare P | 6 accusatio V | 7 subscriptiove] vel sub-
scriptiove VPz: subcriptione R subscriptione s | iudicium R
8 appellatur R | (§ 3) 10 Gavius] VPRz: gavius s C. e gavius x | Gar.
Bass. de orig. voc. et verb. lib. III fr. 3 Lersch. philol. 1, 618 | 11 com-
posuit R | appellatur R | 12 divinet] Fuhr. og: diuine VPR diuinare
s | quodammodo iudex oportet] = Fuhr. | index] = ss: iudicem s
(\$ 4) 13 quidem] = p: quidam P | 14 Gavi] VRz: gavi P, gavi
s C. e Gavi x | inops VB | (§ 5) 15 tamen] = s: cum e | 16 quae]
add. e | didicit] = s: dicit s | didicit quacque] diserte IdeGloeden
AG quae ad ius pert. p. 18 adn. l. | q: R | 17 acutem R | (§ 6)
21 appellatam R | 22 accusator V | cognatae] s. cognate e: cognitae
et cognite

coniunctaeque sint neque ultra sine altera constare possit, in hoc tamen genere causae reus quidem iam est, sed accusator nondum est, et ideo quod adhuc usque deest et latet divinatione sup-25 plendum est, quisnam sit accusator futurus.

V.

Quam lepide signateque dixerit Favorinus philosophus, quid intersit inter Platonis et Lysiae orationem.

Favorinus de Lysia et Platone solitus dicere est: 'Si ex Platonis', inquit, 'oratione verbum aliquod demas mutesve atque id commodatissime facias, de elegantia tamen detraxeris; si ex Lysiae, de sententia'.

VI.

Quibus verbis ignaviter et abiecte Vergilius usus esse dicatur; et quid his, qui improbe id dicunt, respondeatur.

Nonnulli grammatici aetatis superioris, in quibus est Cornutus Annaeus, haut sane indocti neque ignobiles, qui commentaria in Vergilium composuerunt, reprehendunt quasi incuriose et abiecte verbum positum in his versibus:

VPRTY

23 coniunctaeque R | sunt P | ultra R | 24 accusator ē V | 26 est] es PR |

V (lemm.) 2 signateque] *Falsterus ap. Kraus. l. c. p. 140 (cf. II 6, 6; XIII 25, 32), quod receperam, tum etiam a p. ex eiusdem Falsteri aduott. mss. commendatum inveni: designate q V designateque rell. praecedentibus de litt. perperam geminatis* || (§ 1) 4 *Coll. Diag. L. III 1, 24 sq. (Favor. fr. 22 p. 110 Marr.) ad Favorini π. παροχαιης ισοπλας lib. VIII scite rettulit m^a* || 5 demas mutesve] = r: de masmutessue V | mutesue P | 6 commodatissime] = ες: commodissime ε | detraxeris R ||

VI. *Erstat in TY: AGEI inser. T AGELLIVS Y; exscripsit Macr. Sat. VI 7, 4 sqq.* | (lemm.) 3 his] = ε: his ε | improbe id] h. cf. h^a 38 sq.: id improbe *Steph. improbe libri improbandum id p.* || (§ 1) 4 grammatici] ps: grammatici VR grammaticis P ex grammaticis T ex grammaticis Y | superis r siperis ut vid. R || 5 haud X aut VR | 7 possitum R ||

Candida succinctam latrantibus inguina monstria
 Dulichias vexasse rates et gurgite in alto
 10 A! timidos nautas canibus lacerasse marinis;
 vexasse enim putant verbum esse leve et tenuis ac parvi 2
 incommodi, nec tantae atrocitati congruere, cum homines repente
 a belua immanissima rapti laniatique sint.

Item aliud huiusmodi reprehendunt: 3

15 Quis aut Eurysthea durum
 Aut inlaudati nescit Busiridis aras?

Inlaudati parum idoneum esse verbum dicunt, neque id satis
 esse ad faciendam scelerati hominis detestationem, qui, quod
 hospites omnium gentium immolare solitus fuit, non laude indignus,
 20 sed detestatione execrationeque totius generis humani dignus esset.

Item aliud verbum culpaverunt: 4

Per tunicam squalentem auro latus haurit apertum,
 tamquam si non convenerit dicere 'auro squalentem', quoniam
 nitoribus splendoribusque auri squaloris inlucies sit contraria.

AVPRTY

8 Verg. *Ecl.* VI 75 sqq. (non *Cir.* r. 59 sqq., ubi Deprensos nautas
 audit versus extremi initium) : succinctam VR : latrantibus sub-
 cinctam Verg. *Rom.* : inguina V : 9 uexasq; R : 10 A] PY
 codd. Verg. cf. Wagner Verg. ed. Heyn.⁴ V 381: at T aut et haud & cf.
 adn. sq. : A! timidos] atimidos R attimidos V : canibus] ex can-
 tabimus corr. Verg. *Med.* : latrasse P *Cir.* Rehdigeranus : (§ 2)
 11 esse] om. TY : parvi incommodi] = &: parvi commodi TY parū
 cōmodi P : 12 atrocitat R : 13 rupti V : (§ 3) Verg. *Georg.* III
 4 sq. : 15 Eurysthea] Y: eurystea T eurysthea V eurystea R; eurystia
 &: om. P : 16 inlaudatis nescit Verg. *Pal.* : aras] ex arces corr.
 Verg. *Med.* : 17 idoneum V : uerbum esse V : 19 dignus P :
 20 detestatione] codd. *Macr.* l. I. § 5 atque ita legit *Amm. Marc.* XIV
 11, 3 cf. *eund. ibid.* 7, 8 et h. *Herm.* 8, 285, 10; 298; digni detestatione
 etiam *Lact. inst.* V 20, 8 (indicavit CEGeorges): *Muretus* cpp. II 6: x: et
 detestatione *mg.* *Gryph.* detractatione T; de retractatione VR de re-
 tractione P detractatione Y (detetione inde non recte offert *Muretus*) P m.
 rec. & detetione *Fulv.* deprecatione p : a totius h. l. inc. A : litt.
 us esset eran. in A : (§ 4) cf. *Non. l. ad § 19 sqq. l.* : (§ 4) sq. 21 ALIVT
 A : 22 Verg. *Aen.* X 314 : squalentem auro V : 23 QVA *rell.* in
 ligatura A : HAVRI] TAMPERTVM A : 23 convenerit] A; conuenerint
 VPRt conueniret Y nenerint T : 24 splendoribusque] ATY; splen-
 didioribusque VPR : auri] au P pr. : litt. SQVA eran. in A :
 inlucies R : 24 sq. *litt.* rla sed dene in *ligat.* delitescunt in A

- 5 Sed de verbo vexasse ita responderi posse credo: Vexasse 25
grave verbum est factumque ab eo videtur quod est 'vehere', in
quo inest vis iam quaedam alieni arbitrii; non enim eui potens
est qui vehitur. 'Vexare' autem, quod ex eo inclinatum est, vi
atque metu procul dubio vastiores. Nam qui fortur et rapsatur
atque huc atque illuc distrahitur, is 'vexari' proprie dicitur, sicuti 30
'taxare' pressius crebriusque est quam 'tangere', unde id procul
dubio inclinatum est, et 'iactare' multo fusius largiusque est quam
'iacere', unde id verbum tractum est, et 'quassare' quam
6 'quaterere' gravius violentiusque est. Non igitur, quia volgo dici
solet 'vexatum esse' quem fumo aut vento aut pulvere, propterea 35
debet vis vera atque natura verbi deperire, quae a veteribus, qui
proprie atque signate locuti sunt, ita ut decuit, conservata est.
- 7 M. Catonis verba sunt ex oratione, quam de Achaeis
scripsit: Cumque Hannibal terram Italiam laceraret
atque vexaret; 'vexatam' Italiam dixit Cato ab Hannibale, 40
quando nullum calamitatis aut saevitiae aut immanitatis genus
8 reperiri queat, quod in eo tempore Italia non perpressa sit. M.
Tullius III. in Verrem: Quae ab isto sic spoliata atque
direpta est, non ut ab hoste aliquo, qui tamen in

AVPRTY

(§ 5-8) Cf. *Serv. amplif. ad Verg. Ecl. VI 76* : (§ 5) 27 vis iam] A:
iam vis rell. : arbitri VR : 28 eo] veho mg. *Gryph. a.* 1537; 'e vet.
Fr. Daniel teste c : 29 vastiores] A; vastiore est *ed. Rom. a.* 1472;
Macr. l. c. § 7: inclinatum est rell. : qui] AT (ex sil.) P m. rec.:
Macr. § 8: om. PVRYS : fer Y : rapsatur] A c. h^o 19 sq.: raptatur
VPRTY₅ *Macr.* rapitur s : 30 distrahitur V : sicuti] = r: sicuti R :
31 taxare] TARE A; om. R : psius R : in tange expl. A : 34 qua-
tere] = P m. rec.: quate re P catere R quatetere V : est] om. V :
(§ 6) 36 natura] = codd. *Macr.*: nativa g et mg. codd. *Macr. Gryph.* :
verbi] om. T : autib; R : (§ 7) Catonis Cens. de Achaeis or. fr. p.
112 sq. M.²: p. 55 coll. p. LXXXVI Iord.: eadem ap. *Servium et op.*
Macr. § 10 II. II. : 38 marcatonis Y : st h ex ore R : acheis
PRTY₅ hacheis V atheis s : 39 Hannibal] = rs: annibal R hanibal P₅ :
laceraret — Italiam] post Italiam om., in mg. m. ant. add. in Y : 40 ab
hannibale dixit Cato R : Hannibale] = s: hanibale P₅ : 42 per-
pressa] e posterius aut in a aut ex a corr. in R : (§ 8) Cic. in Verr. II.
IV § 122 : 43 Tullius III (s. III s. quarto)] TY codd. *Macr. l. l.*
§ 11: tullii. III PR tullii inl V tullium et tullius s : ppliata P :

45 bello religionem et consuetudinis iura retineret, sed
ut a barbaris praedonibus vexata esse videatur.

De 'inlandato' autem duo videntur responderi posse. Vnum 9
est eiusmodi: Nemo quisquam tam efflictiis est moribus, quin
faciat aut dicat nonnumquam aliquid, quod laudari queat. Vnde
50 hic antiquissimus versus vice proverbii celebratus est:

Πολλάκι γὰρ καὶ μωρὸς ἀνὴρ μάλα καίριον εἶπεν.

Sed enim qui omni in re atque omni tempore laude omni 10
vacat, is 'inlaudatus' est isque omnium pessimus deterrimusque

VPRTY

45 religionem] = *Macr., Cic. Reg., Guelf. duo, Leid.*: religionum
al. *Cic. codd.* [retineret] = *Macr. et codd. Cic. Lagomars. (?)*: con-
tineret *codd. Cic. modo l. cum Erf. cf. LSchicabe phil. 30, 343* || 46 esse
videatur] esset *Serv. l. l.* || (§ 9) *Cf. Serv. ad Georg. III 5 (coll. schol.*
Bern. ibid.; Serr. ad Aen. VII 11; Macr. Sat. III 5, 9) || 48 huiusmodi
RY eiuscemodi § efflictiis] *Muretus epp. II 6; x cum Macr. l. c. § 12:*
efflictiis VPTY efflitis R effectis et efferatis (sic *Falsterus ap. Kraus. p.*
140) § offeris e || 49 aliquid] = *P m. rec. §: aliquis VP* || quod
laudari] in *mg. add. Y* || 51 Proverbialem hunc versum praeter *Macr.*
l. l. § 12 et Stob. profert floril. IV 21^a Mein. et Diogen. VII 81 (D. Vind.
III 68); Apostol. XIV 69 cum locis in ed. Gott. ibi adnotatis I 300 sq.;
II 47; 620 cf. RÜnger de Tanusio Gemino p. 22 || *Graeca, 4—5 litt.*
spat. rel. in Y, om. TY, codd. Macr. praeter Par.: gr R || γὰρ καὶ
μωρὸς] h praecedente fere *Gatakero adv. misc. I 7 cum Macrobi, testis*
antiquissimi, Par.: ΚΑΙΚΗΠΟΙΠΟC VPς(κτ,πρρρρς = 'v. c.' s) καὶ κηπρρρς et
καὶ κῶπρρρς §, quas librorum lectiones particula γὰρ post καὶ male gemi-
natum eiecta ortas esse arbitror, nisi γὰρ a *Macr. insertum est et ap.*
Gell. το: excidit, quam sententiam a me olim litteris consignatam etiamnunc
a *Cobeto propositam video Mnemos. n. s. VI 111* Πολλάκι τοι καὶ (Πολλάκις
καὶ et Πολλάκι καὶ et Πολλάκι al.) μωρὸς auctores *Graeci cf. paroemiogr. Gr.*
II. II. cum ev. II. || ἀνὴρ] = §: *ANH Vς* || μάλα καίριον] = §: *Macr.:*
μάλα καίριος § *κατακαίριον auctt. Gr. fere omnes κατὰ μοῖραν Macar.*
VII 29 || alts *v. l. auctt. Gr. ταῦτα Macar.* || (§ 9 sq.) *Gracum hunc*
versum pro insiticio habet, insq. Sed enim—deterrimusque est tribus
senariis includere studet Des. Erasmus adag. II 9, 34 p. 594 ed. Bas. a.
1559 || (§ 10) 52 qui in omni Y || 53 deterrimusque] = v:
deterrimus VT (ni is enclit. que potius in voc. isque om., quod ex
coll. non satis elucet) deterimusque Y: teterrimus [que] 'in ora libri sui'
Broukhuisius prob. Burmanno AL I 173^b, improb. Oudend. ad Apul. Met.
lib. III p. 184^a ||

est, sicuti omnis culpa privatio 'inculpatus' facit. 'Inculpatus' autem instar est absolutae virtutis; 'inlaudatus' quoque igitur finis 55
11 est extremae malitiae. Itaque Homerus non virtutibus appellan-
dis, sed vitiis detrahendis laudare ampliter solet. Hoc enim est:

Τὸ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην,

et item illud:

Ἐνθ' οὐκ ἄν βρίζοντα ἴδοι; Ἀγαμέμνονα δέον, 60

Οὐδὲ καταπτώσσοντ', οὐδ' οὐκ ἐθέλοντα μάχεσθαι.

12 Epicurus quoque simili modo maximam voluptatem privationem
detractionemque omnis doloris definivit his verbis: Ὅρος
τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν ἢ παντός τοῦ ἀλγοῦντος
13 ὑπεξείρεσις. Eadem ratione idem Vergilius 'inamabilem' 65

VPTY

54 inculpatus R | 55 instar R | *** absolutae virtutis est (in
init. est eras.) T | 56 malitiae] = ε: malitiae p militiae TYε militiae
P militiae VR | (§ 11) 57—61 Hoc—μάχεσθαι.] om. TY: gr. R |
57 sq. est Ἡδὴ μάντις ἀνύμων (Hom. II. I 92) et Τὸ—πετέσθην ε est
Ἡδὴ μάντις ἀνύμων. ε | Hom. II. V 366; 768; VIII 45; X 530; XI
281; 519; XXII 400; Od. III 484; 494; XV 192; hymn. in Cer. 379 |
δ' οὐκ] ε: ΔΟΥΚ VP δὲ οὐκ ε | ἄκοντε] = ε: ἀέκοντε ε, v. l. ap. Hom.
cf. ILaRoche ad Od. III 484 adn. coll. eiusd. Hom. Untersuch. p. 98 |
59 illud] aliud P | Hom. II. IV 223 sq. | 60 Ἐνθ'] = ε: ἐνθα ε |
βρίζοντα] = ε: ὑβρίζοντα et βρίζοντα ε | ΒΡΙΖΟΝΤΑΔΟΙΟ P | ἔνθ' et
ἔθ' ε, v. l. ap. Hom. | δέον] = ε: ΔΕΙΟΝ VPε | 61 καταπτώσσοντ']
Pε: ΚΑΤΑΠΤΩΣΣΟΝΤ Vε καταπτώσσοντα et καταπτώσσοντες ε καταπτώσσοντα
v. l. ap. Hom. | ΟΙΚ P | (§ 12) Idem Epicuri dictum ex Plut. de
Hom. lib. II iterum offertur c. 9, 2 (cf. m 704); praeterea cf. Plut. qu.
conv. II 2, 2; non posse suar. etc. 3, 10; D. L. X 139; Sex. Emp. adv.
math. IX § 165 p. 426; I § 273 p. 661; § 283 p. 664 Bk.; Cl. Alex. comp.
II 21 § 127 p. 495 Pott.; Cic. de fin. I § 38 cum p ad § 37 et de off. III
§ 118 cum Beleri adn. etc. coll. HRittero Gesch. d. Phil. III 452 sqq.; Zeller
Phil. d. Gr. III 1^a 440, 2; Gomperzio act. gymn. Austr. 1866, 708 |
62 maximam simili modo R | voluptatem] = y: voluntatem Y |
privationem detractiōemque] = λ: Macr. § 15: priuationem detractiōem
detractiōemque; P detractiōem priuationemque ε priuationem, detractiōem
deiectiōemque Otho | 63 sqq. his verbis—ὑπεξείρεσις] om. R | 64 μεγέ-
θους—τῶν] exstant haec et ap. Macr. l. c. et ap. G. II 9, 2 aliisque ll.
supra ll.; post τῶν om. h. l. libri; add. I Brodacus misc. IV 26, 2 | παντός]
om. pars codd. Epic. teste vet. cuiusdam Epicurei fragmenti, a Gomperzio l. |
65 ὑπεξείρεσις] ε: ΥΠΕΞΕΙΡΕΣΙΣ VPTY ὑπεξείρεσις, etc. ε ἐξείρεσις
πάν(τ)α τὰ ἀλλῶς [ἐχ]οντα ἀν(τ)ίπατα teste Epicureo modo l. | (§ 13)
65 ratione] r: ratio R | Verg. Georg. IV 479; Aen. VI 438 |

dixit Stygiam paludem. Nam sicut 'inlaudatum' κατὰ στέργειν 14
 laudis, ita 'inamabilem' κατὰ amoris στέργειν detestatus est.
 Altero modo 'inlaudatus' ita defenditur: 'Laudare' significat prisca 15
 lingua nominare appellareque. Sic in actionibus civilibus auctor
 16 'landari' dicitur, quod est nominatus. 'Inlaudatus' autem est, 17
 quasi inlaudabilis, qui neque mentione aut memoria ulla dignus
 neque umquam nominandus est, sicuti quondam a communi con- 18
 silio Asiae decretum est, uti nomen eius, qui templum Dianae
 Ephesi incenderat, ne quis ullo in tempore nominaret.
 19 Tertium restat ex his, quae reprehensa sunt, quod tunicam 19
 squalentem auro dixit. Id autem significat copiam densita- 20
 temque auri in squamarum speciem intexti. 'Squalere' enim
 dictum a squamarum crebritate asperitateque, quae in serpentium
 pisciumve coriis visuntur. Quam rem et alii et hic quidem 21
 22 poeta locis aliquot demonstrat:

Quem pellis, inquit, ahenis

In plumam squamis auro conserta tegebat,

VPRTY

66 stigiam VPRT (§ 14) κατὰ στέργειν laudis] Vg; Macr.:
 KATACTEPECIN. laudis P KATACIEPECIN (ex CTPECIN mut.) laudis T
 KATACHPHNCIN laudis Y κατὰ laudis στέργειν etc. s. privatio laudis R ||
 67 κατὰ] om. R || KATAC amoris CTEPECIN Y κατὰ στέργειν amoris
 s. part. per amoris στέργειν Macr. || CTPHCIN P CIEPECIN T ||
 στέργειν detestatus est] om. R || (§ 15) 68 inlaudatus est ita V ||
 (§ 16) Landare est T || 69 lingua VR || auctor landari] HGiphanius
 in Mureti epp. I 75, Macr. l. c. § 16: autem (s. autē s. aut s. aū) landari
 VPRTY landari autem s || 70 nominatus] (i. e. quia nomen eius pro-
 latum est) VPRYs: nominatis T nominatus s nominari Ald. nominari.
 Is h- || (§ 17) autem] VPRTY ('ms. autem. al. aut' o): enim s ergo
 Macr. || 71 ulla] om. P || (§ 18) 72 consilio] libri Gell. et Macr.: con-
 cilio s teste i, x; del. Iuretus improb. i || 74 Ephesi] Psg: aephesi T
 efesi RY effesi V Ephesiae Macr. || § 19 sqq. praeter Macr. l. l. ad-
 libuit Non. p. 452, 19 M. s. c. squalere; cf. etiam Serv. Dan. ad Aen.
 X 314 || (§ 19) 75 his] PTYs: is V his R || 76 auro squalentem R ||
 scalentem V || (§ 20) 77 in] i i Y || 77 scamorum R || intexti] Tps:
 intextis VPY intexis; R || 78 dictum est a PT || a squamarum]
 acamarum R || 79 pisciumque RTYs || visuntur] infuntur R || (§ 21)
 quidem] idem Macr. § 18 || Verg. Aen. XI 770 sq. || 81 ahenis R
 athenis Y aenis T aenis codd. Verg. plerique; Macr. l. c. § 18; Diom. p.
 406 P. 411, 27 K; schol. supra l. ad Verg. A. X 314, ubi eg. edebatur ahenis;
 A. E. NIS Verg. Med., qui ex optimis libris solus h. l. superest || 82 plurimā Y ||

Aulus Gellius, I.

22 et alio loco:

Iamque adeo rutilum thoraca indutus ahenis
Horrebat squamis.

85

23 Accius in Pelopidis ita scribit:

Eius serpentis squamae squalido atro et purpura
pertextae.

24 Quicquid igitur nimis inculcatum obsitumque aliqua re erat ut
incuteret visentibus facie nova horrorem, id 'squalero' dicebatur. 90

25 Sic in corporibus incultis squamosisque alta congeries sordium
'squalor' appellabatur. Cuius significationis multo assiduoque usu
totum id verbum ita contaminatum est, ut iam 'squalor' de re
alia nulla quam de solis inquinamentis dici coeperit.

VII.

De officio erga patres liberorum; deque ea re ex philosophiae libris, in
quibus scriptum quaesitumque est, an omnibus patris iussis ob-
sequendum sit.

1 Quaeri solitum est in philosophorum disceptationibus, an 5

VPRTY

(§ 22) Verg. Aen. XI 487 sq. [84 rutilum] = Verg. Rom.: ruti-
lum Y; Verg. Med. Pal. [thoraca] = y: toraca R thoraca Y
aenis T aenis R aenis exemplaria Verg.; codd. Macr.; schol. l. Verg.
ubi eg. edebatur ahenis [(§ 23) Acc. Pelop. fr. V p. 203 R²; ex G.
descripserunt Macr. l. l. § 18; Non. p. 452, 27 M.; versum trochaicum
octonarium constituit Th. Bergk phil. 33, 275 [86 Accius] VPRYs:
actius Ts [Pelopidis] s; Non. Bamb.: pelopodis VPTY polopidis
R paelopidis codd. Noniani plerique pelopidibus (pelo pedibus Cantabr.)
codd. Macrobiani [scripit R [87 scamae Y squama codd. Non.
(squam Colbert. Non.) [squalidae GIVossius et post auro distinguens
IMcursius; 'squalido Gellius' et postea 'texte' pro 'perexte' non recte
Ribbeckius squalida cod. P Non. ap. Quich. [88 perexte VPRY: prae-
textae (et praetexte) Ts; codd. Macr. textae ut vid. codd. Non. [(§ 24)
89 Quicquid] = Macr. codd. ex sil. Iamii: quidquid Macr. Par. ex sil.
Eyssenhartii, quod Ph. Wagneri et CLachmanni praeceptis (v. Laclm. ad
Lucr. V 264 adn.) respondet [incrustatum Falsterus l. c. infuscatum
Cornelissen munem. n. s. 3, 79; possis incultum proponere, sed mutatione
omnino opus non est [opsitumque V opositumq; Y oppositumque T:
'e. c. oppositumque. f. opsitum.' o [aliqua] = t: alia T [ut] x;
Macr.: et [90 horrorem] = p: orrorem P [(§ 25) 91 congeries
ordium Vut vid. congerie sordium PYrs [92 squalor V [appellabatur]
Vs: appellatur PTY apellatur R [multa] = r: mulo R [

VII. Exstat in TY: AG inser. T, inser. om. Y [(lemm.) 2 patres]
VPs: parentes s [3 omnibus] VPs: omnibusque s [(§ 1) 5 solitum

semper inque omnibus iussis patri parendum sit. Super ea re 2
Graeci nostrique, qui de officiis scripserunt, tres sen-
tentias esse, quae spectandae considerandaeque sint, tradiderunt
casque subtilissime diiudicarunt. Earum una est: omnia, quae 3
10 pater imperat, parendum; altera est: in quibusdam parendum, 4
quibusdam non obsequendum; tertia est: nihil necessum esse 5
patri obsequi et parere.

Haec sententia quoniam primore aspectu nimis infamis est, 6
super ea prius quae dicta sunt dicemus. 'Aut recte', inquit, 'imperat 7
15 pater aut perperam. Si recte imperat, non quia imperat, paren-
dum, sed quoniam id fieri ius est, faciendum est; si perperam,
nequaquam scilicet faciendum quod fieri non oportet'. Deinde 8
ita concludunt: 'numquam igitur est patri parendum, quae im-
perat'. Set neque istam sententiam probari accepimus — argutiola 9
20 quippe haec, sicuti mox ostendemus, frivola et inanis est —,
neque autem illa, quam primo in loco diximus, vera et proba 10
videri potest, omnia esse, quae pater iusserit, parendum. Quid 11
enim? si prodicionem patriae, si matris necem, si alia quaedam
imperavit turpia aut impia? Media igitur sententia optima atque 12
25 tutissima visa est, quaedam esse parendum, quaedam non ob-
sequendum. Sed ea tamen, quae obsequi non oportet, leniter et 13
verecunde ac sine detestatione nimia sineque obprobatione acerba

AVPRTY

est] = t: solet T || philosophorum T philosophis R : 6 patri] VR₅:
patris PTY₅ : (§ 2) 8 considerandae V : 9 diiudicarunt R dii-
dicauerunt V₅ : (§ 3) omnia] = Fulv. 5: omnibus 5 : (§ 4) 11 in quibus-
dam non T || (§ 5) necessum] TYp: ne cessū P necessariū p sup. lin.
necesse VR₅ : (§ 6) 13 primore aspectu] PTY₅: primo respectu R
primo respectu V₅ : (§ 7) 16 quoniam] q: (i. e. quia) T : 17 nequa-
quam] = P: nequamquam p nequam R : (§ 8) 18 igitur est] h, sic
A scripserat ratus, qui h. l. a voc. est incipiens voc. igitur in pag. initio
non praebet: est igitur [parendum] = r: parandum R : (§ 9)
19 ARGVTIORA A : 20 quippe V : sic R : MOSTENDEMVS A :
(§ 10) 21 in loco induximus R : (§ 11) 23 matri Y : 24 imperavit]
VPR₅: imperauerit TY imperabit h- cf. adn. sq. : IMPERABITVR
PIAAVTEMIN(anTIMIM?)PIAA : (§ 12) ATQVITISSI] tum litt. MAVISAEST
in fig. A : 25 5 uisa T : quaedam non obsequendum] post parendum om. Y :
(§ 13) 26 tamen] = 5: tñ T tum 5 : 27 detestatione RBentley (v.
mus. phil. 35, 633) : lit. TIONEACERBA in ligat. A :

reprehensionis declinanda sensim et relinquenda esse dicunt quam respuenda.

- 14 Conclusio vero illa, qua colligitur, sicuti supra dictum est, 30
nihil patri parendum, imperfecta est refutarique ac dilui sic potest:
15 Omnia, quae in rebus humanis fiunt, ita ut docti censuerunt, aut
16 honesta sunt aut turpia. Quae sua vi recta aut honesta sunt, ut
fidem colere, patriam defendere, ut amicos diligere, ea fieri oportet,
17 sive imperet pater sive non imperet; sed quae his contraria quae- 35
18 que turpia, omnino iniqua sunt, ea ne si imperet quidem. Quae
vero in medio sunt et a Graecis tum 'μέσα', tum 'ἀδιάφορα'
appellantur, ut in militiam ire, rus colere, honores capessere,
causas defendere, uxorem ducere, ut iussum proficisci, ut accer-
situm venire, quoniam et haec et his similia per sese ipsa neque 40
honesti sunt neque turpia, sed, proinde ut a nobis aguntur, ita
ipsis actionibus aut probanda fiunt aut reprehendenda: propterea
in eiusmodi omnium rerum generibus patri parendum esse censent,
19 veluti si uxorem ducere imperet aut causas pro reis dicere. Quod
enim utrumque in genere ipso per sese neque honestum neque 45
20 turpe est, idcirco, si pater iubeat, obsequendum est. Sed enim
si imperet uxorem ducere infamem, propudiosam, criminiosam, aut
pro reo Catilina aliquo aut Tubulo aut P. Clodio causam dicere,
non scilicet parendum, quoniam accedente aliquo turpitudinis

AVPRTY

28 DEPREHENSIONIS A || declinanda] = p: declinandam VP ||
relinquenda] = p: reliquendam AVP || in litt. esse dic h. l. expl.
A || (§ 14) 30 collig^t R || 31 pendum R || (§ 15) 32 ita
ut] = s: sicut s || censuerunt] Rptz: censu ruent VP censuerint
Y censurient T || (§ 16) 33 ut fidem] = v: aut fidem V ||
§ 17) 36 fort. omninoque (sc. OMNINOQ.), quo tamen non opus ||
§ 18) 37 sq. et — appellantur] om. R || grecis V || grecistum TY ||
μέσα tum ἀδιάφορα] = s: ΜΕCΑΤΑΔΙΑΦΟΡΑ VP ἀδιάφορα (μέσα tum
post tum om.) s; om. TY; μέσα et (vel i) ἀδιάφορα Salmasius ||
38 capessere Pz || 39 defendere causas TY || arcersitū Y ||
40 se V || 41 honesta] e: inhonesta || ut a nobis ut R ||
42 rephenda R || 44 si] om. R || (§ 20) 47 infamem R || ppudiosam
Y || 48 Tubulo] VPRTY (HGiphanius in Mureti epp. I 75 cf. 76 et
Muretum II 7; x): cubulo s C. Tubulo s c. bibulo et L. Tubulo Lipsius
AL I 10 || P. Clodio] s: p. c. lodio et P. C. lodio VPRTYs || dicere]
om. Y

30 numero desinunt esse per sese haec media atque indifferentia.

Non ergo integra est propositio dicentium 'aut honesta sunt, quae 21
imperat pater, aut turpia', neque ὅγτις et νόμιμον διεζευγμένον 22
videri potest. Deest enim diiunctioni isti tertium 'aut neque
honestae sunt neque turpia'. Quod si additur, non potest ita
35 concludi: 'numquam est igitur patri parendum'.

VIII.

Quod parum aequa reprehensio Epicuri a Plutarcho facta sit in syn-
logismi disciplina.

Plutarchus secundo librorum, quos de Homero com- 1
posuit, imperfecte atque praepostere atque inscite synlogismo esse
usum Epicurum dicit verbaque ipsa Epicuri ponit: 'Ο θάνατος
οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς: τὸ γὰρ διαλυθὲν ἀνασθῆτε: τὸ δὲ
ἀνασθῆτε οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. 'Nam praetermisit', inquit, 2

VPRTY

(§ 21) 51 propositione dicendum λ || dicentium] ε Muretus
opp. II 6, Salmasius et sic vel dicentium g: dicendum VPRY (Fulv.) ε
dicendo T || 52 imperare pat' V || (§ 22) 52 sq. neque uideri (med.
om.) RTY || ὅγτις et] (aut ὅγτις καὶ) HSlephanus em. spec. p. 190:
RTIET P: γγις RTIET V RTIEC: Vrb. ὅγτις ε || νόμιμον] = ε:
γνόμιμον et γνόμιμον ε || 53 potest. Nec est enim diiunctio isti. Ter-
cium P || .Deest] deest Y || diiunctio isti i || disiunctioni TYε ||
tertium] ε: Tertium t Tertium s. Tertium VRT Tertium. Y || aut]
om. V || 54 si additur] om. Vε: si turpia additur P si hoc additur
ECAOtho || non] Yε: Non. PT; om. VRsc || 55 nonnumquam e ||

VIII. (lemm.) 2 facta] g: pacta VP peracta ε || sit] nec in P deest
synlogismi] A infra: syllogismi VP || (§ 1) Ad Plut. 'Ομηρικῶν μελῶν
libros IV (opp. Plut. catal. n. 42 p. 8 Tr.) coniectura non satis certa h. l.
(fr. V Dbn.) et cap. sq. et IV 11, 11 sq. referunt et fragm. Plut. editores
(XII fr. IV—VI p. 33 D.) et RVolkmannus Leben d. Plut. I 107 sq. || 5 im-
perfecte R || synlogismo] A infra: syllogismo Rp syllogismo P syllogismo
V eademque fere v. l. § 4 sqq. || Eadem Epicuri verba v. ap. DL X 130:
Stob. flor. 118, 30; Sext. Emp. Περὶ ὁπότε. III § 229 p. 175 Bk. etc.; Latine
vertit Cic. de fin. II § 100 cf. Thysii adn. quemque l. Muretum VL XI 16;
Menag. ad DL X 124 et 139; μ ad Cic. de fin. II § 20 et 100; Zellerum
Ph. d. Gr. III 1^a, 420, 2 || 6 Gr R || 7 OMEN P || EMAC P || τὸ
γὰρ] = ε || ἀνασθῆναι V ἀνασθῆναι P ||
8 ANECΘHTON VP ἀνασθῆτον Stob. l. l. vg. (corr. Meinckius vol. IV
p. XIX) ||

quod in prima parte sumere debuit, τὸν θάνατον εἶναι ψυχῆς
 3 καὶ σώματος διάλυσιν, tunc deinde eodem ipso, quod omiserat, 10
 4 quasi posito concessoque ad confirmandum aliud utitur. Progredi
 autem hic, inquit, 'synlogismus, nisi illo prius posito, non potest'.

5 Vere hoc quidem Plutarchus de forma atque ordine
 synlogismi scripsit. Nam si, ut in disciplinis traditur, ita colligere
 et ratiocinari velis, sic dici oportet: 'ὁ θάνατος ψυχῆς καὶ 13
 σώματος διάλυσιν· τὸ δὲ διαλυθὲν ἀναισθητεῖ· τὸ δὲ ἀναισθητοῦν
 6 οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.' Sed Epicurus, cuiusmodi homost, non
 7 insecitia videtur partem istam synlogismi praetermississe, neque id
 ei negotium fuit, synlogismum tanquam in scholis philosophorum
 cum suis numeris omnibus et cum suis finibus dicere, sed pro- 20
 fecto, quia separatio animi et corporis in morte evidens est, non
 est ratus, necessariam esse eius admonitionem, quod omnibus
 8 prosus erat obvium. Sicuti etiam, quod coniunctionem synlogismi
 non in fine posuit, set in principio; nam id quoque non inperite
 factum, quis non videt? 23

9 Aput Platonem quoque multis in locis reperias synlo-

AVPR

(§ 2) 9 τὸν θάνατον — διάλυσιν] ex P restituit g: ὁ θάνατος . . .

διάλυσιν Gr R || TONATON V || EIANA VP || 10 ΔΙΑΛΥΣΙΝ VP ||
 (§ 3) tunc] VPR: tum ε || quo omiserat R quod commiserat et quod
 comiserat ε || 11 quasi] om. ε || ad confirmandum R || aliud] = ε:
 illud ε || (§ 5) 14 si, ut] ε (p. em. Liv. p. 175): sicut libri si, sicut h- ||
 acolligere R || 15 ratiocinari P || siccolportet R || Gr R || ΤΥΛΗC
 VP || 16 ΔΙΑΛΥCΙC P || ΤΟΔΕΙΑΛΥΘΕΝ VP || ΑΝΑΙCΘΕΤΕΙ V ||
 τὸ] om. VP || ΑΝΙCΘΗΤΟΙΝ V || 17 πρὸς ἡμᾶς] = ε: om. ε ||
 EMAC P || (§ 6) cuiusmodi] Pε = [inmodi A, qui ab his litt. h. l.
 demum inc.: cuiusmodi VR cf. g || homost] A: homo est || 18 insecitia]
 is quinque fere litt. sq. lac. R || praetermississe] om. A || (§ 7) id ei]
 DEI A 7 dei R || 19 scholis AVP || 20 suis] A, quod possit sane ex eodem
 voc. cummaxime insequenti male praecceptum esse: om. vell. || sed] A: est
 (s. ē s. ε) ex set sc. ortum vell. || 21 sepe(s. sepe)ratio(s. ratio) VRe
 sepe τὸ (valebat certe τὸ) R || evidens est] EVIDENS A || 22 NE-
 CESSARIUM A || 23 quod] QVI A || 23 prosus erat] h prorsus erat
 VPRε: PROSVMSERAT (ex v. sc. l. prosum erat et prosus erat ortum) A
 erat prorsus ε || (§ 8) coniunctionem] A: conclusionem || 24 litt. in
 fine posui in ligat. delitescunt in A || IT A ||

gismos, repudiato conversoque ordine iato, qui in docendo traditur, cum eleganti quadam reprehensionis contemptione positos esse.

IX.

Quod idem Plutarchus evidenti calumnia verbum ab Epicuro dictum insectatus sit.

In eodem libro idem Plutarchus eundem Epicurum 1
5 reprehendit, quod verbo usus sit parum proprio et alienae
significationis. Ita enim scripsit Epicurus: "Ὅρος τοῦ μεγέ- 2
θους τῶν ἡδονῶν ἢ παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξείρεται.
'Non', inquit, 'παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος, sed παντὸς τοῦ
ἀλγεῖντος dicere oportuit; detractio enim significanda est doloris', 3
10 inquit, 'non dolentis'.

Nimis minute ac prope etiam subfrigide Plutarchus in 4
Epicuro accusando λεξιθρησεῖ; has enim curas vocum ver- 5
borumque elegantias non modo non sectatur Epicurus, sed
etiam insectatur.

IVPR

(§ 9) 27 repudiatos VPRs [conversoque ordine] pars inf. litt. ligat.
absumpta in A [7to B] QV* (litt. un. absciss.) A [in docendo]
Ae: in dicendo VRs incidendo P [28 eliganti P] quadam v
quidem V [REPREHENSIONIS A]

IX. (lemm.) 3 sit] est 'solet malle noster' g [Totum hoc cap. praeter
litteras tres extremas exstat in A [§ 1 sq.] 4 ITEM A [Plut. fr. VI
D. I. ad II 8, 1 l.] eadem B [litt. undem epi in ligat., tamen ut
dignosci queant. A [6 SIGNIFICATIONISITA A [§ 2] scripsit A
scripsit B [Epicurus] cf. II 6, 12 ibique adm. [Ὅρος—oportuit]
post 5 lin. vac. non inquit, tum post 4 1/2 lin. vac. dicere oportuit A:
Gr R [7 ΥΠΕΞΕΙΡΕΤΑΙ V ΥΠΕΞΕΙΡΕΤΑΙ P [§ 3] 9 SIGNIFICANDAE
A [dolori sint quit VR dolori sint quid P [10 dolentia] dolens P
dolentis oi R [§ 4] 11 minute] = ε: imite ε [12 λεξιθρησεῖ] Vs
(Salmastius exere. Plin. p. 1267^b ed. 1629): ΛΕΞΙΘΗΡΕΙ P λέξαις θηρεῖ
(θηρεῖ: etiam ex Fule. notatum vidit g) λέξαις τηρεῖ ε lin. una vac. vel.
om. A [14 in litt. insecta h. l. expl. A]

X.

Quid sint favisae Capitolinae, et quid super eo verbo M. Varro Servio Sulpicio quaerenti rescripserit.

- 1 Servius Sulpicius, iuris civilis auctor, vir bene litteratus, scripsit ad M. Varronem rogavitque, ut rescriberet, quid signi-
- 2 ficaret verbum quod in censoris libris scriptum esset. Id erat verbum 'favisae Capitolinae'. Varro rescripsit, in memoria sibi esse, quod Q. Catulus curator restituendi Capitolii dixisset, voluisse se aream Capitolinam deprimere, ut pluribus gradibus in aedem conscenderetur suggestusque pro fastigii magnitudine altior
- 10 fieret, sed facere id non quisse, quoniam 'favisae' impedissent.
- 3 Id esse cellas quasdam et cisternas, quae in area sub terra essent, ubi reponi solerent signa vetera, quae ex eo templo collapsa essent, aliaque quaedam religiosa e donis consecratis. Ac deinde eadem epistula negat quidem, se in litteris invenisse, cur
- 15

VPR

X. *Exscripsit Non. s. v. flavis(ss)M. Q. cf. lin. 18 adn.)as p. 112, 29 M. cf. Ritschl mus. phil. 6, 538 (op. III 478 coll. Vahleno ibi l.); h. ann. ph. 85, 717 [(lemm.) 2 favisae] s. favisae, sic et h. l. et ubi vis infra item. flavisas lin. 18 codd. meliores cum s sive totidem apicibus praebent s. in exemplari archetypo scriptum fuisse indicant: fanisae et faniscas et fauiscas etc. s. favisas etc. [fanis ecapitoline P || 3 suplicio P || (§ 1) Serrii Sulpicii ad Varronem epist. huius mentio in tabulis eius reliquiarum a Schneidero et Huschkio compositis desideratur || 5 significat R || 6 in censoris] (i. e. in censoriis) Rg: incensoris V inessoris P || 7 fanis ecapitoline R || (§ 2) Varr. ep. ad (aduersus codd. Non.) Servium Sulpicium fr. p. 199 sq. Bip. [in] om. P || 8 q. V .q. P q: R [Catulus] = rg: catulis V, quod non ex librarii errore ortum, sed pro 'reconditioris' declinationis Lat. a Ritschelio ingeniosissime indagatae vestigio aliquo habendum esse persuadere mihi nequeo; catullus s || 9 voluisse se] = r: volui ee sese R || 10 aedem] Mercier ad Non. l. l., Salmasius errev. Plin. p. 1211^a ed. a. 1629: eadem libri eandem e [suggestusque PR [pro fastigii] pfastigii R || (§ 3) 12 in cera R [subterrea aut subterna Colerus parerg. c. XX p. 74 [14 aliaque] h (t post essent male repetito, que ante quaedam aeque male om. in libris mell.): et alia non minus fere probabiliter s talia VPR [religiosa e donis consecratis] Salmasius l. l. p. 1210^b: religiose (ex religionise corr. R) donis (donis = c) consecratis libri (cum Fulv.) Iunt. religiose donariis consecrata e religiose donariis consecratis Ald. religiosa donariis consecratis x [Ac] = rg: at s [15 cur] cum P [*

'favisae' dictae sint, sed Q. Valerium Soranum solitum dicere ait, quos 'thesauros' Graeco nomine appellaremus, priscos Latinos 'flavisas' dixisse, quod in eos non rude aes argentumque, sed flata signataque pecunia conderetur. Coniectare igitur se, de- 4
20 tractam esse ex eo verbo secundam litteram et 'favisas' esse dictas cellas quasdam et specus, quibus aeditui Capitolii uterentur ad custodiendas res veteres religiosas.

XI.

De Sicinio Dentato egregio bellatore multa memoratu digna.

L. Sicinium Dentatum, qui tribunus plebi fuit Sp. Tarpeio 1
A. Aternio consulibus, scriptum est in libris annalibus plus
5 quam credi debeat strenuum bellatorem fuisse nomenque ei factum ob ingentem fortitudinem appellatumque esse Achillem Romanum. Is pugnasse in hostem dicitur centum et viginti proeliis, cicatricem 2
aversam nullam, adversas quinque et quadraginta tulisse, coronis donatus esse aureis octo, obsidionali una, muralibus tribus, civicis
10 quattuordecim, torquibus tribus et octoginta, armillis plus centum

VPR

16 fauis aedicto VR [Q.] que V que. P [Totum h. l. inde a rocc. Q. Valerium Soranum usque ad extremum cap. versibus trochaicis septenariis describere conatus est GROEper phil. IX 277, cpp. Varronianas omnes numeris inclusas fuisse coniciens ibid. p. 275 sqq. [17 quos] quo R [Latinos] = Non. Bamb. teste Vahleno act. gymn. Austr. a. 1861 p. 5, Harl. m. pr., codd. Colb. et Daniel. ap. Quich.: Latine rell. codd. Non. ex sil. et sic vg. ap. Non. [18 flavisas] Non. codd. tantum non omnes: flabisas VPR flavisas Non. Leid. ante corr. [eos] VPR; Non. (Iunt.): eas e [sed flata signataque] esset flata signa atque pars codd. Non. cum Harl. pr. [(§ 4) 19 Coniectare] = r: coniecta re V [se] s; P [sedetracta V sedetractura R [20 esse. ex V [21 capitolini e [

XI. (lemm.) 2 Dentato] s et sic Dentatum VPR § 1: dndato VP [(§ 1) 3 L.] om. V [Sp.] spurio totidem litteris scribunt libri [Tarpeio = r: tarquinio R [4 A. Aternio] P cum fast. Cap. et Cassiod. Chron. ad a. u. 300 cf. CIL I p. 492 sq.: A. termo V a[tnio r = Aternio (sine praen. et ipse ut rid.) s a[arquinio ni f. R cf. v. l. XI 1, 2 [qss. R [(§ 2) 9 una] luna r iuna (ex dupl. sc. lect. I et una ortum) R [muralibus] = r: mirabilibus V [10 quattuordecim] VPR; .X.III. R [torquibus tribus. V [et octoginta armillis. plus centum sexaginta hastis. duo- deniginti phaleris. Item donatus est quinquies uiciesque VP [obto- gita R [plus .c. s[ex]lx. R [

sexaginta, hastis duodeviginti; phaleris item donatus est quinquies
3 viciesque; spolia militaria habuit multiuga, in his provocatoria
4 pleraque; triumphavit cum imperatoribus suis triumphos novem.

XII.

Considerata perpensaque lex quaedam Solonis, speciem habens primorem
iniquae iniustaeque legis, sed ad usum et emolumentum salubritatis
penitus reperta.

- 1 In legibus Solonis illis antiquissimis, quae Athenis axibus 5
lignis incisae sunt quasque latas ab eo Athenienses, ut sem-
piternae manerent, poenis et religionibus sanxerunt, legem esse
Aristoteles refert scriptam ad hanc sententiam: 'Si ob dis-
cordiam dissensionemque seditio atque discessio populi in duas
partes fiet et ob eam causam irritatis animis utrimque arma 10
capiuntur pugnabiturque, tum qui in eo tempore in eoque casu
civilis discordiae non alterutrae parti sese adiunxerit, sed solitarius
separatusque a communi malo civitatis secesserit, is domo, patria
fortunisque omnibus careto, exul extorrisque esto'.
- 2 Cum hanc legem Solonis, singulari sapientia praediti, 15
legissemus, tenuit nos gravis quaedam in principio admiratio,

VPR

(§ 3) 12 spolia militaria] *Ascens. a 1511 (Merc. ad Fulg. 561, 5):*
populi militaria libri e populi (spolia pro populi 'Vaticanus' teste g) militaria
dona *Add. spolia (dona militaria) Salmasius exerc. Plin. p. 47 sq. ed. a.*
1629 || multiuga P ||

XII. (*lemm.*) 2 solonis P || primo rem VP || 3 iniustaeque] =
ε: in iustae ε || 4 repertam ε || (§ 1) 5 axibus] = ε: axeribus et
asseribus ε || 6 lignis] = ε: leges ε || abente-niēsez, h inter t et o
sup. *lin. add., R* || eo] om. VP || Athenienses] = Vg: atheniensibus
Vn. rec. ε || 7 sanxerunt R || esse] autem P auctor *ECAOtho*; aliquid
exuisse censet i et fort. sic fere scriptum fuit: legem esse . . . Eam
legem autem || *Aristot. πολιτ. ἀθην. fr. 353 p. 1537^b VR²; fr. 13 (382) p.*
227 sq. *Htz. (Arist. π. τῶν Σόλωνος ἀξέων ε' l. vit. Arist. tertia Byzp.*
p. 404, 73 Wm. cf. *FLüders ann. phil. 97, 51)* || 10 fiet] = eg: fieret
VPs uicet fieret R || irritatis aut irritatis, quod non satis dignosci potest,
r iratis R || 12 alterutrae parti] x, *Falsterus am. phil. III 11; 227:*
alterutra parte VPRs alterutri parti ε ad alterutram partem (cf. § 4) g
alterutram ad partem λ alterutrae parte dubitanter *hrs 8* || 13 qñ R ||
(malo) p, at cf. *hrs 39* || Is R || (§ 2) 15 singulari] = p: singularis
VP || 16 gravis quaedam] Rs: gravisq; a. dam V gravisq; quaedam V

requirentes, quam ob causam dignos esse poena existimaverit qui
se procul a seditione et civili pugna removissent. Tum, qui 8
penitus atque alto usum ac sententiam legis introspexerant, non
20 ad augendam, sed ad desinendam seditionem legem hanc esse
dicebant. Et res prorsum se sic habent. Nam si boni omnes, 4
qui in principio coercendae seditioni impares fuerint, populum
percitum et amentem non deseruerint, sed ad alterutram partem
dividi sese adiunxerint, tum eveniet, ut cum socii partis seorsum
25 utriusque fuerint eaeque partes ab his, ut maioris auctoritatis
viris, temperari ac regi coeperint, concordia per eos potissimum
restitui conciliarique possit, dum et suos, apud quos sunt, regunt
atque mitificant et adversarios sanatos magis cupiunt quam perditos.

Hoc idem Favorinus philosophus inter fratres quoque aut 5
30 amicos dissidentis oportere fieri conebat, ut qui in medio sunt
utriusque partis benivoli si in concordia adnitenda parum auc-
toritatis quasi ambigui amici habuerint, tum alteri in alteram
partem discedant ac per id meritum viam sibi ad utriusque con-
cordiam muniant. 'Nunc autem plerique', inquit, 'partis utriusque 6

VPR

m. rec. gravisq; admodum (dmodum litt. m. rec. in ras.; admodum etiam
ing. cod. Thys.) P quaedam gravis s || 17 requirentes] e: requirens libri,
g. qui cf. || ob] li R || existimaverit] = v: existimaverit V || 18 pro-
cul asseditione R || civiliculpugna R || (§ 3) 19 introspexerat VR
inspexerat s || 21 dicebat VRs || sic se V || hnt (ortum ex habet)
R habet e || (§ 4) omnes] cives Otho || 22 coercendae et coercende
VPs || seditionis s || fuerunt Ry || populumque e || 23 percitum
P partitum s || deseruerint] Pm. rec. sq: deruerint VPR Otho deter-
ruerint se deriserint i || sed ad] g: ad libri || 24 dividi] = s: dividui
g. at cf. Non. s. v. dividos p. 95. 24 M. ibique Acc. Androm. fr. XIV p.
151 R¹; Salmas. ad Vopisc. Aurelian. c. 30; Lachm. ad Lucr. V 679 p.
306 divisi se individui proxime sqq. non satis perpendens CHeraeus ann.
ph. 97. 573 sq. discidi IMachly act. gymn. Austr. 1873, 102 dividiae
Glandgraf act. gymn. et schol. real. Bavar. a. 1880 p. 297 || ut] om. P
socii] e: sociis || partisse orsum R || 25 eaeque] et eque Vsg: eque
P eque et eoque s; om. R || his] = s: iis s || maioris] = v: maiores
V || 28 sanatos] libri x: servatos e || (§ 5) 30 dissidentes Vm. rec. ||
sint ei. e || 31 benivolis in P || adnitenda] Rs: admittenda (an ami-
tenda? quod satis dignosci non potuit) V ad mittenda Ps annitenda s ||
32 alteri] x: alter libri e || 33 discedant] libri Iunt.: discedat e ||
(§ 6) 34 pleraque . . pars x ||

amici, quasi probe faciant, duos litigantes destituunt et relinquunt 33
deduntque eos advocatis malivolis aut avaris, qui lites animasque
eorum inflamment aut odii studio aut lucri'.

XIII.

Liberos in multitudinis numero etiam unum filium filiamve veteres
dixisse.

1 Antiqui oratores, historiaeque aut carminum
scriptores etiam unum filium filiamve 'liberos' multitudinis 3
2 numero appellarunt. Idque nos cum in complurium veterum
libris scriptum aliquotiens adverterimus, nunc quoque in libro
Sempronii Asellionis rerum gestarum quinto ita esse
3 positum offendimus. Is Asellio sub P. Scipione Africano
tribunus militum ad Numantiam fuit resque eas, quibus gerendis 10
ipse interfuit, conscripsit.

4 Eius verba de Tiberio Graccho, tribuno pl., quo in tempore
interfectus in Capitolio est, haec sunt: Nam Gracchus domo
cum proficiscebatur, numquam minus terna aut qua-
terna milia hominum sequebantur. Atque inde infra de 15
5 eodem Graccho ita scripsit: Orare coepit, id quidem ut se
defenderent liberosque suos, cumque, quem virile
secus tum in eo tempore habebat, produci iussit po-
puloque commendavit prope flens.

VPR

33 destituunt et relinquunt] destituūt destituūt R || 37 odiis

R ||

XIII. (lemm.) 2 filiamve] c: filiam VPR₅ (ve propter sq. voc. veteres
om.), quod sane ferri possit cf. praef. § 18 adn. similia s || (§ 1) 6 appel-
larunt] e apellarunt R: appellarant VP₅ || (§ 2) Idque] = ss: id
quoque s || 7 adverterimus] x: aduerteremus libri || 9 ostendimus s ||
(§ 4 sq.) Sempron. Asell. rer. gest. ex lib. V fr. 6 p. 180 sq. Pet.
12 tyberio P || trib. (s. tri.) pl. s: tribuni. p. l. R tribuni p. l. P
tribuni. P. l. V || 13 est in capitolio P || clacc R || fort. domum
Th. Bergk ann. phil. 113. 284 || 14 proficiscebatur] = s: proficisceretur
s || 15 inde] idem s unus ap. i item λ || infra de] s: in fraude VPR
16 coepit, id quidem] Bergkian l. l. cepit (s. cepit) id quidem PR: quidem
coepit (s. cepit) id V₅ cepit s coepit, inquit, g. RBentley (v. mus. phil.
35. 633) coepit identidem i coepit id quidem, eg. || 17 eumque] c:
Bergkian l. l.: eum libri || virile secus tum] g cf. adn. sq.: virile (ex
virilē corr. V) secustum VPR virilis sexus tum s || 18 tum in] unam
in (aut unum) ei. g secum i || (in eo tempore) Fulr. Ursinus "

XIV.

Quod M. Cato in libro, qui inscriptus est contra Tiberium exulem, 'stittisses vadimonium' per i litteram dicit, non 'stetisses'; eiusque verbi ratio reddita.

- 5 In libro vetere M. Catonis, qui inscribitur contra Ti-
berium exulem, scriptum sic erat: Quid si vadimonium
capite obvoluto stittisses? Recte ille quidem stittisses 2
scripsit; sed falsa et audax *** emendatores 'o' scripto et per
libros 'stetisses' fecerunt, tamquam stittisses vanum et nihili
10 verbum esset. Quin potius ipsi nequam et nihili sunt, qui 3
ignorant, stittisses dictum a Catone, quoniam 'sisteretur'
vadimonium, non 'staretur'.

XV.

Quod antiquitus aetati senectae potissimum habiti sint ampli honores;
et cur postea ad maritos et ad patres idem isti honores delati sint;
atque ibi de capite quaedam legis Iuliae septimo.

- 5 Apud antiquissimos Romanorum neque generi neque pecuniae 1
praestantior honos tribui quam aetati solitus, maioresque natu a
minoribus colebantur ad deum prope et parentum vicem atque

VPR

XIV. (lemm.) 2 marcius V : tyberium exulem stittisses. vadimo-
nium P (§ 1) Cat. fr. or. 83 p. 133 HM², or. XLIII p. 60 Iord. cf. de
ipsa or. Meyerum p. 137 sq., Iordanum l. l. ad or. XLII adversum Ti.
Sempronium Longum, cum hac ut vid. coniungendam, et p. XC coll. quae est.
Cat. p. 22, 30; Luc. Müller mus. phil. 23, 541 sqq.; 701 : 6 exulem]
& cf. lemm.: exule VPR consulem ci. HMeyer : sic] g: quid sic (quid
vae. male praecipto) VPRs quidem sic se : Quid] qd R : 7 obvoluta
R : (§ 2) ille quidem] PRg: quidem ille V^o ille se; om. & : stittisses]
c: stittisse VPRs stittisse & (et sim. per totum hoc cap.) : 8 falsa et
audax *** emendatores] h: falsa et audax emendatores VPR fulsi et
audaces emendatores (mendatores & part.) & edd.: falsa et audaci emen-
datione editores HMüller mus. phil. 21, 422; equidem lac. sic fere explen-
dam esse censeo: falsa et audax emendat[i]o libros vulgarios invasit; sic
istud quoque verbum sincerissimum corruerunt importuni emendat]
ores " e] ex i corr. R : scripto et] VP; R corr.: scriptum & scripto
edd. scripset R pr. : 9 nihil & : (§ 3) 10 nihil & : 11 sisteretur]
Ps: si steretur VR sisteteretur et si steteretur & :

XV. (lemm.) 2 etatis P : sint] V: sunt Ps : 3 et ad] VP: ad & :
sint] VP: sunt & : (§ 1) 7 ad eum P : parentum] parē R :

omni in loco inque omni specie honoris priores potioresque
 2 habiti. A convivio quoque, ut scriptum in antiquitatibus
 est, seniores a iunioribus domum deducebantur, eumque morem 10
 accepisse Romanos a Lacedaemoniis traditum est, apud quos
 Lycurgi legibus maior omnium rerum honos aetati maiori
 habebatur.

3 Sed postquam suboles civitati necessaria visa est et ad
 prolem populi frequentandam praemiis atque invitamentis usus 15
 fuit, tum antelati quibusdam in rebus qui uxorem quique liberos
 4 haberent senioribus neque liberos neque uxores habentibus. Sicuti
 capite VII. legis Iuliae priori ex consulibus fasces sumendi
 potestas fit, non qui pluri annos natus est, sed qui pluri
 liberos quam collega aut in sua potestate habet aut bello amisit. 20
 5 Sed si par utrique numerus liberorum est, maritus aut qui in
 6 numero maritorum est praefertur; si vero ambo et mariti et patres
 totidem liberorum sunt, tum ille pristinus honos instauratur et
 7 qui maior natus est prior fasces sumit. Super his autem, qui aut
 caelibes ambo sunt et parem numerum filiorum habent aut mariti 25
 sunt et liberos non habent, nihil scriptum in lege de aetate est.
 8 Solitos tamen audio, qui lege potiores essent fasces primi mensis
 collegis concedere aut longe aetate prioribus aut nobilioribus
 multo aut secundum consulatum ineuntibus.

VPR

8 prioris P 9 habitu R (§ 2) convivioque ut R
 10 iunioribus] = s: minoribus s eumque] eumque R 11 romanis
 P 12 lycurgi P ligurgi R (§ 3) 14 soboles P s 15 pri' R
 16 uxores R 17 haberent] s: habentem P habent VR cf. h. 25 sq., 58
 (§ 4) 18 KAP. (KAP V) VII. VPR fasces R 20 collega R
 amisit] in adquisit mut. V admisit PR (§ 5) 21 Sed si] Quod si
 'quidam manu exaratus' ap. g || aut qui in] utq; V 22 maritorum]
 ex maritorum corr. V (§ 6) 23 instauratur] x: instauratus VP s
 anrat' s ante te sup. lin. add. R 24 sumit] ex sumet corr. V (§ 7)
 iis R 25 et] Heinzeius comm. ad leg. Iul. et Pap. Popp. lib. II cap.
 VII (opp. VII Genev. 1749 p. 195) cf. de Glorlen AG q. ad ius pertinent p.
 21 n. r; Th Vogel ann. phil. III 572, improb. c: aut libri; an ac ?
 filiorum] liberorum calami ut vid. errore tacite de Glorlen p. 22 post
 habent sqq. — habent om. P 26 'si quid omnino mutandum, ut liberos
 potius scribendum' c de] x (r Vogelius l. l.): de ea VPR; fort. ea de
 Vogelius eta R

XVI.

Quod Caesellius Viadex a Sulpicio Apollinari reprehensus est in sensus Vergilliani enarratione.

Vergilii versus sunt e libro sexto:

- 1
5 Ille, vides, pura iuvenis qui nititur hasta,
Proxima sorte tenet lucis loca. Primus ad auras
Aetherias Italo commixtus sanguine surget
Silvius Albanum nomen, tua postuma proles,
Quem tibi longaevo serum Lavinia coniunx
10 Educet silvis regem regumque parentem;
Vnde genus Longa nostrum dominabitur Alba.
Videbantur haec nequaquam convenire:
tua postuma proles,

et:

- 15 Quem tibi longaevo serum Lavinia coniunx
Educet silvis.

Nam si hic Silvius, ita ut in omnium ferme annalium monumentis scriptum est, post mortem Aeneae natus est ob eamque causam praenomen ei Postumo fuit, qua ratione subiectum

20 est:

- Quem tibi longaevo serum Lavinia coniunx
Educet silvis? —

haec enim verba significare videri possunt, Aenea viro ac iam sene natum ei Silvium et educatum. Itaque hanc sententiam esse

VPR

XVI. (lmm.) 2 caesellius V [supplicio P [appollinari ex appollinari corr. V [sensu V [(§ 1) Verg. Aen. VI 760 sqq. [5 vides pura] = V m. rec.: unde spira V unde spirat R [iuvenem Charis. p. 70 P. 91, 3 K. [6 tenet. lucis loca primus. V [priu R [7 Athenas P [ita locum mixtus VR [surget] = Verg. Pal. Rom.: surgit Verg. Med. [8 tuu P [postuma] positu R [9 aacrum Verg. Med. pr. seruam Rom. [Lavinia] ex laivnea corr. P [coniux] Verg. Med. [10 educet. V educit Verg. Med. [regum regumque P [11 genus nostrum longa Verg. Med. ant. corr. [(§ 2) 16 silvis regem. edl. regem calami lapsu h [(§ 3) 17 salius P [ita ut] = s Fulcr.: ut s [18 Aeneae] h cf. § 7: om. VPR patris s, quod recte se habere posse non negaverim [Ob eam causamq: R [19 Postumo] Pg: positu o VR impositum hoc s Postumo Lambecius prodr. p. 42 sqq. [21 serum] sene P [(§ 4) 23 ac iam sene natum] s: acem sene (acamsene P) natum VP ac am senatum R [(§ 5) 24 sententiam R [

verborum istorum Caesellius opinatus in commentario 23
lectionum antiquarum: "postuma", inquit, "proles" non
eum significat, qui patre mortuo, sed qui postremo
loco natus est sicuti Silvius, qui Aenea iam sene
6 tardo seroque partu est editus. Sed huius historiae auc-
7 torem idoneum nullum nominat, Silvium autem post Aeneae mortem, 30
sicuti diximus, natum esse multi tradiderunt.

8 Idcirco Apollinaris Sulpicius inter cetera, in quis
Caesellium reprehendit, hoc quoque eius quasi erratum ani-
madvertit errorisque istius hanc esse causam dixit: 'Quod scriptum
itast: Quem tibi longaevo', inquit, 'non seni significat, hoc 33
enim est contra historiae fidem, sed in longum iam aevum et per-
9 petuum recepto immortalique facto. Anchises enim, qui haec ad
filium dicit, sciebat eam, cum hominum vita discessisset, immor-
talem atque indigetem futurum et longo perpetuoque aevo poti-
10 turum'. Hoc sane Apollinaris argute. Sed aliud tamen est 40
'longum' aevum, aliud 'perpetuum', neque dii 'longaevi' appel-
lantur, sed 'immortales'.

XVII.

Cuiusmodi esse naturam quarundam praepositionum M. Cicero animad-
verterit; disceptatumque ibi super eo ipso quod Cicero observaverat.

1 Observe curioseque animadvertit M. Tullius 'in' et 'con'

VPR

25 caesellius P || 26 lectionum R || inqđ P || (§ 7) 30 aene
emortem V aenea (in aeneae corr.) mortem R || 31 esse] om. & ||

(§ 8) 32 suplicius R || in quis] VP: inqđ R in quibus & || 33 erratum]
ex eratum corr. R || 34 dixit: 'Quod scriptum itast: Quem tibi lon-
gaevo', inquit, 'non seni significat, hoc (id h.) h.: dixit quod scriptum
ita sit (sit ita V): Quem . . seni significato (sic R Significato V signi-
ficatio P) VPRs, sic fere = P cdd. rcll., nisi quod parenthesi voc. a significatio
—fidem includunt aut distinctione maiore praeposita novam ab voc. signi-
ficatio sententiam incipiunt (longaevus. lōgaevus, inquit, x; tum dixit,
quod . . sit: Q. t. longaevus. Longaevus . . significat, hoc scribendum erat) ||
36 esset e || sed] si & || (§ 9) 37 Anchises] ex anchisen corr. V
dicit ad filium & ad filium R || 38 sciebat] theū R || 39 atque] om. &
que, at sup. lin. add. R || (§ 10) 40 appollinaris V ||

XVII. (lemm.) 2 cicronis V || animadvertit & || (§ 1) Cic. or.
§ 159 || 4 con] CON. R; com potius dicendum fuisse adnotat CLSchneider
l. Gramm. I 306 n. cf. Corssen ib. Auspr. etc. * II 105 sq. ||

5 praepositiones verbis aut vocabulis praepositas tunc produci atque protendi, cum litterae sequerentur, quae primae sunt in 'sapiente' atque 'felice', in aliis autem omnibus correpte pronuntiari.

Verba Ciceronis haec sunt: Quid vero hoc elegantius, 2 quod non fit natura, sed quodam instituto? 'indoctus' 10 dicimus brevi prima littera, 'insanus' producta, 'inhumanus' brevi, 'infelix' longa et, ne multis, quibus in verbis hae primae litterae sunt, quae in 'sapiente' atque 'felice', producte dicuntur, in ceteris omnibus breviter; itemque 'conposuit', 'consuevit'; 'concrepuit', 15 'confecit'. Consule veritatem, reprehendet; refer ad aures, probabunt; quaere, cur ita sit? dicent iuvare. Voluptati autem aurium morigorari debet oratio.

Manifesta quidem ratio suavitatis est in his vocibus, de 3 quibus Cicero locutus est. Sed quid dicemus de praepositione 20 'pro', quae, cum produci et corripi soleat, observationem hanc tamen M. Tullii aspernata est? Non enim semper producit, 4 cum sequitur ea littera, quae prima est in verbo 'fecit', quam Cicero hanc habere vim significat, ut propter eam rem 'in' et 'con' praepositiones producantur. Nam 'proficisci' et 'profugere' 5

VPR

5 aut] ac R || tum s || 6 portendi P || litterarum R || primae] s: prima VPRs || (§ 2) 8 hoc] Ps: hec V R R || 9 sit] fui (? nam extr. litt. cum init. voc. sq. in plicatura membr. non satis dilucidae sunt) R sit s || inductus et inclitus pars codd. Cic. || 10 inhumanus] insipiens ac sim. pars codd. Cic. || 12 he Vs: eae Cicero hec R hec P et sic et et v. l. ap. Cic. hec s || hae primae] et primae hae s ex meis unus || sunt] it] ex sit ut vid. mut. R || in sapientē R in sano et insano v. l. ap. Cic. || 13 in felice et infelice v. l. ap. Cic. || productae s || dicitur pars codd. Cic. dicitur 'in' Schützius || omnibus] uero omnibus s || 14 consuevit] om. s || crepuit V || 15 reprehendet; refer] s ex meis unus ex corr., Cic: reprehende(P)et refer VPR comprehende (comprehendet al.) et refer s || 16 aures] = Cic. ed. Kayser.: aures eg. ap. Cic. || probabut R probaba-[INT. P probavit codd. nonnulli Cic. || Quaere (Quare v. l.) cur? Ita se (= s; si Cic. Gud. all.) dicent iuvare Cic. || (§ 3) 18 lis eg. || 20 produci et corripi] eg: producet corripi VPg produci R producta corripi s || tamen hanc R || (§ 4) 21 litt. uctu in producit sup. lin. add. R || 23 signat s || (§ 5) 24 et profugere et profunderet et profunde R et profunderet et profugere s

et 'profundere' et 'profanum' et 'profestum' correpte dicimus, 25
 6 'proferre' autem et 'profligare' et 'proficere' producte. Cur igitur
 ea littera, quam Cicero productionis causam facere observavit,
 non in omnibus consimilibus eandem vim aut rationis aut suavitatis
 tenet, sed aliam vocem produci facit, aliam corripit?

Neque vero 'con' particula tum solum producit, cum ea 30
 7 littera, de qua Cicero dixit, insequitur. Nam et Cato et
 8 Sallustius: faenoribus inquit copertus est. Praeterea
 'coligatus' et 'conexus' producte dicitur.

9 Sed tamen videri potest in his, quae posui, ob eam causam
 particula haec produci, quoniam eliditur ex ea n littera; nam 35
 10 detrimentum litterae productione syllabae compensatur. Quod
 11 quidem etiam in eo servatur, quod est 'cogo'; neque repugnat,
 quod 'coegi' correpte dicimus, non enim salva id ἀναλογίᾳ dicitur
 a verbo, quod est 'cogo'.

VPR

26 producte] pñ R § 6) 27 ea] a § 30 ea littera] ry.: a littera
 VPz alittera R 31 dicit § (§ 7) Cato inc. lib. fr. 50 p. 89, 21
 Iord.; Sall. hist. fr. inc. 85 (79 ed. min.) K; 114 D. cf. IV 17, 6 §
 32 salustius VPRz faenoribus] s. fenoribus VPRz: facinoribus s ex
 meis unus ex Sall. Cat. 23, 1 interpolatus atque sic ob eundem h. l.
 Falsterus am. phil. III 12; 227; Lachmannus ad Lucr. II 1061 obloquente
 Kritzio ed. Sall. mai. III 390 sq. § (§ 8) 33 coligatus] x (CL Schneider
 lat. Gramm. p. 616 n.* cf. p. 542; 653 n.*; LMüller de re m. p. Lat.
 p. 360 sq.); eiusdem scribendi rationis vestigia partim negligentia certe orta
 v. in v. l. X 12, 5; XI 13, 2; XII 3, 1; XIV 7, 12; 8, 2 coll. h. ann. ph.
 85, 56; ad coluvie cod. Par. or. Cic. in Vat. § 23 ibi l. add. colegio CIL
 VII 39; 49; colegio CIL VIII 1878; colegiaris ibid. 6970; collocare
 Porf. Opt. earm. II 11 (a Müllerio l.); collocata Liv. Laurish. XLIV 37, 1;
 colegarum Liv. P VI 38, 3; colapsus Bern. c. Verg. Aen. VIII 784;
 colicandas Alrinc. in fragm. com. ap. Cic. de or. III § 219 etc.; colligatus
 libri coligatus Lachmannus connexus s producta o V § dicuntur
 § (§ 9) 34 tamen] cum s § his eg. § (§ 10) 37 eo: P § (§ 11)
 38 salva id ἀναλογίᾳ Fulv. eg (RBentley c. mus. 35, 633); salva idana
 AOFIA P salva danai AOFIA (AOFIA V) Vs salva idānaiogla R salva
 συναιδέται (i. coagmentatione add. s c) s add. ante g salva id. v. etc. s
 ἀναλογίᾳ] = s

XVIII.

Quod Phaeton Socraticus servus fuit; quodque item alii compluruli
servitutem servierunt.

Phaeton Elidensis ex cohorte illa Socratica fuit 1
Socraticus et Platoni per fuit familiaris. Eius nomini Plato 2
librum illum divinum de immortalitate animae dedit. Is Phaeton 3
servus fuit forma atque ingenio liberali et, ut quidam scripserunt,
a lenone domino puer ad merendum coactus. Eum Cebes 4
Socraticus hortante Socrate emisit dicitur habuisseque in philo-
10 sophiae disciplinis. Atque is postea philosophus inlustris fuit 5
sermoneque eius de Socrate admodum elegantes leguntur.

Alii quoque non pauci servi fuerunt, qui post philosophi 6
clari exstiterunt. Ex quibus ille Menippus fuit, cuius libros 7
M. Varro in saturis aemulatus est, quas alii 'cynicas', ipse
15 appellat 'Menippeas'.

Sed et Theophrasti Peripatetici servus Pompylus et 8
Zenonis Stoici servus, qui Persaeus vocatus est, et Epicuri,
cui Mys nomen fuit, philosophi non incelebris vixerunt.

Diogenes etiam Cynicus servitutem servivit. Sed is ex 9

VPR

XVIII. *Exscripsit Macr. Sat. I 11, 41 sqq.* (lemm.) 2 Quod] om.
ε || phedron et pheden ε || alii] alii philosophi x in ind. cap. altero p.
549, τ. || 3 servitute ε || coll. § 6 post servierunt exidit fort. qui post
philosophi clari exstiterunt, vel quid simile || (§ 1) 4 Phaeton] s. Phedon
Pε: Phedron Vε Phediō R || 5 puit P profuit ε || (§ 3) 6 Phaeton]
s. Phedon Pε: phedron Vε fedrō R || 7 fuit] om. ε || (§ 4) 9 habuis-
seque] sic etiam (non aluisseque, quod suavius censebat esse g.) P; Macr.
l. c. || aluisseque (in) λ imbuisseque tum Falsterus ap. Kraus. p. 140 ||
10 disciplinis] = Macr.: discipulis Thysius || (§ 5) 12 Rε: his VP ||
(§ 6) 12 paucis P || servi] = Macr.: om. P || Qui R || (§ 7) 14 quas
alii cynicas] s. cinicas ε codd. Macr.: quas alii ginicas (gignicas R gini-
tas ε part.) VRε quasaluginicas P || (§ 8) 16 theofrasti P teofrasti
R philostrati codd. Macr. || perhipathetici R || Pompylus] V: pam-
phylus P pompilius R corr. ε popliū vel pōpliū R pr. pompilus etc. ε
pōpulus et pōpulus etc. codd. Macr. || 17 enonis toici R || Persaeus]
g: perseus ω; codd. Macr. (in ras. in Macr. Par.) apud quem etiam nunc
sic editur || 18 mis nomen R || incelebris] VP: incelebres ε, codd.
Macr. incerebris R || (§ 9) 19 cinicus VR || servitutem] sic h. l. nī
fallor VPR ω cf. edn. lin. 20 ||

libertate in servitutem venum ierat. Quem cum emere vellet 20
 Ξεινός Κοτύδιος et, ecquid artificii novisset, esset per-
 contatus: 'novi' inquit Diogenes 'hominibus liberis imperare'.
 20 Tum Ξεινός responsum eius demiratus emit et manu emisit
 filiosque suos ei tradens: 'accipe', inquit, 'liberos meos, quibus
 imperes'. 25

De Epicteto autem philosopho nobili, quod is quoque
 servus fuit, recentior est memoria quam ut scribi quasi oblittera-
 tum debuerit.

XIX.

'Rescire' verbum quid sit; et quam habeat veram atque propriam signi-
 ficationem.

1 Verbum 'rescire' observavimus vim habere propriam quan-
 dam, non ex communi significatione ceterorum verborum, quibus 5
 eadem praepositio imponitur; neque ut 'rescribere', 'relegere',
 'restituere' * * * substituere dicimus, itidem dicimus 'rescire';

VPR

20 liberalitate R | servitutem] s part.; Macr.: servitute VR et
 sic nō f. hic P s part., quorum scripturam ad lin. praeced. non recte, opinor,
 adscripsi | 21 Gr. R Ξεινός ὁ κοτύδιος s part. | et ecquid artificii
 novisset, esset percontatus] h. ecqui adverbium Plant. (cf. CFW Müller
 ann. ph. 89, 136, 4) ex vestigiis, quae libri praeferre videbantur, frustra
 instaurare conatus: ecquid (et quid Par. ex sil. collat. Eyss.) artificii
 novisset percontatus est (esset add. Par. m. 2) Macr. codd. PB ecquid s.
 n. percunctatus i et, quid is a. n., percontatus λ et qui (quid Pm. rec.
 quid is se quid id s) artificii novisset (esset novisset R vellet novisset s
 ex meis unus) percontatus (percunctatus P s) libri, e | 22 inqđ P
 imperare liberis R | (§ 10) 23 tunc (- tunc P) codd. Macr. Tum g
 Ξεινός s t quinauc. R | eius demiratus] Macr. cod. P, x: eiusdem
 miratus PR s, Macr. cod. B eius miratus V, alii codd. Macr. | erit
 emit R | emit et] om. codd. Macr. | manumisit s | 25 imperes] ex
 imperet corr. R | 26 epiteto R | autem] om. R | 28 post debuerint
 Macrobii § 45 agglutinant e, post Salmasii et g observationes uncis incl. λ
 cf. R Bitschowsky act. gymn. Austr. a. 1878 p. 88 sqq.

XIX. (comm.) 2 Rescire] s: Res scire P Nescire V | (§ 1) 4 habere]
 lre (pro hre se.) s indeque litterae s al. habere litterae e | 6 praepositio re
 e | pponit R | 7 restituere s substituere] h, ut intercederet accuratio-
 de verborum rescribere, relegere, restituere significatione disputatio: sub-
 stituere VPR restituere s q. | posterius dicimus] om. s part.

nam qui factum aliquod occultius aut inopinatum insperatumque 2
cognoscit, is dicitur proprio 'rescire'.

10 Cur autem in hoc uno verbo 're' particula huius sententiae 3
vim habeat, equidem adhuc quaero. Aliter enim dictum esse 4
'rescivi' aut 'rescire' apud eos, qui diligenter locuti sunt, nondum
invenimus, quam super his rebus, quae aut consulto consilio
latuerint aut contra spem opinionemve usu venerint, quamquam 5
15 ipsum 'scire' de omnibus communiter rebus dicatur vel adversis
vel prosperis vel insperatis vel expectatis. Naevis in Tri- 6
phallo ita scripsit:

Set si ūmquam quicquam fīlium rescivero,
Argēntum amoris cāsa sumpse mūtuum,

20 Extēplo illo te dūcam, ubi non dēspuas.

Claudius Quadrigarius in primo annali: Ea Lucani 7
ubi resciverunt, sibi per fallacias verba data esse.

Item Quadrigarius in eodem libro in re tristi et inopinata 8
verbo isto ita utitur: Id ubi rescierunt propinqui obsidum,
25 quos Pontio traditos supra demonstravimus, eorum
parentes cum propinquis capillo passo in viam pro-

VPR

(§ 2) 8 occultus V hocce tius R occultus P § 3) 10 reparecula R
11 et quidem VPR § 4) esse] e: est VPR 12 ap̃ eos q
diligēt locuti s̃t recini aut rescire R 13 quam] aliter quam s [his]
Prs: is VR § 6) Naev. Triphall. fr. CRF p. 28 R* 18 Set] post sit
excidisse ratus add. h; thesā initio versus ('e. e. at'?) excidisse statuerat
Ribb.¹: Vnquam si 'Vatic.' teste g (?) Vnquam si x ant. lect. I 11 Sicum-
quam Bergius ann. ph. 101, 826 Si cumquam Ribb.² quidquam R pr.
19 argent' x l. l. indeque, ut vid., z; 'melius argenti' Thysius amor
R sumpse] x: sumse LFruterius verisim. II 11; x l. e.; o sumpsisse
VPrs sūpsuse R pr. 20 Extempulo Fruterius l. l. prob. g. qui
extemplo (i. e. extempulo) in membranā exstare dicit (ego non inveni);
CFWMüller plant. Prosodie 341, 1 fort. Extemplo te illo deducam
Ribb.² te illo Bothe § 7) Claud. Quadr. ann. lib. I fr. 16 p.
214 Pet. (coll. Liv. VIII 27 cum eiusd. fr. VI 11, 7 (fr. 15 Pet.) ibi sercato
praeunte Rothio composuit Petrus) 21 Cladius P 22 fallatias R
§ 8) Claud. Quadr. ann. lib. I fr. 19 p. 215 Pet. 23 Idem Gryph.
1537 retristi V 24 ita] sup. lin. add. R utitur] ex utimur corr.
R rescierunt] = R. ex quo rescierint notatum habebat g: rescuerunt
25 Pontio] Rs: poncio VPrs

9 volarunt. M. Cato in quarto originum: Deinde dictator iubet postridie magistrum equitum arcessi: 'mittam te, si vis, cum equitibus'. 'Sero est', inquit magister equitum, 'iam rescivere'.

30

XX.

Quae volgo dicuntur 'vivaria', id vocabulum veteres non dixisse; et quid pro eo P. Scipio in oratione ad populum, quid postea M. Varro in libris de re rustica dixerit.

1 'Vivaria', quae nunc dicuntur saepta quaedam loca, in 5
quibus ferae vivae pascuntur, M. Varro in libro de re
2 rustica III. dicit 'leporaria' appellari. Verba Varronis subieci:
Villaticae pastionis genera sunt tria, ornithones
leporaria, piscinae. Nunc ornithonas dico omnium
alium, quae intra parietes villae solent pasci. Le- 10
poraria te accipere volo, non ea, quae tritavi nostri
dicebant, ubi soli lepores sint, sed omnia saepta,
adfieta villae quae sunt et habent inclusa animalia.

VPR

(§ 9) Cat. orig. lib. IV fr. 12 (post alios cum fr. X 24, 7 coniunctum)
p. 21 cf. p. LIII sq. Iord.: fr. 87 p. 78 sq. Pcl. || 27 quarto] immo quinto
Nipperdeius ad Corn. Nep. vit. Cat. c. 3 || 28 post tridie VRz postero
die s || accersi s || mittante P || mittâtes iuis equitū ē equitibus R ||
29 vis] vis inquit e

XX. (lemm.) 2 inuaria P || 4 dixerit] V: hīc susu. Vm. aut. add.
in mg., quam notam esse librarii ex archetypo desumptam arbitror, ut hinc
usque illud, quod saepius inter ipsa G. verba in P intrusum invenitur
dixerit hīc susu. P dixerit hīc susu (s. su. su.) s dixerit usurpatam edd.
dixerit hoc sensu h. Videtur autem periisse extrema pars lemmatis
argumentum § 7—9 indixans, quam in superiore parte folii in archetypo ad-
scriptam fuisse arbitror, quod nota hinc susum postea in hinc susu de-
pravata librarius eius indicarat: at haec sola descripta est ipso illo lem-
matis additamento neglecto || (§ 1) 5 septa per totum cop. libri || (§ 2)
Varro de r. r. III 3, 1 sq. || 8 Villaticae pastionis] Eius disciplinae
Varro, apud quem c. 2 § 18 praecesserat inducere me in viam disciplinae
villaticae pastionis, quod adnotavit k p. 19 || pastionis R || Cor-
nithones VP et h sup. lin. add. R || 9 sqq. piscinae—leporaria] post
leporaria om. libri; ex Varr. add. e || leporari a te V leporiate P ||
12 soliti lectio tradita ap. Varr., ubi P. Victorius var. lect. XXXII 11 et
JPontedera soli corr. || 13 adfieta] ex Varr. h: neq. aedificia libri affixia
(sic etiam mg. ed. G. Gryph. a. 1542) et ei affixa c. l. ap. Varr. affixia
aedificia x

quae pascuntur. Is item infra eodem in libro ita scribit: 3
15 Cum emisti fundum Tusculanum a M. Pisone, in leporario apri multi fuere.

'Vivaria' autem, quae nunc vulgus dicit, quos 'παράδεισος' 4
Graeci appellant, haut usquam memini apud vetustiores scriptum.
Sed quod apud Scipionem, omnium aetatis suae purissime 5
20 locutum, legimus 'roboraria', aliquot Romae doctos viros dicere
audivi id significare, quod nos 'vivaria' dicimus, appellataque
esse a tabulis roboreis, quibus saepta essent; quod genus saeptorum
vidimus in Italia locis plerisque. Verba ex oratione eius 6
contra Claudium Asellum quinta haec sunt: Vbi agros
25 optime cultos atque villas expolitissimas vidisset, in
his regionibus excelsissimo loco grumum statuere
niebat; inde corrigere viam, aliis per vineas medias,
aliis per roborarium atque piscinam, aliis per villam.

Lacus vero aut stagna, quae piscibus vivis coercentur clausa, 7
30 suo atque proprio nomine 'piscinas' nominaverunt.

'Apiaria' quoque vulgus dicit loca, in quibus siti sunt alvei 8
apum; sed neminem ferme, qui incorrupte locuti sunt, aut

VPR

14 quae om. R pascantur v. l. ap. Varr. (§ 3) Varro l. l. III
3, 8 item] autem P 15 a. M. pisone V lorario R 16 multi]
om. & ex meis unus fuerunt multi ex Varr. e fuere multi Iunt. §
(§ 4) 17 dicit] om. Rg dicit sunt & part. παράδεισος; & ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ
VP; h. l. om., post appellant voc. gr. add. R, unde quos Graeci appellant
παράδεισος, ci. g 18 quaeque leporaria Varro, dicit haut ci. g quae (quae
autem Ald.) leporaria Varro dicit post appellant (appellant gr. v. supra
R; add. libri, servant edd.; gloss. ex § 1 petitum om. h haudus
quam V memini (litt. m init. sup. lin. add.) apud antiquiores R
(§ 6) P. Cornelii Scip. Aemiliani c. Ti. Claudium Asellum pro se de multa
ad populum or. V fr. ORF p. 184 sq. M² 24 Asellum] R; asellium
VP; quinto sex sunt R 25 atque] = c: et & 26 loco grumum]
h² 40: loco grumam p locorum mu V et sic fere R v. adn. sq. locorum
murum & rg. locorum P loco murum eg loco forum Bergkii ann. ph.
113, 281 sq. loco rû mustatuere R 27 fort. derigere p non impro-
babiliter cf. Bergkii l. l. p. 282 medias vineas R (§ 7) 29 stagna
piscibus (vivis casu aut brevitate studio om.) coercentis clausa g stagna,
piscis quibus continentur (volebat coercentur), clausa i cf. adn. sq.
quae] c: om. libri unus R cohercentur VP (§ 8) 31 sunt]
sint ex 32 neminem eorum ferme &

9 scripsisse memini aut dixisse. M. autem Varro in libro de re rustica tertio: μελισσῶνας, inquit, ita facere oportet, quae quidam 'mellaria' appellant. Sed hoc verbum, quo 35 Varro usus est, Graecum est: nam 'μελισσῶνες' ita dicuntur, ut ἀμπελῶνες et θαψνῶνες.

XXI.

Super eo sidere, quod Graeci 'ἀμαξν', nos 'septentriones' vocamus; ac de utriusque vocabuli ratione et origine.

1 Ab Aegina in Piraeum complusculi earundem disciplinarum
sectatores Graeci Romanique homines eadem in navi transmittē- 5
2 bamus. Nox fuit et elemens maro et anni aestas caelumque
liquide serenum. Sedebamus ergo in puppi simul universi et
3 lucentia sidera considerabamus. Tum, qui eodem in numero

VPRTY

33 scripsisse R || dixisse R || (§ 9) in libro] om. s || Varro de r. r. III 16, 12 μελισσῶνας ita facere oportet, quos alii μελιτροφῆαι appellant, eandem rem quidam mellaria || 34 μελισσῶνας] VP: me gr. R μελισσῶνες s μελισσῶνες et μελισσῶνες ut (ut om. al.) ἀμπελῶνες et (et om. al.) θαψνῶνες et μελισσῶνας; ut ἀμπελῶνες et θαψνῶνες et al. sim. et G. s cf. x emend. II 8; HStephanus spec. emend. p. 192 sq. || 35 appellant V appellant id ex appellaria corr. R nocant s || 36 nam — θαψνῶνες] om. R || μελισσῶνες] Ald.: mellisones VP: μελισσῶνες et mellisones s al. || ut ἀμπελῶνες et θαψνῶνες] s; Steph. l. c.: ut ΑΜΠΕΛΩΝ(P)ΕCΕΤ ΔΑΦΝΩΝ (& θαψνῶν) VP: om. h. l. s al.; ut ἀμπελῶνες, item θαψνῶνες x l. c. ||

XXI. Exstat in T, inscr. Agellii, et in Y anepigr. || (lemm.) 2 ἀμαξν] eg.: hamaxan s amaxan VP: (de ἀμαξν cf. Steph. thes. ed. rec. Par. et B. Gieseke in lex. Hom. ed. Kbeling s. v. coll. Spitzneri ad II. VII 426 et XVIII 487 adnot.; Lentzio philol. suppl. I 659; 704 Ilque praeterea in ind. p. 784 s. v. II. || septentriones] V: septētriones et septemtriones P || (§ 1) 4 Ab-egina (a) V Abegina P Abenigna in Abenīgina mut. T || quampluscūli P || 5 tramittebamus VR transmittēbatur TY: transmittēbantur s || (§ 2) 6 aestas ex aetas corr. R || caelumque] et celumque Pcorr. TY: calumque VPR caelum et celum s || 7 pupi VR || 8 lucentia] ex licentia corr. P m. rec. || sydera PTY || (§ 3) Tum] Tunc T Tum quispiam ex iis e ex § 6 init. interpolata. eg. ||

Graecas res eruditi erant, quid ἀμαξία esset, et quaenam maior
10 et quae minor, et cur ita appellata, et quam in partem procedentis
noctis spatium moveretur et quamobrem Homerus solam eam non
occidere dicat, cum et quaedam alia scilicet non occidant, scite
ista omnia ac perite disserebant.

Hic ego ad nostros iuvenes convertor et: 'quin', inquam, 4
15 'vos opioi dicitis mihi, quare, quod ἀμαξίαν' Graeci vocant, nos
'septentriones' vocamus? non enim satis est, quod septem stellas 3
videmus, sed quid hoc totum, quod 'septentriones' dicimus,
significet, scire', inquam, 'id prolixius volo'.

Tum quispiam ex his, qui se ad litteras memoriasque veteres 6
20 dederat: 'vulgus', inquit, 'grammaticorum 'septentriones' a solo

VPRTY

9 graeca R || quid ἀμαξία esset] coll. lamm. et proxime sqq., quae
unice ad ἀμαξίαν pertinent et codd. s. v. l. h: quid AMAΞΙΑ ('AMAΞIA s
unus AMAΞ P AMAΞ Y amassa R) esset quid BOOTHOS (βοῦθος s. part.
BOOTEC V bootec R) VPRTYs quid ἀμαξία (s. ἀμαξία) esset (essent al.,
om. al.) quid ἀμαξίος quid βοῦθος (quid ἀμαξίος vel βοῦθος et quid
ἀμαξίος al.) s. quid βοῦθος esset, quid ἀμαξία h: maior ἀμαξίος et erg.;
ac sane simili fere ratione librorum opt. scriptura servari posset voc. amaxia
(ἀμαξία) inter vocabula quaenam et maior inserto; sed tum quoque
offenderet mentio Bootis || 10 in] ex et corr. R || 11 moveretur] h:
moverentur libri, quod servarem paulo ante scribens appellatae, nisi
sequeretur solam eam || Homerus] = R corr.; dignosci nequit R pr. ||
Hom. II. XVIII 487 sqq. = Od. V 273 sqq. || 12 cum et quaedam alia
scilicet non occidant] extr. tria verba scilicet etc. ante scite excidisse ratus
h: cum et quaedam alia libri cum et quaedam alia non occidant x tum
et quaedam alia g || aliascite V alias cite PR || scite tum ista c ||
13 disserebant] g: disserebat || (§ 4) 14 ergo TYs || quin] I Markland
add. adn. ad Stat. Sill. II 6, 93 p. 251⁴ Sill. prob. c: quid || 15 opioi]
Iunt.: opioi P opioi VR opioi T opidici s; 5 fere litt. lac. vel. om. Y ||
quod ἀμαξίαν] et quod ἀμαξίαν s: quod oda ἀμαξίαν s quod oda AMAΞIAN
(AMAΞIAN T) VPRTYs || qd graeci vocant gr R || Graeci] om. s. ex
meis unus || 16 septentriones] VP: septentriones et septentriones RTYs
et sic fere per sqq. || (§ 5) 17 quid etiam hoc c = Vat. ap. g. ||
totum] ex tatum corr. R || (§ 6) 19 quispiam R || his quispiam R
his c || memoriasque] gēas memoriasque R || 20 dederat] CEGeorges
phil. 33, 334 || post septentriones voc. librarius ad idem voc. proxime
praecedens aberrans vocc. dicimus — inquit repetit, sed na ad init., cat in
fin. i. c. vacat supscr. del. in V ||

- 7 numero stellarum dictum putat. 'Triones' enim per sese nihil
significare aiunt, sed vocabuli caso supplementum, sicut in eo, quod
'quiquatrus' dicamus, 'quinque' ab Idibus dierum numerus sit,
8 'atrus' nihil. Sed ego quidem cum L. Aelio et M. Varrone
sentio, qui 'triones' rustico cetera vocabulo boves appellatos
scribunt, quasi quosdam 'terriones' hoc est arandae colendaeque
9 terrae idoneos. Itaque hoc sidus, quod a figura posituraque ipsa,
quia simile plaustrum videatur, antiqui Graecorum 'ἀμυζων' dixerunt,
nostri quoque veteres a bubus iunctis 'septentriones' appellarunt,
id est septem stellis, ex quibus quasi iuncti 'triones' figurantur.
10 Praeter hanc inquit opinionem id quoque Varro addit, dubitare
sese, an propterea magis hae septem stellae 'triones' appellatae
sint, quia ita sunt sitae, ut ternae stellae proximae quaeque inter
sese faciant 'trigona', id est triquetras figuras.
11 Ex his duabus rationibus, quas ille dixit, quod posterius
est subtilius elegantiusque est visum. Intuentibus enim nobis in
illud, ita propemodum res erat, ut forma esse triquetra videretur.

VPBTY

(§ 7) 21 nihil per se R || 22 esse] eius Y || 23 quinque] h: quod
quinque (voc. quod paulo ante ante quiquatrus posita, ante quinque
male repetito) libri || 24 nihil] nihil significat x || (§ 8) quidem] R
(ex sil.) s: quid VPT inquit Y || L. Aelii Stilonis inc. sed. fr. VIII p.
73 Heusd.; Egger LSVRS p. 8; inter Varronis reliquias h. l. non receptus
tanquam ex lib. de l. L. VII § 74 sq. petitus; at cf. k p. 16; 41; 45 sq. ||
L. Aelio] = Muret. epp. II 6: laelio s lelio VYs || 25 caetera (vel
caeteroqui) g: cetero et cetero libri certo e vetere Cobetus mnemos. n. s.
VII 97, CDziatzko; an ceterū? || 26 terriones] (a terra terriones) Varro
de l. L. VII § 74 et Festus p. 339^b, 6 M.: teriones Y et ex triones corr.
P atque 'quod terram terant' Isid. Or. III 70, 7; XII 1, 30 ed. Otto ||
colendeq; ex celandeq; corr. R || (§ 9) 27 sydus P isidiis Y || 28 vi-
deatur] P: uidetur rell.: fort. videbatur, quod et ipse adnotaveram et nunc
a p. propositum esse video || ἀμυζων s part. ἀμυζων ex ἀμυζων corr.
R || 29 a bobus s ab ubiis P || 30 a septem e || (§ 10) 31 hanc t
opinionem inquit. Id R || Varro] cf. § 8 adn. || 32 he VP hec P ||
appellative P appellatae g || 33 erat cum scriberem (h^r) ita sint.
at c. h^{ra} 25 sq. || proximeque q P || faciant inter sese R || 34 ee
Y || (§ 11) 35 orationibus Y || ille] ex illac corr. R || 36 est
visum] λ: esse visum VPRTY (Fule.) visum est s || enim] om. TY ||
37 reserat PT || forma esse triquetra videretur] h et sic fere ea forma
esse triquetra videretur x: forma esset ut (esset & s) triquetra (triquetrata

XXII.

De vento iapygo deque aliorum ventorum vocabulis regionibusque accepta ex Favorini sermonibus.

Apud mensam Favorini in convivio familiari legi solitum 1
erat aut vetus carmen melici poetae aut historia partim
Graecae linguae, alias Latinae. Legebatur ergo ibi tunc in 2
carmine Latino 'iapyx' ventus quaesitumque est, quis hic
ventus et quibus ex locis spiraret et quae tam infrequentis
vocabuli ratio esset; atque etiam petebamus, ut super ceterorum
10 nominibus regionibusque docere nos ipse vellet, quia vulgo
neque de appellationibus eorum neque de finibus neque de numero
conveniret.

Tum Favorinus ita fabulatus est: 'Satis', inquit, 'notum 3
est, limites regionesque esse caeli quattuor: 'exortum', 'occasum',
15 'meridiem', 'septentriones'. Exortus et occasus mobilia et varia 4
sunt, meridies septentrionesque statu perpetuo stant et manent.
Oritur enim sol non indidem semper, sed aut 'aequinoctialis' 5
oriens dicitur, cum in circulo currit, qui appellatur 'ἱσμερινός',

VPRTY

T) uiderentur (uideretur R) libri; forma esset, quae triquetra videretur
g; forma esse trigona vel triquetra viderentur i; num forma esse utrique
(i. e. utrimque) triquetra videretur? ||

XXII. Exstat in TY usque ad voc. dicit § 28 lin. 84; in usum suum
convertit Apul. de mundo c. 13 sq.; nam quin sic res se habeat, non dubi-
tandum est cf. praef.; de Il. Nonianis ex G. excerptis v. ann. phil. 85,
712 sq. et 714 || (lemm.) om. Y; A. Gellii T quid apud mensam
favorini legebatur in mg. t || 3 ex] a s || (§ 1) 4 convivio familiari R
5 melmelici B || 6 graece alias latine R || (§ 2) tunc ibi s tunc R ||
in] sup. lin. add. R || 7 latine (latino corr.) carmine R || an Horat. c.
aut I 3, 4 (a Thysio l.) aut III 27, 20? || Quesitum est Y || 8 spirare
& q; P || in frequentis vocabuli T || 9 ratio. etiam atque etiam
petebat; m' R || appetebamus TY || 10 docere nos vellet ipse T
ipse nos docere vellet s part. || qui ad VP || (§ 3) 13 Tunc T
14 limitesque (regiones om.) R || celi esse T || quatuor per hoc caput,
ubi numeros non adhibuerunt, constanter libri || exortum oriētē R
15 septentriones] T s: septentriones et septētriones PRY(Fulcr.) s septen-
trione V; en et em et ē in hoc voc. etiam in sqq. promiscue || (§ 4)
Exornatus R || (§ 5) 17 ididem V in diem T diem Y || aut] ut T
18 qui dicitur R || ἱσμερινός] P s: ICEMEPINOC V ἱσμερινός aut
ἱσμερινός et sim. s gr. R ||

aut 'solstitialis', quae sunt 'θερινὰ τροπαί', aut 'brumalis', quae sunt
 6 'χειμερινὰ τροπαί'. Item cadit sol non in eundem semper locum. 20
 Fit enim similiter occasus eius aut 'aequinoctialis' aut 'solstitialis'
 7 aut 'brumalis'. Qui ventus igitur ab oriente verno, id est
 aequinoctiali, venit, nominatur 'eurus', flecto vocabulo, ut isti
 8 ἐτυμολογικοὶ aiunt, 'ὁ ἀπὸ τῆς ἡοῦς ῥέων'. Is alio quoque a
 Graecis nomine 'ἀπρλιώτης', Romanis nauticis 'subsolanus' co-25
 9 gnominatur. Sed qui ab aestiva et solstitiali orientis meta venit,
 Latine 'aquilo', 'βορέας' Graece dicitur, eumque propterea quidam
 dicunt ab Homero 'αἰθρηγενέτην' appellatum; boream autem
 putant dictum 'ἀπὸ τῆς βοτῆς', quoniam sit violenti flatus et sonori.
 10 Tertius ventus, qui ab oriente hiberno spirat — 'volturnum' 30
 Romani vocant —, eum plerique Graeci mixto nomine, quod inter
 11 notum et eorum sit, 'εὐρόνοτον' appellant. Hi sunt igitur tres

VPRTY

19 solstitialis TY solstitialis V solis stialis P antialis R et sic
 et similiter hi et al. passim per hoc cap. quae sunt θερινὰ τροπαί, aut
 brumalis, quae sunt χειμερινὰ τροπαί h: aut brumalis quae (que al.)
 sunt ΘΕΡΙΝΑΙ ΤΡΟΠΑΙ aut brumalis quae (que al.) sunt ΧΕΙΜΕΡΙΝΑΙ
 (ΧΕΡΙΝΑΙ TY) ΤΡΟΠΑΙ VTY aut brumalis quae (s. q. quod non adnota-
 tum habeo.) sunt ΧΕΙΜΕΡΙΝΑΙ ΤΡΟΠΑΙ P aut brumalis R aut brumalis
 quae sunt G. (quae sunt ΘΕΡΙΝΑΙ ΤΡΟΠΑΙ ante aut, ΧΕΙΜΕΡΙΝΑΙ ΤΡΟΠΑΙ
 post G. add. m. alt.) Vrb. quae θερινὰ, aut brumalis, quae sunt χειμερινὰ τροπαί
 g aut brumalis, quae sunt θερινὰ τροπαί καὶ χειμερινὰ eg. § (6) 21 eius
 sicut ortus aut R § (7 sq.) 23 equinoctiali, o ex e corr., R flecto—
 ἀπρλιώτης om. R § 24 ἐτυμολογικοὶ s: ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΙ VT ΕΤΥΜΟ-
 ΛΟΙΚΙ Y ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΙ P, unde ἐτυμολόγησι i ὁ — ἀπρλιώτης om.
 TY ὁ ἀπὸ = o τῆς ἡοῦς VP Fulv. et sic codd. Non. 50. 24
 M.: τῆς νοῦς s τοῦ ἔω s τῆς εἰώης et τῆς εἰώης et sim. codd. Apul. l. l.
 ῥέων [Eorum dictum ἀπὸ τῆς ἡοῦς] PONTAC pro ῥέων codd. Non. ap.
 Quich. § (8) 25 ἀπρλιώτης V s idemque s. exhibent s. indicant codd.
 Apul. l. l. et Monac. Ampelii 5, 1 (cf. Lobbeckius ad Soph. Ai. v. 805;
 Idelerus Ar. met. I 574; L Dindorf in add. ad Steph. thes. s. v. ἀπρλιώτης;
 ALentz phil. suppl. I 648; 702 coll. p. 662): ΑΦΗΛΙΩΤΗΣ P ἀπρλιώτης
 et ἀπρλιώτης s a Romanis s part., eg. § (9) 26 orientis om. TY
 27 eumque — appellatum om. TY eumque — sonori om. R
 Hom. Od. V 296 28 ΑΙΘΡΗΓΕΝΕΤΗΝ V: Πιανός καὶ Ἀριστομένης
 αἰθρηγενέτης λέγουσιν schol. Od. V 294 borea R borean v. l. ap. Apul.
 29 ἀπὸ τῆς βοτῆς = Apul. et Non.: ΑΙΩΤΕΚΒΟΕC V ἀπὸ τοῦ βεῖν s
 part. flatus ex fletus corr. R § (10) 30 Tercium uentū T
 orienti s part. uulturnum ts 31 dicunt R eum — appellant
 om. RTY 32 notum p; s part. ΕΙΡΟΝΟΤΟΝ V § (11) III P

venti orientales: 'aquilo', 'voluturnus', 'eurus', quorum medius
 curus est. His oppositi et contrarii sunt alii tres occidui: 'caurus' — 12
 35 quem solent Graeci appellare 'ἀργέστην': is adversus aquilonem
 flat; item alter 'favonius', qui Graece 'ζέφυρος' vocatur: is ad-
 versus eorum flat; tertius 'africus', qui Graece 'λίψ': is adversus
 vulturnum facit. Hae duae regiones caeli orientis occidentisque 13
 inter sese adversae sex habere ventos videntur. Meridies autem, 14
 40 quoniam certo atque fixo limite est, unum meridiale ventum
 habet: is Latine 'auster', Graece 'νότος' nominatur, quoniam est
 nebulosus atque umectus; 'νέτις' enim Graece umor nominatur.
 Septentriones autem habent ob eandem causam unum. Is obiectus 15
 directusque in anstram, Latine 'septentrionarius', Graece 'ἀπαραύλαξ'
 45 appellatus. Ex his octo ventis alii quattuor ventos detrahunt 16
 atque id facere se dicunt Homero auctore, qui solos quattuor
 ventos noverit: eorum, austrum, aquilonem, favonium, a quattuor 17
 caeli partibus, quas quasi primas nominavimus, oriente scilicet
 atque occidente latioribus atque simplicibus, non tripartitis. Partim 18
 50 autem sunt, qui pro octo duodecim faciant, tertios quattuor in

VPRTY

33 vulturnus Y75 § (12) 34 His] qui Y sunt. Y caurus]
 e, eg.: chaurus VPRT5 chorus Y 35 quem — is] qui R qei
 solent Y appellare ἀργέστην] *librarium archetypi in vocc. APPELLARE*
APTECTHN a litt. AP ad easdem in inseq. voc. abcrasse ratus h: ἀργέστην
ε cum part. codd. Apul. EPTECTHN VPTY5 ἀργέστην appellare ε ex meis
unus ἀργέστην vocare eg. aquilem R 36 Graece — is] om. R
 37 africus] = r: africus VP africus R Graece λίψ: is] om. R λίψ:
 is] h: AEIT VPTY vocatur λίψ (s. λσιψ) ε vocatur λίψ: is c. eg. 38
 38 vulturnum] = ε: vulturnum ts facit] flat TY5 § (13)
 39 aduersae R § (14) 40 meridionalem ε 41 hauster VPY5
 νότος] Ps. Apul., Non. p. 50, 26: notos ε nothos VTY5 nochos R
 appellatur R 42 umectus] R: humectus notis VPRTY5: nothis
 ε notos Non. Harl. (de vell. Non. libris non constat) notis notis
 graece ε unus umor] P: humor § (15) 44 directusque RTY5 Latine
 —appellatus] septentrionarius di. R § (16) 45 his] om. R de-
 trahunt detruatq; R Hom. Od. V 295 sq.; 331 sq. 46 auctore R
 ductore Y 47 post favonium versus Hom. Od. V 295 sq. praepositis
 vocc. Versus Homeri sunt inserunt edd., parenthesi includendi esse dicit
 g obsquente λ § (17) 48 quos quasi primos nominabimus Salmasius
 Plin. exerc. p. 1247^b ed. a. 1629 et (nominabimus in P exstare opinatus) g
 quas in principio nominavimus EC10tho orientes R § (18) 50 faciant
 ternos ε part. faciunt: inter hos edd. ante g (genuinam lect. restituit Sal-
 masius l. l. p. 1248^a)

media loca inserentes circum meridiem et septentriones eadem ratione, qua secundi quattuor intersiti sunt inter primores duos apud orientem occidentemque.

19 Sunt porro alia quaedam nomina quasi peculiarium ventorum, quae incolae in suis quisque regionibus fecerunt aut ex locorum 55 vocabulis, in quibus colunt, aut ex alia qua causa, quae ad 20 faciendum vocabulum acciderat. Nostri namque Galli ventum ex sua terra flantem, quem saevissimum patiuntur, 'circium' appellant 21 a turbine, opinor, eius ac vertigine; ex Ἰαπυγίας ipsius orae proficiscentem quasi sinibus Apuli eodem, quo ipsi sunt, nomine 60 22 'iapygem' dicunt. Eum esse propemodum caurum existimo; nam 23 et est occidentalis et videtur exadversum eorum flare. Itaque Vergilius Cleopatram e navali proelio in Aegyptum fugientem vento iapyge ferri ait, eum quoque Apulum eodem, quo

AVPRTY

51 circum meridiem et] h: cur meridiē VPTYς; cur mediē R cum meridiē e circa meridiem et g || 52 seli Y || (§ 19) 55 regionibus] m. rec. ex religionibus corr. P || 56 aut ex alia qua] g (= P, ut arbitrabatur): ex alia qua P ex aliqua rell. || quae — acciderant VPR unde suspiceris quae — acciderant, nisi gravior menda subsit (cogitari deinceps de qua — acciti erant; quae — acciverat; quae — accenderat) || (§ 20) 58 patiuntur] putant Y || 59 turbine — ac vertigine] om. med. turbine ac vertigine Non. p. 50, 30 eg. et sic Harl. turbine et vertigine ibid. ed. Quich. turbine — et vertice libri Apul. l. l. || distinctionem post roc. vertigine om. V || (§ 21) ex (quod post e facile excidere poterat) Ἰαπυγίας ipsius orae proficiscentem quasi sinibus (sinibus, ut post vidi, iam Hippotantus centur. 1 16) Apuli] h coll. Apul. et Ampelio 5, 2 cf. h. 40 sq.: ΙΑΠΥΓΙΑ (VTYς ΙΑΠΥΓΙΑ P Ἰαπυγία et Ἰαπυγία s. ΙΑΠΥΓΙΑ ex ΙΑΠΥΓΙΑ corr. R) ipsius ore (=s) proficiscentem (s proficiscentem R proficiscente rell.) quasi sinibus apulia VPRTYς apuliae s. libri Iapyga ex ipsius Apuliae ore proficiscentem x; al. r. ap. i; Burmannum ad Or. met. II 160; Ἰαπυγίας ipsius ore proficiscentem Apuli h. ex Iapygiae ipsius ora proficiscentem Egnatae (infeliciter huc illatae) sinibus p || 60 quo ipsi sunt] = s: quo ipsi s (Iunt.) et ipsi ex quo ipsi se Torrentius ad Hor. c. I 3, 4 || (§ 22) 61 caurum libri || 62 ex adversū P: et adversum V adversum TY adversus Rg || a roc. eorum h. l. inc. A || (§ 23 sq.) Itq; Y || Verg. Aen. VIII 709 sq. || 63 cleopatram Y || nauli A || jlio ex plie corr. R || egyptum RY || 64 iapyge s. ΙΑΠΥΓΙΑ PTYς ΙΑΠΥΓΙΑ V s. iapyge R || ait] corras. in A || eum] sic scriptum fuisse dignoscitur in A: equum ||

65 ventum, vocabulo 'lapygem' appellavit. Est etiam ventus nomine 24
'caecias', quem Aristoteles ita flare dicit, ut nubes non procul
propellat, sed ut ad sese vocet, ex quo versum istum proverbiale
factum ait:

"Ελκων ἐφ' αὐτόν, ὥστε καί κ' ἴαται νέφος.

70 Praeter hos autem, quos dixi, sunt alii plurifariam venti 25
commenticii et suae quisque regionis indigenae, ut est Hora-
tians quoque ille 'atabulus', quos ipsos quoque exsecuturus fui;
addidisseque eos, qui 'etesiae' et 'prodromi' appellitantur, qui
certo tempore anni, cum canis oritur, ex alia atque alia parte
75 caeli spirant, rationesque omnium vocabulorum, quoniam plus
paulo adbibui, effutissem, nisi multa iam prosus omnibus vobis

AVPRTY

65 lapygi ut vid. A lapygem R || appellatur ut est A; num ap-
pellaturus (libris sc. tribus post). Est? || Verg. Aen. XI 677 sq. ||
66 Caecias] lac. rel. om., in archet. igitur Graece scriptum invenit A
cecyas T || Aristot. probl. 26, 19 || non] om. T || 67 se A || vocet]
ut vid. (litt. e nunc lac. fere hausta) = A: vocat VPR || ex — νέφος]
om. R || situm VP stum h || 69 "Ελκων — νέφος] lac. (trium lin. in A)
rel. om. Ac ante Beroald. || "Ελκων ἐφ' αὐτόν] Muretus cyp. II 6; g cum
Aristotele probl. I. I.; meteorol. II 6, 17 ('ἐφ' αὐτόν Sen. lib. 5 nat.
quaest. 6; ap. Sen. I. I. c. 16, 4 H. de Caecia quidem agitur, sed hic v.
ibi non affertur): ΕΛΚΩΝΕΦΕΑΥΤΟΝ VP; ΕΛΚΩΝΕΦΕΑΥΤΟΝ T ΔΕΚΩ-
ΗΦΕΑΥΤΟΝ Y; rell. auctt., qui hunc versum proferunt, (v. Nauckium ad
fragm. trag. Gr. adesp. 50 p. 680 sq.; ipse merito 'tragicus' ait 'esse versum
nolim affirmare'); paroemiogr. Gott. I 242; II 67; M. Bréal in Kuhnii
annal. 10, 319 sq.; Hercule et Cacus p. 110 sq.) vv. II. v. in edd. || ὥστε]
cum al. testibus h: ΩC VPTYς ὥς ὁ (ὥς e non recte ex 'Fulv.' = Y sc. affertur)
cum al. Muretus I. I. g ὥστε et ὥστε et alii || ὥς καί κ' ἴαται Salmastius exere.
Plin. p. 1259^a ed. 1629 || νέφη Theophr. de vent. § 37 (fr. V p. 107
Wr.) al. || (§ 25) 71 ocommenticii R || et] = e: om. Vs || oratians
PTYς horatians R oracianus Vs || Hor. sat. I 5, 78 || 72 ille quo-
que R || Atabulus] Beroaldus: atapulns A 'v. c.' ap. 5 ad apulos
VPTYς apud apulos R || ipsos] A: ipse || exsecuturus VRT execu-
turns A exsecuturns Y || fui] AR; fuit VPTY || 73 et aesiē T
et aesiē Y et aesiē VPR || prodromi] pauci tantum primorum litt. apices
comparent in A || appellitantur] VPYr: appellantur ARTς || 74 in
roc. oritur h. I. expl. A || ex] et R || 75 prospirant 'nonnemo e
scriptis' test. g || quoniam] quia e || plus] om. R || 76 effutissem]
Gehhardus ant. lect. I 15: effutissem VPT effutissem R effutissem t;
eg. adfugissem Y || iam multa T || prosus] R: prorsus ||

reticentibus verba fecissem, quasi fieret a me ἀρμόσις ἐπιδακτυλῇ.

26 In convivio autem frequenti loqui solum unum, neque honestum est, inquit, 'neque commodum'.

27 Haec nobis Favorinus in eo, quo dixi, tempore apud so-
mensam suam summa cum elegantia verborum totiusque sermonis
28 comitate atque gratia denarravit. Sed, quod ait, ventum, qui ex
terra Gallia flaret, 'circium' appellari, M. Cato in libris
29 originum cum ventum 'cercium' dicit, non 'circium'. Nam cum
de Hispanis scriberet, qui citra Hiberum colunt, verba haec 85
posuit: Set in his regionibus ferrariae, argentifodinae
pulcherrimae, mons ex sale mero magnus; quantum
demas, tantum adcrevit. Ventus cercius, cum lo-
quare, buccam implet, armatum hominem, plaustrum
oneratum percellit.

90

30 Quod supra autem dixi, ἐτρησίζε ex alia atque alia caeli parte
flare, haut scio an secutus opinionem multorum temere dixerim.
P. enim Nigidii in secundo librorum, quos de vento com-
31 posuit, verba haec sunt: Et ἐτρησίζε et austri anniversarii

VPRTY

77 ἐπιδακτυλῇ] s. ἀπὸ δακτυλῆ s. eg.: ἀπὸ δακτυλῆ s. ΕΠΙΔΑΚΤΥΛΙΚΑ
litteris partim ex voc. prae., partim ex ipso hoc voc. repetitis VP
ἐπιδακτυλῇ i (§ 26) 78 loqui frequenti R || 79 commodum. tum sequitur
15 lin. lac., cui inscr. est not. a, in principio sq. add. est not. b;
corum quae vell. libri tradunt nihil deest in R || (§ 27) 80 quod dixi Y
quod dix V || 82 comitate R || denariaret R pr. || (§ 28) qui] om.
Y || 83 flaret] om. TY || circum Y || in libris] = a Apul.: in libro
s. tertio libro x VI (aut VII) libro Maiansius ad trig. ICl. fr. p. 60; 62
cf. etiam Nipperdrii ad Corn. Nep. Cat. c. 3 adn. || Cat. orig. lib. V (merito
sic post Wagenerum) fr. 93 p. 80 Pct. (lib. VII post alios tribuerat Ior-
danus fr. 5 p. 28 cf. p. LV; LVIII) || 84 in dicit hoc cap. expl. in TY
§ 29) 85 Hispanis] = P m. rec. corr.: his panis P Hispanis Alpinis e
86 s; s. Sed libri. CLKoth hist. vet. R. vell. p. 287 (Cat. fr. 121): Sant
s, eg. || ferrariae e, eg. || 88 adorescit P adorrescit R accrescit s
adolescit g || circius R pr. cf. Dietze de serm. Caton. (Tangl. 1870)
p. 6 || 90 oneratum V || (§ 30) 91 autem supra R || fort. dixit g
ἐτρησίζε] s: ΑΙΤΕΛΙΑC V s ΑΙΤΗΛΙΑC PR ἐτρησίζε s || parte atque alia
celi R || 92 an] R s: aut P s. aut V || fort. dixerit g || (§ 31) P Nigidii
Figuli de ventis lib. II fr. ap. Rutgersium V. L. III 16 p. 274 || 93 enim]
om. R s || 94 Et ἐτρησίζε] ἐτρησίζε s aut G. inserto aut loc. vel. aut sine
lac. nota om. s ('abest haec vox' s) || au. t. anni versarii R || anni
versarii P anni versarii V

secundo sole flant. Considerandum igitur est, quid sit
secundo sole.

XXIII.

Consultatio dilucidatioque locorum facta ex comoedia Menandri et Caecili.
quae Plocium inscripta est.

Comoedias lectitamus nostrorum poetarum sumptas
5 ac versas de Graecis, Menandro aut Posidippo aut Apollo-
doro aut Alexide et quibusdam item aliis comicis. Neque, cum
legimus eas, nimium sane displicent, quin lepido quoque et
venuste scriptae videantur, prorsus ut melius posse fieri nihil
censeas. Set enim si conferas et componas Graeca ipsa, unde
10 illa venerunt, ac singula considerate atque apte iunctis et alternis
lectionibus committas, oppido quam iacere atque sordere incipiunt
quae Latina sunt; ita Graecarum, quas aemulari nequiverunt,
facetiis atque luminibus obsolescunt.

Nuper adeo usus huius rei nobis venit. Caecili Plocium
15 legebamus, hautquaquam mihi et qui aderant displicebat. Libitum
et Menandri quoque Plocium legere, a quo istam comoediam
verterat. Sed enim postquam in manus Menander venit,
a principio statim, di boni, quantum stupere atque frigere quan-
tumque mutare a Menandro Caecilius visus est! Diomedis
20 hercle arma et Glauci non dispari magis pretio aestimata sunt.

VPR

XXIII. (lemm.) 2 Consultatio P loquorum V 3 Plocium]
VPRs part. § 5 et 6: plogium h. l. VPs plotium s part. infra § (§ 1)
lectitamus] ex lectimus corr. R 5 aut] VP: ac Rs vel possi-
dippo (in verb. ord. Posodio) mg. Ascens. a 1511: posidio VP possidonio
R 6 aliis item R comicis] ex comediiis corr. R (§ 2) neque
cum (tamen s ex meis unus pr. m.)—nimium sane] = sz ('tribus membr.
op. g') (§ 3) 9 Set enim] s litt. post censeas om. esse valus h: Etenim
libri (s) At enim e 11 committas] s: comittas R comittas VP
coniunctas etc. s 13 facetiis s unus m. pr., casu certe, ut recipere inde
noluerim faceciis V (§ 4) 14 venit nobis R (§ 5) Caecili P m.
ver. s (§ 6) 15 Libitum et] = sz: libitum est s libitumst h, quo non
opus erat 17 verterat] Rsg: verteret VP (§ 7) 18 quantum di boni R
quantumque mutare] = P ex coll. meae sil.: quaecumque mutare P test. g,
indeque quaecumque mutuatur g quaecumque mutuare Otto in adn. ad lib.
XIII 3, 1 19 celius R 20 hercle arma] e rg.: her de arma s unus
hercleamercia V herclea merca P hercle ainca R hercle amerta (s. amerita

8 Accesserat dehinc lectio ad eum locum, in quo maritus senex
 spper uxore divite atque deformi querebatur, quod ancillam suam,
 non inscito puellam ministerio et facie haut inliberali, coactus erat
 venundare, suspectam uxori quasi paelicem. Nihil dicam ego
 quantum differat; versus utrimque eximi iussi et aliis ad iudicium 25
 9 faciendum exponi. Menander sic:

Ἐπ' ἀμφοτέρω νῦν ἡπίκληρος ἢ καλῇ
 μέλλει καθευδῆσαι. Κατεργασται μέγα
 καὶ περιβόητον ἔργον· ἐκ τῆς οἰκίας
 Ἐξέβαλε τὴν λυποῦσαν, ἣν ἐβούλετο,

30

VPR

s. armamenta etc.) s hercle ἀρρεβᾶτα g hercle munera λ; sed recte c: nam
 codd. opt. lectio litteris ere ex voc. hercle male repetitis, r priore om. orta
 est || aestimata] Ald. g: existimata libri, vg. || (§ 8) 21 accesserat de hinc
 R || 23 inscito] ex inscita corr. R || haut] aut R pr. hand r non s ||
 illiberali co inliberari VR illaetabili 'ex libris' restituere se dicit ILipsius
 elect. I 21 || coactus V || 24 paelicem] V: pelicem PRs pellicem s

25 utiq; R utriusquo s || eximi iussi] g: eximus si VP s eximi si R
 eximus si s || (§ 9) Men. Ploc. fr. I t. IV p. 189 sqq. (194 sq. ed. min.)
 Mein. cum Hincobi adu. V p. CCLXII sq.; 104 (ed. min. p. XX); praeterea
 cf. LSpengel C. Caecilii Stat. fr. Ploc. fr. I p. 36 sqq., ubi totum hoc caput
 descripsit et recensuit: ORibbeck CLR p. 50 sq.; 60 sq. coll. p. XXVIII sq.;
 CIV sq. MHaupt ind. lect. Berol. hib. a. 1855 p. 3 sqq. (Opusc. II 90
 sqq.); CGCobet Mnem. n. s. 4. 450 sq.; Edm. Arnould libellus (Menandraci
 (sic?) Ploc. argum. ex diversis fragmentis restituere tentavit E. A. Paris.
 a. 1842 emissus mihi tantum per Car. Patin innotuit (Journ. des sav. a.
 1863 p. 198 sqq.); at viz credo accuratorem eius notitiam ad Menandri
 versus restituendos profuturam fuisse || 27—42 gr. R s part. EIAN vcll.
 om. P || 27 (v. 1) Ἐπ'] V s: ἐπ' Vrb s || ἀμφοτέρω νῦν] Ins. Scaliger
 in ed. Torn. I.: ANΦOTEPANIN V AMΦOTEPAN INA Vrb. s ἀμφοτέρων
 ὡς Cobetus, at cf. RFörster Herm. 12. 214. 1 || ἡπίκληρος] Hauptius
 ἡπίκληρος Scaliger: ΕΠΙΚΛΗΡΟΣ ('ΕΠΙΚΛΗΡΟΣ Vrb. ἐπικλῆρος s part.)
 libri || ἢ καλῇ] Ribbeckius Hauptius: ΗΚ V H Vrb. ἢ s || 28 (v. 2)
 μέλλει καθευδῆσαι] HGratius, Scaliger: ΜΕΛΛΕΙΝ ΚΑΘΕΥΔΗΣΕΙΝ Vrb. s
 MEMEIN ΚΑΘΕΥΔΕΣΕΙ V || μέλλει κατεργάσασθαι καθευδῆσαι Spengelius
 c. || κατεργάσασθαι] Dorellius: κατεργάσασθαι KATEIPΓACACA mei omnes ||
 μέγα s unus || 29 (v. 3) οἰκίας] s vg.: ΟΙΚΕΙΑC V Vrb. s || 30 (v. 4)
 λυποῦσαν, ἣν] s vg.: ΛΥΠΟΥCΑΝ ἢΝ Vrb. ΛΥΠΟΥCΙΝΕΝ V λυποῦσαν ὡς
 Cobetus

Τὸν ἀποβλέπωσι πάντες εἰς τὸ Κρωβύλη;
 Πρόσωπον, ἢ τ' εὐγνωστος οὖς' ἐμὴ γυνή
 Δέσποινα. Καὶ τὴν ὄψιν ἦν ἐκτῆσατο
 Ὅνος ἐν πιθήκοις τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον
 35 Ἔστιν. Σιωπᾶν βούλομαι τὴν νύκτα τὴν
 Πολλῶν κακῶν ἀρχηγόν. Οἱ μοι Κρωβύλην
 Λαβεῖν ἐμ', ἐκκαίδεκα τάλαντ' ἄγειν ἔσω
 . . . οὖσαν πῆχεως· εἴτ' ἐστὶ τὸ
 Φρύαγμα πῶς ὑπόστατον; μὰ τὸν Δία
 40 Τὸν Ὀλύμπιον καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, οὐδαμῶς.

VPR

31 (v. 5) τὸν ἀποβλέπωσι] *Spengelius* ἵνα πᾶν βλέπωσι ε *unus*: *INA*
 ΑΠΟΒΛΕΠΩCIN V *Vrb.* ε τὸν ἐπιβλέπωσι ε || Κρωβύλης] *Vrb. corr.* ε:
 ΚΡΩΒΟΥΛΗC V *Vrb.* ε Κρωβύλης ε || 32 (v. 6) ἢ τ' εὐγνωστος οὖς' ἐμὴ
 γυνή] *Hauptius*: ΗΤΕΥΩΕΤΟC ΓCΑΕΜΕΓΥΝΗ V ἦτο (ἦγ' et ἦτ' ε *al.*)
 ΕἴγνωCΤΟC ΕἶΧΕ ΜΕ ΓΥΝΗ *Vrb.* ε (*ad* εἶχε *adscriptum esse in mg. cod.*
Gelliani ὡς μ' ἔχει *adnotat Thysius, ad me γυνή*) μεγάλην ἢ *adscr.* σ);
 ἢ γ' εὐγνωστος ὡς μ' ἔχει γυνή *Spengelius* ὡς εὐγνωστον ἢ γυνή μ' ἔχει:
Hiacobi || 33 (v. 7) ἦν] *Grotius*: ΩΝ V ΩΝ *Vrb.* ε ὦν σ ὦν et ὦν ε ||
 34 (v. 8) τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον. Ἔστιν] *manifesto in codd. s. iteratae*
s. retractatae lectionis vestigio agnito Hauptius: ΤΟΙΤΟΔΕΤΟΛΕΓΟΜΕΝΟΝ-
 ΕCΤΙΝΔΚΤΟΓΤΟ V ΤΟΙΤΟ (τὸ δὲ f. τὸ τοι σ) ΛΕΓΟΜΕΝΟΝ ἜCΤΙΝ (ἐστὶ
 ε *part.*) Δὴ ΤΟῖΤΟ *Vrb.* ε τοι τὸ λεγόμενόν ἐστὶ δὴ τοῦτ' *Spengelius* (*cf.*
cund. Varr. de l. l. ed. p. 623) || (v. 8 *sqq.*) *De hisce versibus harricatur*
Cobetius l. l. p. 451 || 35 (v. 9) ΒΟΙΛΟΜΑΙ V || (v. 9 *sqq.*) sic τὴν νύκτα τὴν
 πολλῶν κακῶν Ἀρχηγόν. οἱ μοι Κρωβύλην λαβεῖν ἐμὲ | Καὶ δέκα τάλαντα
 ἈΓΕΙΝΕCΟΥCΑΝ ΠΗΧΕΩC. | *versus digerendos esse censet A. Nauck de frag.*
Gr. fr. obsa. crit. Ber. 1858 p. 52, 17 || 36 (v. 10) οἱ μοι ε: ΟΙΜΜΟΙ
 V *Vrb.* ε || Κρωβύλην et Κρωβύλην ε || 37 (v. 11) ἐμ' ἐκκαίδεκα τάλαντ'
 ἄγειν ἔσω. . . (Γύναιον?) | ἢ ΕΜΕΚΑΙΔΕΚΑΤΑΛΑΝΤΑΓΕΙΝΕC V ἔΜΕ ΚΑΙ
 ΔΕΚΑ ΤΑΛΑΝΤΑ ΓΥΝΑΙΚΑ (γυναικ' et γυναικῶν ε *al.*) *Vrb.* ε ἐμὲ καὶ
 δέκα τάλαντα, γύναιον *Schäfer* ἐμ' ἐκκαίδεκα τάλαντον. οἱ θεοί, γύναιον
Heringa ἐμ' ἐκκαίδεκα (sic) τάλαντα τάλαντατον γύναιον *Ribbeckius* || ἐμ'
 ἐκκαίδεκατάλαντον καὶ γένους | Ὅσον παχέος· εἴτ' ἐστὶ τὸ φρύαγμα ἔπως |
 Γένουτ' ἂν οὐκ ἀνυπόστατον; μὰ τὸν | Ὀλύμπιον μ *cf. Ribbeckius* p. CIV *sq.* ||
 38 (v. 12) οὖσαν] = σσ: οὖσα ε || ΠΗΧΕΩC V || Εἴτε *Vrb.* ε *part.* ||
 39 (v. 13) Φρύαγμα πῶς (Φρύαγμα πῶς *Spengelius*) ὑπόστατον] *Spengelius*,
CF Hermann mus. rh. V 614, Hiacobi: ΦΡΥΑΓΜΑ ΕἴΠΩC ἈΝΥΠΟCΤΑΤΟΝ
Vrb. ε ΦΡΥΑΓΜΑ ΕἴΚΤΩCΑΝΥΠΟCΤΑΤΟΝ V || μὰ τὸν Δία] *Grotius*,
 (μὰ τὸν *post* CΤΑΤΟΝ *litt. facile excidere poterat*): ΔΙΑ V ε ΔΙΑ *Vrb.* σσ
 εἰς ε || 40 (v. 14) πῆν] *om.* ε *part.* || ΟΥΔΑΜΟC V || *post h. v. excidisse*
quaedam suspicatur Ribbeckius p. XXIX ||

Παιδισκάριον θεραπευτικόν δὲ καὶ λόγου
†TAXION ΑΠΑΓΕΘΩΔΕΤΙCΑΡΑΝΗCΑΓΑΓΟΙ.

10 Caecilius autem sic:

. . . Is dēum miser est, qui aerumnā suā nequit
Occultare. Ferre ita me uxor et forma et factis facit; 45
Si taceam tamen indicium sim. Quae nisi dotem
omnia

Quae nolis habet; qui sapiet, de me discet, . . . (.)

Qui quasi ad hostis captus liber seruo salva urbe
atque arce. 50

VPR

41 (v. 15) Παιδισκάριον] σς: ΠΑΙΔΙCΚΑΡΙΟΝ VVrb. ε || ΘΕΡΑ-
ΠΕΙΤΙΚΟΝ V || δὲ καὶ || = σς: δὲ ε || δὲ τοῦ λόγου *HJacobi* δὲ τοῦ
λόγου *Ribbeckius*² p. XXIX || ΛΟΓΟΙ V || 42 (v. 16) TAXION-
ΑΠΑΓΕΘΩΔΕ (= Τάχιον ἀπαγέσθω δὲ ε) TICAPANTIC (APAXANTIC Vrb.)
ΑΓΑΓΟΙ (= ἄρ' ἀντις ἀγάγοι σ et ἄρα ἂν τις ἀγάγοι ε; ἄρ' ἀντιστοιχάγει
et ἡ ἄρ' αὐτίκα γύγν etc. ε al.) libri, quod nondum sanatum est: ταχίον.
ἀπαγέσθω δὲ τις ἡ ἄρ' ἀντιστοιχάγει. *Ald.* τάχιον ἀπάγῃ δὲ, τις ἄρ' ἂν
εἰσάγοι; *Spengelius* θάπτον ἀπάγοι τις ἡ ἔσταν ἂν εἰσάγοι. *HJacobi* ||
(§ 10) 44–66 *Caec. Ploc. fr. I* p. 58 sqq. cf. p. XXV sqq. *Ribb.*²; versus
hos praeter editores vario modo constituere conati sunt *AFleckeisen* z.
Kritik etc. p. 13 sqq.; *CLKayser* *Münchn. gel. Anz.* 1854, I 9, 77; *ATittler*
ann. phil. 83 a. 1861 p. 143 sqq. (utriusque conatus proposuit et recensuit
Ribbeckius p. XXV sqq.); *Fr. Bücheler* ap. *Ribb.* p. XXVII sq. equidem
haec omnia, cum commodè apud *Ribbeckium* inveniri possint, adscribere
nolui || 44 (v. 1) Septenarii initium deesse vidit *Fleckeisenus*; senarium
icmb. esse voluerunt *Bothius* et *Spengelius* || qui aerumnā] s. qui
erumnā *P m. alt.* ε: quia erumnā VP qui ercūmnā? *R* || suam
aerumnā *ALuchs* in *Studemundi stud.* I 69; *Ribb.*² || nescit ε unus ap.
Spengelium nescit ε alter (*Thysianus*) || 45 (v. 2) occultare *R* || .Ferre]
= σ: fere x foris; *Ribb.*² || me ita ε part. ista (operarum ratio exstat
iste) me *Falsterus* ap. *Kraus.* p. 141 || ita uxor mea forma *Ribb.*² ||
et forma] *Fleckeisenus* ap. *h.*: forma libri. eg. || facit] ex facti (sic
facti) corr. *R* || 46 (v. 3) Vt si *Ribb.*¹ *Easi id.*² || indicium V pr. ε
part. || sim] *Ribb.*¹: om. libri: est e sit *Fleckeisenus* ap. *h.* mene *Ribb.*² ||
48 sqq. (v. 4 sq.) Quae nolis habet. Qui sapiet de me discet qui quasi]
Ad hostis captus libere | Servio salva urbe atque arce. *Fleckeisenus* ap.
h. || v. 4 septenarium octonarium in fine mancum ratus, lacunoni
indicari: possis e.g. voc. infelice addere; Quae nolis, habet. (:¹) qui sapit
de me discet, (:¹) *Ribb.* || 49 in v. 5 describendo cum *Ribb.* *Kayserum*
secutus sum || hostis] *P*ε: hostes *VR*ε ('scripti' g) || libere captus
seruio *R* || liber] ε nonnulli (*Bongarsius* teste e: 'f. liber' ε; g): libere

Quaé mihi quidquid placet eo privat, tú vin servatám velim?

Dum éius mortem inhio, égomet inter vivos vivo mórtuus.

55 'Ea me clam se cúm mea ancilla ait consuetum, id me árguit,

Ita plorando, orándo, instando atque óbiurgando me óbtudit

Eam uti venderém; nunc credo inter suás

60 Aequális et cognátas sermoném serit:

'Quis vestrarúm fuit integra aetátula

Quae hoc idem a viro

VPR

VPR (cf. adn. prace.) § post v. 5 lacunam indic. Kayser; v. 6 et 7 transposuit Ribb., v. 6 sic constituens: An quae mihi quidquid placet, eo privat, servatam velim? in ed. pr., in ed. alt. sic: Quaec mihi quidquid placet eo privatam it me servatam velim? § 51 (v. 6) quicquid] VPR: quidquid § quicquam (quicq; Vm. rec.) et quidquam § privat, tu vin servatam velim] h: priuatu (= o) uim me servatum VP: priuau uim me servatum R priuatu uiro me servatum et priuat uirum me et seruui et priuatam in me servat § alii partim mei, partim Spengeliani privatam. (privatu' ed. Tornaes., rg.) vin me servatum? e privat. tu vin me servatum (servulum v. d. ad mg. ed. Steph. a Speng. l.)? x privatam it (sic Thysius) vi me ingratis g Eo privat tum me servat Bothius privatam me it: me servat suum p § 53 (v. 7) Non. s. v. accusativus pro dativo p. 502. 8 M. . . Caecilius Plocio: Dum ego eius mortem inhio (inibo libri), quod recepit Fleckeisen z. Krit. p. 17 sq.; at Non. ego illud ex inseq. egomet voc. videtur sumpsisse § egomet R § inter vivos vivo mortuus] Ribb.²: uiro mortuus (mortuus R) inter uiros libri vivo inter vivos mortuus Fleckeisenus ap. hr § 55 (v. 8) se cum] Pm. rec., rg.: secum VPR: me id § part. § 57 (v. 9) orando] atque orando R obiurgando R § 58 obtudit PR v. 10 sqq. ordinavit fere Ribb., partim praeceuntibus cum e tum Spengelio et Fleckeiseno § 59 (v. 10) uti eam § part. Ut eam Spengelius venderem] VPR: uenundarem s. uenundarem § (Spengelius, Fleckeisenus) § 60 (v. 11) aequales V ante corr., § part. et cognatas] atque cognatas R: num copula in archet. ante se om., tum vario modo non recte intrusa cognatasque?; cognatas criticos constituens Ribbeckius § sermonē. R sermones c. Spengelius § 61 (v. 12) Quis] quae s. quo § vestrarum] = eg: nostrarum § ferme omnes § etatula (e sup. u m. rec. add.) V & catula et catula § § 62 (v. 13) Quae hoc idem] = z (Ribb.): quae hoc itidem e Hoc quae itidem Spengelius Hoc idem quae Fleckeisenus Quae hoc idem tum h: num Quae hoc idem olim? § a viro] m. rec. ex auro corr. V §

Impetrarit suo, quod ego anus modo
 Effeci, paclice ut meum privarem virum?
 Haec erunt concilia hodie: miser sermone dif-65
 feror.

- 11 Praeter venustatem autem rerum atque verborum, in duobus
 libris nequaquam parem, in hoc equidem soleo animum attendere,
 quod quae Menander praeclare et apposite et facete scripsit,
 12 ea Caecilius ne qua potuit quidem conatus est enarrare, sed 70
 quasi minime probanda praetermisit et alia nescio quae mimica
 inculcavit et illud Menandri de vita hominum media sumptum,
 simplex et verum et delectabile, nescio quo pacto omisit. Idem
 enim ille maritus senex cum altero sene vicino colloquens et
 uxoris locupletis superbiam deprecans, haec ait: 75

Ἐχω δ' ἐπικληρον Ἀμίαν· οὐκ εἰρηχά σοι
 Τοῦτ'; εἴτ' ἄρ' οὐχί; κυρίαν τῆς οἰκίας
 Καὶ τῶν ἀγρῶν †ΚΑΙ ΗΑΝΤΩΝ ΑΝΤ ΕΚΕΙΝΕΣ

VPR

v. 14—16 sic etiam distinxerunt e 63 suo | Quod ego anus modo
 effeci, paclice ut meum privarem virum *Fleckeisenus* 64 (v. 15) paclice]
 V: pellice PR pellice s 65 (v. 16) hecerunt P erunt concilia
 hodie] *Bergkii act. ant.* 1855 p. 291 sq. cf. *Mar. Viet.* 14, 10 p. 2457
P., et eundem *Bergkium l. l.* 1850 p. 328: nunc etiam a *Ribbeckio*² pro-
 batum video: erunt concilia (consilia s unus ap. *Speng.*) hodie libri erunt
 hodie concilia s. hodie concilia erunt *Fleckeisenus* erunt concilia hic hodie
*Ribbeckius*¹ erunt convitia hodie *IMachly ann. ph.* 83, 141 || miser
 sermone differor] *Spengelius* et sic s. (hodie concilia erunt *praecedentibus*)
 sermone differor miser *Fleckeisenus* differor sermone miser libri differor
 (differar²) sermone misere *Ribbeckius*, at v. v. d. (*OSeyffert ni f.*) nunt.
phil. 1874, 185 || (§ 11) 67 autem] om. V 69 face R 70 caecilius
 R (§ 12) 71 quae mimica] ex: qua mimica VP qua inimica R quali
 mimica et quali inimica et que inimica s 72 inculcavit R pr. ||
 73 et verum] s: et veru VPR verum s 74 enmalte rosene V pr. ||
 76—83 *Men. Ploc. fr.* II p. 191 (p. 945 ed. min.) *Mein.* || gr. R ΕΑΘΔΕ
 vell. om. P 76 (v. 1) ΕΑΘ V ΔΕ Vrb. s part. ΕΗΚΑΑΗΡΟΝ
 V Αμίαν] *Meinckius* = ΑΑΜΙΑΝ V: ΑΑΜΙΑΝ Vrb. s Αμια x
Casaubonus in ed. *Torn. l.* || 77 (v. 2) Τοῦτ' εἴτ' ἄρ' οὐχί s ΤΟῦΤΟ
 ΕἴτεΡΑ (s. εἴτε ἄρα) ΟΥΧΙ Vrb. s: ΤΟΥΤΕΙΤΑΡΟΥΧΙ V τοῦτο εἴτε ἄρα
 (οὐχί ut vid. om.) s unus ap. *Sp.* τοῦτ' οὐχί s KIPAN V 78 (v. 3)
 ΚΙ (ad voc. *prae.* adglutinatam) ΗΑΝΤΩΝΑΝΤΕΚΕΙΝΕC V ΚΑΙ ΗΑΝΤΩΝ
 ΑΝΤΙ (αν: at) ΕΚΕΙΝΗC Vrb. s: Ita quoque scriptum invenio τῶν

Ἐχομεν, Ἀπολλων, ὥς χαλεπῶν χαλεπώτατον·
 80 Ἀπασι δ' ἀργαλέα ἔστιν, οὐκ ἐμοὶ μόνῳ,
 Ὑῖθ, πολὺ μᾶλλον θυγατρὶ. [B.] Ἡρᾶ γμ' ἀμαχαν
 λέγεις,

Εὖ εἶδα.

Caecilius vero hoc in loco ridiculus magis, quam personae isti, 13
 85 quam tractabat, aptus atque conveniens videri maluit. Sic enim
 haec corripit:

[A.] Sed tua morosane uxor, quaeso, est? [B.] Quam
 rogas?

[A.] Qui tandem? [B.] Taedet mentionis, quae mihi,
 90 Vbi domum adveni, adsēdi, extemplo sāvium
 Dat ieiuna anima. [A.] Nil peccat de sāvio.
 Et devomas volt, quod foris potaveris.

VPR

πατρῴων ἀντικρῖς μὲν ἔλκων τῶν, etc., *Thys.*, unde καὶ τῶν πατρῴων ἀντικρῖς
Spengelius; πάντων τ' ἐκείνην κτημάτων *IMachly phil.* 23, 176; γόν ἐστ'
 ἐκείνης κτημάτων (pro καὶ π. etc.) *Ribb.*²; καὶ πάντ' ἐκείνης ἐστὶ δ' ὦν μ.
fort., si litt. KAI et AN (ex ΠΑΝΤΩΝ) male ut vid. repetitae sunt, πάντων
 τ' ἐκεί κειμένων s. πάντων τ' ἐκεί τῶν κειμένων || 79 (v. 4) Ἀπολλων ὥς] V
 ΑΠΟΛΛΩΝ ὥς (ὥς et ὡς al. om. al.) *Vrb.* s. || f. τῶν χαλεπῶν χαλεπώ-
 τάτην *Meinekhus* || χαλεπῶν] s. ΧΑΛΕΠΩΝ *Vrb.* s. ΑΛΑΕΠΩΝ V
 80 (v. 5) ΔΕ V s. part. || ἀργαλέα s. unus || ἔστιν *Spengel*: ECTIN libri
 ΟΥΚΕΜΟΙ V εὐ μοι s. unus || 81 (v. 6) ΜΑΜΩΝ V || alterius personae
 notam add. *Spengelius* || Ἡρᾶ γμ'] *Spengelius*: ΗΡΑΓΜΑ libri || ΑΜΑΧΩ
 V || 83 (v. 7) ΟΙΔΑ V || (§ 13) 84 loco] ex libro corr. R || 86 cor-
 rumpit P pr. || *Caec. Ploc. fr.* II p. 62 R² || *Caec. versus inter duas*
personas se(nem) et ma(ritum) distribuunt e (cf. v. l. ad v. 4 || (v. 1)
 87 q] R na! *Ribb.*² || 88 rogas?] s. rogas. e *rg.*: erogas P s. *Spengelius*
 erogas V s. me rogas R et rogas s. || 89 (v. 2) Qui] quas qui R
Non. s. v. anima p. 233, 7 M. *Caecilius*: Quae mihi] Vbi domum adveni,
 assedi (adsedi cod. *Genev.* adsedit *Harl. m. pr.*), extemplo sāvium
 (animum libri *sec. Gerl. et Quich.*) Dat ieiuna anima. || 90 (v. 3) adsedi]
 s. assedi *Non. molo l.*: *Guilelmus* verisim. II 24: ac sedi || ex templo
 P extemplo Vm. rec. exemplo s. part. || 91 (v. 4) dat ieiuna anima.
SE. ed. Tornacs.: dat? ieiuna anima VP dat s. (s. in ras.) ieiuna anima
 R dat. ieiuna anima et datur. ieiuna anima s. datat. Se. ieiuna anima?
 e dat ieiuna anima x || Nil] e: nihil et nichil || sanis s. unus ||
 92 (v. 5) exomas *Cobetius l. l. p.* 452 || volt] s. unus ap. *Speng.*: mult ||
 foris potaveris] e: toris potaveris et foris putaveris s. singuli ap. *Speng.*
 toris (Vrg) s. thoris (PR) putaveris *coll.*

- 14 Quid de illo quoque loco, in utraque comoedia posito,
 existimari debeat, manifestum est, cuius loci haec ferme sententia:
 15 Filia hominis pauperis in pervigilio vitata est. Ea res clam 95
 16 patrem fuit, et habebatur pro virgine. Ex eo vitio gravida men-
 17 sibus exactis parturit. Servus bonae frugi, cum pro foribus
 domus staret et propinquare partum erili filiae atque omnino
 vitium esse oblatum ignoraret, gemitum et ploratum audit puellae
 in puerperio enitentis: timet, irascitur, suspicatur, miseretur, dolet. 100
 19 Hi omnes motus eius affectionisque animi in Graeca quidem
 comoedia mirabiliter acres et illustres, apud Caecilium autem
 pigra istaec omnia et a rerum dignitate atque gratia vacua
 20 sunt. Post, ubi idem servus percontando quod acciderat repperit,
 has aput Menandrum voces facit: 105

Ὡς τρεῖς κακόδαμον, ἔστις ὧν πένης ἀνὴρ
 Καὶ παιδοποιεῖ. ὥς ἀλόγιστός ἐστ' ἀνὴρ,
 Ὅς μήτε φυλακὴν τῶν ἀναγκάων ἔχει.
 Μήτ', ἂν ἀτυχήσῃ εἰς τὰ κοινὰ τοῦ βίου,

AVPR

(§ 15) 95 pervigilio V vitata est Pr: nunciata est V est nucia
 R (§ 16) 96 patrem] = π: patre s (§ 17) eo] om. P 97 num IX
 an X (cf. III 16, 3) ante exactis erudit? (§ 18) 98 propinque R
 99 ignoret R 100 miseretur] post suspicatur om. P (§ 19) 101 eius
 animi affectionesque s affectionis] VPR. quam acc. pl. formam
 delere volui, quamquam errore f. librariorum hic orlam, qui gen. sing.
 negligenter scribendum esse sibi duxerint: affectionesque s 102 illustres
 R 103 isthaec ē: ista haec R s ista haec VP istae s haec s (§ 20)
 104 acciderat R a litt. eiderat inc. A 105 aput] A: apud
 v. 106—114 Men. Ploc. fr. IV p. 192 (946 ed. min.) Mein., v. 1—8
 Μενάνδρου inscriptos affert Stob. florileg. LXVIII 4 (t. III p. 16, 21 Mein.).
 v. 1 exstat etiam in gnom. Men. monost. 120 Ald., 757 t. IV p. 362
 (1066 ed. min.) Mein.; v. 6 sq. — χαράζοντες: (sic) affert Dio Chrysost.
 or. XXXII p. 661 R. lac. linear. 28 vac. rel. om. A; ωTP rel. om.
 P gr. R 106 (v. 1) 2] ὧς gnom. ap. Ald. κακόδαμον] V Vrb. s
 (Stobaei A et Gaisf. sil.): κακόδαμον s Grot. ms. et B Stobaei ap. Gaisf.
 ἀνὴρ] γαρ: Stob. recte: et poterat sane ἀνὴρ ex clausula v. sq. huc irrepere
 in codd. Gell. 107 (v. 2) παιδοποιεῖ Stobaeus (Thysius, Bentleyus)
 παιδοποιεῖται: H (Grotius) εἰς Stob. A εἰς s part. 108 (v. 3)
 ὧς Stob. A 109 (v. 4) Μήτ' ἂν ἀτυχήσῃ sic ut videtur memoria lapsus.
 G. cf. Spengelius l. l. p. 42: ΜΗΤΑΝΑΤΙΧΗΧ V ΕΙΜΗΤΟΑΝΑΤΕΙΧΗΧ
 Vrb. s εἰ μήτ' (μήτε s ex sil., al.) ἂν ἀτυχήσῃ (= s; ἀνατυχήσῃ et ἂν

- 110 Ἐπαμφιέσαι δύναιτο τοῦτο χρήμασιν,
 Ἄλλ' ἐν ἀκαλύπτῳ καὶ ταλαιπώρῳ βίῳ
 Χε:μαζόμενος ἕξ, τῶν μὲν ἀνιαρῶν ἔχων
 Τὸ μέρος ἀπάντων, τῶν δ' ἀγαθῶν οὐδὲν μέρος.
 Ἰπὲρ γὰρ ἐνὸς ἀλγῶν, ἀπαντας νοθεύω.
- 115 Ad horum autem sinceritatem veritatemque verborum an ad-21
 spiraverit Caecilius, consideremus. Versus sunt hi Caecili
 trunca quaedam ex Menandro dicentis et consarcientis verba
 tragici tumoris:
 . . Is demum infórtunatus ést homo
- 120 Paupér, qui edueit in egestatem liberos,
 Cui fórtuna et res útut est continuó patet.
 Nam opulénto famam fáciie occultat fáctio.

AVPR

ἀποχίτης et ἀνατεχίτης et ἀνατεχίτης etc. ε) σε μήτ' ἂν ἀποχίτης Stobaeus
 (Grotius, Thysius) | TAC V | λοιπὰ Stobaeus || 110 (r. 5) Ἐπαμφιέσαι
 δύναιτο τοῦτο] Meinekius Com. Gr. Fr. V p. CCLXXIII et ap. Stob.:
 ΕΠΑΜΦΙΕΣΤΑΙΝΑΤΟΤΟΥΤΟ V' ΕΠΑΜΦΙΕΘΑΙ (ἐπαμφιέσθαι al.) ΔΥΝΑΤΑΙ
 ΤΟΥΤΟ Vrb. ε' Ἐπαμφιέσαι τοῦτο libri Stob. ἐπαμφιέσθαι τοῦτο δύναιτο
 IMachly l. c. p. 175 sq. | 111 (r. 6) ἀλλὰ ε part. | ἐν ἀκαλύπτῳ]
 Stob., Dio Chrys., v. d. ap. Torn., Thysius: ΕΝΑΚΑΧΥΠΤΩ V' ΕΝ' ΑΚΑΤΑ-
 ΚΥΠΤΩ Vrb. ε' ἐνακαχυπτῶ σ ἐν ἀνακαταχυπτῶ σ | ΤΑΛΕΠΩΡΩ V Vrb.
 ε part. | BIO V | 112 (r. 7) ΧΕΙΜΑΞΟΜΕΝΟC V | ἕξ τῶν] Stobaeus.
 Thysius: ΖΗΤΩΝ Vrb. ε ΖΕΤΩΝ V τοῦ τῶν σ μὲν] = σ: om. Stob. |
 ἀνιαρῶν] σ, Stobaeus, g: ΑΝΙΑΡΟΝ V ΑΝΙΑΡΟΝ ΔΕ (2' al.) Vrb. ε
 113 (r. 8) τῶν δ'] Stobaeus, Thysius: om. libri Gelliani | ἀγαθῶν δ' οὐ
 [σε, δυνάμενος] σ | οὐδὲν μέρος] Zedelius, Gaisfordius cf. Cobetus Mnem.
 9. 135: ΟΥ ΔΥΝΑΜΕΝΟC Vrb. ε Stob. ΑΟΥ ΔΥΝΑΜΕΝΟC V οὐδένος Stob. B
 οὐδ' ἐν μέρος Machly l. l. p. 176 οὐδ' δυνάμενος μ | 114 (r. 9) ἀλγῶν]
 ε Stobaeus: ΑΛΕΓΩΝ Vε ΑΛΕΓΩΝ Vrb. λέγων Cobetus Mnem. n. s. 4.
 452 | πάντας Vrb. ε | ΝΟΙΘΕΤΩ V (§ 21) 115 at A | sinceritatem
 ueritatem ueritatemque P | ueritateque R | ndspiraverit] A:
 aspirauerit ε aspirauerat VPRε || 116 hii V || Caecili] A: caecili et
 cecili || 117 consarcientis] A: consarcinantis || 118 litt. tragi ligatura
 tecti, tamen ut apices inferiores appareant in A | tragicitū oris V tragicō
 oris R | Cacc. Ploc. fr. VIII p. 64 R² | 119 infórtunatus est] e: est
 infórtunatus libri infórtunatus Spengelius | 120 in voc. in expl. A |
 egestate ε | 121 Cui fortuna] = σ | útut est] Ribb.¹: ut est VPR
 est ut e nuda est Ribb.² | pateo R pr. pateat ε | 122 Ad ipsum hunc
 r. referendus nonnullis vv. dd. videtur Non. p. 304, 28 M. s. v. factio:
 Caecilius filium in alta eorum famam occultabat factio, de quo cf. Quicheratii
 ad Non. l. l. et Ribbeckii ad h. l. adn. coll. col. ibid. p. 58 (Philum. fr. 11:
 factio) et CIV | famem R | facile] e: facilem

22 Itaque, ut supra dixi, cum haec Caecilii seorsum lego, nentiquam videntur ingrata ignavaque, cum antem Graeca conparo et contendo, non puto, Caecilium sequi debuisse, quod assequi 125 nequiret.

XXIV.

De vetere parsimonia; deque antiquis legibus sumptuariis.

1 Parsimonia apud veteres Romanos et victus atque cenarum tenuitas non domestica solum observatione ac disciplina, sed publica quoque animadversione legumque complurium sanctionibus 5 2 custodita est. Legi adeo nuper in Capitonis Atei coniectan-
e eis senatus decretum vetus C. Fannio et M. Valerio Messala consulibus factum, in quo iubentur principes civitatis, qui ludis Megalensibus antico ritu 'mutitarent', id est mutua inter sese dominia agitarent, iurare apud consules verbis conceptis non 10 amplius in singulas cenas sumptus se esse facturos quam centenos vicenosque aeris praeter olus et far et vinum, neque vino alienigena, sed patriae usuros, neque argenti in convivio plus pondo quam libras centum inlaturos.

VPR

(§ 22) 123 cecilius R [seorsum] uerba seorsum § [legone utiquam P lego ne utiquam P m. rec. legone uti quam V [125 assequi nequiret] e: assequeret VPR assequi iret V m. rec. assequeretur §

XXIV. Huc non pertinet eidem argumento exponendo intentus Macr. Sat. III 17 cf. G Wissoua Herm. 16, 502 sqq.; Gellius vero ibi l. § 3 non est A., sed Cn. Gellius annalium scriptor (Cn. G. fr. 27 p. 173 Pet.) [(§ 1) 4 atq; R [disciplino ni f. V pr. [5 publica quoque] om. R [(§ 2) 6 egi P [Atei] R: at ei P aetel Vg atel et accet § [C. Atei Capit. coniect. fr. 5 p. 116 Huschk.² cf. Fröderking phil. 19, 656; 663 [commentariis ex meis § unus, e collectaneis Iunt. cf. XIV 7, 12 [7 Messala] sic libri, quod in Messalla mutare nolui coll. CIL I n. 612; (470) [8 consulibus] et coss. §: cos. s. P cos. (ad voc. praecedens adglutinatam) VR [factum, in quo] sin q factum R [os picipes R [9 antiquo ritu mutitarent P: anticoritiū; utitarent u B antiquo ritū; utitarent V [10 dominia] al. conuiuia V m. rec. domina P [iurare] om. § unus [cos. V [11 sumptus se esse] se inter s et e excidisse ratus, etiamsi omitti sane potuerit, h: sumptus (sumtus et hic et in sqq. fere constanter B) esse libri sumptus sese τ [12 olus] §; lin. 36 libri omnes: holus VPR [13 patriae] et patrio libri: patrio eg. [argenti facti tacite St. VPighius ann. R. a. DXCII t. II p. 409 [conuiuia Falsterus op. Kraus. p. 141 [14 (quam) g [(quam libras) τ

15 Sed post id senatus consultum lex Fannia lata est, quae 3
Iudis Romanis, item Iudis plebeis et Saturnalibus et aliis quibus-
dam diebus in singulos dies centenos aeris insumi concessit
decemque aliis diebus in singulis mensibus tricenos, ceteris autem
diebus omnibus denos. Hanc Lucilius poeta legem significat, 4
20 cum dicit:

Fanni centussis miscellus.

In quo erraverunt quidam commentariorum in Lucilium 5
scriptores, quod putaverunt, Fannia lege perpetuos in omne
dierum genus centenos aeris statutos. Centum enim aeris Fannius 6
23 constituit, sicuti supra dixi, festis quibusdam diebus eosque ipsos
dies nominavit, aliorum autem dierum omnium in singulos dies
sumptum inclusit intra aeris alias tricenos, alias denos.

Lex deinde Licinia rogata est, quae cum certis diebus, 7
sicuti Fannia, centenos aeris inpendi permisisset, nuptis ducenos
30 indulisit ceterisque diebus statuit aeris tricenos; cum et carnis
autem et salsaamenti certa pondera in singulos dies constituisset,
quidquid esset tamen e terra, vite, arbore promisce atque in-

AVPR

(§ 3) 15 lata] om. s unus || 16 alterum Iudis] om. R || 17 insumi
V pr. neum s || (§ 4) Lucil. lib. IV fr. IX p. 21 (cf. p. 208) M.;
I-XXV. XXX r. 1062° p. 116 L. cf. Macr. l. l. § 5 || 21 a litt. SELLVS
inc. A || miscellus] sic olim A r. adn. praec.; Fr. Dousa: misellos VPR
miscella s. miseros IvGloeden A. G. q. ad ius sp. p. 25, u || (§ 5)
22 Inerraverunt (quo om.) R || comentariof (alt. r ex l corr.) R ||
23 SCRIBTORES A || APYTAVERVNT A || LEGEM A || 24 statos R ||
(§ 6) 25 ipsos ipsos dies R || 26 singulis VRs || 27 sumptum] A:
sumptus et sumtus || (§ 7) 28 centis P || 29 SICVM A || a centenos
V || inpendi] A: inpendi et inpendi || permisisset R || nuptis VPR:
nuptis A nuptus Rsg. sic etiam in P exolare ratus, nuptus (gen. sing.) sc.
diebus interpretans || 30 : (s. s. distinct. om.) quum (s. cum) et — con-
stituerit. Sed quicquid (: si quicquam x) e, rg. eumque et carnis aridae
(f. assae) et — constituisset, quicquid g eum et (s. quia et) fumatae carnis
autem et — constituit: sed (rel. Sed) quicquid i || 31 autem] APInt.
= autē V = ā R: aridae ex Macr. l. l. § 9 s e rg. || singulis V pr. ||
dies] om. R || constituisset, quidquid] A: constituit sed quicquid VPR
constituit (et constituant) sed quicquam s || 32 tamen] cum et natum
(ex Macr.) s tum e || etra (e ex corr.) R || et erravi te V & erravit
e P || in litt. ter expl. A || e uite s part. || promisce (promiscue e)
atque] (e)x: promisceat que (s. q et quae) PRrs promisceta q V ||

8 definite largita est. Huius legis Laevius poeta meminit in
9 Erotopaegniis. Verba Laevii haec sunt, quibus significat
haedum, qui ad epulas fuerat adlatus, dimissum cenamque ita, ut 35
lex Licinia sanxisset, pomis oleribusque instructam:

Lex Licinia, inquit, introducitur:

Lux liquida haedo redditur.

10 Lucilius quoque legis istius meminit in his verbis:

Legem vitemus Licini.

40

11 Postea L. Sulla dictator, cum legibus istis situ atque senio
oblitteratis plerique in patrimoniis amplis elluarentur et familiam
pecuniamque suam prandiorum conviviorumque gurgitibus pro-
luissent, legem ad populum tulit, qua cautum est, ut Kalendis,
Idibus, Nonis diebusque ludorum et feriis quibusdam sollemnibus 45
sestertios trecentos in cenam insumere ius potestasque esset,
ceteris autem diebus omnibus non amplius tricenos.

VPR

(§ 8) 33 *Laevii erotopaegn. fr. 7 ed. Catull. p. 73 (antea de re m. p. L. p. 77) M.* Laevius] & cf. *Ios. Scaliger lect. Auson. II 27: Salmasius Plin. crerc. ed. a. 1629 p. 942: lclins & lclins VPR; Linus 'cr Auson.' & nominat meminit & unus meminit in Erotopaegniis] & praecunt. fere *Iunt. et mg. Gryph. a. 1537, quarum Erotopaegn. illa, Erotopaignis haec: memini tineroto pegnis V memini (add. m. rec.) ineroto pegnus P* 34 *eroto pegnus (pignus pr.) R eroto pegnis & (§ 9) Laevii] v. adn. ad lin. 33: laelii et lelii libri significat] om. & 35 fuit & allatus VR; ablatu P 36 lex—instructam] repetitum, sed tum alterum subnotatum in V 37 Licinia R Licini Fr. Wüllner de Laevio poeta Monast. 1830 p. 4 (Allg. Schulztg. 1830 II 1253) n. & (§ 10) Lucil. lib. IV fr. X p. 21 cf. 209 M., qui haec verba sic dispescit legem Vitemus Licini; l. l. v. 1062⁴ p. 117 L. (§ 11) Huius loci memor erat Amm. Marc. XVI 5, 1 ubi v. intpp. coll. RSchoell leg. XII tab. p. 48 sq.; h Herm. 8, 277 41 Sulla] v. cf. ad I 12. 16 adn.: sylla P & sylla VR; dictator. cum] v; dietat oreum PR dietat horcum V sita atque] = v: situ q V 42 plerisque VPR in] om. R elluarentur R; belluarentur VP; eluarentur & 43 prandiorum conviviorumque] h: prandiorumque VP; pdiorumque R prandiorum & prandiorum coenarumque Salmasius 45 nodnis R nonisque & nonis Nundinisque inde Huschkius d. v. Jahr p. 291, 191 Nonis diebusque] = & 46 trecentos] FHotomannus de re numaria p. R. p. 181 ed. a. 1585: tricenos libri. v. insuniero V 47 tricenos] libri. Hotomannus l. l.: ternos v.**

Praeter has leges Aemiliam quoque legem invenimus, 12
qua lege non sumptus cenarum, sed ciborum genus et modus
50 praefinitus est.

Lex deinde Antia praeter sumptum aeris id etiam sanxit, 13
ut qui magistratus esset magistratumve capturus esset ne quo ad
cenam, nisi ad certas personas, itaret.

Postrema lex Iulia ad populum pervenit, Caesare Augusto 14
55 imperante, qua profestis quidem diebus ducenti finiuntur, Kalen-
dis, Idibus, Nonis et aliis quibusdam festis trecenti, nuptiis autem
et repotiis sestertii mille.

Esse etiam dicit Capito Ateius edictum, divine Augusti an 15
Tiberii Caesaris non satis commemini, quo edicto per dierum
60 varias sollemnitates a trecentis sestertiis adusque duo sestertia
sumptus cenarum propagatus est, ut his saltem finibus luxuriae
effervescentis aestus coerceretur.

XXV.

Quid Graeci ἀναλογίαν, quid contra ἀνωμαλίαν vocent.

In Latino sermone, sicut in Graeco, alii 'ἀναλογίαν' sequen- 1
dam putaverunt, alii 'ἀνωμαλίαν'. 'Αναλογία' est similitum 2

VPR

(§ 12) 48 has] has quoque V || (§ 13) 51 Antia] e cf. Macr. l. l.
§ 13: ancia VPRs cincia s || 52 magistratumve] masne s unus || ne
quo] neq; s unus m. alt. || 53 itaret] VPRs (niu al. m. spscr. litteris
ita in s uno): iret s || (§ 14 sq.) 54 Postrema] = s: postremo V s ||
55 festis] = s: festinis s || nuptus R || nuptus autem et repotii
sestertium mille. g || 57 repotiis] e: repotii P repotu V repni ad insq.
voc. adglutinatam R reponi s (hand vero P) || sestercii Rv: serstercii
P || f. HS. mile s || mille. Esse etiam] GBudaeus de asse et part. eius
lib. V p. 629 ed. Lugd. a. 1542; ILipsius ad Tac. ann. III 52; Eryc.
Puteanus genial. serm. p. 31 sq. ed. a. 1602 mille etiam FHotomanus l. l.
p. 293 sq.: milles ὅς (s. esse). Etiam (s. Eciam) libri || 58 Ateii Cap.
coniect. fr. 6 p. 117 Huschke. Ateius] Rv: at eius VP acteus s ||
diuine s: diuine rae V diuine rue PR diui Neruae o diui uerue s ||
diui Augusti Neruae et diuine nerue augusti s || Augusti] s = AVG.
VP: anc. R || 59 Non V || 60 // VPR = 'f.—f. v. c.' s: sestertium
(s. HS.) ECAOtho millia (s. milia) s rg. || 61 ÷ sūpt' R || propacatus PR
propacatus V || 62 effervescentis] = s: eferuescentis VRs || coher-
ceretur V s ||

XXV. (lemm.) 2 ΑΝΑΛΟΓΙΑΝ P || contra ἀνωμαλίαν] s: CONTRA-
ΑΝΩΜΑΛΙΑΝ P CONTRΑΑΝΩΜΑΛΙΑΝ V contra ἀνωμαλίαν etc. s ||
(§ 1) 3 N litt. init. I om. P || analogian Ps: analogiā et analogiam VRs ||
4 ΑΝΩΜΑΛΙΑΝ P anomaliā R || (§ 2) analogia R ||

similis declinatio, quam quidam Latine 'proportionem' vocant. 5
 3 'Ἀνωμαλία' est inaequalitas declinationum, consuetudinem sequens.
 4 Duo autem Graeci grammatici illustres Aristarchus et Crates
 5 summa ope, ille ἀναλογίαν, hic ἀνωμαλίαν defensitavit. M.
 Varronis liber ad Ciceronem de lingua Latina octavus
 nullam esse observationem similium docet inque omnibus paene 10
 6 verbis consuetudinem dominari ostendit: Sicuti cum dicimus,
 inquit, 'lupus lupi', 'probus probi' et 'lepus leporis',
 item 'paro paravi' et 'lavo lavi', 'pungo pupugi' et
 7 'tundo tundi' et 'pingo pinxi'. Cumque, inquit, a 'ceno'
 et 'prandeo' et 'poto', et 'cenatus sum' et 'pransus
 15 sum' et 'potus sum' dicamus; a 'destringor' tamen et
 'extergeo' et 'labor', 'dextrinxi' et 'extersi' et 'lavi'
 8 dicimus. Item cum dicamus ab 'Osco', 'Tusco', 'Graeco',
 'Osce', 'Tusce', 'Graece', a 'Gallo' tamen et 'Mauro' 'Gallice'
 et 'Maurice' dicimus; item a 'probus' 'probe', 'doctus' 20
 'docte', sed a 'rarus' non dicitur 'rare', sed alii 'raro'
 9 dicunt, alii 'rarenter'. Inde M. Varro in eodem libro:
 'Sentior', inquit, nemo dicit et id per se nihil est,
 'adsentior' tamen fere omnes dicunt. Sisenna unus
 'adsentio' in senatu dicebat et eum postea multi 25

AVPR

5 quidam] = ε: quidem R_s " (§ 4) 7 aristarchus PR " 8 summa
 R " analogian P_s: analogiā et analogiam VR_s " ANOMALIAN P
 anomaliam R " (§ 5) 9 ad] om. PR " lingua V " 10 inque] = α.
 quinque membr. aq. g " (§ 6) Et h. l. Varronis et is. qui § 9 descriptus
 est, pertinet ad extremam partem libri de l. L. VIII. quae cum lib. IX
 initio periit, cf. Od. Müller praef. ad Varr. de l. L. p. XLVI coll. Spengelio
 p. 4 sq. ed. suae " 13 paravi] = r: par s ni R " et lavo lavi] R: et
 lavo et lavi VP lavo lavi ε " et tundo] VPR: tundo ε " 14 tundi
 R " pinxi R " (§ 7) a ceno] P m. rec. ε: a geno PR ageno V " 16
 a destringor] P: adstringor R ad. c. ringor V ad adstringor ε et
 astringor ε " tamen] rar tamen subnotata est ε tum ε " 17 labor] ε:
 labor VPR " dextrinxi VPR: astrinxi ε " 19 et a mauro ε " 20 a
 doctus ε " 21 a rarus] ε: rarus VPR " 22 ab alii rarenter inc. A " (§ 9)
 Inde M. Varro] ε: Inde mauro VPR_s EODEMVARRO A " eodem
 V pr. R " 23 SENTITOR A " 24 adsentior] A: assentior " 25 adsentio]
 A: assentio " senat' R " num EVM an CVM in A fuerit, non satis
 disponci potest "

secuti, neque tamen vincere consuetudinem potuerunt.
Sed idem Varro in aliis libris multa pro ἀναλογία tuenda scripsit. 10
Sunt igitur ii tamquam loci quidam communes, contra ἀναλογίαν 11
dicere et item rursum pro ἀναλογία.

XXVI.

Sermones M. Frontonis et Favorini philosophi de generibus colorum
vocalibusque eorum Graecis et Latinis; atque inibi color 'spadix'
cuiusmodi sit.

5 Favorinus philosophus, cum ad M. Frontonem con- 1
sulare pedibus aegrum visum iret, voluit me quoque ad eum
secum ire. Ac deinde, cum ibi apud Frontonem, plerisque 2
viris doctis praesentibus, sermones de coloribus vocalibusque
eorum agerentur, quod multiplex colorum facies, appellationes
10 autem incertae et exiguae forent: 'plura', inquit 'sunt' Favorinus 3
'in sensibus oculorum quam in verbis vocibusque colorum discrimina.
Nam, ut alias eorum inconcinuitates omittamus, simplices 4

ΑΥΡΤΥ

(§ 10) *Librum de l. L. IX significari patet (k p. 47); nec libris proximi-
mis defuisse quae eodem spectarent et lib. X hodieque servatus passim
docet et quae de lib. XI—XIII, imprimis lib. XI argumento (cf. Wilmanns
de M. Ter. Varr. lib. gramm. p. 28 sqq.) compertum habemus; idem de
libris de similitudine verborum adnotat Lerschius Sprachphilos. d. Allen
I 119 eandemque sententiam etsi in diverso argumento et in lib. VIII de l.
L. non neglexit Varro et obtinuit in libris de utilitate sermonis conscriptis
(cf. Wilmanns p. 136 sq.)* [27 analogia AR scripsit] R: scripsit
A scribit VP [(§ 11) 28 ii] A: hi & cf. adn. sq. [ii tanquam]
i tanquam R itamquā V tanquam P analogiam A analogiam R
29 dicere] dice (debebat dico) R rursum] A: rursus ἀναλογία]
VP: analogia AR ἀναλογία &

XXVI. *Erstat in TY; 2—3 litt. post c. XXV extr. spatio vac. rel.,
cui inserta est nota: , sine inscr. et lemm. inc. in A; Agellius T AG Y
(lemm.) 2 Sermones e. eg.: Sermonem VP: Sermonem & (§ 1) 6 aegrum]
om. & unus visum iret] (A teste Maior Maius: VISVNIRET A uisere
VPRT: uisere Y?eg. (§ 2) 7 apud] A: apud 8 sermones de
coloribus] sermonibus T vocalibusque] ATY: uocabulis VPR
9 in eorum expl. A (§ 3) 10 plaq; R sunt inquit R inquit 'sunt'
T 11 vocalibusque & unus (§ 4) 12 inconcinuitates] : concinni-
tates VPTY: concinnetates R continuitates &*

isti rufus et viridis colores singula quidem vocabula, multas autem
 5 species differentis habent. Atque eam vocum inopiam in lingua
 magis Latina video quam in Graeca. Quippe qui 'rufus' color, 15
 a rubore quidem appellatus est, sed cum aliter rubeat ignis,
 aliter sanguis, aliter ostrum, aliter crocum, aliter aurum, has sin-
 gulas rufi varietates Latina oratio singulis propriisque vocabulis
 non demonstrat omniaque ista significat una 'ruboris' appellatione,
 cum ** ex ipsis rebus vocabula colorum mutuatur et 'igneum' 20
 aliquid dicit et 'flammeum' et 'sanguineum' et 'croceum' et 'ostri-
 6 num' et 'aureum'. 'Russus' enim color et 'ruber' nihil a vocabulo
 'rufi' diversi dicuntur neque proprietates eius omnes declarant,
 'ξανθός' autem et 'έρυθρός' et 'πυρρός' et 'κίρρος' et 'φοινίξ'
 habere quasdam distantias coloris rufi videntur, vel augentes eum 25
 vel remittentes vel mixta quadam specie temperantes'.

7 Tum Fronto ad Favorinum: 'non infitias', inquit, 'imus,
 quin lingua Graeca, quam tu videre elegisse, prolixior fusiorque
 sit quam nostra; sed in his tamen coloribus, quibus modo dixisti,
 8 denominandis, non proinde inopes sumus, ut tibi videmur. Non 30

VPRTY

13 rufus et viridis] TY Ascensius (sic certe in *ed. Paris. a. 1536*,
neque aliter, ut arbitror, a. 1519; nondum a. 1517) g: rufus et viridi VP
 rufi et viridis (viridi *al.*) s: rufus et colores viridi R 14 differentes
 Rts (§ 5) lingua VR 15 latina magis Y quam in graeca video
 R 17 aliter aurum] *add. g: ob aureum lin. 22 l. 20 cum ** h:
 cum ex istis autem accuratius aliquid declaratura est, tum ex ipsis
 G. fere scripsisse ratus: cum VPRTYs cum (a. quum) tamen se tantum
 g quin τ mutuatur] = σ: mutantur s mutantur e (§ 6) 22 russus]
 x: rufus libri, quod ex rusus scriptura (*v. Lachm. ad Lucr. IV 75 adn.*)
 ortum est *cf. lin. 32* ruber] P (?) c: rubor VRTYs 23 diversi
 dicuntur] h: dicuntur VPRTYs dicunt s dicunt, ut g ducunt i diducunt
 ECAOtho diiunguntur h: differunt e 24 ξανθός—φοινίξ] om. TY: ξανθός
 autem Gr et φοινίξ R ξανθός autem] = σ; ξανθός 25 et πυρρός
 et κίρρος] g: et ΗΥΡΡΟC et ΗΥΡΡΟC VP (de quo recte retulit Salmasius
ap. g) et (xai *al.*) πυρρός s φοινίξ habere σ 25 quandam T pr.
 colores T (§ 7) 27 infitias R inquit imus] ex inquitmus *corr.* V:
 inquitimus R 28 quantum videor legisse g elegisse] τ: legissem
 T legisse *rell.*; hoc et ipsum ελεν significare posse *adn. i.* sed *precedente*
litt. e. eadem haec *litt. facillime excidere poterat, quo adiecto tollitur am-*
biquitas 30 denominandis] = Fule. s; de nominandis P de-
 signandis s

enim haec sunt sola vocabula rufum colorem demonstrantia, quae
tu modo dixisti, 'russus' et 'ruber', sed alia quoque habemus
plura quam quae dicta abs te Graeca sunt: 'fulvus' enim et
'flavus' et 'rubidus' et 'poeniceus' et 'rutilus' et 'luteus' et
35 'spadix' appellationes sunt rufi coloris, aut aenentes cum aut eum
colore viridi miscentes aut nigro infuscantes aut virenti sensim
albo illuminantes. Nam 'poeniceus', quem tu Graece 'φοινίκεα' 9
dixisti, et 'rutilus' et 'spadix' poenicei συνώνυμοι, qui factus e
Graeco noster est, exuberantiam splendoremque significant ruboris,
40 quales sunt fructus palmae arboris non admodum sole incocti,
unde spadici et poeniceo nomen est; 'σπάδιχα' enim δωρεῖται 10
vocant avolsum e palma termitem cum fructu. 'Fulvus' autem 11
videtur de rufo atque viridi mixtus in aliis plus viridis, in aliis
plus rufi habere. Sic poeta verborum diligentissimus 'fulvam'

VPRTY

(§ 8) 32 russus] x cf. lin. 22: rufus libri | rumber P rubor V
33 plura] om. Y | quae dicta] = r: edicta V quae producta x
abstegnetica R | enim] om. T | 34 poeniceus] g: phoeniceus s
pheniceus T pheniceus RP s feniceus V phoniceus Y: eadem fere scrip-
turae varietas in proxime sqq. cf. etiam III 9. 3; 9 | 35 accuantes V
eum] h: eum quasi incendentes (intendentes Y) libri eum quasique (vel
et quasi) incendentes g eumque sic incendentes i; erat cum de eum ac quasi
incendentes cogitare] cum] om. T | 36 viridi] ex nitidi corr. R
aut—illuminantes] post miscentes om. VR; in mg. m. ant. add. in V
virentis T | (§ 9) 37 φοινίκα] s: ΦΟΙΝΙΚΑ V ΦΟΝΙΚΑ TY ΦΟΙΝΙΚΑ
Vrb. φοινίκων et φοινίκος etc. s Gr. R | 38 dixisti noster est et ex lin.
inseq. noster est praecipientes Vs part. | et rutilus—συνώνυμοι] om. R |
CINONIMOC TY | e Graeco] g: graece (grece al.) libri, quo fort.
Graecae alicuius dictionis locus indicatur | 39 exuperantiam P ('scripti' g)
exsuperantiam g: utrumque Salmasius exerc. Plin. p. 1330. A et B ed.
a. 1629 | roboris Y pr. | 41 spadia R | spadici et phoeniceo s
phoenis, pheniceici s praeterea cf. aln. lin. 34 | (§ 10) δωρεῖται] h: dorici
libri = ΔΩΠΙΕΙΤΑΙ; possit etiam de ΔΩΠΙΕΙΤΑΙ cogitari cf. Lachm. ad Lucr.
V 85 adn. Dores Salmasius l. l. C (Dorici idem p. 409⁴); Siculos nominant
Probus ad Verg. G. III 81 sq.; Isid. Or. XII 1, 49 | 42 evulsum Y
ante corr. | tramitem T | (§ 11) 44 sicut s | Verg. Aen. XI 751 sq.
(cf. XII 247); IV 261 cf. Serv. et ad h. l. (coll. Plin. n. h. XXXVII § 115
sq. cum praef. ed. Sillig. p. XLV sq.) et ad lib. V r. 309: VII 688: VII
279, X 134, XI 776; V 374, VI 643, XII 276, 741, G. III 110: Aen. II
722, IV 159 cf. VIII 552 sq., G. IV 408 |

Aulus Gellius, I.

aquilam dicit et iaspidem, 'fulvos' galeros et 'fulvum' aurum et 43
 arenam 'fulvam' et 'fulvum' leonem, sic Q. Ennius in anna-
 12 libus aere fulva dixit. 'Flavus' contra videtur e viridi et
 rufo et albo concretus; sic 'flavescentes comae' et, quod mirari
 quosdam video, frondes olcarum a Vergilio 'flavae' dicuntur,
 13 sic multo ante Pacuvius aquam 'flavam' dixit et 'fulvum' 30
 pulverem. Cuius versus, quoniam sunt iucundissimi, libens
 commemini:

Cédo tuum pedém mi, lymphis flávis fulvum ut
 púlverem

Mánibus isdem, quibus Vlixi saepe permulsí, ábluam, 53

Lássitudinémque minúam mánuum mollitúdine.

14 'Rubidus' autem est rufus atrior et nigrore multo inustus, 'lutens'

AVPTY

43 et iaspidem] Ys: etiá spidē VPTR et iaspidē s : 46 sic Q.)
 (s. Qu.) e (P. Merula ad Enn. p. DCIII): sicq; et sicque libri : eminus
 T : annanilibus T : Enn. ann. lib. XVIII (cf. G. XIII 21, 14) fr. III
 p. 65 Vahl. : 47 fulva] G. XIII l. l. (Merula l. l.): fulvo libri, fort. ex
 ipsius G. uni notioni coloris explicandae intenti negligentia : (§ 12) e] ex
 s et V : 48 albo et rufo T : Verg. Aen. IV 590 : quod] sup.
 lin. add. Y : Verg. Aen. V 309 (cf. Scrv. et ibi et ad IV 261) : (§ 13)
 50 multos VPR : Pacuv. Niptr. fr. I p. 107 Ribb.² cf. Ribbeckius¹ p.
 286; in trag. R. poet. coni. I p. 15 : fulvum] flavum s ex meis unus m.
 alt. rg. : 51 iucundissimus Vpr. R iucundissimis V corr. : 53 Cedo
 tuum pedem mi] Fleckeisenus ap. h. (Ribb.²): cedo tum (=, add. 'f. tu',
 s; s. dotum, ee in ras.. P cedo te Y) pedem VPPTY cedo (credo al.)
 tamen pedem s rg. cedo tamen pedem mi (mili Roth.) K. v. Orelli
 sine dubio] Icn. A. L. Z. 1817, 23, 184 cedo tamen pedem tuum Ribb.¹
 cedo tuum pedem linupis Bergkii phil. 33, 305 merito obloquente ORib-
 beckio mus. 29, 218 n. : a litt. em in pedem. una litt. ante em abscissa.
 inc. A : mi] ante Fleckeisenum add. Hofm.-Peckkamp ad Verg. Aen.
 IV 683 (l. I 292 ed. suae: om. etiam A : lymphis] = s: lymphis
 VRTs : fulvum] A, Maius cf. lin. 50: flavum (f. cr v. l. rannum ortum)
 VPR flavum TYs : 55 hisdem Y : ulixisse pep mulsis V ulixse
 pepmulsis B : permulsis Pw : 56 minúamque lassitudinem TYs
 lassitudinemque nímiam s : litt. situdinemque in ligatura latent in A :
 manuum] s: manum VPR : (§ 14) 57 autem est] A atque sic ex Fule.
 et Linc. affertur, rg.: autem et VPPTYs : atrior] = s, mg. Thys. :
 atrore nigrore (atrore et nigrore al.) multo mixtus e : nigrore] = s:
 nigriore TYs et sic sq. lacuna quadrata. cui una f. litt. (M?) inserta erat.
 A : multū T : iniustus A muscus s unus immistus ECAOtho :

ex annali quarto decimo Ennii amoenissima, quae minime intellegebam: 75

Verrunt extemplo placidum mare marmore flavo

Caeruleum: spumat mare conferta rate pulsum;

22 non enim videbatur caeruleum mare cum marmore flavo

23 convenire. Set cum sit, ita ut dixisti, flavus color e viridi et albo mixtus, pulcherrime prorsus spumas virentis maris 'flavom 80 marmor' appellavit'.

XXVII.

Quid T. Castricius existimavit super Sallustii verbis et Demosthenis, quibus alter Philippum descripsit, alter Sertorium.

1 Verba sunt haec gravia atque illustra de rege Philippo Demosthenis: 'Εὐρώων δ' αὐτὸν τὸν Φίλιππον, πρὸς δὲ τὴν ἡμῶν ὁ ἀγών, ὑπὲρ ἀρχῆς καὶ δυναστείας τὸν ἐφθάλμῳ ἐκκεκομμένον, τὴν κλῆσιν κατεαγότα, τὴν χεῖρα, τὸ σκέλος πεπηρωμένον, πᾶν δ' ἐπὶ βουληθείη

VPRTY

74 Enn. ann. XIV fr. 1 v. 377 sq. p. 57 coll. p. LXXIII Vahl. cf. Prisc. V § 45 p. 659 P. Ennius. in XIII annalium: Caeruleum spumat sale conferta rate pulsum Per mare § 76 placidum mare] IParrhasius. Vahlenus: placidem are V placide mare (mane Y = σ) rel. § placidei mari' marmore flavom Bergkii ann. ph. 83, 502 sq. § f. marmor flavom σ § flavo Caeruleum: ORibbeck mus. ph. 10, 277: flavo: Caeruleum eg. § 77 conserta 'nonnulli' testante neque improb. Thysio rate pulsum] repulsum R § 22: 78 mare] 'subnotatum' in coll. quod significant deesse in cod., σ § 23: 79 color e] g: colore VPRTY color σ viridi et rufo et albo § 12 § 80 spumas] sic ex coll. sil. mei omnes: spuma PR teste g spumam g § flavom marmor] 'v. c.' ('f. flavom' add.) σ RBentley v. mus. phil. 35, 633: flavum marmor TY ('Vatic.' g) g flavo marmor VP flavo marmor R flavo marmore σ

XXVII. (lmm.) 2 existimaverit σ § 1) 4 litt. V initialis non adpicta est in P haec] nec R § rege] σ: rege atq: VPRσ: atque h. l. acque male repetitum esse ex praecedentibus ac § 5 extr. ubi ab A recte omittitur, patet: fuit cum de Macetiae cogitarem § 5 Demosth. de cor. or. § 67 p. 247 R. § Gr. R Εὐρώων 6 lin. spat. rel. vell. om. P ΔΕ Verb. § αὐτὸν τὸν Demosthenes, h: αὐτὸν σ eg. ΟΥΤΩΝ (ΟΥΤΩΝ Verb. σ τὸν σ) VVerb. σ § 6 ΗΜΕΙΝ V § ΔΥΝΑΤΥΑC V ΔΥΝΑΤΙΑC Verb. § 7 κλῆσιν σ: ΚΑΕΙΑΝ VVerb. σ § 8 ὅτι πᾶν ἄν ἔτι ἄν σ unus § 8 τι] VVerb. σ cum Demosthenes: ἔτι ἄν σ eg. et sic libri lin. 26 § βουληθείη] V ini is ΒΟΥΛΗΘΕΙΕ). σ: ΒΟΥΛΗΘΕΙΝ Verb. βουληθείη: σ βουληθεί eg.

μέρος ἢ τύχη τοῦ σώματος παρελῆσθαι, τοῦτο προέ-
 10 μενον, ὥστε τῷ λοιπῷ μετὰ τιμῆς καὶ δόξης ζῆν. Haec 2
 aemulari volens Sallustius de Sertorio duce in historiis ita
 scripsit: Magna gloria tribunus militum in Hispania
 T. Didio imperante, magno usui bello Marsico parato
 militum et armorum fuit; multaque tum ductu eius
 15 coerata primo per ignobilitatem, deinde per invidiam
 scriptorum celata sunt, quae vivus facie sua ostenta-
 bat aliquot adversis cicatricibus et effosso oculo;

IVPR

9 παρελῆσθαι] ε: ΠΑΡΛΕΘΑΙ V ΠΑΡΕΘΑΙ Vrb. ε || προέμενον]
 ε, Demosth. 2A pr.: ΠΡΟΕΙΜΕΝΟΝ V εΠΡΟΕΙΜΕΝΟΝ Vrb. έτοιμος (vel έχθρος
 καὶ έτοιμος) προέμενον Dem. vell. || 10 τὸ λοιπὸν ε part. || TIMEC V ||
 (§ 2) post spat. Gracilis inserenda vac. rel. inc. A || Sall. hist. lib. I
 (cf. Falsterus amoen. phil. III 229 sq.; Kritzius de Sall. fr. a de Brossio
 in ord. digestis p. 29; ed. Sall. mai. III 88; wissenschaft. Berichte etc. ed.
 Cassel Erford. 1835 p. 277) fr. 57 (62 ed. min.) Kr.; 55 D. coll. Linkeri
 Emend. zu Sall. p. 25 sqq. ed. sep. ex act. consens. cl. ph. h. ac. Vind. vol.
 XIII expressae; haec sunt virtutis insignia; dehonestamento tamen esse
 corpori maxime laetabatur tanquam Sallustiana affert Don. ad Ter.
 Eun. III 2, 29, ubi sint et laetabitur cod. Oxon. a Car. Dziatzko collatus;
 II desertorio VPR || 12 scribit A || tribunus militum] A, ed. Ascens.
 a. 1511: tribus milibus (nota scil. archetypi TR., aut TRIB. MIL. male
 explicata) VPRs tribus militibus ε || in Hispania] f. Imp. et max
 verbum imperante est subnotatum ε || 13 T.] om. A, Plut. Sert. c. 2;
 at cum hoc praenomen Didio recte tribuatur (c. fast. triumph. a. u. 661
 CIL I p. 460; App. Hisp. c. 99 sq.; Frontin. strateg. II 10, 1 coll. 18.5),
 a Sallustio Gelliove potius quam ab archetypo codd. VPR add. et a librario
 cod. A acque atque a Plut. om. esse arbitror || imperatore Fulv. teste g.
 ε (ex Oxonn.) unus teste i || usui] Ag; usi vell. usu e || 14 in mili
 litt. expl. A || eius coerata] x' eius quae (= Q. R s. quae VP s) rapta
 VPRs eius iussuque parata h' eius manuque (ex Linkeri sent. coll. Plut. l. l.
 c. 4) patrata Dietrichius eius peracta IMachly ann. ph. 77, 79 || 15 f.
 per nobilitatem ε || 16 proscriptorum celebrata ILipsius epist. quaest.
 IV 14 || celata] Ciaconii x, mg. Bourdelot.: celebrata libri incelebrata i
 minus celebrata Havercampius parum celebrata Gerlachius in ed. Sall. a.
 1823 (inc. lib. fr. 65) || quae vivus facie sua ostentabat] Kritzius: quae
 (s. quae) vivus faciem suam (= s) ostentabat VPR quae nimis faciem
 suam (futū suā in mg. facundiam unus) ostentabant ε : cominus faciem
 suam ostentabant e quae eminus (cum Ahl.) facie sua ostentabat x
 .Cominus faciem suam ostentabat Lipsius l. c. quanquam vivus faciem
 suam ostentabat Linkerus

quin ille dehonestamento corporis maxime laetabatur, neque illis anxius, quia reliqua gloriosius retinebat. 20

3 De utriusque his verbis T. Castricius cum indicaret: 'nonne', inquit, 'ultra naturae humanae modum est dehonestamento corporis laetari? siquidem laetitia dicitur exsultatio quaedam animi
4 gaudio efferventior eventu rerum expetitarum. Quanto illud
sinceriorumque et humanis magis communibus sensibus conveniens: 25
πᾶν ἔτι ἂν βουληθεῖν μέρος ἢ τύχῃ τοῦ σώματος
5 παρελῆσθαι, τοῦτο προέμενον. Quibus verbis', inquit, 'ostenditur Philippus, non, ut Sertorius, corporis dehonestamento
lactus, quod est', inquit, 'insolens et inmodicum, set prae studio
landis et honoris iacturarum damnorumque corporis contemptor, 30
qui singulos artus suos fortunae prodigendos daret quaestu atque
compendio gloriarum.'

AVPR

18 quin ille] h: quid ille VPRs (Quid ille? Gellio tribuens Linkerus)
quo ille s Iunt. quin illo Dietschius de honestamento VRs part.]
inter dehonestamento et corporis facile aut eo aut hoc poterat credere
at neutro opus videtur esse coll. § 3 et 5 19 neque elisis Dietschius
illi anxius, quo relicto gloriosius renidebat Lachmannus ap. Linkerum
(§ 3) 21 T.] s: titus VPRs castricius P cum pensitaret s
22 de honestamento s de honestamento VR 23 laetari] letaris VPR,
tum quid sit leticia? vol. m. ad mg. gloss. hoc. quod in textum irrepsit,
iterato (Quid sit leticia?) P quid sit leticium? (c in duar. litt. ras.) V
quid sit letari ex quid sit leticium corr. R exultatio R 24 efferventior
eventu] Longolius: efferventior eventum P efferventior e al. lore
eventu s efferventior e lore eventum (eventum r) VR (§ 4) 25 et
humanis magisque omnibus conveniens e communibus sensibus]
coll. c. 28. 1 h: communibus librationibus x conditionibus g 26 sq.
cf. lin. 8 sqq.; Gr. R II 3¹, lin. spat. vell. P 27 cf. adn. lin. 8
βουληθεῖν] s: ΒΟΥΛΗΘΕΙΝ Vrh. ΒΟΥΛΗΘΗΣ V s: ἢ τύχῃ] c: ΗΤΥΧΗ V s:
om. Vrh. s 27 ΗΕΡΕΑΕCΘΑΙ V ΗΡΟΕΙΕΜΕΝΟΝ V s part. (§ 5)
Post luc. Graecis rel. a Quibus iterum inc. A 28 de honestamento V
29 et] s; V set] s; s. sed vell.: est A 30 dampnorumque R
dampnorumque V contemptor VR 31 prodigendos] A Iunt.: pro-
dicendos s producendos VPR prodendos NHeinsius ad Sil. II. XVI
621 praecidendos Falsterus ap. Kraus. p. 141; am. phil. III 230 quas
tu ante tu ut rid. posito A 32 gloriarum] As: atque gloriarum VPR
cf. edn. lin. 4 auctaque gloriarum g

XXVIII.

Non esse compertum, cui deo rem divinam fieri oporteat, cum terra movet.

Quaenam esse causa videatur, quamobrem terrae tremores
 5 fiant, non modo his communibus hominum sensibus opinionibus-
 que compertum, sed ne inter physicas quidem philosophias satis
 constitit, ventorumne vi accedant specus hiatusque terrae subeun-
 tium an aquarum subter in terrarum cavis undantium pulsibus
 fluctibusque, ita uti videntur existimasse antiquissimi Graecorum,
 10 qui Neptunum 'σεϊσίδεον' appellaverunt, an cuius aliae rei causa
 alteriusve dei vi ac numine, nondum etiam, sicuti diximus, pro
 certo creditum. Propterea veteres Romani, cum in omnibus aliis 2
 vitae officiis, tum in constituendis religionibus atque in dis immor-
 talibus animadvertendis castissimi cautissimique, ubi terram movisse
 15 senserant nuntiaturumve erat, ferias eius rei causa edicto imperabant,

AVPR

XXVIII. Partim adhibuit Amm. Marc. XVII 7, 9 sqq. cf. h. Herm.
 8, 277. (lemm.) om. A, ubi nulla nota interposita post c. 27 extr. a
 lin. solito paulo ulterius porrecta inc. c. 28. 3 moueat V mouetur
 uiribus & mouetur utrib' & mouit g. (§ 1) 4 voc. esse prius tantum &
 plene dignoscitur, in videatur litt. dea. in quamobrem litt. mob. delitescunt
 in A. tremores] A, Salmasius exerc. Plin. p. 1259. ed. 1629: mores
 VPR motus & 6 num. ante set. copula est (s. st) excidit? v. h. 24, 57.
 physicos quidem philosophos Thysius, at cf. IV 1. 13; V 3. 6; Chss.
 Herm. ap. Plin. u. h. XIII § 6 (p. 11 527); Cic. de or. III § 107.
 philosophiens R. 7 constit, ni f. in l. fere cranido, A consti seq. 3-4
 litt. spat. var. P. ventorumne] & uent[ur]umne A ueniorumne P
 ueniorum ne V ueniorumneuiaccedat R. accedant] Ac: accedat
 VPR (v. adu. praec.) & subuentium A. 8 an aquarum] As: an
 aptarum PR anaptarum V. sup. R. terrarum] R. in ea litt.
 expl. A. pulsibus fluctibusque] g: pulsibusque fluctibusque VPR
 fluctibus pulsibusque et fluctibus pulsibusque & 10 qui—appellaverunt]
 om. R. σεϊσίδεον] Vrb.: CEICIXBONA P σεϊσίδεον & (nec aliud
 'unum σεϊσίδεον Valic' g coll. et scriptura significat σεϊσίδεον σεϊσίδεον
 al. xal (& al.) σεϊσίδεον & σεϊσίδεον et σεϊσίδεον al. σεϊσίδεον etc. &
 σεϊσίδεον appellauerunt & σεϊσίδεον & unus 11 deiui P deiui. R.
 procto R. (§ 2) 13 uitae (uite R: ofileis aliis R; 'scripti' teste g
 indis V in diis P. 14 animu aduertendis V. mouisses enserant
 V. 15 causa edicto imperabant] & cause dicto impetrabat VPR.

sed dei nomen, ita uti solet, cui servari ferias oporteret, statueret
et edicere quiescebant, ne alium pro alio nominando falsa
3 religione populum alligarent. Eas ferias si quis polluisset piaculoque
ob hanc rem opus esset, hostiam 'si deo, si deae' immolabant;
idque ita ex decreto pontificum observatum esse M. 20
Varro dicit, quoniam et qua vi et per quem deorum deorumve
terra tremaret, incertum esset.

4 Sed de lunae solisque defectionibus, non minus inprospero
5 in eius rei causa reperienda sese exercuerunt. Quippe M. Cato,
vir in cognoscendis rebus multi studii, incerta tamen et incuriose 25
6 super ea re opinatus est. Verba Catonis ex originum quarto
haec sunt: Non lubet scribere, quod in tabula apud pontificem
maximum est, quotiens annona cara, quotiens
7 lunae aut solis lumine caligo aut quid obstiterit. Usque
adeo parvi fecit rationes veras solis et lunae deficientium vel 30
scire vel dicere.

XXIX.

Apologus Aesopi Phrygis memoratu non inutilis.

1 Aesopus ille e Phrygia fabulator haut inmerito sapiens
existimatus est, cum quae utilia monitu suasuque erant non severe

VPRTY

16 dei i o nomenitanti R de (i— uti lac. relicta om.) P § 3)
19 rem opus] *Ilipsius elect.* 17: remolus VPR rem motus 'r. c.' = rem
remolus § 20 M. Varro. fr. lib. inc. p. 373 Bip.: aut ex libris antiqq.
div. aut ex logistorico Curione de cultu deorum desumptum esse censebat m.
21 deorum deorumve V § 4) 23 lunae] VPR *Thysius*: lunae motibus §
minus inprospero] cf. IX 9, 12 h ante in s. hoc voc. s. aliud simile ab
eadem syllaba incipiens excidisse rotas: minus libri nimis & amplius §
(§ 5) 24 ma. R 25 vir] ex urr corr. R studui P tamen causa
et § part. in curioso V incuriosa § (§ 6) Cat. orig. lib. IV fr. 1 p.
16 coll. p. XXIII Iord.; fr. 77 p. 73 Pet. 27 lubet] Rss: iubet P
lubet V libet § 29 lumine VPR, antiqua dativi forma serrata v. h.
7 sq.: lumini § aut alint quid *Teuffel RLG² § 74 (76²), 4: at v.*
FHaase ad Reis. n. 351 et p. 797; CFW Müller lib. d. Gebr. d. Part.
sive p. 16. 1

XXIX. *Exstat in TY*; Agellius T: inser. caret Y (emm.)
2 esopli phrygis P aesophiphrygis V esopi frigis & Aesopi phrigii etc. §
Hoc caput cum praecedente nulla nota interposita coniungit R (§ 1)
3 hesopus Y Aesopus ille] = Vm. rec. corr.: Aes opusille V
e Phrygia] §: e frigia PRTYs efrigia V fabulator] = Vm. rec.:
uapalator V 4 Cum queq; P Cumq; V

5 neque imperiose praecepit et censuit, ut philosophis mos est, sed
festivos delectabilesque apologos commentus, res salubriter ac
prospicienter animadversas in mentes animosque hominum cum
audiendi quadam inlecebra indnit. Velut haec eius fabula de 2
aviculari nidulo lepide atque iuvenide promonet, spem fiduciam-
10 que rerum, quas efficere quis possit, haut umquam in alio, sed
in semetipso habendam. 'Avicula', inquit, 'est parva, nomen est 3
cassita. Habitat nidulaturque in segetibus, id ferme temporis, ut 4
appetat messis pullis iam iam plumantibus. Ea cassita in semen- 5
tes forte congegesserat tempestiviores; propterea frumentis flave-
15 scentibus pulli etiam tunc involuere erant. Dum igitur ipsa iret 6
cibum pullis quaesitum, monet eos, ut, si quid ibi rei novae
fieret dicereturque, animadverterent idque uti sibi, ubi redisset,
nuntiarent. Dominus postea segetum illarum filium adolescentem 7
vocat, et 'videsne', inquit, 'haec ematuruisse et manus iam postu-
20 lare? Idcirco die crastini, ubi primum diluculabit, fac amicos eas

VPRTY

5 neque] = *Fulu.*: non s || 6 festivos] ex festivos corr. V ||
delectabilesque] ex dilectabilesque corr. P || commentus] s: comentus
R commentatus TY commentatus VP || 7 animadversas] = V sup.
lin.: an in diſas V in contextu || in mentes] ineſtes R mentes TY ||
8 indnit] = *Ilipſius ad Tac. ann. XV 45*: induxit *mg. Gryph. a. 1542*
imbuit *Falſterus ap. Kraus. p. 141* indit τ || (§ 2) Cf. *Babrii fab. 88*,
quae addito epimythio pedestri invenitur etiam in *fabb. Aesop. collect.*
(210 *Halm*); *Avian. fab. 21*; *G. vero fabulam ex Ennio repetiit* (cf. *Vahlenus*
Enn. poe. vell. p. LXXIX; k p. 12) v. § 20 cum adn. || 9 lapide P lipide
T || promonet] VPRTY: promouet s prosus monet τ praemonet e *vg.* ||
10 alio: sed *ed. Ven. a. 1404*: alios & VP s alios set P m. alt. alios sed
R s alios quo T alio sq. 3 fere *litt. spat. vac. Y* || 11 semetipsoq R ||
(§ 3) nomē R enj nomen (ius sup. lin. add.) P m. rec. nomē (nomē Y)
eius TY || (§ 4 sq.) 12 habet e *cod. suo* (?) *ISchegkii praemessa. ep. 6* ||
habitat nidulaturque (que sup. lin. add.) s unus || segetibus P ||
13 appetat meti messis T || .Pullis iam iam plumantibus ea VPTY ||
14 congegesserat] *Rob. Titius locor. controvers. V 25 p. 143*; e *cod. suo* (?)
Schegkii l. c. cf. Verg. ecl. 3. 69 ibique Servius et la Cerda coll. i ad h.
l.: concesserat libri || pterea T || flauentibus P iam flauescentibus
T || 15 involuere T involu (tum 3—4 *litt. spat. vac.*) Y || (§ 6) Cum
VR s || 16 pusillis V || 17 sibi cum rediret R || (§ 7) 18 illarum] ex illorum
corr. V pr. || 19 ematuruisse T maturuisse Y || 20 die crastini]
cf. *Th. Bergk Btr. z. lat. Gramm. I 146*: die crastina P die crastino s
part. adcas s (cas et) τ eas ut *AGohlbacher Wiener Studien I, 158 sq.*,
at cf. *Vahlenus Herm. 15. 261 sq.* ||

et roges, veniant, operamque mutuam dent et messim hanc nobis
 8 adiuvent'. Haec ubi ille dixit, et discessit. Atque ubi redit
 cassita, pulli tremibundi, trepiduli circumstrepere orareque matrem,
 ut iam statim properet inque alium locum sese asportet: 'nam
 dominus', inquit, 'misit, qui amicos roget, uti luce oriente 25
 9 veniant et metant'. Mater iubet eos otioso animo esse: 'si enim
 dominus', inquit, 'messim ad amicos reicit, crastino seges non
 10 metetur neque necessum est, hodie uti vos auferam'. 'Die',
 inquit, 'postero mater in pabulum volat. Dominus, quos rogaverat,
 opperitur. Sol feruit, et fit nihil; it dies, et amici nulli eunt. 30
 11 Tum ille rursum ad filium: 'amici isti magnam partem', inquit,
 'cessatores sunt. Quin potius imus et cognatos adfinesque nostros
 12 oramus, ut assint eras temperi ad metendum?' Itidem hoc pulli
 pavefacti matri nuntiant. Mater hortatur, ut tum quoque sine
 metu ac sine cura sint, cognatos adfinesque nullos ferme tam esse 35
 obsequibiles ait, ut ad laborem capessendum nihil cunctentur et
 statim dicto oboediant: 'vos modo', inquit, 'advertite, si modo
 13 quid denno dicetur'. Alia luce orta, avis in pastum profecta est.

AVPRTY

21 messum *T* messem ϵ (§ 8) 22 Ab Haec ubi inc. *A* : ille ubi *T*
 dixit, et] dixit ϵ dixerat *ECAO* *ho* (dixit, et) γ : atque ibi et ibi ϵ *part.*
 redit] = red' *R* : 23 tremibundi] *A* : om. : horareque *R* : 25 ro-
 garet ϵ : 26 metiant *A* : (§ 9) otioso animo] *A* : animo otioso
 (otioso *Y*) *PTYFulv.* a motu ociosos *R* ϵ a metu ocioso et a motu
 occisos ϵ : 27 messim ϵ : ad amicos] om. *R* : rei] eit *A* :
 28 metietur *A* : necessum] *A* : necesse : (§ 10) 29 inquit] *A* : igitur
 ('excerpentis est, non Ennii' *ten Brink l. § 20 c.*) : mater] om. *TY* :
 quos rogaverat] corogauerat *R* : 30 operitur *VPTY* ϵ : feruet *T* :
 it dies, et] *praeunte fere Mureto opp. II 6 g* (nihil: it dies *etiam Bentleius*
v. mus. 35. 633): et dies et mei omnes : eunt] *A* : erant *rell.* (erant) γ :
 (§ 11) 31 rursus *VY* : isti inquit magnam in partem ϵ unus : magna
 in parte *TY* magnam in partem ϵ : 32 qui *Y* .quum α : in adfines
expl. A : adfinesque] *h* : adfines amicosque *VPRTY* ϵ adfines (*s. affines*)
 vicinosque ϵ *vg.* : 33 temperi] *sic* temp' *VPR* (*qui saepissime sane*
alias p pro por etiam ponunt) *v. Ritschl ap. Suet. rell. ed. Reifferscheid*
p. 509 (op. III 246) coll. p. 507 (244) sqq. : tempore *T* = tpr *Y* tem-
 pori ϵ : (§ 12) 34 oratur *R* : 36 capessēdū capessendum (*num hic*
etiam edū scriptum sit non adnotari) *R* : ecunctentur *R* *pr.* cunctetur
T pr. evocentur et renocentur ϵ evocati contentur *g* :

Cognati et adfines operam, quam dare rogati sunt, supersederunt.
 40 Ad postremum igitur dominus filio: 'valeant', inquit, 'amici cum 14
 propinquis. Afferes primo luci falces duas; unam egomet mihi
 et tu tibi capies alteram et frumentum nosmetipsi manibus nostris
 cras metemus'. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audivit: 15
 'tempus', inquit, 'est cedendi et abeundi; fiet nunc dubio procul
 45 quod futurum dixit. In ipso enim iam vertitur enia res est, non
 in alio unde petitur'. Atque ita cassita nidum migravit, seges a 16
 domino demessa est'.

Haec quidem est Aesopi fabula de amicorum et propin- 17
 quorum levi plerumque et inani fiducia. Sed quid aliud sanetiores 18
 50 libri philosophorum monent, quam ut in nobis tantum ipsis
 nitamur, alia autem omnia, quae extra nos extraque nostrum 19
 animum sunt, neque pro nostris neque pro bonis ducamus?

Hunc Aesopi apologum Q. Ennius in satiris scite 20
 admodum et venuste versibus quadratis composuit. Quorum duo
 55 postremi isti sunt, quos habere cordi et memoriae operae pretium
 esse hercle puto:

VPRTY

(§ 13) 39 supersederunt] = *Fulv.* α: supersedent ε [§ 14]

40 [igitur] *iq* *R* [41 primo luci] *P* cf. *Berghius* l. § 7 l. p. 147 coll.
p. 146 sqq.: prima luce *VRTY* luce prima ε [una *Y*] 43 Ab initio
 § 15 iterum inc. *A* [ex pullis dixisse mater *Y* mater ex pullis
 dixisse mater *T* [ex pullis] ex expulsis corr. *P* [mater dominum
R] audivit mater *V* [44 habendi] *VR* pr. [procul dubio] *TY* [45
 enim] om. *T* [est res] *Y* teste *Mur.* ε unus (ex *Oxx.*) teste i [46
 in alio unde] aliunde *TY* *Ox.* cum maxime comm. *ECAOtho* [§ 16]
 quassita *V* [§ 17] 48 Hee ex *Nec* corr. *P* [fabulam] *A* [49 in
 plerum litt. expl. *A*] plerumque] = *Fulv.* α: pleraque *T*; om. ε part. [§ 18]
 50 quam] quantum ε [(quam) ut—ducamus] *Lambecius* *prodr.*
p. 101 sq. [ut in] uti *Bentleius* r. *Th. Kidd* ad *Dawesii* *miscell. crit.*
Cantabrig. 1817 p. 292; *mus. phil.* 35, 633 [§ 19] 51 alia] *R* [52
 omniaq; extra] *R* [52 animum] = *P*: arbitrium ex *P* non recte attulit
Lambecius l. l. p. 102 [bonis] *Th. Vogel* *ann. ph.* 111, 572: nobis [§ 20]
 53 Q.] ε = *Q* *R*: que *VP* [Q. Ennius] quennius *Y* quennius
T [Enn. ex inc. sat. lib. fr. IV p. 159 sqq. *Vahl.*; ipsos tetrametros
 Ennianos instaurare conati sunt *B. ten Brink* *Varr. de urbe Roma* locus
 (*Trui. a. R.* 1835) p. 13 sqq.; *ORibbeck* *mus. phil.* X 289 sqq. Germanicis
 versibus fabulam enarravit *AFLangbein* [55 habere] m. rec. ex abere
 corr. *P* [56 hercle] = *P*: heecle sup. lin. p herculem *abl. p.*

Hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm;
Né quid expectés amicos, quód tute agere possies.

XXX.

Quid observatum sit in undarum motibus, quae in mari alto atque alio modo sunt austris flantibus aquilonibusque.

- 1 Hoc saepenumero in undarum motu, quas aquilones venti
quique ex eadem caeli regione aer fluit faciunt * * * in mari austri 5
2 atque afri. Nam fluctus, qui flante aquilone maximi et creber-
rimi excitantur, simul ac ventus posuit, sternuntur et conflacces-
3 cunt et mox fluctus esse desinunt. At non idem sit flante austro
vel africo; quibus iam nihil spirantibus undae tamen factae diutius
tument et a vento quidem iam dudum tranquilla sunt, sed mare 10
4 est etiam atque etiam undabundum. Eius rei causa esse haec
coniectatur, quod venti a septentrionibus ex altiore caeli parte
in mare incidentes deorsum in aquarum profunda quasi praecipites
deferuntur undasque faciunt non prorsus impulsas, sed imitus
commotas, quae tantisper erutae volvuntur, dum illius infusi 15

VPRTY

57 Hoc] ps = h' RY: hec VP haec Tz : argum R || promptu]
Tz: promptum RY promptum VP : 58 nequit P neq; R || agere tu
quod possies tacite Luc. Müller *Leben und Wirken des C. Lucilius* (Lips.
1876) p. 12 : tute agere possies] LFruterius *recrisim.* II 8: tu agere
(*tua gere R*) possis libri]

In fine cap. Explicit liber scds. Incipit tertius. T EXPLICIT
LIBER .II. Y]

XXX. (lemm.) 2 et quae sunt, qui x : (§ 1) Hoc caput acephalum
esse non recte significatum est in h' : 4 Hoc — faciunt * * * in mari] sic
fere h. l. explendum esse videtur Hoc — faciunt animadversum est, ut
diversus sit ab eo quem faciunt in mari ad sensum certe recte : Hoc —
fluit faciunt in mare libri Hoc — motu observatum est, quas — fluit quas-
ve faciunt in mari c Hoc — in undis notatum, quas aquilones venti,
quasque ex contraria coeli regione faciunt in mari g : aquilonēs
R : 5 ex] et R : religione P : (§ 2) 6 creberimi V crebrissimi s :
7 sternunt R : conflacescunt V : (§ 3) 9 uā (i. e. unde) R : tum
factae s tumefacto s : 10 tranquillae Beroaldus : tranquilla
unda mare est : (§ 4) 12 ex] sex R : 14 undas q̄ P : imitus]
= P pr.: male addubitat VFKopp ad Mart. Cap. II § 139: initus (s.
mitus?) p ui intus et iintus s : 15 tantis pererute P : erutate R
rutae s part. : noluntur R :

desuper spiritus vis manet. Austri vero et affrici, ad meridianum
orbis circulum et ad partem axis infimam depressi, inferiores et
humiles, per suprema aequoris euntes protrudunt magis fluctus
quam erunt, et ideirco non desuper laesae, sed propulsae in
20 adversum aquae, etiam desistente flatu, retinent aliquantisper de
pristino pulsu impetum. Id autem ipsum, quod dicimus, ex illis 6
quoque Homericis versibus, si quis non incuriose legat,
adminiculari potest. Nam de austri flatibus ita scripsit: 7

Ἐνθα νότος μέγα κύμα ποτὶ σκαίων ῥέον ὠθεῖ,

23 contra autem de borea, quem 'aquilonem' nos appellamus, alio 8
dicit modo:

Καὶ βορέης αἰθρηγενέτης μέγα κύμα κυλινδων.

Ab aquilonibus enim, qui alti supernique sunt, fluctus excitatos 9
quasi per prona volvi dicit, ab austris autem, his qui humiliores
30 sunt, maiore vi quadam propelli sursum atque subici. Id enim 10
significat verbum ὠθεῖ, sicut alio in loco:

Ἀἶαν ἄνω ὠθεσσε ποτὶ λόφον.

VPR

16 spiritus R (§ 3) ad] ant V 17 parte maxis R 18 euntis
libri, quod recepissem, nisi ad gen. aequoris accommodatum esse visum
esset || 20 desistente flatu] s: desistent efflatu V desistent et flatu PR
(§ 6) 21 ex] et R (§ 7) Hom. Od. III 295 || 24 Ἐνθα — ὠθεῖ] h:
EN lineae un. et dim. spat. vac. rel. P Ἐνθα νότος πόντος κυλινδων
(κυλινδων al.) εἰς λίαν (ἄαν al.) ὠθεῖ s part. edd. Gr. R μέγα—
ῥέον] METAKPHOTIONTICKAYONPEION V METAEPHOTIONTICKAAFIΩNA
PEION Vrb. μεταξὺ πόντων (πόντων al.) κυλινδων (κυλινδων et κυλινδων
al.) ῥέον (ῥέον unus) s || ὠθεῖ V ὠδ s unus (§ 8) 25 nos] om. s
Hom. Od. V 296 || 27 καὶ un. et dim. lin. spat. vac. rel. P Gr. R
κχι] om. Vrb. s fire omnes αἰθρηγενέτης s part. αἰθρηγενέτης Rhianus
et Aristophanes v. c. 22, 9 || πῆμα v. l. ap. Hom. || κυλινδων v. l. ap.
Hom. (§ 9) 28 excitatos] s: excitatus VPRs 29 autem, his] sc.
aquilonibus h autem his PRs: enim (ex lin. 28 male repetitum) his V
autem his, eg. 30 vi] s: ut VP = ū R sursum] e: rursum libri
hant. susum atque rursum z (§ 10) 31 ὠθ Gr. R 32 Hom. Od.
XI 596 cf. G. VI 20, 5 ἄαν spat. rel. rel. P Gr. R ὠθεσσε (sic
Bourdelotius et 'cc Homero' Thysius) ποτὶ λόφον h: ὠθεεκε οἱ τοῖς
V ὠθεῖ Vrb. s eg.

Id quoque a peritissimis rerum philosophis observatum est, austris spirantibus mare fieri glaucum et caeruleum, aquilonibus obscurius atriusque. Cuius rei causam, cum Aristotelis libros 33 problematorum praecerperemus, notavi.

II

(§ 11) 36 problematum & part. || *Aristot. probl. XXVI 39 (37 al.) p. 944° Bk. || praecerperemus] = σ: pīcerperemus R praeeperimus et percepimus & || notavi R || post notavi. latinam huius problematis versionem add. edd., om. libri (= σ), unde delenda est adnotatio Pranteli ad huius cap. mentionem adiecta in comm. de Ar. problem. comm. acad. Monac. cl. ph. ph. VI 368, 76*

Agellii Noctiū Atticar. lib. sed' explic' | Incipiūt capla lib. tell.: post lemmata Expliciunt capitula. | Incipit liber. III. V et sic fere & post notavi 2° lin. vac. rel. ad inser. inserendam, sequuntur lib. III lemmata, tum lib. III sine inser. in P; capitla deē sine inser. lib. III R ;

A. GELLII NOCTIVM ATTICARVM LIBER TERTIVS.

I.

Quaesitum atque tractatum, quam ob causam Sallustius avaritiam dixerit non animum modo virilem, sed corpus quoque ipsum effeminare.

Hieme iam decedente apud balneas Titias in area subcalido
5 sole cum Favorino philosopho ambulabamus; atque ibi inter
ambulandum legebatur Catilina Sallustii, quem in manu
amici conspectum legi iusserat. Cumque haec verba ex eo libro
lecta essent: Avaritia pecuniae studium habet, quam
nemo sapiens concupivit; ea quasi venenis malis in-
10 buta corpus animumque virilem effeminat, semper
infinita et insatiabilis est, neque copia neque inopia
minuitur, tum Favorinus me aspiciens 'quo', inquit, 'pacto
corpus hominis avaritia effeminat? quid enim istuc sit, quod
animum virilem ab ea effeminari dixit, videor ferme adsequi, set,

VPR

LIB. III c. I. (lemm.) 2 nesitum, spat. ad Q inscrib. vac. rel. P
ae & 3 non animū n modo V (§ 1) 4 decedente = o: discedente
et descendente & || balneas R || Titias] *Ilipius de amphith. c. VI*
(Antwerp, 1584) p. 27 mg.; *Salmasius qf. Falsterus am. phil. III 231:*
sitias (a ex corr. m. pr.) R sticias VP; scitias et scicias et sicias &
Sitias ry. || aerea R || subcalido] τ: sub calido VPR; sub calido &
(§ 2) 7 Cum & fere omnes || Sall. Cat. 11, 3 || 8 auaricia ex auaricio
corr. V || pecunie V & pecunia & (posterius & semicris.) P || 9 malis
nenenis et uenenis (malis plerumque sup. lin. add.) v. l. codd. Sall. ||
neniens malim simbuta P mali simbuta (venenis om.) R || 11 et] om.
codd. Sall. (reliquam v. l. v. ap. *Dietschium*) || (§ 3) 13 Qui enim istuc fiat
(sit in P exstare opinatus) g || 14 ea] om. R || set] om., nota non satis
dihucula, quae f. videtur esse. sup. lin. add. R

quonam modo corpus quoque hominis effeminet, nondum reperio'. 15
 4 'Et ego', inquam, 'longe iamdiu in eo ipse quaerendo fui ac,
 nisi tu occupasses, ultro te hoc rogassem'.

5 Vix ego haec dixeram cunctabundus, atque inibi quispiam
 de sectatoribus Favorini, qui videbatur esse in litteris veterator,
 'Valerium', inquit, 'Probum audiui hoc dicere: usum esse 20
 Sallustium circumlocutione quadam poetica et, cum dicere vellet
 hominem avaritia corrumpi, corpus et animum dixisse, quae duae
 res hominem demonstrarent; namque homo ex anima et corpore est'.
 6 'Numquam', inquit Favorinus, 'quod equidem scio, tam in-
 portuna tamque audaci argutia fuit noster Probus, ut Sal- 25
 lustium, vel subtilissimum brevitatis artificem, periphrasis poe-
 tarum facere diceret'.

7 Erat tum nobiscum in eodem ambulacro homo quispiam sane
 8 doctus. Is quoque a Favorino rogatus, ecquid haberet super
 9 ea re dicere, huiuscemodi verbis usus est: 'Quorum', inquit, 30
 'avaritia mentem tenuit et corrumpit quique sese quaerundae undi-

VPR

15 effeminat *R* [(§ 4) 16 Et] *om. R del. g* || Eo, inquam, longe
 diu et ipse *g* [lōge longe diu nec ipse *R* | ipso *ε* | fuit *R* |
 17 nisi si tu *V* [nisi occupasses *R* | (§ 5) 18 atquem ibi *R* |
 19 de sectatoribus] *V pr. corr. ε*; de sectatoribus *P* de sectat oribus *V et*
 ex de sectat oribus *corr. R* || Favorini qui] *V pr. corr., ε*; fauor inquit
VPR | 20 haec *ε part.* | 22 dixisseq; dueres *R* | (§ 6) 24 quodē
 quid (= *add. p. ut vid.*) *P* | 26 periphrasis] *g* perifrasis *VPR*; peri-
 phrasim et perifrasm *ε* | (§ 8) 29 ecquid haberet] *e*; eo quid haret
VPR et (ut *al.*) quid horum *ε* et (ut *al.*) quid *ε* | 30 re dicere] *ε*;
 re diceret *VRp*; rediceret *P* | (§ 9) Quorum, inquit, avaritia mentem tenuit]
h; Quorum inquit auaritiā tenuit (*P* auariciā tenuit *V* auaritia in-
 tenuit *R*), tem ob ten *om.* nā *lincola* *suprascripta om. ad avaritia agglu-*
tinato VPR Quos (Quos iam in Quos nam *corr. unus*) inquit auaritia
 minuit *ε* Quos inquit avaritia iniecit *IGebhard ant. lect. II 4* Quos enim,
 inquit, avaritia imminuit *ECAOtho* Quorum, inquit, avaritia animam (animum
HMüller mus. 21, 410, 9) tenuit *h* Quorum, inquit, avaritia ingenium
 corrumpit *g* | 31 quique ei sese quaerunda undique pecunia *τ* | quae-
 rundae undique pecuniae] *h*; quaerunda undique pecunia (pecunia *V*)
VR querunda pecunia *P* quae(s. que)renda undique pecunia *ε* in
 quaerenda undique pecunia *x* quaerundae unice pecuniae *g* ad quaerendam
 undique pecuniam *λ* |

que pecuniae dediderunt, eos plerosque tali genere vitae occupatos videmus, ut sicuti alia in his omnia prae pecunia, ita labor quoque virilis exercendique corporis studium relictui sit. Negotiis 10
35 enim se plerumque umbraticis et sellulariis quaestibus intentos habent, in quibus omnis eorum vigor animi corporisque elanguescit et, quod Sallustius ait, 'effeminatur'.

Tum Favorinus legi denuo verba eadem Sallustii iubet 11
atque, ubi lecta sunt: 'quid igitur', inquit, 'dicimus, quod multos
40 videre est pecuniae cupidos et eosdem tamen corpore esse vegeto ac valenti?' Tum ille ita respondit: 'Respondes non hercle inscite. 12
Quisquis', inquit, 'est pecuniae cupiens et corpore tamen est bene habito ac strenuo, allarum quoque rerum vel studio vel exercitio cum teneri necessum est atque in sese colendo non aequae esse
45 parum. Nam si avaritia sola summa omnes hominis partes 13 affectionesque occupet et si ad incuriam usque corporis grassetur, ut per illam nam neque virtutis neque virium cura adsit, tum denique id vero dici potest effeminando esse et animo et corpori qui neque sese neque aliud curent nisi pecuniam'. Tum 14
50 Favorinus: 'aut hoc', inquit, 'quod dixisti, probabile est, aut Sallustius odio avaritiae plus quam potuit eam criminatus est'.

VPR

32 mitte P || 33 in his] VPg: in his Rg his g || ita ita R ||
(§ 10) 34 Negotiis qñ[plerumque R || 35 enim] VP: om. s || selluariis
Rg part. || 36 elanguescit R || 37 ait ait R || (§ 11) 38 uerbae
adem R || 40 pecunia cupidos R || tamen] cum s || (§ 12)
41 respond R || respondes] s: respondis VPR respondens s al.
hercule (h sup. lin. add.) Pg part. || 42 tamen] = s: cum rel tum s
43 habito] s: habuito VPR habuito 'v. c.' s || 44 necesse R neces-
sarium s part. || esse eque V || (§ 13) 45 summas p sumpta τ ||
47 neque virtutis neque virium] h: neque uirtutis neque uirium neque
animi neque corporis libri || absit] P || 48 id] is s plerique || effeminato
Rg plerique || et corpe et animo R || corpori] g: corpore s. corpe libri,
quod seruari possit, si G. antiquae dativi formae exemplum proponere voluisse
opinoris cf. hr 8 || 49 qui] i. e. 'cuius qui' g s. potius 'his qui' cf. hr p. 26 sq. ubi
add. II 15. 4; III 2 lemm. et § 1; IV 4. 2 (Ser. Sulpicium); 17. 10; VII
14. 4; XVII 9, 17: si qui HIMüller mus. ph. 21, 429 || (qui—pecuniam)
τ || curet s || (§ 14) 50 quod] m. rec. sup. lin. add. P || 51 auaricie
ex auarie corr. R || oportuit Serirerius debuit HIMüller l. c. at v.
ECA10tho ||

Aulus Gellius. I.

II.

Quemnam esse natalem diem M. Varro dicat, qui ante noctis horam sextam postve eam nati sunt; atque inibi de temporibus terminisque dierum, qui civiles nominantur et usquequaque gentium varie observantur; et praeterea quid Q. Mucius scripserit super ea muliere, quae a marito non iure se usurpavisset, quod rationem civilis anni non habuerit.

- 1 Quaeri solitum est, qui noctis hora tertia quartave sive qualia nati sunt, uter dies natalis haberi appellarique debeat, isne, quem nox ea consecuta est, an qui dies noctem consecutus est. 10
- 2 M. Varro in libro rerum humanarum, quem de diebus scripsit: homines, inquit, qui inde a media nocte ad proximam mediam noctem in his horis viginti quattuor
- 3 nati sunt, uno die nati dicuntur. Quibus verbis ita videtur dierum observationem divisisse, ut qui post solem occasum 15 ante mediam noctem natus sit, is ei dies natalis sit, a quo die ea nox coeperit; contra vero, qui in sex noctis horis posterioribus nascatur, eo die videri natum, qui post eam noctem diluxerit.

VPR

II. Adhibuit *Macr. Sat. I 3, 2 sqq.* (cf. *GKettner in progr. Portensi scholae Mianensi a. 1878 dedicato p. 18*), una cum *Cicronis Auguralibus* offert *Serrius ad Aen. V 738* (cf. *k p. 28; Thilo qu. Serr. p. 45 sq., Serr. I p. XXXI*), quo usus est *Isid. or. V 30, 4*. Idem argumentum ex *Varrone* exscripsit et *Cens. de d. n. c. 23* (cf. *Bergkii quaest. Enn. spec. nov. Hal. 1864 p. IV n. ****) et *Plin. n. h. II § 188*, eodemque pertinet *Io. Laur. Lyp. de mens. II 1* (lenm.) 2 uenam (*litt. Q spot. rel. P* || 3 inibi dē V || 4 dierum] s: deorum VP || 6 quae a marito] *Erbius civilist. Magazin V 215 n. ***, h cf. *ann. ph. 97, 573*: quia marito VP quia maritum et quae maritum s quam maritus (s?) eg. || se] om. s, eg. (*Erb.*) || usurpatum esset *Erbius* || (§ 1) 9 uthor *Rutheri P* || 10 alt. est] om. *R. del. g. Et i* || (§ 2) *Varr. ant. rer. hum. lib. XIII fr. p. 207 cf. p. 208; 212 Bip. (lib. XIV sec. Krahnorum de M. Ter. Varr. ant. libris p. 25 sq. cf. HKettner krit. Bemerkungen zu Varro p. 14 sq.; lib. XIX sec. OGruppe Herm. 10, 51 sqq.)* || 12 inde a media] h: in media libri ex media *Macr.* § 2 (cf. a medio § 7; *Macr.* § 6; *Cens.* § 5) || nocte] nocte nascuntur *R* || 13 in] = *Cens.* § 5; om. *Macr.* || 14 uno] VP *Macr.* (eandem diem habent natalem *Cens.*): una *Rg* || (§ 3) 15 divisisse] ex diuisse corr. V || 16 is ei dies natalis sit] om. s || 17 posterioribus VI. horis noctis *R* || noctis] om. s || 18 nascatur] = s: nascitur *Rg cold. Macr.* || videatur natus *Macr., Fulatrus am. phil. III 231* || post eam] s *Macr.*: postea VPR

Athenienses autem aliter observare, idem Varro in eodem
 20 libro scripsit, eosque a sole occaso ad solem iterum occidentem
 omne id medium tempus unum diem esse dicere. Babylonios
 porro aliter; a sole enim exorto ad exortum eiusdem incipientem
 totum id spatium unius diei nomine appellare; multos vero in
 terra Vmbria unum et eundem diem esse dicere a meridie ad
 25 insequentem meridiem; 'quod quidem', inquit, 'nimis ab-
 surdum est. Nam qui Kalendis hora sexta apud
 Vmbros natus est, dies eius natalis videri debet et
 Kalendarum dimidiarum et qui est post Kalendas dies
 ante horam eius diei sextam.

30 Populum autem Romanum ita, uti Varro dixit, dies singulos
 adnumerare a media nocte ad mediam proximam, multis argu-
 mentis ostenditur. Sacra sunt Romana partim diurna, alia
 nocturna, sed ea, quae inter noctem sunt, diebus addicuntur, non
 noctibus; quae igitur sex posterioribus noctis horis sunt, eo die
 35 fieri dicuntur, qui proximus eam noctem inlucescit. Ad hoc ritus
 quoque et mos auspicandi eandem esse observationem docet;
 nam magistratus, quando uno die eis auspicandum est et id,
 super quo auspicaverunt, agendum, cum post mediam noctem
 auspicantur et post meridiem sole magno agunt, auspicatique

VPR

(§ 4) Varro. fr. v. l. § 2 l. 20 eosque a sole occasu P eosque
 a solis occasu (usque ad solis occasum v. l. codd.) Macr. (§ 5)
 22 eius denuo τ 23 diei nomine R; Macr.: die in homine VP diei
 in homine et die in lumine ε (§ 6) nero] Varro ε unus in terra]
 inñti V 24 umbrin ex umbra corr. V 25 inquit] inquit Varro
 Macr. Varro inquit e 26 calendis in klendis corr. R ora R
 28 dimidiatus et qui post kalendas erit usque ad horam ε 29 eius
 diei] = α: eiusdem diei (ε? v. l. codd. Macr.?) e eiusdem utraque ed.
 Colon. a. 1526. g (§ 7) 31 ad] = α: usque ad ε (§ 8) 32 alia]
 partim ε 33 addicuntur] = ε: addicuntur P addiciuntur et adiciuntur
 ε (§ 9) 35 inlucescit V illucescit P lucescit R (§ 10) 37 uno] =
 α Macr.: una ε eis et Macr. 38 cum post] Er. Puteanus genial.
 serm. p. 24 ed. a. 1602; f. α: post libri, codd. Macr. 39 (post meri-
 diem) manante sole agunt exquisitiore eruditione abutens Bergkii ann.
 ph. 113, 283 meridiem solis agunt ECAOtho medium solem agunt Otho
 curis iteratis, p (meridiem) solem magnum agunt HHagen in Bursiani
 mut. ann. a. 1873 p. 1414 meridiei solem agunt aut. ut vid. in adu.
 lucumosa, quam ε non descripsit, meridiem agunt coni. α exortum solem

- 11 esse et egisse eodem die dicuntur. Praeterea tribuni plebei, 40
quos nullum diem abesse Roma licet, cum post mediam noctem
proficiscuntur et post primam facem ante mediam sequentem
revertuntur, non videntur afuisse unum diem, quoniam, ante horam
noctis sextam regressi, parte aliqua illius in urbe Roma sunt.
- 12 Q. quoque Mucium iureconsultum dicere solitum legi, non 45
esse usurpatam mulierem, quae, cum Kalendis Ianuariis apud
virum matrimonii causa esse coepisset, ante diem IV. Kalendas
13 Ianuarias sequentes usurpatum isset: non enim posse impleri
trinoctium, quod abesse a viro usurpandi causa ex duodecim
tabulis deberet, quoniam tertiae noctis posteriores sex horae 50
alterius anni essent, qui inciperet ex Kalendis.
- 14 Ista autem omnia de dierum temporibus et finibus ad
observationem disciplinamque iuris antiqui pertinentia cum in

VPR

agunt cum *Macr. ed. Ascens. a. 1511* (*Bergkii qu. Enn. spec. nov. p. IV sq.; r. RStR. I^o 98, 3*): occasum solem agunt *Er. Puteranus l. l. p. 25 sq.; an meridiam (qua forma G. utitur II 22, 14; sole medio V 14, 18; meridiano s. ibid. § 25) solem agunt? | sole magno agunt] h. cf. h. 41 sq.: sole magnum (magnum = o) V solem agnum PR sole magno se solem agunt 'alii libri' teste a. *ILipsius elect. II 3* solent agere i | 40 eodem] *Macr., g:* et eodem *VPR:* ex eodem s | (§ 11) praeterea R | 41 diem] diem integrum *Macr., unde integrum diem Puteranus l. l. p. 27 | 42 facere Ps unus | mediam noctem sequentem Macr. | 43 videntur] = o Macr.: dicuntur s | afuisse] r: affuisse VPR afuisse s | unum] om. *Macr. | quoniam] = o Macr.: quando s | 44 regssi (roluit regssi) R | romano s | (§ 12) 45 Q. (s. Quintum) quoque] s *Macr.: Quoque VPR Quintumque s | lege coll. Macr., o (ex Macr., ut vid.) legi: lege Pontanus (Erbius l. c. p. 213 sqq. n. 22; Karlowa d. Formen d. r. Ehe u. Manus p. 67, 175) | non isse (m. alt.: nouisse pr.) usurpatu Macr. cod. Par. 6371 non isse usurpatum edd. *Macr. a Stephaniana usque ad Bipontinam: re. dd. a Reinio Privatrecht² p. 389, 2 ll. (cf. de Gloeden adn. z., Karlowa l. c.), at r. quos Reinus affert ibid., velut Rossbachium r. Ehe p. 154 | 46 quae cum] s: quae cum *VPRs* quae s | 47 ante] *VPRs:* et ante *rg. | (§ 13) 48 enim] om. s | 50 non deberet Thysius | posteriores] *Macr., rg.: posterioris libri, quod cum ad praecedens noctis voc. adaptatum esse videtur. recipere nolui | 51 inciperent VP's part. | (§ 14) 52 Ista] V: Iste PR istaec et istec etc. s | ad] om. *PR | 53 observationē ex observationib' corr. V | discipuli namque VPR. unde disciplinamque, formam voc. veterem a Plauto usurpatam (de qua cf. Fleckeisen krit. Misc. p. 33 sqq.), Gellio vindicandum esse censas; at librorum potius error ex perversa verborum divisione ortus videtur subesse********

libris veterum inveniremus, non dubitabamus, quin Vergilius
 55 quoque id ipsum ostenderit, non exposite atque aperte, sed, ut
 hominem decuit poeticas res agentem, recondita et quasi operta
 veteris ritus significatione:

Torquet, inquit, medios nox umida cursus

15

Et me saevus equis oriens afflavit anhelis.

60 His enim versibus oblique, sicuti dixi, admonere voluit, diem, 16
 quem Romani 'civilem' appellaverunt, a sexta noctis hora oriri.

III.

De noscendis explorandisque Plauti comoediis, quoniam promisce verae
 atque falsae nomine eius inscriptae feruntur; atque inibi, quod
 Plautus et Naevius in carcere fabulas scriptitarint.

5 Verum esse comperior quod quosdam bene litteratos homines 1
 dicere audiui, qui plerasque Plauti comoedias curiose atque
 contento lectitarunt non indicibus Aelli nec Sedigiti nec
 Claudii nec Aurelii nec Accii nec Manilii super his fa-
 bulis, quae dicuntur 'ambiguae', crediturum, sed ipsi Plauto

VPR

54 Verg. Aen. V 738 sq. || (§ 15) 58 medios] s. rg.: media VPRs ||
 humida R humida s || currus Serv. ad A. I 108 || 59 Et meseus P
 et me saevus Verg. Pal. m. pr. (al. v. ap. Ribb.) || anhelis] = Verg.
 Med. (e sup. h. add., sed lineola tractata del.): hanelis R anelis V an-
 hellis Verg. Rom. || (§ 16) 60 Is R || admone ex admore mut. R ||
 61 secta R ||

III. Hoc caput praeter § extr. ex copiis potissimum Dressellianis
 recensuit et emendavit Fr. Ritschl parerg. Plaut. Ter. I 81 sqq. (p); §§ 5
 primores inde repetiit opusc. III 202 sq. || (lemm.) 2 promisce] = s:
 promiscue et promixte et permixte etc. s || 3 an quot? || 4 Plautus]
 libri fere omnes: plantus in pistrinum (sic in lemmatum tabula. plantus
 in pistrinū ante ipsum hoc cap.) s ex meis unus (Lugd.) Plautus in pistrino
 recte, si accurate G. argumentum capitis rettulit, c. rg. || carcerem Lugd.
 scriptitarint] V (s aliquot ex sil. Dresselii): scriptitarent P scriptitarunt s
 (§ 1) 5 Verbum R || 7 lectitarunt] VPRs cf. h^{ea} 12 sqq.; 25, 58: lecti-
 tauerant s fere omnes lectitarint p lectitarit g || ellii Ps ellii s cf. adn.
 sq. || Aellii nec Sedigiti] x: Helii Sedigiti Iunt. Helii e cf. adn. sq.
 Sedigiti] sic XV 24 cf. p: sedigitii Rss sedigicii s se digicii VPss
 8 Accii] = s: actii ss accitii V acii s Ateii Osannus anal. crit. p. 66 coll.
 p. 60 sqq., impr. p. 63, et v. p. op. acad. p. 87 sqq. supra s part.
 his] = s: lis s || 9 crediturum] g (sic in PR exstare ratus) p cf. I 7
 et h^{ea} 12 sqq.: creditorum VPR credituros s rg.

2 moribusque ingeni atque linguae eius. Hac enim iudicii norma 10
 3 Varronem quoque usum videmus. Nam praeter illas unam et
 viginti, quae 'Varronianae' vocantur, quas idcirco a ceteris segre-
 gavit, quoniam dubiosae non erant, sed consensu omnium Plauti
 esse censebantur, quasdam item alias probavit adductus filo atque
 faceti sermonis Plauto congruentis easque iam nominibus 15
 aliorum occupatas Plauto vindicavit, sicuti istam, quam nuper-
 4 rime legebamus, cui est nomen 'Boeotia'. Nam cum in illis
 una et viginti non sit et esse Aquili dicatur, nihil tamen Varro
 dubitavit, quin Plauti foret, neque alius quisquam non infrequens
 Plauti lector dubitaverit, si vel hos solos ex ea fabula versus 20
 cognoverit, qui quoniam sunt, ut de illius Plauti more dicam,
 5 Plautinissimi, propterea et meminimus eos et ascripsimus. Para-
 situs ibi esuriens haec dicit:

Vt illūm di perdant, primus qui horas répperit
 Quique ádeo primus státuit hic solárium, 25
 Qui mihi comminuit misero articulatim diem.

VPR

10 moribusque V in omnibus q̄ R ingenii VRz (§ 2)
 enim] etiam ECAOtho § 11 quoque esse usum rg. (§ 3) 12 ceteri
 segregavit R § 13 dubio se R § s; cum sensu R § 14 quasdam
 etc.] Macrobio Sat. II 1, 11 ante oculos haec obversata esse incerta est
 Ritschellii coniectura Parerg. I 122 n. § probabit VPR § filo] =
 r: philo R stilo (quod aperte falsum coniectura sibi restituendum esse ratus
 est Cobetus mem. n. s. 7, 179) et stillo § § 15 faceti asermonis V
 16 isti P § 17 Boeotia] Iunt.: boetia PRz boecia Vz (§ 4) 18 esse
 Aquili] = §: Aquili (Aquili al.) esse § § Aquili] hoc nomen cum
 Ribbeckio CRF p. 34 'spernere ausus non sum, quod e tenebris quidem,
 quoquo te verteris, effugium nullum est': Atilii (s. Atilii) Aus. Popma,
 al. (sic. quamvis dubitanter. etiam p. p. 11 sq.; 80; 123; 130 sq. et h. l. et
 ap. Varr. de l. L. VI § 89, ubi alii F § 20 si vel] e: siue VPRz sine
 et sue § § ex] num novem ex (INEX)? § uersus ex ea fabula (tabula
 al.) § § 21 de ipsius o de illis p, at v. h. 42 sq.; 91 § Plauti] PRz
 et vel sic vel plauti V: om. rg. (Plauti) HHagen in Bursiani munt.
 ann. 1873 p. 1414; Cobetus l. l. § 22 etiam R § aet R § ascripsimus
 P § (§ 5) Aquil. Boeot. fr. I p. 33 sq. R.²; Plautinis fragmentis inscribit
 Ritschl l. initio cap. I. ex p expressum, in his ipsis versibus imperfectam
 illam collectionem annotatione nulla addita finiens § 23 exuriens R § 24 di]
 = §: dii VRz § oras R § repperit] = §: reperit Vz § 25 Quique
 ad eo V § 26 cominuit P § articulatim] ex articulatu corr. V

Nam unum me puero venter erat solarium
 Multo omnium istorum optimum et verissimum:
 Vbivis ste monebat esse, nisi quom nil erat,
 30 Nunc etiam quom est, non estur, nisi soli libet.
 Itaque adeo iam oppletum oppidum est solariis.
 Maior pars populi iam arida reptant fame.

Favorinus quoque noster, cum Nervulariam Plauti 6
 legerem, quae inter incertas habita est, et audisset ex ea comoedia
 35 versum hunc:

Scrattae, scrupipadae, strittivillae sordidae,

VPR

27 Nam unum me] h prob. fere CFW Müllerero plant. Prosodie p. 106:
 Nam me libri, eg. Nam olim me aut Nam me etiam p. Nam me
 puerulo RBentleius v. RBentley's Emendatt. z. Plantus herausgegeben v.
 LAP Schroeder Lond. 1880 p. 59 (mus. phil. 35, 633), Osannus anal. cr. p.
 183 sq. Nam me puella h Herm. 8, 286, 13, quod iam ab p memoratum
 nec tamen probatum video [venter erat] praecunte fere Salmasio exerc. Plin. p.
 650: ed. a. 1629 Bentleius et sic legit Amm. Marc. XXIII 6, 77: ueter erat
 VRz ueteterat P uetus erat oe vetus hic erat ret. cd. in mg. Torn. l.
 uterus erat Ascens. a. 1517 uterus hic erat Gryph. a. 1542 (ILipsius elect.
 II 3) [solarium] = s: solatium s salarium casu ed. Bellovis. a. 1503 [28
 optimum] ex omnium corr. V [29 Vbivis ste] h prob. Fleckeiseno
 z. Krit. etc. p. 20: ubi iste VPRz ibi iste s cf. CFW Müller l. l. p. 363
 sq. qui sententiam aliquam opinatur deesse Vbinbi iste e Vbiubi p (at cf.
 EWölfflin d. Geminatio im Lat. nunt. ac. Bar. cl. ph. ph. a. 1882 p. 457)
 Cibi. iste Falsterus ap. Kraus. p. 141 Vbi is non (? in fine sent. add.)
 Ribbeckius iuste Büchelerus ap. eund. [cum libri: cui g, qui esse pro
 inf. hist. habebat [nil] Osannus: nihil et nichil [30 quom] Bothius:
 quod VPz quid R [estur] e: est libri [31 oppletum] = s: oppu-
 lentum et opulentum s [oppidum est] Bothius: est oppidum libri [32
 popli pars Bothius populi pars Cobetus mnemos. n. s. 7, 85 [33
 populi direpta: R [iam (iā sc., quod inter i et a excidit) arida
 reptant] h (cf. Amm. Marc. XIX 8, 8 arida siti reptantes): aridi reptant
 libri tantum non omnes (et sic fere R modo l., e inter p et t sup. lin. add.
 s unus, Vind. a p l.) at aridi reptent p iam aridi reptant h- cf. Fleckeisenus
 l. l. p. 21; sed adeo etiam per se explicari potest [(§ 6) Plaut. Nervolar. fr.
 Astrabae s. Clitellariae, quae ferebatur, rell. inscriuit Bothius (Plaut. II 433
 fr. 7 ed. a. 1821), Cistellariae hunc versum tribuere videtur Varro de l. L.
 VII § 65, Aululariae (cf. h ann. ph. 85, 726) tribuit Non. p. 169, 6 M. r. p.
 p. 174 sqq. [33 Nervulariam] VPRz: uerulariam Vm. rec. uernulariam
 et nerulariam et hernulariam s [34 legeremq: inter certas (in incertas
 corr.) R [est habita s [ex] sup. lin. R [36 Scrattae—sordidae] p.
 quem secutus sum, nisi quod virgulam ante sordidae rec. sustuli; de sin-

delectatus faceta verborum antiquitate, meretricum vitia atque deformitates significantium: 'vel unus hercle', inquit, 'hic versus Plauti esse hanc fabulam satis potest fidei fecisse'.

7 Nos quoque ipsi nuperrime, cum legeremus Fretum — 40
nomen est id comoediae, quam Plauti esse quidam non putant —
haut quicquam dubitavimus, quin ea Plauti foret et omnium
8 quidem maxime genuina. Ex qua duo hos versus exscripsimus,
ut historiam quaereremus oraculi Arretini:

†Nunc illud est quod responsum Arretinum ludis
magis dicitur

Peribo, si non fécero, si fáxo, vapulábo.

VPR

gulis voc. cf. p: scraties ruppae. Ides rittabillae tantulae, singulorum voc.
tum exhibens formas scraties et scruppidas et scrittabillas, Varr. Med.
(Scratiae, scrupipedae, strittabillae, tantulae ibi COMüller); eserapte
(eseratae al.; estrate cod. 'antiquiss.' teste g) erupedae strictibillae (erupedae
strictibellae cod. ille ap. g) sordidae (in lemm. scraptas scrupedas stricti-
nellas) codd. Non.: de G. codd. v. adn. subseq. || scratte PR: scracte &
strate ex state corr. & unus (scraptae cod. Fest. p. 333, 29 M.; scrattiae ap.
Titinium id. p. 333, 1: sarlae codd. cp. Fest. p. 332, 1) || scrabipedae
GLocce prodr. gloss. p. 281 sq. || scrupede strittinille P et sic. nisi
quod litt. i media sup. lin. add. est, R scrupede sritiuille V struppe de
strati nille (uilbe m. alt.) & et strupe (strupae ol.) destrati nilbe etc. cf.
quos g et p afferunt) & || sordide ω: edentulae (cf. Varr. supra l.)
GLocce l. l. p. 282 || 37 faceta) & rg.: facelia PR: facelia V || ner-
horum. antiquitate P || (§ 7) 40 ipse VPR || Feretrum p. p. 130 ||
41 (nomen—comoediae) HHagen l. l. || 42 quicquam] in quaquam
mut. & unus || dubitamus & part. || ea] = o || 43 quidem] = os:
om. & || gemina et geminia et germana & || (§ 8) duos Pm rec. & ||
ihos R || 44 historiam sum magis laudiae dicitur quaereremus & unus
(Lugl.) || oraculi V || Arretini] = o: arietini (aretini et aretim & al.)
& e rg. || Plaut. Fret. fr. un. p. 438 Both. l. l. || 45 Nunc illud est
quod responsum arretini (= os arietini et aretini &) ludis magis (magis
ludis et magis laudis & magnis ludis & unus ex Dresselii sil.) dicitur
libri: nunc illud est. Quod arietinum responsum magnis ludis dicitur rg.
hoc est illud. Quod arietinum dicitur responsum magnis ludis Bothius
quod nunc illustre est: Quod arietinum responsum magnis ludis dicitur
dubitanter p. Nunc est quod responsum arietinum ludis magnis dicitur
Fleckeisenus z. Krit. etc. p. 22 sq. nunc illud est Arretinis quod respon-
sum ludis magnis dicitur idem cur. sec.: at cum de duobus versibus lo-
quatur G. Nunc illud est quom Arreti ludis magnis responsum datur
templavit hr p. 18 sq. cf. CFWMüller plaut. Prosodie p. 339, 1
47 Peribosi P pr.

M. tamen Varro in libro de comoediis Plautinis 9
primo Accii verba haec ponit: Nam nec Geminei lenones
50 nec Condalium nec Anus Plauti, nec Bis compressa
nec Bocotia umquam fuit, neque adeo Agroecus neque
Commorientes Macci Titi.

VPR

(§ 9) Varr. de com. Plaut. lib. [I] fr. p. 193 Bip. cf. p. p. 178 sqq. ac paulo cautiorem eundem Ritschelium mus. ph. 6, 517; 557 (opusc. III 456; 498); k 18; 53 || 48 Marcus libri || tamen] = s cf. p. p. 136 sq.; autem rg. || Varro tamen R || 49 Accii] Didascalicon libris (cf. c. 11, 5) vindicavit p. op. ac. p. 94 sq. (cf. m 673; k 40); inter didasc. fr. inc. collocavit LMüller (fr. IV p. 306 ed. Lucil.) || actii Vg actu se Ateii Osannus l. c., at cf. p. § 1 l.; om. x || Nam nec—Titi] Trochaicis versibus tetrametris haec descripsit God. Hermannus de L. Attii libris didasc. (Lips. 1842) p. 4 sq. = opusc. VIII p. 391 sq. atque in universum cum eo consensiens (cf. tamen tertii versus formas p. 14 propositus) p., qui de his versibus cf. p. 9 sqq.; 85 sq.; 91 sq.; 135 sqq.; idem vero cum interim (de flet. lit. Lat. ant. p. 12 = opusc. IV 275) merito in Lachmannianam fere sententiam, didascalicon libros versibus Sotadicis compositos esse (cf. etiam Fleckeisenium Caton. poes. rell. p. 8 sq.), transiisset, tertiis curis tetrametros proposuit hos (opusc. III 182 cf. p. 181 sqq.) 'Namque nec Gemini lenones nec Condalium, non Anus Plauti, nec Bis compressa aut Bocotia eius nunquam fuit. Neque Agroecus, neque Commorientes adeo fuit Macci Titi. Lachmannus autem (ind. schol. Berol. lib. a. 1849 p. 6 = opusc. II 71) h. l. Sotadicis descripsit his: Nam nec Geminii Leones nec Condallium nec Plauti Anus, nec Bis compressa nec Bocotia eius. Umquam fuit, neque adeo Agroecus neque Commorientes Macci Titi (de quibus cf. Ritschl opusc. l. l.), Varronis verbis haec referre G. admonens, qui si didasc. libri ei praesto fuissent, non recurreret ad alium auctorem, eumque fere secutus est LMüller l. l., nisi quod v. 3 sq. scripsit Bocotia umquam] Fuit neque etc. Ipse autem G. didascalicon et pragmaticon libros versibus circumscriptos fuisse rite ignoravit, cum et c. 11. 2 et XX 3, 3 ipsorum horum librorum mentionem facturum poetae nomine addito Accium commemoret (Teuffelius Cacc. Statius etc. Tub. 1858 p. 35): 'verba' certe versus quoque appellare poterat a se agnitos cf. III 16, 2; IV 1, 3; g ad V 8, 10 et h ad IV 6, 10 alibi: versus tamen hos ap. Varr. tantum sermoni immixtos invenisse videtur, ut eos metricè descriptos in eius verbis collocare noluerim, quod in h. factum est, ubi adn. addi non poterat (cf. p. l. c. p. 85 sq., cui fere astipulatus eram T. Maccius etc. Berol. 1854 p. 9; Fleckeisenius z. Krit. etc. p. 23; k 19, 1) || Gemini lenones 'ex ms.' Thysius cum Prisc. VI § 12 p. 697 P: Geminei leones VPR; gemini leones s gemini nec leones et gei hec leones s singuli || 51 Bocotia] Ald.: boetia R boecia VP boetius et boecius s, qua v. l. ex Anicii Manlii Boethii memoria aperte

- 10 In eodem libro Varronis id quoque scriptum, Plantium
fuisse quempiam poetam comoediarum; quoniam fabulae eae
'Plauti' inscriptae forent, acceptas esse quasi Plantinas, cum 55
essent non a Plauto Plantinae, sed a Plautio Plantianae.
- 11 Feruntur autem sub Plauti nomine comoediae circiter centum
12 atque triginta; sed homo eruditissimus L. Aelius quinque et
13 viginti eius esse solas existimavit. Neque tamen dubium est,
quin istaec, quae scriptae a Plauto non videntur et nomini eius 60
addicuntur, veterum poetarum fuerint et ab eo retractatae, ex-
14 politae sint ac propterea respiciant stilum Plautinum. Sed enim
Saturionem et Addictum et tertiam quandam, cuius nunc mihi
nomen non subpetit, in pistrino eum scripsisse, Varro et plerique
alii memoriae tradiderunt, cum, pecunia omni quam in operis 65
artificum scenicorum pepererat in mercatibus perditam, inops

VPR

orta non recte mihi usus esse videtur p. p. 13 sq. ad lectionem Boeotia eius
ap. ipsum G. commendandam || ad eo R || agæus R agræcus et
agrecus et agreis et ἄγρεος et lac. rel. om. s || 52 Macci Titi] p. l. l. cf.
h. l. l. p. 9 sq.: ὠ. accii titi P m. a. celi titi R .ᾠ. actii titi V M.
Actii Titi c M. acti tici et M. actutici et M. accentici et M. acutitii et M.
Hatrutici ('scriptus' ap. g) et M. Actii s Sed M. accentici (Acutici Ald. x)
s unus (Barberin.) teste Dresselio, c; ab omnibus rel. libris (= o), quorum
scripturam cognovi, non excepto Casanat. l ex Dress. coll., qua usus est p.
Sed abest; sed M. Aquilii Lilius Gyrardus, Lambecius, Thysius sed (M.?)
Atilii duce Popma Osannus l. c. p. 153 || (§ 10) 53 M. Varronis c, vg. ||
et Plautium] s; et plauciū V Plantium et et plantum s est, Plantium c,
vg. || 54 comoediarum poetam R || quoniam fabulae eae (possis etiam
haec aut illae) h: quoniam fabulae libri Cuius quoniam fabulae c Cuius
Plautii quoniam fabulae h Quoniam fabulae Plauti i || 56 plaucio
V s || plaucianae s. plauciane V s || (§ 12) 58 L. Aelius] x: laelius
V s laelius PR s || 59 eius esse] = o || (§ 13) Neque] = o: Non s ||
60 istaec quae] h: ista ecque V ista h ec q R ista et quae s ista et que
V m rec. istae que P istae et quae vg. || scripte VP scripta s ||
61 adducuntur et adiciuntur etc. s || set ab eo rix ipse mutaturus p ||
retractate ex retracte corr. V || expolitae] s. expolite libri, virgulam
add. λ (cf. praef. § 18): expolitaeque c et politae i et expolitae x erat
cum atque expolitae templarem, et sanc ATQVE post ATAE s. ATE
facillime excidere potuit nec minus fere facile ET ante EX || 62 recipient
et respiciant etc. s || stilum] = os: dictum s || (§ 14) 63 ad dictum R
additum s || 66 mercatibus] = o: mercationibus c, vg. || inops] = s:
inops V molis s

Romam redisset et ob quaerendum victum ad circumagendas molas, quae 'trusatiles' appellantur, operam pistori locasset.

Sicuti de Naevio quoque accepimus, fabulas cum in carcere 15
70 duas scripsisse, Hariolum et Leontem, cum ob assiduam maledicentiam et probra in principes civitatis de Graecorum poetarum more dicta in vincula Romae a triumviris coniectus esset. Unde post a tribunis plebis exemptus est, cum in his, quas supra dixi, fabulis delicta sua et petulantias dictorum, quibus 75 multos ante laeserat, diluisset.

IV.

Quod P. Africano et aliis tunc viris nobilibus ante aetatem senectam barbam et genas radere mos patrius fuit.

In libris, quos de vita P. Scipionis Africani com- 1
5 positos legimus, scriptum esse animadvertimus, P. Scipioni, Pauli filio, postquam de Poenis triumphaverat censorque fuerat, diem dictum esse ad populum a Claudio Asello, tribuno plebis, cui equum in censura ademerat, cumque cum esset reus neque barbam desisse radi neque non candida veste uti neque fuisse cultu 10 solito reorum. Sed cum in eo tempore Scipionem minorem ma- 2

VPR

67 circum agendas R : (§ 15) 69 nento VPR; henio ε : 70 duas] om. R : Hariolum] = ε cod. Fest. p. 182^a, 25 M.: ariolum ε (ariolo cod. Macr. III 18. 6; ariola cod. Pal. ibid.) : leuntē P : 72 uinculo mentrū uiris P uincula rome atriū uiris p : a triumviris] ε: atrium uiris VR; atriumuirs ε : 73 in his] P; in his V in his R his ε : 74 et] = ε: om. ε : 75 seferat leserat R :

IV. (lemm.) 3 barbam] = ε: barbas ε : mos patrius] patrii moris et mos et moris ε : (§ 1) 4 In] om. R : libris] = Vcorr. m. pr.: r in mg.: om. R libros V cf. VI 1, 2 : P. Scipionis — animadvertimus] ante P. Scipioni om. V in mg. add. v : 5 animadvertimus R : Scipioni] ε: scipionis VPR; : 6 diem] = ε: idem et idem diem et eidem diem ε : 7 asellio et assellio et assallio ε : cul] cum VB : 8 cum] p;: tum VPR : esset] 7 R : 9 (non) gr; et sane usum esse expectes cultu] ε: cultus VPR culto ε : (§ 2 sq.) 10 minorem maiorem] h: Scipio sc. a. 569 natus censor annos quadraginta tres natus fuerat v. modo CL Roth mus. phil. 12, 183; nisi igitur G. errorem commisit, quod vix crediderim, immutanda sunt quae h. de l. a BBorghesio opp. I 102 sqq. (cf. p. 93 sqq.) et I Marquardt röm. Privatalterth. II 200, 58 disputata sunt: minorem libri vg. maiorem I Perizonius ad Aelian. v. h. XI 9 :

iorem quadraginta annorum fuisse constaret, quod de barba rasa
3 ita scriptum esset mirabamur. Comperimus autem ceteros quoque
in isdem temporibus nobiles viros barbam in eiusmodi aetate
rasitavisse, idcircoque plenasque imagines veterum non admodum
senum, sed in medio aetatis, ita factas videmus. 15

V.

Deliciarum vitium et mollities oculorum et corporis ab Arcesila philo-
sopho cuidam obprobata acerbè simul et festivè.

1 Plutarchus refert, Arcesilaum philosophum vehementi
verbo usum esse de quodam nimis delicato divite, qui incorruptus 5
2 tamen et a stupro integer dicebatur. Nam cum vocem eius in-
fractam capillumque arte compositum et oculos ludibundos atque
inlecebrae voluptatisque plenos videret: 'nihil interest', inquit,
'quibus membris cinaedi sitis, posterioribus an prioribus'.

VI.

De vi atque natura palmae arboris, quod lignum ex ea ponderibus
positis renitatur.

1 Per hercle rem mirandam Aristoteles in septimo pro-

VPRTY

11 o. XI. R L i || 12 esset] esse VPR; part. || mirabamur
operimus R || 13 iisdem et hisdem ε || 14 idcircoque] = ε: iccircoque
P idcirco V; in circo ε || imagineterū n̄ admodū n̄ admodū senū R ||
15 medio] ex medie corr. R ||

V. Exstat in TY anepigraphum. || (lemm.) 2 Arcesila] h: artesila
V arte sila P archesila et archesilao etc. ε Arcesilao eg. || 3 obprobata]
ex opprobata corr. V || (§ 1) 4 Plut. sympos. VII 5, 3, quem l. coll.
fonte capitis inseq. hic respicit G. (m 665; k 4); cf. de tuend. san. prae. 7
acesilaū V archesilaum etc. ε || 5 verbosum R verbo lusum r ||
6 tamen] ε: om. ε || a stupro integer] = σ: astu pinteger PR astu
p integer V stupro integer Fulc. castus perinteger ac sim. ε || (§ 2)
vocem] nestem R || eius] om. TY; ex es corr. R || 7 capillumque
(ex cappillum εē corr.) atearte R || 8 inlecebre V illecebre PTY
illebre R || inter est T interēē Y || inquit] ex inquiet ut vid. corr. R ||
9 m̄bris cinidi (cinedi corr.) sitis Y membriscinedistis P m̄briscina]
edisi. tis V || cenedi R || prioribus an posterioribus TY ||

VI. Exstat anepigr. in TY; descripsit Io. Sarisb. polier. V 6 med.
p. 281 sq. Gil. || (lemm.) 3 positis] = ε: impositis et positum ε ||
(§ 1) 4 rem mirandam] remirandam VR || Aristot. probl. phys. fr. 220
p. 1518^a VR. ed. ac., 22 (335) p. 206^a Htz.: Plut. qu. symp. VIII 4, 5
cf. m. 617; RVolkmann obs. misc. Iavor. 1872 p. 4 sq. || septimo]

blematorum et Plutarchus in octavo symposiacorum
 dicit: 'Si super palmarum', inquit, 'arboris lignum magna pondera
 inponas ac tam graviter urgens oneresque, ut magnitudo oneris
 sustineri non queat, non deorsum palma cedit nec intra flectitur,
 sed adversus pondus resurgit et sursum nititur recurvaturque';
 10 'propterea', inquit Plutarchus, 'in certaminibus palmam signum
 esse placuit victoriae, quoniam ingenium ligni eiusmodi est, ut
 urgentibus opprimentibusque non cedat'.

VII.

Historia ex annalibus sumpta de Q. Caedicio tribuno militum; verbaque
 ex originibus M. Catonis apposita, quibus Caedici virtutem cum
 Spartano Leonida aequiperat.

5 Pulcrum, dii boni, facinus Graecarumque facundiarum magni-
 loquentia condignum M. Cato libris originum de Q. Caedicio,
 tribuno militum, scriptum reliquit.

Id profecto est ad hanc ferme sententiam: Imperator Poenus 2.3
 in terra Sicilia bello Carthaginiensi primo obviam Romano
 10 exercitu progreditur, collis locosque idoneos prior occupat.

VPRTY

interrog. notam add. VRose in ed. acad. problematorum] = R corr.
 §: prolematorum V problematum R§ 5 symphosiacorum TY sym-
 posiacorum V symposiacoꝝ ex symposiacoꝝ corr. R memorabilium
 Sarish. § (§ 2) 6 inquit] = § Sarish.: inquit § 7 ac tam] = §,
 v. l. ap. Sarish.: scātū R ac tamen VP§ ac tantum altera lectio ap.
 Sarish. et tam et et § [oneris] arboris oneris R 8 sustineri] ex
 sustinere corr. V sustineri nequeat Sarish. cedit T nec intro-
 flectitur Falsterus ap. Kraus. p. 141 intra] in tra Y = in terra T;
 in terram Sarish. ac sic nuper JHOnions Journ. of phil. XI 78 (§ 3)
 10 certaminibus] litt. ex eras in P 11 eiusmodi ligni et eiusmodi
 lignū § huiusmodi Sarish. 12 cedat T

VII. (lemm.) 2 de q. V deque P§ Caedicio] V § 21 et sic §
 passim v. Fast. Cap. ad a. u. Varr. 498 et inser. CIL. I n. 752: ceditio
 P cedici V cedicio et hic et infra § 3 cedici VP 4 equipperat V
 (§ 1) 5 Pulcrum] V§: Pulchrum P§ Pulchrum R facinus R ma-
 liti ex corr., alt. i spscr. ignoloquentia R 6 in libris § de q P deq
 V cedicio VR cecidio P 7 tribuno] = r: tribuno R (§ 2)
 8 Id] Is § (§ 2 sq.) est. Ad hanc ferme sententiam imperator V
 (§ 3) 9 terra (terrā p) siciliam P bella VP 10 exercitu] = §:
 exercitū P§ colleis P: colles P m. rec. vell. loquosque R

4 Milites Romani, uti res nata est, in locum insinuant fraudi et
 5 perniciiei obnoxium. Tribunus ad consulem venit, ostendit exitium
 6 de loci importunitate et hostium circumstantia maturum. 'Censeo',
 inquit, 'si rem servare vis, faciendum, ut quadringentos aliquos
 milites ad verrucam illam', sic enim Cato locum editum asperum-13
 que appellat, 'ire iubeas eamque uti occupent imperes hortensisque;
 hostes profecto ubi id viderint, fortissimus quisque et promptis-
 simus ad occursandum pugnandumque in eos praevertentur unoque
 illo negotio sese alligabunt atque illi omnes quadringenti procul
 7 dubio obtruncabuntur. Tunc interea occupatis in ea caede hosti-20
 8 bus tempus exercitus ex hoc loco educendi habebis. Alia nisi
 haec salutis via nulla est'. Consul tribuno respondit, consilium
 quidem istud aequè providens sibi viderier; 'sed istos', inquit,
 'milites quadringentos ad eum locum in hostium cuneos quisnam

VPR

(§ 4) 11 nata] = ε: narrata et nota ε [fraudi insinuant R]
 12 obnoxium P [(§ 5) 13 ostium P [(§ 5 sq.) maturum. Censeo]
 'Fulvii margo dubium e scripto, an ab ipsius ingenio' teste g; Scioppius
 de stilo hist. p. 206 ed. Soranus. a. 1658 et c. cont.; Mercier ad Non. p.
 187. 22: maturum censeo libri [(§ 6) Cato libris originum: Censeo—
 illam ire—imperes affert Non. l. l. s. v. verrucam positum pro loco
 edito [14 si reservare V [vis] ins P [quadringentos] idem
 numerus legitur et in hac § extr. et § 11; 16; 18; ecce etiam Med. 2 ap.
 Frontin. IV 5, 10 (quadringentes Guelf. Non. quadringentos ibid. ed.
 Quich. typoth. ut vid. err.): trecentos et ap. Frontin. l. l. et I 5, 15 quod
 sciam vell. codd. exhibent et sic vell. auctores certatim: Livius XXII 60. 11;
 XVI perioc.; Florus I 18, 13 et Ampelius 20, 5; Aur. Victor v. ill. 39;
 Orosius IV 8, 3; Zonaras VIII 12; fort. etiam Gran. Licin. lib. XXVI(?)
 fr. p. 4^a. 13 Bonn. ex instauratione satis probabili Heerwageni progr.
 gymn. Norimb. a. 1858 p. 18 [15 coto R [16 appellat ex appellatū
 corr. R [occupem imperes. hortensisque hostes R [18 praevertentur]
 = ε: praevertentur ε [(§ 7) 20 Tunc] = ε: Tum ε Tu ε?e in eaccede
 R [21 et exercitus V [educendi ex hoc loco R [(§ 8) 22 con-
 sultum istuc quidem atque providens ante permultos annos se invenisse
 testatus est Th. Bergk ann. ph. 113. 285 [23 quidem istud aequè] P
 sc. non minus quam Caedicio. quod moneo propter p; et sic glh (HJordan
 et HPeter); quidem istuc quidem atq; V quidem atq; R quidem
 istuc fidum atque et quidem fidum atque (= c) ε quidem fidele istud
 atque p [

25 erit qui ducat? 'Si alium', inquit tribunus, 'neminem repperis, 9
me licet ad hoc periculum utare; ego hanc tibi et reipublicae 10
animam do'. Consul tribuno gratias laudesque agit. Tribunus et 11
quadringenti ad moriendum proficiscuntur. Hostes eorum audaciam 12
demirantur, quorsum ire pergant, in expectando sunt. Sed ubi 13
adparuit, ad eam verrucam occupandam iter intendere, mittit 14
adversum illos imperator Carthaginensis peditum equitatumque,
quos in exercitu viros habuit strenuissimos. Romani milites 14
circumveniuntur, circumventi repugnant; fit proelium diu anceps. 15
Tandem superat multitudo; quadringenti omnes cum uno perfossi 16
35 gladiis aut missilibus operi cadunt. Consul interim, dum ibi 17
pugnatur, se in locos tutos atque editos subducit.

Sed quod illi tribuno, duci militum quadringentorum, divinitus 18
in eo proelio usu venit, non iam nostris, sed ipsius Catonis
verbis subiecimus: Dii immortales tribuno militum for- 19

VPR

25 ducat] ex dicat corr. V pr. || (§ 9) si i alium R || tribunū
VR || neminem] om. R || reperis] s. eg.: repperis VPRs, quam scribendi
rationem nec a praesenti huius verbi in codd. antiquioribus alienam esse
notum est; at h. l. fuit fort. reppereris om. s. ex meis unus || 26 utare
periculum R || (§ 10) 27 agit] = os: egit et aegit ex utraque lect.
constatum s. || (§ 11) 28 quadringenti] cf. § 6 adn. || (§ 12) 29 quor-
sum repgant R quorsum repgantine V || in] om. P || (§ 13)
30 ad eam] g: eadē ex adū corr. R eandem Ps ac eandem (s. eandem)
P m. rec. s. e eos ad eam ABormann M. Catonis orig. II. VII (Brandenb.
1858) fr. 84 p. 14 sq. || 31 kartaginenses V || peditum equitatumque
ex P, ut opinabatur, g || (§ 15) 33 diuanceps R diuances V || 34 Tan-
dem] Tamen V || (§ 15 sq.) multitudo quadringenti P || (§ 16) qua-
dringenti] cf. § 6 adn. || cum una V tum una et una etc. s. ad unum
Pricaeus ad Apul. met. IV t. III p. 224^a Oud. || 35 cladiis R gradiis
V || missilibus] ex missibus corr. V || (§ 17) interim, dum ibi pugnatur,
se] P: iteribidē dū ea pugna se V interibi dum ea pugase R interibi
(interim al.) dum ea pugna sit (al. pugna se et sit pugna se) se
interibi dum ea pugna pugnatur, se, quae altera archetypi lectio esse possit,
Bergkiius l. l. p. 285 sq. || (§ 18) 37 tribuni VR || quadringentorum]
cf. § 6 adn. || 38 usu] se: usus VPRs; om. s. || usu evenit Falsterus
ap. Kraus. p. 141 || (§ 19) 39 VBA CATONIS inscr. V Verba Catonis
s. plerique || M. Catonis orig. lib. III fr. 7^a p. 17 sqq. coll. p. LIII Iord.; fr.
83^a p. 74 sqq. Pet. || tribuno] ps: tribuni V atque ita R corr. ut vid.
in apicibus non satis, ut Tertullianus ait, agnoscibilibus tribunus P ||
fortuna VR ||

tunam ex virtute eius dedere. Nam ita evenit: cum 40
 sancius multifariam ibi factus esset, tamen vulnus
 capiti nullum evenit eumque inter mortuos, defeti-
 gatum vulneribus atque quod sanguen eius defluserat,
 cognovere. Eum sustulere isque convaluit saepeque
 post illa operam reipublicae fortem atque strenuam 45
 praehibuit illoque facto, quod illos milites subduxit,
 exercitum ceterum servavit. Sed idem benefactum,

VPR

40 ita evenit] Rg: ita evenit ita VP ita evenit uti p || ita evenit,
 ut (sic in R legisse sibi videbatur) cum—esset, tum (tamen r. Bolhuis in
 Cat. scr. et fr. Trai. ad Rh. 1826 p. 45)—evenit g ita evenit, et cum
 —esset, tum—evenit CL Roth Cat. or. (lib. IV) fr. 83 HVRR p. 281 cf.
 etiam Ed. Lübbert d. Syntax v. quom p. 147 coll. GAutenrieth ann. phil.
 suppl. 6, 293, qui perperam coll. § 2 dubitat, num hic ipsa Catonis verba
 attulerit G. (v. § 18) || 41 esse VR || tamen] = σ: tum Rg || 42 capi-
 tale τ || evenit] post proxime praecedens evenit suspectum Petero ||
 eumque] = ε: eū R eumque ε eg. || defetigatum] V atque alteri e item
 e spscr. R: defatigatum Pg || 43 atque] = σ: atque spirantem quod
 e aegreque spirantem, quod x || quod sanguen eius defluserat] hr:
 quod sanguineis ei (sic P; sanguen R et is in fine sup. lin. m. rec. add.
 V; sanguinem et sanguine ε: sanguin ei ci. Lion; sanguen ei Wagencrus
 Cat. or. lib. IV fr. LXXX p. 51 sanguen eis Iordanus sanguinis vis
 Rothius sanguin genis i sanguen Bergkii l. l. p. 286) defluserat libri ut
 sanguen ore eius (aut sanguen spongia) effluserant g || 44 conuere R
 incognitam cognovero Bergkii l. l. || cognovere. eum sustulere. Isque
 eg. || 45 post illu] VR x cf. ILipsius var. lect. III 11; Freinsh. ad Flor.
 l. l. (olim II 2) § 14: post illam Pg || 46 praehibuit] LQuicherat (1858)
 mélanges de philologie (Paris 1879) p. 155, qui cf. p. 155 sqq.; Bergkii
 perhibuit VPg cf. adn. sq. || peribuit illoq facto R || (illoque facto—
 servavit) orationis tenorem perturbare adnotans Peter || 47 exercitumque
 Bergkii || servavit huc usq; S; P servavit, huc usque [nobilitatur]
 librario cod. P illud huc usque sollemne esse ignorans (cf. h. ann. ph. 117,
 254 sqq.) Gellique manum inde restitutus Bergkii || Merito HJordan
 l. l. p. 19 et IBrunner disquis. Turic. ad imp. R. hist II 21, 2 huc referunt
 Vopisc. Prob. 1 'certum est quod Sallustius Crispus' (Cat. 8, 4 ita eorum
 qui fecere virtus tanta habetur, quantum eam verbis potuere extollere
 praeclara ingenia) 'quodque M. Cato et Gellius (agellius aut a gellius
 Bomb. m. alt.; Caelius Aem. Baehrens ann. ph. 103, 663) historici senten-
 tiae modo in litteras rettulerunt, omnes omnium virtutes tantas esse,
 quantas videri eas voluerint eorum ingenia, qui uniuscuiusque facta
 descripserint', prob. fere HPetero VHR I p. CCXXXIII, quamvis Cn.
 Gellii reliquiis (fr. 1* p. 165) h. l. ex Casauboni sententia inseruerit || idem]
 in id mut. p. ||

quo in loco ponas, nimium interest. Leonides Laco,
 qui simile apud Thermopylas fecit, propter eius
 50 virtutes omnis Graecia gloriam atque gratiam prae-
 cipuam claritudinis inclitissimae decoravere monu-
 mentis: signis, statuis, elogiis, historiis aliisque
 rebus gratissimum id eius factum habuere; at tribuno
 militum parva laus pro factis relictis, qui idem fecerat
 55 atque rem servaverat.

Hanc Q. Caedici tribuni virtutem M. Cato tali suo testimonio 20
 decoravit. Claudius autem Quadrigarius annali tertio 21
 non Caedicio nomen fuisse ait, sed Laberio.

VPR

48 in quo s part. Leonides] = s: Leonidas vs Laco] g:
 lacu VP lacu R laudatur (= v sup. lin.) et laudetur s Lacedaemonius
 laudatur e 49 qui simile] quid simile p consimile g quia simile qu
 quidem simile Peterus apud hermapylas VR apud hermapilas (s sup.
 lin.) P apud (s. nput) Termopolas Fleckeisenus ann. ph. 93, 243 coll. p. 12
 et sic certe ipse Cato aut fecit, eius virtutis ergo omnis Graecia
 gloriam (s. adorem) atque gratiam praecipuam rettulit s. reddidit s.
 persolvit s. aliud quid eiusmodi voc. aut fecit, eius virtutis ergo ab omni
 Graecia—praecipuam invenit, si anacoluthiam evitare velis, in qua ipse
 merito non offendit, Bergkii] h: Propter eg. propterea
 eius virtutis omnis Graecia (vel potius omnes Graeci) Gelliana corrigere
 sibi visus — nec in his opus erat — p 50 gratiam V et ex greciam corr. P
 gciam R 51 claritudinis inclitissimae ad monumentis recte rettulit r
 (quici. gloriatur; quem gratia praecipua); indenunch. l. distinxi: monumentis,
 signis, statuis, — rebus gratissimum eg. monumentis, signis, statuis; —
 rebus gratissimum r Bolhuis l. c. p. 44: monumentis signis statuis elogiis
 historiis aliisque rebus; gratissimum Jordanus 52 fort. (statuis) o
 53 grauiissimum V ita gratissimum vel ita ratissimum atque gratissimum
 Bergkii] at] ep: Ad VRA P 54 idem] in id mut. P fecit case
 ut vid. Peterus 55 rem publicam voc. s. plene s. per compendium
 scripto se (§ 20) 56 hanc Q. (s. Qu.)] c: hancq; VPRs hanc que
 et hanc quoque s cedici VPRs cedicii etc. s tribuni] om. s part.
 (§ 21) Q. Claudii Quadr. ann. lib III fr. 42 p. 221 Pet. 57 annali]
 s eg.: annalis VP = annal R cf. h^a 43 sqq.; ann. phil. 111. 506 sq.
 58 Caedicio] V: cedicio R cecidio P Laberio] o (s unus ex Dresselii
 sū.?) e cf. v. l. Frontini II. II.: lauerio VPRs lauerio etc. s Valerio x
 (cf. Carrio emend. 17 ex 'optimis libris' eandem lectionem ap. Frontinum
 commendans).

Aulus Gellius, I.

VIII.

Litterae eximiae consulum C. Fabricii et Q. Aemilii ad regem Pyrrum
a Q. Claudio scriptore historiarum in memoriam datae.

- 1 Cum Pyrrus rex in terra Italia esset et unam atque alteram
pugnas prospere pugnasset satisque agerent Romani et pleraque 5
Italia ad regem descivisset, tum Ambraciensis quispiam Timochares,
regis Pyrri amicus, ad C. Fabricium consulem furtim venit ac
praemium petivit et, si de praemio conveniret, promisit, regem
venenis necare, idque facile esse factu dixit, quoniam filius suus
2 pocula in convivio regi ministraret. Eam rem Fabricius ad 10
3 senatum scripsit. Senatus ad regem legatos misit mandavitque,
ut de Timochare nihil proderent, sed monerent, uti rex circum-
spectius ageret atque a proximorum insidiis salutem tutaretur.
4 Hoc ita, uti diximus, in Valeri Antiatii historia scriptum
5 est. Quadrigarius autem in libro tertio non Timocharem, 15

VPR

VIII. Ex G. hausit Amm. Marc. XXX 1, 22. ubi non recte me quidem
iudice (v. Herm. 8, 277, 3) Democharen traditum est pro Timocharen.
neque alio fonte usus est Io. Sarisb. Polycr. V 7, quod recte adversus
Fr. Lachmannum obtinuit Giesebrechtius Q. Cl. Quadr. (Prunslar. 1831)
p. 2 || (lenm.) 2 q. V: que P om. & || Pyrrum] & part., infra etiam
codd. meliores cf. v. l.: phyrhum VP || 3 Claudio] ex caudio corr. V
scriptore V || datae] = &: datae (dare al.) patriis fuit & || (§ 1)
4 Pyrrus] P: pirrus V cirrus R || terra Italia] = &: terram Italiam & ||
hitalia R || 5 pugnas] = &: pugnam & || satisque agerent] VPR
(satis agerent = &); assecutus erat Lipsius elect. 121: satisque agerentur
(et auferentur et auferentur) & || 6 decivisset R || regis timochares
P; voc. regis per breve spatium identidem repetiti varia haec collocatio
suspicionem aliquam movit et i et mihi; haec vero vix augetur eo, quod h. l.
regis om. in & ex meis uno || 7 pyrri ex pyrri] corr. V pirri PR
amicus] 'fort. medicus' & || C.] om. P || 8 et] e: ut libri = &, nisi quod
de uno & tacet Dresselius || 9 idque] libri: Id quod (& ex Dress. sil.?)
e. eg. || esse factu] = &: factu esse et factum esse et esse factum & ||
filius suus] P: filii sui R filii sui V & || 10 regi (in uno add. m. 2)
ministrarent & reministrarent V || (§ 2) Eam] Tum et Cum & || (§ 3)
12 circumspiciat R || (§ 4) Val. Ant. ann. fr. 21 p. 246 sq. Pet.;
Valerium Maximum, apud quem sane et ipsum (VI 5, 1) Timochares homo
ille audit, testem affert Io. Sarisb. l. l. || 14 ualeriantiatii R Valerii
Antiatii &: ualeriantiatii V ualeriantianis P || (§ 5) Claud. Quadrig.
ann. lib. III fr. 40 et (inde a § 6) 41 p. 219 sqq. Pet. || 15 timocharē V

sed Niciam adisse ad consulem scripsit, neque legatos a senatu missos, sed a consulibus, et Pyrrum populo Romano laudes atque gratias scripsisse captivosque omnes, quos tum habuit, vestivisse et reddidisse.

20 Consules tum fuerunt C. Fabricius et Q. Aemilius. Litteras, 6.7 quas ad regem Pyrrum super ea causa miserunt, Claudius Quadrigarius scripsit fuisse hoc exemplo:

Consules Romani salutem dicunt Pyrro regi. 8

Nos pro tuis iniuriis continuus animo tenus commoti 25 inimiciter tecum bellare studemus. Sed communis exempli et fidei ergo visum, ut te salvum velimus, ut esset quem armis vincere possimus. Ad nos venit Nicias, familiaris tuus, qui sibi praemium a nobis peteret, si te clam interfecisset. Id nos negavimus 30 velle, neve ob eam rem quicquam commodi expectaret, et simul visum est, ut te certiores faceremus, ne quid

VPR

16 Niciam] = s: nitiā s. nitiam P; || ad (ex at corr.) senatū R [17 missos] = rs: missus V [et Pyrrum] Pyrrum ante p. rom. facile excidere potuisse ratus h: et VPR; Et a s lunt. et regem et et regem a e regem et Ald. [18 vestivisse] restituisse et rescivisse et nescivisse s [vestivisse et] om. s unus. || (§ 6) 20 et q. VR: et q P atq; s [(§ 7) 21 pirrum V [ea rea R [(§ 8) 23 pirro VR [post regi Eplā Consulū ad pirrum Regem. inscr. V Epistola consulū ad pirr regē. R [24 inde ab initio hanc epist. passim ad arbitrium mutatam descripsit Io. Sarisb. l. l., unde in v. l. ea tantum recepi, quae ad Gellii librorumve Gellianorum scripturam enucleandam pertinent [continuus animo tenus] g cf. HJordan vind. serm. Lat. ant. Reg. 1882 p. 15: continuo animo tenui VPR continuo animo strenui (strenuo at.) s continuo animo Sarisb. (CBlass de Platone math. diss. Bonn. a. 1861 thes. I) continuo anno (? immo aīo = animo) tenus Bentley v. mus. phil. 35. 633 [comoti R [25 inimiciter V [sed cum muniis (?) exempli et fidei. Ergo visum est, ut te Sarisb. [26 ergo] = P: uigore P m. rec. gratia (s. gra etc.) s; om. s [ut te] P: uite V uitae R est uti te s [quo sit quem armis possimus vincere. Sarisb. [27 possimus] VPR; e eg.: possemus (s nonnulli ex Dresselii sil.), 'edd.' teste λ (?), λ possumus s unus [28 famiariis R [praemium] = o [a nobis praemium Sarisb. pretium (s. ptium s. pēcium etc.) a nobis s. a nobis pretium s [29 negavimus] Sarisb., s pauci, partim ex Dresselii sil.: negamus VR; num negabamus ? [30 comodi extepearer (exteccaret corr.) R, [

eiusmodi, si accidisset, nostro consilio civitates putarent factum, et quod nobis non placet, pretio aut praemio aut dolis pugnare. Tu, nisi caves, iacebis.

IX.

Quis et cuiusmodi fuerit qui in proverbio fertur equus Seianus; et qualis color equorum sit qui 'spadices' vocantur; deque stilius vocabuli ratione.

- 1 Gavius Bassus in commentariis suis, item Iulius Modestus in secundo quaestionum confusarum historiam 5 de equo Seiano tradunt dignam memoria atque admiratione:
- 2 Gnacum Seium quempiam scribam fuisse eumque habuisse equum natum Argis in terra Graecia, de quo fama constans esset, tamquam de genere equorum progenitus foret, qui Diomedis Thracis
- 3 fuissent, quos Hercules Diomede occiso e Thracia Argos per-10 duxisset. Eum equum fuisse dicunt magnitudine invisitata, cervice ardua, colore poeniceo, flora et comanti iuba, omnibusque aliis equorum laudibus quoque longe praestitisse; sed eundem equum tali fuisse fato sive fortuna ferunt, ut quisquis haberet eum possideretque, ut is cum omni domo, familia fortunisque omnibus 15

VPRTY

33 (pretio) *Luc. Müller* : (aut praemio) v. *Gigeh in diss. Lugd. Bat. a. 1850 tria capp. Iur. eiusque schol. spectantia thes. XIII* : 34 pugnare (t) V : caveas] = s: caues s : iacebis] ex tacebis corr. V :

IX. *Exstat in TY*: Agellius *inscr. T. om. Y* : (lcm.) 2 eq' P : 3 colore] quorum P : qui spadices] = P m. rec.: quis padices P : deque stilius] h': dequestius V de-] questius P deque istius P m. rec. s : (§ 1) 4 Gavius] = s: gavius et caius et gannius s Fabius Y : Garii Bassi de orig. roc. fr. 8 *Lersch. philol. 1, 619 sq. cf. adn. p. 620* : 5 Modestus] om. R : 6 Seiano] = P m. rec.: se iano P : digna Y : memoriam P memorari R : admirationem P : (§ 2) 7 Gneiū Y : scribant VB scribunt TY : 9 tracia VPRTY : (§ 3) 10 quod VPT : e tracia PYV m. rec. e thratia T ethracia (r sup. lin.) R & hracia V : 11 manitudine Y : invisitata] V (*Salmasius exerc. Plin. p. 1330¹ ed. a. 1629*) cf. V 14, 7; VII 3 lcm. et 1; XV 4, 3 et Bergkium ibi l.; al. v. ap. *Weissenborn. ad Liv. XXVII 39, 8 quosque l. Georges s. v.*: inusitata : 12 poeniceo] = T: peniceo P pheniceo RT m. rec. : florea Y flava s : 15 utis V : que sup. lin. add. R :

suis ad interneclonem deperiret. Itaque primum illum Gnaeum 4
 Seium, dominum eius, a M. Antonio, qui postea triumvirum
 reipublicae constituendae fuit, capitis damnatum, miserando sup-
 plicio affectum esse; eodem tempore Cornelium Dolabellam con-
 20 sulem in Syriam proficiscentem fama istius equi adductum Argos
 devertisse cupidineque habendi eius exarsisse emissequae cum
 sestertis centum milibus; sed ipsum quoque Dolabellam in Syria
 bello civili obsessum atque interfectum esse; mox eundem equum,
 qui Dolabellae fuerat, C. Cassium, qui Dolabellam obsederat,
 25 abduxisse. Eum Cassium postea satis notum est victis partibus 5
 fusoque exercitu suo miseram mortem oppetisse, deinde post
 Antonium post interitum Cassii parta victoria equum illum nobilem
 Cassii requisisse et, cum eo potitus esset, ipsum quoque postea
 victum atque desertum detestabili exitio interisse. Hinc proverbium 6
 30 de hominibus calamitosus ortum dicique solitum: 'ille homo habet
 equum Scianum'.

Eadem sententia est illius quoque veteris proverbii, quod ita 7
 dictum accepimus: 'aurum Tolosanum'. Nam cum oppidum To-
 losanum in terra Gallica Quintus Caepio consul diripuisset mul-

VPRTY

16 interneclonem PTY [deperiret] = s: deriperet P usque
 deperiret s [§ 4] gneium Y gneium R [17 a M.] a. M. V. a. M.
 T [triumvir PTYs [18 constituende R [damnatum] = s:
 dampnatum VTYs [supplicio VP subplicio ex subpliendo corr. R [19
 Dolabellam] = s: ex dolabellu corr. V, ex dalabellam T: dolobellam
 et hic s et infra passim Rs [20 siriam VR [samam VR [21 eius]
 om. Ys [exarsisse ex exarsisse corr. R [22 siria VR [23 ciulli ut
 R [§ 5] 25 Cassium] = P m. rec.: casum P [partibus] = ss
 (Lipsius elect. I 7: victis partibus etiam Emporius p. 571 Halm.; coniunctis
 partibus G. XV 4, 3): parthis ex pharthis corr. R parthis et pthis et
 partis s parthybus R [26 misera morte TY [post Antonium post]
 = ss: post Antonium et Antonium post s [27 Cassii sic hic VPRTY
 illum equum R [28 cassii] P: cassi [requisisse] ex reluisse corr.
 Y: reliqui ssisse (s) P [ipsumq. postea TY [29 destabili Y [§ 6]
 30 dicique] ex ducique corr. P [habet] hōt R [§ 7] 32 quoque
 sententia est illius R [33 tholosanum V [34 Gallica] h: Gallia
 (s?) Des. Erasmus adag. I 10. 98 (p. 347 sq. ed. Bas. a. 1559) Ald. italica
 P italia VTYsse aitalia R [cepio VRY scipio P (et sic libri Strab.
 IV 1. 13 p. 188 C.) [

tumque auri in eius oppidi templis fuisset, quisquis ex ea-35
direptione anrum attigit misero cruciabilique exitu perit.

8 Hunc equum Gavius Bassus vidisse se Argis refert haut
credibili pulcritudine vigoreque et colore exuberantissimo.

9 Quem colorem nos, sicuti dixi, 'poeniceum' dicimus, Graeci
partim 'φοίνικα', alii 'σπάδικα' appellant, quoniam palmae termes 40
ex arbore cum fructu avulsus 'spadix' dicitur.

X.

Quod est quaedam septenarii numeri vis et facultas in multis naturae
rebus animadversa, de qua M. Varro in hebdomadibus disserit copiose.

1 M. Varro in primo librorum, qui inscribuntur hebdo-
mades vel de imaginibus, septenarii numeri, quem Graece 5
'ἑβδομάδα' appellant, virtutes potestatesque multas variasque dicit.

2 Is namque numerus, inquit, septentriones maiores
minoresque in caelo facit, item vergilias, quas
'πλειάδας' Graeci vocant, facit etiam stellas, quas

3 alii 'erraticas', P. Nigidius 'errones' appellat. Circulos 10

VPRTY

35 in eius] om. R || 36 cruciabilique] ex cruciatullique corr. R ||

exista V || perit VTY || (§ 8) 37 gabius R ^agavius Y Gavius σ
gavius et Gavius et Cains et C. et G. σ || se] = σ: om. VPRσ et desse
sane potest; videtur tamen post litt. se excidisse || 38 pulcritudine] = σ:
pulchritudine TYσ || exuberantissimo] TY (cf. II 26, 9): exuperan-
tissimo VPRσ ex uperantissimo σ exsuperantissimo σ || (§ 9) 39 sqq.

Quem—dicitur] poenicio ut dixi R || peniceum P phoeniceum T
pheniceum Y || dicimus] P: om. || Graeci] = σ: huc usq; greci P
graece Iunt. || 40 ΕΠΑΔΕΙΚΑ VTY ΠΑΔΕΙΚΑ P ||

X. (lemm.) 3 hebdomadibus V ebdomadibus P || (§ 1) Totum
fere caput praeter § 11 Varr. hebdom. vel de imag. lib. I fragmentis inseruerunt
editores Bipontini p. 255 sqq. || 4 librorum primo R || ebdomades

VP ebdomades R || 5 numeri] = p: nūmi P || Graeci ἑβδομάδα]
Ald. (Graeci hebdomada σ): graeci ebdoma R grece hebdoma VP Graeci
hebdomadem s. hebdomaden etc. σ || 6 fort. ἑπτάδα σ ἑπτάδα i ||
(§ 2) 7 septentriones PR || maiores] in celo maiores R || 8 facit in
celo (caelo al.) Rσ || item] sicuti R || quas—vocant] om. R ||
9 πλειάδας Graeci vocant] = σ: Graeci (s. Greci) πλειάδας (s. G.) vocant
σ || 10 alitq; R || P. Nigidius] libror. de sphaera Graecan. et barb. fr.
apud Rutgers. VL III 16 p. 276 cf. p. 296 || (§ 3) Circulos—42 septenarios]
multa dimisso dicta a Macrobio R ||

quoque ait in caelo circum longitudinem axis septem esse; ex
 quis duos minimos, qui axem extremum tangunt, 'πόλους' appellari
 dicit; sed eos in sphaera, quae 'κρικωτή' vocatur, propter brevi-
 tatem non inesse. Ac neque ipse zodiacus septenario numero 4
 caret; nam in septimo signo fit solstitium a bruma, in septimo
 bruma a solstitio, in septimo aequinoctium ab aequinoctio. Dies 5
 deinde illos, quibus aleyones hieme anni in aqua nidulantur, eos
 quoque septem esse dicit. Praeterea scribit, lunae curriculum 6
 confici integris quater septenis diebus, nam: die duodetri-
 cesimo luna, inquit, ex quo vestigio profecta est, eodem
 redit, auctoremque opinionis huius Aristidem esse Samium;
 in qua re non id solum animadverti debere dicit, quod quater
 septenis, id est octo et viginti, diebus conficeret luna iter suum,
 sed quod is numerus septenarius, si ab uno profectus, dum ad
 semetipsum progreditur, omnes, per quos progressus est, numeros
 comprehendat ipsumque se addat, facit numerum octo et viginti,
 quot dies sunt curriculi lunaris. Ad homines quoque nascendos 7
 vim numeri istius porrigi pertinereque ait: Nam cum in uterum,
 inquit, mulieris genitale semen datum est, primis septem
 diebus conglobatur coagulaturque fitque ad capien-
 dam figuram idoneum. Post deinde quarta hebdomade,
 quod eius virile secus futurum est, caput et spina,

VPR

Il e quis (§ 2) ex q̄ V ex q̄ P acque et eque et que et que s;
 fort. exque his (§ 4) 14 Ac neque] = s: At neque et Atque nec s
 15 abruma V 16 a bruma (abruma V) a VP (§ 5) Hanc §
 Varrois nomine praefixo ex G. descripsit Non. p. 145. 5 s. r. nidulantur
 cf. h. ann. ph. 85, 718, 12 17 aleycones (prius c in ras.) P hiemana
 qua Non. Montepess. hieme in aqua Non. codd. plerique hieme in qua
 Non. Guelf. Aristot. hist. ann. V 9, 28 sq. (quem excerpit schol. Lucian.
 Alc. IV p. 52 Iac.) et Plin. n. h. X § 89 sqq. collatis suspiceris h. l.
 quaedam excidisse ita fere resarcinanda nidulantur, eos septem esse ait;
 tum dies illos quibus pariunt, eos quoque etc. (§ 6) 19 septēnis V
 die duodetricesimo] h: die detricesimo V die de tricesimo P duodetrice-
 simo s rg. die undetricesimo i 21 rediit P Aristidem] immo
 Aristarchum, ut legendum esse censbat Fabricius B. Gr. IV p. 18 Harl.
 in libro sc. π. περὶ δὲ καὶ ἀποστημάτων ἡλίου καὶ σελήνης v. Elshbert
 quaest. pont. p. 196 22 animaduertere debere V 24 is (h) P
 27 quod VP (§ 7) 29 genitale -sem] datum P 31 ebdomade VP
 32 secus] VP. ut conl. Lipsius elect. I 7: fetus s

quae est in dorso, informatur. Septima autem fere
 hebdomade, id est nono et quadragesimo die, totus,
 8 inquit, homo in utero absolvitur. Illam quoque vim numeri 35
 huius observatam refert, quod ante mensem septimum neque mas
 neque femina salubriter ac secundum naturam nasci potest et quod
 hi, qui iustissime in utero sunt, post ducentos septuaginta tres
 dies, postquam sunt concepti, quadragesima denique hebdomade
 9 ita nascuntur. Pericula quoque vitae fortunarumque hominum, 40
 quae 'climacteras' Chaldaei appellant, gravissimos quosque fieri
 10 affirmat septenarios. Praeter hoc modum esse dicit summum
 11 adolescendi humani corporis septem pedes. Quod esse magis
 verum arbitramur quam quod Herodotus, homo fabulator, in
 primo historiarum inventum esse sub terra scripsit Oresti 45
 corpus cubita longitudinis habens septem, quae faciant pedes
 duodecim et quadrantem, nisi si, ut Homerus opinatus est,
 vastiora prolixioraque fuerunt corpora hominum antiquiorum et
 nunc, quasi iam mundo senescente, rerum atque hominum decre-
 12 menta sunt. Dentes quoque et in septem mensibus primis et 50
 septenos ex utraque parte gigni ait et cadere annis septimis et
 13 genuinos adnasci annis fere bis septenis. Venas etiam in
 hominibus, vel potius arterias, medicos musicos dicere ait numero

VPR

(§ 8) 36 neque mas] om. & unus; neque masculus & [38 hi] &
 hii P dñ V ii etc. & [iustissimo VP [39 quadragesima] &? eg. XL &
 quadragesime VP [ebdomade P [(§ 9) 40 sq. Periculi— hominum,
 quos Salmasius de ann. climact. p. 120, at cf. g [nonne omnium ? [
 41 gravissimos quosque] = &: gravissimos quoque et gravissimus quis-
 que & gravissima quaeque e [42 affirmat] Vg: om. P [septenarios]
 = &: septenariis e [(§ 11) 43 esse] om. R [44 arbitror R [
 quod] om. R [Herod. I 68 [fabulat VR [45 scripsitoresti R [
 oresti V horestis P [46 habena - septem P [pedes XII . . (i. e.
 duodecim et trientem) aut pedes XS ei. & [47 si] om. R [Homerus]
 comparatione scil. instituta etc. vñ pporoi etc. II. V 304; XII 383; 449; XX 287
 cf. I 272; Od. VIII 222 [opinatus est] arbitrabatur ex arbitratu corr. R [
 48 fuerint Pz (fuerunt) g [antiquorum Rg [49 mundo senescente] &
 mundum senescentem VPR senescente mundo & [mundum senescere—
 decremento. g [decremēta] = &: detremēta V decreta & detrimenta e
 50 sunt] del. g sunt Falsterus ap. Kr. 141; am. phil. III 233; in hoc voc.
 hoc cap. expl. in R [(§ 12) 51 * ait * gigni (* * atram. pallidiore add.) V [

moveri septenario, quod ipsi appellant *τὴν διὰ τεσσάρων*
συμμερίαν, quae fit in collatione quaternarii numeri. Discrimina 14
 etiam periculorum in morbis maiore vi fieri putat in diebus, qui
 conficiuntur ex numero septenario, eosque dies omnium maxime,
 ita ut medici appellant, *ἡμέρας* videri primam hebdomadam et
 secundam et tertiam. Neque non id etiam sumit ad vim facul- 15
 tatesque eius numeri augendas, quod, quibus inedia mori consilium
 est, septimo demum die mortem oppetunt.

Haec Varro de numero septenario scripsit admodum con- 16
 quisite. Sed alia quoque ibidem congerit frigidiuscula: veluti
 septem opera esse in orbe terrae miranda et sapientes item
 veteres septem fuisse et curricula ludorum circensium sollemnia
 septem esse et ad oppugnandas Thebas duces septem delectos.
 Tum ibi addit, se quoque iam duodecimam annorum hebdomadam 17
 ingressum esse et ad eum diem septuaginta hebdomadas librorum
 conscripsisse, ex quibus aliquammultos, cum proscriptus esset,
 direptis bibliothecis suis, non comparuisse.

VPR

(§ 13) 54 ipse V | *τὴν—συμμερίαν* THN lin. un. et dim. spat. voc.
 rel. P || 55 CΥΜΦΩCΙΑΝ V | (§ 13 sq.) numeri discrimina V
 (§ 14) 56 putat] = σσ: putant se | 57 septenario] = σσ: septenarii se
 dies ita ut medici appellant *ἡμέρας* esse et omnium maxime *ἡμέρας*
 videri HHagen in Bursiani nunt. ann. a. 1873 p. 1414 || 58 *ἡμέρας*
 VVrb.: KPI lin. dim. spat. rel. P *ἡμέρας* ἢ (s. al) *ἡμέρας* s. sim. se
 videri] s unus (Barberin. A teste Dresselio). h (v. hr 13 sq. hr 46): Cui
 uideri V .Cui uideri P cui uideri s cuique uideri (s?) e eius uideri g:
 at Cui ortum est ex extr. litt. voc. KPICIMOC et primis duabus voc. sq.
 videri male ut assolet geminatis: KPICIMOCVVIDERI pro KPICIMOC-
 VIDERI; perperam *ἡμέρας* esse, item infantibus esse *ἡμέρας* videri
 μ. in cui quid lateat se nescire fatens | (§ 15) 59 .Neque] neque V nec s
 sumit] P: sunt V est s || 60 .Quod V | (§ 16) 64 terrae] = σσ:
 terrarum Vs || .Item VP || 65 sollemnia V || 66 et] om. s | (§ 17)
 67 ebdomadam P || 68 ebdomadas P || 69 aliquammultos cum] = σ
 (ex quo aliquammultos offertur): quam multos et quantum et quantum et
 tantum s aliquamdiu cum e aliquantum, cum x || 70 directis P ||
 bibliothecis P bibliotescis V ||

XI.

Quibus et quam frivolis argumentis Accius in didascaliceis utatur, quibus docere nititur, Hesiodum esse quam Homerum natu antiquiorem.

- 1,2 Super aetate Homeri atque Hesiodi non consentitur. Alii
Homerum quam Hesiodum maiorem natu fuisse scripserunt, 5
in quis Philochorus et Xenophanes, alii minorem, in quis
3 L. Accius poeta et Ephorus historiae scriptor. M. autem
Varro in primo de imaginibus, uter prior sit natus parum
constare dicit, set non esse dubium, quin aliquo tempore eodem
vixerint, idque ex epigrammate ostendi, quod in tripode scriptum 10
4 est, qui in monte Helicone ab Hesiodo positus traditur. Accius
autem in primo didascalico levibus admodum argumentis
5 utitur, per quae ostendi putat Hesiodum natu priorem: quod
Homerus, inquit, cum in principio carminis Achillem
esse filium Pelei diceret, quis esset Peleus, non 15
addidit; quam rem procul, inquit, dubio dixisset, nisi
ab Hesiodo iam dictum videret. De Cyclope itidem,

VPR

XI. (*lemma*) 2 actus V in didascaliceis] = P m. rec. corr.;
indicas calicis P 3 natu] s: natum VP (§ 1) 4 esiodi R cum
sentitur P (§ 2) 5 esiodum R 6 In V philocorus VP filocorus
R minorem] om. R 7 Accius poeta] Atelus (poeta) Osannus anal.
p. 64; 66, at cf. p. l. ad c. 3 § 1: 9 l. ethephorus V (§ 3) Varr.
hebd. vel de imag. lib. I fr. ex § 3 et 7 conglutinatib. perhibetur p. 258 Bip.,
inserto epigramm. Graeco Anth. Pal. VII 53 'Hesiodos; Meleagros etc. 8
8 imaginibus] = ex originibus corr. R: ymaginibus P natus] om. R:
natu g 9 constare R 10 ex] et Fr. Ritschl de Varr. imag. p. VIII =
opusc. III 515 ostendi] = s: ostendit s 11 elicone R traditur
positus R (§ 4) Accii verba (didasc. lib. I fr. I p. 303 Lucil. ed. LM.)
tetrametris trochaicis includere studuit GHermannus l. c. 3, 9 l. p. 5 (392)
sq.; at G. h. l. non ex ipso Accio versus, sed ex Varrone Accii sententiam
hausisse putandus est cf. Lachmannus ind. schol. Berol. a. 1849 lib. p.
5 sq. (opusc. II 70); k p. 19. l. 12 autem] om. P didascalicon
Osannus l. c. p. 62 (Weichertus PLR p. 47; GHermann l. l.; Heinrichus
in ed. Pers. p. 49. 1; LMüller l. l.) utitur argumentis R 13 utitur]
pr. m. apscr. in V ostendi putat] = s: ostendit s priorem natu
R natu] = s: natu s (§ 5) 14 inqd P Hom. II. I 1 15 pelei
filium R pelleus R 17 esiodo R Cf. Hesiod. fr. LXXI Göttl.²
XCIV Mcksch.; Peleum praeterea nominat Hesiod. Theog. v. 1006 videret]
ex videretur corr. R De] de VP declioppe P cyclope] ex
cyclope corr. V Itidem VPR

inquit, vel maxime quod unoculus fuit, rem tam insignem non praeterisset, nisi aequae prioris Hesiodi
20 carminibus involgatum esset.

De patria quoque Homeri multo maxime dissensum est. 6
Alii Colophonium, alii Smyrnaeum, sunt qui Atheniensem, sunt
etiam qui Aegyptium fuisse dicant, Aristoteles tradidit ex
insula Io. M. Varro in libro de imaginibus primo. Homeri 7
25 imagini epigramma hoc apposuit:

Capella Homeri candida haec tumulum indicat,
Quod hac Ietae mortuo faciunt sacra.

XII.

largum atque avidum bibendi a P. Nigidio, doctissimo viro, nova et
prope absurda vocabuli figura 'bibosum' dictum.

Bibendi avidum P. Nigidius in commentariis gram- 1
5 maticis 'bibacem' et 'bibosum' dicit. 'Bibacem' ego ut 'edacem' 2

VPR

18 inqđ P || fult) = s: om. s || 19 Nisi V || Hesiod. Theog.
v. 142 sqq. || 20 involgatum = s: vulgatum ed. Belloris. a. 1508 ||
ēē V || (§ 6) 22 alii Colophonium P || smirneum VR || 23 etiam] om. s ||
dicunt (et dicant) fuisse s || Aristot. π. ποιητῶν fr. 66 p. 1487^b VR. ed.
nearl.: lib. III fr. 7 (15) adn. p. 27^b Htz. || 24 insula Io] g: insuleho
VP fenleo R Io (et hio et ehio) insula natum et in consolatū et in con-
sulato et ex Io insula natum in consolatū s || (§ 6 sq.) Io. ideo M. Fr.
Ritschl l. l. || (§ 7) uarronis V || 25 epygrama hoc P hoc epigramma
s || oposuit R || 26 haec tumulum] s: haec (.hec V hec P) tumultum
VPR hoc tumulum s || 27 'Quod acietae. al. Quod hac Ietae' adn. s ||
hac Ietae] Salmasius ad Solin. p. 1221^b ed. a. 1629: aciete (sic P, non
acietae 'vet. scriptura' teste Salm.) VPg acietē h ante a spscr. R ariete se,
unde orta est mira interpretatio L. Chr. Scobar Bethici in phil. ep. cent.
ex bibl. Goldast. ed. Conring. XXV p. 83 sqq. || In fine cap. epigr.
notissimum Έπεὶ πόλις—Αθήναι. add. s part., item s cum versione Lat. ||

XII. (lemm.) 2 bibendi a] P m. rec. s: uidendi a P uidendia V

bibendi et uidendi et om. s || nouo et prope modum absurdo vocabulo
s unus || 3 prope VP(s?): propemodum s || absurdum P absurdi s ||
figura] om. s || ninosum VP || dictum] = s: dicunt s || insequens
lemma cum hoc, distinctione in fine om. in V, sub eadem numeri nota
coniunctum est in VP || (§ 1) 4 Nigidius] = s: nigidius sigulus s ||
Nigidii Fig. comm. gramm. lib. inc. fr. Rutgers. VL III 16 p. 265 ||
(§ 2) 5 ut edacem] edacem VPR ||

a plerisque aliis dictum lego; 'bibosum' dictum nondum etiam
usquam repperi, nisi apud Laberium, neque aliud est, quod
3 simili inclinatu dicatur. Non enim simile est, ut 'vinosus' aut
'vitiosus' ceteraque, quae hoc modo dicuntur, quoniam a vocabulis,
4 non a verbo inclinata sunt. Laberius in mimo, qui Salinatorio
inscriptus est, verbo hoc ita utitur:

Nón mammosa, nón annosa, nón bibosa, nón procax.

XIII.

Quod Demosthenes etiamtum adulescens, cum Platonis philosophi di-
scipulus foret, audito forte Callistrato rhetore in contione populi destitit
a Platone et sectatus Callistratum est.

1 Hermippus hoc scriptum reliquit, Demosthenen admo- 5
dum adulescentem ventitare in Academiam Platonemque audire
2 solitam. 'Atque is', inquit, 'Demosthenes domo egressus, ut
ei mos erat, cum ad Platonem pergeret complurisque e populo
concurrentes videret, percontatur eius rei causam cognoscitque,

AVPR

6 lego; bibosum] = s: lego bibosum Ps etiam nondum dictum
R nondum] om. s 7 nusquam s fere omnes repperi] inueni R
(\$ 3) 8 est enim simile R 9 quae hoc] haec (et hec) hoc et hec et
hoc s vocabulis] = s: vocabulo s 10 verbo] = s: verbis Ald.
(\$ 4) 10 Laber. Salinat. fr. un. CRF p. 292 R^o in mimo] certe = a,
a quo voc. vel primo dicuntur abesse: PRubenius elect. II 22: in mimo
(nummo vel numo al.) uel primo et imo (sic unus in vas.) uel primo et
in nummo libro primo s 12 anosa RKlotz ann. ph. suppl. 14, 480;
at v. CNauck ibid. 15, 620; h^r p. 7 sq. (add. Pl. Cist. I 3, 1 Vtrumque
et multiloqua et multibiba est anus).

XIII. Adhibuit Anm. Marc. XXX 4, 5 (lemm.) cum praeced.
coniunctum sine num. nota in VP: ipsum tamen cap. in utroque num. II
recte signatum 2 Quod] quod V cf. adn. ad lemm. c. 12 etiamtum]
et tum et et tū s cum] = s: om. s 3 Callistrato (Calistrato al.)
rhetore] s: gallistrato rethore P gallis tratorhetore V 4 gallis. tratū
V. V est callical al.istratum s calistrum (om. est) s tratus (\$ 1)
Hermippus peripateticus Smyrnaeus in $\phi\lambda\alpha\iota\sigma\tau\alpha\iota$: inter ritas rhetoricum in lib. II
π. τὸν Ἰσοκράτους μαθητὸν fr. 61 h. l. posuit CMüller HGF III 49 sq.
6 achademiā V platoneque R (\$ 2) 7 inqđ P 8 quum ad
Platonem pergeret, ut ei mos erat GRanchinus VL I 3 pergeret] om.
R e populo] HStephanus spec. em. 193 sq. cf. Ranchinum l. l.: populos
9 inde a voc. causam h. l. inc. A

10 currere eos auditum Callistratum. Is Callistratus Athenis
orator in republica fuit, quos illi 'δημαγωγούς' appellant. Visum 3.4
est paulum devertere expeririue, an digna auditio tanto properantium
studio foret. 'Venit', inquit, 'atque audit Callistratum nobilem 5
illam τὴν περὶ Ὀρωπῶν δίκην dicentem atque ita motus et
15 demultus et captus est, ut Callistratum iam inde sectari
coeperit, Academiam cum Platone relinqueret'.

XIV.

'Dimidium librum legi' aut 'dimidiam fabulam audiui' aliaque huius-
cemodi qui dicat, vitiose dicere; eiusque vitii causas reddere M.
Varronem; nec quemquam veterem hisce verbis ita usum esse.

5 'Dimidium librum legi' aut 'dimidiam fabulam audiui' vel 1
quid aliud huiuscemodi male ac vitiose dici existumat Varro.
Oportet enim, inquit, dicere 'dimidiatum librum', non 2
'dimidium', et 'dimidiatam fabulam', non 'dimidiam'.
Contra autem si ex sextario hemina fusa est, non
10 'dimidiatum sextarium fustum' dicendum est, et qui ex

AVPR

10 currere eos] eos curre R || Callistratum] = ε: gallistratum P
calistratum ε part. || Callistratus] = ε: gallistratus VPR calistratus ε ||
(§ 3) 11 quos—appellant] om. R || quos illi] h: QVODILLI A .illi
VPs ex iis quos illi HStephanus L L 194 || DEMAGOGVS (aut DIMA-
GOGVS) A || (§ 4) 12 DIGNA. AUDITIO A: digna audito VPR ad
digna audito (auditu al.) ε || properantium] A: properatum || (§ 5)
13 inqđ P || gallistratum P calistratum ε part. || 14 Graecis duarum
lin. spat. rel. A; Gr. R || THM VP || ΟΡΩΠΟΥ V Ὀρωπῶν ε et sic fere
(Ὀρωπῶν et Ὀρῶν et Ὀρωπῶν etc.) ε ΟΩΠΟΥ P || ΑΙΡΗΣ P || in atque
voc. h. l. expl. A || 15 demultus] VPR (cf. I 11, 2) ε: demulctus (sic
rg.) et demultis ε || gallistratum P calistratum ε part. || 16 relin-
queret] Ps: reliquerit Vs reliqrit R reliquerat et reliquit ε ||

XIV. (lemm.) IF sign., IA vero ipsum cap. VP || 2 aliaque] = ε:
aliquid ε || huiuscemodi] = ε: oluscemodi et eiusmodi ε || 4 ueterum
ε part. || (§ 1) 6 qđ P || existumat] R: existimat || Varr. op. inc. fr.
p. 349 sq. Bip.; ad lib. disciplinarum V pertinere censet Ritschellius quacst.
Varr. p. 13 (opusc. III 363) assentiente k 51 coll. X 1, 6; possis etiam de

libro aliquo grammatico cogitare cum m^a || (§ 2) 7 inqđ P inqđ p ||
non dimidium] om. R || 8 non dimidiam] om. R || 9 si ex] ε: si
VPsi et ex se corr. R si e se || emina ε part. || 10 dimidiatum] ex
dimiatum corr. V || qui] = ε: qui quoque ε ||

mille nummum, quod ei debebatur, quingentos recepit,
non 'dimidiatum' recepisse dicemus, sed 'dimidium'.
3 At si scyphus, inquit, argenteus mihi cum alio com-
munis in duas partis disiectus sit, 'dimidiatum' eum
esse dicere scyphum debeo, non 'dimidium', argentum 15
autem, quod in eo scypho inest, 'dimidium' meum esse,
4 non 'dimidiatum', disseritque ac dividit subtilissime, quid
5 'dimidium' 'dimidiato' intersit, et Q. Ennium scienter hoc in
annalibus dixisse ait:

Sicuti si quis ferat vas vini dimidiatum, 20
sicuti pars, quae deest ei vaso, non 'dimidiata' dicenda est, sed
'dimidia'.

6 Omnis autem disputationis eius, quam subtiliter quidem, sed
subobscure explicat, summa haec est: 'dimidiatum' est quasi
7 'dismediatum' et in partis duas pares divisum, 'dimidiatum' ergo 25
8 nisi ipsum, quod divisum est, dici haut convenit; 'dimidium'
vero est, non quod ipsum dimidiatum est, sed quae ex dimidiato
9 pars altera est. Cum igitur partem dimidiam libri legisse volumus
dicere aut partem dimidiam fabulae audisse, si 'dimidiam fabulam'
aut 'dimidiam librum' dicimus, peccamus; totum enim ipsum, quod 30
10 dimidiatum atque divisum est, 'dimidium' dicis. Itaque Lucilius
eadem acentus:

VPR

11 nummum V || (§ 3) 13 At] R ex sil.; c: ac & ac VF' || inqđ
P inqđ p || 14 partis] = s: partes P< || disiectus] VPR<: delectus
& dissectus ed. Col. Hittorp. a. 1526 || sit R || meum (s?) e ||
15 dicere esse & || debebo R || .Argentum P: argenti || 16 meum]
e: eum || (§ 4) 17 disseritque] disserit et dixerit & || ac] = s: ac & ||
quid] = p: qđ P || 18 interserit R || (§ 5) Enn. ann. fr. inc. sed.
LXVI c. 526 V. || que hennium scienter V quasi (quare al.) scienter
ennium (ennius al.) & || 19 dixisse; P || dixisset alt. sicuti. Si V ||
20 Sicuti] = s: sicut & et sic ex con. Lachmannus ad. Lucr. II 536,
cui obtemperavit Vahlenus || 21 q; R || vaso] = s: vase et uasi & ||
dimidiata] p<: dimidiato VPR || sed] = p: se P || (§ 6) 23 sed] = s: et & ||
24 dis mediatum V || 25 ptis duas partem (in partes mut.) & unus ||
pares] = s: om. & plerique partes & unus cf. adn. praec. || (§ 7) dimi-
diatum] = p: dimiatum P || (§ 8) 27 est, sed] = s: ē sed R || dimi-
diato] ex dimidiatū ē corr. V || (§ 10) Lucil. sat. VI fr. II M.: c. 1062-
L. || 32 eadem] R (s?) c: eandem (eādem al.) VP< ||

Vno oculo, inquit, pedibusque duobus dimidiatus
Vt porcus,

35 et alio loco:

Quidni? et scruta quidem ut vendat scrutarius
laudat,

Praefractam strigilem, soleam improbus dimidiatam.

Iam in vicesimo manifestius 'dimidiam horam' dicere studiose 11
40 fugit, sed pro 'dimidia' 'dimidium' ponit in hisce versibus:

Tempestato sua atque eodem uno tempore et horae
Dimidio et tribus confectis duntaxat eandem
Ad quartam.

Nam cum obvium proximumque esset dicere:

12

45 'Dimidia et tribus confectis',

vigilate atque attente verbum non probum vitavit. Per quod satis 13
apparet, ne 'horam' quidem 'dimidiam' recte dici, sed vel 'dimi-
diatam horam' vel 'dimidiam partem horae'. Propterea Plautus 14
quoque in Bacchidibus dimidium auri dicit, non 'dimidiatum'

VPR

33 inquit p inquit P || dimiditus VR dimidius P dimidiatus,
LMüller recte obloquente Franckenio *mnem. n. s.* I 243 || 34 porcus] ex
portus corr. P || 35 Lucil. sat. fr. inc. 42 M.: v. 1062^d L. || 36 Quidni?
et] Quidnei? LMüller de r. m. p. L. p. 39 || scruta] = s (Iunt.): scorta
et scuta s scuta e || vendant s (Ald.) || scrutarius] Ascens. a. 1517: et
(et V) scrutarius libri (Ald.) scutarius e Iunt. || 38 Praefractam] = s:
pfactam VR perfractam s || strigilem coll. Char. p. 101 P., 126. 6 K.
'strigilem quoque Lucilius' Dousa; at strigilem s. G. s. Varronis (nam
ex V. haec exempla hausisse ille videtur cf. k p. 10; 51) cod. poterat offerre;
de utraque forma cf. CLSchneider gr. Lat. II 1, 209; Fr. Neue Formen-
lehre I 203 cf. p. 197 || soleam] = LMüller Luc. l. l.: galeam eadem de
re m. p. L. p. 40 fortuito videtur excidisse || (§ 11) 39 Lucil. lib. XX fr.
9 M.: v. 506 sqq. L. || 40 versibus] = s: uerbis s || 41 horae] erg.:
hora VPRs horae LMüller || 42 et] om. e || 43 at VPRs: et s erg.
atq; s || (§ 12) 45 Dimidia et] h: dimidiis et VPRs dimidiū et s et
hora dimidia e erg. || 46 vitavit] = rg: mutavit Vs || (§ 13) .Per]
= s: per Vs || 47 dici] = s: dicit PRs || sed] om. s part. ||
48 horam] sup. lin. add. p || dimidiam] = p: dimiam P || (§ 14)
Plaut. Bacch. c. 1189 (V 2, 71) || 49 quoque] om. s || bacchidibus V
hae[chidibus R ||

15 aurum. Item in Aulularia 'dimidium obsoni', non 'dimidiatum' 50
obsonium, in hoc versu:

Ei adeo obsoni hic iussit dimidium dari.

16 In Menaechnis autem 'dimidiatum' diem, non 'dimidium', in
hoc versu:

Diēs quidem iam ad umbilicum dimidiatus mortuust. 55

17 M. etiam Cato in libro, quem de agricultura conscripsit:

Semen cupressi serito crebrum, ita uti linum seri
solet. Eo cribro terram incernito dimidiatum digi-
tum. Iam id bene tabula aut pedibus aut manibus

18 complanato. Dimidiatum, inquit, digitum, non 'dimidium'. 60
Nam digiti quidem 'dimidium', digitum autem ipsum 'dimidiatum'

VPR

(§ 15) 50 *Plaut. Aulul. v. 291* (II 4, 12) || in Aulularia] *maulularia*
R || obsoni] = *P*: obsonii *P m. rec.* & opsonii & unus || dimidiatum]
= *P m. rec.*: dimiatum *P* || 51 obsonium] = &: opsonium & ||
52 ob(s.p)sonii *Vs cum libris Plaut.* obsoni *Rg* || hic] *libri*: *hincrg. cum libris*
Plaut. || iussit dimidium dari] = *libri Plaut.* || (§ 16) 53 *Plaut. Menaechn.*
v. 157 R. 156 V. (I 2, 45) || menecmis *Vp me nec mis PR* menechinis
etc. & || in] = &: dari in & || 55 iam ad] = *P m. rec.*: ia ad *P et ex*
iad corr. R || iam ad umbilicum] = *recensio Itala recentior (cod. Lips.;*
ed. princeps) Plauti: iā dūmbilicum *Plauti decurt. et Vat. D* ia dūm
bilicum *Pal. rel. pr.* iā ad um bilicum *id. corr.* || umbilicūm *R* ||
dimidiatus est mortuus est & *part. est dimiatu* (*di sporr. in dimidiatus*
corr.) mortuus *Vat. D Plauti* dimidiatus mortuost *nulla praeter D et Gell.*
v. l. addita Ritschelius est (et Pareus) dimidiatus mortuus sine ullo v. l. indicio
Pareus a. 1619, Vahlenus || mortuū-ū x: mortuus est *VPRs* Mortuus
etiam est & unus || (§ 17) 56 *Cat. de re rust. (sic ipse G. X 26, 8) c.*
151 (152 al.). 1 Semen cupressi quomodo legi, seri propagarique oport-
teat—2 semen cupressi—3 ubi areae factae erunt, semen serito etc.
cf. k 19 || etiam] = &: om. & || 57 cupressi serit o crebrum ita
utilinum *V cupressi serit o crebrū itau-tilinum P cupssiserit ocrebrum ita*
utilinum *R* || 58 crebro & || incernito] = o (*ni Catonem significaturus*
erat Scioppius v. infra): insternito & || incernito dimidiatum. digitum
iam *V* || incernito, dimidiatum digitum terram altam succernito. id
(*ibi ut rid. corr. id cod. Cat. Par. 6842 A*) Cato || digitum iam *PR* ||
59 iam] om. o, *ni ad Catonem spectarit Scioppius* || tabula] & Cato:
tabulam *VPR* || aut manibus aut pedibus Cato || (§ 18) 60 inq[ui]
P ||

dici oportet. Item M. Cato de Carthaginiensibus ita scripsit: 19
Homines defoderunt in terram dimidiatos ignemque
circumposuerunt: ita interfecerunt. Neque quisquam 20
65 omnium, qui probe locuti sunt, his verbis sequius quam dixi
usus est.

XV.

Exstare in litteris perque hominum memorias traditum, quod repente
multis mortem attulit gaudium ingens insperatum interclusa anima et
vim magni novique motus non sustinente.

5 Cognito repente insperato gaudio exspirasse animam refert 1
Aristoteles philosophus Polycritam, nobilem feminam Naxo
insula. Philippides quoque, comoediarum poeta haut ignobilis, 2
aetate iam edita cum in certamine poetarum praeter spem vicisset
et laetissime gauderet, inter illud gaudium repente mortuus est.
10 De Rodio etiam Diagora celebrata historia est. Is Diagoras tris 3

VPRTY

(§ 19) 62 Cat. de bello Carth. or. (cf. G. IX 14, 10; Fr. Ellendt
prolegg. ad Cic. Brut. p. 23², quem Meyerus, quamvis hic dubitanter, et
Jordanus merito secuti sunt) fr. ORF² p. 118 M.; fr. 3 p. 56 (cf. p.
LXXXVI; ann. ph. 73, 391) I. || ita scripsit] om. & unus || 63 igneque
VR || (§ 20) 65 sequius quam] & (ms. Thys.): sequi (.P) usquam VPR
secus quam & ||

XV. Exstat in TY anepigraphum || (lemm.) la sign. VP, IE ipsi
cap. praefigunt idem || 2 Exstare] Ps: Extare *(&?) V eprocare et
eprotare & || traditum] & tradi se || (§ 1) 6 Aristot. Ναξίων πολίτας
fr. 518 p. 1562² VR ed. ac.: fr. 83 (155) p. 278² Htz. || polycritam
V polychritam T || feminam. naxo insula philipides V || Naxo] = ex
(r. emend. I 6): naxo & e Naxo e || (§ 2) 7 philipides praeter V (r. supra)
PY philipides T || comediarum VY comediarum T comediarum R
comediarum P || haut] V: aut in haut mut. P haut RTY ||
ignobilis R in nobilis P || 8 edita] = & (cf. Fronto de nep. am. 2
p. 235 Nab. coll. Cic. p. Planc. § 90; de fin. V § 4; Apul. de deo Socr. c. 16.
p. 19. 14 Goldb.): edita Ts edita Lipsius dlect. I 21 exacta Ph. Carolus
animaltera. p. 226 media Scioppius suspect. V 19 vieta GCuperus obs.
II 20 effoeta ECAOtho || (§ 3 sq.) In usum suum convertit Ann. Marc.
XXIX I, 25 cf. h. Herm. 8, 287; 300 || (§ 3) 10 rhodio RTY rhodio P ||
post Diagora litt. stre spser. in P sphalmate ex proxime sqq. vocc. Diagoras
tris (s. tres) oriundo || dyagoras T || diagorastis P diagorastres V ||
tres Ts ||

Aulus Gellius. I.

filios adolescentis habuit, unum pugilem, alterum pancratiasten, tertium luctatorem. Eos omnis vidit vincere coronarique Olympiae eodem die et, cum ibi cum tres adolescentes amplexi coronis suis in caput patris positis saviarentur, cum populus gratulabundus flores undique in eum laceret, ibidem in stadio inspectante populo 15 in osculis atque in manibus filiorum animam efflavit.

- 4 Praeterea in nostris annalibus scriptum legimus, qua tempestate apud Cannas exercitus populi Romani caesus est, animum matrem nuntio de morte filii adlato luctu atque maerore affectam esse; set is nuntius non verus fuit atque is adolescens non diu 20 post ex ea pugna in urbem redit, anus repente filio viso copia atque turba et quasi ruina incidentis inopinati gaudii oppressa exanimataque est.

XVI.

Temporis varietas in puerperis mulierum quatenam sit a medicis et a philosophis tradita; atque inibi poetarum quoque veterum super eadem re opiniones multaque alia auditu atque memorata digna; verbaque ipsa Hippocratis medici ex libro illius sumpta, qui inscriptus 5 est περί τρωγῆς.

- 1 Et medici et philosophi illustres de tempore humani partus quaesiverunt. Multa opinio est, eaque iam pro vero recepta,

VPBTY

11 adolescentis P: adolescentes VR adolescentes TY || pan-
chratiasten T pancratiastem P panceratiastē R || 12 omnes PVT ||
vidit vincere] ex iudiciūico corr. R: vincere Y || olympie PTR ||
eodem Olympiae (olympie etc. al.) ε || 13 adolescentuli spscr. I tes T
adolescentes vell. || coronis aus] ex coronae suas corr. V || 14 capud
V || s. anarent P || cum] = ε: tum ε cumque (T ex sil.?) eg. ||
populus gratulabundus] = p: populus gratulabundis P || 15 iacerent ε
(cf. Hildebr. ad Apul. met. II 30 p. 144 et III 7 p. 162 ed. suae quosque
ibi l.) || ibidem] = p: ibide *** (sti?) P || ppopulo R || 16 oculis
R || (§ 4) 18 scesus R || 19 effectam Y affecta T || 20 id nunti
R. quod vir sufficit, ut cogitetur de id nuntium non verum scribendo (cf.
Non. p. 215, 10, coll. h. ann. ph. 85, 783 sq.; CE Georges lex. add. Scriv.
ad A. III 86; Hildebr. l. cum maxime l. VII 1 p. 517) || is] = p: his
PR || 21 post eam pugnam Y || redit] = ε: rediit ε cf. adu. sq. ||
reddit anus. repente V || 22 oppressa exanimata Y exanimata ε part. ||

XVI. (lemm.) IE sign. in VP; in iisdem (et ε uno, Guelf. sc. teste λ)
huic lemmati totum capituli inseq. lemma est adiunctum; eidem initium
eiusdem lemmatis usque ad voc. mandatum adhaeret in ε; ipsum cap. 1ε
sign. in VP || 2 puerperis etc. ε || et a] Pε: et Vε || 3 philosophis]

postquam mulieris uterum semen conceperit, gigni hominem
 10 septimo rarer, numquam octavo, saepe nono, saepius numero
 decimo mense, eumque esse hominum gignendi summum finem:
 decem menses non inceptos, sed exactos. Idque Plautum, 2
 veterem poetam, dicere videmus in comoedia Cistellaria his
 verbis:

15 Tum illa, quam comprésserat,

Decumó post mense exácto hic peperit filiam.

Hoc idem tradit etiam Menander, poeta vetustior, humanarum 3
 opinionum vel peritissimus. Versus eius super ea re de fabula
 Plocio posui:

20 Γουρή, καὶ δέκα μῆνας ***

Sed noster Caecilius, cum faceret eodem nomine et eiusdem 4

VPR

= ε: phisicis ε || 4 re] = p: se V + e (s?) P || opiniones] = ε: opinione
 et oppinione Vε || 5 ypocratis VP || illius] = ε: ipsius ε || qui
 inscriptus] cūscriptus P || (§ 1) 7 illustres ε: inlustre VB illustre P ||
 8 quæsiverunt. Multa] quæsiverunt πόσος ὁ τῆς τῶν ἀνθρώπων κύσεως
 χρόνος (id est quantum est hominum gestationis tempus add. e). Et
 multa e. yg. || 9 semen concepit V conceperit (concepit al.) semen ε ||
 10 nonnunquam IMeursius animadv. misc. IV 9 et physicorum ac medicorum
 Graecorum doctrinae et eorum, quae ipso h. l. disputat G., incuriosus et a
 g refutatus; p cf. h^o 46 sqq. || 11 hominum] g; CFW Müller mus. phil.
 20. 155: hominem || gignendi] ex gigni di corr. P || (§ 2) Plaut.
 Cistell. I 3, 14 sq. || 15 Ap. Plautum male edi solet: ubi habitabat tum.
 Illa etc.; Pareus ad lect. tum. At illa adnotat, omnes codd. partic. At omissa
 'interpungere' ubi habitabat tum || 16 Decumo] B: decimo || reperit et
 repperit ε || (§ 3) 17 .Hoc] hoc V || 18 .Versus] versus V .Verba nisi
 G. plura adduxerit ECAOtho: Versum λ; at 'adduxerat' G. multo 'plura';
 in A enim ante vocc. [sed noster] Caecilius, unde h. l. inc. A (cf. adn.
 lin. 21), duae integrae pagg. septenorum versuum ac dimidia Graecis sc.
 inscribendis vacuae relictæ sunt; tum autem § 4 coll. videmus, Menandrum
 ibi octavum quidem mensem præterisse, sed non tantum mensis decimi,
 sed etiam septimi et noni in 'mensibus genitalibus nominandis' mentionem
 fecisse || 19 Menand. Ploc. fr. III CGF IV 191 sq. (p. 946 ed. min.)
 Mein. || Plocio] = ε: plotio Pε || 20 TR- lin. dim. spat. rel. P ||
 δέκα μῆνας] h: ΔΕΚΑΜΗΝΑΣ V δεκάμηνας et δεκάμηνος (= e, yg.) et
 δεκάμηνος ε || lacunam h. l. significari præcunte quadamtenus Othone cf.
 adn. lin. 18; h^o 47 || (§ 4) 21 Sed noster] Versus unus legumento
 legitur in A, qui quin hæc vocc. contineat non dubito || Continet A sqq.
 inde a voc. Caecilius usque ad Cae[cili] lin. 24; quem locum si Dresselio
 auctore evanidum fere dixi in act. ant. 1846, 698, hoc sane ita se habet,
 tamen ut dignosci potuerint omnia: v. l. incet nulla ||

argumenti comoediam ac pleraque a Menandro sumeret, in mensibus tamen genitalibus nominandis non praetermisit octavum, quem praeterierat Menander. Caecilii versus hisce sunt:

Insoletne mulier decimo mense parere? [B.] Pó125
nonoque

Etiam septimo atque octavo;

5 cam rem Caecilium non inconsiderate dixisse neque temere
a Menandro atque a multorum opinionibus descivisse, M. Varro
6 uti credamus facit. Nam mense nonnumquam octavo editum esse 30
partum in libro quarto decimo rerum divinarum scriptum
reliquit; quo in libro etiam undecimo mense aliquando nasci
posse hominem dicit eiusque sententiae, tam de octavo quam de

VPR

23 tamen] tum et tunc & ! litt. nandis non tegumento fere ab-
sumptae in A || Caec. Ploc. fr. IV p. 63 R* || 24 hisce] libri, quam
formam, etiamsi litt. s bis praecedentis et proxime sequentis abundantia
aliquam suspensionem movent, a G. tamen abjudicare non ausus sum, qui
talium semel interlunre suis immiscere gaudet: de ipsa hac forma cf. cum
exempla ex inser. ab Aem. Huebnerio in ind. CIL I (ind. voc. s. r. hic p.
541; ind. gramm. p. 603 sq.; cph. ep. II 218) composita, tum Don. ad Ter.
cum. II 2, 38; Prisc. XII § 26 p. 948 sq.; FRitschl mon. ep. tria p. 20;
FNue lat. Formenlehre II² 207; FBücheler lat. Decl. p. 41 sq. W.; hinc x
hi e || 25 Insoletne] Vg (vg. LSpengel Caec. fr. p. 44 sq.) et sic fere Insolet
ne PR, quod mutandum esse iam non arbitror, coll. quae de in intentiro
praeftro disputari h² p. 15 sq. (cf. etiam Vales. ad Ann. XXVI 6, 17.
ubi tamen intimidulus fort. ex prima syllaba voc. inseq. incedenti male ut
assolet praecepta ortum est; GLüke ASPHL II 467; Vil. Clemm de alpha
intensiro Lips. 1875 - et in GCurtii Stud. VIII - p. 9 sqq.; 17 sqq.); Insolet
et & En soletne Falaterus ap. Kraus. p. 141 Insoletne Bothius Soletne h²
(Ribbeckius); 'Nescio an quid? in litteris in latent.' Ribb.² || Librorum
lectione servata octonarios trochaicos constitui pro senariis (Both., Speng.,
Ribb.¹) aut septenariis (Büchelerio auctore Ribb.²) || 26 nonoque etiam]
= &: nono quoque et nono quoque et & || nono quoque septimo atque
octavo e nono etiam septimo atque octavo Hunt., eg. Nonoque et septimo
etiam et octavo Both. Speng. Nono quoque atque octavo atque etiam
septimo Ribb.¹ nono quoque | Etiam septimo atque octavo. Ribb.² ||
 (§ 5) 28 inconsiderate] = &: considerate & || (§ 6) 30 nonū quā VR
non, āquā P || Varro aut. rer. div. lib. XIV fr. p. 220 Bip. (a Merkelio de
obsc. Or. fast. offertur p. CLXXXVIII in fr. 17) || 32 quo] = v: quod
V | etiam undecimo] = &: etiam (et al.) in decimo & '

undecimo mense, Aristotelem auctorem laudat. Sed huius 7
 35 de mense octavo dissensionis causa cognosci potest in libro
 Hippocratis, qui inscriptus est περὶ τροφῆς, ex quo libro
 verba haec sunt: Ἔστιν δὲ καὶ οὐκ ἔστιν τὰ ἑκταμῆνα.
 Id tamen obscure atque praecise et tamquam adverse dictum 8
 Sabinus medicus, qui Hippocratem commodissime commen-
 40 tatus est, verbis his enarravit: Ἔστιν μὲν φαινόμενα ὡς ζῶα
 μετὰ τὴν ἑκπύωσιν· οὐκ ἔστιν δὲ, θνήσκοντα μετὰ
 ταῦτα· καὶ ἔστιν οὖν καὶ οὐκ ἔστιν, φαντασία μὲν
 παραυτίκα ὄντα, δυνάμει δὲ οὐκέτι.

Antiquos autem Romanos Varro dicit non recepisse huius- 9
 45 cernodi quasi monstruosas raritates, sed nono mense aut decimo,

VPB

34 Aristotelem] v. hist. an. VII 4 (problem. ined. II 85 t. IV p. 307
 ed. Did. neque octavi neque undecimi mensis fit mentio) cf. Plin. n. h.
 VII § 38; Cens. de d. n. 7 § 6 sq., quorum alter tacite sequitur Aristotelem,
 alter eum commemorat || (§ 7) 35 octavo mense R || 36 hipocratis VR
 ypoeratis P || Hippocr. π. τροφῆς II p. 23 K; IX p. 114 Littr.; III p. 303
 Erm. οὐκ ἔστι καὶ ἔστι || inscriptus] = s: scriptus s || peri trofes R ||
 ex—ἑκταμῆνα] om. R || 37 ECTINA- rel. Gr. un. lin. spat. vac. rel.
 om. P || ἔστι (et ἔστι) δὲ s part. || τὰ] Vss: om. Vrb. s || τὰ
 ἑκταμῆνα] hoc loco non exstat ap. Hippocratem || ἑκταμῆνα] Vrb. s:
 OKTAMENEΑ Vs ἑκταμῆνα s ἑκταμῆνα s ἑκταμῆνος γένεσις eg., quod
 Hippocrati redditurus erat Muretus VL XV 12; epp. II 4 ἑκταμῆνα h-
 (§ 8) 38 Id tamen] = s: id tum s Id tam e, eg. || et tamquam adverse]
 ECAOtho: tamquam (et tanquam) adverse (adverse R) libri (= s) tam-
 que aduerse (s?) e (tamquam adverse) h- || 39 hipocratem V ypoeratem
 P || 40 verbis his] h: om. R uerbis rel. his uerbis c, eg. || Graeci
 sine nota om. R; ECTI- tum quattuor lin. spat. vac. rel. P: om. s nonnulli.
 qui plerumque Graeca afferunt; ad mg. Deficit quoq; in exemplari s unus
 (Par. 8665) || Galen. comment. ad Hippocr. lib. π. τροφῆς c. 21 t. XV p. 400
 K. Σαβῖνος δὲ φησι ταῦτα φαίνεσθαι μὲν μετὰ τὴν ἑκπύωσιν καὶ οὕτως
 εἶναι ὡς ζῶα· οὐκ εἶναι δὲ ὡς εὐθὺς θνήσκοντα, ὡς ἀφαιεσθαι μὲν οὐ
 περὶ γένεσθαι δὲ. || ἔστι s || 41 ἑκπύωσιν] h coll. Hippocr. l. c.: EKHCWCIN
 V ἑκπύωσιν rel. eg. et ap. G. et ap. Galenum l. l., quod Hippocrati
 illaturus erat Muretus V. L. XV 12 || δὲ] δὲ ὡς e, eg. || ΘNHKONTA
 V || 42 ἔστιν οὖν καὶ οὐκ ἔστιν] V Vrb. ss: οὐκ ἔστιν s ἔστιν οὖν e, eg.
 43 δυνάμει] e. eg.: ΔΙΑΝΜΕΙ V διαμῆναι (= Vrb.) et διαμῆναι s || OYK ETI
 V rel.: οὐκ ἔστι eg. || (§ 9) Varr. ant. rer. div. lib. XIV l. § 6 l. (p.
 220) Bip. cf. Merkelium l. l. p. CLXXXV sq.: k 46 || 45 monstruosas
 Trillerus ap. Falsterum am. ph. III 234, ad quam conl. ineptissimam
 refutandam non opus est afferre. Ann. Marc. XXII 15. 24 ex h. l. hausisse
 'has monstruosas antehac raritates' || ant] oū R

neque praeter hos aliis, partionem mulieris secundum naturam fieri existimasse ideoque eos nomina Fatis tribus fecisse a
 10 pariendo et a nono atque decimo mense. Nam 'Parca', inquit, inmutata una littera, a partu nominata, item 'Nona',
 11 et 'Decima' a partus tempestivi tempore. Caesellius 50 autem Vindex in lectionibus suis antiquis: tria, inquit, nomina Parcarum sunt, 'Nona', 'Decuma', 'Morta', et versum hunc Livii, antiquissimi poetae, ponit ex 'Οδυσσεύς:

Quando dies advéniet, quem profata Mórta est.

Sed homo minime malus Caesellius 'Mortam' quasi nomen 55 accepit, cum accipere quasi Moeram deberet.

12 Praeterea ego de partu humano, praeterquam quae scripta in libris legi, hoc quoque usu venisse Romae comperi: feminam bonis atque honestis moribus, non ambigua pudicitia, in undecimo mense post mariti mortem peperisse factumque esse negotium 60 propter rationem temporis, quasi marito mortuo postea concepisset, quoniam decemviri in decem mensibus gigni hominem, non in undecimo scripsissent; sed divum Hadrianum, causa cognita, decrevisse in undecimo quoque mense partum edi posse; idque ipsum eius rei decretum nos legimus. In eo decreto 65 Hadrianus id statuere se dicit requisitis veterum philosophorum et medicorum sententiis.

VPR

46 .Neque VP || aliis] (ε?) κ: alios VPRs alias e allo Ascensius a.
 1517 || 47 ideoque] ε: ideoque P ideoque Vε || Fatis] = σ:
 parcia e || 48 decimo Vε || (§ 10) parga VPR || inq'd' P || (§ 11)
 50 cesellius VPRs cesellius etc. ε || 51 lectionibus R || inquit] sine
 qd (ne q in ras. pr.) P || 52 decima Rε || Morta] ε: orta VPR inorta
 et mortua ε || 53 Liv. Od. fr. IX p. 6 Günth.; LHaret de Saturn. Lat.
 versu p. 425 || ex 'Οδυσσεύς] om. R || 54 adveniet quem] = ε: advenit
 quae et adveniet ε || profata Morta] ex profatam orta corr. P ||
 mortua V || est? eg., at cf. Hom. Od. II 99 sq.; III 237 sq. etc. (recte
 etiam LHaret de Saturn. Lat. versu p. 331) || 55 cesellius VPRs ||
 mortam] = ε: motam ε || numen P. Thomas rev. de l' instr. publ. en Belg.
 a. 1881 p. 158, at cf. LHaret ibid. p. 218 || 56 Moeram] = ε: meram
 ε || (§ 12) 58 Hb R || 61 mortuo postea] sup. fin. voc. pr. et init. voc.
 all. ras. in R || 62 decem viri VPR || XII tabb. IV fr. 4 p. 126 (cf.
 p. 71) RSch. cf. Vlp. D. XXXVIII 16. 3, 9 et 11 || 63 adrianum PR ||
 64 decrevisse in undecrevisse in undecimo V || 65 legimus in V ||
 66 adrianus PR || (§ 12 sq.) 67 sententiis hodie R ||

Hodie quoque in satura forte M. Varronis legimus, quae 13
 inscribitur Testamentum, verba haec: Si quis mihi filius
 70 unus pluresve in decem mensibus gignantur, ii si
 erunt ὄντοί λύρας, exheredes sunt; quod si quis un-
 decimo mense, κατὰ Ἀριστοτέλην, natus est, Attio
 idem quod Tettio ius esto apud me. Per hoc vetus 14
 proverbium Varro significat, sienti vulgo dici solitum erat de
 75 rebus nihil inter sese distantibus: 'idem Atti, quod Tetti', ita
 pari eodemque iure esse in decem mensibus natos et in undecim.

Quod si ita neque ultra decimum mensem fetura mulierum 15
 protolli potest, quæri oportet, cur Homerus scripserit, Neptunum
 dixisse puellae a se recens compressae:

80 Κατρε γυνή φιλότῃτι· περιπλομένου δ' ἐνιαυτοῦ
 Τέξεις ἀγλαὰ τέκνα, ἐπεὶ οὐκ ἀποφώλις: εὐνα!
 Ἀθανάτων.

VPR

(§ 13) 68 uarroni R || Varr. sat. Testam. π. διαθηκῶν (cf. ARiese
 symb. phil. Bonn. p. 482 sq.) fr. IV p. 229 R.; p. 219 Büch.* || legimus
 V || 70 ples ne P || gignantur] V: gignantur (gingnuntur s unus)
 rell. || ii] VP II. ut vid. R || sief R || 71 Gr. R ||
 λύρας] = ε: ἀρπαῶ VPε || sunt] = ε: sunt VPRε || quis] quis
 in R || 72 κατὰ—me] Gr. R || κατὰ Ἀριστοτέλην] VP Vrb. ε: κατὰ
 (κατ' al.) Ἀριστοτέλη ε || Attio] h cf. § 14 adn.: atcio P accio Vε
 actio ε || 73 Tettio] h cf. § 14 adn.: tetio Vε tecio Pε || (§ 14) Per]
 pī R || 75 inter se nihil distantibus ε || inter sese] sic σ || sese (cf.
 adn. prae.) distantibus] se sed his tandibus V se s; his tā dibus P se
 s; hi tantibus [inter i et t superscr. R || item] P || Atti] VPR:
 acci et aeti s Accii eg. || Tetti] h coll. Non. p. 40, 1 M., ubi offertur
 Varronis satura eodem proverbio inscripta Idem Atti (anti al.; Accii eg.)
 quod (quot et utroque voc. coniuncto atiquod et attiquot al.) Tetti (sic
 libri, ut vid., tantum non omnes, tecti H m. pr. ap. Quich. Titii eg.);
 quamvis enim non ignorem et Accium s. Attium et Titium tanquam fictas
 in iure personas usurpari (sic L. Titius cum L. Valerio componitur V 19, 9,
 cum C. Seio Plut. qu. R. 30; Ictor. II. v. ap. Dirksenium in man. s. utro-
 que voc.), utrumque tamen nomen, quod equidem sciam, non coniungitur;
 cum igitur etiam v. l. ap. G. Tetti nomen magis quam Titi fulciat, illud,
 magis popularem proverbii formam ipsa assonantia, ut nostrates dicunt,
 fieri ratus, praecunte, ut postea vidi, Gerlachio ap. Non., Gellio etiam
 restitui: teti VPR teci et tecii s Titii eg. || (§ 15) Hom. Od. XI 248
 sqq. || 80 sqq. XAI- tum trib. lin. insqq. vac. rel. P; Gr. R || 80 Κατρε

16 Id cum ego ad complures grammaticos attulissem, partim
eorum disputabant, Homeri quoque aetate, sicuti Romuli, annum
fuisse non duodecim mensium, sed decem; alii convenisse Neptuno 85
maiestatique eius dicebant, ut longiori tempore fetus ex eo
17 grandesceret; alii alia quaedam nugalia. Sed Favorinus mihi
ait, περιπλομένου ἐνιαυτοῦ non 'confecto' esse 'anno', sed
'adfecto'.

18 In qua re verbo usus est non vulgariae significationis. 90
19 'Adfecta' enim, sicuti Marcus Cicero et veterum elegantissimi
locuti sunt, ea proprie dicebantur, quae non ad finem ipsum, sed
proxime finem progressa deductave erant. Hoc verbum ad hanc
sententiam Cicero in hac fecit, quam dixit de provinciis
consularibus. 95

20 Hippocrates autem in eo libro, de quo supra scripsi,
cum et numerum dierum, quibus conceptum in utero coagulum
conformatur, et tempus ipsius partionis nono aut decimo mense
definisset neque id tamen semper eadem esse fini dixisset, sed

VPR

γίνε] *Thysius*, *vg. et sic affert Porphy.* ad *Il. X* 252: ΧΑΙΡΕΝΗ V
ΧΕΡΕ ΝΥΝ Vrb., ε unus ex corr. Χαίρε νῦν ε Χαίρε γύναι *Thysii emend.*
alt. cum codd. *Hom.* || ΠΕΡΙΛΟΜΕΝΟΝ V || ΔΕ Vrb. ε || 81 Τέξαις]
= *Aristarch.* et codd. *Hom.* plerique: τέξαι (= *Zenodot.*) et τέξ (= *Porphy.*) *rr. Il. ap. Hom.* || ἀπαι] ε, *Hom.*: ΕΠΙ V Vrb. ε || ἀναισθη-
'αὐτῶς' *ap. Hom.* || (§ 16) 84 disputant R || 86 longiore VRs ||
87 alialia, li priore sup. lin. add., R || (§ 17) 88 ΠΕΡΙΛΟΜ. lin. extr.
vac. rel. P; Gr. R || ΠΕΡΙΛΟΜΕΝΟΝ Vrb. || .Non V || confecto]
e: confectos VPε confectos. R || esse anno] om. R || anno] e: annos
VPε amicos ε || 89 affecto PR: adfectos V affectos ε || (§ 18)
90 sigcat ignis R || (§ 19) 91 adfecto R || M. Rε || elegantis R ||
93 proxime finem progressa] ε: proximi effine progressa V pximyc
(ximy e R pximy e, p iterum sup. lin. add., r) finem progressa PR
proxime (prope al.) fine progresso ε || deducta ueherant V ||
94 Cicero in hac fecit] g: cicero in hoc fecit P cicero in hoc fuit VRs
Ciceronis in oratione fuit e: al. g (praeter em. l.), i || *Cic. de prov. cons.*
or. c. 8, 19; 12, 29 || (§ 20) 96 hypocrates VPR || *Hippocr. π. τρεῖς*
l. ipsa illa verba § 7 allata proxime sequenti; de r. *ap. Hippocr. l. cf.*
Littrei et Ernestsii adn. || 97 numerum] = ε?: numero VPε ||
qcoagulatum R || 99 definisset] = ε: definisset V defuisset ε ||

100 alias ocius fieri, alias serius, hisce ad postremum verbis usus est:
 Γίνεται δὲ ἐν τούτοις καὶ πλείω καὶ ἐλάσσω καὶ ἔλον
 καὶ κατὰ μέρος· οὐ πολλόν δὲ καὶ πλείω πλείω καὶ
 ἐλάσσω ἐλάσσω. Quibus verbis significat, quod aliquando
 ocius fieret, non multo tamen fieri ocius, neque quod serius, multo
 105 serius.

Memini ego Romae accurate hoc atque sollicitè quaesitum, 21
 negotio non rei tunc parvae postulante, an octavo mense infans
 ex utero vivus editus et statim mortuus ius trium liberorum
 supplevisset, cum abortio quibusdam, non partus, videretur mensis
 110 octavi intempestivitas.

Sed quoniam de Homérico annuo partu ac de undecimo 22
 mense diximus, quae cognoveramus, visum est non praetereundum,
 quod in Plinii Secundi libro septimo naturalis historiae
 legimus. Id autem quia extra fidem esse videri potest, verba 23
 115 ipsius Plinii posuimus: Masurius auctor est, L. Papirium
 praetorem, secundo herede lege agente, bonorum
 possessionem contra eum dedisse, cum mater partum
 se tredecim mensibus tulisse diceret, quoniam nullum

VPR

100 alias ocius] ε: alia socius V alia socius (εs ut vid.) P
 olla, socii R [alia R [serius] = ε: setius VP secius ε
 101 sqq. FEINE- sqq. 2 lin. et dim. vac. P; Gr. R [FEINETAI V
 FEINETE Vr. [TOITIC Vr. TOICOF V [ἔλον καὶ] = εs: ἔλου καὶ
 ε ἔλου eg. [102 οὐ πολλόν] Hippocrates: ΟΙΠΟΜΟΝ V εἰπομεν ε καὶ
 εἰπομεν eg. [πλείω πλείων καὶ ἐλάσσω ἐλασσόνων eg. [ΠΑΕΩ ΠΑΕΙΩ
 V: ΠΑΕΩΠΑΕΙΩΝΑ Vr. πλείω πλείονα ε [103 ΕΛΑΘΩ ΕΛΑΘΩΝΑ
 Vr. ἐλάσσω ἐλασσόνα ε [quod] = ε: quo ε [104 serius] ε: sepius
 VPR secius ε [105 serius] ε: sepius VPR secius et retius et sercius
 (ex serius ortum) ε [(§ 21) 106 g R [107 postulant ac noctuae
 mense V [octave R [108 vivus] unius ε [iustrium VR
 109 abortio fui R [(§ 22) 111 annuo] = ε: ex anno corr. R: anno et
 animo et humano ε [undecimo] ex undecimo corr. R [113 secdo
 R [Plin. n. h. VII § 40 [(§ 23) 115 Masurius] = ε cf. IV 1, 21 adn.:
 massurius Pε masirius R mansurius ε [Mas. Sabin. ex inc. libro
 (memorialibus, ut Huschkio videtur adn. 1) fr. 24 p. 127 Huschk. IA⁴
 116 herede] = ε: herode ε [a gente P Agente R [117 pat̄ R
 118 tredecim mensibus] ex tresdecim corr. R [diceret tulisse codd.
 Pliniani

24 certum tempus pariendi statutum ei videretur. In eodem libro Plini Secundi verba haec scripta sunt: Oscitatio in nixu letalis est, sicut sternuisse a coitu abortivum.

XVII.

Id quoque esse a gravissimis viris memoriae mandatum, quod tris libros Plato Philolai Pythagorici et Aristoteles paucos Speusippi philosophi mercati sunt pretiis fidem non capientibus.

- 1 Memoriae mandatum est, Platonem philosophum tenui admodum pecunia familiari fuisse atque eum tamen tris Philolai
2 Pythagorici libros decem milibus denarium mereatum. Id ei pretium donasse quidam scripserunt amicum eius Dionem Syracosium.
- 3 Aristotelem quoque traditum libros paucos Speusippi philosophi post mortem eius emisse talentis Atticis tribus; ea summa fit nummi nostri sestertia duo et septuaginta milia.

VPR

119 statutum] Rps cum Plinii Riccard. al.: statum VPs cum al. codd. Plin. [ei] om. codd. Plin. [videretur] = s: uidetur s (§ 24) In] in VPR [120 plinii Ps] Plin. n. h. VII § 42 [121 in] quidem in Plin. cf. k 19 [sternutasse et renuisse et strenuisse (= ante Beroald.) v. l. ap. Plin. [a coitu] s, Beroaldus cum Plin.: accitu VPR accitus se]

XVII. (lemm.) De lemmatis huius cum cap. preced. coniunctione cf. adn. ad lemm. eius cap.; in uno tamen s num. XVII ipsi lemmatis initio appictus, in alio totum lemma eodem numero insignitum in marg. additum est [2 tris] V: tres [3 filolai VP] Speusippi] Vs: spe usi P psensippi et psensipi etc. s [4 pretiis] s: pēiis Vs preter P [Caput ipsum in VPRs ex meis uno (S. Germ. 643) cum preced. nulla num. nota add. coniunctum; XVII add. r, S. Germ. m. alt. [§ 1) 5 est] = s: om. s [6 tamen] tum s [Philolai] = s: philolai VP philolai R philolay et philosophi s [7 milium] R [mereatum] emisse R [§ 2) ei] = s: enim s [ei pretium ei R] [8 Dionem] = s: dyonem P diogenem s [Syracosium] = s: siracosium R syracusium et syracusanum etc. s [§ 3) 10 libros paucos traditum R] Speusippi] = s: spensyppi P psensippi etc. s [11 atticis P] [12 fit] = s: om. P (s unus, Lincoln. ex adn. i; at in eiusdem coll. eius cod. ms. hoc adnotatum non inveni); num at? cf. V 2, 2 [num P] sestercia VPRs: sextertia et sextercia et sextoria s HS Ald. sestertium i et fort. omnia exempla cummaxime offerenda nota HS non recte explicata oriuntur

Τίμων amarulentus librum maledicentissimum conscripsit, 4
 qui σίλλος inscribitur. In eo libro Platonem philosophum 5
 15 contumeliose appellat, quod impenso pretio librum Pythagoricae
 disciplinae emisset exque eo Timaeum, nobilem illum dialogum,
 concinnasset. Versus super ea re Τίμωνος hi sunt: 6

Καὶ σὺ, Πλάτων, καὶ γάρ σε μαθητείας πόθος ἔσχευ,
 Πολλῶν δ' ἀργυρίων ἐλίγην ἡλλάξας βίβλον,
 20 Ἐνθεν ἀπαρχόμενος τιμαιογράφειν ἐδιδάχθης.

XVIII.

Quid sint 'pedarii' senatores et quam ob causam ita appellati; quamque
 habeant originem verba haec ex edicto tralaticio consulum 'senatores
 quibusque in senatu sententiam dicere licet'.

5 Non pauci sunt, qui opinantur, 'pedarios senatores' appel-
 10 latis, qui sententiam in senatu non verbis dicerent, sed in alienam

VPR

septuaginta millia.] = ε cf. IMGesneri ad Colum. III 3, 13 adn. quemque
 l. Perizonium coll. Varr. de r. r. II 1, 14 et exemplis ab Hultschio Metro-
 log. p. 294, 5 allatis: septuaginta millia V septuaginta millia. ε septua-
 ginta x cf. lib. V l. l. || (§ 4) 13 TEIMΩN PR TEIMON. V || 14 sillos
 Rς σίλλος etc. ε σίλλοι Menagius ad DL III § 9 σίλλων ECAOtho || (§ 5) post
 Platonem philosophum vocc. tenui admodum pecunia (pecunia V) familiari
 fuisse (.R), quae § 1 eadem vocc. sequuntur, male inde repetunt VPRς
 part. (admodum [om. unus] tenui pecunia fuisse ε quem dixeramus
 [om. ε] admodum tenui [tenui admodum Iunt.] pecunia fuisse ε);
 'cancellanda' merito existimavit g || 15 appellat. R || impenso ex sil.
 meo = P: immenso P teste Lambecio || librum] = ε: liber et libros ε ||
 16 exque ettimeū (s ut vid.) P || 17 concinnasset] = ε 'Fulvii cod.' ε:
 continuasset ε || (§ 6) totam om. R || Τίμωνος — ἐδιδάχθης] TEIMON-
 P || Τίμωνος] = ε: TEIMONOC Vς τοῦ Τίμωνος ε cf. adn. sq. ||
 Τίμωνος hi sunt] = ε: τιμώνος ii sunt τιμώνος et Greci .G. hi sunt ε
 singuli || 18—20 (λογιστῆς lib. I) fr. XXVI ap. CWachsmuth de
 Timone Phliasio, Lips. 1859. p. 59 sq., qui ev. vell. auctorum ll. et vv. dd.
 coniecturas offert, quae omnia describere nolui || 18 ΠΛΑΤΩΝ V
 μαθητείας V: μαθητῆν δ ε eg. || ΠΟΘΟ V || ἔσχευ] = ε: ἔχεν ε ||
 19 βίβλον] = ε: βιβλ ε || ΑΡΓΥΡΙΩ V || ἡλλάξας et ἡλλαξας et ἡλαξας ε
 βίβλον] cf. Th. Birt d. antike Buchwesen p. 451, 3: βίβλον ε part. ||
 19 sq. ΒΙΒΛΟΘΕΝ V || 20 Ἐνθεν vell. testes praeter G.: ἐθεν ε cf. adn.
 prace. || ἀπαρχόμενος] ε: ΠΑΡΧΟΜΕΝΟΣ V || τιμαιογράφειν] testes vell.:
 ΓΡΑΦΕΙΝ (s. γράφειν) Vς || ἐδιδάχθης] ε: ΕΔΙΔΑΧΘΗΝ Vς ||

XVIII. (lemm.) Is VP || 2 pediti et peditarii etc. ε || senatores]
 milites ε unus in altero lemm. ipsi huic cap. praefixo || 3 tralaticio V
 tralatitio etc. ε cf. lin. 26 || 4 quibus q V || licet] = ε: licebat ε ||
 12 ipsum caput signant VP || (§ 1) 5 pedas R ||

2 sententiam pedibus irent. Quid igitur? cum senatusconsultum
 per discessionem fiebat, nonne universi senatores sententiam
 3 pedibus ferebant? Atque haec etiam vocabuli istius ratio dicitur,
 quam Gavius Bassus in commentariis suis scriptam reliquit. 10
 4 Senatores enim dicit in veterum aetate, qui curulem magistratum
 gessissent, curru solitos honoris gratia in curiam vehi, in quo
 curru sella esset, super quam considerent, quae ob eam causam
 'curulis' appellaretur; sed eos senatores, qui magistratum curulem
 nondum ceperant, pedibus itavisse in curiam: propterea senatores 15
 5 nondum maioribus honoribus 'pedarios' nominatos. M. autem
 Varro in satira Menippea, quae 'Ἰπποκύων' inscripta est,
 equites quosdam dicit 'pedarios' appellatos, videturque eos
 significare, qui, nondum a censoribus in senatum lecti, senatores
 quidem non erant, sed quia honoribus populi usi erant, in senatum 20
 6 veniebant et sententiae ius habebant. Nam et curulibus magistra-
 tibus functi, si nondum a censoribus in senatum lecti erant,

VPR

(§ 2) 7 Quid) s: Qd Ps || igitur cum VR || 8 .Nonne V ||
 uni spat. ad extr. voc. partem explendam rel. P || sententia R || (§ 3)
 9 aequae in hacque corr. R Atque e || haec] om. R || vocabulis V ||
 10 Gavius] s: G. s. .G. s. .g. s. .c. libri Gavius x || Gar. Bass. comm.
 (de orig. voc. et verb.) fr. 2 Lersch. philol. 1, 618 || commentariis P || (§ 4)
 11 curulem] = s: curulem ps curullē etc. s || 12 agissent al gessissent
 s unus; gererent potius dicendum fuisse censet Niebuhrus RG II° 439, 834 ||
 curru solito ex cursolito corr. R || honoris] = s: honorum s || vehi
 R || 13 supra quam et super qua s || considerent] s: consideret
 VPRs || 14 curulis] s: currulis VPRs currillis s || curulem] = s:
 curulem Ps; om. s || 15 ceperant it V || itavisse] s: ita vis ee V
 ita luisse R intrauisse Ps iteravisse s || in curiam] = s: om. s; (in
 curiam) Io. Schefferus de re vehicul. vet. lib. 1 c. 18 p. 256 ed. Francof.
 a. 1671 in curia s || 16 honoribus] VPRg cf. XIII 15, 4 et a minore
 imperio maius aut maiore collega (?) rogari iure non potest; V 8, 1 sqq.:
 honoribus functos s ty.; si quid addendum est, facilius addetur usos ||
 (§ 5) autem] om. P || 17 Varr. sat. 'Ἰπποκύων' fr. II p. 149 R.; I p.
 185 Büch.² || menippeaque P menyppea que p menippeaq; R ||
 'Ἰπποκύων] s: ἸΠΠΟΚΥΩΝ Vs ἸΠΠΟΚΥΩΝ P ippokyō R || 19 senatores]
 erant (sic) P erant, senatores x || 20 non] om. s part. || usi] = s: usi
 quidem s || 21 sententiae (sententia s) ius] s (unus Vrb. ex corr.) e:
 sententiam (sentenciā P) eius Ps sententia (sentēcia V) eius VR ||
 (§ 6) curulibus] = s: currulibus Ps || 22 functi, si] s: functis VPR
 functi qui s || accensoribus P

senatores non erant et, quia in postremis scripti erant, non rogabantur sententias, sed, quas principes dixerant, in eas discedebant.
 25 Hoc significabat edictum, quo nunc quoque consules, cum senatores in curiam vocant, servandae consuetudinis causa tralatitio
 utuntur. Verba edicti haec sunt: Senatores quibusque in
 8 senatu sententiam dicere licet.

Versum quoque Laberii, in quo id vocabulum positum
 30 est, notari iussimus, quem legimus in mimo, qui Stricturae
 inscriptus est:

†Caput sine lingua pedani sententia est.

Hoc vocabulum a plerisque barbaramente dici animadvertimus. Nam
 10 pro 'pedariis' 'pedaneos' appellant.

VPR

23 quia] = s: qui eg § (§ 7) 25 consules] e: consules que P consules q̄ V consulesq; R consules qui s consules usque t consules [...] que h, et proponerem fere consules praetoresque scripturam per se (v. modo Marquardt RA II 3, 225; Mommsen RStR II 1^a, 122, 1; 123, 2; 223, 2) sane idoneam, ni lemma de solo consulum edicto loqueretur; et potuit que syllaba ex praeced. voc. quoque male repeti cf. modo adn. lin. 23; 33 || tum s fere omnes || 26 consuetudinis R || tralatitio utuntur e: traliticio mutantur VPR tralicias mutantur et tralicio mutabantur s; num fuit tralatitium (nam de tralatitio certe non cogitandum) utuntur? || (§ 8) 28 se natu P || licet] = s: liceret litt. ex voc. praeced. dicere repetitis (cf. adn. lin. 25) Vs || (§ 9) 29 Laberii Stricturarum fr. un. p. 293 R² || quo it V quoniam R || 30 est, (et al.) notari iussimus] s: & notarius simus VPR enotari iussimus g || in mimo] = s: imo R minimo etc. s || qui Stricturae] = s: qs te (i. e. quis tris) ture R || scripturae s Iunt. scriptura Ascens. a. 1517, eg. Th. Bergk ann. phil. 101, 830 scriptor e; 'ariolando praeterea proferri multa possunt e. c. Stricturae Structurae' Ribb. CRF² 293 || 31 inscriptus] = s: scriptus s || 32 — Caput sine lingua pedaria est sententia. Bothius Sine lingua caput pedarii sententia est. Fleckeisenus z. Krit. etc. 23 sq. (Ribb.²) caput sine lingua pedari . . . sententia est. Ribb.¹ p. 250 Caput ut sine lingua (aut Sine lingua caput) pedari nimirum sententiast. Bergkianus l. l. Caput sine lingua . . . sententiast pedari. Büchelerus ap. Ribb.² || caput V || lingua V || pedani] = s; num pedani an pedarii scribere voluerit R, non satis dignosci potest: pedani ferri non posse docent sqq.: pedaria s eg. pedae et pede s || (§ 10) 33 dici dicant; manuerit P || 34 pedariis] num sic an pedanis h. etiam l. incertum in R

XIX.

Qua ratione Gavius Bassus scripserit 'parcum' hominem appellatum et quam esse eius vocabuli causam putarit; et contra, quem in modum quibusque verbis Favorinus hanc traditionem eius eluserit.

- 1 Apud cenam Favorini philosophi cum discubitu fuerat 5
coeptusque erat apponi cibus, servus assistens mensae eius legere
inceptabat aut Graecarum quid litterarum aut nostratum; velut eo
die, quo ego affui, legebatur Gavii Bassi, eruditi viri, liber
2 de origine verborum et vocabulorum. In quo ita scriptum
fuit: 'Parcus' composito vocabulo est dictus, quasi 10
'par arcae', quando sicut in arca omnia reconduntur
eiusque custodia servantur et continentur, ita homo
tenax parvoque contentus omnia custodita et recon-
dita habet sicuti arca. Quam ob causam 'parcus',
quasi 'pararcus' est nominatus. 15

VPR

XIX. (lenm.) IZ sign. VP 2 gavius et gavius etc. P 3 esse] = s: om. s [eius] = s: om. s huius s [putarit] = s: putaverit s [contra] = s: om. s [IH ipsum cap. sign. VP (§ 1) 6 coeptusque] Vs (in V q; in 2—3 litt. ras.): ceptusque PRs ceptusque s [apponi cibus] = s: apponicibus P a potucibus s (Guelf.), unde apponi cum potu cibus λ [msei.] legere, nēptabat R cf. adn. sq. 7 inceptabat] s: temptabat P attemptabat Vs coeptabat g; cum attemptabat ortum esse videatur ex al temptabat in archet. v. l. inceptabat (s. coeptabat) et temptabat affuisse credo (cf. v. l. proximi cap. IV 1, 6, etiam a λ l., ubi coeptant mell., tentant dett. libri); hoc cum minus h. l. conveniat, inceptabat praetuli, quod R (v. adn. praec.) indicare fere videtur; utitur voc. Plautino et Terentiano (heaut. v. 600; 734; Phorm. 629; eun. 1025 P) G. 19, 6; 11, 3; XVII 21, 33 " nostracium P nostratum R 1 ute die R 8 ego affui. P affui ego s [Gavii] = o: gavi et gavi etc. s cf. adn. sq. 9 gavi ibas si R Gav. Bass. (cf. c. 18, 3) fr. 5 Lersch. l. l. p. 619 (§ 1 sq.) 9 vocabulorum in VPR (§ 2) scriptum fuit] in fin. alt., in init. alt. lin. trinarum fere litt. spat. rel. om. P: ita est p 10 est dictus] = s: ē. dictus V est s dictus est e sq. 11 par arcae (arce p al.) ps: pararce (not. aliqua, h ni f., sup. e evanida in P) VP par are R pars arcae s [quando] = sc, cf. Othon. adn.: quoniam ex [archa V 13 et recondita] om. R [et] Vs: ac P 14 num (sicuti arca)? sicut s [archa Vp (Quam—par arcae [sic] est nominatus) Falsterus ap. Kraus. p. 141 15 pararcus] pararce ex parce corr. VB par (pars al.) arcae (et arce) s [nominatus (nuncupatus al.) est s [

Tum Favorinus, ubi haec audivit: 'superstitiose' inquit, 3
 'et nimis moleste atque odiose confabricatus commolitusque magis
 est originem vocabuli Gavius iste Bassus quam enarravit. Nam, 4
 si licet res dicere commenticias, cur non probabilius videatur, ut
 20 accipiamus 'parcum' ob eam causam dictum, quod pecuniam
 consumi atque impendi arceat et prohibeat, quasi 'pecuniarcus'?
 Quin potius', inquit, 'quod simplicius veriusque est, id dicimus? 5
 'Parcus' enim neque ab arca neque ab arcendo, sed ab eo quod
 est 'parum' et 'parvum' denominatus est'.

VPR

(§ 3) 16 hoc sibi audivit s (Guelf.) non improb. λ inqđ P
 17 diose confrabricatus R || 18 Gavius] = s: gabius R gavius etc. s
 quam enarravit] s?e: quem narravit VP q; narravit R quae (que et qui
 al.) enarravit s || (§ 4) 19 commenticias] et commentitias s: commen-
 titicias (commentatitias al.) Vs cōmendaticias (s spscr.) P om̃taticas R ||
 21 ipndiarceat R || arceat et] = p: arce atet P || probet R || (§ 5)
 22 veriusque] = rps: uenusque VP uersusque s || id dicimus] = s:
 om. s || 23 archa V || quod] qui R ||

Agellii | Noctiū Atticas, lib' ·III' · explic. | Incipūt capitla libri q̃rti.
 tum post lemmata Expliciūt capla. | Incip. lib'. ·III' · V Post finem cap.
 pracc. lin. duae vac. rel., deinde lemmatum libri IV index anepigraphus,
 post indicem inc. lib. IV item sine inscr. P; in lin. contin. lib' incip add. r

A. GELLII NOCTIVM ATTICARVM LIBER QVARTVS.

I.

Sermo quidam Favorini philosophi cum grammatico iactantiore factus in Socraticum modum; atque ibi in sermone dictum, quibus verbis 'penus' a. Q. Scaevola definita sit; quodque eadem definitio culpata reprehensaque est.

In vestibulo aedium Palatarum omnium fere ordinum multitudo opperientes salutationem Caesaris constiterant; atque ibi in circulo doctorum hominum, Favorino philosopho praesente, ostentabat quispiam grammaticae rei ditior scholica quaedam nugalia, de generibus et casibus vocabulorum disserens cum arduis superciliis vocisque et voltus gravitate composita, tamquam

VPR

LIB. IV. c. I. (leum.) 2 iactantiore] = p: iactantione P iactancione
V 3 inter sermonem § 5 est] VP: sit § Capp. huius libri
I—IV edidi in ind. schol. Vrat. lib. a. 1868 (hs); de capp. I et IV cf. τ
ad capp. duo Gelliana (L. IV c. I. IV) animadversiones in symbolis
Bethmanno-Holwegio oblatis Berol. 1868 p. 83 sqq. (τ⁴). H. l. ex G. § 2;
17 hausit Non. p. 51, 4 M. v. h. ann. phil. 85, 713; ad § 3 videtur id. p.
214, 16 pertinere cf. l. l. p. 783; de cod. p. 219, 28 cf. ibid. p. 784 et 785
§ 1) 6 omnis § 7 operientes V§ part. 9 ditior] P§ Iunt. cf. Ann.
Marc. XXII 16. 16 Aristarchus grammaticae rei donis (domis Vat. Petr.
doctrinis Gelenius) excellens; Stat. Theb. III 481 ditior ille animi: dicior
VR (cf. adn. sq.) o et ex dicitur corr. § unus doctior § Alil. doctor se
scitior g eruditior τ peritior coll. XVI 10, 3 Büttner-Wobst ann. phil.
121. 182 || dici orscholica V dieio rs cholica R scholica] § et sic
fere VR (cf. adn. prae.): scolica P§ scolastica et stolido etc. §
10 differens V§ unus 11 nultus §: nultib: VP uocib: R

interpres et arbiter Sibyllae oraculorum. Tum aspiciens ad Fa-
vorinum, quamquam ei nondum etiam satis notus esset: 'penus
quoque', inquit 'variis generibus dictum et varie declinatum est,
15 nam et 'hoc penus' et 'haec penus' et 'huius peni' et 'penoris'
veteres dictaverunt; mundum quoque muliebrem Lucilius in 3
saturarum XVI. non virili genere, ut ceteri, sed neutro appella-
vit his verbis:

Legavit quidam uxori mundum omne penumque.

20 Atqui quid mundum, quid non? quis dividet istuc?
atque horum omnium et testimoniis et exemplis constrepebat;
cumque nimis odiose blateraret, intercessit placide Favorinus 4
et 'amabo', inquit, 'magister, quicquid est nomen tibi, abunde
multa docuisti quae quidem ignorabamus et scire haud sane

VPR

(§ 2) 13 etiam nondum § non (om. etiam) § unus 14 declinatum.
nam V 15 et huius peni et penoris] Rp ac penoris ex penitiris corr.
§ unus: et huius peni et penuris VPz et huius penoris et huius peni §
et huius peniris et penitiris etc. § et huius peni et peniris (penoris
Iunt. Ald. peneris x penuris Falsterus ap. Kraus. p. 141 sq.) et penitiris
(penitiris x penuris G. Maunsius ad XXX Ictor. fr. I 216) et penoris c;
excidit fortasse 'et huius penus' ante 'et huius peni', quamvis et Charisius
de 'peni' et 'penoris' tantum formis loquatur: additamento huic certum
accederet testimonium, si ap. Non. 51, 4 'peni penus vel penoris' in codd.
exstaret, at v. ibi editorum adnot. (de Harl. Quicheratii adn. supplet
Onionsii collatio) 16 veteres] om. P (§ 3) Lucil. Sat. lib. XVI fr.
5 M. v. 458 sq. L.; Lucilius lib. XVII: legat (legavit quidam Bentinus)
uxori mundum omne penamque Non. l. c. 17 ut §; R ceteris
VPR 18 verbis] = §: versibus § 19 mundum omnem uxori suae R
penumque. Atqui (atquei Luc. Müller) quid] h: atque penumque quid
Pz atque penum q (que § part.) quid VRs atque penum quid § unus
penumque. Quid eg. penumque. Quod mundum atque penum? c
20 quid non] VRs eg.: quod non P (§?) quid penum? c qui dividet
z nam quis diuidet istuc? c eg. (§ 4) 21 atque] om. § unus
prius et] om. § unus cum strepebat. P contrepebat R 22 blate-
raret] Bentley (r. mus. phil. 35, 633 a. 1880): h: plateret VR placeret
Pz sibi placeret c Favorinus] = r: monstrum quoddam voc. non satis
dihucidum, primoribus fere voc. placide litteris repetitis ortum (placiniarius
?) R 23 amabo] i: ambo VPR amabo ne et an bone § amabo bone
ECAOtho amabo te 2 iam bone c inqđ P quicquid R 25 do-
cusi R

3 postulabamus. Quid enim refert mea eiusque, quicum loquor, 25
quo genere 'penum' dicam aut in quas extremas litteras declinem,
6 si nemo id non nimis barbaramente fecerimus? sed hoc plane indigeo
discere, quid sit 'penus' et qua fini id vocabulum dicatur, ne
rem cotidiani usus, tamquam qui in venalibus Latine loqui
coeptant, alia quam oportet voce appellem'. 30

7 'Quaeris', inquit, 'rem minime obscuram. Quis adeo ignorat,
'penum' esse vinum et triticum et oleum et lentim et fabam
8 atque huiusmodi cetera?' 'Etiamne', inquit Favorinus,
'miliun et panicum et glans et hordeum' 'penus' est? sunt enim

AVPR

25 postulamus & unus (§ 5) Qd P | me P | eiusque] = r:
eius quae PR | 26 dedinem P | 27 nemo] libri, eg.: i. e. neuter cf.
non fructus nemine de duorum filiorum patre in inscr. Gelmensi CIL
VIII 5370; et neuter certe cum plurali coniungitur Plaut. Men. V 2, 35:
(785 R; 775 V, qui ne iter scripsit, cf. Bricii ad Capt. v. 583 adn.) et
sic certe codd. Liv. IX 44, 2: neque nostrum quisquam sensit Pl.
Amph. V 1, 19 (v. 1071 FL), ne uterque cum plur. sat frequenter coniunctum
afferam: modo λ CFW Müller mus. phil. 20, 156 p. 585, 1 | nemo non
id non nimis barbaramente fecerit 86 | fecerimus? P (λ; Müllerus):

fecerim? V fecerim R, quod vix recte fecerimus legit g; possit fere esse
fecerimur, sed nil est nisi fecerim? signo interrogationis (quod cum maxime
eadem forma recurrit lin. 33 ac passim in libris alibi paullo altius sup. ipsam
litt. voc. finalem posito fecerit? & eg. | (§ 6) 28 discere] = σ: addiscere
& | qua fini] g; quo fini ob constantem usum, quem G. quoque sequitur
cf. I 3, 16 (quoque sine ibi s): 30; III 16, 20; XIII 21 9 (Cato VI 3,
29) coll. FNeue Formelohre I 220², servare non ausus sum: quo suui (u
rasura in r fere mut. in P) VPR quo sensu eg. | 29 in venalibus] =
'antiquius ms.' ap. σ: iuvenalibus V iuvenalibus (= 'v. c.' ap. σ) et
iuvenilibus et in uenabulis & in eunabulis Falsterus ap. Kraus. l. c. p.
142 | 30 coeptant] = σ: ce|eptant R tēptant et tentant et tentat & |
(§ 7) 31 inquit] libri: inquit iste c, eg. | ad eo R | 32 penum vinum
esse P | a voc. et lentem h. l. inc. A | lentim] VR (cf. Charis. I p.
101 P. coll. Prisc. VII 64 p. 764 P: CFSchneiderus L. Gr. II 1 201 sq.;
FNeue Formel. I 204²): lentem A ex sil. & lentam P | (§ 7 sq.) 33 cetera
etiam? (= 7^N R) ne (Ne p) PR cetera etiam, ne V | (§ 8) inquit P |
34 Milium VP | panicum et glans] sic ut vid. A. in quo litt. nicum
et voc. glans tegumento absconduntur, tamen ut litt. um et gla vestigia
fere agnosci possint: post gla vero non amplius quam 2 litt. spatium
relinquitur, & | et glandem VPR & in et glandes (ni voluit glans) corr.
& unus, in et glande & alius (et glans) 86 p. 90 sq., 1 | ordeum Vs

35 propemodum haec quoque eiusdemmodi'; cumque ille reticens 9
 haereret: 'nolo', inquit, 'hoc iam labores, an ista, quae dixi,
 'penus' appelletur. Set potesne mihi non speciem aliquam de
 penu dicere, sed definire, genere proposito et differentia adpositis,
 quid sit 'penus'? 'Quod', inquit, 'genus et quas differentias
 40 dicas, non hercle intellego'. 'Rem', inquit Favorinus, 'plane 10
 dictam postulas, quod difficillimum est, dici planius; nam hoc
 quidem pervulgatum est, definitionem omnem ex genere et
 differentia consistere. Sed si me tibi praemandere, quod aiunt, 11
 postulas, faciam sane id quoque honoris tui habendi gratia'.

AVPR

35 prope mundum *R* prope mundum *VP* || eiusdemmodi] *A*: eius-
 modi *VP* huiusmodi *R* huiusmodi $\S$ unus || (§ 9) 36 heberet *R* ||
 an ista quae *A* || ista] *supscr. in R* || 37 penus *VPR* || appelletur]
sic quantum dispicere potui in loco lacero A cf. modo lin. 75 sq. ibique g;
Haasium ad Reisigii schol. adn. 342; Draegerum hist. Synt. 1² 181;
 appellantur *PR* $\S$ appellantur *V* || mi hinc *R* || non] nos *VPR* (*cf.*
ada. praece.) $\S$ unus; *om. A* || 38 diceres *VPR* || proposito] = *A* ||
 different. *s*, ut inter *t* et *s* una tantum littera emanuerit (*secunda voc.*
littera i videtur esse, non e) *A*: differentis et differentiis *VPR* || 39 qui
VPRg || penus] *sic etiam S pergracili add., non penus, ni f., A: poenus*
V || Quod, inquit, genus] *A* (Quod tu, inquit, genus ex ci. *g*): quod
 sint penus *VP* quod sit penus *R* quot sint penus (*penus om. unus: $\S$*
quot (Quod al.) sint penus genera e Quae genera $\times$ || differentias *A* ||
 40 dicas? non *V* || hercle] = *s*: ercle *V* ego et ergo $\S$ singuli ||
 (§ 9 sq.) intelligo rem *R* || (§ 10) inq.] inquit *A* || 41 dictam] *VPR* $\S$;
 dicam *As* || dicam. Postulas $\S$ || postulas] *Asps*: postulans *VPR* ||
 que *A* || quod difficilium est e quod non (*non om. s*) est difficillimum $\times$
 quod difficile non est *g*; *h. l. recte, nisi quod leg. est difficillimum, restituerat*
Lambecius prodr. p. 92 dicam postulas; quae difficillimum est nimis cod.
A obtemperans h || 42 pervulgatum] *A*: pervulgatum $\S$ fer vulgatum
R fenvulgatum *V* fenvulgatum *P* fere vulgatum *p* || (§ 11) 43 si me
 tibi praemandere] *g* (tibi praemandere = *o*): si me tibi praemandu- re
A siste mihi praemandere *P* si tent hi pmandare *V* si temi h7 pmandare
 (*sic, non praemandate*) *R* si item mihi (*s. item michi aut mihi item*)
 praemandare (*praemandare s. primadare s. primam dare*) $\S$ e si id me
 tibi praemandare *IMercerus* si ista mihi praemandare *Salmasius; al.*
praeterea l. λ si idem me tibi praemandare Des. Erasmus adag. II 10, 33
p. 613 sq. ed. Bas. a. 1559: quot A || 44 it *A* || tibi *mg.*
Gryph. a. 1537 || habendi] *g*

- 12 Ac deinde ita exorsus est: 'Si', inquit, 'ego te nunc rogem, 43
ut mihi dicas et quasi circumscribas verbis, cuiusmodi 'homo' sit,
non, opinor, respondeas, hominem esse te atque me. Hoc enim,
quia homo sit ostendere est, non, quid homo sit dicere. Sed si,
inquam, peterem, ut ipsum illud, quod homo est, definire, tum
profecto mihi diceret, hominem esse animal mortale, rationis et 50
scientiae capiens, vel quo alio modo diceret, ut eum a ceteris
omnibus separares. Proinde igitur nunc te rogo, ut, quid sit
13 'penu', dicas, non ut aliquid ex penu nomines'. Tum ille osten-
tator, voce iam molli atque demissa: 'philosophias', inquit, 'ego
non didici neque discere adpetivi et, si ignoro, an hordeum ex 55
'penu' sit aut quibus verbis 'penu' definiatur, non ea re litteras
quoque alias nescio'.
- 14 'Scire', inquit ridens iam Favorinus, 'quid 'penu' sit, non
15 ex nostra magis est philosophia quam ex grammatica tua. Memi-
nisti enim credo, quaeri solitum, quid Vergilius dixerit, penum 60
struere vel longam vel longo ordine; utrumque enim pro-

AVPR

(§ 12) 45 Atq; ita (om. deinde) R e; forsus A est] om. s
part. ne te P 46 ut] A: uti quas A cuiusmodi] A: quid
p vell. quod P homo sit — quid homo sit] lin. 48 (et primis et
extremis his voc. itidem om.) om. A homo] = ep: homin V non P
47 teat teatque V 48 qd P discere A 49 peterem] om. R
illū quod P illutq. A definir t] profecto (litt. es fere dignoscuntur)
A tum — diceret] om. R tum] Vs: tu P 50 animal mortale]
A: mortale animal s unus teste Dr., e mortale 7 R mortale vell.
51 quo A 52 omnibus] libri (λ): animalibus omnibus e ut] As:
uti VPR quid] s quit A: qui VRp qui s (s) P 53 aliquit A
aliquod P homines P (§ 13) 54 iam molli voce R tam s
part. dimissa ut rid. A in qd P 55 nec s dicere VR ad-
discere s part. ordeum VP s ex] om. s 56 penu Rs part.
Non V 57 in alias expl. A § 14: 58 Sci- [re] o add. ut rid. a p.
tum exas.) ū inquit P qd P 59 philosophia magis est R
(§ 15) 60 solitum queri V qd P Verg. Aen. I 703 sq. 61 struere]
codd. Verg.: instruere codd. Gellii, quod eo vitio ortum esse censco, de quo
post alios cgi ad Prise. XII § 17; XVIII § 236; addere poteram 'In specie'
ex Mog. Liv. cod. XXXV 29, 8; 'inspeculum' codd. Lucr. IV 283, ubi
similia eiusdem generis exempla attulit Lachmannus olim a me comm.:
'instimulat' (et instimulat) F Pal. Verg. A. III 576; 'instridentia' P
Georg. III 536; 'istruls' in eodem certe voc. Med. A. XII 796 teste Rib-
beckio cf. prolegg. p. 428: de cod. vitio iterum disputavit Corssenius Z. f.

fecto seīs legi solitum. Set, ut faciam te aequiore animo ut sis, ne illi quidem veteris iuris magistri, qui 'sapientes' appellati sunt, definisse satis recte existimantur, quid sit 'penus'. Nam 17
 65 Quintum Scaevolam ad demonstrandam penum his verbis
 usum audio: 'Penus' est, inquit, quod esculentum aut
 posculentum est, quod ipsius patris familias aut
 matris familias aut liberum patris familias aut fami-
 liae eius, quae circum eos aut liberos eius est et opus
 70 non facit, causa paratum est. * * * ut Mucius ait, 'penus'

AVPR

d. vgl. Sprachsch. XI 342; üb. Ausspr. etc. II 286 sqq.² cf. etiam
 Hauptum ind. I. Berol. aest. 1866 p. 11 (opusc. II 323 sq.) etc. longam]
 sic ex nostris Verg. codd. nullus (in Pal. deficit pars alt. v. 703); testatur
 Char. p. 57 P. cf. Ribbeckii adn. crit. et prolegg. p. 206 longam. uel
 longo ordine utrumque V longo] codd. Verg.; de rell. testibus cf. adn.
 Ribb.] profecto seīs] = p: profectos eis P 62 seīs. V] seīs
 (priorē s. spēr.) legis R] (§ 16) te] om. s 63 veteris] VP s: veteres
 R: practuli illud, quamvis veteris gen. ad proximē sq. voc. iuris adaptatus
 videri possit coll. iuris veteris auctores ap. Mas. Sab. V 19, 14 cf. tamen
 cap. hic proximē insequentis § 2 'iure consulti veteres'; exempla in utram-
 que partem v. ap. Zimmermann G. d. r. Privatr. I 202 sq. magistratus
 s unus] 64 quid] = p: quod P] (§ 17) Coll. D. XXXIII 9, 3 pr. Q.
 Mucii Scaevolae fr. pertinet ad eius lib. II iuris civilis v. RSchneider de
 Ser. Sulpicio Rufo II 8, 1 coll. Maiansio l. c. I 212: atque eo rettulit
 Huschkia fr. I 1A¹ p. 13; libris inc. inseruerot Dirksen Bruchst. etc. p. 47
 65 Quintum] ex qui tum corr. R] ceuolam R] demonstrandam]
 VPR s: demonstrandam et monstrandam et demonstrandum s] penu
 VPR] 66 inquit] om. R: inq̄ P] 67 posculentum] VR 7¹ p. 89 et sic
 Z XVII 11, 2 cf. Corssen üb. Ausspr. etc. II 257: 282²: postulentum P
 poculentum o potulentum c] est, quod] 7² totum h. l. pertractans p.
 86 sqq.: est. Quod libri, vgl. sed quod Huschkia est. Quod enim c
 est et quod (aut quodque) — paratum est. Id, ut Mucius ait, com. h
 familias] ex familiis corr. V: om. c] aut matris familias] add. h
 coll. Sabino D. I. l. pr. 'patris familiae, uxoris, liberorumve eius, vel
 familiae, quae circa eos esse solet' sqq. Huschkia, 7¹ (improb. ASchneidero
 die drei Scaevola Ciceros Monach. 1879 p. 82, 3)] 68 aut liberum (libe-
 rorum s. al. e) patris familias] = s: om. s] aut liberum aut familiae eius
 7 ad D. XXXIII 9, 3 pr. aut liberum eius aut familiae ASchneider l. l.]
 aut familiae eius] h: eius libri, g eiusque familiae c. vgl. 69 quae]
 quam VPR] eos] libri, h: eum c, vgl. (ASchneider)] 70 non] VPR
 (i enim exstat in PR, non eorum) s c: eorum Lambecius l. l. p. 93 (ex
 P sc.), g ex PR sc.)] paratum est. s ut] 7² his similibus verbis
 lacunum explens: Sed improbasse haec Ser. Sulpicium, qui: 'At non omne'.

videri debet. Nam quae ad edendum bibendumque in dies singulos prandii aut cenae causa parantur, 'penus' non sunt; sed ea potius quae huiusce generis longae usionis gratia contrahuntur et reconduntur, ex eo, quod non in promptu est, sed intus et penitus 75
18 habeatur, 'penus' dicta est. Haec ego, inquit, 'cum philo-
sophiae me dedissem, non insuper tamen habui discere; quoniam
civibus Romanis Latine loquentibus rem non suo vocabulo demon-
strare non minus turpe est quam hominem non suo nomine
appellare'.

80

19 Sic Favorinus sermones id genus communes a rebus par-
vis et frigidis abducebat ad ea, quae magis utile esset audire ac
discere, non allata extrinsecus, non per ostentationem, sed indi-
dem nata acceptaque.

20 Praeterea de penu adscribendum hoc etiam putavi, Servium 85
Sulpicium in reprehensis Scaevolae capitibus scripsisse,
Cato Aelio placuisse, non quae esui et potui forent, sed thus

VPR

inquit, 'quod esus potusque causa paratum est: paratum est, ut (Vi VP)
libri; Mommsenium fere sequitur Huschkius, nisi quod Sed partim haec im-
probasse et potusque eorum causa proponit mutius VPR 71 Nam
que p Namq; VPR 72 aut prandii aut s unus 74 usionis] = r:
usq; ionis R ex 7 ex R 75 est] libri, g cf. lin. 37 cum adn.: sint e. eg.
om. 76 habeatur] R: habeantur vell., eg. habetur g est] Rg:
sunt vell., eg. (§ 18) 77 quoniam] quin s 78 rem non suo] e: rem
non VPR om. s: possis etiam rem non vero (aut nativo), cum uero s. uo
ante vocabulo, nativo autem inter n et uo aequae facile exciderit ac suo;
at hoc magis cum insq. quam hominem non suo nomine appellare
congruit] demonstrare V 79 minus] nimis s esse s esset (s?)
e, eg. (§ 19) 81 Sic] = s: sicut et sicuti de. s al. id genus
communes] Mercerus, mg. ed. Tornac.: in genus commune libri in genus
communes x 83 Non allata V (non per ostentationem): per
ostentationem V per ostentationem R id idem et in idem et in id
idem s (§ 20) 85 Propterea R ad scribendum P Servium
Sulpicium (sulpitium R) in reprehensis Scaevolae capitibus] RSchneider
fragm. cert. 1 l. c. II 7 sqq.; Scr. Sulpicii fr. 4 (Scr. Aelii Cati fr. 1)
Huschki. l. l. p. 92 (p. 1) 87 Cato (= con. s) Aelio] i Cato Elio s unus
corr.: sato (= s. c. op. s) aelio VP sato (ex sate corr.) elio R sato aelio (elio
al.) etc. s cato et agellio unus; Sexto (s. Sex.) Aelio Thysius. IPerizonius
animadr. hist. p. 74 Harl. Sex. Caccilio coll. D. XXXIII 9. 3. 9 alt.

quoque et cereos in penu esse, quod esset eius ferme rei causa comparatum. Masurius autem Sabinus in iuris civilis se- 21
cundo etiam quod iumentorum causa apparatus esset, quibus dominus uteretur, penori attributum dicit. Ligna quoque et virgas 22
et carbones, quibus conficeretur penus, quibusdam ait videri esse in penu. Ex his autem, quae promercialia et usuaria isdem in 23
locis essent, esse ea sola penoris putat, quae satis sint usu annuo.

II.

Morbus et vitium quid differat; et quam vim habeant vocabula ista in edicto aedilium; et an eunnebus et steriles mulieres rethiberi possint; diversaeque super ea re sententiae.

5 In edicto aedilium eurulium, qua parte de mancipiis 1
vendundis cautum est. scriptum sic fuit: Titulus singulorum

VPR

Thysii coni., g; cf. Kaemmerer observ. iur. civ. l. Rostoch. 1826 p. 34 sqq.;
RSchneider l. c. II 11 sqq.; Sanio z. Gesch. d. r. Rechtsesch. p. 21 sq.;
27 sq.; equidem cum iis, quos affert Sanio l. c. p. 27 n. 29, Dig. l. c.
Sextus autem Aelius emendandum esse censeo: ad interpretationis partem
in triperlitis Aelii h. l. rettulit RSchoell leg. XII tabb. rell. p. 25; cf. omnino
7 92 sqq. ceni P [tus R [83 et cereos] ex etereos corr. R
quod esset eius] P: quod (quid unus) esset (esse unus) non eius V
quod non esset eius R; quodque esset eius Beroaldus, rg. [ferme rei]
tuctur § 17: familiae Herm. Canngieter obs. 1 2 p. 11: 7 (§ 21)
89 Masurius] VRs cf. Olahn adu. crit. ad Pers. sat. V 90 cum add. p.
402 coll. Kaemmerero l. l. p. 36, 5; Osanno ad Pomp. de O. I. § 47 (§ 48
M.) p. 97 sq., ubi Masurius bis ex Flor. 7: massurius P; Sabinus]
m. pr. sup. lin. V [Mas. Sab. de iur. civ. fr. 1 p. 123 Huschk. IA¹
90 causa apparatus] f. causa paratum = (non recte ad causa comparatum
lin. 89 relatum video) [§ 22) 91 Ligna] (§ 2) e: Signa VPRs
92 quibusdam] recte: refert enim Ulpianus (l. c. § 9) aliter visum fuisse
Seneculae et Ofilio. c: quibus R [93 penū R [§ 23) iis s part.
promerat alitius varia et sim. s [91 essent, esse] 7: esse VPRs part.
essent se [sola esse penoris e [satis] = 7: om. s

II. (lemm.) 2 qd P [differant s [3 au] s e rg., qua part. con-
stanter in lemm. ulitur Gellius cf. XV 3. qui locus huic simillimus est:
I 22; VI 7; VII 15; XIII 3; 29; XIV 3; 8; XVI 7; (XIX 8); om. P;
ne V (sequitur litt. e) anne h [redhiberi et rediberi s et sic per totum h. cap.
passim [§ 1) 5 litt. initialis I deest in P [edicto R [edilium ex
edilium corr. R [eurilium V [6 titulus] h [proxime praecedit scriptum,
sequitur scriptus): titulus scriptorum VPRi titulus servorum s e

scriptus sit curato ita, ut intellegi recte possit, quid morbi vitiiue cuique sit, quis fugitivus errove sit noxave solutus non sit.

- 2 Propterea quacasserunt iureconsulti veteres, quod man-
cipium 'morbosum' quodve 'vitosum' recte diceretur quantumque
3 'morbus' a 'vitio' differret. Caelius Sabinus in libro, quem
de edicto aedilium curulium composuit, Labeonem refert,
quid esset 'morbus', hisce verbis definisse: Morbus est habi-
tus cuiusque corporis contra naturam, qui usum eius
4 facit deteriore. Sed 'morbum' alias in toto corpore accidere
dicit, alias in parte corporis; totius corporis 'morbum' esse,
veluti sit phthisis aut febris, partis autem, veluti sit caecitas aut
5 pedis debilitas. Balbus autem, inquit, et atypus vitiosi
magis quam morbosus sunt, et equus mordax aut cal-
6 citro vitiosus, non morbosus est. Sed cui morbus est,
idem etiam vitiosus est. Neque id tamen contra fit; po-
test enim qui vitiosus est non morbosus esse. Quam-

VPR

7 scriptus] = s: ut scriptus e (at cf. Coel. Antip. X 24, 6; CFW Müller krit. Bem. z. lat. Prosaikern p. 12) utel scriptus eg. [sit] sic s
curanto Guil. Ranchinus V. L. I 4 [intellige te possit V 8 erronee
P tyronis s part. (§ 2) 10 quid s 11 quidue s 12 quod recte R
12 differret] = s: differet VP differt s (§ 3: Caelius] P s: celius
VR s 13 curillum VP Coel. Sab. ad edict. aed. cur. fr. 1 Huschk.
I. 1^a p. 144 [Labeonem refert] om. R 14 hisce verbis ubi P
Antistii Labeonis fr. inc. 27 Huschk. l. l. p. 114, cui et h. l. et § 7—10
(fr. 28) et § 12 (fr. 29) 'ex libris Labeonis ad ed. aed. cur. scriptis videntur
petita esse, quorum alias memoria non extat'; RSchoell contra leg. XII
tabb. vell. p. 34. 2 hanc morbi definitionem ad legem XII tabb. I 3 'si
morbus acritasve vitium esset' etc. (v. XX 1, 25) s. II 2 'morbus sentiens'
etc. (v. XX 1, 27) pertinere posse censet; at certe Labeonis fragmenta per
hoc cap. sparsa omnia eodem pertinent [est] = p in ras.: et V et sic
fort. ante ras. P 15 huiusque R: 'malum quisque' Huschk. (§ 4)
18 sit] om. s: est et sicut s; si sit e. etsi dubitanter [phthisis, i
sup. lin. adl. p phthisis VPR thisis etc. s phlebris R sit] = s:
om. s: si sit e, ut supra 19 pedi R (§ 5) inquit] = p: inquit
(eo?) P [atypus] Ald. cf. Merc. ad Non. p. 440, 33: atyphus VP
atiphus R 20 sunt quam morbosus R 21 cui morbus] fort. qui
morbosus Thys. 22 idem] is et id s [est] om. P post vitiosus
est sqq. — vitiosus est in my. add. v [sit] sit P 23 enim] om. s

obrem, cum de homine morboſo agetur, aequē, inquit,
ita dicitur: 'quanto ob id vitium minoris erit'.

De eunūcho quidem quaesitum est, an contra edictum aedilium
videretur venundatus, si ignorasset emptor, eum eunuchum esse.
Labeonem respondiſſe aiunt, rethiberi poſſe quaſi morboſum;
ſues etiam feminae ſi ſterilae eſſent et venum iſſent, ex edicto
aedilium poſſe agi Labeonem ſcripiſſe. De ſterila autem
muliere, ſi nativa ſterilitate ſit, Trebatium contra Labeonem
reſponſiſſe dicunt. Nam cum rethiberi eam Labeo quaſi minus
ſanam putaſſet, negaſſe aiunt Trebatium ex edicto agi poſſe,
ſi ea mulier a principio genitali ſterilitate eſſet. At ſi valetudo
eius offendiſſet exque ea vitium factum eſſet, ut concipere fetus
non poſſet, tum ſanam non videri et eſſe in cauſa rethibitionis.

VPR

24 agetur] = σ 'tres membr.' (i. e. PR cum tertio; is certe non Linc.,
ex quo agetur exſcripſit i) ap. g; & unus ex Dress. ſil.?: agetur &
aeque] Huſchkius l. c., idemque et τ invenit et p 585, 1: neque libri (et
ſic Linc. atque certe etiam membranae illae tertiae ap. g, qui huius voc.
incertus fuiſſe videtur); nequaquam e (nequam Iunt.); aeque tm (quod
tamen interpretatur; debebat tñ) Huſchkius in adn. || 25 dicitur] VPR
membranae illae ap. g (& duo ex Dr. ſil.?): diceretur & || quanto] & (part.
ex ſil. Dr.) e: quando VPRs quanti x || (§ 6) 26 eunūq R ||
27 ignoraret R || eum] fort. ſervum e || eunuchum R || (§ 7 ſqq.)
Ant. Lab. fr. inc. 28 p. 114 Huſchk. cf. adn. § 3 || (§ 8) 29 etiam] = σ:
autem & || feminae] Huſchkius: feminas || ſterilae] = σ ūlenque fere
ſe. ſterilo VPRs unus, cf. § ſq. lin. 30; XVII 21, 44; P. p. 316 M.
'ſterilam ſterilem'. unde reintegratur lemm. Feſt. p. 317 ſte[r]ilam
mulierem]; Lucr. II 845 L.: ſteriles p̄s || venum iſſent] meminiſſent
P || (§ 9) 30 ſterila] V̄s cf. lin. 29 adn.: ſterili P̄s terili R || 31 ſit]
om. P || trebatium VR || C. Trebatii Teſtae fr. 10 'ex libris de iure
civili vel aliunde' Huſchkius l. l. p. 101 || (§ 10) 33 ſanam putaſſet
(neceſſe add. x rg.); non oportere (haec verba om. Fulv. cod.) aiunt Tre-
batium ex (ei x rg.) edicto appoſuiſſe: ſi e ſanam putaſſet, neceſſe autem
neceſſe aiunt Aſcens. a. 1517) Trebatium ex edicto appoſuiſſe, ſi Iunt. ||
ſanam putaſſet, neceſſe aiunt & || putaſſet] = P ex ſil. meo: putaſſe
P teſte i || negaſſe aiunt] i: neceſſe (. neceſſe V) aiunt VP neceſſe
autem & neceſſe eſſet R negaviſſe g || trebatium cōtra labeonem ex V ||
agi poſſe. ſi] g: apoſſeſi V apoſſe: ſi (s) P apoſ] ſi R apoſſe[ſi] σ
appoſuiſſe ſi & || 34 genitali] = σ: in genitali & || ad R ||
35 oſtendiſſet P || 36 poſt rethibitōe V]ionis non diſtingunt VPR ||

- 11 De myope quoque, qui 'lascitiosus' Latine appellatur, dissensum
est; alii enim rethiberi omnimodo debere, alii contra, nisi id
12 vitium morbo contractum esset. Eum vero, cui dens deesset,
Servius rethiberi posse respondit, Labeo in causa esse ret- 40
hibendi negavit: nam et magna, inquit, pars dente aliquo
carent, neque eo magis plerique homines morbo-
si sunt, et absurdum admodum est dicere, non sanos
nasci homines, quoniam cum infantibus non simul
dentes gignuntur. 45
- 13 Non praetereundum est, id quoque in libris veterum
iurisperitorum scriptum esse, 'morbum' et 'vitium' distare,
quod 'vitium' perpetuum, 'morbus' cum accessu decessuque sit.
14 Sed hoc si ita est, neque caecus neque emuchus morbosus est
contra Labeonis, quam supra dixi, sententiam. 50
- 15 Verba Masuri Sabini apposui ex libro iuris civilis
secundo: Furiosus mutusve cuive quod membrum lacer-

VPR

(§ 11) 37 De myope] Beroaldus: enim ope VP demum (et demum)
ope R_s. Demum ope & unus πρὸς νότον (debebat aut νοτὸς aut νότον
atque tum edentulis) i. de edentulo & unus in mg. et sim. in verb. ord.
rec. e [appellatur] libri, g: appellatur et πρὸς νότον Beroaldo fere
praecunte Ald. vg. [38 enim] = P: eum P teste i [rethiberi R
nisi—Eum] om. R. in mg. add. r. tamen ut paginis postea circumcisis in
duar. lin. principio litt. nisi et tra perierint [§ 12] 39 Eum] c: Cum
libri [cui dens] R_s: euicens P_s [cui dense esset V [deesset]
P_s: de esset R deceret et diceret & [40 n servus R servus r_s
Ser. Sulpicii Rufi ex inc. libris fr. 17 p. 94 Huschk.⁴ cf. RSchneider de
Ser. Sulp. R. I 56 sq.; 94 [rediberi R [Labeonis fr. inc. 29 p. 114
Huschk.⁴ cf. adu. ad § 3 [42 post homines haec ex proxime sqq. ordine
immutato petita qm̄ ē infantib; admodū ē dicere n̄ sanos nasci hoīes
add., sed lin. traducta del. R [morbisi R pr. [§ 13] exscripsit fere
Non. p. 440, 32 M. 'morbum a vitio prudentia veterum sic voluit separari,
ut sit morbus cum accessu utique aut temporis aut contagii, vitium
perpetua atque insanabilis atque irrevocabilis causa' (cf. h. am. ph. 83.
770) [48 decessuque] = c: decessuque & [§ 14] 49 hoc] om. & unus
morbus & [est. Contra VPR_s unus [50 supra] § 3 [§ 14 sq.)
sententiam verba P [§ 15] 51 masui P massuri et masurii et
massurii & [Mas. Sab. de iur. cir. fr. 5 p. 124 Huschk.⁴ 52 mutus.
uetuiue R [cuive (:cui ne unus) quod & part.

rum laesumve est aut obest, quo ipse minus aptus sit,
morbosi sunt. Qui natura longe minus videt tam sanus
55 est quam qui tardius currit.

III.

Quod nullae fuerunt rei uxoriae actiones in urbe Roma ante Carvillianum
divortium; atque inibi, quid sit proprie 'paelex' quoque eius voca-
bali ratio sit.

5 Memoriae traditum est, quingentis fere annis post Romam
conditam nullas rei uxoriae neque actiones neque cautiones in urbe
Roma aut in Latio fuisse, quoniam profecto nihil desiderabantur
nullis etiam tunc matrimoniis divertentibus. Servius quoque Sul- 2
picus in libro, quem composuit de dotibus, tum primum
10 cautiones rei uxoriae necessarias esse visas scripsit, cum Spurius
Carvilius, cui Ruga cognomentum fuit, vir nobilis, divortium cum
uxore fecit, quia liberi ex ea corporis vitio non gignerentur, anno
urbis conditae quingentesimo vicesimo tertio M. Atilio, P. Valerio

VPR

53 laesum(lesum al.)que s part. aut] et e quod R ipsi
VPR 54 Qui] = p: Cui VPR natura longe minus] = c: natura
longe et non longe (minus om.) s

III. (lamm.) 2 romana s 3 qd P paelex] V: pelex P; unus
pr. pellex s queq V eis VP (§ 1) 5 quingentis plus fere annis
aut coll. Tertull. apolog. 6 (add. de monogam. 9) sexcentis fere annis Lam-
becius prodr. p. 93 sqq. 7 Roma] PV: romana R; lacio V
quoniam] = s: quia s desiderabantur] s part. ex sil. Dr., c: desi-
derabatur VPR 8 etiam ne R divertantibus R (§ 2) Ser.
Sulpicii de dotibus lib. fr. 1 p. 91 Hueschke. 9 quem] ex quemquam
corr. R 10 visas scripsit] = p: niascripsit R nis ascripsit V
purius R 12 ea. R gignerentur. Anno VP; part. 13 quin-
gentesimo vicesimo tertio] DXXVII s unus (Guelf.), Lambecius prodr. p.
93 sqq. prob. fere Ritschelio parerg. I 70 tercio VPR M. Atilio
(attilio al.) P. Valerio consulibus (consul s unus) se: m. atilio p. ualerio
consule VPR; (M. Valerio P. Atilio consulibus), ni antea DXXVII scribas.
Ritschelius l. l. cf. p. 68 sqq., cum hi a. u. 527 cons. ad annum 523 modo
allatum non pertineant; contra scripturam a libris propagatam aliis argu-
mentis tuentur alii: oculorum errore G. in alienos cons. incidisse censet
CFHermann mus. ph. II 574; multo probabilius ex variarum computatio-
num chronologicarum a G. adhibitarum (ipsam hanc rem anno DXIX assignat
XVII 21, 44) usu praecunte aliquatenus Berchemio de Naevii vita et scriptis
p. 7 sqq. numerorum hanc discrepantiam explicare studet MVoigt die lex
Macrin de dote (Vimar. 1866) adn. 64

consulibus. Atque is Carvilius traditur uxorem, quam dimisit, egregie dilexisse carissimamque morum eius gratia habuisse, set 15 iurisiurandi religionem animo atque amoris praeveruisse, quod iurare a censoribus coactus erat, uxorem se liberum quaerendum gratia habiturum.

3 'Paelicem' autem appellatam probrosamque habitam quae iuncta consuetaque esset cum eo, in cuius manu mancipioque alia matri-20 monii causa foret, hac antiquissima lege ostenditur, quam Numae regis fuisse acceperimus: Paelex aedem Iunonis ne tangito; si tangit, Iunoni crinibus demissis agnum feminam caedito.

'Paelex' autem quasi $\pi\alpha\lambda\lambda\alpha\chi\epsilon$, id est quasi $\pi\alpha\lambda\lambda\alpha\chi\iota\varsigma$. Ut 25 pleraque alia, ita hoc quoque vocabulum de Graeco flexum est.

VPR

14 .Atque] atque VP || 15 $\overline{c}\overline{g},c$ R || carissimaque VPR ||
gracia V gratiam CColerus *parerg.* c. XX p. 70 || sed x: et libri ('et'
s unus) || 16 *atque P || 17 liberorum s || querundum V: $\overline{q}\overline{r}\overline{u}\overline{d}$
R quaerendum P quaerundorum c quaerendorum s || 18 habiturum
(. om.) V s unus || (§ 3) 19 Paelicem] sic V in lemm. ac sic certe
Verrius, si ex Pauli lemm. s. r. paelices (sic, r. CHalm emend. Valer. p. 6)
p. 222 M. coni. capere licet: pelicem VPR pellicem s || autem]
atque s; om. s unus || probrosamque] s: probrosamque VPR probrosam
et probrosam atque s singuli || 20 ee VP || .In V || manu] = p:
manum VP s part. || Leg. Num. fr. 8 Dirksen *Versuche etc.* p. 328 uq.;
MVoigt *ib.* d. *leges regiae* I § 2, 4 p. 8 (comm. soc. sc. Sax. cl. ph. hist.
7, 562) || 22 Paelex] V in lemm.: pellex VPR pellex s; codd. Pauli l. l. ||
aedem] R s — edem VP s: aram Paulus; 'asas' in Varr. ant. div. lib. V
fr. ap. Macr. sat. III 2, 8 [Serr. ad A IV 219, cf. etiam Quint. I 4, 13
a Sarpio corr., quem affert Ecksteinus ad Front. p. 213, a Nab.] ad h. l.
spectare censet COMüller kl. Schr. I 381 || 23 si tanget Paulus ||
dimissis codd. Pauli plerique || agnum] — Berl. et Lips. Pauli: agnam
rell. Pauli codd. ex sil. || feminam] om. Berl. et Lips. Pauli || 24 cre-
dito s || 25 Paelex—est] lin. 26 om. R; descripsit Non. s. r. f. peliceos (pellices
et pellicis eg.; paelicis Halmsius) p. 6, 20 M. cf. h. ann. ph. 85, 716;
PSchmidt de Non. Marc. auct. gramm. p. 8 sq. (dubitat ASchothmüller
Symb. Ph. Bonn. p. 826 n.) || Paelex] V lemm., Halmsius l. c.: Pelex
VP Pellex s || $\pi\alpha\lambda\lambda\alpha\chi\epsilon$] V s et sic Merc. ap. Non. l. c.: $\pi\alpha\lambda\lambda\alpha\chi\epsilon$ P $\pi\alpha\lambda\lambda\alpha\chi\iota\varsigma$
s unus pallas Halmsius l. c. et sic et pellex et pelles codd. Non. ||
 $\pi\alpha\lambda\lambda\alpha\chi\iota\varsigma$] sic etiam Merc. et Halm. ap. Non. — pallacis (pellacis Harl.)
codd. Non.; quam $\pi\alpha\lambda\lambda\alpha\chi\iota\varsigma$ Graeci vocant Gran. Flacc. D. L 16, 144 ||

IV.

Quid Servius Sulpicius in libro, qui est de dotibus, scripserit de iure
atque more veterum sponsaliorum.

Sponsalia in ea parte Italiae, quae Latium appellatur, hoc
more atque iure solita fieri, scripsit Servius Sulpicius in
libro, quem scripsit de dotibus: Qui uxorem, inquit, 2
ducturus erat, ab eo, unde ducenda erat, stipulabatur,
eam in matrimonium † ducturum iri. Cui ducturus erat,
itidem spondebat. Is contractus stipulationum spon-
sionumque dicebatur 'sponsalia'. Tunc quae promissa
erat 'sponsa' appellabatur, qui spoponderat ducturum
'sponsus'. Sed si post eas stipulationis uxor non da-

VPR

IV. Cf. τ^b p. 97 sqq. | (lemm.) 2 Quod P || (§1) 4 quod mg. cod. Thys. |
Ser. Sulp. de dot. fr. 2 p. 91 Huschk.⁴ || 6 inscripsit Huschkius Z. f. g.
Rte. 10, 316; IA. l. c. || Iotibus (sic) R || (§2) 8 eum R || eum
in matrimonium daturum; ipsi (vel ipse ei) qui daturus erat spondebat
ducturum. Huschkius Z. l. c. p. 318 (ducturum id. proposuerat Anal. litt.
p. 130) || ducturum iri. Cui ducturus (ducturum iri cui ducturus σ) erat
itidem spondebat VPRs; ductum iri cui ducturus (et ducturum iri qui
ducturus et ductum iri cui ducturus et ductum iri qui ducturus etc.)
itidem spondebat σ ductum iri. qui daturus erat, itidem spondebat da-
turum. ex (Ev. Otto de vita Ser. Sulp. Ruf. Trai. ad Rh. 1737 p. 98 sqq.)
ductum iri, qui daturus erat, itidem spondebat. Iunt. ductum iri; cui
daturus erat idem spondebat, g et spondebat, ductum iri, qui daturus
erat, itidem spondebat. 'aliquando, iuvenili ausu' Ev. Otto l. c. p. 99
datum iri; qui daturus erat itidem spondebat. ECA Otto; c datum iri; cui
daturus erat, itidem spondebat ducturum CLachmann nov. mus. Rhen. 6,
1839, p. 114 = opusc. II 170; daturum; ductum iri, qui ducturus erat,
itidem spondebat *h* prob. olim Huschkeio datum iri; qui daturus erat, id
eidem spondebat. Item qui uxorem daturus erat, ab eo cui eam daturus
erat, stipulabatur eam in matrimonium ductum iri; qui ducturus erat,
id eidem spondebat τ^b (Huschkius IA.⁴) || 9 sponsionumque dicebatur
om. P; sponsionum dicebatur σ unus || 10 Tunc quae (que al.) VPRs;
Tum quae e Neq; R item quae Huschkius l. l. || 11 qui spoponderat
 σ (et sic VPR fin. 18); qui sponderat VP (sponderat = σ) cf. quae offert
FXue Formelchre d. lat. Spr. II² 466 coll. sponsis = spoponderis in
precat. augur. ap. Fest. s. v. bene sponsis p. 351 M. quis pondera R
12 post ea R postea VPRs part. || stipulationis PR: stipulationis V
stipulationes σ stipulationes sponsionesque g, at cf. Huschkius Z. l. l.
p. 318 sq.

batur aut non ducebatur, qui stipulabatur, ex sponsu agebat. Indices cognoscebant. Index quamobrem data acceptave non esset uxor, quaerebat. Si nihil is iustae causae videbatur, item pecunia aestimabat, quantique interfuerat eam uxorem accipi aut dari, eum, qui sponderat, ei, qui stipulatus erat, condemnabat.

3 Hoc ius sponsaliorum observatum dicit Servius ad id tem-
4 pus, quo civitas universo Latio lege Iulia data est. Haece eadem 20
Neratius scripsit in libro, quem de nuptiis composuit.

V.

Historia narrata de peridia aruspicum Etruscorum; quodque ob eam rem
versus hic a pueris Romae urbe tota cantatus est 'Malum consilium
consultori pessimum est'.

1 Statua Romae in comitio posita Horatii Coelitis, fortissimi 5

VPR

13 stipulabatur] stipulatus fuerat aut qui sponderat g. stipulabatur
aut qui sponderat (sic) Ed. Osenbrüggenus act. ant. a. 1838 p. 303, at
cf. Huschkius l. l. p. 319 'malim stipulatus erat' Huschkius IA⁴ ex
ponso R 14 agebat] 'vel agebant' g || (indices cognoscebant)
speciosissime ⁴, qui adversus Huschkius Z. l. l. p. 319 disputat, cf. tamen
eundem IA⁴ l. l. adn. 4 15 esset] VP⁵; fuisset R⁵ 16 videbantur
VP⁵ 17 dari aut accipi Huschkius IA 18 sponderat] VPR⁵:
sponderat s cf. lin. 11 ei, qui] e; Huschkius Z. p. 319 et IA.: ⁴:
qui libri, quod non mutassem coll. quae de pronom. demonstrativi praesertim
dativo om. disputata sunt et a GTAKrügero Untersuchungen etc. III
196 sqq. n.^o et a me ipso h. 26 sq. cf. h. 55 sq. coll. adn. III l. 13, cum
ne a publicis quidem monumentis hunc usum alienum esse viderem (cf.
CIL I n. 196 - S. C. de Bacchan. - lin. 2 ibique p. 41, qui offert formulam
satis frequentem eiusque pecuniae quei volet petitio esto: r. tab. Heracl.
ibid. n. 206 lin. 19; 97; 107; 125; 140 sq. et de lege col. Jul. Genet. z
eph. ep. II 121; III 97), nisi h. l. pronom. demonstrativo om. cum con-
cinnitas tum perspicuitas orationis nimis deleri videretur; aut qui e quive
g (§ 3) 19 Hoc ius] ps; oecius spat. 3-4 litt. vac. preced. V octius
lin. initio, tamen ut in lin. prace. sine unam certe litt. crasam esse non plane
neges, P Doctius R 20 universa VR⁵ part. ni uersa P (§ 4)
21 Neratius] (§ unus) Beroaldus: Neracius s unus ex corr. (Neareus id.
pr.) neratius P⁵ neracius VR⁵ Horatius e

V. (lemm.) 2 Historia narrat et Historia narrans et Historiam narrat s
narrat ade V || Etruscorum] s; & ruscorum VP & truscorum e et rusti-
corum s quodque] ex quoque corr. V || 4 est] = s; om. s cf. lin. 19

(§ 1) 5 gmitio R comicio V Horatii] (sic) oratii P⁵ oracii s oratio
VR : eloditis P

viri, de caelo tacta est. Ob id fulgur piaculis luendum aruspices 2
ex Etruria acciti inimico atque hostili in populum Romanum
animo instituerant, eam rem contrariis religionibus procurare;
atque illam statuam suaserunt in inferiorem locum perperam 3
10 transponi, quem sol oppositu circum undique altorum aedium
numquam illustraret. Quod cum ita fieri persuasissent, delati ad 4
populum proditique sunt et, cum de perfidia confessi essent, ne-
cati sunt, constititque, eam statuam, proinde ut verae rationes
post compertae monebant, in locum editum subducendam atque
15 ita in area Volcani sublimiore loco statuendam; ex quo res bene
et prospere populo Romano cessit. Tum igitur, quod in Etruscos 5
aruspices male consulenti animadversum vindicatumque fuerat,
versus hic scite factus cantatusque esse a pueris urbe tota fertur:
Malum consilium cōsultori pōssimum est.

VPR

(§ 2) 6 obit R || haruspices R || aruspice sex & ruria V
aruspices ex curia (etruria afr in mg.) v || 7 Etruria] spat. vac. rel. om.
P || hostili V || 8 contrariis religionibus] &: contrariis regionibus &
contractis regionibus VP; contra] regionibus R; num contractatis reli-
gionibus? contractatam filiarum pudicitiam ulcisci dicit Tac. ann. XIV, 35
(cf. III 12) atque usurpantur de religionibus ea verba, quae proprie ad
laesam pudicitiam referuntur, ut pollui (Cic. de dom. § 125) et violari (id.
in Verr. II IV § 78 || (§ 3) 9 statuam] = r: stiliam V tuam R ||
persuaserunt & part. || 10 oppositu V opisitu R || circum montis
aliarumque P circum Monetae aliarumque & || altorum] OJahn phil.
28, 8 (tum II Cornuissen Mnemos. n. s. 3, 70); aliarum libri || (§ 4)
12 proditque coni. Büttner-Wobst || confesserent & confesserant R ||
15 vulcani P; || sublimiori R; || ex quo res] P: ex q̄ res R ex q̄res
V ex qua res & ex quo res c || 16 et] = P (unde ac profertur) || po-
pulo Romano] sic recte P. R. s. p. R. in VPR; interpretati sunt cλ:
reipublicae populi Romani inde exculpserunt i rei p. & || cesserat negle-
genter offerri videtur ex & || (§ 5) atruscos (s in ras., m. pr. ut vid.) P ||
17 haruspices VPR || animadversum vindicatumque] or: anim vindic-
atumque VR vindicatum P || 19 Idem versus offertur a Varr. de r. r.
III 2, 1; respici a Sall. in or. I Philippi (hist. I 51, 56 ed. min., Kr. 48
D.) animadvertit RKlotz ann. ph. suppl. 15, 1849, p. 363; olim inter
Publii Syri sententias relatus (v. 445 Both.) post varias vicissitudines
nunc in appendice sententiarum collocatus est v. 179 CRF p. 380 (cf. p.
XLVIII) R; || est (esse, or. scil. indir., ante PVictorium) pessimum
Varro L. l. pessimum (om. est) & part., Hofmannus-Prellkamp Hor. sat.
p. 94

6 Ea historia de aruspiciibus ac de versu isto senario scripta²⁰
est in annalibus maximis, libro undecimo, et in Verri
7 Flacci libro primo rerum memoria dignarum. Videtur
autem versus hic de Graeco illo Hesiodi versu expressus:

Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλευσάντι κακίστη.

VI.

Verba veteris senatusconsulti, quo decretum est hostiis maioribus expian-
dum, quod in sacrario hastae Martiae movissent; atque ibi enarra-
tum, quid sint 'hostiae succidaneae', quid item 'porca praecedanea'; et
quod Capito Ateius ferias quasdam 'praecedaneas' appellavit.

1 Vt 'terram movisse' nuntiari solet eaque res procuratur, ita
in veteribus memoriis scriptum legimus, nuntiatum esse
2 senatui, in sacrario in regia 'hastas Martias movisse'. Eius rei
causa senatusconsultum factum est M. Antonio A. Postumio coss.,
eiusque exemplum hoc est: Quod C. Iulius, L. filius, pon-
tifex nuntiavit, in sacrario in regia hastas Martias
movisse, de ea re ita censuerunt, uti M. Antonius con-
sul hostiis maioribus Iovi et Marti procuraret et

VPR

(§ 6) 20 ac] et R 21 annalibus] = s: annilibus VR Ann.
max. lib. XI fr. 4 VHR p. 4 Pet. narri R Verri Flacci rer. mem.
dign. lib. I fr. v. COMüller Fest. p. XIII (add. Th. Bergk exercit. Plin. II
p. XI) cf. EEgger Verr. Fl. fr. etc. Par. 1839 p. 13 sqq. (§ 6 sq.)
22 dignarum hucusq. Videtur P (§ 7) om. R Hesiod. opp. et
dier. v. 266 (264 al.) 24 Ha. rel. om., un. et dim. lin. spat. rel., P
τῷ] = Vrb. sup. lin., s: TO Vrb. pr.; om. s in fine versus i. idem
quod versus praecedens add. s unus

VI. (lemm.) 2 veteri VP senat' consultis P quo] h: sit a
quo V ita quo Ps itaque s sita, quo Iunt. posita, quo λτρ; equidem coll.
V § 2 lect. traditam ex diftogr. consulti spser. sili (al. ilii) artam crediderim
3 hostie marti V hostie arti P movisset V 4 quid (ad prius quid
ni f. pertinet hacc v. l.) qd P succidaneae V item porca
praecedanea] g: itū tēpore] a praecedanea V item tempe] a praecedanea P
item tempora (item ipsa al. s) praecedanea se 5 quod] = s: sup. lin.
add. v: quid s Ateius] x: ad eius VP atheius et athenis etc. s
(§ 1) 8 regia hastas] regias has R marcias VR (§ 2) 9 senatus-
consultum] = s: senatus consilium V Postumio coss.] postumios
P post tū locos V postum locos R 10 exemplum] om. R est]
= s: om. s 11 in regia] e cf. lin. 8: regia VPRs regiae s marcias
VR 13 hostiis VPR Iovet P Marti] (s?) c: M. VPRs
Minervo s unus ex corr.

ceteris dis, quibus videretur, lactantibus. Ibus uti
15 procurasset satis habendum censuerunt. Si quid succi-
daneis opus esset, robiis succideret.

Quod 'succidaneas' hostias senatus appellavit, quaeri solet, 3
quid verbum id significet. In Plauti quoque comoedia, quae 4
Epidicus inscripta est, super eodem ipso verbo requiri audio
20 in his versibus:

Mén piaculárem oportet fieri ob stultitiám tuam,
'Vt meum tergum tuac stultitiae súbdas succidáneum?

VPR

14 diis *Ps* : lactantibus. Ibus] *h*, et Scioppii (placandis is s. pla-
candis ibus) et Huschkii *osk. v. sabell. Sprachdm.* p. 21 (lactentibus) et *p*
(lactentibus. Is) inventis usus; lactantibus a libris indicatum cur praetulerim
expositum est *h²* 48 sq.; *ann. phil.* 111, 507 add. *CE Georges phil. Rund-*
schau 1881, 34. 1096; ibus in *inserr.* quidem *retustioribus*, quae aetatem
tulerunt, non invenitur; sed et ad Plautum, Titinium, Lucilium, Pomponium
pertinet (v. *Non.* p. 486, 14 *M.*; *Lachmannum ad Lucr.* IV 933 sq.; *Fr.*
Neue Formenlehre II² 196; *Büchelerum lat. Decl.* p. 131 *W.*) et restitutum
est Lucretio a *Lachmanno* II 88 (praecunte *Haverc.*); IV 934; VI 755:

plantantibus *VPR* plantibus s unus placandis e placandis isq. *ECA Otto* :
15 procurasset *V* : succidaneis *VP* et e *priore sup. lin.* add. *R*
succidaneis s *part.* : 16 ,robiis succideret] v (*h*) cf. *CIL* VI 826 *lin.*
17 sqq. '... et ut praetor, cui haec regio sorti obvenit sacrum faciat
(litaturum se sciat *al.*) aliunde quis magistratus Volcanalibus X K.
Septembres omnibus annis vitulo roben (robio *al.*) et verre r. ac
precationibus'; (robiis, succideret *τ*): robiis succederet *V* ante corr. *R*
robis succideret *P*; *Salmasius exerc. Plin.* p. 1359° ed. a. 1629 cf. *P.* p.
264 *M.* 'robis rubro colore et quasi (et quae *al.* atque e *ad. schol. Iur.*
8, 155) rufo significari, ut bovem quoque rustici appellant, manifestum
est' coll. *c. l. l.*; robis (robis *al. cod.*) succederet *mg. cod. Voss. ap.*
Thys. et sic vel potius robigus succederet e (*adu. ms.*); robigus accederet
s; robis succideretur *g* : (§ 3) 17 Quod] e, *vg.*: quod libri mei ni f.
omnes : succidaneas *V* et ex succidaneis corr. *R* succidaneas etc. s
appellavit. Quaeri (Queri *al.*) *VP* : 18 qd *P* : id] = *rs*: hoc *R*
illud s : (§ 4) *Plaut. Epid.* 12, 36 sq. (v. 139 sq. *G.*) : 20 versibus] in
ras, paulo angustiore *P*; proxime praecedit verbo: num pr. verbis?
21 Men piacularem] *ps*: Menpiacularem *PR* Mempiacularem *V* : piacu-
larem] = *Plaut. Vetus*; I peculiarē in *mg. inter. il.* : obstulticiam *VP*
obstulticiam *R* : 22 tue stulticie *VP* tue stultie *R* stultis, c]iae tuae
libri *Plautini* : succidaneum s :

Aulus Gellius, I.

5 'Succidaneae' autem 'hostiae' dicuntur, ae littera per morem
6 compositi vocabuli in i litteram tramutata, quasi 'succaedaneae',
appellatae, quoniam, si primis hostiis litatum non erat, aliae post 25
eandem ductae hostiae caedebantur; quae quia, prioribus iam
caesis, luendi piaculi gratia subdebantur et succidebantur, 'succidaneae' nominatae, littera i scilicet tractim pronuntiata; audio enim quosdam eam litteram in hac voce barbare corripere.

7 Eadem autem ratione verbi 'praecidaneae' quoque hostiae 30
8 dicuntur, quae ante sacrificia sollemnia pridie caeduntur. 'Porca'
etiam 'praecidanea' appellata, quam piaculi gratia ante fruges
novas captas immolare Cereri mos fuit, si qui familiam funestam
aut non purgaverant, aut aliter eam rem, quam oportuerat, pro-
curaverant. 35

9 Sed porcā et hostias quasdam 'praecidaneas', sicuti dixi,
appellari, volgo notum est, ferias 'praecidaneas' dici, id, opinor,
10 a volgo remotum est. Propterea verba Atei Capitonis ex
quinto librorum, quos de pontificio iure composuit, scripsi:

VPR

(§ 5) 23 succedaneae s || hostiae videntur A et E literis per morem
compositi vocabuli in I litteram versis quasi succaedaneae g || ae littera
i: aliter VPR a littera (s. littera) et lit(s. tt)era s e littera e || morem]
modum s mortem e ante Bellaria. a. 1508 || 24 i] (s?) e: om. VPRs ||
tramutata) τ: Nam libri commutata. Nam e eg. tramutata. Nam h- || (§ 6)
quasi succedaneae: appellatae τ: quasi succaedaneae appellatae: eg. cf.
adn. sq. || succaedaneae] g (sic etiam ap. P. p. 303 M. leg. a succaedendo):
succedaneae VPR succedaneae et succidaneae s || 26 quae quia]
ECAOtho: Due qua VPr .Due quas R dūe quae o duae (s. dūe s. duo)
quasi s quae quasi e || prii VR || 27 caesis] = s: cessis Ps ||
ob id succidaneae (s?) e, eg. || succidaneae nominate littera. P || 28 i]
(s?) e, eg.: om. VPRs || 29 corripere] om. s || (§ 7) 31 sollempnia V
psollempnia R || (§ 8) Porca] Porta P pr. || 32 appella R || quam]
= s: est quoniam et quoniam s || 33 carptas g fieri coeptas (s. ceptas)
e || immolari Rs || si quid PR siquid V si quis s part. || funesta
R || 34 purgati erant V || oportuerat] = r: oportuerat P oporteat
R || (§ 9) 36 post praecidaneas sqq. — praecidaneas lin. 37 om. s; post
dixi sqq.—dici lin. 37 om. s al. || (§ 10) 38 Atei x: aiei VPR actei et
anthei etc. s || Atei Cap. de pont. iur. lib. V fr. 8 p. 117 Huschk. IA* ||
39 scripsi (adscripsi g in adn.) (s. Tib. (Ti. g in adn.) Coruncanio] g.
Thysius: scripsit ibi coruncanio R scripsit (scripsit P) ibi coruncario
(u ex ri corr. P) P V scripsit ibi coruncano etc. s ||

40 Tib. Coruncanio pontifici maximo feriae praecidaneae
in atrum diem inauguratae sunt. Collegium decrevit,
non habendam religioni, quin eo die feriae praeci-
daneae essent.

VII.

De epistula Valerii Probi grammatici ad Marcellum scripta super
accentu nominum quorundam Poenicorum.

Valerius Probus grammaticus inter suam aetatem praestanti
3 scientia fuit. Is 'Hannibalem' et 'Hasdrubalem' et 'Hamilcarem' 2
ita pronuntiabat, ut paenultimam circumflecteret, teste epistula
eius scripta ad Marcellum, in qua Plantum et Ennium
multosque alios veteres eo modo pronuntiasse affirmat, solius 3
tamen Ennii versum unum ponit ex libro, qui Scipio inscribitur.

10 Eum versum quadrato numero factum subiecit, in quo, 4
nisi tertia syllaba de Hannibalis nomine circumflexe promatur,
numerus clausurus est. Versus Ennii, quem dixit, ita est: 5

Si qua propter Hānnibalis cōpias considerat.

VPR

40 aut pontifice (sic etiam ap. Kraus. l. l. p. 142) aut POXT.
Falsterus am. ph. III 236 : ferte pēidanee (in pēinadancee mut.) V fert
aeprq cinadancee R || 42 qui neohodie R || praecidanee R ||

VII. (lemm.) 2 super accentu] s: sup centū V supra centum P supra
accentuū s || (§ 1) 4 prestantis P || (§ 2) 5 annibalem V || astru-
balem VPR || Hamilcarem] ex amilcarem corr. R: amilcarem V
6 teste] g: ut est VPBs (ECAOtho) ut et est s et est λ ut testis est c.
eg. || Val. Probi ad Marcellum ep.] cf. k 10: 82 sq. (al. Steup de Probis
gramm. p. 78; 132 sq.) || (§ 3) 9 ennii P || (§ 4) 11 hanibalis R
annibalis V || circumdextra s || promatur] = s: ponetur s pronuntietur
g pronuntietur Osannus Beitr. z. gr. u. röm. Littgesch. II 170 prematur s ||
12 clousurus] VPRg cf. I 7, 20 adn.: clausus s claudus se (Osannus
l. c.) || (§ 5) ennii P || Enn. Scip. (Sat. lib. III) fr. V p. 156 (cf.
p. LXXVI) V; fr. 2 p. 28 (cf. p. 9) Roep. (de Q. Enn. Scip. Gedan.
1868) || 13 Si qua] Bitchelerus mus. phil. 20, 436: Qua VPRs Qui (s)
c eg. Et qui aut Quique GIVossius de hist. Lat.^a p. 10 Quaque h
(Vahlenus); possis etiam de Quarto cogitare in re perincerta || hanibalis
P || considerat] Pss: considerant VRe considerant Vossius ||

VIII.

Quid C. Fabricius de Cornelio Rufino homine avaro dixerit, quem, cum odisset inimiensque esset, designandum tamen consulem curavit.

- 1 Fabricius Luscinius magna gloria vir magnisque rebus gestis
 2 fuit. P. Cornelius Rufinus manu quidem strenuus et bellator 5
 bonus militarisque disciplinae peritus admodum fuit, sed furax
 3 homo et avaritia acri erat. Hunc Fabricius non probabat neque
 4 amico utebatur osusque eum morum causa fuit. Sed cum in
 temporibus rei difficillimis consules creandi forent et is Rufinus
 peteret consulatum competitorumque eius essent inbelles quidam 10
 et futiles, summa ope adnixus est Fabricius, uti Rufino consula-
 5 tus deferretur. Eam rem plerisque admirantibus, quod hominem
 6 avarum, cui esset inimicissimus, creari consulem peteret, 'malo',
 inquit, 'civis me compilet quam hostis vendat'.
 7 Hunc Rufinum postea bis consulatu et dictatura functum 15
 censor Fabricius senatu movit ob luxuriae notam, quod decem

VRP

VIII. (comm.) 2 avaro V 3 tamen] = ε: tum et cum ε (§ 1)
 4 fabritius P luscinius V lucinus R (§ 2) 5 manus P: 'quod
 forte non adspernabile' g 6 militarisque disciplinae] = ε: militaris-
 que disciplina VRε militarique disciplina se cf. g; in fpp. Suet. Claud. 42
 (ubi iam dudum legitur paratus); Hildebrandus n. ann. ph. 23, 290 et ad Arn.
 II 11 (ubi paratos cum cod. recte Reiff.); Kritzius ad Vell. II 29, 3;
 Haasius ad Reisig. n. 525 coll. Reisigio p. 690 praeditus R 7 acri
 erat] accierat ε (§ 3) 8 osusque p (ε) e: ususque VPR fuit (ex
 fant corr.) causa R (§ 4) 9 rei difficillimis] ne (nec al.) difficillimis
 (difficillimis et edificillimis al.) ε resp. difficillimis e ferent VP
 10 consulatum petitoresque R inbecilles R 11 futiles Pr (futiles
 indicatur v. l. V pr. et R): subtiles ut vld. V fustiles R est &
 VPR 12 deferretur R post deferretur non distinguunt VR (§ 5)
 13 cui esset] cines s; R (§ 5 sq.) creari—compilet] praecantibus fere
 λ al. (cf. g et λ adh.) h v. Cic. de or. II § 268 'nihil est quod mihi
 gratias agas, inquit, si malui compilari quam venire' et Quint. XII 1, 43
 'respondit a cive se spoliari malle quam ab hoste venire': creari coin-
 pilet (= ε: complet et compleret et enperet ε) omissis mediis libri
 peteret] enperet malchut ε; vellet Colet Mucmos. n. s. 7, 85 14 quam
 hostis (h sup. lin. add. P) vendat] = ε: quam (quem al.) hostino dat ε
 post vendat non distinguit ε part. (§ 7) 15 dictatura P dicat
 affunctū V

pondo libras argenti facti haberet. Id autem, quod supra scripsi, 8
 Fabricium de Cornelio Rufino ita, uti in pleraque historia scriptum
 est, dixisse, M. Cicero non aliis a Fabricio, sed ipsi Rufino
 20 gratias agenti, quod ope eius designatus esset, dictum esse refert
 in libro secundo de oratore.

IX.

Quid significet proprio religiosus; et in quae diverticula significatio
 iactus vocabuli flexa sit; et verba Nigidii Figuli ex commentariis
 eius super ea re sumpta.

5 Nigidius Figulus, homo, ut ego arbitror, iuxta M. f
 Varronem doctissimus, in undecimo commentariorum
 grammaticorum versum ex antiquo carmine refert, memoria
 hercle dignum:

Religentem esse oportet, religiosus ne fuas...

VPR

17 facti haberet] s Muretus ad Tac. ann. III 33 p. 307 comm. in
 quinque libros ann. ed. Ingolstadt. a. 1604, Lud. Dorleaus, al.: factitaret
 VPRs iactitaret i factitaret Falsterus ap. Kraus. p. 142 § 8)
 18 fabricium P || Fabricium de Cornelio Rufino] post vocc. ita —
 dixisse transponi malit τ || uti in] R: ut in Vg uti P || 19 Cie. l.
 supra l. de or. II § 268 || aliis] e: alius VPR aliud s || 20 quod ope
 eius designatus] h praecunte i, nisi quod ille eius ope: at sic vel facilius
 voc. ope (cf. § 4) excidere poterat: quod (= s; quia s) eius designatus
 libri quod eius gratia designatus consul esset ex Fulv. Ursini lib. notatum
 habebat, sed huius coniecturam esse suspicabatur g; Lambecius prodr. p. 48
 quod eius gratia (s. beneficio s. studio s. opera) designatus esset g ||
 esse] esset VP || 21 oratore B || In fine cap. Verba Ciceronis haec
 sunt. Arguta etiam significatio etc. adscripto l. l. usque ad vocc. compilari
 quam venire. add. e. addidit g, unc. incl. λ

IX. Adhibuit Non. s. v. religio p. 378, 32 M. cf. h ann. ph. 85, 788
 sq. (de eod. s. v. mulierosus p. 28, 24 M. cf. ibid. p. 716: PSchmidt de
 Non. Marc. auct. gramm. p. 96) || (lemm.) 2 Quod P || 3 Nigidii VP ||
 (§ 1) Nigidii Fig. comm. gramm. lib. XI fr. ap. Rutgersium VL III 16 p.
 261 cf. h de P. Nig. F. stud. p. 11; 15 || 5 arbitror R || 6 commentariorum
 grammatiorum R || 7 uerum VPRs part. || Fub. inc. fr. LXXXI Ribb. TRF
 p. 257; equidem sententiosorum corninum reliquiis potius inserendum esse
 putem cum Düntzero act. gymn. a. 1857 p. 16 || 8 post dignum or. non
 distinguit P || 9 religentem esse oportet, religiosus ne fuas tacite
 Büchelerus mus. phil. 33, 9 (versu s. ab initio s. in fine maneo): Religen-
 tem (s. religentem) esse oportet religiosus nefas libri, nisi quod esse
 oportet P (religiosum s. unus ex Dress. sil.?) religentem (religantem
 Falsterus mem. obsc. p. 195 ed. 1722) esse oportet, religiosum nefas e, rg.;
 alia et allata et temptata sunt h 6 sqq.: si synizesi illa in versu Saturnio

2 cuius autem id carmen sit, non scribit. Atque in eodem loco 10
Nigidius: Hoc, inquit, inclinamentum semper huiusce-
modi verborum, ut 'vinosus', 'mulierosus', 'religiosus',
significat copiam quandam immodicam rei, super qua
dicitur. Quocirca 'religiosus' is appellabatur, qui
nimia et superstitiosa religione sese alligaverat, 13
eaque res vitio assignabatur.

3 Sed praeter ista, quae Nigidius dicit, alio quodam diver-
ticulo significationis 'religiosus' pro casto atque observanti
4 cohibentique sese certis legibus finibusque dici coeptus. Simili
autem modo illa quoque vocabula, ab eadem profecta origine, 20
diversum significare videntur 'religiosi dies' et 'religiosa delubra'.
5 'Religiosi' enim 'dies' dicuntur tristi omine infames impeditique,
in quibus et res divinas facere et rem quampiam novam exordiri
temperandum est, quos multitudo imperitorum prave et perperam
6 'nefastos' appellat. Itaque M. Cicero in libro epistularum 23
nono ad Atticum: maiores, inquit, nostri funestiorum
diem esse voluerunt Aliensis pugnae quam urbis

VPR

ut licet (r. l. l. p. 8 n.), etiamque praeferrim: Religientem esse oportet,
religiosus ne fias; Religientem te esse (esse te d. Ribb.²) oportet, religiosus
ne fias Fleckeisenus ann. ph. 97, 415 sq.; cogitari (dum, cum versus integer
mihi quoque praeferebatur esse videatur, de Religientem esse oportet te,
religiosus ne fias 10 scribit] refert R (§ 2) Nigidii fr. cum versu
ab eo relato (§ 1) coniunxit Rutgersius l. l. 12 mulierosus] ex mulierosus
corr. R meliorosus V religiosus] libri: religiosus nummosus (§
unus?) c. ry. 13 signat & 14 post dicitur non distinxit V
appellabatur P appellatur R 15 superstitiosa R alligauerit neque
res R 16 assignabatur] ex assignatur corr. R (§ 3) 17 deverticulo
VR (§ 4) 21 delubra] templa R (§ 5) om. R 22 omine infames
impeditique] & homine (homines Vp) infame in(hu P)penditeque VP
23 divinas] & divina VP 25 appellant & part. (§ 6) Cic. epp. ad
Att. IX 5. 2 26 atticum P atticum R 26 sqq. de Nonii l. s. r. religio
supra l. v. II. quae ad rem non faciunt, cf. codd. Non. adn. 27 Aliensis]
& et pars codd. Non. cum Harl. m. pr.: alienis VPR; cum al. Non. codd.
(= Harl. m. all.), unde Aliensis scripturam recte relictiorum praeferri cf.
Serv. ad A. VII 717; schol. Luc. VII 409 et 633; Clachmann ad Lucr.
I 313, quamquam nec lex ab eo prolata constanter observata est, id quod
ipse indicavit, nec testibus scholiastis prima huius voc. vacatis omnibus
longa esse videbatur r. H. Müller munt. ann. Berol. 8, 284; Allia et Aliensis
scripturam commendant Kal. Ant. et Amit. d. XV Kal. Aug. cf. Noris.

captae, quod hoc malum ex illo. Itaque alter religio-
sus etiam nunc dies, alter in vulgus ignotus. Idem 7
30 tamen M. Tullius in oratione de accusatore constituendo
'religiosa delubra' dicit non ominosa nec tristia, sed maiestatis
venerationisque plena. Masurius autem Sabinius in eom-
mentariis, quos de indigenis composuit, 'religiosum'
inquit est, quod propter sanctitatem aliquam remotum
35 ac sepositum a nobis est, verbum a 'relinquendo'
dictum, tamquam 'caerimoniae' a 'carendo'. Secundum 9
hanc Sabini interpretationem templa quidem ac delubra (quia
horum cumulus in vituperationem non cadit, ut illorum, quorum
laus in modo exstat), quae non vulgo ac temere, sed cum castitate

VPR

cenotaph. Pis. IV 6, 480 sq.; FLachmann de die Allensi p. 1 sq.; Bram-
bach Hilfsbüchlein p. 24 atque sic ut vid. h. l. Cic. Mel.; cf. v. l. V 17, 2
allienis etc. § 28 illo itaque VR § 29 vulgus] VR: vulgus P; de
Cic. Mel. non satis constat § 7 Cic. in Q. Caecilium dir. § 3 Quod
eorum simulacra sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis
enstulisset § 31 dicit] ñ dicit R § non ominosa] non ignominiosa P,
'mq. col. Voss. ex ms. teste Thys. § 32 ueneracionisque (= V) ex
ueneracionisque corr. R § 8 Masurius] s: massurius VPR; §
33 de indigentibus Lipsius elict. I 7 extr. obloquentibus Thysio, Dirksenio
ICl. R. fr. p. 95, Zimmernio Gesch. d. r. Pr. R. I 315, 16; de indigentibus
aut de indigentis i cf. eund. in add. § Masur. Sabini. de indig. fr. 13 p.
125 sq. Huschk. IA^a cf. Ser. Sulpicii locum ap. Macr. Sat. III 3, 8 (fr.
14 p. 93 H.) ne quidem iudice a Masurio s. tacite s. nomine addito
exscriptum § 34 inq. P § 35 a] m. pr. in ras. P § 36 caerimoniae]
eg.: caerimonie VPR § 8 sq.) a carendo. Secundum] m. pr. in ras.,
ita ut post carendo rasura 15 fere lin. sequatur, tum Secundum a litt.
rubra initiali incipiat P. Lacunam ind. h: quam sic fere Religiosa igitur
dicta a relinquendo explendam esse, nisi sententiae complures secundum
spatium rasurae in P perierint, dixi h^a n. 135 (cf. x ad lin. 39 l.); at,
ni hoc ita est, etiam lacuna non statuta locum explicari posse censeo cum
p admonente ex voc. 'religiosi dicti' lin. 41 ad prius membrum sumi
'religiosa dicta' § 37 (quia — exstat) ad disputationem § 12 sqq. positam
spectantia, ex annotatione marginali errore huc irrepsisse significavit p §
38 horum] & P § 39 in modo exstat V; in modo estat PR immodesta
est & in modo stat g immodesta est, religiosa sunt x in modo est, ac i
quae] quia p, nescio an calami errore § caritate ex caritaq corr. R §

cerimoniaeque adeundum, et reverenda et reformidanda sunt 40
10 magis quam involganda, sed dies 'religiosi' dicti, quos ex contraria
11 causa, propter omnis diritatem, relinquimus. (Et Terentius:

Tum, + quod dem recte est. Nam, nihil esse mihi,
religio est dicere.)

12 Quod si, ut ait Nigidius, omnia istiusmodi inclinamenta 45
nimium ac praeter modum significant et idcirco in culpas cadunt,
ut 'vinosus', 'mulierosus', 'morosus', 'verbosus', 'famosus', cur
'ingeniosus' et 'formosus' et 'officiosus' et 'speciosus', quae
pariter ab ingenio et forma et officio inclinata sunt, cur etiam
'disciplinosus', 'consiliosus', 'victoriosus', quae M. Cato ita 50
figurarit, cur item 'facundiosa', quod Sempronius Asellio XIII.
rerum gestarum ita scripsit: facta sua spectare oportere,

VPR

40 cerimoniaeque VPR || adeundum] Ps; v. cf. h^o 50 sq.: ad
eundem Vrg ad eundem R adeunda s eg. adentium Falsterus ap. Kraus.
142 adeuntur p || reverenda] = s: reuertenda s || reformunda s ||
41 involganda] V: diuulganda R inuulganda rell. || (§ 10) 42 omnis] = r:
omnis R hominis V || (§ 11) (Et—dicere.)] Haec quoque ex adnotatione
marginali irrepsisse censens uncis incl. h; maiorem lac. ante haec verba
statuendam esse arbitratur p || Et Terentius: Tum] h: et terentianum
V et terentiustum P et terentianum R Ac terentius tum (terent-
ianum al.) s Idcirco ait Terentius (in eunucho add. e in Heautontimorumenos
Colon. Hittorp. a. 1526, eg.): Tum e eg. || Ter. Heaut. II 1, 16 (v. 228) ||
43 quod dem] Vs cum Ter. Bomb. m. pr., ut mutare noluerim (erroris
igitur nota addita ad ipsum G. pertinebit): quoddam Ps qd dē R quod
dictum ei s (Linc.; Vrb. ubi ei ex Dress. sil.) quod dem et Hittorp., eg.
cum Bomb. m. rec. corr., rell. codd. Ter., Mar. Pl. Sac. p. 461, 21 K. ||
.Nam] se cum Ter.: an VPRs cui s unus (Vrb.) || nihil VPR
esse] om. R || 44 religio est] = Ter. Bomb. m. rec. corr.: religiosus
Bomb. pr. et sic rell. codd. Ter. Umpfenbachii ex eius sil. || (§ 12) 45 ut
ait] uti ut V || inclinamenta R || 46 significant R || 47 verbosus
morosus (s?) eg. || famosus (sus ex corr. pr.) verbosus R || 48 et
formosus] = s: formosus R (s) eg. || 49 et forma] forma R ||
50 victoriosusq: m. R || Cat. inc. lib. fr. 42 p. 89 Iord.; disciplinosus
legebatur ap. eund. de re mil. fr. 14 p. 82 Iord.) || ita asfiguravit V ita
asfiguravit Rs eg. ita asfiguravit e ante Iunt. (non igitur erat, cur miraretur
i, unde venisset 'hesternum' i. e. Thysianum asfiguravit.) || 51 facu-
facundiosa R || Sempronius Asell. rer. gest. lib. XIII fr. 10 p. 183 Pct. ||
asellio R || 52 factas suas V || spectare oportere] = rs: spectare
oportere P spectareo portare V spectari oportere s ||

non dicta, si minus facundiosa essent, cur inquam, ista
omnia numquam in culpam, sed in laudem dicuntur, quamquam
55 aecum incrementum sui nimium demonstrent? an propterea, quia
illis quidem, quae supra posui, adhibendus est modus quidam
necessarius? Nam et grātia, si nimia atque inmodica, et mores, 13
si multi atque varii, et verba, si perpetua atque infinita et ob-
tundentia, et fama, si magna et inquieta et invidiosast, neque
60 laudabilia neque utilia sunt; ingenium autem et officium et forma 14
et disciplina et consilium et victoria et facundia sicut ipsae vir-
tutum amplitudines nullis finibus cohibentur, sed quanto maiora
auctioraque sunt, multo etiam tanto laudatiora sunt.

X.

Quid observatum de ordine rogandarum in senatu sententiarum; iurgia-
que in senatu C. Caesaris consulis et M. Catonis diem dicendo
eximentis.

5 Ante legem, quae nunc de senatu habendo observatur, ordo 1
rogandi sententias varius fuit. Alias primus rogabatur, qui 2
princeps a censoribus in senatum lectus fuerat, alias qui designati
consules erant; quidam e consulibus, studio aut necessitudine 3
aliqua adducti, quem is visum erat honoris gratia extra ordinem

VPR

53 dicta non ē si minus sint facundiosa ē part. || 54 quamquam
quamquam R || 55 aecum h: haec (s. h̄ s. hec al. h̄ h̄ R) cum libri
haec quoque ē rg. aequē ḡ eecum i || 56 posui c: posuit || adhibendus
R || quidem V || (§ 13) 57 gratia, si nimia atque ē: gratias (gr̄as R
gracias V) inimia atque (inimiatq; R in nimia atque P) VPR gratia si
nimia quidem atque ē rg. || 58 simultiat que R || si om. R ||
infrunita 'libri reteres' (?) teste x emend. II 8 || obtundentia R ||
59 invidiosast || I 68: inuidiosa sit || (§ 14) 62 maiore auctiora q̄ R ||
63 multo (i. e. m̄lto) g: m̄lto V m̄lto R inito P om. ē || multo etiam.
tanto p̄ addens 'attendi velim ad illud multo etiam singulari forma
ad quanto appositum (etiāsi multum aucta sint)'; agnoscenda est potius
Plautina rocc. multo tanto iunctura, Apuleio etiam perfamiliaris, quam
in adn. ad h. ipsum l. exemplis firmavit g: plura v. ap. Handium Turs.
III 666 quemque l. Oudendorpiū. ||

X. lemm.) 2 Quod P || iurgiaque h: iurgiorumque ē iurgiorum
qui VPR || (§ 1) 5 q; R || 6 sententias s. sentencias = p: sentencia
P || (§ 3) 8 uidame V || 9 quem iis ē: quam is (iis ē part.) VP̄ quae (qua
al.) iis (his al.) ē cf. adn. sq. || quam sin sumerat R || si sumerat V ||

4 sententiam primum rogabant. Observatum tamen est, cum extra 10
 ordinem fieret, ne quis quemquam ex alio quam ex consulari
 5 loco sententiam primum rogaret. C. Caesar in consulatu, quem
 cum M. Bibulo gessit, quattuor solos extra ordinem rogasse sen-
 tentiam dicitur. Ex his quattuor principem rogabat M. Crassum;
 sed postquam filiam Cn. Pompeio desponderat, primum coeperat 15
 Pompeium rogare.

6 Eius rei rationem reddidisse cum senatui Tiro Tullius,
 M. Ciceronis libertus, refert itaque se ex patrono suo audiasse
 7 scribit. Id ipsum Capito Ateius in libro, quem de officio
 senatorio composuit, scriptum reliquit. 20

8 In eodem libro Capitonis id quoque scriptum est: C.,
 inquit, Caesar consul M. Catonem sententiam rogavit.
 Cato rem, quae consulebatur, quoniam non e republica
 videbatur, perfici volebat. Eius rei ducendae gratia
 longa oratione utebatur eximebatque dicendo diem. 25
 Erat enim ius senatori, ut sententiam rogatus diceret
 ante quicquid vellet aliae rei et quoad vellet. Caesar
 consul viatorem vocavit eumque, cum finem non
 faceret, prehendi loquentem et in carcerem duci iussit.

VPR

(§ 4) 12 sententia I R (§ 5) C.) om. R 13 bibullo VPR [solos] consulares = 15 G.N. VPR 16 post rogare or. non distinguunt VPR; part. (§ 6) 17 rationem. V rationem eam reddidisse = reddidisse VPR eum] ē R Tiron. de vita Ciceronis frequentis, incertam d'Engelbronneri coniecturam secutus. inseruit ALion Tironiana et Maecenatiana² p. 6, assentiente Drumanno Gesch. Roms etc. VI 408, 84 et ut vid. Teuffelio HLR² (= ⁴) § 191. 2 18 ita q̄ R (§ 7) 19 Capito Ateius] r: capitaeius V at ei' P aten' R Atei Capit. de off. sen. (= coniectan. lib. IX v. G. XIV 7: 8; m 667 coll. cod. act. ant. 1846, 667; h ann. ph. 85, 55; Frederking philol. 19, 654: 656) fr. 18 Huschk. IA⁴ p. 119 sq. 20 senatoris s part. (§ 8) 21 C.) om. V; Caius R ex sil. 22 Catonem] ex catonum corr. R 23 q: consulebatur R quam consulebatur s quam consulebat CColerus. at cf. g 24 ducendo s part. 25 diem dicendo R 26 Orat PR; num more erat an e more erat? dicere (.P) tante VP 27 aliae rei] et alie rei VPR: alii rei s (cf. Haas. ad Reis. schol. Lat. n. 215) quoad uellet cesar V quo aduellet cesar P 28 en' eumque R 29 prehendi s

30 Senatus consurrexit et prosequabatur Catonem in
carcerem. Hac, inquit, invidia facta, Caesar destitit
et mitti Catonem iussit.

XI.

Quae quallaque sint, quae Aristoxenus quasi magis comperta de Pytha-
gora memoriae mandavit; et quae item Plutarchus in eundem modum
de eodem Pythagora scripserit.

5 Opinio vetus falsa occupavit et convaluit, Pythagoram
philosophum non esitavisse ex animalibus, item abstinuisse fabulo,
quem Graeci 'κύαρον' appellant. Ex hac opinione Callimachus
poeta scripsit:

Καὶ κύαρον ἀπο χείρας ἔχειν, ἀνιόντος ἐδεστοῦ,
10 Κἀγὼ, Πυθαγόρῃς ὡς ἐκέλευε, λέγω.

Ex eadem item opinione M. Cicero in libro de divinatione
primo haec verba posuit: Iubet igitur Plato sic ad som-
num proficisci corporibus affectis, ut nihil sit, quod
errorem animis perturbationemque afferat. Ex quo
15 etiam Pythagoreis interdictum putatur, ne faba vesce-

VPR

31 ac, h sup. lin. add., R in quit inquit invidia P 32 et
mitti Catonem] emitti carcerem Guelf., unde et mitti e carcere Catonem
(aut eum) tenere λ

XI. (lemm.) 2 aristosen' P aristosen' V 3 commendavit σ
(§ 1) 6 item] nitem vel fabam (ortum ex archet. v. l. vel faba ad fabulo
adscripta cf. R) P uitā V uiā R || faba R 7 quem—appellant] om.
R || KYMON VP || (§ 2) callimachus R 8 poete VP Callim. fr.
CXXVIII p. 397 OSchn. 9 sq. KA- 1 1/2 lin. spat. vac. sq. P Gr o R
XEIPAC V; Vrb. ante corr.; σ part. || ἔχειν] utraque Col. a. 1526:
EXEN Vς ἔχειν σ Vrb. σ || ἀνιόντος ἐδεστοῦ] AHecker comm. cr. de anth.
Gr. (I) p. 269 prob. OSchneidero; μ: Cobetus Mnem. n. s. 7, 85: ANIΩNTOC
(ex ANIONTOC corr. V) EΔECTOC V 'v. c.' ('et in dextero latere ἀδεστοῦν'
id.) teste σ ANIΩNTΩN EΔECTOC(US)C Vrb. σ ἀνιόντων ἀδεστοῦς (ἀδεσάζαλ.) σ
ἀνιόντων ἐδεσθαι c; rell. vr. dd. conii. iam fere inutiles l. OSchneiderus
l. l. 10 KAFO V KAI EΓΩ Vrb. σ part. κἄγῳ Heckerus, Schneiderus
Πυθαγόρῃς idem || EKEAEIE V || (§ 3) Cic. de divin. I § 62 11 ex
R 15 etiam] eū a P || Pyth(s. Pyt s. Pit)agoreis] libri; mg. Lamb.
ex vet. cod. ap. Cic.: pythagoreis codd. Cic. Pythagoreis Baileus
vescerentur, quod habet inflationem magnum is cibus tranquillitati
mentis quaerenti (quaerentis dell.) vera contrariam. Cicero

rentur, quae res habet inflationem magnam ('Is cibus') tranquillitatem mentis quaerentibus (constat esse) contrariam.

4 Haec quidem M. Cicero. Sed Aristoxenus musicus, vir
litterarum veterum diligentissimus, Aristoteli philosophi auditor, 20
in libro, quem de Pythagora reliquit, nullo saepius legumento
Pythagoram dicit usum quam fabis, quoniam is cibus et
3 subduceret sensim alvum et levigaret. Verba ipsa Aristoxeni
subscripsi: Πυθαγόρας δὲ τῶν ὑπερίων μάλιστα τὸν
κύαμον ἐδοκίμασεν· λειαντικόν τε γὰρ εἶναι καὶ 25
διαχωρητικόν· διὸ καὶ μάλιστα κέχρηται αὐτῷ.

6 Porculis quoque minusculis et haedis tenerioribus victitasse,
7 idem Aristoxenus refert. Quam rem videtur cognovisse e
Xenophilo Pythagorico, familiari suo, et ex quibusdam aliis

VPR

16. 17 (Is cibus) et (constat esse) g: utrumque existat in libris;
glossema esse crit. ex collatione h. l. cum ipso Cic. ortum iam tunc in duas
partes dissectum et fort. mutilum exposui phil. 19, 161 sq.; glossmata h. l.
in verborum ordinem irrepsisse docet v. l. lin. 22 sq. cf. lin. (21); 51; 53; ipsa
illa significatione is cibus G. utitur § sq. 17 esse] om. s nonnulli? ||
contrarius et contrarium s part. || (§ 4) 19 aristoxenus R aristoxenus
V || 20 aristoteli P: aristotelis VR aristotelis p || 23 subduceret .i.
restringeret V (i. restringeret sup. lin. in V) || levigaret (laeuigaret s)
.i. solubilem redderet V (i. solubilem redderet sup. lin. V) || (§ 5)
23—26 Verba—αὐτῷ] om. R || ipsa] = s: ista s || aristoxeni R ||
Aristox. πῶς Πυθαγόρου (καὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ), qui pertinebat ad πῶς
ἀνδρῶν, fr. 7 CMüll. HGF II 273^a cf. Kricke de societ. a Pyth. conditae
scopo polit. p. IX || 24 subscripsit P || 170-3 lin. spat. vac. sq. P ||
δὲ τῶν] Iunt.: ΑΕΓΩΝ s. λέγων libri: atque crit fort. coll. v. l. lin. 16 sq.
de glossmate λεπῶν corrupto (nec per se sane satis scito) cogitandum cf.
Alexid. ap. Ath. II 55 c (inc. fab. IX CGF t. III 507, p. 578 ed. min.
Mein. οὐδ' αὖτε γὰρ πῶποτε ἀπέβαλεν ὑπερίων λέπος); gloss. (Philox.) p. 115^a
Labh. λέπος ὑπερίων, Siliqua || ὑπερίων] ex ΟΥΠΙΩΝ corr. V ||
ΜΑΛΙΣΤΑ V || 25 λειαντικόν] Cobetus var. lect. p. 194 et ap. Hoogvelthum
de vit. et scr. Heracl. Pont. p. 102): ΔΙΑΚΥΤΙΚΟΝ V ΔΙΑΝ ΚΥΤΙΚΟΝ
Vrb. λειαν κυτικόν et λειαν κυτικόν s λειαν κυτικόν Ald. || 26 διαχω-
ρητικόν] h: ΔΙΑΧΟΡΕΤΙΚΟΝ V Vrb. p. s διαχωρητικόν Vrb. corr. s ry. ||
ΚΑΙ V || (§ 6) 27 minusculis VR || haedis VP edis R || victi tasse
R || (§ 7) 28 e Xenophilo] s et sic scripti teste g. iure fere suo, nam
exenophilo VP ex enophilo R ||

30 natu maioribus, qui ab aetate Pythagorae [minus diu aberant].
 Ac de animalibus Alexis etiam poeta in comoedia, quae 8
 Πυθαγορίζουσα inscribitur, id docet. Videtur autem, de κυάμω 9
 non citato causam erroris fuisse, quia in Empedocli carmine,
 qui disciplinas Pythagorae secutus est, versus hic invenitur:
 35 Δειλοί, πάνδειλοι, κυάμων ἀπο χειρας ἔχουσιν.
 Opinati enim sunt plerique 'κυάμων' legumentum dici, ut a vulgo 10
 dicitur. Sed qui diligentius scitiusque carmina Empedocli
 arbitrati sunt, 'κυάμων' hoc in loco testiculos significare dicunt,
 eosque more Pythagorae aperte atque symbolice 'κυάμων'
 40 appellatos, quod sint αἰτίαι τοῦ κυεῖν et geniturae humanae vim

VPR

30 natu R minus diu aberant] h: om. libri haud multum aberant
 e vg. [] ante voc. Ac deest in PRs [(§ 8) 31 Ac] = ε: atque ε []
 Alex. Pythagoriz. (fr. IV) v. Meinekium CGF III 474 sq. (cf. V p. CCXII);
 p. 739 sq. ed. min. 32 Πυθαγορίζουσα] Th. Reinesius var. lect. III 3
 p. 379 : pytagori (pitagori V; al. s) uia VPε pythagoruna R Pythagorae
 uita ε [] id docet] ε: indocet VP docet Rε fort. recte [(§ 9) κυάμω]
 ε: cyamo VPRε ciamo etc. ε [] 33 causa (recte fort.) — qui in — sic
 invenitur τ [] in nempedocli P [] Empedocl. carm. v. 419 Karst.: 451
 Stein.: 452 Mull. (PhGF I) [] Non esse, cur quia mutetur, docet G. I
 4, 7: VI 17, 4; XVII 3, 5 et ap. eund. Cato VI 3, 38; XIII 24, 1; alia
 composui hae n. 143; posterioris aetatis exemplis ibi compositis add. Serv.
 ad A. IX 675; Dar. c. 15 p. 19, 16 M.: D. XXVI 7, 32, 6: cottid. coll.
 lib. p. 7, 27 (opusc. II 514, 17) Hpt.; al. composuit CPAucher spicileg. add.
 lex. Lat. Milav. 1875 p. 109 sqq. adn. 19 [] 34 quo Rutgersius var.
 lect. IV 19 p. 440 sq. [] hic versus R [] 35 Graeca sine nota om. R:
 ΔΕΙΛΑ- 1½ lin. vac. rel. P [] χειρας] = ε: ΚΕΙΡΑC Vrb. ε [] ἔχουσιν]
 x cf. Plut. de educ. lib. c. 17, ubi inter interdicta Pythagorica exhibetur
 κυάμων ἀπο χειρας; DL VIII 18, 19 κατέλας τὸ ἀποχεῖσθαι καὶ κυάμων;
 ΕΑΕΘΑΙ Vrb. ἐλάσθαι et ἐλάσθαι ε ἔχεσθαι Didym. geop. II 35, 8
 Karstenus, Steinus, Mullachius II. II.) [] (§ 10) 36 κυάμων] g: cyamus
 VP ciamus R [] κυάμων legumentum vulgo dici. Sed e κυάμων legu-
 mentum a vulgo dici. Sed Akl. [] dici, ut a vulgo dicitur] praeunte
 Salmasio g: dicitur a vulgo dicitur VP a vulgo dicitur et a vulgo dici
 ε dicitur R [] 37 scitiusque PR scitiusque V anquisitiusque x []
 38 κυάμων] ε: cyamus VPε ciamus Rε [] testiculo R [] 39 oportet
 atque VP [] κυάμων] e: cyamus VPε; om. R [] 40 αἰτίαι τοῦ (TOI V)
 κυεῖν (s. κύειν)] VP Vrb. ε (10 in ras. a pr. ut vul. P): εἰς τὸ κυεῖν (s.
 κύειν) δεινὸν καὶ αἰτίαι τοῦ κυεῖν s. κύειν (καὶ part. om. αἰτίαι etc. in mg.
 add.) ε Gr R []

35 Ita haec. Remotiora sunt his, quae Clearchus et Dicaearchus memoriae tradiderunt, fuisse cum postea Pyrrum Pyranthium, deinde Aethaliden, deinde feminam pulchra facie meretricem, cui nomen fuerat Alco.

XII.

Notae et animadversiones censoriae in veteribus monumentis repertae, memoria dignae.

Si quis agrum suum passus fuerat sordescere eumque in- 1
diligenter curabat ac neque araverat neque purgaverat, sive quis
arborem suam vineamque habuerat derelicti, non id sine poena

VPR

celebre est, Euphorbum prius fuisse dictasse se, ita haec remotiora sunt
(his) s. (haec) remotiora sunt his τ 54 fuisse se dictasse] h: fuisse
dictasse VPR, per se sane tolerabile; at se et h. l. et post dictasse (ut
censebat τ) facillime excidere poterat fuisse dictitasse s se fuisse dictasse
(dictitasse al.) e rg. || 55 Ita haec. Remotiora] h, ut § 4 Haec quidem
M. Cicero. Sed; 15, 6 Haec illi malevoli reprehensores dicunt. Sed etc.:
Ita haec remotiora (remotiora V) libri rg. || his quae (que V) Clearchus]
Vg: his quae archus P hisq: deareus R; al. s || Clearch. Sol. fr. 44^b HGF
II 317^a || Dicaearchus] (?) et dicearchus s; dice archus P dicearcus R s
discearchus V || Dicaearch. fr. 30 CMüll. l. l. p. 244^a || 56 Pyrrum
Pyranthium] h Pyrrum esse censens eum, qui Crea ab Ap. Rhod. I 645
scholiasta vocatur (Pyrrum piscatorem s. Delium piscatorem nominant
alii); Cretensem vero πέλιν μικρὸν ἢ κόμην περὶ Γόρτινα (Steph. Byz. s. v.)
novimus Πύρρον; Pyrrum igitur Pyranthium Clearchus et Dicaearchus
Cretensem illum accuratius significaverint, quod facile in pyrrandum abire
potuit; eundem fort. cum Delio nominaverat auctor schol. Soph. El. v. 62,
ubi nunc legitur Πύρρος (Πύρρος Reinesius) ὁ ἀγλῖος (= Suid. s. v. ἡγλῖος):
pyrrandum P pirrandum VR pirandrum et pyrrandrum s Pyrandrum
s? e. rg. || Pyrrum—Aethaliden] Πύρρον, ἀνδρὰ ἀγλῖον, ἀλὶς ἐστὶν ἐστὶν
misc. obs. X p. 392 sq. prob. Krischio l. l. 67, 1 || 57 deinde Aethalidem
Menag. ad DL l. l. 4, 5: deinde thalidena Vg de inda et halidena P
deinde talideria R deinde calidenam s (Chalidenam s) || 58 Alco]
VPRg: Alco (s?) e rg. ||

XII. (lemm.) 2 repertae] et reperte pτ: reper VP || 3 memoria] s:
memoriae et memorie VPg, quod per se non reiciendum h. tamen l., ubi
male praeterea sonaret, ad dignae potius voc. formam a librariis videtur
adaptatum esse || (§ 1) 4 cum quem diligenter Vg || 6 suam] ex suum
corr. V || derelictui habuerat R || pena (e in f. sup. lin. add. in penae
mut.) R pene VP ||

fuit, sed erat opus censorum censorsque aerarium faciebant.
 2 Item, quis eques Romanus equum habere gracilentum aut parum
 nitidum visus erat, 'inpolitiae' notabatur; id verbum significat
 3 quasi tu dicas 'incuriae'. Cuius rei utriusque auctoritates sunt et 10
 M. Cato id saepenumero adtestatus est.

XIII.

Quod intentiones quaedam tibiæ certo modo factae ischiæ mederi
 possint.

1 Creditum hoc a plerisque esse et memoriae mandatum, ischia
 cum maxime doleant, tum, si modulis lenibus tibiæ incinat, 5
 2 minui dolores, ego nuperrime in libro Theophrasti scriptum
 inveni. Viperarum morsibus tibiæ scite modulateque ad-
 hibitum mederi, refert etiam Democriti liber, qui inscribitur

VPR

(§ 2) 8 quis] siquis (§ ex Dr. sil.) edd. quisquis CFW Müller *mus. phil.* 20, 155: at cf. cum XIII 23. 8 (ubi itidem quisquis con. idem v. d.). tum vetustioris Latinitatis exempla: foedus Lat. ap. Fest. s. v. nancitor p. 166 M. 'pecuniam quis nancitor habeto'; Cato de r. r. 145 (141 al.), 1 al. a Rud. Schoell indicata leg. XII tabb. rell. p. 75 sq. coll. p. IX: cf. etiam Schömannum *animadv. ad rell. gramm. doct. de artic. II* (Gryph. 1862) p. 14: 16 || 10 quasi] = s; quasi si R (§?) || incuriae] lac. rel. om. R || (§ 3) uis R || auctoritate VP || Cat. orat. censoriar. rell. inc. solis fr. 2 p. 52 Iord., qui totum hoc caput ibi descripsit ||

XIII. (lemm.) IF = P; cap. ipsum sine nota cum cap. praec. coniunxit P || 2 certe VP s part. || factae ischiæ] e: factae sciæ V facta es sciæ P factae ischiæ (sciæ etc. al.) s || Ischiæ s || 3 pos- sunt s part. || (§ 1 sq.) 4 sqq. Creditum—plerisque [esse add. h] et—dolores, ego—inveni. Viperarum—mederi. refert] gr: Creditum—plerisque est et—dolores. Ego—inveni, viperarum—mederi. Refert libri, eg. || 4 hos VR || plerique R || esse et] v. supra || ischia cum] i: ischiæ VP ischiæ (ischiæ et ischiæ al.) cum s (ισχιας Gr. [cum] s ischiæ cum g || 5 tibiæ P || (§ 2) 6 nuperrime R || v. Theophr. ἐν τῷ περὶ ἐνδοσχευῶν (s. π. ἐνδοσχευῶν) Ath. XIV p. 624 (fr. LXXXVII Wimm. p. 185 ed. Lips. p. 436 ed. Paris.), Apoll. hist. mir. 49 (fr. LXXXVIII ibid.) coll. Plin. n. h. XXVIII § 21; Mart. Cap. IX § 926 || 7 tibiæ] = v: tibiæ V s tibiæ s || 8 etiam] = s: et e || Democriti] = s: Idem Democriti x ||

περὶ λοιμῶν, in quo docet plurimis hominum morbidis medi- 3
 10 cinae fuisse intentiones tiliarum. Tanta prosus adfinitas est 4
 corporibus hominum mentibusque et propterea vitiis quoque aut
 medellis animorum et corporum.

XIV.

Narratur historia de Hostilio Mancino aedilium et Manilia meretrice;
 verbaque decreti tribunorum, ad quos a Manilia provocatum est.

Cum librum VIII. Atei Capitonis coniectaneorum t

VPR

9 περὶ λοιμῶν] h: om. libri aut sine nota (ut VVrb.) aut spat. rel. (ut
 4 litt. lac. rel. P) aut Gr. add. (ut R); lac. rel. deest in exemplari s ex
 meis ienus in mg.; περὶ λοιμῶν ἢ λογικῶν (λοιμικῶν Muretus VL XIV 6 λ)
 κανόν (fort. κακῶν mg. ed. Col. Hittorp. a. 1526; Hier. Magius misc. IV 9
 improb. Reinesio VL II 1 p. 125) e περὶ λοιμῶν ἢ λοιμικῶν κακῶν x
 Mullachius Democr. opp. fr. p. 137, idem Diogeni Laert. restitutus cum
 Hübnero l. infra l., cui obtemperavit Cobetus; [περὶ] ἐνδομῶν ἢ λογικῶν
 [κανόν] s; quod cum ex Scioppii quidem coniectura ortum esse, sed vet. libro niti
 olim mihi videretur, servari h' (coni. igitur meae non recte attribuit ten Brink
 l. infra l.), nisi quod ἐνδομῶν scripsi, qua λέγει Ἀβδηριτικῇ Democritus
 et alibi usus est; περὶ λοιμῶν κανόν α' β' γ' Lambecius prodr. p. 51 sq.
 sec. DL IX 7, 13, 47 (ubi al. π. λογικῶν κακῶν et π. λογικῶν κανόν α'
 β' γ' cf. Hübner adn. y; B ten Brink phil. 29, 613 sq.; al. Schleiermacherus lit.
 Nachlass z. Philos. I 300); περὶ λοιμῶν κανόν RHirzel Untersuchungen zu
 Cic. philos. Schr. I p. 131, 1, qui cf. p. 110 sqq. imprimis inde a p. 126;
 at ap. Diog. l. l. cum libris (v. F Nietzsche Beiträge zur Quellenkunde
 u. Krit. des Laert. Diog. Basil. 1870, 4. p. 23) distinguendum esse videtur:
 περὶ λοιμῶν, κανόν α' β' γ' ἀπορημάτων indeque iam nunc equidem, genuina
 traditione omnino deficiente, περὶ λοιμῶν scripsi, quod ex titulis librorum
 Democriteorum maxime huius loci argumento respondet; possis etiam de libro
 περὶ ἐνδομῶν καὶ ἀπορημάτων cogitare || (§ 3) morbis medicinae s morsibus
 medicinam s || 10 intentiones VP || (§ 4) prosus] V: prorsus PR
 11 mentibus et P ||

XIV. (lemm.) cum lemm. cap. praec. sub nota II coniunctum in VP ||
 2 narratu VP || aedilium] e h cf. Varr. ap. G. XIII 12, 6 ego
 triumphum; G. I 12, 6; III 9, 4 coll. W Weissenbornii ad Liv. XXVII 8, 4
 adn., FBüchelerus mus. phil. II, 527 sq.: aedulium V edulium P aedili et
 edili s eg. aedili ut g; vix dubito, quin fuerit aed[ilium] cur[ulium] ||
 Manilia] s cf. § 3; 4 adn.: mamilla VP manulla et mannulla s ||
 3 Manilla] s: mamilla P manullo Vs || II inser. P; caput nota caret in
 V, ubi sub eod. II numero cum cap. praecedente, quamvis litt. initiali
 minio picta, coniunctum est || (§ 1) 4 VIII] s (Beroaldus), quod recepi,
 cum At. Cap. coniect. lib. IX de officio senatorio inscriptus esse videatur

legeremus, qui inscriptus est de iudiciis publicis, decretum
 2 tribunorum visum est gravitatis antiquae plenum. Propterea id
 meminimus, idque ob hanc causam et in hanc sententiam scriptum
 3 est: Aulus Hostilius Mancinus aedilis curulis fuit. Is Maniliae
 meretrici diem ad populum dixit, quod e tabulato eius noctu
 4 lapide ictus esset, vulnusque ex eo lapide ostendebat. Manilia
 5 ad tribunos plebi provocavit. Apud eos dixit, comessatorem
 Mancinum ad aedes suas venisse; eum sibi recipere non fuisse
 6 e re sua, sed eum vi inrumperet, lapidibus depulsum. Tribuni
 decreverunt, aedilem ex eo loco iure deiectionem, quo eum venire
 cum corollario non decuisset; propterea, ne eum populo aedilis
 13 ageret, intercesserunt.

VPR

cf. c. 10, 7: VIII (s. IX s. nonum; unum s. unus) mei omnes (e. g.
Rudorffius RRG I 167, 10) || at ei P atei p || At. Cap. Coni. (lib.
 VIII) fr. 1 *Huschk. LA* p. 115 || coniectaneorum] = c: Collectaneorum
Iunt. Coniectaneorum x || 6 romanorum tribunorum V || est] 7 R ||
 (§ 2) Propterea] Re: Prae(s. Pre)terea VPg || 7 meminimus P || atque
 ob hanc (eam al.) s || in hac sententiam V in hac sententia (sententia
 P) PR hac sententia g || (§ 3) 8 aulusotili' mātini' R || curilis VPR
 (§ 3) Maniliae VPg: maniliae R || 9 quod] s: et quod VPRg eo
 quod g || e tabulato] *Salmasius exerc. Plin.* p. 1218^{ab} ed. 1629: et
 ambulato VR et ambulatu P (ut G. f. e tabulatu scripserit ea forma
heteroclita, quam alibi sibi placuisse dicit XIII 21, 15 sqq., quamquam
 alterum eius exemplum non novi) de ambulo et deambulatio etc. s ||
 (§ 4) 10 Manilia] sps: Manilia VPR || 11 plebis ps pl. etc. s || (§ 5)
 quo messatorem R cōmessatorem P comassatorem V || 12 Mancinum
 ad aedes] = V m. rec.: mancinumade dies V || cum] animum
Bongarsius teste c. P. Scriverius || sibi fas recipere x || fuisse] voluisse
mg. ed. Colon. Hittorp. a. 1526 visum non fuisse *mg. Gryph.* a. 1537
 licuisse *Falsterus op. Krus.* p. 142 || 13 e re sua] *Bentleius ad Hor.*
epp. II 2, 92: idem *CLachmannus assecutus erat*, cuius adn. ad *Lucr.*
 V 533 *extr. contulisse iurabit*: eade VPR aede et in aede (= e) et in eade
 etc. s aedes suas aut in aedes suas g || (§ 6) 15 corollario] l. *Plin. n.*
h. XXI § 5; *Suet. Aug.* 45 (*Onom. Lat. Gr. Labb.* s. v. p. 44 a sciens
omitto) *Thysius*: coronario || corona viatorum decuisset *hanielatur*
Falsterus l. c. et am. ph. III 237, ipse quidem nihil mutaturus || num
 decuisset, et propterea? || propterea neū (proptereaueū P) populo PR ||

XV.

Defensa a culpa sententia ex historia Sallustii, quam iniqui eius cum insectatione maligni reprehenderint.

Elegantia orationis Sallustii verborumque fingendi et novandi
 5 studium cum multa prorsus invidia fuit, multique non mediocri
 ingenio viri conati sunt reprehendere pleraque et obtrectare. In
 quibus plura inscite aut maligne vellicant. Nonnulla tamen videri
 possunt non indigna reprehensione; quale illud in Catilinae
 historia repertum est, quod habeat eam speciem, quasi parum
 10 adtente dictum. Verba Sallustii haec sunt: Ac mihi quidem, 2
 tametsi hautquaquam par gloria sequitur scriptorem
 et auctorem rerum, tamen inprimis arduum videtur,
 res gestas scribere: primum, quod facta dictis ex-
 aequanda sunt; dein, quia plerique, quae delicta re-

VPR

XV. (lemm.) 1a VP : 2 a culpe sententia V culpe sententia P :
 iniqui eius] P; ex lect. Iunt. in antiqui eius assecutus erat λ coll. X 26, 1:
 iniqui eius V inimiciam et inimiciam etc. s inimici antea e inimici
 eius Ald. : 3 insectat(e V)ionem VP : maligne s rg. : reprehenderint]
 Prg: reprehenderunt V (s?) : 1a V et in mg. P; capiti praec. in lin.
 continua hoc cap. adiungitur in PR; 15 m. rec. in mg. R : (§ 1) 4 orationis
 salustii V m. rec. orationi sallustii p orationi salustii R orationisallustii
 P orationisallustii V : verborum q V : fingendi] g (Bentleius v. mus.
 phil. 35, 633): findi VPR facundia s, quod ex faciundi depravatum esse
 videatur : 5 prorsus] = s: prorsus s : invidie VP : multique—viri]
 om. s : 6 quo nati R : repndere R : plerique s : obtrectare in
 V : 7 vellicavit s : Nā nulla R : tam P tā : (i ras. ex u ort.) R :
 8 indigena P : 9 historie P : (§ 2) 10 salustii VPR : Sall. Cat.
 3, 2 : Ac] = P, ubi spat. litt. init. rel. apparet c: 7 R At s : 11 hand-
 quaquam RV m. rec. hand quaquam P autquaquam V ā qq Charis.
 Neap. p. 192 P. : sequitur] = s Char. l. l., Sall. cod. Sorb. al.:
 sequatur V m. rec. s cum al. Sall. codd. : 12 auctorem] = Char. l. c.,
 Sall. Sorb. al.: auctorem RV m. rec. s cum al. Sall. codd. : 13 facta] ex
 factū corr. R : exae(s. e)quanda sunt] V m. rec. s Sall. Sorb. al.
 plerique: exequendo sunt VPR cum Sall. Par. 6095 nonnullisque al.
 sunt exaequanda s cum Sall. Par. 5748 : 14 dein] = Sall. Par. 6095:
 dehinc cum Sall. fere omnibus s (quod ad ipsum Sciopp. pertinere, non ex
 libro petatum esse videtur); deinde s part. cum paucis Sall. del. : quia]
 q R : reprehenderis] s part. cum Sall.: deprehenderis PV m. rec. s
 (praec. dein et delicta) deprehenditis V dephenditis R

prehenderis, malivolentia et invidia dicta putant. Vbi 15
de magna virtute atque gloria bonorum memores, quae
sibi quisque facilia factu putat, aequo animo accipit;
3 supra ea, veluti ficta, pro falsis ducit. 'Proposuit',
inquit, 'dicturum causas, quamobrem videatur esse 'arduum',
'res gestas scribere'; atque ibi cum primum causam [aliquam 20
4 dixerit, dein non alteram causam], sed querellas dicit. Non enim
causa videri debet, cur historiae opus 'arduum' sit, quod hi, qui
legunt, aut inique interpretantur quae scripta sunt aut vera esse
5 non credunt'. Obnoxiam quippe et obiectam falsis existimatio-
nibus eam rem dicendam aiunt quam 'arduam'; quia quod est 23
'arduum' sui operis difficultate est 'arduum', non opinionis alienae
erroribus.

6 Haec illi malivoli reprehensores dicunt. Sed 'arduum'
Sallustius non pro difficili tantum, sed pro eo quoque ponit,
quod Graeci 'χαλεπὸν' appellant, quod est cum difficile, tum 30
molestum quoque et incommodum et intractabile. Quorum ver-
borum significatio a sententia Sallustii supra scripta non abhorret.

VPR

15 mali uolentia R || inuida R || putant ubi V || 17 facilia
quisque & part. cum Sall. Dietschiano uno ex del. || facili a R ||
putant V cum Sall. Bas. unoque al. apud D. || 18 supra ea] h cum
Sall. (ea litt. post ea facile exciderunt): supra || (§ 3) 19 inquit]
= v: inquit V inquit R || 20 cum primum causam aliquam
dixerit, dein non alteram causam, sed] i fere praecunte h: cum primā
causam sed VP cum prima causam videri debet cur historiae sed R
cum primam (tum primam et tum primum al.) causam scilicet (sol et
soluit al.) & non primum causam, sed c rg. post primam causam pro
secunda g cum primam causam dixisset, mox non procedit ad alteram
(vel secundam) causam, sed i cum prima causa videlicet ECAOtho
21 querelas P || (§ 4) 22 Quod V || hi] PR: hii V & ii (s) c ||
23 inque R || esse] aut R || (§ 5) 24 Obnoxii autem quippe P ||
obiecta i R || existimationibus potius eam Dietschius ad Sall. l. l. quo
non magis opus est quam tuc. magis aut ante aut post dicendam tu &
addito || 25 sq. arduum est & || 26 alie ne R || 28 Haec] Nec R ||
mali maliuoli P male R; fort. male maliuoli i || reprehensiores ex
reprehensiones corr. R || (§ 6) 29 difficultantum R || tantum ponit
sed pro eo quoque ponit et tantum sed pro eo (quoque ponit em.)
etc. & || 30 χαλεπὸν] = Verb. & χαλεπον R ευχερὲς et ευχερὲς al. (s. aut
s. κα) χαλεπὸν & || cum] tum & part. || 32 abhorret V aboret PR ||

XVI.

De vocabulis quibusdam a Varrone et Nigidio contra cotidiani sermonis consuetudinem declinatis; atque inibi id genus quaedam cum exemplis veterum relata.

5 M. Varronem et P. Nigidium, viros Romani generis 1
doctissimos, comperimus, non aliter elocutos esse et scripsisse
quam 'senatuis' et 'domuis' et 'fluctuis', qui est patrius casus
ab eo, quod est 'senatus', 'domus', 'fluctus'; huius 'senatui',
'domui', 'fluctui' ceteraque is consimilia pariter dixisse. Terentii 2
10 quoque comici versus in libris veteribus itidem scriptus est:

Eius anuis causa, opinor, quae est emortua.

Hanc eorum auctoritatem quidam e veteribus grammaticis ratione 3
etiam firmare voluerunt, quod omnis dativus singularis i littera
finitus, si non similis est genetivi singularis, a littera addita
15 genetivum singulare facit, ut 'patri patris', 'duoi ducis', 'caedi
'caedis'. 'Cum igitur', inquit, 'in casu dandi 'huius senatui' 4
dicamus, genetivus ex eo singularis 'senatuis' est, non 'senatus'.

VPR

XVI. De Nonianis, quae huc pertinere videri possint, cf. ann. ph. 85, 797 ||
(lemm.) IE VP || 2 cotidiani: (s) P || 3 id] P_g: in id V_g || genusq.
dactum V || ipsum cap. IE inscr. P; in lin. contin. sine distinctione cum
praeced. (sic: abhorret varronem) coniungit V; rec. m. in mg. cap. IE in
eod. || (§ 1) 5 M.] om. V cf. adn. praeced. || 6 doctissimos] = 3:
doctissimo: P disertissimos x || elocutos] = v_g (s^g): locutos V_g ||
7 senacuis (aut senacius) V senatus R || patritius P || 8 est] om. R ||
senatus et R || domus, fluctus] h^g p. 11, 13: domus libri domus et
fluctus (s^g) eg. || senatui] V_g: senatu PR et m. rec. iterum in senatui
corr., v || 9 domui] (s^g) e: om. libri || fluctui q R || cetera q R ||
hia s || distinctionis notam post dixisse om. VP || (§ 2) Ter. Heauton-
tim. II 3, 46 (v. 287) cf. Prob. Cath. p. 1469 P.; Mar. Plot. Sac. p. 476,
21 K.; Prisc. VI § 84 p. 718 et VII § 88 p. 778 P. coll. Char. p. 40 P.;
fragm. Bob. de nom. p. 555, 7 K. || 11 eius anni fragm. Bob. l. l. cf.
Corssen ūh. Ausspr. etc.² II 738 n. || causa opinor quae] Terentius et
sic Prob. ac Prisc. II. II.: opinor causa quae R_g et sic fort. memoriter G.
opinor causaque PV_g opinor tanquam s || est emortua] PR_g: eius
emortua V est mortua s erat mortua s cum Terentio (Prisc. Prob.) ||
(§ 3) 12 rationem P racionem V || 13 iam V || i] R_g: om. PV_g. post
finitus exhibent e || 14 si] sed s || s] scilicet s || (§ 4) 16 inquit] ||
om. R || datū R || 17 est et non s |

5 Set non omnes concedunt, in casu dativo 'senatui' magis
6 dicendum quam 'senatu'. Sicuti Lucilius in eodem casu victu
et annu dicit, non 'victui' nec 'annui', in hisce versibus: 20

Quod sumptum atque epulas victu praeponis honesto,
et alio in loco:

'Anu noceo' inquit.

7 Vergilius quoque in casu dandi aspectu dicit, non 'aspectui':
Teque aspectu ne subtrahe nostro, 25
et in georgicis:

Quod nec concubitu indulgent.

8 C. etiam Caesar, gravis auctor linguae Latinae, in Anticato-ne:
unius, inquit, arrogantiae, superbiae dominatuque.

VPR

(§ 5) 18 Sed (§ 2) e: Et aut et (&) VPR; 19] om. V] (§ 6)
20 nec] et §: aut *Falsterus ap. Kraus. p. 142*] versibus] verbis, ni
exceiderint Lucilii quaedam post versum 'Quod sumptum' e. q. s. cum
exemplo dativi annu, *L. Müller Lucil. p. 21: 208*; at sequitur re vera exem-
plum dativi annu ex altero versu Luciliano petatum, quod ipse Müllerus in
versuum ordinem recte recepit] 21 Lucil. sat. lib. IV inseruit *Dousa (fr. 2)*,
obsequentibus *Gerlachio, Corpeto, L. Müller (fr. VI p. 21)*, quamvis nec
Non. 501. 23 M. libri num. indicet; in lib. I-XXV. XXX reliquis rectius
collocavit *Lachmannus (r. 1058 p. 116)*] sumtum P sumptu V;]
dictu codd. *Gerl. ap. Non. 'vulgo' ibi teste Quich. de libris suis tacente*;
nec quicquam ad h. v. de *Harl. adn. Onions*] praeponis] = codd. *Non.*
plerique teste *Quich. (= Harl. ex sil. Onionsii)*; prae(s. pre)pones codd.
Non. ex Gerl. sil. Quicheratii Colbertinus] honestos Nonii Colbertinus]
Lucil. sat. inc. lib. inc. fr. 135 D.; IV fr. VII p. 21 M.: lib. I-XXV. XXX
r. 1059 p. 116 L.] 23 'anu noceo' inquit] *Lachmannus l. l.*
HAIMunro Journ. of philol. VII 14. 295 coll. Lucil. lib. VII ap. Non. p.
398, 20 M. cui eadem verba recte restituit, cf. REllis ibid. VIII 15, 69;
Munro 16, 204 sqq.: EBachrens in Bursian. nunt. ann. 14. 169 sq.:
anu noceo] inquit eg.] (§ 7) Verg. *Aen. VI 463; G. IV 198*]
24 causa VPR] as pecu R] as pecui R] 25 asperu R] subthae
R] 27 nec] = Verg. *Med. (ex DEC corr.), al. Asper*; neque Verg. *Pal.*
Rom.: Mess. Arus. cf. v. l. ap. Ribb.] (§ 8) 28 G. R] etiam] = §:
autem §] Caesar] esp. cesar R] autor R] *Caes. Anticat. fr. p.*
764 Nipp.] 29 unius] = §: minus §] superbiae] = §: superbiacque
§] superbie dominatuq; dñatu. hē P superbia e dominatuq; dñatu.
hē V]

Item in Dolabellam actionis l. lib. I: Isti, quorum in aedibus fanisque posita et honori erant et ornatu. In 9 libris quoque analogicis omnia istiusmodi sine i littera dicenda censet.

XVII.

De natura quarundam particularum, quae praepositae verbis intendi atque produci barbare et inscite videntur, exemplis rationibusque plincolis disceptatum.

5 Lucilii ex XI. versus sunt:

Scipiadae magno improbus obiebat Asellus,
Lustrum illo censore malum infelixque fuisse.

VPR

30 *Caes. in Ch. Corn. Dolab. orr. fr. p. 410 HM²; p. 750 Nipp.* [Dolabellam] x: dolabella VPRs dolobella s || l. (cogitandum potius de I., unde in ortum est) lib. I: Isti quorum] in re perincerta h, lib. II cum i praescens, si P vestigia verac lectionis servavit; nam de V vix cogitaveris: illibusti quorum R illibusti. (illibusti teste Dübnero ap. Meyerum) quorum Ps illibusti. quorum V illibusti quorum s III. (at v. Nipperdeius l. l.) Ibi isti, quorum x III libro I. (II. i). Isti, quorum g tertio libro. Isti, quorum HMeyer l. l. ... dis inclusisti quorum Nipperdeius l. l. In litteris posterioribus a libris traditis genetivus nominis alicuius ethnici ac potissimum quidem Macedonici quaerendus esse videbatur x; erat inde cum satis sane dubitanter de Bisalticorum cogitarem, coniectura per se satis facili: nam si post lib. ante n unus numerus I (s. II) excidit, una litt. al intercalatione in litt. a P traditis opus est, ut uisalticorum i. e. Bisalticorum oriatur; terram certe populi, alius Bisaltiae appellati, Bisalticam dicit Liv. XIV 29, 6 || 31 fanique R || et olori erant honori et hornatu R || (§ 9) *Caes. de anal. libror. fr. p. 757 Nipp.; XXIII p. 18 sq. Schlitt.* || 32 analogicis PR || 1] s: om. VPR || 33 censet VRs part. ||

XVII. (lemm.) Is VP || 3 et] atque s || videntur] (s?) e: uidetur VP uideretur s || Hoc cap. praecedenti sine nota adiungunt et VP et omni distinctione om. R; Is in mg. m. rec. in V || (§ 1) *Lucil. sat. XI fr. X p. 57 M.: v. 340 sq. L.* || 5 ex XI.] e. eXI. R || 6 Scipiade s: scipia de P cipiade VRs || Improbu' Scipiadae magno Lachmannus ad Lucr. VI 1067: 'sine causa' LMüller ad Lucil. l. l. p. 57; cf. Hilberg exerc. crit. p. 6: CMFrancken conl. crit. ad Luc. II, dec. II et III p. 70 sq. || obiebat P || assellus T asselus R ||

Obiciebat o littera producta multos legere audio, idque eo
2 facere dicunt, ut ratio numeri salva sit. Idem infra:

Conicere in versus dictum praeconis volebam 10
Grani.

In hac quoque primi verbi praepositione o ob eandem causam
3 producant. Item XV.:

Subicit huic humilem et sufforcitus posteriorem,
subicit u littera longa legunt, quia primam syllabam brevem 15
4 esse in versu heroico non convenit. Item apud Plautum in
Epidico 'con' syllabam productam pronuntiant:

Age nūnciam, orna te, Epidice, et palliolum in
collum cōnice.

5 Apud Vergilium quoque subicit verbum produci a plerisque 20
audio:

Etiam Parnasia laurus

Parva sub ingenti matris se subicit umbra.

6 Sed neque 'ob' neque 'sub' praepositio producendi habet naturam,
neque item 'con', nisi cum eam litterae secuntur, quae in verbis 25

VPR

8 Obiciebat P || (§ 2) 9 infra: Et iam Conicere e || Lucil. sat.
lib. XI fr. VI p. 56 M.; v. 342 sq. L. || 10 in] = s: etiam s et s ||
11 Grani] VPR (x emend. I 4): graui etc. s || 12 hoc—praepositio
producitur x hoc—praepositionem producant commemorat, sed ipse non
probat Th. Vogel am. ph. III, 572 sq. || o] add. z, quod in loco omnino
non ambiguo non recte displicet Vogelio || andem R || causam] causam
eam Th. Vogel || 13 producitur s || (§ 3) Lucil. sat. XV fr. XIX p.
69 M.; 448 L. || 14 Subicit] = o et sic in cod. Voss. adnotatum dicit
Thysius || huic] = o, adnot. cod. Voss.; 'scripti' teste g: hinc (P ex sil.
meo ?) s || humile met P || sufforcitus] = o: suffer citus R suffercatus se
suffractus mg. Col. Hiltorp. a. 1526 suffectus ed. Par. a. 1536 suffert catas
'alii iuxta Maserium' teste Thys. sufferctus x Sufes catus g suffer citu'
λ suffercit μ || 16 herioco V || (§ 4) Pl. Epid. II 2, 10 (v. 194) ||
17 cum s || consillabam P || 18 genunciū (spat. ad litt. init. rel.) V ||
ge nuncia morna|te (litt. init. spat. rel.) P genūcia mor|nate (trium f.
litt. spat. in initio rel.) R || nunciam] = BPlauti cf. Fleckeisenus z. Krit.
etc. p. 24: nunc iam Plant. cod. mus. Brit. iniciam et initiationi etc. s ||
orna te] = s: ornate V s (Pl. Lips.) || palliolum] ex Plauto h: pallium
libri (Pl. Lips.) || 19 conice] = o Plaut. B || (§ 5) Verg. G. II
18 sq. || 22 Etiam] Item s Et iam Verg. Med., qui h. l. solus ex libris
antiquis praesto est || 23 se] om. R || subigit Verg. Med. || (§ 6)
24 neque supra positio VPR || 25 con] (s unus ex Dress. sil. ?) c cf.
II 17: om. libri || nisi] om. P || secutq: in R ||

'constituit' et 'confecit' secundum eam primae sunt, vel cum eliditur ex ea n littera, sicut Sallustius: faenoribus, inquit, copertus. In his autem, quae supra posui, et metrum esse 7 integrum potest et praepositiones istae possunt non barbare
30 protendi; secunda enim littera in his verbis per duo i, non per unum scribenda est. Nam verbum ipsum, cui supradictae par- 8 ticulae praepositae sunt, non est 'icio', sed 'iacio', et praeteritum non 'ieit' facit, sed 'iecit'. Id ubi compositum est, a littera in i mutatur, sicuti fit in verbis 'insilio' et 'incipio', atque ita vim
35 consonantis capit, et idcirco ea syllaba productius latiusque paulo pronuntiata priorem syllabam brevem esse non patitur, sed reddit eam posita longam, proptereaque et numerus in versu et ratio in pronuntiata manet.

Haec, quae diximus, eo etiam conducunt, ut, quod apud 9
40 Vergilium in sexto positum invenimus:

Eripe me his, innicte, malis aut tu mihi terram

Inice,

sic esse 'iniice', ut supra dixi, et scribendum et legendum sciamus, nisi quis tam indocilis est, ut in hoc quoque verbo 'in' prae-
45 positionem metri gratia protendat.

VPR

26 & cum fecit P || meam R || cum] om. Vg || 27 ex ea n] e: ea ū R ea nō V ea non P_g ex ea non et ea non ε singuli ap. Dr. || Sall. hist. fr. inc. 85 (79 ed. min.) K.; 114 D.; cf. II 17, 7 adn. || 'fenoribus n. Faenorib. & Nonius' a. ad Non. p. 310, 7 M. spectans, qui l. ad Sall. Cat. 23, 1 pertinet || 28 cōpertus P coopertus ε || (§ 7) iis e || 30 p's. protendi VPR || secunda] = r: secunde V secundet R || littera] = v: littere V syllaba I Clausen diss. Kil. a. 1872 thea. 4; ann. ph. suppl. 6, 367 n.*; at explicatur illud coll. § inseq. quamvis non satis accurate dictum sit || i] ε: om. VPR ii ε || (§ 8) 31 istud R_g || cui] = ε: e' R cuius ε || 32 pposite VR || esticio VPR || 33 facit] = ε: om. ε || Idque ubi e || ubi] = ε: uerbi et nisi ε || a littera in i] λ: ex a littera in libri ex a littera in i e ex a littera; a in i x rg. || 34 mutat ECAOtho || itaque prima vim ECAOtho alterumque i ita vim CDziatko || 37 posita (ε) e: p's. pro] situ VPR_g (IGebhard ant. lect. II 4) positū et positura ε || propter eaque R || numerus- unusu R || 38 in] ε: et VPR ex h- || (§ 9) 39 quod apud] e: apud libri: 'an igitur invenimus delendum?' g || 40 Verg. Aen. VI 365 sq. || 42 Inice] = Verg. sine v. l. ap. Ribb. || 43 siccesse V || iniice] ε: inice VPR_g || 44 nisi] ut ε || ut] (ε?) e: om. VPR_g ||

10 Quaerimus igitur in 'obicibus', o littera qua ratione inten-
datur, cum id vocabulum factum sit a verbo 'obiicio' et nequa-
quam simile sit, quod a verbo 'moveo' 'motus' o littera longa
11 dicitur. Equidem memini Sulpicium Apollinarem, virum
praestanti litterarum scientia, 'obices' et 'obicibus' o littera correpta 50
dicere, in Vergilio quoque sic eum legere:

Qua vi maria alta tumescant

Obicibus ruptis;

12 sed ita, ut diximus, i litteram, quae in hoc vocabulo quoque
gemina esse debet, paulo uberius largiusque pronuntiabat. 55

13 Congruens igitur est, ut 'subices' etiam, quod proinde ut
14 'obices' compositum est, u littera brevi dici oporteat. Ennius
in tragoedia, quae Achilles inscribitur, subices pro aere
alto ponit, qui caelo subiectus est, in his versibus:

Per ego deum sublimas subices 60

Humidas, unde oritur imber, sonitu saevo et spiritu,
plerasque omnes tamen legere audias u littera producta.

VPR

(§ 10) 46 intendatur. Cum VP 47 obiicio] s: obicio VR obitio
Ps 48 quod] om. s (§ 11) 50 obicis R Verg. G. II 479 sq. 52 alta] ex alta corr. R 53 Obicibus] cf. Ribbeck prolegg. ad Verg. p. 174: obicibus s unus ex corr. (§ 12) 54 uocalo P hoc] add. h: possis etiam eo post vocabulo addere (§ 13) 56 subices s unus 57 obices s unus littera] s. litera = s: litera s. litera s brevi] e: brevis (§ 14) 58 tragedia VR traedia P 59 caelo ex sil. P 60 sq. Enn. Achill. fr. III p. 89 V; II p. 15 R^a cf. Festus s. v. subices p. 305^a M.; Non. p. 168, 33 M.; versus cum Vahleno et Ribbeckio II. II. ordinari sec. Lachmannum ad Lucr. III 227; tetram. cret. sq. sca. iamb. esse censebat Bergkii phil. 33, 282. at cf. Ribbeckius mus. ph. 29. 241 sq. Per ego] = Fest. Non. II. II.: ex ego Vs unus Ergo es et ego et ego s sublimas] = s, Non.: sublimes s; om. Fest. subicis Non. subices Lachmannus 61 Humidas] = s Fest. Non. (Umidas Harl. Non.: Lachm.): humidus s humigans i humidans Falstcrus ap. Kraus. p. 112 sq.; am. ph. III 238 inde Festus in imber desinit fragm. ap. Non. sonit' euo P et] om. Fest. (exstat in VR, quod moneo propter Ribb.) spiritu] x. ex Festo: strepitu VPR (unde male ad sonitu relatum est) ex spiritus Thysius (q. Bergkii l. l.; non 'ceteri' praeter VR) 62 homines s productam P

Id ipsum autem verbum M. Cato sub alia praepositione 15
 dicit in oratione, quam de consulatu suo habuit: ita nos,
 65 inquit, fert ventus ad primorem Pyrenaeum, quo proicit
 in altum. Et Pacuvius item in Chryse:
 'Idae promunturium, cuius lingua in altum proicit.

XVIII.

De P. Africano superiore sumpta quaedam ex annalibus memoratu
 dignissima.

Scipio Africanus antiquior quanta virtutum gloria praestiterit 1
 5 et quam fuerit altus animi atque magnificus et qua sui conscientia
 subnixus, plurimis rebus, quae dixit quaeque fecit, declaratum

VPR

(§ 15) Cat. dier. dictarum de consulatu suo or. fr. 9 p. 34 (cf. p. LXIV sqq.; 33 sqq.) Iord. (de cons. suo or. fr. HMeyer ORF² p. 36 coll. p. 32 sqq., qui et ipse olim merito Cat. dier. dict. de consul. suo fragmentis orationis de consul. suo reliquias inscrucrat). || 64 ita nos] HMeyer: ita hos R₅ ita. hos VP₅ (hr) Italos Falsterus ap. Kr. p. 143, am. l. l. 237 sq. || 65 primorem] τ ap. Iord., quod et ipse conieceram: priorem libri portum coll. Liv. XXXIV 8, 5 HMeyer¹ promontorium coll. cod. XXVI 19, 11: Strab. IV p. 181 C. (add. p. 178 C.) id.² || pyrreneum P pireneum VR || quos e rg. quod Meyer² || proicit] ε: proicit VPR₅ || 66 pacuvius V; de huius nominis formis cf. τ unt. it. Dial. p. 284 sq. coll. ind. IRNL et CIL 1; Ribbeckio TRR¹ p. 278 || Pacuv. Chrys. fr. VIII p. 88² (cf. p. 284¹) R. (Anchis. fr. p. 102 Both.) || Chryse] = ε (cf. Welckerus gr. Trag. p. 1381): erise R chise et Anchise (= ε) et Anchise ε || 67 Id promontorium] Cuius lingua in altum proicit Bothius Promontorium (Promunturium Ribb.) cuius lingua in altum proicit (proicit Ribb.) g Ribb.¹ improb. LMüller ad Lucil. p. 203 sq. || Idae] GIVossius castig. et not. in tr. v. fr. p. 79; Ribb.²; id. d. röm. Tragödie p. 252. 9; cf. Fleckeisenus fünfzig Art. p. 25: Id libri Ida NHeinsius ad Verg. A X 587 Illud praeterea a Ribbeckio proponitur v. Trag. l. l. || promunturium] Fleckeisenus, Ribbeckius cf. LMüller l. l.; improb. Bergk ind. schol. Hal. lib. 1863/4 p. V, 1: pñturiū V promuntorium P₅ promātorium R promontorium ε || lingua] c (Falsterus ap. Kr. p. 143): linguam VPR₅ lingā V ligna GIVossius l. l. || inaltū V || proicit] ε: proicit VPR₅ projicitur Falsterus l. l. ||

XVIII. (lemm.) IZ VP || 2 P. Africano] i: pafricano P africano V₅ || (§ 1) 5 quam] om. R || animi] = ms. Thys.: animo ε || 6 pluribus rebus ε part. || dixit quaeque fecit] ε: dixerit quaeque fecerit ε ||

2 est. Ex quibus sunt haec duo exempla eius fiduciae atque exsuperantiae ingentis:

- 3 Cum M. Naevius tribunus plebis accusaret eum ad populum, diecretque, accepisse a rege Antiocho pecuniam, ut condicionibus 10 gratiosis et mollibus pax cum eo populi Romani nomine fieret et quaedam item alia crimini daret indigna tali viro, tum Scipio pauca praefatus, quae dignitas vitae suae atque gloria postulabat: 'memoria', inquit, 'Quirites, repeto, diem esso hodiernum, quo Hannibalem Poenum imperio vestro inimicissimum magno proelio 15 vici in terra Africa pacemque et victoriam vobis peperci spectabilem. Non igitur simus adversum deos ingrati et, censeo, relinquamus nebulonem hunc, eamus hinc protinus Iovi optimo maximo gratulatum'. Id cum dixisset, avertit et ire ad Capitolium coepit.
- 5 Tum contio universa, quae ad sententiam de Scipione ferendam 20 convenerat, relicto tribuno, Scipionem comitata atque inde ad aedes eius cum laetitia et gratulatione sollemni prosecuta est.
- 6 Fertur etiam oratio, quae videtur habita eo die a Scipione, et qui dicunt eam non veram, non eunt infitias, quin haec quidem verba fuerint, quae dixi, Scipionis. 25
- 7 Item aliud est factum eius praeclarum. Petilli quidam, tribuni plebis, a M., ut aiunt, Catone, inimico Scipionis, comparati in

VPR

(§ 2) 7 haec] ex R || ac ε || (§ 3) 11 nomine] nō mē R || 12 crimini daret] e: crimina daret libri crimina iaceret g crimina diceret λ || 13 pauca] = ε? om. ε || 14 repeto diem quirites R || 15 nostro ε || 16 pacemque] = v: pacem V || spectabilem] f: ε, p: inspectabilem VPRs cf. h^o adn. 31 ibique e insperabilem et inseparabilem ε inexpectabilem i || 17 et censeo libri rel.: eccenseo R Sed censeo ε, censeo g, censeo: i; fort. ; en. cenreo, || 18 eamusque ce et eamus g || hinc] = s ms. Voss. ap. Thys.: nunc ε || gratulatu R || (§ 5) 20 q: R || 21 comitata] P: in capitolium comitata (cōmittata V ommittata R) rel. || 22 sedes P || (§ 6) P. Cornelii Scip. Aem. adv. Naevium or. v. HMeyer ORF² p. 6 sqq.: HJordan quacstt. Cat. p. 42; Herm. 1, 163; 211 sq. (Röm. Forsch. II 420 sq.; 502) || 23 q: R || 24 non veram eam R || Non eunt V || (§ 7) 26 Petilli] VPR. quac certe est forma nominis antiquior: petunt ε Petilius (tum fin. 28 desiderabat) e Petillii tacite in adn. g, τ l. l. p. 189, 1 (= 462, 92 cf. h ann. ph. 97, 571) || quidam] = v: quidem V quaedam R; f. Quinti g ||

eum atque inmissi, desiderabant in senatu instantissime, ut pecuniae Antiochinae praedaeque in eo bello captae rationem redderet; 30 fuerat enim L. Scipioni Asiatico, fratri suo, imperatori in ea 8 provincia legatus. Ibi Scipio exsurgit et, prolato e sinu togae 9 libro, rationes in eo scriptas esse dixit omnis pecuniae omnisque praedae: illatum, ut palam recitaretur et ad aerarium deferretur; 10 'sed enim id iam non faciam', inquit, 'nec me ipse adficiam con- 11 tumelia' eumque librum statim coram discidit suis manibus et 12 concepsit, aegre passus, quod cui salus imperii ac reipublicae accepta ferri deberet rationem pecuniae praedatitiae posceretur.

XIX.

Quid M. Varro in logistoria scripserit de moderando victu puerorum inpublium.

Pueros inpubes conpertum est, si plurimo cibo nimioque 1 somno uterentur, hebetiores fieri ad veterni usque aut eluci tar-

VPR

27 f. atque in eum vel in eumque c || 28 infantissime P || 29 Antiochinae] = o cf. v. l. VI 19, 8: antiochene P || praedaeque in eo bello captae] i litt. rat in libris male geminatas esse perspicuens; quod cum recepissim a r quoque probari vidi l. l. p. 189, 2 (= 463, 93): praedae quae (var. mod. corruptum: praeque P pde que -s. q. Rp predeque V) in eo bello capta erat VPR praedaeque quae (s. sim.) in eo bello capta erat se || (§ 8) 30 L.] om. R || Asiatico fratri] s unus(Vrb.)ex corr. e cf. r l. l. p. 162 (= 419) quemque l. Weissenbornium ad Liv. XXXVIII 60 extr.: asiaco fratri (quae voc. forma nec ap. Or. met. XII 588-583 al. -toleratur) VPR Asia cum fratre s Asiageni fratri g; paulo magis ad librorum lectionem accederet Asiageno fratri cf. CIL I n. 36 ibique r; id. RG I' 862 n. *; IBernays iib. d. Chron. d. Sulp. Ser. p. 62 sq.; at Asiaticus libri praebent per totum cap. VI 19 || (§ 8 sq.) 31 legatus ibi V || (§ 9) prolato e] prolato P prolato p || esinu F || esinutge o sup. lin. post t add. R || 32 omnis pecunie omnisque praede scriptas esse dixit R || 33 prede distinctionis nota sq. om. P || (§ 10) illatum] PRsλ: illo(s. Illa)tum Vcs Ille tum e part. Illi tum g allatum x institu[tu]m ('sed nihil mulo') Falsterus ap. Kr. p. 143 || (§ 11) 34 inquit non faciam R || ifm P || (§ 12) 35 statim coram discidit] = o || coram] om. s || 36 salus imperii] ex salupii aut salupii corr. R || 37 fieri s part. || rationem] x et aut sic aut rationes g: ratione (s. racione) VPRs ratio s ab eo ratio c || praedatitiae Ald. (cf. v. l. XIII 25, 18): praedacene (s. predacee) Rcs, in praedene corr. s unus; predacte V predate P ||

XIX. (lemm.) III V; num. not. om. P || 2 Qd P || logistoria] h cf. § 2: longi historia VP s longa historia s logistorico Ald. || scripserit. V || III VP || (§ 1) 4 impuberes s || 5 ad veterni usque aut eluci]

ditatem corporaque eorum inprocera fieri minusque adolescere.
 2 Idem plerique alii medicorum philosophorumque et M. Varro in
 logistoria scripsit, quae inscripta est Catus aut de liberis
 educandis.

XX.

Notati a censoribus, qui audientibus iis dixerant ioca quaedam intem-
 pestiviter; ac de eius quoque nota deliberatum, qui steterat forte apud
 eos oscitabundus.

1 Inter censorum severitates tria haec exempla in litteris sunt 5
 2 castigatissimae disciplinae. Vnum est huiusmodi: Censor agebat
 3 de uxoribus sollemne iusiurandum; verba erant ita concepta 'Vt
 tu ex animi tui sententia uxorem habes?'; qui iurabat,

VPR

Salmasius ad Solin. p. 1279 sq. ed. a. 1629: adueñtusque ant eluci P
 a dueñti q̄ aut eluci R ad ueterni q̄ ante luci v adūterem q̄ ante luci
 V aduertimusque (et animaduertimusque) hinc eliei (diei et allici al.) s ||
 6 in procera P || (§ 2) 7 Idem] rs: dē V dest P (uterque spat. ad I
 inserendum rel.) Idem deest R qd̄ est s || 8 logistoria] h cf. lemm.:
 longa istoria (V; historia s. hystoria PR) libri longistorico Iunt.
 logistorico Ald. eq.; et sic sane dici solet cf. II. a Ritschelio de Varr. logist.
 p. IV (= opusc. III 404 sq.) compositos; sed nil obstat, quominus singuli
 libri etiam 'logistoriae' vocitati sint; nec quod voc. logistorico (historico s.
 qui ibi soli exstant) G. XX 11, 4 de ipso Cato utitur, impedit, quominus hic
 eundem librum logistoriam nominet; sic fere de mythistoriis, quibus
 libri repleantur, legimus in HA vit. Macr. 1. de mythistoricis Marci
 Maximi voluminibus ibid. Firm. Sat. etr. 1 || qui inscriptus Varronis
 (haud vero Gellii) ed. Bipont. 1. infra l. 2 || Catus] Io. Mercerus,
 GIVossius cf. etiam Thysii adu.; Ritschelius l. l. p. IV; XI (= opusc. III 404;
 413); h phil. klin. Streifzug p. 31: capis PR capis V Cato s || de-
 liberis P || 9 educandis V || Varr. logist. 'Cato' fr. p. 320 Bip.;
 'Catus' fr. XVII p. 249 Ries. ||

XX. (lemm.) 10 VP || 2 hiis V his s || dixerant ioca V || 3 ac
 de] s: accede VP atque de λ || steterat. V || 10 VP || (§ 1) 5 Inter
 censorum severitates] g: Intercessorum seueritates VPR Inter censors
 seueritatis s Inter censorias severitates se || in litteris] om. R ||
 6 castissime P || (§ 2) huiusmodi R || agebat] e: agebat VPR 'v. c.' ap.
 s agebat s adigebat s 'f.' s || 7 distinctione ante verba voc. caret V ||
 (§ 3) verba haec erant s part. (haec, non ita, om. Linc., de quo perperam
 refert i; nam nil nisi verba erant ex eo adnotavit) || ita] om. P (cf. adn.
 praec.), prob. i ||

cavillator quidam et canicula et nimis ridicularius fuit. Is locum 4
 10 esse sibi ioci dicendi ratus, cum ita, uti mos erat, censor dixisset:
 'ut tu ex animi tui sententia uxorem habes?' 'habeo equidem', 5
 inquit, 'uxorem sed non herele ex animi mei sententia'. Tam 6
 censor eum, quod intempestivo lascivisset, in acenarios rettulit
 causamque hanc ioci scurrilis apud se dicti subscripsit.

15 Altera severitas eiusdem sectae disciplinaeque est. De 7.8
 liberatum est de nota eius, qui ad censores ab amico advocatus
 est et in iure stans clare nimis et sonore oscitavit, atque inibi ut
 plecteretur fuit, tamquam illud indicium esset vagi animi et
 alucinantis et fluxae atque apertae securitatis. Sed cum ille 9
 20 deiurasset, invitissimum sese ac repugnantem oscitatione victum
 tenerique eo vitio, quod 'oscedo' appellatur, tum notae iam
 destinatae exemplum est. Publius Scipio Africanus, Pauli 10
 filius, utramque historiam posuit in oratione, quam dixit in
 censura, cum ad maiorum mores populum hortaretur.
 25 Item aliud refert Sabinus Masurius in septimo me- 11

VPR

9 et canicula] libri, nisi quod eccanicula R pr. cf. de hoc voc. Hilde-
 brand. ad Apul. met. VI 20 p. 466 add. Pl. Cure. v. 598 pisciumque cani-
 cularum ap. Plin. n. h. IX § 151 sqq. descriptionem, quae etiam piscium
 horum nominis rationem eandem fere esse docet: et canalicola coll. P. ep. Fest.
 p. 45 M.; Pl. Cure. v. 476 (cf. W. A. Becker RA I 328; G. Loewe prodr. corp.
 gloss. p. 311. 4) Lipsius delect. II 3 || nimis] minus l. Lambecius 'in ora
 codicis sui' teste l. cf. tamen Lamb. prodr. p. 90 sqq. || (§ 4) 10 sibi ioci
 dicendi (dicendi e) ratus] g: sibioci dicunt (dicunt V) iratus VP et oei
 dicunt ratus R sibi ioci dici ratus s || mos R || 11 ut] et s; cf. g adn. ||
 habes uxorem R || (§ 5) & quidem VR || 12 herele R || mei] = s
 Lipsius var. lect. I 1): tui s || post sententia or. non distinguit V ||
 (§ 6) 13 censor eum] = v: censoreum VP || quod ut tempestive V ||
 14 iocis scurrilis VPR || dicti] rs: dictis VPR || (§ 7) 15 sexte R ||
 § 8) 16 censores V cepsiores R || ab] sup. lin. add. R || 18 fuit] sit
 R || inditium P || esset] om. s || (§ 9) 20 acre pugnante P ||
 21 teneri. q V || notae iam] rs: notae iam R nota iam P notela V ||
 § 10) De hac Scipionis or. cf. F. Ellendt ad Cic. Brut.² p. 29; H. Meyer
 ORF² p. 179 sqq. ubi h. l. descripsit p. 180 || 24 mores] om. s ||
 (§ 11) Masur. Sabin. memorial. fr. 16 p. 126 Huschk. IA³ || 25 Sabinus]
 scabritus, quod ex lemm. praecedente scabre repetitum esse videtur, libri ap.
 Non. s. v. strigosus p. 168, 21 M., qui exscripsit h. l. usque ad voc.
 viderunt lin. 29, ubi v. adn. || septimo memoriali] lib. XVII iudem ||
 memoriali] s: memor memoriali PR memoꝝ memoriali P ||

morfali seверо factum: Censores, inquit, Publius Scipio Nasica et Marcus Popilius cum equitum censum agerent, equum nimis strigosum et male habitum, sed equitem eius uberrimum et habitissimum viderunt et 'eur', inquit, 'ita est, ut tu sis quam equus curatior?' 30 'Quoniam', inquit, 'ego me curo, equum Statius nihili servos'. Visum est parum esse reverens responsum relatusque in aerarios, ut mos est.

- 12 'Statius' autem servile nomen fuit. Plerique apud veteres
13 servi eo nomine fuerunt. Caecilius quoque ille comoediarum as poeta inclutus servus fuit et propterea nomen habuit 'Statius'. Sed postea versum est quasi in cognomentum appellatusque est 'Caecilius Statius'.

VPR

26 censores, inquit] = Non. Gerl. sine adm. et sic cod. Harl.; om. Merc. Quich. || 27 Popilius] VR Non. cf. I 7, 7: pōpilius P; Popillium dicunt fast. Cap. a. u. 573 et 595 || eum nimis strigosum equitum et codd. Noniani ex Gerl. sil. || 28 et cum (eum m. alt.) nimis strigosum (strigosum m. alt.) et male habitum sed equitum Non. Harl. || strigosum] ex tricosum corr. R || et] = 7 ex 67 corr. R || 29 habitissimum codd. Non. || 31 nihili servos] g: Nichil (s. Nichi) servos (servo, s. litt. ut vid. crasa, P) VPR meus nihil servos s meus servus s (meus servus) de P falsus Lambecius prodr. p. 54 sq. || 32 ante visum or. non distinguunt VPR || reitens V ante corr. || (§ 13) 35 Caecilius R || 37 alterum est] om. s || 38 caecilius R ||

Agelli noctū Atticā lib. III. eplic. Incipiūt caplā. libri V. V subscriptione carent PR (de R v. adm. ad calcem lib. V cap. 1).

A. GELLII NOCTIVM ATTICARVM LIBER QVINTVS.

I.

Quod Musonius philosophus reprehendit inprobavitque, laudari philosophum disserentem a vociferantibus et in laudando gestientibus.

*** Musonium philosophum solitum accepimus. 'Cum
5 philosophus', inquit, 'hortatur, monet, suadet, obiurgat aliudve
quid disciplinarum disserit, tum, qui audiunt, si de summo et
soluta pectore obvias volgatasque laudes effutiant, si clamitant
etiam, si gestiunt, si vocum eius festivitibus, si modulis verborum,
si quibusdam quasi frequentamentis orationis moventur, exagitantur
10 et gestiunt, tum scias et qui dicit et qui audiunt frustra esse, neque
illi philosophum loqui, sed tibicinem canere. Animus', inquit, 2
'audientis philosophum, dum quae dicuntur utilia ac salubria sunt
et errorum atque vitiorum medicinas ferunt, laxamentum atque
otium prolixè profuseque laudandi non habet. Quisquis ille est, 3
15 qui audit, nisi ille est plane deperditus, inter ipsam philosophi

VPR

LIB. V cap. I. (§ 1) 4 *Capitis initium mancum esse indicavit h* ||
solitum dicere e locutum g || 7 efficiunt P || 8 si gestiunt,] om. x ||
gestiunt] aut h. l. aut lin. 10 exsiliunt g: aestuant i || uerborum] R ||
9 frequentamentis] & cf. I 11, 12: fretamentis VPR irritamentis Sal-
masius || orationis] e: orationibus s. oracionibus libri || 10 gestiunt]
cf. lin. 8 || scit dñ V dicunt R || 11 philosophum sed tibicinem
loqui et cantare R || (§ 2) Animus] = s: Animus is s || 12 dum quae
dicuntur] h: quae dicuntur libri si quae dicuntur x cum quae dicuntur
h: quae dicundo Lipsius elect. II 3 dicentem, quae g || 13 ferunt] s:
fuerunt VPR ||

Aulus Gellius. I.

orationem et perhorrescat necesse est et pudeat tacitus et paeniteat
 4 et gaudeat et admiretur, varios adeo voltus disparilesque sensus
 gerat, proinde ut eum conscientiamque eius adfecerit utramque
 animi partium, aut sincerarum aut aegrarum, philosophi pertractatio.

5 Praeterea dicebat, magnam laudem non abesse ab admiratione, 20
 admirationem autem, quae maxima est, non verba parere, sed
 6 silentium. 'Idcirco', inquit, 'poetarum sapientissimus auditores
 illos Vlixī, labores suos inlustrissime narrantis, ubi loquendi finis
 factus, non exsultare nec strepere nec vociferari facit, sed con-
 siluisse universos dicit, quasi attonitos et obstupidos, delenimentis 25
 aurium ad origines usque vocis permanantibus:

Ὡς φάτο· τοὶ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
 Κηληθμῶ δ' ἔσχοντο κατὰ μέγαρα σκίοεντα'.

II.

Super equo Alexandri regis, qui Bucephalas appellatus est.

1 Equus Alexandri regis et capite et nomine 'Bucephalas' fuit.
 2 Emptum Chares scripsit talentis tredecim et regi Philippo
 donatum; hoc autem aeris nostri summa est sestertia trecenta 3
 3 duodecim. Super hoc equo dignum memoria visum, quod, ubi
 ornatus erat armatusque ad proelium, haud umquam inscendi sese
 4 ab alio, nisi ab rege passus sit. Id etiam de isto equo memo-
 ratum est, quod, cum insidens in eo Alexander bello Indico et

VPR

(§ 4) 19 ptractio P | (§ 5) 21 parare V pr. parcere R || (§ 6)
 23 narrantis] narranti-(s) P || 27 sq. Hom. Od. XIII 1 sq.; vitiose ex
 'v. c.' affert s (paulo correctius q); ωC ΦΑ- rell. duar. lin. spat. vac. rel.
 om. P., unde addendos esse hos versus intellexit g v. 1 addendum esse etiam
 Bentleyus admonuit v. mus. phil. 35, 633; om R^s plerique, edd., ante
 Longolium 27 ἐπαθ' αὖ δ' (et αὖ) libri Hom. ΔΕ Vrb.
 ΕΓΗΝΟΝΤΟ V | 28 ΚΗΛΗΘΜΩC V || ΔΕ V et cum accentu Vrb.
 Ad calcem capituli h' libi des̃ capitula R ||

II. (§ 1) 3 Bucephalas] = s: bucefalas R || (§ 2) 4 Chares] s cf.
 Thysium et GI Isaacumque Vossios ap. i: cares VR ikares P || 5 datum
 P hoc autem] R: lacuna quinque fere litterarum in V; om. P^s ||
 (§ 3) 7 umquam] = V: ἄquam (i. e. quemquam) m. rec. in V || 8 a
 rege R | (§ 4) 9 indico P || et] se mg. Gryph., quod potius post voc.
 providens aut inmisisset excidisse conicias

10 facinora faciens fortia, in hostium cuneum eum non satis sibi
 providens inmisisset coniectisque undique in Alexandrum telis,
 vulneribus altis in cervice atque in latere equus perfoassus esset,
 moribundus tamen ac prope iam exsanguis e mediis hostibus
 regem vivacissimo cursu retulit atque, ubi eum extra tela extulerat,
 15 ilico concidit et domini iam superstitis securus quasi cum sensus
 humani solacio animam expiravit. Tum rex Alexander, parva
 eius belli victoria, oppidum in isdem locis condidit idque ob equi
 honores 'Bucephalon' appellavit.

III.

Quae causa quodque initium fuisse dicatur Protagorae ad philosophiae
 litteras adeundi.

Protagoram, virum in studiis doctrinarum egregium, cuius
 1 nomen Plato libro suo illi incluto inscripsit, adolescentem aiunt
 victus quaerendi gratia in mercedem missum vecturasque onerum
 corpore suo factitavisse, quod genus Graeci 'ἀχθοφόρος' vocant, 2
 Latine 'bainlos' appellamus. Is de proximo rure Abdera in op- 3
 pidum, cuius popularis fuit, caudices ligni plurimos funiculo brevi
 10 circumdatos portabat. Tum forte Democritus, civitatis eiusdem 4
 civis, homo ante alios virtutis et philosophiae gratia venerandus,
 cum egrederetur extra urbem, videt eum, cum illo genere oneris
 tam impedito ac tam incohibili facile atque expedite incedentem
 et prope accedit et iuncturam posituramque ligni scite periteque
 15 factam considerat petitque, ut paululum adquiescat. Quod ubi 5

VPR

10 cuneum eum] h: cuneum VRs cum eū P sibi] s. R
 11 coniectis add. 12 alte x eq R esset] h: est 13 tamen]
 tum s iam sa R 14 regem] alexandrū R 15 domini] = σ:
 deinde s 16 animam] = σ: om. s (§ 5) 17 hisdem P atque s
 18 bucephalon VPR; bucephalen a Gellio nominari dicit Salmasius ad
 Solin. p. 893^a ed. a. 1629; 'Bucephaliā. Plutarch. [Alex. c. 61]' σ

III. (lmm.) 2 dictatur VP pthagore P (§ 1) 4 Prothagoram
 P virum] om. P 5 inscripsit] e: scripsit libri 6 mercedem] s:
 mercede VPRs honerum V (§ 2) 7 greci V greci P
 ἀχθοφόρος] = σ: ΑΧΘΟΦΟΡΙΟΙ V βασίλειος et ἀχθοφόρος η βασί-
 λειος et βασίλειος αὐ ἀχθοφόρος s Gr R (§ 3) 8 Abdera in] VRg:
 abdera m litt. m lineola ad a adducta P (§ 4) 11 c' civis R

Protagoras, ut erat petatum, fecit atque itidem Democritus acervum illum et quasi orbem caudicum, brevi vinculo comprehensum, ratione quadam quasi geometrica librari continerique animadvertit, interrogavit, quis id lignum ita composuisset, et cum ille a se compositum dixisset, desideravit, uti solveret ac denuo 20 in modum eundem collocaret. At postquam ille solvit ac similiter composuit, tum Democritus, animi aciem sollertiamque hominis non docti demiratus: 'mi adolescens,' inquit, 'cum ingenium bene faciendi habeas, sunt maiora mellioraque, quae facere mecum possis', abduxitque eum statim secumque habuit et sumptum 25 ministravit et philosophias docuit et esse eum fecit, quantus postea fuit.

7 Is tamen Protagoras insincerus quidem philosophus, sed acerrimus sophistarum fuit: pecuniam quippe ingentem cum a discipulis acciperet annuam, pollicebatur se id docere, quam 30 verborum industria causa infirmior fieret fortior, quam rem Graece ita dicebat: 'τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν'.

IV.

De verbo duovicesimo, quod volgo incognitum est, a viris doctis multifariam in libris scriptum est.

1 Apud Sigillaria forte in libraria ego et Iulius Paulus poeta, vir memoria nostra doctissimus, consideramus; atque ibi 5

VPR

(§ 5) 16 pthagoras P || uti R || 17 ac/ceruū P || 19 interrogavitque Pi || (§ 6) 21 Ac Vg || 24 hebeas P || mecum facere R || (§ 7) 28 Is—fuit] lin. 29 post fuit om. R || pthagoras P || 29 cum ingentem R || a] ad V; num ab? || 31 fiet R || 31 quam—ποιεῖν] om. R || 32 τὸν—ποιεῖν] = ε: ἥττων λόγος ὡς κρείττων ε τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν ἢ ἥττων λόγος ὡς κρείττων ε ΤΟΝ- una lin. et dim. vac. vel. P ||

IV. (lemm.) 2 duovicesimo] ed. princ. Rom. uno h. l. ut videtur sec. lⁱ testimonium, tum praecunte Hadr. Iunio ap. Non. et Thysio Quicheratius introduction à la lecture de Non. Marc. (Paris. 1872) p. 35. cui add. Frontin. de limit. p. 28. 12 Lachm.: duodevicesimo Vg duo—devicesimo P duo et vicesimo e cum libris § 3 sqq.: sed hoc voc. a Plinio NH II § 88 usurpatum et ap. Tacitum satis frequens (cf. Gerber et Greef lex. Tac. s. v. duotricensimus coll. v. duotricensimani) nec ignorare grammaticus ille nec 'vulgo incognitum' G. dicere poterat || est] et λ; praeferram aut set aut est, set aut (est) || multiphariam P || (§ 1) 5 poeta] om. ε || consideramus] = ε: consideramus P m. rec. ε ||

expositi erant Fabii annales, bonae atque sinceræ vetustatis libri, quos venditor sine mendis esse contendebat. Grammaticus 2 autem quispiam de nobilioribus, ab emptore ad spectandos libros adhibitus, repperisse se unum in libro mendum dicebat; sed contra 10 librarius in quodvis pignus vocabat, si in una uspiam littera delictum esset. Ostendebat grammaticus ita scriptum in libro 3 quarto: Quapropter tum primum ex plebe alter consul factus est, duovicesimo anno postquam Romam Galli ceperunt. 'Non', inquit, 'duovicesimo, sed 'duo et vicesimo' 4 15 scribi oportuit. Quid enim est duovicesimo?' * * * hic ita 5 scripsit: Mortuus est anno duovicesimo; rex fuit annos XXI.

VPR

6 'aut tollendum comma post annales, aut alterum addendum post vetustatis' coll. Sempronio Asellione ap. G. V 18, 8 et 9 censet g; at recte h. l. et WHarless interpretatus est de Fabiis et Aufidiis rer. Rom. script. (d. Bonn. 1853) p. 10, 1 et coll. G. XVIII 5, 11 H. v. d. Bergh de antiquiss. annal. script. Rom. (d. Gryph. 1859) p. 34, 1 || (§ 2) 7 grammaticus RV m.

rec. ramaticus V || 8 7 ap^b ab R || 9 repperisse PV || se], quod quamvis per se non necessarium post repperisse facile excidere poterat, add. h || uno in libro aut unum in libris aut unum in libro IV Th. Birt d. antike Buchwesen p. 31 || 10 inquit uis P || ni in una nuspiam x ni in una nusquam aut ni in nulla uspiam g || (§ 3) 11 Fabii Pictoris (quem a Q Fabio Pictore annalium Graecorum auctore discernendum esse putat et Peterus VHRR I p. LXXVI sq. et r RF II 378, 121, unum eundemque cum aliis vv. dd. equidem censco cf. ann. phil. 81, 47, Teuffel-Schube HLR^a § 116, 5) ann. lib. III fr. 6 p. 110 Pet. || 13 duovicesimo] Quicheratius l. l.: duo et uicesimo libri duodevicesimo ab ipso Fabio scriptum esse censebat Niebuhrus HR II^a 630 sq., at cf. HPeter l. l. p. 110 quosque l., quibus praeter Seyfertum gramm. Lat. II (Brandenb. 1860) add. XXI p. 362 atque alios add. WHarless l. l. p. 24 sqq.: r h. l. iterum attigit post l. a Petero inditum Herm. 13, 553, 2 (RF II 378, 127) || (§ 4) 14 duovicesimo] Quicherat l. l.: duo et uicesimo libri || anno p quã sed V || duo et vicesimo] h: duo do uicesimo P duo deuicesimo R duodeuicesimo V || 15 duovicesimo] Quicheratius l. l.: duo et uicesimo libri || (§ 5) Lacunam agnoverunt Thysius g i eamque explendam esse intellexerunt ex Non. s. r. duovicesimo (sic Hadr. Iunius, tum inter duo et vicesimo et duovicesimo fluctuans Thysius in adn. ad h. l. denique Quicheratius l. l. et in ed.; duo et vicesimo IMercier cf. Aus. Popma ad fragm. Varr. p. 300 ed. Bip.: duodenicesimo libri; atque itidem in exemplis allatis), ita ut duo decimo. Varro humanarum rerum lib. XVI (p. 208 ed. Bip.; XVII malit OGruppe Herm. 10, 58): mortuus est anno duovicesimo;

V.

Quismodi loco incavillatus sit Antiochum regem Poenus Hannibal.

1 In libris veterum memoriarum scriptum est, Hannibalem
 Carthaginiensem apud regem Antiochum facetissime cavillatum
 2 esse. Ea cavillatio huiusmodi fuit: Ostendebat ei Antiochus in s
 campo copias ingentis, quas bellum populo Romano facturus
 comparaverat, convertebatque exercitum insignibus argenteis et
 3 aureis florentem; inducebat etiam currus cum falcibus et elephantos
 cum turribus equitatumque frenis, ephippiis, monilibus, phaleris
 4 praefulgentem. Atque ibi rex, contemplatione tanti ac tam ornati 10
 exercitus gloriabundus, Hannibalem aspicit et: 'putasne', inquit,
 5 'conferri posse ac satis esse Romanis haec omnia?' Tum Poenus,
 eludens ignaviam inbelliamque militum eius pretiose armatorum:
 'Satis, plane satis esse credo Romanis haec omnia, etiamsi
 6 avarissimi sunt.' Nihil prorsum neque tam lepide neque tam 15

VPR

rex fuit annos XXI. Cato in quarto originum (fr. 10 Iord. 84 Pet.): deinde
 duovicesimo (h. l. ad duodevicesimo nil adnotat Iunius) anno post
 dimissum bellum, quod quattuor et viginti annos fuit, Carthaginienses
 sextum de foedere (fodere Harl. m. pr.) decessere (sic Merc. cum G. X 1, 10;
 decernere libri); G. h. l. a Nonio revera expilatum esse probat tabula ann.
 phil. 85, 716 sqq. proposita; indicatus igitur h. l. a Gellio erat titulus libri
 Varroniani, praecedebat exemplum ex Catone petatum: num alia exempla
 praeterea ad grammaticum illum edocendum G. protulerit, qui in lemmate
 indicat voc. illud 'multifariam' scriptum esse, equidem decernere non ausim,
 sed certe non deest, quod recte Harlessius et Peterus II. II. adversus
 Niebuhrum sententiam perspexerunt, arrogantioris hominis castigatio per
 Iulium scilicet Paulum perpetrata: lacunam ex saepius repetita voce
 duovicesimo (vicesimo i) ortam esse eamque ante hic voc. proximum locum
 occupasse et per se patet et promittitur i: lac. non indicant libri; alio
 quoque loco inserunt e at alio quoque loco lac. Perizonius animadv.
 hist. c. X p. 459 sq. Harl. || hic—duovicesimo] lin. 16 ob eandem causam
 om. s plerique || 16 duovicesimo] Hadr. Iunius l. l. Quicheratius l. l.: duo
 et uicesimo libri || rex] = s; res s || rex—XXI] eg. Varronis
 fragmento cum Nonio adduntur, equidem Iulii Pauli esse arbitror || anno V ||

V. Exscripsit Macrobius Saturn. II 2, 1 sqq. Macrobius Io. Sarisber.
 Polierat. VI 19 || (lemm.) 2 incavillatus] = Iunt. 2: cavillatus s edd.
 fere omnes || cavillatus sit in Antiochum Ascens. a. 1517 || (§ 2)
 6 ingentes P || (§ 3) 8 inducebatque P || elefantos VPR || 9 turib;
 R || ephippiis V ephippiis R esippiis P || phaleris VPR || (§ 4) 10 acta.
 ornati V || ornati R || 12 esse] cum Maer. h.: esse credo (ex lin. 14,
 ubi post eadem verba satis esse legitur credo, praecept.) VR esse credam Pesse
 credis s rg. || (§ 5) 13 ignave pretiose armatorum R || (§ 6) 15 Nil R ||

acerbe dici potest: rex de numero exercitus sui ac de aestimanda 7
aequipératione quaesiverat, respondit Hannibal de praeda.

VI.

De coronis militaribus; quae sit earum 'triumphalis', quae 'obsidionalis',
quae 'civica', quae 'muralis', quae 'castrensis', quae 'navalis', quae
'ovalis', quae 'oleaginea'.

- 5 Militares coronae multae, variae sunt. Quarum quae nobilis-1.2
simae sunt, has ferme esse accepimus: 'triumphalem, obsidionalem,
civicam, muralem, castrensem, navalem'; est ea quoque corona, 3
quae 'ovalis' dicitur, est item postrema 'oleaginea', qua uti 4
solent, qui in proelio non fuerunt, sed triumphum procurant.
- 10 'Triumphales' coronae sunt aureae, quae imperatoribus ob 5
honorem triumphi mittuntur. Id vulgo dicitur 'aurum coronarium'. 6
Haec antiquitus e lauru erant, post fieri ex auro coeptae. 7
- 'Obsidionalis' est, quam ii, qui liberati obsidione sunt, dant 8
ei duci, qui liberavit. Ea corona graminea est, observarique 9
15 solitum, ut fieret e gramine, quod in eo loco gnatum esset, intra
quem clausi erant, qui obsidebantur. Hanc coronam gramineam 10
senatus populusque Romanus Q. Fabio Maximo dedit bello Poenorum
secundo, quod urbem Romam obsidione hostium liberasset.
- 'Civica' corona appellatur, quam civis civi, a quo in proelio 11
20 servatus est, testem vitae salutisque perceptae dat. Ea fit e 12

VPR

VI. Vir memoria dignum, hoc caput excerpti et offerri in schol. Vat.
anno p. C. n. 1421 confectis ad Luc. Phars. I 358, cuius extrema verba
haec sunt: et sic coronae istae civicae, murales, vallares (quo sc. voc. G.
non utitur) vocabantur. de quibus loquitur A. Gellius Noctium Atticarum. ||
(lemm.) 4 oleagina Vpr. || (§ 1) 5 Militares] ex Silitares, S litt. in loc.
vac. rel. a rubricatore inscr., corr. p || multae, variae] VPR: 'V. C.' ss
cf. praef. § 18: multifariae s. rg. multae et variae λ || (§ 5) 11 onorem
R || (§ 7) 12 Haec P m. rec. corr. Haec s. rg. || antiquitus R || clauru-
erant VP clauru erant p || lauren (non laurea, unde laureae ci. i. R ||
(§ 8) 13 Obsidionalis P pr. || ii] s: hii V hi P s. om. R || obsidione
sunt liberati R || dant s. ei V || (§ 9) 15 gnatum VPrs: natum R
generatum s. rg. || (§ 10) 16 gramineam P || 17 senatusque populusque
VPR || 18 urbem romanam R || liberasset] = c: liberaret ut rid.
V || (§ 11) 19 civis P || ciuitaco R || 20 senatus R || (§ 12)
spatio rubricatori ad E. inserendum relicto afit P ||

fronde quercea, quoniam cibus victusque antiquissimus quercus capi solitus; fuit etiam ex ilice, quod genus superiori proximum est, sicuti scriptum est in quadam comoedia Caecilli:

† Advehuntur, inquit, cum ilignea corona et chlamyde:
di vostram fidem! 25

- 13 Masurius autem Sabinus in undecimo librorum memorialium civicam coronam tum dari solitam dicit, cum is, qui civem servaverat, eodem tempore etiam hostem occiderat neque locum in ea pugna reliquerat; aliter ius civicae coronae negat
14 concessum. Tiberium tamen Caesarem consultum, an civicam 30 coronam capere posset, qui civem in proelio servasset et hostes ibidem duos interfecisset, sed locum, in quo pugnabat, non retinisset eoque loco hostes potiti essent, rescripsisse dicit, eum quoque civica dignum videri, quod appareret, e tam iniquo loco civem ab eo servatum, ut etiam a fortiter pugnantibus retineri 35
15 non quiverit. Hac corona civica L. Gellius, vir censorius, in senatu Ciceronem consulem donari a republica censuit, quod eius opera esset atrocissima illa Catilinae coniunctio detecta vindicataque.

VPR

21 quercea] = o: querna e || cibus VPR glans cibus *Bergkii* ann. phil. 113, 283 || antiquissimis e || antiquis solit' fuit capi R antiquis is solitus fuit capi p. at v. h^o p. 49 sq. antiquis solitus: fit *Bergkii* || quercus) VP^o cf. h^o: querceus *Ald.* quernus x querneus (s?) λ || 22 solitus fuit VP^o: solitus sit e solitus sit. Fit (s?) e solitus fuit (fuerit malit λ): fit λ h^o, at cf. *HHagen in munt. ann. Burs. a. 1873 p. 1414* || proxima et lin. 23 scriptum et in *tacite LSpengel Caec. Stat. fr. inc. 7 p. 56* || *Caecilli Stat. fab. inc. fr. XXI p. 78 Ribb.^a* || 24 Advehuntur — cum ilignea (lignea P) P^o: adveuntur — cum ilignea R adueunt — cum ilignea V Advehitur (sic *Both. Spengel.*) — cum iligna *Fleckeisenus z. Krit. etc. p. 25* advehunt | Eum cum ilignea *CFW Müller plant. Prosodie p. 263* || clamyde V chlamide R || chlamide di p chlamidedi P || 25 di uestrans B || vostram] e: vestram VP nostram e || (§ 13 sq.) *Mas. Sab. fr. 17 p. 126 Huschk. IA⁴ p. 126* || 26 masurius VR || memorialium PR || 27 soli tam V || eis R || 29 pugna reliquerat] ex pugnare liquerat corr. P || coronae] om. R || (§ 14) 30 Tiberium P || cēs. P cēs. VR || 31 capere] om. R || senē seruasset B || 33 positi VPR || 34 apparet e || e tam] e: et tam VP^o itā R tam x ex tam h^o fort. recte || 35 ut] aut VPR || afortiter B fortiter (a om.) P || (§ 15) 36 accorona Pr acorona VR || 37 a] e x ||

40 'Muralis' est corona, qua donatur ab imperatore, qui primus 16
murum sublit inque oppidum hostium per vim ascendit; idcirco
quasi muri pinnis decorata est.

'Castrensis' est corona, qua donat imperator eum, qui primus 17
hostium castra pugnans introivit; ea corona insigne valli habet.

45 'Navalis' est, qua donari solet, maritimo proelio qui primus 18
in hostium navem vi armatus transiit; ea quasi navium rostris
insignita est. Et 'muralis' autem et 'castrensis' et 'navalis' fieri 19
ex auro solent.

'Ovalis' corona murtea est: ea utebantur imperatores, qui 20
50 ovantes urbem introibant. 21

Ovandi ac non triumphandi causa est, cum aut bella non rite
indicta neque cum iusto hoste gesta sunt, aut hostium nomen
humile et non idoneum est ut servorum piratarumque, aut de-
ditione repente facta 'inpulverea', ut dici solet, incruentaque
55 victoria obvenit. Cui facilitati aptam esse Veneris frondem credi- 22
derunt, quod non Martius, sed quasi Venerius quidam triumphus
foret. Ac murteam coronam M. Crassus, cum bello fugitivorum 23
confecto ovans rediret, insolenter aspernatus est senatusque
consultum faciendum per gratiam curavit, ut lauro, non murto,
60 coronaretur.

VPR

(§ 16) 40 primusq R || 41 ascendit P descendit x (cf. x emend. l 5
extr.) || 42 muri s (s) P || pinnis] primus ex lin. 40 et 43 male repe-
titum s minis v. d. misc. obs. IV p. 434, improb. ibid. A(breschio) p.
435 || (§ 17) 44 hostium] = v: hostium p vim ascendit. idcirco his
rocc. ex lin. 41 post hostium male iteratis V || in introivit litt. oivi
in ras. pr. ut vid. m. P || (§ 18) 45 qua] ps: quo VPR || ornari P ||
solet, maritimo proelio qui] distinguendum case me admonuit r ||
46 transiit] V: transiit PR || navium] inaus R || (§ 19) 47 in Et
init. litt. spat. rel. V || (§ 20) 49 myrtea p || (§ 21) 51 hac VPr ||
triumfandi R || aut] ad V || ritte R || 52 indigna VP lgdina R ||
53 piratarumq; P || 54 inpulverea (inpulveres o) ut] x: in pulvere
aut VPR in pulvere ut (et aut ut) s sine pulvere ut Des. Erasmus adag.
teste c (equidem ibi invenire non potui); ed. Ascens. a. 1517 impulvere ut
PMosellanus || (§ 22) 56 martiū P marciū VR || triumphus V ||
(§ 23) 57 Hanc s || murteam] = Ps: myrteam p || 59 faciendum P ||
mirto VR myrto P || 60 coronaretur recte fort. R ||

24 Marcus Cato obicit M. Fulvio Nobiliori, quod milites per
25 ambitum coronis de levissimis causis donasset. De qua re verba
ipsa apposui Catonis: iam principio quis vidit, corona
donari quemquam, eum oppidum captum non esset aut
26 castra hostium non incensa essent? Fulvius autem, in 65
quem hoc a Catone dictum est, coronis donaverat milites, quia
vallum curaverant aut qui puteum strenue foderant.

27 Praetereundum non est, quod ad ovationes attinet, super quo
dissensisse veteres scriptores accipio. Partim enim scripserunt,
qui ovaret introire solitum equo vehementem, set Sabinus Masurius 70
pedibus ingredi ovantis dicit sequentibus eos non militibus, sed
universo senatu.

VII.

'Personae' vocabulum quam lepide interpretatus sit quamque esse vocis
eius originem dixerit Gavius Bassus.

1 Lepide mi hercules et scite Gavius Bassus in libris, quos
de origine vocabulorum composuit, unde appellata 'persona' s
sit interpretatur: a 'personando' enim id vocabulum factum esse
2 coniectat. Nam caput, inquit, et os coperimento personae
tectum undique unaque tantum vocis emittendae via
pervium, quoniam non vaga neque diffusa est, set in

VPR

(§ 24) 62 ambitū P ambiciū V || levissimis de R (§ 25)
Cat. in MFulvium Nobilior. or. fr. p. 52 HMeyer ORF², p. 46 Iord.
63 iam] Rp: Nam Vs ā litt. init. loco vac. rel. P || corona donari] = s:
coronari Rs || 64 fuisset nō esset V || (§ 26) 66 qui λ, at cf. h² p.
54 || 67 fort. et cā || qui] om. R quia s || (§ 27) 69 scipio VP ||
scipio partim R || 70 ovaret] = s: ouarent s || solitum] = s: solitos
s || vehementem] ed. Iunt.: uehentes PRs uehehātes V uehente et uehe-
mentes s || set] h (praeced. in libris s): et libri e at x Masurius]
= s: massurius VPRs || Mas. Sab. inc. lib. fr. 26 p. 128 Huschk. l. l. ||
71 ovantis] R: ouantes || milibus VPR ||

VII. (§ 1) 4 Lepide mi hercules] Ps: lepidemi hercules R Lepide-
mihercules V Lepide me hercules eg. cf. c. 11 § 13 || scite] ps: site
PR si te V || Gavius] = s: gabius P || Bassus] om. P || 5 com-
posuit R || (§ 2) 7 ā litt. init. om. V || cap inquit R || & eos P ||
coperimento R || 9 quoniam] quod e qua mg. Gryph. quae g || vagam
neque diffusam, set τ || diffusa est, set] via a τ monstrata h: diffuso
est Ps diffusest V diffus' (diffus s) est s: difu est inter utrumque trium
fore litt. spat. rel. R ||

10 unum tantum modo exitum collectam coactamque vocem
ciet, magis claros canorosque sonitus facit. Quoniam
igitur indumentum illud oris clarescere et resonare
vocem facit, ob eam causam 'persona' dicta est, o
littera propter vocabuli formam productiore.

VIII.

Defensus error a Vergilii versibus, quos arguerat Iulius Hyginus gram-
maticus; et ibidem, quid sit lituus; deque *ἑρμολογία* vocis eius.

Ipse Quirinali lituo parvaque sedebat

5 Subcinctus trabea laevaue ancile gerebat.

In his versibus errasse Hyginus Vergilium scripsit, tamquam
non animadverterit deesse aliquid hisce verbis:

Ipse Quirinali lituo.

Nam, si nihil, inquit, deesse animadverterimus, videtur 2
10 ita dictum, ut fiat 'lituo et trabea subcinctus', quod
est, inquit, absurdissimum: quippe cum 'lituus' sit
virga brevis, in parte qua robustior est incurva, qua
augures utuntur, quonam modo 'subcinctus lituo' videri
potest?

15 Immo ipse Hyginus parum animadvertit, sic hoc esse 3
dictum, ut pleraque dici per defectionem solent. Veluti cum 4
dicitur: 'M. Cicero homo magna eloquentia' et: 'Q. Roscius hystrio
summa venustate', non plenum hoc utrumque, neque perfectum

VRR

10 collectam R [11 ciet] sic (ci& non ci&t P ei7 R) PR3: ci. et
V et 6 [magis] = P, non magisque, unde magisque et magis Salmasius
magis, magisque g [14 praeter Ascensius in schol.]

VIII. *Exscripsit fere, Hygini tamen nomine suppresso, Macrobius*
Sat. VI 8. 1-6 [(lemm.) 2 Y-ginus V [3 quid] ex quis corr. P [
de q V [etymologia (ethimologia etc. al.) 5: ETRMOPIA VP [(§ 1)
4 Verg. Aen. VII 187 sq. [5 Subcinctus R [ancille R [6 higinus
R [C. Iul. Hyg. comm. in Virg. fr. 2 p. 22 sq. Bunt. de Hyg. vit. et
scr. [7 ammanterit R [(§ 2) 9 adnimaüterimus R [10 succinctus
V subcinctus R [11 qui pecū P [12 ropustior R pr. ut vid. [
in curua P [13 succinctus V succinus R [(§ 3) 15 higinus R [
ammauertit R [16 defensionem VPR [(§ 4) Velut R [17 magn-
eloquencia V māgna (in māgne mut.) eloqñcia R magne loqñtie P [
et Q.] = 3 [hystrio R [18 netustate VP

5 est, sed enim pro pleno atque perfecto auditur. Vt Vergilius
alio in loco: 20

Victorem Buten inmani corpore,
id est corpus inmane habentem, et item alibi:
In medium geminos inmani pondere caecus
Proiecit,

ac similiter: 25

Domus sanie dapibusque cruentis,
Intus opaca, ingens.

6 Sic igitur id quoque videri dictum debet: 'Picus Quirinali
7 lituo erat', sicuti dicimus: 'statua grandi capite erat'. Et 'est'
autem et 'erat' et 'fuit' plerumque absunt cum elegantia sine 30
detrimento sententiae.

8 Et, quoniam facta 'litui' mentio est, non praetermittendum
est, quod posse quaeri animadvertimus, utrum lituus auguralis a
tuba, quae 'lituus' appellatur, an tuba a lituo augurum 'lituus'
9 dicta sit: utrumque enim pari forma et pariter incurvum est. 35
10 Sed si, ut quidam putant, tuba a sonitu 'lituus' appellata est ex
illo Homericō verbo:

Αἰγὴς ῥόζ,

necease est ita accipi, ut virga auguralis a tubae similitudine
11 'lituus' vocetur. Utitur autem vocabulo isto Vergilius et pro tuba: 40
Et lituo pugnās insignis obibat et hasta.

VPR

(§ 5) 19 Verg. Aen. V 372 || 21 butē R || bucenim mani P ||
22 Verg. Aen. V 401 sq. || 25 Verg. Aen. III 618 sq. || 27 opacca R ||
(§ 6) 29 statua] Vg fere omnes, Macr.: Fatua PRsg || (§ 7) (E om.) t V ||
30 sunt V || (§ 8) 32 [mittendum P || 33 animadvertimus R || lituus]
= v: lituus appellatur (ex lin. sc. 34 praeceptum) V || atuba ex
atiba corr. R || 34 lituus V || apellatur R || tubam VP || lituo
V || (§ 10) 36 lituus V || apellata R || Hom. II. IV 125 ||
38 αἰγὴ V αἰγὴ Vrb. || linsebios R || 39 aturbo R || (§ 11)
40 Verg. Aen. VI 167 || tuba et lituo (lituo V). Pugnās (Pāgnas R)
VPR || 41 ἰγσιῖς R insignes Verg. Rom. || obibatetasta V ||
asta R aestam P ||

IX.

Historia de Croesi filio muto ex Herodoti libris.

Filius Croesi regis, cum iam fari per aetatem posset, infans 1
erat, et cum iam multum adolevisset, item nihil fari quibat.
5 Mutus adeo et elinguis diu habitus est. Cum in patrem eius, 2
bello magno victum et urbe in qua erat capta, hostis gladio
deducto, regem esse ignorans, invaderet, diduxit adolescens os
clamare nitens eoque nisu atque impetu spiritus vitium nodumque
linguae rupit planeque et articulate elocutus est, clamans in
10 hostem, ne rex Croesus occideretur. Tum et hostis gladium 3
reduxit et rex vita donatus est et adolescens loqui prorsum
deinceps incepit. Herodotus in historiis huius memoriae 4
scriptor est eiusque verba sunt, quae prima dixisse filium Croesi
refert: 'Ἀνδρῶν, μὴ κτείνε Κροίσον'.

15 Sed et quispiam Samius athleta, nomen illi fuit 'Ἐχεκλέους, 5
cum antea non loquens fuisset, ob similem dicitur causam loqui
coepisse. Nam cum in sacro certamine sortitio inter ipsos et 6
adversarios non bona fide fieret et sortem nominis falsam subici

VPR

IX. (lemm.) 2 cresi P | filio muto] h: filiū tum VP filio sumpta
ε; erat cum de filio muto sumta (s. sumpta) cogitare || (§ 1) 3 chroessi
VR chresi P || 4 .Et V | nil R | 5 habitus, quum g || (§ 2)
in] om. P || 6 inſigno R | urbem V || 7 educto] g: deducto libri
diducto Thysius destricto λ || diduxit R || .os V hōs (sic) R ||
8 vitium] vinculum coll. § 6 IICornelissen Mnemos. n. s. 3, 79 || 9 linge
R || et ap articulate R || 10 cresus P croessus V chroessus R ||
(§ 3) 11 prorsus P || 12 incepit. huc usque. herodotus P || (§ 4)
herodotus R || Herod. hist. I 85 || 13 eiusque—Κροίσον] om. R ||
cresi P heroesi V || 14 ANΘ- coll. Gr. spat. 1¼ fere lin. rel. om. P

αι
ἀνδρῶν κτείνε Κροίσον (ai m. alt. sup. lin. add.) Laur. LIV 28 |
ἀνδρῶν c Herodotus || κτείνε] = Herod. codd. a Steinio adhibiti ex sil.
eius omnes: κτείνε: v. l. ap. Herod. || ΚΒΟΙCON V || (§ 5) 15 samius.
athleta illi nomen fuit. V | Ἐχεκλέους CKemphus ad Val. Max. I 8
ext. 4: .ΕΧΑΑΟΡC P ΕΧΑΑΟΙC V 71ΑΟΡC. R ac sic fere ε ΕΚΑΑΟC ἦΤΟΙ
(ex l. Gr. proxime c. 11, 2 sequentia initio hic adglutinatum) Verb. Αἰγλῆς
ε vg. || 16 similitudinem P || (§ 6) 17 ipsum ac ε unus (Casanat. alter
Drcs.) ipsum et Thysius ipsosmet Falsterus am. phil. III 240; num ipsos
suos? | (et adversarios) τ |

animadvertisset, repente in eum, qui id faciebat, videre sese, quid faceret, magnum inelamavit. Atque is oris vincolo solutus 20 per omne inde vitae tempus non turbide neque adhaese locutus est.

X.

De argumentis, quae Graece ἀντιστρέφοντα appellantur, a nobis 'reciproca' dici possunt.

1 Inter vitia argumentorum longe maximum esse vitium videtur,
2 quae 'ἀντιστρέφοντα' Graeci dicunt. Ea quidam e nostris non 5
3 hercle nimis absurde 'reciproca' appellaverunt. Id autem vitium
accidit hoc modo, cum argumentum propositum referri contra
convertique in eum potest, a quo dictum est, et utrimque pariter
valet; quale est pervulgatum illud, quo Protagoram, sophistarum
acerrimum, usum esse ferunt adversus Euathlum, discipulum 10
suum.

4 Lis namque inter eos et controversia super pacta mercede
5 haec fuit. Euathlus, adolescens dives, eloquentiae discendae
6 causarumque orandi cupiens fuit. Is in disciplinam Protagorae
sese dedit daturumque promisit mercedem grandem pecuniam, 15
quantam Protagoras petiverat, dimidiumque eius dedit iam
tunc statim priusquam disceret, pepigitque, ut reliquum dimidium
daret, quo primo die causam apud iudices orasset et vicisset.

VPR

20 qd P || horis V || litt. elo solutus p pr. ut vid. m. in
ras. P ||

X. Narrationem excerptit Io. Sarisb. Polierat. V 12 p. 314 sq. Gil.,
qui eam, ut fere P inde a § 6 (cf. v. l.) ad Pythagoram refert, tum sane
addit 'nec multum refert ad propositum, Pythagoras an Protagoras, sicut
Quintiliano [III 1, 10] placet et Aulo Gellio, litigaverit'; adolescentis
nomen ibid. eg. in edd. Euathlus s. Evallus ex Euathlus (Euathlus, quod pro
v. l. adfertur,) sive a typothesis sive a librariis sive ab ipso auctore corruptum
esse patet || (§ 1) 5 antistrephonta VP: antistrefonta r antistefonta R ||
(\$ 2) Ea] = p: a litt. E spat. rel. P || (§ 3) 7 propositum] om. R ||
8 potest] p' R || est] om. V || utrumque V || 9 valet quale est. V ||
pervulgatum ex pervulgo tum corr. V pervulgitū P || pthagorā P ||
[ex d corr.] olistarum R || (§ 4) 12 Is VPRs || (§ 5) 13 adholescens
R || eloquentiae discendae gratia causasque Sarisb. || (§ 6) 14 di-
sciplina P || pitagore P || 15 litt. misit mer in litura a m. pr. P ||
16 pithagoras P || tunc iam P || 17 diceret R || pepigit R ||
18 primum P Sarisb. || perorasset Sarisb. ||

Postea cum diutule auditor adsectatorque Protagorae fuisset et 7
 20 in studio quidem facundiae abunde promovisset, causas tamen
 non reciperet tempusque iam longum transcurreret et facere id
 videretur, ne relicum mercedis daret, capit consilium Protagoras,
 ut tum existimabat, astutum: petere institit ex pacto mercedem, 8
 litem cum Euathlo contestatur.

25 Et cum ad indices conciciendae consistendaeque causae gratia
 venissent, tum Protagoras sic exoratus est: 'Disce', inquit,
 'stultissime adolescens, utroque id modo fore, uti reddas quod
 peto, sive contra te pronuntiatum erit sive pro te. Nam, si contra 10
 te lis data erit, merces mihi ex sententia debebitur, quia ego
 30 vicerō, sin vero secundum te indicatum erit, merces mihi ex
 pacto debebitur, quia tu viceris'.

Ad ea respondit Euathlus: 'Potui', inquit, 'huic tuae tam 11
 ancipiti captioni isse obviam, si verba non ipse facerem atque
 alio patrono uterer. Sed maius mihi in ista victoria prolubium 12
 35 est, cum te non in causa tantum, sed in argumento quoque isto
 vinco. Disce igitur tu quoque, magister sapientissime, utroque 13
 modo fore, uti non reddam quod petis, sive contra me pro-
 nuntiatum fuerit sive pro me. Nam, si indices pro causa mea 14

VPR

(§ 7) 19 pithagore P || et] om. VPR || 22 nereli cum R ||
 reliquum V reliquum P || pythagoras P || 23 ūtū (i. e. uttum) R: ut
 cum VP || astutum petere institit. V || (§ 8) instituit R || (§ 9)
 25 iuces R || conciciende (conitiende P) consistendaeque PR: conciciende
 consistende (recte fort. copula om., dummodo consistendae recte dicatur cf.
 Gron. et Drak. ad Liv. XXVII 16 -non 17-, 11 adn. a Lachmanno ad
 Lucr. VI 11 p. 349 ll.) V ineundae constituendaeque Io. Sarisb. consistendi
 conciciendaeque c conciciendae (consistendae) h || constituendaeque
 Falsterus quoque coni. am. phil. III 240 neque hoc improb. c con-
 sciendaeque Lachmannus l. l. merito dubitante CZangemeistero de Hor.
 rocc. sing. (d. Berol. a. 1862) p. 31 cf. RSchoell leg. XII tabb. vell. p.
 101 || 26 disce R || 27 id] om. P || (§ 10) 29 te lis] = p: telis P ||
 30 evicero v. l. ap. Sarisb. || (§ 11) 32 Potui] R (v. l. ap. Sarisb.):
 otu V Opto P Io. Sar. || (§ 12) 34 malus] = φ (om. a φ allata per
 hoc et per inseq. cap. a): magis φ Sarisb. || prolubium] = φ: proludium
 et pre(s. prae)ludium φ praeludium Sarisb. || evicero Sarisb. || (§ 13)
 36 || sapientissime magister R || 37 fore] = φ: fieri φ futurum Sarisb. ||
 (§ 14) 38 si] sic R || sicui-]dices V ||

senserint, nihil tibi ex sententia debebitur, quia ego vicero; sin
contra me pronuntiaverint, nihil tibi ex pacto debebo, quia non 40
vicero.

15 Tum iudices dubiosum hoc inexplicabileque esse, quod utrimque
dicebatur, rati, ne sententia sua utramque in partem dicta
esset ipsa sese rescinderet, rem inindicatam reliquerunt causam-
16 que in diem longissimam distulerunt. Sic ab adolescente discipulo 45
magister eloquentiae inclutus suo sibi argumento confutatus est
et captionis versute excogitatae frustratus fuit.

XI.

Biantis de re uxoria syllogismum non posse videri ἀντιστρέφειν.

1 Existimant quidam, etiam illud Biantis, viri sapientis ac
nobilis, responsum consimile esse, atque est Protagorion illud
2 de quo dixi modo, ἀντιστρέφον. Nam cum rogatus esset a 5
quodam Bias, deberetne uxorem ducere, an vitam vivere caelibem:
'ἦτοι', inquit, 'καλὴν ἄξει τὴν αἰσχράν· καὶ εἰ καλὴν, ἔξει
κοινὴν, εἰ δὲ αἰσχράν, ἔξει ποινὴν· ἑκάτερον δὲ οὐ ληπτέον· οὐ
γαμυτέον ἄρα'.

VPR

39 tibi] om. R [debetur] om. P [sūt R (sq. sc. contra)
40 me] om. Sarisb. [debeo Sarisb. [(§ 16) 45 adolescente iunenes
R adolescente P [46 sibi] om. Sarisb. [47 versute excogitatae
(et versutae excogitate et versutae excogitatae)] ε (Falsterus l. l.;
II Cornelissen Mnemos. n. s. 3, 79): uersute excogitate VRε uersute et
excogitate P versutae et excogitatae (excogitatae v. l. ap. Io. Sar.) Io.
Sarisb. g versute et cogitate Chr. Colerus parerg. c. XX [

XI. (lemm.) 2 Biantis] hoc nomen quinquies praeterea in hoc cap.
repetitum quin ab ipso G. ibi positum sit, dubitari nequit: de Bionis
(Borysthenitae sc.) nomine ubique restituendo secundum Diog. Laert. IV 48
cum Casaubonus Menagiusque in adnot. ad l. illum olim cogitarunt, tum
nuper Car. Giambelli in act. acad. reg. Lynceor. a. 1878, serici tertiæ
vol. II p. 275, at cf. Franc. Cipolla riv. di filol. 8, 152: IFreudenthal
mus. phil. 35, 413 [(lemm.) iantis litt. init. spat. rel. P Iiantis V [
(§ 1) 3 etiam] om. R [4 prothagorion V pthageri * (on?), in mg. +.
P pthagoricū p [5 antistrefphon P antistrefon R anthistrefhō V [
(§ 2) 6 vitam] ex ut tunc corr. V [7 HTOI inquit KQAH- 3 lin. ruc.
sq. P HTOI inquit gr R [ἄξει] = φ [ΔΙΧΡΑΝ V [εἰ ἢ Vrb. [
8 οὐ ληπτέον· οὐ γαμυτέον ἄρα] = φ, nisi quod om. [ΔΗΜΗΤΕΟΝ V [

- 10 Sic autem hoc rursus convertunt: 'Εἰ μὲν καλὴν ἄξω, εὖχ 3
 ἔξω πορνίην· εἰ δὲ αἰσχράν, εὖχ ἔξω κοινήν· γαμήτιον ἄρα'.
 Sed minime hoc esse videtur ἀντιστρέφον, quoniam ex altero 4
 latere conversum frigidius est infirmiusque. Nam Bias proposuit, 5
 non esse ducendam uxorem propter alterutrum incommodum, quod
 15 necessario patiendum erit ei, qui duxerit. Qui convertit autem, 6
 non ab eo se defendit incommodo, quod adest, sed carere se
 altero dicit, quod non adest. Satis est autem tuendae sententiae, 7
 quam Bias dixit, quod cum, qui duxit uxorem, pati necesse est
 ex duobus incommodis alterum, ut aut 'κοινήν' habeat aut 'πορνίην'.
 20 Sed Favorinus noster, cum facta esset forte mentio 8
 syllogismi istius, quo Bias usus est, cuius prima πρότασις est,
 'ἢ τοι καλὴν ἄξις ἢ αἰσχράν', non ratum id neque iustum
 diiunctivum esse ait, quoniam non necessum sit, alterum ex duobus,
 quae diiunguntur, verum esse, quod in proloquio diiunctivo 9
 25 necessarium est. Eminentia enim quadam significari formarum
 turpes et pulerae videntur. 'Est autem', inquit, 'tertium quoque 10
 inter duo ista, quae diiunguntur, cuius rationem prospectumque
 Bias non habuit. Inter enim pulcherrimam feminam et defor- 11
 missimam media forma quaedam est, quae et a nimiae pulchritudinis

VPR

(§ 3) 10 Ille P [Sic—rursus] li tum post parcam in membr.
 lacunant in rursus R [EIME- sqq. 3 lin. vac. P gr R [KAAEN V [ἄξω] = φ. quod huc certe pertinet, quavis lemm. εὖχ ἔξω κοινήν ad-
 scriptum sit [OYK Vrb. [11 ἔξω Vrb. [HOYNHN V [ἢ Vrb. [ἔξω Vrb. [PAMETEON V [(§ 4) 12 antistropheon VR antistrophō
 P [13 est] ἦ R [infirmusque V pr. [(§ 5) 14 dicendam P pr. [alterum incommodum R [(§ 6) 16 abest VPR [17 altero VR [adest] sic h. l. VPR [(§ 7) sententiae R [18 est] om. R [19 πορνίην R [(§ 8) 20 facia R [21 protasis VPR? [22 ΗΤΟΙ
 KAA- sq. lin. dim. vac. P gr R [ΑΙΧΡΑΝ. on V [.Non P [non ratum (a ex ec. corr.) R [id] om. P [23 disiunctivum V [ait esse R [aliterum R [24 veterum VR uetm P [(§ 9)
 25 nessorium R [quedam VP q R [formari P [(§ 10) 26 quoque] om. R [27 diiunguntur R [prospectumque] = P: [prospectumque eundem praebere censens respectumque Salmastius pro-
 spectumque R [(§ 11) 28 et] om. R [29 quae et a nimiae] = φ [a nimie p: anime VP at 7 R [pulchritudinis P [

12 periculo et a summae deformitatis odio vacat; qualis a Quinto 30
 Ennio in Melanippa perquam eleganti vocabulo stata dicitur,
 13 quae neque $\kappa\omicron\iota\upsilon\tau\iota$ futura sit neque $\pi\omicron\tau\iota\upsilon\tau\iota$. Quam formam modicam
 et modestam Favorinus non mi hercule inscite appellabat uxoriat.
 14 Ennius autem in ista, quam dixi, tragoedia, eas fere feminas ait
 incolumi pudicitia esse, quae stata forma forent. 35

XII.

De nominibus deorum populi Romani Diovis et Vediovis.

1 In antiquis precationibus nomina haec deorum inesse anim-
 2 advertimus: 'Diovis' et 'Vediovis'; est autem etiam aedes Vediovis
 3 Romae inter arcem et Capitolium. Eorum nominum rationem 5
 4 esse hanc comperi: 'Iovem' Latini veteres a 'iuvando' appellavere,
 5 eundemque alio vocabulo iuncto 'patrem' dixerunt. Nam quod
 est elisis aut inmutatis quibusdam litteris 'Iupiter', id plenum

VPR

30 uacat V || (§ 12) Enn. Melanipp. fr. VI p. 52 Ribb.² ||
 31 p quam P || eliganti VR || stata] PR₆: tecta V || f de forma
 statuta in mg. R || 32 futura V || poine R || (§ 13) Quam] p:
 quā in V quam in PR₆ || modicam] om. R || 33 mi hercule] VP:
 mihercule R cf. c. 7, 1 || (§ 14) 34 Ennius P || in ista] iusta V in
 sta h' || dixit (sq. sc. t) VP || tragoedia] eas v: tragedie-tes V ||

XII. (lenm.) 2 Diovis] sic h. l. P. cf. s adn. proxima (R § 2 lin. 4; ul
 ionem V lin. 19) coll. cum Schömanno opusc. 1354 quosque ibi affert; Büchelero
 mus. phil. 15, 445; Corsseno üb. Aussprache etc. d. lat. Spr.² 1 211;
 365; II 63; G Curtio etym. Gr.² p. 616 coll. p. 236, tum H Jordan comm.
 in hon. Th. Mommsen p. 363 coll. p. 363 sqq. et in myth. R. Preller.² p.
 262, 5: di iouis V₆ diionis s (cf. Ritschellius opusc. IV 463; z CIL I n.
 188 adn.; Prellerus mythol. R.² p. 234 sq.); ab ipso G. Diovis et Vediovis
 scriptum esse praefracte negari sane nequit || Vediovis] s: uedilouis
 P₆ ue diionis V₆ || (§ 1) 3 antiquissimis R || precationibus] LPreller
 ges. Aufsätze p. 267 sq.; myth. R.² p. 262, 4 h (praecedat sc. s):
 spectationibus P₆ spectacionibus VR spectionibus v₆z comprecationibus
 (cf. XIII 23, 1) k sent. contr. II Onions Journ. of. phil. XI (1882) 78 sup-
 plicationibus ECA Otto || esse V pr. || 4 de Diovis et Vediovis] h. l.
 et sqq. v. adn. lin. 2: diionis (diionis. R dii ouiss. V) et uedilouis
 (uedilouis R) VPR₆ per totum fere caput, ni aliud quid enotatum erit;
 sic etiam 'Vedilouis ut mox et paulo inferius' o || (§ 2) cedet P ||
 Vediovis] R: uē diionis P || 5 rome ex remo corr. R || acem V ||
 (§ 3) Quorum P || (§ 5) 8 elisis] (s?) Longolius (non recte ad P rettulerat
 g): in elisis VPR₆; in ex in(s. i V; in PR) mutatis praecceptum crediderim:
 possit etiam ex iō (i. e. inde) ortum esse ||

atque integrum est 'Iovispater'. Sic et 'Neptunuspater' coniuncto
 10 dictus est et 'Saturnuspater' et 'Ianuspater' et 'Marspater', hoc
 enim est 'Marspiter', itemque Iovis 'Diespiter' appellatus, id est
 diei et lucis pater. Idcircoque simili nomine Iovis 'Diovis' dictus 6
 est et 'Lucetius', quod nos die et luce quasi vita ipsa afficeret
 et iuvaret. 'Lucetium' autem Iovem Cn. Naevius in libris 7
 15 belli Poenici appellat.

Cum Iovem igitur et Diovem a iuvando nominassent, eum 8
 contra deum, qui non iuvandi potestatem, sed vim nocendi haberet,
 — nam deos quosdam, ut prodessent, celebrabant, quosdam, ut
 ne obsessent, placabant — 'Vediovem' appellaverunt, dempta atque
 20 detracta iuvandi facultate. 'Ve' enim particula, quae in aliis 9
 atque aliis vocabulis varia, tum per has duas litteras, tum
 a littera media inmissa dicitur, duplicem significatum eundemque
 inter sese diversum capit. Nam et augendae rei et minuendae 10
 valet, sicuti aliae particulae plurimae; propter quod accidit, ut
 25 quaedam vocabula, quibus particula ista praepositur, ambigua sint
 et utroqueversum dicantur, veluti 'vescum', 'vemens' et 'vegrande',
 de quibus alio in loco, ubi tractatu facto, admonuimus;
 'vesani' autem et 'vecordes' ex una tantum parte dicti, quae
 privativa est, quam Graeci $\chi\alpha\tau\acute{\alpha}\ \sigma\tau\acute{\epsilon}\rho\gamma\sigma\iota\nu$ dicunt.

VPR

9 Iovis pater et item per sqq. saturnus pater etc. libri || neptunus
 pater et mars pater et saturnus pater ianus pater coniuncte dicti sunt
 R || 10 est et] = v: est V (et P teste g) || et] ante Ianuspater om. V,
 add. v || hoc enim est Marspiter] om. R || 11 itemque] = o || ÷ id
 est (sic = id est id est) R || 12 dei lucis R || (§ 6) id circo quo V ||
 Iovis Diovis] h: diionis (di Iovis V) diionis VPRs diionis se Diovis (aut
 Iovis) HJordan comm. Momms. p. 388 sq. || 13 et] fort. del. esse censet
 Jordanus || Iuacius R || (§ 7) 14 Iuacium VR || G. N. V G. N.
 PR Naevius] om. R || Naevii bell. Pun. lib. inc. fr. XIV p. 19 Vahl. ||
 (§ 8) 16 diionem PR di Iovem V || iuvando R || eum] h: eumque VPs
 eum quoque Rs rg. || 18. Nam VP (. del. p) || alterum quosdam] quos R ||
 19 placebant V || ulionem VVedioem Rp Vedioem P || 20 faculta-
 tate, ta iterum spscr., r || (§ 9) 21 varia, tum] x: variatum VPRs variatim
 e rg. || cum R || (§ 10) 24 sicut R || 26 utroque versu VPRs ||
 veluti] = o et sic teste g 'Fulvianus' || ue grande R || 27 facto] sup.
 lin. add. v || 29 quam — dicant] om. R || $\chi\alpha\tau\acute{\alpha}\ \sigma\tau\acute{\epsilon}\rho\gamma\sigma\iota\nu$ os: KATA-
 CTEPHCEIN VP ||

- 11 Simulacrum igitur dei Vediovis, quod est in aede, de qua 30
supra dixi, sagittas tenet, quae sunt videlicet partae ad nocendum.
- 12 Quapropter cum deum plerumque Apollinem esse dixerunt;
immolaturque ritu humano capra eiusque animalis figmentum iuxta
simulacrum stat.
- 13 Propterea Vergilium quoque aiunt, multae antiquitatis 35
hominem sine ostentationis odio peritum, numina laeva in
georgicis deprecari, significantem vim quandam esse huiusmodi
deorum in laedendo magis quam in iuvando potentem. Versus
Vergilii sunt:
- In tenui labor; at tenuis non gloria, si quem 40
Numina laeva sinunt auditque vocatus Apollo.
- 14 In istis autem diis, quos placari oportet, uti mala a nobis vel
a frugibus natis amoliantur, 'Auruncus' quoque habetur et 'Ro-
bigus'.

XIII.

De officiorum gradu atque ordine moribus populi Romani observato.

- 1 Seniorum hominum et Romae nobilium atque in morum
disciplinarumque veterum doctrina memoriaque praestantium dis-

VPR

(§ 11) 30 simulacrum R || uediovis R ne diiovis V ne di iouis P
in] om. R || ede q de (q del.) R || 31 supra dixi P || sagittas V ||
parto VPR: paratae s. ry., quod immerito necessarium fere videbatur
Prellero *gcs. Aufsätze* p. 271, 16 || (§ 12) 32 appollinem V || 33 humano]
libri cf. R Merkel *prolegg. ad Or. Fast.* p. XII; Olahn *act. soc. sc. Sax. cl.*
h. ph. a. 1846 sq. p. 428; LPreller l. cum maxime l. p. 271 et *myth.*
R. p. 237 coll. iis, quos ibi l. RKöhler, 265. FG Welcker *griech. Götterlehre*
(quem l. m. adnotavit) I 444, I Marquardt r. *Staatsverwaltung* III 179:
romano *Thysius* g Cumano i || iusta R pr. || (§ 13) Verg. *Georg.*
IV 6 sq. || 35 (multae) τ || antiquit P || 36 studio IICornelissen
Mnem. n. s. 3, 79 sq. coll. c. 14, 3 et 21, 1, ubi studio ostentandi legitur;
illuc vero vitio studioque ostentationis: ritium autem hoc certe odium
gignit || 37 georgicis (s ex e corr.) R || 38 quam in levando P Burmannus
ad *Verg. G.* IV 7 || 40 at tenuis R actenus V || gloriis R ||
41 sinant Scr. Cass. ad *Verg. Aen.* II 693 || appollo V || (§ 14)
42 placari V || 43 amoliantur] = s: amoveantur (admoveantur al.) s ||
Auruncus] *Thysius*; GLoewe *prodr. corp. gloss. Lat.* p. 364 sq.: nurungus
Præc. angrungus R arungus V s. Averruncus utraque *Colom. a.* 1526; ry. d

5 ceptatio quaedam fuit, praesente et audiente me, de gradu atque ordine officiorum. Cumque quaeretur, quibus nos ea prioribus potioribusque facere oporteret, si necesse esset, in opera danda faciendoque officio alios aliis anteferre, non † constituerebat, conveniebat autem facile constabatque, ex moribus populi Romani 2

10 primum iuxta parentes locum tenere pupillos debere, fidei tutelaeque nostrae creditos; secundum eos proximum locum clientes habere, qui sese itidem in fidem patrociniūque nostrum dederunt; tum in tertio loco esse hospites; postea esse cognatos adfinesque.

15 Huius moris observationisque multa sunt testimonia atque 3 documenta in antiquitatibus perscripta, ex quibus unum hoc interim de clientibus cognatisque, quod prae manibus est, ponemus. M. Cato in oratione, quam dixit apud censores in Len- 4 tulum, ita scripsit: Quod maiores sanctius habuere, 20 defendi pupillos quam clientem non fallere. Adversus cognatos pro cliente testatur, testimonium adversus clientem nemo dicit. Patrem primum, postea patronum proximum nomen habuere.

Masurius autem Sabinus in libro iuris civilis tertio 3 25 antiquiorem locum hospiti tribuit quam clienti. Verba ex eo libro haec sunt: In officiis apud maiores ita observatum est: primum tutelae, deinde hospiti, deinde clienti, tum cognato, postea adfini. Aequa causa feminae viris

VPR

XIII. (§ 1) 6, cum (que del.) g † quaeretur R † nosse a prioribus

PR nosse a prioribus V † § non constituerebat] del. g † constituerebat
VPR: constituerebat R constabat e; equidem lacunam h. l. statuendam esse
censeo † (§ 2) 9 facere VPR † Romani] om. R † 13 tunc VPR †
(§ 3) 17 clientibus P † (§ 4) M. Cat. or. ap. cens. in Lent. (or. in
Lentulum GCortese riv. di filol. 10, 445) HMeyer ORF² p. 139, or. XLI
fr. 1 p. 59 Iord. † 21 pro cliente—dicit] om. P † [.] adversus—testari,
cum testimonium: röm. Forsch. I 378, 44 † testatur g † 23 habuere]
GMaiansius ad XXX ICtor. fr. 1 p. 36: habere libri, recte, si Mommseni
coni. similisve verborum praecedentium constitutio adprobatur † (§ 5)
Masur. Sab. fr. 6 Huschk. IA⁴ p. 124 † 24 Masurius VPR † civili
V † 25 clienti verba R † 27 dende V † clienti, tum] clientium VR
clientium P † 28 Aequa] ICGBoot misc. phil. et paed. ed. gymn. Bat.
doct. nor. ser. fasc. II (Amst. 1850) p. 55; † l. l. (1859) I 379, 47: De qua
libri in aequa p. 595 sq. viris] om. P (Bootius)

potiores habitae pupillarisque tutela muliebri praelata. Etiam adversus quem adfuissent, eius filiis tutores relictos, in eadem causa pupillo aderant.

6 Firmum atque clarum istius rei testimonium perhibet auctoritas C. Caesaris pontificis maximi qui in oratione, quam pro Bithynis dixit, hoc principio usus est: Vel pro hospitio regis Nicomedis vel pro horum necessitate, quorum de re agitur, refugere hoc munus, M. Iunee, non potui. Nam neque hominum morte memoria deleri debet, quin a proximis retineatur, neque clientes sine summa infamia deseri possunt, quibus etiam a propinquis nostris opem ferre instituimus. 40

XIV.

Quod Apion, doctus homo, qui Plistonices appellatus est, vidisse se Romae scripsit recognitionem inter sese mutuam ex vetere notitia hominis et leonis.

t Apion, qui 'Plistonices' appellatus est, litteris homo multis s

VPR

29 pupillus pupillarisque *Huschkius l. l.* || pupillarisque tutela muliebri praelata] x: pupillarisque tutela mulieri prae] p s. pre Pilata VP (e. *Huschkius*) pupillaresque tutela mulieris praelata R pupillarique tutela muliebris praelata *Guil. Ranchinus var. lect. 14* pupillarique tutelae muliebris praelata g (*Rudorffius Recht d. Vormundschaft I 40 sqq.*) pupillarisque tutela mulieris praelata *Boothius* || 30 filii & filio *Boothius* || filii tutores R || 31 pupillis i || (§ 6) 32 rex R || 33 C. Caesaris pro Bithynis or. fr. p. 419 sq. *HM*; p. 751 *Nipp.* || pontificis maximi] immo pontificis *Bergkii Aug. rer. a se gest. ind. p. 46, 1* || 34 pbi thynis R || bythinis V bithynis P || 35 de re] h: re VPR res & rg. || 36 refugere] e. Refugere V: efugere P (*litt. mai. init. spat. rel.*) R aufugere et difugere & defugere x || Marci Vinici & Iunee] *Nipperdeius l. l. cf. eund. Philol. 6, 377 sq. (opusc. p. 448 sq.):* ulnce VP et sic etiam (non unite) R uincere & Iunee] *sibi ignotum esse professus M. Iunium Silanum h. l. compellari censebat Bergkii l. l., at certissimis rationibus sententiam suam stabilivit Nipperdeius ll. ll.* || 37 quin proximis & || 38 elyentes P || 39 apopinquis R || ante propinquos nostros g et sic vel antequam propinquis nostris *Luc. Mueller* prae propinquis nostris *HMcyer, at v. Nipperdeii Caes. l. l. adn.* ||

XIV. In usum suum convertit *Ioann. Sarisber. Polierat. V 17* || (*lemm.*) 2 Apion] VPs: Appion & et sic ex libris *Gellii* melioribus unum fragm. *Bern. X 10. 2;* de qua huius nominis scribendi ratione cf. *HWeber*

praeditus rerumque Graecarum plurima atque varia scientia fuit.
Eius libri non incelebres feruntur, quibus omnium ferme, quae
mirifica in Aegypto videntur audiunturque, historia comprehenditur.
Sed in his, quae vel audisse vel legisse sese dicit, fortassean
10 vitio studioque ostentationis ait loquacior — est enim sane quam
in praedicandis doctrinis sui venditor —, hoc autem, quod in
libro Aegyptiacorum quinto scripsit, neque audisse neque
legisse, sed ipsum sese in urbe Roma vidisse oculis suis confirmat.

'In circo maximo', inquit, 'venationis amplissimae pugna
15 populo dabatur. Eius rei, Romae cum forte essem, spectator'
inquit 'fui. Multae ibi sacvientes ferae, magnitudines bestiarum
excellentes omniumque inuisitatae aut forma erat aut ferocia. Sed
praeter alia omnia leonum', inquit, 'immanitas admirationi fuit
praeterque omnis ceteros unus. Is unus leo corporis impetu et
20 vastitudine terrificoque fremitu et sonoro, toris comisque cervicem
fluctuantibus, animos oculosque omnium in sese converterat.

Introductus erat inter compluris ceteros ad pugnam bestiarum
datus servus viri consularis; ei servo Androclus nomen fuit.

VPR

phil. suppl. 3, 580, 182 coll. Dindorfio in thes. Gr. L. s. v. *Andron*, qui recte
nonnullos Gellii codd. testes affert, non ipsum Gellium, id quod ei tribuit
Ritschellius opusc. 1661, qui et ipse cf. § 3 notia R § 4 hominis edeonis
P § 1) 5 Apion] VPRs: Appion s § 2) 7 omnium] *ad. Ascens.*
n. 1517: omnibus (praeced. sc. quibus) libri § 8 egipto VP § historiam
comprehendit *Ascensius* § comprehenditur] sic fort. P. apud quem
vix dispici potest, num extr. litt. r significet t an tur; x: comprehendit
VRs § (§ 3) 9 hisq; uel R § prius vel] = a: om. s § fortassean] s
Eust. Stuartus analect. (Lugd. Bat. 1616) III 3 p. 112 fortasse (s fortasse V) an
VP fortasse a R: fortasse a s § 10 loquaciorē eū sane v loquaciores
teū sane (?) V § sane nequam *Stuartus* § 11 sui] cf. *adl.* § (§ 4) Apion. *Aeg.*
fr. 5 FHG III 510 CMüll. § 13 Hoc se Apion (Serapion v. l.) in urbanis
spectaculis Romae vidisse refert *Io. Sar.* § (§ 5) 14 Iccircō P
inquit] om. P § 15 dabatur] ex datur corr. R § (§ 6) 16 fui multe
R § (§ 7) 17 inuisitata] VP ut rid. R: inusitata ps § (§ 8) 18 humanitas
R pr. § 19 unius *Ald.* § (§ 9) impetu] = *Io. Sarisb. l. l. ubi haec*
et vastitudine corporis et impetu fervoris fremituque terrifico, sonoro
quoque tono, comisque cervicem fluctuantibus: ambitu *II (Cornelissen*
Mnem. n. ser. 3, 80 § 20 sonore ipse tamen addens de sonoro, quod in
verborum ordine servavit, sic et vett. libri: neque est, cur aspernere g
torisq; R thoris P § 21 fluitantibus *Thysius* § (§ 10) 22 complures
P § 23 *Ἀνδρονίκος* audit ap. *Aelian. hist. an. VII 48*, *Andronicus* ap. *Sar.* |

- 11 Hunc ille leo ubi vidit procul, repente' inquit 'quasi admirans
stetit ac deinde sensim atque placide, tamquam noscitabundus, 25
12 ad hominem accedit. Tum caudam more atque ritu adulantium
canum clementer et blande movet hominisque se corpori adiungit
cruraque eius et manus, prope iam exanimati metu, lingua leniter
13 demulcet. Homo Androclus inter illa tam atrocis ferae blandimenta
amissum animum recuperat, paulatim oculos ad contuendum leonem 30
14 refert. Tum, quasi mutua recognitione facta, lantos' inquit 'et
gratulabundos videres hominem et leonem'.
15 Ea re prorsus tam admirabili maximos populi clamores
excitados dicit, accersitumque a Caesare Androclum quaesitamque
16 causam, cur illi atrocissimus leo uni parsisset. Ibi Androclus 35
rem mirificam narrat atque admirandam.
17 'Cum provinciam' inquit 'Africam proconsulari imperio meus
dominus obtineret, ego ibi iniquis eius et cotidianis verberibus
ad fugam sum coactus et, ut mihi a domino, terrae illius praeside,
tutiores latebrae forent, in camporum et arenarum solitudines 40
concessi ac, si defuisset cibus, consilium fuit, mortem aliquo pacto
18 quaerere. Tum, sole medio' inquit 'rabido et flagranti, specum
quandam nactus remotam latebrosamque, in eam me penetro et

VPR

(§ 11) 25 stetit] = v sup. lin. add.: tit ut vid. V in stē mut., tum
vero del. v [quasi Sarish. noscitabundus] eg: nos citabundus P
noscitabundu R noscitabundū V locabundus Sarish. [(§ 12) 28 lingua
V [leniter] = Sarish.: leniter VPR [(§ 13) 29 illa tam] illata P:
Sarish. (ad blandimenta sc. aptatum) [30 paulatimque R [(§ 14)
31 metua R pr. [(§ 15) 34 accersare R [quaesitamque] = quesitamq:
P [35 illi] g = Sarish.: ille libri [leo uni] leoni R [parsisset]
sup. lin. l pepeis: add. p [(§ 17) 37 pro consulari P [39 illius
terre R [40 tutiore VR [41 Et quasi aliud defuisset, Sarish.
(§ 18) 42 sole—recondo] lin. 44 ex libro VI (sic codd. fere omnes eodemque
redit III ex Sangall. adnotatum) adfert Priscianus inst. gramm. VI § 75
p. 713 P: ex Prisc. libri nota non addita h. l. descripsit artigraphus Bern.
p. 102, 25 HHagen [medio] = medio .i. meridiano suam se. inter-
pretationem ut vid. addens: et 'Fulvii codex meridiano' g [rabido]
Luc. Mueller mus. phil. 18, 84: rapido libri Sarish. et arido Priscianus:
ardido Lipsius elect. II 3 cf. Salmasius exerc. Plin. p. 267^a ed. 1629
flagranti V [43 quandam] om. P [nactus] V codd. Prisc. plerique
(anon. Bern.): nactus PR, ex codd. Prisc. a me coll. LKrd. [remotam]
remotam inueniens (inueniens gloss. ad nactus esse perspexit Hagenus)
anon. Bern. [in eam me] om. codd. Prisc. (anon.)

recondo. Neque multo post ad eandem specum venit hic leo 19
 45 debili uno et cruento pede, gemitus edens et murmura, dolorem
 cruciatumque volueris commiserantia'. Atque illie primo quidem 20
 conspectu advenientis leonis territum sibi et pavefactum animam
 dixit. 'Sed postquam introgressus' inquit 'leo, uti re ipsa ap- 21
 paruit, in habitaculum illud suum, videt me procul delitescens,
 50 mitis et mansues accessit et sublatum pedem ostendere mihi et
 porgere, quasi opis petendae gratia, visus est. Ibi' inquit 'ego 22
 stirpem ingentem, vestigio pedis eius haerentem, revelli conceptam-
 que saniem vulnere intimo expressi accuratiusque sine magna iam
 formidine siccavi penitus atque deterasi cruorem. Illa tunc mea 23
 55 opera et medella levatus, pede in manibus meis posito, recubuit
 et quievit atque ex eo die triennium totum ego et leo in eadem 24
 specu eodemque et vietu viximus. Nam quas venabatur feras, 25
 membra opimiora ad specum mihi subgerebat, quae ego, ignis
 copiam non habens, meridiano sole torrens edebam. Sed ubi me' 26
 60 inquit 'vitae illius ferinae iam pertaesum est, leone in venatum
 profecto, reliqui specum et viam ferme tridui permensus a mili-
 tibus visus adprehensusque sum et ad dominum ex Africa
 Romam deductus. Is me statim rei capitalis damnandum dan- 27
 dumque ad bestias curavit. Intellego autem' inquit 'hunc quoque 28
 65 leonem, me tunc separato captum, gratiam mihi nunc beneficii et
 medicinae referre'.

VPR

44 recondo me anon. § (§ 19) multos R || eadem V || 45 debili
 et cruento et crudeli pede Sarish. || gemitu sedens V || 46 cruciatum-
 que R || comiserantia V f. commonstrantia o commiseranti. tque R pr. ||
 (§ 21) 48 re] reo R || 49 delitescens PR || 50 .Mitis P || sublatum
 R || 51 porgere] i: pergere P porrigere VR Sarish. || (§ 22) 52 sti-
 pitem Sarish. || revulsi Sarish. s || 53 expsi R || 54 siccavi] =
 Sarish.: siccavit R || deterasi] = Sarish.: deterasit R || (§ 23) Ille
 Sarish. || 55 medella VP || levatus] i ut vid. sup. lin. add. in levatus
 mut. R || posito R || (§ 24) 57 et] om. R Sarish. || (§ 25) ei quas Sarish. ||
 59 = edebam (s) V || (§ 26) 60 pertesum in perthesum mut. P perthesum V ||
 in] om. Sarish. || (§ 27) 64 procuravit Sarish. || (§ 28) 65 nunc in V ||
 66 medellae Sarish. || refferre V || refferre haec R ||

20 Haec Apion dixisse Androclum tradit eaque omnia scripta
circumlataque tabula populo declarata, atque ideo cunctis petentibus
dimissum Androclum et poena solutum leonemque ei suffragiis
30 populi donatum. 'Postea' inquit 'videbamus Androclum et leonem 70
loro tenui revinctum urbe tota circum tabernas ire, donari aere
Androclum, floribus spargi leonem, omnes ubique obvios dicere:
'Hic est leo hospes hominis, hic est homo medicus leonis'.

XV.

Corpusne sit vox an ἀσώματον, varias esse philosophorum sententias.

1 Vetus atque perpetua quaestio inter nobilissimos philo-
2 sophorum agitata est, corpusne sit vox an incorporeum. Hoc
enim vocabulum quidam finxerunt proinde quod Graeco dicitur 5
3 'ἀσώματον'. Corpus autem est, quod aut efficiens est aut patiens;
4 id Graeco definitur 'τὸ ἥτοι ποιοῦν ἢ πάσχον'. Quam definitionem
significare volens Lucretius poeta ita scripsit:

Tangero enim aut tangi, nisi corpus, nulla potest res.
3 Alio quoque modo corpus esse Graeci dicunt 'τὸ τριχὴ διάστατον'. 10
6 Sed vocem Stoici corpus esso contendunt eamque esse dicunt
7 ictum aera, Plato autem non esse vocem corpus putat: 'non enim
percussus', inquit, 'aer, sed plaga ipsa atque percussio, id vox

VPR

(§ 29) 67 oia V || 68 tabella Ald. indeque eg. ante λ || populo]
publice 'rellet' e || declarata] g (prob. e): declarat (sq. sc. a) libri ||
ideo] = fo V || idēcunctis R || (§ 30) 70 videamus R || 71 loro te-|nui
ire, vinctum (loro te- m. pr. in ras.) P || 72 undique R || 73 leo] =
Sarisb.: om. R ||

XV. (lemm.) 2 anasomaton V sana somatori P || ee sese V esse
P || (§ 1) 4 incorpum V incorpm P || (§ 2) 5 Proinde V ||
6 asomatō R || asomaton corpus VP || (§ 3) 7 TOTHTO rel. huius lin.
parte vac. P Gr R || τὸ] = σ: om. Vrb. || ἥτοι ποιοῦν] Vrb. σ: HTOI
HORON V || (§ 4) 8 Lucretius I 304 L. || 9 aut] et libri Lucretiani, et sic
L. Sen. epp. 106, 8 H.; Tertull. de an. c. 5; Non. s. r. tangere p. 408, 21
M. cf. Lachmanni ad Lucr. l. l. adn. || (§ 5) 10 TOT- tum una fere lin.
vac. P Gr R || (§ 7) 12 Plato] Respici creditur Plat. Tim. p. 67 B.
Ὅλως μὲν οὖν φωνὴν θώμεν τὴν εἶν' ὥτων ὑπ' αἴρος ἐγκεφάλου τε καὶ
αἵματος μέγρε ψυχῆς πληγὴν διεκδομένην, sanque cap. sq. § 4 ex Timaeo
G. hausit. || 13 id] = σ || post voc. vox est: Οὐχ ἀπλῶς πληγὴ αἴρος
ἐστὶν ἢ φωνή· πληγὴται γὰρ τὸν αἴρα καὶ ἐκκευλὸς παραγόμενος (περιττόμενος
HStephanus spce. emend. p. 196) καὶ οὕτως ποιεῖ φωνήν· ἀλλ' ἡ πόση

est. Democritus ac deinde Epicurus ex individualis corporibus 8
 13 vocem constare dicunt eamque, ut ipsis eorum verbis utar,
 'ῥεῖμα ἀτέμων' appellant. Hos aliosque talis argutae delectabilis- 9
 que desidia aculeos cum audiremus vel lectitarem neque in
 his scrupulis aut emolumentum aliquod solidum ad rationem vitae
 pertinens aut finem ullum quaerendi videremus, Ennianum
 20 Neoptolemum probabamus, qui profecto ita ait:

Philosophandum est, set paucis; nam omnino haut
 placet.

XVI.

De vi oculorum deque videndi rationibus.

De videndi ratione deque cernendi natura diversas esse 1
 opiniones philosophorum animadvertimus. Stoici causas esse 2
 5 videndi dicunt radiorum ex oculis in ea, quae videri queunt,
 emissionem aerisque simul intensionem. Epicurus affluere semper 3
 ex omnibus corporibus simulacra quaedam corporum ipsorum
 caque sese in oculos inferre atque ita fieri sensum videndi putat.

VPR

(πρὸς HStephanus l. l.) πληγῆ, καὶ σφέδρα, καὶ τὸση δὲ ὡς ἀκουστήν
 γενέσθαι: e, quarum errores singillatim adnotare operae pretium non est, eg.
 Desunt haec libris mss. nulla lacunae verborumve Graecorum inserendorum nota

addita: om. h. || (§ 8) 15 si constare R || 16 PEX- lin. dim. vac. P Gr R ||
 ἀτέμων] IFGBurchard Democr. philos. de sensibus etc. (Minden. 1830) p.
 13; 29: ΑΟΜΟΝ in ΑΟΜΟΝ specr. ω corr. V λόμων et λόγων (sic e, eg.)
 etc. s || (§ 9) aliosque] ex aliaque corr. R || talis] V = tal P: talis R ||

17 aculeos V || 19 ennianum autem VR || 20 νεοπτολομεν R ||
 Ennii fab. inc. (Andromachae? cf. Ribbeckius d. röm. Trag. p. 140 sq.) fr. I
 p. 145 Vahl.; fr. XIII TRF² p. 65 Ribb. || 21 Philosophari est mihi
 necesse, at paucis sec. Cic. Tusc. disp. II § 1: de or. II § 156; [de rep.
 I § 30] GFVossius || sed Bothius fragm. trag. Lat. p. 58 cf. Cic. Tusc. et
 de rep. II. II. (facilius post est excidere poterat set): om. libri || haud P
 et ex aud corr. R ||

XVI. (§ 2) 6 aerisq R || intensionem V: et fort. variore hac forma,
 quae non nisi singulis Scribonii Largi (c. 255) et Senecae philosophi (nat.
 quaest. VII 1, 3) locis videtur superesse, G. h. l. usus est; magis vulgatam
 ex librorum consensu adhibuit VI 7, 5; XVIII 10, 10 || (§ 3) affluere]
 PRhr cf. I 22, 10: affluere Vs effluere s. eg. ||

4 Plato existimat, genus quoddam ignis lucisque de oculis exire
idque coniunctum continuatumque vel cum luce solis vel cum
alterius ignis lumine, sua vi et externa nixum efficere, ut quae-
3 cumque offenderit illustraveritque eernamus. Sed et hic ea, quae
non diutius muginandum, eiusdemque illius Enniani Neoptolemi,
de quo supra scripsimus, consilio utendum est, qui 'degustandum'
ex philosophia censet, 'non in eam ingurgitandum'. 15

XVII.

Quam ob causam dies primi post Kalendas, Nonas, Idus atri habeantur;
et cur diem quoque quartum ante Kalendas vel Nonas vel Idus quasi
religiosum plerique vitent.

1 Verrius Flaccus in quarto de verborum significatu
dies, qui sunt postridie Kalendas, Nonas, Idus, quos vulgus
imperite 'nefastos' dicit, propter hanc causam dictos habitosque
2 'atros' esse scribit. Urbe, inquit, a Gallis Senonibus
recuperata, L. Atilius in senatu verba fecit, Q. Sul-

VPR

(§ 4) 9 Plato *Tim.* p. 43 B (coll. II. quos affert Zellerus *phil. Gr.*
hist. II 1^a p. 727, 3) || 11 suavi VP || efficere S; h ut (cf. *lin. sq.*) R
(§ 5) 12 et] post Set = S; al. Sed (S; R *lin. praec.*; hic Sed P et ex *sil.*
coll. VR; sed S; nota sollemni scriptum in R certe non semper notari
add. h || hic ea quae] *h* cf. *h^a* p. 50 sq. = hic (nec heic P nec haec
R) eaq; VPR: haec (hic p) quoque g hic quoque ea 2 haec (aut hiee)
ea quae HHagen in *Bursiani nunt. ann. a.* 1873 p. 1414 || 14 supra]
c. 15, 9 cf. Ribbeckii *TBF^a* l. ibi l. adm. || 15 philosophi ac enset
R pr. ||

XVII. (lemma.) 4 vitent] 2: vitant || (§ 1) 5 Verrius Fl. de signif.
verb. lib. IV v. COMueller *praef. Festi* p. XIV; XXX coll. m p. 666
(Eggeri *Verr. Fl. fr.* hic casu quodam inspicere non potui) || illeus R

significatu] = s: significatione s || 6 dies iqt qui R || postridie
partim compendiis utentes per totum caput VPR || Nonas, Idus] Vp:

nonassidⁿ P nasidus R || (§ 2) 9 atilius P tilius R pr. Aquilius audit
ap. Maer. *Sat.* I 16 § 22, l. ex Ca. Gellii et Cassii *Heminae annalibus*
desumpto: Aquilius FLachmann *de die Alliensis* Gott. 1822 p. 4. v;
COMueller *Etrusc.* II^a p. 34 sq., 63; Huschkius *d. röm. Jahr* p. 285, 181
(Q.) 'l. P.' FLachmann l. l. libros sc. Livianos V 47, 9 et 48, 8 secuturus;
at cf. eundem Livium V 36, 12 (11 al.) ibique intpp.; Ca. Gellium et Cas-
sium *Heminam* ap. Maer. l. l. § 23 coll. Haackii *RE* VI 1489, 7 s. v.
Q. Sulpicius Longus et : RF II 323, 58 Sulpitium R ||

10 picium tribunum militum ad Aliam adversus Gallos
pugnaturum rem divinam dimicandi gratia postridie
Idus fecisse; tum exercitum populi Romani occisione
occisum et post diem tertium eius diei urbem praeter
Capitolium captam esse; compluresque alii senatores
15 recordari sese dixerunt, quotiens belligerendi gratia
res divina postridie Kalendas, Nonas, Idus a ma-
gistratu populi Romani facta esset, eius belli proximo
deinceps proelio rem publicam male gestam esse. Tum
senatus eam rem ad pontifices reiecit, ut ipsi quod
20 videretur statuerent. Pontifices decreverunt, nullum
his diebus sacrificium recte futurum.

Ante diem quoque quartum Kalendas vel Nonas vel Idus 3
tamquam inominalem diem plerique vitant. Eius observationis 4
an religio ulla sit tradita, quaeri solet. Nihil nos super ea re 5
25 scriptum invenimus, nisi quod Q. Claudius annalium quinto
cladem illam pugnae Cannensis vastissimam factam dicit ante diem
quartum Nonas Sextiles.

XVIII.

In quid et quantum differat historia ab annalibus; superque ea re verba
posita ex libro rerum gestarum Sempronii Asellionis primo.

'Historiam' ab 'annalibus' quidam differre eo putant, quod, 1
5 cum utrumque sit rerum gestarum narratio, earum tamen proprie

VPR

10 Aliam VP 12 Id P idem V Idus Quinctiles v. Vaassen
animadvert. ad fast. Rom. sacr. p. 171 || cum exercitum P cum exercitu
V || post exercitum iterat fecisse sed del. R || 13 diei die R, quod
recte se habet, si Verrius Caesaris praeceptum a G. IX 14, 25 commemo-
ratum sequebatur || 14 quampluresque R || 15 dixerunt. Quotiens P ||

16 Nonas, Idus] = p: nonasid' P || a māg. V: amāg P . a mā Gr. R ||
18 publicam] om. ed. Ascens. a. 1517 cf. v. Vaassen l. l. || esse] om. P ||
§ 3—5 descripsit Macr. Sat. I 16, 26 || 23 inominalem] = libr. Macrob.:
nominalem P ominalem Salmasius de annis climactericis (LB 1648) p.
824 || diem] om. R || vitant R || (§ 5) 24 Litt. N spat. rel. ich' V ||
nos] om. 6; silet 7; post super calami certe lapsu add. 7 || rescriptum
V || 25 quod Q.] quod * (q:) P quod q̄ R q̄ qđ ... V || Q. Claud.
Quadrig. ann. lib. V fr. 53 Pet. VHRR p. 223 || 26 vastissimam R ||
27 Sextiles] = Macr. Bamb.: sextilis Macr. Paris. ||

XVIII. (lemm.) 2 Inquit V Inquit P (§ 1) 4 Historia P
putant eo R

- rerum sit 'historia', quibus rebus gerendis interfuerit is, qui
 2 narret, eamque esse opinionem quorundam, Verrius Flaccus
 refert in libro de significatu verborum quarto. Ac se
 quidem dubitare super ea re dicit, posse autem videri putat, nonnihil
 esse rationis in ea opinione, quod 'ἱστορία' Graece significet rerum
 3 cognitionem praesentium. Sed nos audire soliti sumus, 'annales'
 4 omnino id esse, quod 'historiae' sint, 'historias' non omnino esse
 5 id, quod 'annales' sint: sicuti quod est homo, id necessario
 animal esse, quod est animal, non id necesse esse hominem esse.
 6 Ita 'historias' quidem esse aiunt rerum gestarum vel ex-
 positionem vel demonstrationem vel quo alio nomine id dicendum
 est, 'annales' vero esse, cum res gestae plurimum annorum, ob-
 7 servato cuiusque anni ordine, deinceps componuntur. Cum vero
 non per annos, sed per dies singulos res gestae scribuntur, ea
 historia Graeco vocabulo 'ἱστορία' dicitur, cuius Latinum inter-
 20 pretamentum scriptum est in libro Semproni Asellionis
 primo, ex quo libro plura verba ascripsimus, ut simul, ibidem
 quid ipse inter res gestas et annales esse dixerit, ostenderemus.
 8 Verum inter eos, inquit, qui annales relinquere
 voluissent, et eos, qui res gestas a Romanis perscribere
 23 conati essent, omnium rerum hoc interfuit. Annales
 libri tantummodo quod factum quoque anno gestum

VPR

6 rerum g (propter gestarum lin. 5 sc.) proprie R | interfuerit
 P || (§ 2) 7 Verr. Flaccus lib. de sign. verb. quarto] cf. adn. ad c. 17, 1
 flaccus R || 8 VIII ('h. e. littera H, ubi de historia tradiderat') P Serivius
 cf. g || 10 ἱστορία] h: historia || (§ 3) 11 soliti sumus R || 12 id
 esse quod—esse id quod] = (nisi quod historia pro historiae) v: esse
 id quod om. vell. V || (§ 4) 13 annale (sq. s) V || (§ 5) id quoque necessario
 R || 14 necesse esse] h a t admonitus, qui ei. necesse: necesse et libri.
 quod haud scio an G. propter vitandam cacophoniam admiserit || (§ 6)
 15 expositionem R || 16 dicendum est] appelle R || (§ 7) 20 efemeris
 R || int̄ precam̄tū P || 21 Sempr. Asell. rer. gest. lib. I fr. 1 p. 178
 Pet. || 23 gestat a. n. et (cf. lin. 25) R || interesse H Stephanus, cuius
 non omnes ad hoc caput coniecturas emend. spec. p. 86 sqq. prolatas
 afferemus || (§ 8) 24 Verbum R || 25 a .R. scribere R || 26 omnium
 primum hoc HPeter || 27 tantum quod P || quid CNipperdey, de toto
 h. l. conferendus Opusc. p. 403 sqq. (Philol. 6. 134 sq.); multo minoris
 momenti est Guil. Eggert disputatio in diss. Rostoch. a. 1869 Sempronius

sit, ea demonstrabant, id est quasi qui diarium scribunt,
 quam Graeci 'ἐφημερίδα' vocant. Nobis non modo
 30 satis esse video, quod factum esset, id pronuntiare,
 sed etiam, quo consilio quasque ratione gesta essent,
 demonstrare. Paulo post idem Asellio in eodem libro: 9
 Nam neque alacriores, inquit, ad rempublicam defen-
 dundam, neque segniores ad rem perperam faciundam
 35 annales libri commovere quicquam possunt. Scribere
 autem bellum initum quo consule et quo confectum
 sit et quis triumphans introierit ex eo et eo libro

VPR

*Asellio etc. p. 26 sqq.; Stelkensis, auditoris olim mei, de eodem programma
 Crefeldense a. 1867 ut inspicere possem vel ipso auctore precibus adito
 mihi non contigit* || gestum (non gestumque) etiam P || 28 esset
Nipperdeius || ea] = o || demonstrabant ita, quasi *OIdm Philol.* 26
 8, 29 || est] = o: est eorum s || est eorum qui quasi *HStephanus* ||
 est quasi diarium, quam g || 29 epemila R || obis spat. ad N in-
 serendum rel. P || 30 quid *Nipperdeius* || esset] (non eē qd) etiam P ||
 32 demonstrare paulo *VPR* || (§ 9) possit R || *Sempron. Asell. ver.*
gest. lib. 1 fr. 2 p. 178 sq. Pet. || 33 neque alacriores — faciundam]
v. HStephanum l. l., cuius non memineram, cum haec eodem fere modo
explicare ac defendere studerem ann. phil. 101, 303 sq.: neque alacriores
ad rem (publicam add. Eggertus) perperam faciundam neque segniores
ad rempublicam defendundam *Nipperdeius* || ad lemma 'alacriores ad
 defendendam' 'alacriores inquit ad defendendam' vocis remp. incuriosus
adscripsit o || defunctō R || 34 properanter olim h *phil. klin. Streifzug*
(Berol. 1849) p. 38 sqq. (properatim praefereendum fuisse tum me admonuit
praeceptor incomparabilis CLachmannus) propositam vel propriam HIacobi,
fidus olim amicus, ibid. p. 41 pauperam Th. Pluess ann. phil. 101, 755 sqq.;
109, 73, 3; Horazstud. p. 202 — 'du mußt es dreimal sagen!' —
faciundam] = o: faciē R patiundam Pluessius ann. 109 et stud. Hor.
ll. ll. || 35 comonere P commonere *Trillerus ap. Falsterum ann. ph.*
 III 244 || q;g R quemquam *Blagoweschtschensky de carmin. convivialibus*
etc. (Petropol. 1854) p. 25, 2 || 36 illū bellum R || et qquo R ||
 37 sit equis R || ex eo et eo libro quae in bello] h: ex eo libro q
 (que P) in bello *VPR* et quae eo in bello x ex SC. quaeque in bello g
 et eo libro quae in bello h' ex eo bello, quaeque in bello *HPeter* ex in
 eo libro quae in bello *Pluessius ann. phil. 101, 759* ||

quae in bello gesta sint non praedicare aut interea
quid senatus decreverit aut quae lex rogatiove lata
sit neque quibus consiliis ea gesta sint iterare: id
fabulas pueris est narrare, non historias scribere.

XIX.

Quid sit adoptatio, quid item sit adrogatio, quantumque haec inter
se differant; verbaque eius quae qualiaque sint, qui in liberis
adrogandis super ea re populum rogat,

1 Cum in alienam familiam inque liberorum locum extranei
2 sumuntur, aut per praetorem fit aut per populum. Quod per
praetorem fit, 'adoptatio' dicitur, quod per populum, 'adrogatio'.
3 Adoptantur autem, cum a parente, in cuius potestate sunt, tertia
mancipatione in iure ceduntur atque ab eo, qui adoptat, apud
4 eum, apud quem legis actio est, vindicantur; adrogantur hi, qui,
cum sui iuris sunt, in alienam sese potestatem tradunt eiusque rei
5 ipsi auctores fiunt. Sed adrogationes non temere nec inexplorate
6 committuntur: nam comitia arbitris pontificibus praebentur, quae
'curiata' appellantur, aetasque eius, qui adrogare vult, an liberis
potius gignendis idonea sit, bonaque eius, qui adrogatur, ne in-
sidiose adpetita sint, consideratur insque iurandum a Q. Mucio
pontifice maximo conceptum dicitur, quod in adrogando iuraretur.
7 Sed adrogari non potest, nisi iam vesticeps. 'Adrogatio' autem

VPR

38 sint) τ: sint. iterare id fabulas V sint iterare. id fabulas (prae-
ceptis scil. in VPR post gesta sint vocc. lin. 40 post eandem vocem iterum
recte scriptis) PR sint iterare x sint enarrare Nipperdeius sint narrare
Eggertus || non predicare. aut PR non praedicare autem (at & al.)
& eg. || 39 rogatio ne lata V rogatio nelata P || 40 iterare: id fabu-
las] libri e (τ: id fabulas x eg. ||

XIX. (lemm.) 2 quantūque V || 3 qui] = v: quid V || (§ 1)
5 inq R || (§ 3) 8 apparente V || 10 accio V adaccio P || (§ 4)
hui V ii R || (§ 5) 13 committuntur V || (§ 6) Nā p: ā litt. init. spat.
rel. P || 14 q̄ curiata R || 15 gignendis R || sit. sq. ante bonaque
1-2 litt. spat. vac. P || adrogantur V adrogetur R || 16 ut
ppotita R || Q. Mucii Scaevolae fr. 13 p. 15 Huschk. IA* || mutio
PR || 17 pontificē P || (§ 7) 18 arrogari ex arrogatio corr. R ||
(§ 8) Ad rogatio R ||

dicta, quia genus hoc in alienam familiam transitus per populi
20 rogationem fit.

Eius rogationis verba haec sunt: Velitis, iubeatis, uti 9
L. Valerius L. Titio tam iure legeque filius siet, quam
si ex eo patre matreque familias eius natus esset,
utique ei vitae necisque in eum potestas siet, uti patri
25 endo filio est. Haec ita uti dixi, ita vos Quirites rogo.

Neque pupillus autem neque mulier, quae in parentis po- 10
testate non est, adrogari possunt: quoniam et cum feminis nulla
comitiorum communio est et tutoribus in pupillos tantam esse
auctoritatem potestatemque fas non est, ut caput liberum fidei
30 suae commissum alienae ditioni subiciant.

Libertinos vero ab ingenuis adoptari quidem iure posse, 11
Masurius Sabinus scripsit. Sed id neque permitti dicit neque 12
permittendum esse umquam putat, ut homines libertini ordinis
per adoptiones in iura ingenuorum invadant. Alioquin, inquit, 13
35 si iuris ista antiquitas servetur, etiam servus a domino
per praetorem dari in adoptionem potest. Idque ait 14
plerosque iuris veteris auctores posse fieri scripsisse.

Animadvertimus in oratione P. Scipionis, quam censor 15
habuit ad populum de moribus, inter ea, quae reprehenden-
40 debat quod contra maiorum instituta fierent, id etiam cum culpa-
visse, quod filius adoptivos patri adoptatori inter praemia patrum
prodesset. Verba ex ea oratione haec sunt: In alia tribu 16

VPR

(§ 9) 21 huius R Quis V : verba rogationis R : 22 ticio
VPR : fiet V sit P : quasi ex R : 23 matroq; R pr. : 24 fiet
V sit P : patriendo VPR : 25 uox R : (§ 10) 27 adoptari possunt
vel adrogari adoptarive possunt : 28 comitiorum R : tutoribus]
= p: tucioribus VPR : 30 conditioni VR conditioni P (syllaba con ex voc.
commissum proxime praecedente repetita) : (§ 11) 31 adopari R : 32 Masur.
Sabin. fr. 27 p. 128 Huschk. l. l. : (§ 12) 33 libertinilordinis R
34 adoptiones] V et sic P adoptiones R: adoptionem et adoptionem s :
ingenuorum] ex ingeniorum corr. V : (§ 13) 35 ista antiquitas] tantum
aequitas Lipsius elect. I 21 : (§ 14) 37 scripsisse animadvertimus P
scripsisse animadvertimus. V : (§ 15) P. Cornelii Scipionis Afr. min.
or., quam dixit in censura, cum ad maiorum mores populum hortaretur
(cf. G. IV 20. 10, fr. ap. Meyerum ORF² p. 180 : 41 in adoptivos
litt. in sup. lin. add. R :

Aulus Gellius. I.

patrem, in alia filium suffragium ferre, filium adoptivum tam procedere, quam si se natum habeat; absentis censer iubere, ut ad censum nemini necessus sit venire.

XX.

Quod vocabulum Latinum soloecismo fecerit Capito Sinius, quid autem id ipsum appellaverint veteres Latini; quibusque verbis soloecismum definiat idem Capito Sinius.

- 1 'Soloecismus', Latino vocabulo a Siniio Capitone eius- 5
demque aetatis aliis 'inparitas' appellatus, vetustioribus Latinis
'stribilligo' dicebatur, a versura videlicet et pravitate tortuosae ora-
2 tionis, tamquam 'stribilligo' quaedam. Quod vitium Sinius Ca-
pito in litteris, quas ad Clodium Tuscum dedit, hisce
verbis definit: 'Soloecismus' est, inquit, inpar atque in- 10
conveniens compositura partium orationis.
- 3 Cum Graecum autem vocabulum sit 'soloecismus', an Attici
4 homines, qui elegantius locuti sunt, usi eo sint, quaeri solet. Sed
nos neque 'soloecismum' neque 'barbarismum' apud Graecorum
5 idoneos adhuc invenimus: nam sicut 'βάρβαρον', ita 'σολοικισμὸν' 15
6 dixerunt. Nostri quoque antiquiores 'soloecum' facile 'soloecismum'
7 hant scio an umquam dixerunt. Quod si ita est, neque in Graeca
neque in Latina lingua 'soloecismus' probe dicitur.

VPR

(§ 16) 43 suffragium ex suffragium corr. R || adoptium R }
44 tam] om. V || si senatum VPR || habeat absentis V || absentes
R || 45 necessus sit] h. cf. de forma necessus Lachmanni ad Lucr.
VI 185 comm.; FNeue Formentl. II° 100; ipse G., ut assolet, eam usurpavit
XVI 8. 1: necessu est VPR necessum est P m. rec. o necesse sit & ||
XX. (lemm.) 2 fecerit] e: fuerit || fecerit Capito Sinius] = α:
fecerit Capito Sinius γ || sisinnius P || quid - Sinius] post sisinnius
om. P || (§ 1) 5 asinnio PR || 7 scribillo PR scribi ligo V ||
(§ 2) Sini Capitonis epp. fr. 2 h Sini Capito (Berol. 1844) p. 27 ||
10 inquit inparatq; V || (§ 3) 12 vocabulum] om. R || anatici V ||
(§ 4) 14 soloecism] R || 15 idoneos V || (§ 5) nam] aut (ex ā om. ut
saepius litt. init. N in archetypo ut vñl. ortum) Vγ || barbaron V ||
barbaron ita p barbaronita P || soloecum V soloecum R || solecon-
dixerunt P || (§ 6) 16 soloecum] ex soloecismum corr. R solecum P ||
soloecismum R solecism P || 17 a nūquam V || dixerint V || (§ 7)
18 Latina lingua soloecismus] = α || lingua V || solecism P ||

XXI.

'Pluria' qui dicat et 'compluria' et 'compluriens', non barbaramente dicere, sed Latine.

'Pluria' forte quis dixit sermocinans vir adprime doctus, meus
amicus, non hercule studio se ferens ostentandi neque quo 'plura'
non dicendum putaret. Est enim doctrina homo seria et ad vitae
officia devincta ac nihil de verbis laborante. Sed, opinor, assidua
veterum scriptorum tractatione inoleverat linguae illius vox, quam
in libris saepe offenderat.

Aderat, cum ille hoc dicit, reprehensor audaculus verborum,
qui perpaucis eademque a vulgo protrita legerat habebatque non-
nullas disciplinae grammaticae inauditiunculas, partim rudes in-
choatasque, partim non probas, easque quasi pulverem ob oculos,
cum adortus quemque fuerat, adaspergebat. Sicut tunc amico nostro:
'barbare', inquit, 'dixisti 'pluria''. Nam neque rationem verbum
hoc neque auctoritates habet'. Ibi ille amicus ridens: 'amabo
te', inquit, 'vir bone, quia nunc mihi a magnis, seriis rebus
otium est, velim doceas nos, cur 'pluria' sive 'compluria', nihil
enim differt, non Latine, sed barbaramente dixerint M. Cato, Q.
Claudius, Valerius Antias, L. Aelius, P. Nigidius,
M. Varro, quos subscriptores approbatoresque huius verbi

VPR

XXI. (lenn.) 2 Luria om. litt. init. in archet. rubricatori rel. V
(\$ 1) 5 vir (ex lin. praec. iteratum) non R || se ferens] h: ferens
libri fervens ed. Paris. a. 1536 ferens i semet g sese λ; om. x || ostentandi
neque V || (\$ 2) 6 Est] S; R || et] spat. rel. et signo crucis ad mg.
appicto om. P || 7 officia R || laborante sed V || (\$ 3) 9 offenderat R
(\$ 4) 11 p paucis eademq; (~ add. p) P || easque V || a] om. R
trita R pr. || 12 in auditiunculas P inauditiunculas ex auditiunculas
corr. R || inchoatasque PR || 14 quem adortus cumque g || ad
adortus R || quemque] = r: quemquam R atque id malit Falsterus
am. ph. III 245 || adaspergebat sicut R || (\$ 5) nunc ex + nunc (t non
videtur adfuisse) corr. R || 16 auctoritas R || (\$ 6) 17 .Quia V
a magnis.] (virgulam add. h) cf. praef. § 18: a magnis R a magis s eg.
fort. recte || 19 differt R || M. Cato etc.] compluria Cato orig. I fr. 23
p. 8 Iord., fr. 24 p. 59 Pet.; pluria pro plura lib. V fr. 5 p. 24 I. fr. 95
e p. 84 P. ap. G. VI 3. 37 ci. CL Roth; de rell. non habeo quod afferam
20 valerius. antias. P valerius antias VR || Aelius] x: lelius VPR
pr. R || 21 maf. varro VPR || approbatoresque R || eius R pr. ||

habemus praeter poetarum oratorumque veterum multam copiam'.
 7 Atque ille nimis arroganter: 'tibi', inquit, 'habeas auctoritates
 istas, ex Faunorum et Aboriginum saeculo repetitas, atque huic
 8 rationi respondeas. Nullum enim vocabulum neutrum compara- 25
 tivum numero pluralivo, recto casu, ante extremum a habet i
 litteram sicuti 'meliora, maiora, graviora'. Proinde igitur 'plura',
 non 'pluria' dici convenit, ne contra formam perpetuam in com-
 parativo i littera sit ante extremum a'.

9 Tum ille amicus noster, cum hominem confidentem pluribus 30
 verbis non dignum existimaret: 'Sinni', inquit, 'Capitonis,
 doctissimi viri, epistulae sunt uno in libro multae positae,
 10 opinor, in templo Pacis. Prima epistula scripta est ad
 Paenivium Labeonem, cui titulus praescriptus est: pluria,
 11 non plura dici debere. In ea epistula rationes grammaticas 35
 posuit, per quas docet 'pluria' Latinum esse, 'plura' barbarum.
 12 Ad Capitonem igitur te dimittimus. Ex eo id quoque simul
 13 disces, si modo assequi poteris, quod in ea epistula scriptum
 est, 'pluria' sive 'plura' absolutum esse et simplex, non, ut tibi
 videtur, comparativum'. 40

14 Huius opinionis Sinnianae id quoque adiumentum est,
 15 quod, 'complures' cum dicimus, non comparative dicimus. Ab eo
 autem, quod est 'compluria', adverbium est factum 'compluriens'.
 16 Id quoniam minus usitatum est, versum Plauti subscripsi ex
 comoedia, quae Persa inscribitur: 45

VPR

22 oratorum] fort. recte R cf. lin. 17 (§ 7) 23 Adq; P
 arroganter R auctoritates istas] has auctoritates R 25 orationi R
 (§ 8) 28 nec R nec P pertuam R (§ 9) 30 Cum P 31 sinni] = r:
 sin R Sinn. Cap. epist. fr. 1 l. cap. 20, 2 l. 32 sunt epistole R
 (§ 10) 33 scrip. P 34 paenivium VR (§ 11) 35 In ea] Ne (I in
 archet. rubricat. rel.) P posuit gramaticas R 36 q̃ barbariplura
 R (§ 12) 37 Kapitonem R Kapotonem P (§ 13) 39 et] = o
 (§ 14) 41 Cuius P ad iumentum R 42 cū plures V (§ 16 sq.)
 Hausit hinc Non. Marc. p. 87, 15 M. s. r. Compluries, frequenter.
 44 Id quoniam] = o: Ad quem P (in archet. d qm vid. fuisse)
 Plauti Pers. IV 3. 65 (v. 534), ubi inter Toxikum et Dordakum hic v. ita
 distribuitur, ut priora duo verba ad illum, vell. ad hunc pertineant, cuius
 distributionis tamen nec in Plauti melioribus nec in G. libris exstat nota

Quid metuis? Metuo hèrele vero; sènsi ego compluriens.

Item M. Cato in IV. originum eodem in loco ter hoc verbum 17
posuit: Compluriens eorum milites mercennarii inter
50 se multi alteri alteros in castris occidere, compluriens
multi simul ad hostis transfugere, compluriens in
imperatorem impetum facere.

VPR

46 Metno] o sq. trium litt. lac. signo crucis ad mg. appicto P
uero sensi V || ego] = Non. l. l.: ego iam libri Plautini (ego iam n.
compl. satis obscure c) || (§ 17) 48 post M. Cato coll. Non. l. l. iam nunc
(cf. ann. phil. 85 p. 717; 718, 13) omnia exempla ab eo prolata ad G.
referenda esse ratus haec fere propter homoeoteleuton excidisse arbitror
† suasionem in legem populi: quod compluries usu venit omni tempore
anteventum esse rem publicam reddimus (reddidimus al.). Idem Cato.
In quibus verbis secundum librorum Nonianorum lectionem hic descriptis
praeter 'suasione' cum τ ap. Iordanum Cat. q. e. or. LXXIII p. 70 pro
populi leg. Populi vel M. Populi; pro anteventum esse FGuyetus et
HMeyerus ORF⁹ p. 21 proposuerunt ante ventum est, p. 656 eventurum
esse s. item eventurum esse; tum e republica credimus HKeil ap. Iord.,
in rep. credimus p; cogitavi de ante inventum esse in rep. credimus, at
neque hoc pro certo remedio habeo || Cat. orig. lib. IV fr. 3 p. 17
Iord., fr. 79 p. 73 Pet. || 49 mercennarii] = pars codd. Non.: mercennarii
et mercenarii al. Nonii codd. || 50 multi] inulti v. l. ap. Non., IMercerus
tumultuarii v. Bollhuis diatr. lit. in Cat. (Trai. a. R 1826) p. 34 || in
castris] Non. l. l., Iordanus: om. || vell. post voc. occidere om. Non. ||
occidere compluriens V || 51 transfugere P || in imperatorem] im-
peratorem R || 52 in impetum V || secere s (Guelf.) el ||

Agellii noctiū Atticæ lib. V. explic. Incipiunt capitula libri VI.
tum post lemmata Expliciūt capla. Incipit lib. VI. V; sine subscriptione
lemmata lib. VI sequuntur, tum item nulla subscriptione add. inc. lib. VII
c. 1 in P; in lin. continua finis lib. tum m. rec. Lib. VII. cap. 1 R;
septimum hunc librum numerant et libro insequenti postponunt s cdd.
ante hr

A. GELLII
NOCTIVM ATTICARVM LIBER SEXTVS.
 [VVLGO SEPTIMVS.]

I.

Admiranda quaedam ex annalibus sumpta de P. Africano superiore.

1 Quod de Olympiade, Philippi regis uxore, Alexandri matre,
 in historia Graeca scriptum est, id de P. quoque Scipionis matre,
 2 qui prior Africanus appellatus est, memoriae datum est. Nam 5
 et C. Oppius et Iulius Hyginus alique, qui de vita et
 rebus Africani scripserunt, matrem eius diu sterilem existi-
 matam tradunt, P. quoque Scipionem, cum quo nupta erat, liberos
 3 desperavisse. Postea in cubiculo atque in lecto mulieris, cum
 absente marito cubans sola condormisset, visum repente esse 10
 iuxta eam cubare ingentem anguem eumque his qui viderant
 territis et clamantibus elapsum inveniri non quisse. Id ipsum
 P. Scipionem ad haruspices retulisse; eos, sacrificio facto, re-
 4 spondisse, fore ut liberi gignerentur, neque multis diebus post-
 quam ille anguis in lecto visus est, mulierem coepisse concepti 15
 fetus signa atque sensum pati: exinde mense decimo peperisse

VPR

LIB. VI cap. I. (comm.) 2 Admiranda] = p: Admirandā P
 quaedam] om. P (§ 1) 3 Olympiade VPR [matre alexandri et
 philippi regis uxore R 5 datum] mandatum EWölfflin phil. 41, 340
 cf. I 11, 6 (§ 2) 6 G. PR 7 africam scrip[tu]m s. serunt (praecedit
 se. datum est) V eius matrem R (§ 3) 9 cubiculo] ex cubiculo
 corr. R nūllis R 10 condormisset V 12 territis exclamantibus
 R uidere (in mg. I inveniri non potuisse (ex posse corr.) R
 13 aruspices R (§ 4) 15 visus est in lecto R coepisse] Lambecius
 prodr. p. 68 g: cepisse VPR; conceptisse & concepisse: e

natumque esse hunc P. Africanum, qui Hannibalem et Carthaginienses in Africa bello Poenico secundo vicit. Sed et eum ⁵ impendio magis ex rebus gestis quam ex illo ostento virum esse virtutis divinae creditum est.

Id etiam dicere haut piget, quod idem illi, quos supra ⁶ nominavi, litteris mandaverint, Scipionem hunc Africanum solitavisse noctis extremo, priusquam diluculet, in Capitolium ventitare ac iubere aperiri cellam Iovis atque ibi solum diu ²⁵ demorari, quasi consultantem de republica cum Iove, aeditumosque eius templi saepe esse demiratos, quod solum id temporis in Capitolium ingredientem canes semper in alios saevientes neque latrarent eum neque incurrerent.

Has volgi de Scipione opiniones confirmare atque approbare ⁷ videbantur dicta factaque eius pleraque admiranda. Ex quibus est unum huiuscemodi. Assidebat oppugnabatque oppidum in ⁸ Hispania situ, moenibus, defensoribus validum et munitum, re etiam cibaria copiofum, nullaue eius potiundi spes erat, et quodam die ius in castris sedens dicebat atque ex eo loco id ³⁵ oppidum procul visebatur. Tum e militibus, qui in iure apud ⁹ eum stabant, interrogavit quispiam ex more, in quem diem locumque vadimonium promitti iuberet: et Scipio manum ad ¹⁰ ipsam oppidi, quod obsidebatur, arcem protendens 'perendie', inquit, 'sese sistant illo in loco'. Atque ita factum: die tertio, ¹¹

VPR

(§ 5) 18 litt. S spat. rel. edet P 19 impendio (aut
ipendio, quod non adnotatum est) ipedio R ostenso R (§ 6)
24 iuberet sed: aperiri R 25 consulete^{an} R aeditumosque]
= 2: editu mosque R 26 esse sepe V sepe demoratos
(in demiratos corr.) esse R .Quod V 27 ingredientem
in capitolium R ingredientēs V (§ 7) 29 litterae spat. rel. as
P scipiones R aprobare VR 30 facta per se non spernendum
cf. praef. § 18 (vix R lin. 12 VPR lin. 32) R admiranda ex V (§ 8)
31 oppugnabat (cf. adn. lin. 30) R opidum V ppidum R 32 situ
moenibus defensoribus] (defensoribusque al.) 3: situm moenibus (me-
nibus PR defensoribus VPR situ moenibusque ac defensoribus c
33 spēs R .Et V E litt. spat. rel. . t P 34 quadam R
(§ 9) 36 Interrogavit V (§ 10) 38 opsidebatur R 39 in loco
illo R (§ 11) tertia R

in quem vadari iusserat, oppidum captum est eodemque die in 40
arce eius oppidi ius dixit.

II.

De Caeselli Vindicis pudendo errore, quem offendimus in libris eius,
quos inscripsit lectionum antiquarum.

1 Turpe erratum offendimus in illis celebratissimis commentariis
lectionum antiquarum Caeselli Vindicis, hominis hercle 5
2 pleraque hant indiligentis. Quod erratum multos fugit, quamquam
multa in Caesellio reprehendendo etiam per calumnias rima-
3 rentur. Scripsit autem Caesellius, Q. Ennium in XIII.
annali 'cor' dixisse genere masculino.

4 Verba Caeselli subiecta sunt: Masculino genere, ut 10
multa alia, enuntiavit Ennius. Nam in XIII. annali
5 'quem cor' dixit. Ascripsit deinde versus Ennii duo:

Hannibal audaci dum pectore de me hortatur,

Ne bellum faciam, quem credidit esse meum cor?

6 Antiochus est, qui hoc dixit, Asiae rex. Is admiratur et per- 15
movetur, quod Hannibal Carthaginensis bellum se facere populo
7 Romano volentem dehortetur. Hos autem versus Caesellius

VPR

40 captum est (aut captū ?) captū ÷ R : eodemque die] VR: eodemque eo die P_g h. fort. recte :

II. (Enn.) 2 De ceselli (cesellii etc.) vindicis (iudicis al.) 5: Leto
selli vindicis v Lete sellium dicis V B(a rubric. add.) etesellium dicis
P : (§ 1) 4 Biadd. rubric.) turpe P : erratu VPR : 5 ceselli et sic per
totum caput VP Cesellii R in sqq. partim Caesellius, partim Cesellius
scribens : hōes R : 6 indiligentis quod VPR : (§ 3) Enn. ann.
lib. XIII fr. IV p. 56 (cf. p. LXXII sq.) Vahl. Ennii duos hos versus affert
Non. p. 193, 19 M. s. v. cor, ex ipso G. ut videtur haustos cf. h. ann. ph. 85, 779;
782 : 8 in] om. R : XII. V pr. Non. Harl. pr. : 9 annalium V m.
rec. : masculino uerba cesellii haec sunt subiecta R : (§ 4) 12 dixit
ascripsit VPR : (§ 5) 13 audaci um (audacium et laudantium al.)
libri Noniani : dum] VPR § 9, quod praetuli propter allitterationem:
eum VPR : pectore R : de me hortatur] sic § 9 v. ibi adn.; Nonius
(cf. P. Merula ad Enn. p. DXXXV): dehortatur VPR: me de hortatur &
me dehortatur GIVossius art. gramm. II 15 p. 167 ed Foertsch. : de
hortatur cogitare posse sibi risus est Th. Bergk ann. phil. 83, 504 :
§ 6) 15 dicit x : 16 facere se R : 17 dehortetur — bellum geram]
lin. 19 ante dehortatur om. R :

sic accipit, tamquam si Antiochus sic dicat: 'Hannibal me, ne bellum geram, dehortatur; quod cum facit, ecquale putat cor habere me et quam stultum esse me credit, cum id mihi persuadere vult?'

Hoc Caesellius quidem, sed aliud longo Ennius. Nam tres versus sunt, non duo, ad hanc Ennii sententiam pertinentes, ex quibus tertium versum Caesellius non respexit:

25 Hannibal audaci dum pectore de me hortatur,

Ne bellum faciam, quem credidit esse meum cor

Suasorem summum et studiosum robore belli.

Horum versuum sensus atque ordo sic, opinor, est: Hannibal ille 10
audientissimus atque fortissimus, quem ego credidi — hoc est
30 enim: 'cor meum credidit', proinde atque diceret: quem ego
stultus homo credidi —, summum fore suasorem ad bellandum,
is me dehortatur dissuadetque, ne bellum faciam. Caesellius 11
autem forte *ἑαυτοῦ* iunctura ista verborum captus 'quem
cor' dictum putavit et 'quem' accentu acuto legit, quasi ad cor
35 referretur, non ad Hannibalem. Sed non fugit me, si aliquis sit 12
tam inconditus, sic posse defendi 'cor' Caeselli masculinum, ut
videatur tertius versus separatim atque divise legendus proinde

VPR

(§ 7) 18 Annibal menebellum. V || 19 ecquale] 'v. c.' teste *σ*: *g*:
equale VPR quale Bentleius v. *mus. phil.* 35, 633 || cor putat *σ* *eg*.
(Bentl.) || 20 et] 'v. c.' ut *vid. ap. σ*; Ph. Rubenius *elect.* II 22, *g*: *ei*.
VP et R del. Bentleius l. l., interrogationis nota post me add. sese
R || (§ 8) 22 Hoc ecaesellius R pr. || Ennius (h) V || (§ 9) 23 hanc
Ennii] VR: hanc Ennii P hancee (hance h^r) Ennii *g* || 24 respsit
R pr. || 25 post audaci gloss. dum deterret (sic dāi dīret) *ut verb. ord.*
irrepsit in R || de me] = *σ*: me de m. rec. in V || 27 summo
CDziatzko || roboris Hilberg *exerc. crit.* (Sedin. 1855) p. 6 et sic
(robori') a. 1861 Bergk l. l. p. 504 sq., ni robore pro genetico habendum
sit: at est dativus, qui mutatione hanc eget v. *Plant. mil. glor. v. 802 R* ||
roborelli belli R || (§ 10) 28 Hannibala! R || 30 meum cor R ||
diceret] = V *ut. rec.*: deceret VPR || 32 his V || (§ 11) 33 rhatymoteron
V rathimoteron P rat[himotōn R || iunctura *σ* || 34 accento R ||
35 referretur] = *σ*: refferretur V || ad] om. R || (§ 12) 36 increditus
(ere litt. in litura) P, quod inruditus videbatur *g*, mihi ex inēditus male
inēditus lecto videtur ortum esse || 37 legendo VPR ||

quasi decisis interruptisque verbis exclamet Antiochus: 'suasorem summum!' Sed non dignum est, eis qui hoc dixerint responderi.

III.

Quid Tiro Tullius, Ciceronis libertus, reprehenderit in M. Catonis oratione, quam pro Rodiensibus in senatu dixit; et quid ad ea quae reprehenderat responderimus.

- 1 Civitas Rodiensis et insulae opportunitate et operum nobili- 5
tatibus et navigandi sollertia navalibusque victoriis celebrata est.
- 2 Ea civitas, cum amica atque socia populi Romani foret, Persa
tamen, Philippi filio, Macedonum rege, cum quo bellum populo
Romano fuit, amico usa est conixique sunt Rodienses legationibus
- 3 Romam saepe missis id bellum inter eos componere. Sed, ubi 10
ista pacificatio perpetrari nequivit, verba a plerisque Rodiensibus
in contionibus eorum ad populum facta sunt, ut, si pax non
fieret, Rodienses regem adversus populum Romanum adiutarent.
- 4.5 Sed nullum super ea re publicum decretum factum est. At ubi
Perses victus captusque est, Rodienses pertimere ob ea, quae 15
conpluriens in coetibus populi acta dictaque erant, legatosque
Romam miserunt, qui temeritatem quorundam popularium suorum
- 6 deprecarentur et fidem consiliumque publicum expurgarent. Legati
postquam Romam venerunt et in senatum intromissi sunt verbis-
que suppliciter pro causa sua factis e curia excesserunt, sententiae 20

VPR

38 decisis] h: de peisis (peiss R) VR de precisis P (orta hoc fere
de
ex praecisis) praecisis e rg. 39 est] = V m. rec.: et VPR
dixerunt V

III. (lemm.) 2 Quod VP 3 Rodiensibus] V per totum caput atque
sic plerumque P et R, quod recepi propter Varronis doctrinam a Cassiodorio
p. 2286 P. 154 K. expositam: rhodiensibus P (§ 1) 5 rhodiensis PR.
quod in sqq. non singillatim adnotabitur | opportunitate VPR | (§ 2)
7 Ea] = e: Earhodiensis e | foret] om. R | et Persa ? | p satamen P p sa
tamen p | 8 in R tunc e | philippi R | 9 foret (cf. lin. 7) fuit
V | fuit, item amico e | (§ 3) 13 adversū V | (§ 5) 15 pertimere.
V | ea quae] eaq; VPR | (§ 6) 20 supliciter ex sipliciter corr. R
simpliciter e | factis e curia excesserunt] x: facti securi (. VP)
excesserunt VP; habitis facti securi excesserunt R factis de curia ex-
cesserunt e factis securi accesserunt Int., unde factis e curia cesserunt Leon.
Malaspina ad Cic. ad Att. ep. 11 a. 1564 (ed. cyp. Cic. ad Att. Graev. I p. 16) :

rogari coeptae; cumque partim senatorum de Rodiensibus que- 7
rerentur maleque animatos eos fuisse dicerent bellumque illis
faciendum censerent, tum M. Cato exsurgit et optimos fidiissimos-
que socios, quorum opibus diripiendis possidendisque non pauci
25 ex summatibus viris intenti infensique erant, defensum conservatum-
que pergit orationemque inclutam dicit, quae et seorsum fertur
inscriptaque est pro Rodiensibus et in quintae originis
libro scripta est.

Tiro autem Tullius, M. Ciceronis libertus, sane quidem 8
30 fuit ingenio homo eleganti et hautquaquam rerum litterarumque
veterum indoctus, eoquo ab ineunte aetate liberaliter instituto
adminiculatore et quasi administro in studiis litterarum Cicero
natus est. Sed profecto plus ausus est, quam ut tolerari igno- 9
sci que possit. Namque epistulam conscripsit ad Q. Axium, 10
35 familiarem patroni sui, confidenter nimis et calide, in qua sibimet
visus est orationem istam pro Rodiensibus acri subtilique
iudicio percensuisse. Ex ea epistula lubitum forte nobis est 11
reprehensiones eius quasdam attingere, maiore scilicet venia
reprehensuri Tironem, cum ille reprehenderit Catonem.

VPR

(§ 7) 22 bellumque bellū R || 23 censerent R || 25 infensique]
= s: infensique Vs f. incensique eg infestique x || conservatum R,
quod per se sane admitti possit cf. praef. § 18 || 27 pro Rodiensibus—
scripta est] post inscriptaque est om. R || M. Catonis orig. lib. V fr. 1—7
p. 21 sqq. Iord. fr. 95 (a—g) p. 80 sqq. Pet., or. p. Rhod. H. Meyer ORF^a
p. 102 sqq. || quintae] et quinto VPR: quinto s; eundem numerum
exhibet Livius XLV 25, 3 qui hanc orationem non minus novit eaque usus
est quam G. cf. Duker ad Liv. lib. XLV 21, 8 adn.; Fr. Lachmannus
de font. Liv. II 60; p. em. Liv.² p. 725, 1; 'forte legendum Libro VII'
G. Brillenburg de M. Porcio Cat. Cens. Lugd. Bat. 1826 p. 93, 2 eandemque
sententiam et C. Nipperdey ad Corn. Nep. vit. Cat. c. 3 protulit et I. Vahlen
act. gymn. Austr. a. 1859 p. 487 sq. || (§ 8) 29 Tiro] = p: iro litt. T
spat. rel. P || 30 hautquaquam PR hautquamquam V || 31 instituto R ||
32 administro R || (§ 9) 33 profecto R || 34 poss. R || (§ 10) Tironis
ad Q. Axium fragmenta per hoc caput dispersa ex ed. sua excerpit et
composuit Lion Tironiana et Maecenatiana² (Gott. 1846) p. 9 sqq. ||
conscripsi R || Axium] Iunt.: āxium R = anxium VP || 35 familiarem R ||
calide] x: callide || 36 sacri (post s) VPR || subtilique R || 37 ingenio
et iudicio et ingenio iudicioque s || percensuisse ex ea P || (§ 11)
libitum P || 38 eius] ex huius corr. R || maiori (sq. reprehensuri) R ||
39 reprehensuris H. Stephanus spec. em. p. 162; i, at cf. ECA. Otho coll.
intpp. ad Curt. V 10 (28), 6 adn. || quam s

12 Culpavit autem primum hoc, quod Cato 'inerudite et 40
 ἀνερῶτος', ut ipso ait, principio nimis insolenti nimisque acri
 et obiurgatorio usus sit, cum vereri sese ostendit, ne patres,
 gaudio atque laetitia rerum prospere gestarum de statu mentis
 suae deturbati, non satis consiperent neque ad recte intellegendum
 13 consulendumque essent idonei. In principiis autem, inquit, 45
 patroni, qui pro reis dicant, conciliare sibi et com-
 placare iudices debent sensusque eorum, expectatione
 causae suspensos rigentesque, honorificis verecun-
 disque sententiis commulcere, non iniuris atque im-
 14 periosis minationibus confutare. Ipsum deinde principium 50
 apposuit, cuius verba haec sunt: 'Scio solere plerisque
 hominibus rebus secundis atque prolixis atque pro-
 speris animum excellere atque superbiam atque
 ferociam angescere atque crescere. Quo mihi nunc
 magnae curae est, quod haec res tam secunde pro- 55
 cessit, ne quid in consulendo advorsi eveniat, quod
 nostras secundas res confutet; neve haec laetitia
 nimis luxuriose eveniat. Advorsae res edomant et

VPR

[§ 12] 40 primum] ex primo corr. R | 41 anagogos VPR ||
 42 obiurgatorio] ex obiurgatorio corr. R | 43 laetitia R | 44 .Non V ||
 45 idonei V | [§ 13] 46 reis] = rr: regis V regib; R | 47 expecta-
 tione R | 48 rigētes rigentesque V | 49 iniuris] V: iniuriis PRV
 m. rec. | in imperiosis P | 50 minationibus] Vs: minutionib; PR ||
 [§ 14] 51 Scio—angescere (excidit ibi fort. atque crescere) G. XIII 25, 14 ||
 52 in rebus G. lib. XIII l. l. | prolixis prosperis P | 54 ferociam]
 sic PR: ex ferociam s. craso corr. V | Quo] v. d. in ed. Torn.: τ;
 Jordan l. l.: quod libri, vg. (MHaupt ap. Iord.) | 55 quom Hauptius ||
 'Secunde Cato senex. ut Maximus notat' Charis. p. 195 P. 220, 16 K
 (inc. libr. fr. 47 p. 89 Iord.) merito ad h. l. rettulit RKlotz ann. phil.
 85. 316 | processit R processerit V m. rec. | 56 .Ne R | adversi
 PR | 57 res secundas confutet R | confuter. ne ue P | licentia
 tacite HMeyer ORF¹ p. 49, qui cf. ² p. 106 || 58 nimia luctuose
 Bolhusius diatr. lit. in Cat. p. 85, at cf. Liv. XXIII 12, 12 'vereor ne
 haec quoque laetitia luxuriet nobis ac vana evadat', cui l. a rr. dd. post
 Hofmannum-Peerlkamp certatim allato addi poterat Livianus alter II 21, 6
 'sed patribus nimis luxuriosa ea fuit laetitia' cf. etiam III 33, 2 'laeta
 enim principia magistratus eius nimis luxuriaverunt' | aduerse P |
 edomant] Io. Pricaeus in Apul. metam. comm. t. III p. 287⁶ ed. Oudend.:
 se domant PRr se domant V (praecedat s.)

docent, quid opus siet facto; secundae res laetitia
60 transversum trudere solent a recte consulendo atque
intellegendo. Quo maiore opere dico suadeoque, uti
haec res aliquot dies proferatur, dum ex tanto gaudio
in potestatem nostram redeamus.

Quae deinde Cato iuxta dicit, ea, inquit, confes- 15
sionem faciunt, non defensionem, neque propul-
sationem translationemve criminis habent, sed cum
pluribus aliis communicationem, quod scilicet nihil
ad purgandum est. Atque etiam, inquit, insuper pro-
fitetur, Rodienses, qui accusabantur, quod adversus
70 populum Romanum regi magis cupierint faverintque,
id eos cupisse atque favisse utilitatis suae gratia,
ne Romani Perse quoque rege victo ad superbiam
ferociamque et inmodicum modum insolescerent. Eaque 16
ipsa verba ponit, ita ut infra scriptum: 'Atque ego quidem
75 arbitror, Rodienses noluisse, nos ita depugnare, uti
depugnatum est, neque regem Persen vinci. Sed non
Rodienses modo id noluere, sed multos populos atque
multas nationes idem noluisse arbitror atque haut

VPR

59 siet] = ς : sit P 60 transversam P || recto VPR cf. § 12 |
61 intelligendo PR (Dictz de serm. Caton. Tanglim. — d. Lips. — 1870
p. 10) = Quo] quo V opera R || 62 dum] e: cum || in gaudio
litt. to macula exhaustae in R, ut ea quae in sqq. uncis circumdata
offeram || (§ 15) 64 Quae] q̄ V || dicit] = ς : dixit V m. rec. ς ||
(dicit ea) R || 65 (ulsati) R || propulsationemve (om. translationem)
P || 66 (em tran) ut tamen satis dignosci possit R || translationem
nectiminis (I criminis in mg. m. rec.) V || habent. Sed (§ in loc. vac.
intulit p) VP || 67 colcacoih. nē R || 68 purgandum] e: pugnandum
VPR ς || si]super R || (§ 16) 74 scriptum est ς cf. h^{er} p. 24. 37 |
Atque] = V || 76 persen P pers. R Persem ς HIMüller symbol. etc.
II p. 13 (Festschrift z. d. zweiten Säkularfeier des Fr. Werd. Gym. z. Berlin,
Berol. 1881) p. 39 || vinci. Sed] p opusc. acad. alt. p. 125, 1 cf. em. Liv. p.
259²; adv. crit. II 596 (vid. § 22), quam emendationem palmarem mihi
inamerito tribuerunt Iordanus Peterusque: uicisē R uicisse VP ς eg.
77 noluere] = $\varsigma\varsigma$: noluere ς 78 noluisse] = ς : noluisse ς .Atque
PR

scio, an partim eorum fuerint, qui non nostrae contumeliae causa id noluerint evenire: sed enim id⁸⁰ metuere, ne, si nemo esset homo, quem vereremur, quidquid luberet faceremus. Ne sub solo imperio nostro in servitute nostra essent, libertatis suae causa in ea sententia fuisse arbitror. Atque Rodienses tamen Persen publice numquam adiuvere. Cogitate,⁸⁵ quanto nos inter nos privatim cautius facimus. Nam unusquisque nostrum, si quis adversus rem suam quid fieri arbitrantur, summa vi contra nititur, ne adversus eam fiat; quod illi tamen perpessi⁹⁰.

- 17 Sed quod ad principium reprehensum attinet, scire oportuit⁹⁰ Tironem, defensos esse Rodienses a Catone, sed ut a senatore et consulari et censorio viro, quidquid optimum esse publicum existimabat suadente, non ut a patrono causam pro reis dicente.
18 Alia namque principia conducunt reos apud iudices defendenti et

VPR

⁸⁰ noluerint & || ⁸¹ metuere, ne, si] *Arn. Schaefer phil.* 24, 176; *HIMüller l. § 16 l. p. 39 sq.*: metuere si VR metueres P || ⁸² quidquid] *os cf. adn. sq.* || quicquid luberet R quid qđ lubet P quid qđ lubet V
⁸³ quic qđ lubet V m. rec. quicquid liberet etc. & quicquid luberet x quodque luberet g quo id quod luberet A *Wagener M. Porc. Cat. orig. fr. p. 60* || faceremus. Ne] PR, quod negligere olim non debebam, recte codd. scriptura non cognita perspexit A *Schaefer l. l.*: faceremus, ne V *rg.* (*Müllerus l. l.*) || ⁸³ nostra essent] V m. rec. & nre sēt B nre sent V nre sunt P iusta essent g nostra omnia essent O *Ribbeck mus. Helv. nov. l. 16 n.* || ante voc. libertatis distinctionem maiorem consentientibus, quod tum nesciebat, VPR sustulit A *Schaefer l. l.* || ⁸⁴ .Atque] atque V; 'fortassis atqui' & || ⁸⁵ perae VR p se P psem V m. rec. || adiuvere] & adiuvere VPR || .Cogitate] cogitare V cogitare. PR || ⁸⁶ quanto nos privatim *ILipsius elect. l. 7 p. 498 cl. a. 1596* || nos privatim] (non neglectis vocc. nos inter) g: nri natim VP nriatim B nostri nativi & V m. rec. & || cautius VPR calidius & || ⁸⁷ 'an ques?' *Peterus* || ⁸⁸ arbitrantur] VPR *cf. h. p. 9 sq.*: arbitratur & *rg.* (p. 585 n.) || ⁸⁹ adversus P || eam] *Ald.*: ea libri illam & || illi itam R || perpessi s; VP perpēsi a; B perpessi sunt. Sed p. 596, quo non opus est, etiam si h. l. facile omitti potuisse sunt vel sī ante set non est quod negetur || (§ 17) ⁹⁰ principium R || ⁹¹ catonē R || ⁹² quidquid] h: qui quod libri quod quidem & id quod x *rg.* || esset R || ⁹³ causam. V || (§ 18) ⁹⁴ reos] re V ||

95 clementiam misericordiamque undique indaganti, alia, cum senatus
 de republica consultitur, viro auctoritate praestanti, sententiis
 quorundam iniquissimis permoto et pro utilitatibus publicis ac
 pro salute sociorum graviter ac libere indignanti simul ac dolenti.
 Quippe recte et utiliter in disciplinis rhetorum praecipitur, iudices 19
 100 de capite alieno deque causa ad sese non pertinenti cognituros,
 ex qua praeter officium iudicandi nihil ad eos vel periculi vel
 emolumenti redundaturum est, conciliandos esse ac propitiandos
 placabiliter et leniter existimationi salutique eius, qui apud eos
 accusatus est. At cum dignitas et fides et utilitas omnium com- 20
 105 munis agitur, ob eamque rem aut suadendum quid ut fiat, aut,
 fieri iam coepto, differendum est, tum qui se in eiusmodi principiis
 occupat, ut benivolos benignosque sibi auditores paret, otiosam
 operam in non necessariis verbis sumit. Iamdudum enim negotia, 21
 pericula, ipsa rerum communio consiliis eos capiendis conciliant
 110 et ipsi potius sibi exposcunt consultoris benivolentiam. Sed 22
 quod ait, confessum Catonem, noluisse Rodiensis ita depugnari,
 ut depugnatum est, neque regem Persem a populo Romano vinci,
 atque id eum dixisse non Rodienses modo, sed multas quoque
 alias nationes noluisse, sed id nihil ad purgandum extenuandumve
 115 crimen valere, iam hoc primum Tiro inprobe mentitur. Verba 23

VPR

96 relp. posulitur R : auctoritate R : 98 ac libere] adibe R :
 ac dolenti] ad dolenti V adolenti P adolescenti R : (§ 19) 99. Quippe]
 quippe VP : disciplinis] = r: disciplinoz R : 100 se R :
 101 ad eos vel] g: adeo sif P ad eosif R ad eo si vel V ad eos
 simul s : 103 laudabiliter ac placabiliter et leniter s : (§ 20) 104 Ac
 cum V Accū P accum R : 105 ag. R : ut] ne HHagen in Bursiani
 nunt. ann. a. 1873 p. 1415 : an P : fort. post alterum aut exidit
 dissuadendum, ne fiat, aut : 106 a fieri iam coepto deterrendum (hoc
 praecunte i) p. at v. h^a p. 51 sqq. : differendum] se eg. recte, admonente
 r. qui verba Catonis 'quo maiore opere dico suadeoque, uti haec res
 aliquot dies proferatur' etc. (§ 14) conferri iubet: deferendum VPRz
 occurrendum g deserendum λ dissecandum HHagen l. l. : Cum P :
 107 benignosque] ex bonignesque corr. R : (§ 21) 109 communio] r: com-
 munia : 110 et] ex P : consultois V : (§ 22) 111 confessum fuisse
 catonem R : noluisse] = s: noluisse s : pugnari R : 112 ē .Neq:
 P : 114 noluisse] sg: noluisse s : extenuandūq; necū R : 115 men-
 titur verba VP :

- 24 ponit Catonis et aliis tamen eum verbis calumniatur. Non enim Cato confitetur, noluisse Rodienses victoriam esse populi Romani, sed sese arbitrari dixit, id eos noluisse, quod erat procul dubio opinionis suae professio, non Rodiensium culpa confessio.
- 25 In qua re, ut meum quidem iudicium est, non culpa tantum vacat, 120 sed dignus quoque laude admirationeque est, cum et ingenue ac religiose dicere nisus est contra Rodienses quod sentiebat et parta sibi veritatis fide ipsum illud tamen, quod contrarium putabatur, flexit et transtulit, ut eos idcirco vel maxime aequum esset acceptiores carioresque fieri populo Romano, quod cum et utile 125 is esset et esse vellent regi factum, nihil tamen adiuvandi eius gratia fecerint.
- 26 Postea verba haec ex eadem oratione ponit: 'Ea nunc derepente tanta beneficia ultro citroque, tantam amicitiam relinquemus? quod illos dicimus voluisse 130 facere, id nos priores facere occupabimus?' Hoc, inquit, enthymema nequam et vitiosum est. Responderi enim potuit, occupabimus certe: nam, si non occupaverimus, opprimemur incidendumque erit in insidias, 28 a quibus ante non caverimus. Recteque, inquit, hoc 135 vitio dat Lucilius poetae Euripidae, quod, cum Polyphontes rex propterea se interfecisse fratrem dice-

VPR

(§ 23) 116 et ex aliis? uerbis eum R (§ 24) 119 nec R (§ 25) 120 uacat V 121 ac] et V 122 nisus] h: uisus libri, quod quadamlenus sane explicari potest coll. sqq. 'parta sibi veritatis fide'; ausus p 124 aequum] quum R 125 et utile is (i. e. iis) esset] h: et utiles essent libri id utile esset g et utilo esset p et utiles illis essent et vellent regi, nihil x 126 num esse delendum est? tamen] om. R 127 facerent x (§ 26) 128 rōne P Ei R Eo H Jordan l. l. 129 de repente P beneficia R 131 occupabimus] s: occupauimus VPR (§ 27) 132 inquam VPR enthymema P entimema R ethimema V 133 occupimus B 134 opprimimur P uidendumque P (§ 28) 135 Recteque] = c: Recte P 136 uio R Lucil. lib. XXIX (cf. Lachmann opusc. II p. 63) fr. IX p. 105 L. M.: c. 757 adn. p. 83 L.: cf. Istourasser stud. Vindob. IV (1881) p. 280 sq. euripede R polyfontes PR polifontes V

ret, quod ipse ante de nece eius consilium cepisset,
Meropa fratris uxor hisce adeo eum verbis eluserit:

140 Εἰ γὰρ σ' ἐμελλεν, ὥς σὺ φῆς, κτείνειν πόσις,
Χρῆν καὶ σὲ μέλλειν, ὥς χρόνος παρήλυθεν.

At hoc enim, inquit, plane stultitiae plenum est, eo 29
consilio atque ea fini facere velle aliquid, uti num-
quam id facias, quod velis. Sed videlicet Tiro animum 30
145 non advertit, non esse in omnibus rebus cavendis eandem causam
neque humanae vitae negotia et actiones et officia vel occupandi
vel differendi vel etiam ulciscendi vel cavendi similia esse pugnae
gladiatoriae. Nam gladiatori, composito ad pugnandum, pugnae 31
haec proposita sors est, aut occidere, si occupaverit, aut occum-
bere, si cessaverit. Hominum autem vita non tam iniquis neque 32
tam indomitis necessitatibus circumscripta est, ut ideo prior
iniuriam facere debeas, quam nisi feceris pati possis. Quod 33

VPR

138 ante de nece] = r: antecederet V || 139 in uxor *litt.*
extrema ac deinceps folio imo absciso alia nonnulla per quattuor eius folii
columnas in R abant, quae uncis inclusa indicabo || adeo eum] h: ad
eum VPRs eum e *vg.* ad eum usa λ || eluserit] ex illuserit *corr.* R ||
Eurip. Cresph. fr. 459 (TGF p. 397; Eurip. III p. 120) Nck. || 140 EI-
ΓΑΡCE- 2^l, *lin. dein vac. rel. P gr. R* || ΓΑΡCI Vrb. || σ' ἐμελλεν] g:
CERMEEAEN V = σ' ἐμελλεν σ || CI V || 141 Χρῆν] *Is. Casaubonus*
in ed. Tornaes.: Valckenarius diatr. in Eur. perd. dram. vell. p. 183:
XPH (s. Χρῆ) libri || ὥς Valckenarius l. l. || χρόνος *Luc. Müller l. l.*
'probante Nauckio' || παρήλυθεν h- ΠΑΡΗΛΥΘΕΝ V: παρῆν (παρῆ at.)
ἐλῆθεν s ἐλῆθεν παρῆ Casaubonus ἐλῆθεν παρῆν g || (§ 29) 142 (plane)
superiore primar. duar. litt. parte servata R || 143 ea] *sup. lin. add. V* ||
ea fini facere] R || aliq^d P || 144 (quod—videlicet) *nota primi*
roc. partim servata R || (§ 30) tyro P || 145 prius non *macula*
absumptum in R || omnibus rebus cavendis] R || 147 differendi]
e vg. = cf. h^a l. § 20 l.: deferendi VPRs defendendi μ Onions Journ.
of phil. XI (1882) 78 || etiam] *om. P* || ultis tūdi R || 148 gladia-
toriae] s *vg. (μ): et gladiatoriae (s. gladiatorie) VPR ei gl. ad § sc. 27*
respiciens τ; erat cum de ei; gl. cogitare h^a 53, 140 || (§ 31) glatori R ||
149 proposita] *ex praeposita corr. V pposita ex pposito corr. R* ||
(§ 32) 150 vita] (m) P || 151 circumscripta] *e vg. cf. μ p. 580: con-*
(s. cōscripta libri subconscripta s unus || 152 quam] *quod vel quia vel*
quoniam g

Aulus Gellius. I.

tantum aberat a populi Romani mansuetudine, ut saepe iam in sese factas iniurias ulcisci neglexerit.

34 Post deinde usum esse Catonem dicit in eadem oratione 153
argumentis parum honestis et nimis audacibus ac non viri iusti
alioqui, sed vafri ac fallaciosi et quasi Graecorum sophistarum
35 sollertiis. Nam: cum obiceretur, inquit, Rodiensibus,
quod bellum populo Romano facere voluissent, nega-
vit poena esse dignos, quia id non fecissent, etsi 160
maxime voluissent; induxisseque eum dicit, quam dialectici
'ἐπαγωγὴν' appellant, rem admodum insidiosam et sophisticam
neque ad veritates magis quam ad captiones repertam, cum
conatus sit exemplis decipientibus conligere confirmareque, nemi-
nem, qui male facere voluit, plecti aequum esse, nisi quod 165
36 factum voluit etiam fecerit. Verba autem ex ea oratione
M. Catonis haec sunt: 'Qui acerrime adversus eos dicit,
ita dicit: hostes voluisse fieri. Ecquis est tandem,
qui vestrorum, quod ad sese attineat, aequum censeat,

VPR

(§ 33) 153 post mansuetudine voc. a voc. iniuriam lin. 152 usque ad
populi Romani iterant, tum occupare addunt VR || 154 ulcis cūc cine
glexerit R || (§ 34) 156 iusti alioqui] emendandi via a μ monstrata h:
eius (ei. R) qui alio fuit VPR, et ut qui alius, fidi i aequi alioqui (et
qui in coll. existere ratus, quod ex PR sane protulit g; at de cod. P certe
scriptura errorem patris correxerat i) μ adv. crit. I 31; eius, qui alioqui
fuit. h., quod a G. scribi potuisse concedas. Tironi vix tribuas: 'V. G.
qui alio f., qui alias' & || 158 sollert' R || (§ 35) 159 noluisent R ||
160 poena esse dignos] μ em. Lit. (a. 1860) p. 603, 1; * p. 725. 1 coque
certe non nominato Car. Blas de Platone mathematico d. Bonn. a. 1861
sent. contr. II; poene (pene al.) sed (s; al.) ignosci (ei ex sq. qui repetito)
libri poene (pene et poene al.), sed ignosci poposcit e eg. || 161 in-
duxissetque V || dixit R || 162 epagogen PR et ex epagogen corr.
V || appellant R || ammodum VPR || 163 equum VP equi R ||
(§ 36) 167 acerrime P || adversus] sic h. l. libri omnes: adversus tacite
inre sane suo Meyerus ORE p. 50, tum h., alii || 168 ostes R hoste P ||
Ecquis g; Et quis libri || est tandem vestrorum qui quod & || 169 nos-
pser. nota non satis perspicua, quae fere n. significare videtur (cf. lin. 170)
R nostrorum & nostrum ed. Torn. et sic aut vestrum HIMüller l. § 16 l.
p. 14 (40) || equum VP equi R aequom &, quod recipiendum esset, si de fide
eius scripturae certiores essemus || quemquam (et quinquam) e quempiam
eg. inde ab ed. Lugd. Bat. Vogel. a. 1644 ante poenas add.; equidem non
dubita, quin hoc voc. inde (Elzev. enim a. 1644 ed., quam in ed. G. Londinensi

170 poenas dare ob eam rem, quod arguatur male facere
 voluisse? Nemo, opinor; nam ego, quod ad me attinet,
 nolim'. Deinde paulo infra dicit: 'Quid nunc? ecqua tan- 37
 dem lex est tam acerba, quae dicat: si quis illud
 facere voluerit, mille minus dimidium familiae multa
 175 esto; si quis plus quingenta iugera habere voluerit,
 tanta poena esto; si quis maiorem pecuum numerum
 habere voluerit, tantum damnas esto. Atqui nos
 omnia plura habere volumus et id nobis impune est'.
 Postea ita dicit: 'Sed si honorem non aequum est haberi 38
 180 ob eam rem, quod bene facere voluisse quis dicit,
 neque fecit tamen, Rodiensibus vel oberit, quod non

VPR

allatam video, sc. Pietersii certe annales Elzevir. non exstat) in g. ed. Elzev.
 a. 1651 abierit, tum deinceps servatum sit; uncis incl. λ. 170 arguitur,
 ut 'illud supponatur litterae u in nox. lin. 169 et ad eam fort. pertineat.
 R. (§ 37) 172 infra ita dicit x. dicit] ex dixit corr. R. Quin
 R. ecqua] HMeyer l. l.; et qua VP et quae R ecquae g. 174 'Mille
 nummis] nummi' s; del. Fulv. Ursinus v. Dacryum ad Fest. s. v. publica
 pondera p. 610 ed. Lind. minus VPR cf. PEHuschke in IGHuschke
 anal. litt. p. 257 sq.; RStR 1^a 175, 2: nummis et unmis s ne minus
 CFWMüller ann. phil. 91, 563, at v. tab. Bant. CIL I n. 197 lin. 11 sq.
 coll. eiusdem parte Osca lin. 12 sq.; 18; 26 sq.; Fest. p. 246^a, 12 M.
 dimidium] vel dimidium Fr. Holomanus de re numaria p. R. p. 177 ed.
 a. 1585 muleta R. 175 esto? VR. abere R. post voluerit
 sqq. tanto — voluerit om., in mg. add., sed ut post nonnulla uncis infra
 inclusa absciderentur P. 176 (to si quis) P. pecuum] VPRs; ex
 'vetustissimo libro' Fulv. Ursinus ad Fest. s. v. pecuum p. 610 Lind.; ex
 Catone affert Festus s. v. 246^a M.: pecundum s. (numerus) P.
 177 noluerit] P. damnas] ex eodem libro Fulv. Ursinus l. l. sq;
 damna PR dampna V damnis et dampnis et damnatis s. Atqui] eg
 (= Huschkius Multa und Sacram. p. 254 sq. 10): atque libri 178 pluria
 coll. G. V 21, 6 CILRoth HVRB Basil. 1852 p. 285 est? VR.
 (§ 38) 179 equum VP equi R. 180 dicitur HIMüller l. l. 181 nec
 Rhodiensibus oberit Lambecius prodr. p. 73 vel oberit] (i oberit)
 signo interrogationis in fine sententiae addito praecunte g. nisi quod vel
 addidi, h: taberit VR (ex r. l. I aberit ortum; perit altera, arbitror, quam
 oberit fuisse iam nunc censeo) aberit P n aberit p tale erit (erat al.) s
 male erit = Fulvianus non oberit puncta in extr. sent. posito r. Huschkius
 l. l. noxa (vel noxae = lra p. 54) erit i non abierit ECAOtho non aberit
 Longolius id oberit HIordan l. l.; de fraudi erit cogitarit HPeter l. l., de
 lures erit h de hist. R. rell. ind. lect. Vrat. a. 1871 aest. p. 18

male fecerunt, sed quia voluisse dicuntur facere?
 39 His argumentis Tiro Tullius M. Catonem contendere et con-
 ficere dicit, Rodiensibus quoque impune esse debere, quod hostes
 quidem esse populi Romani voluissent, ut qui maxime non 185
 40 fuissent. Dissimulari autem non posse ait, quin paria et con-
 similia non sint, plus quingenta ingera habere velle, quod plebiscito
 Stolonis prohibitum fuit, et bellum iniustum atque impium populo
 Romano facere velle, neque item infitiri posse, quin alia causa
 41 in praemio sit, alia in poenis. Nam: beneficia, inquit, 190
 promissa opperiri oportet neque ante remunerari
 quam facta sint, iniurias autem imminenti praeca-
 42 visse iustum est quam expectavisse. Summa enim
 professio stultitiae, inquit, est, non ire obviam sce-
 leribus cogitatis, sed manere opperiri, ut, cum 195
 admissa et perpetrata fuerint, tum denique, ubi, quae
 facta sunt, infecta fieri non possunt, poeniantur.
 43 Haec Tiro in Catonem non nimis frigide neque sane
 44 inaniter; sed enim Cato non nudam nec solitariam nec impro-
 tectam hanc ἐπερώγειν facit, sed multis eam modis praefulcit 200
 multisque validis argumentis convelat et, quia non Rodiensibus

VPR

182 quia] *del. γπ, at v. h^o p. 54*; quod male *Huschkius l. l.* [facere] non deest in *R* (§ 39) 183 His agis *R* [tullius *R*] con-
 fiteri *P* [185 ut qui maxime] *hr cf. CFW Müller ann. phil. 93, 487*; et
 qui maxime libri etsi maxime *x* at eum maxime *g* at qui maxime *λ* at
 quam maxime *HHagen in Bersiani annt. ann. a. 1873 p. 1415* ut qui
 maxime, sed *p*; si particula adversativa opus esset, sed post voluissent
 credidisse potius censerem (§ 40) 187 vellet *P* [188 Stolonis] *Bentleius*
ex Th. Küdt ad R Dauesii miscellan. crit. Cantabrig. 1817 p. 15; mus.
phil. 35, 633; *Ier. Markland ep. ad Fr. Hare p. 148* (attulit *c*); colonis
 iustum *P* (§ 41) 191 operiri *VPR* [193 iustum est] iustiusst (*sic*) *p*
p. 598, at v. h^o p. 55 (§ 42) 194 Itali tie *R* [Non *V*]
 celeribus *R* [195 operiri] *VPR* [ut eum *P* ut *R*] 196 ppetra
P [cum *P*] ubi quae] utaq; *VPR* [197 poeniantur *R* poeniantur
*V poeniantur *P** (§ 43) 198 nimis] *om. *P** rigide *P* (§ 44)
 199 nuda *P* [solitaria nimis nec *P*] 200 epagogē *R* [pfulsit
V] 201 validis] *h coll. Annt. Marc. XXX 4, 20* 'cum commissarum sibi
 causarum infirmitatem rationibus validis convellere non possunt', quem
h. l. usum esse demonstravi Herm. 8, 289, 23; aliis convelat] *VPR*:
 convellere *Gelenius etiam ap. Annt. l. l.*; convallat *Trillerus ap. Fulsterum*
am. ph. III 253, c (convallare *ap. Annt. col. Fauchet. et Gruterus*:
 convallere *Annt. Vatic. et ed. Accursii*)

magis quam reipublicae consultabat, nihil sibi dictu factuque in
 ea re turpe duxit, quin omni sententiarum via servatum ire socios
 niteretur. Ac primum ea non incallide conquisivit, quae non iure 45
 205 naturae aut iure gentium fieri prohibentur, sed iure legum rei
 alienius medendae aut temporis causa iussarum; sicut est de
 numero pecoris et de modo agri praefinito. In quibus rebus, 46
 quod prohibitum est, fieri quidem per leges non licet; velle id
 tamen facere, si liceat, inhonestum non est. Atque eas res 47
 210 contulit sensim miscuitque cum eo, quod neque facere neque
 velle per sese honestum est; tum deinde, ne disparilitas conlationis
 evidens fieret, pluribus id propugnaculis defensat, neque tennes
 istas et enucleatas voluntatum in rebus illicitis reprehensiones,
 qualia in philosophorum otio disputantur, magni facit, sed id
 215 solum ex summa ope nititur, ut causa Rodiensium, quorum
 amicitiam retineri ex republica fuit, aut aequa indicaretur aut
 quidem certe ignoscenda. Atque interim neque fecisse Rodienses
 bellum neque facere voluisse dicit, interim autem facta sola
 censenda dicit atque in iudicium vocanda, sed voluntates nudas
 220 inanesque neque legibus neque poenis fieri obnoxias; interdum
 tamen, quasi deliquisse eos concedat, ignosci postulat et ignoscentias
 utiles esse rebus humanis docet ac, nisi ignoscant, metus in
 republica rerum novarum movet; sed enim contra, si ignoscatur,
 conservatum iri ostendit populi Romani magnitudinem.
 225 Superbiae quoque crimen, quod tunc praeter cetera in senatu 48
 Rodiensibus obiectum erat, mirifica et prope divina responsionis

VPR

202 quam reis P || factu q R || in ea re} vs: meare VPR ||
 203 dixit qui in P || ire} ne P || 204 niteretur ac P || (§ 45) non
 iurie P non iurie V non iurie R || 206 medenda ea ut VPR ||
 est. V || 207 pecoris V || modo} x: domo VPR 'v. c.' s s dono et
 domino et domino s || (§ 46) .In} in V || 209 si libeat R || Inon
 (n ex h corr.)estum R || (§ 47) 210 sensim} = σ || 211 se R ||
 disperilitas V s s p-ilitas (litt. macula aliqua partim deletis) R ||
 213 Illicit(is) cf. lin. 139 R || 214 māgni R || magni facit} ex
 magistricit corr. V || acit set) R || 216 inde ab amicitiam usque ad
 esse rebus (lin. 222) pauca in R scrutata sunt, tum sce lincis omnino
 descissis usque ad irascimini lin. 231 nihil || 219 censenda R; de suc-
 censenda cogitarit g ad VII (VI) 2 § 5 || 220 obnoxias interdum V ||
 221 tamen} = σ || ignocencias V || (§ 48) 225 Superbiae} superbie
 V || 226 obiectum} obiecit P ||

- 49 figura elusit et eluit. Verba adeo ipsa ponemus Catonis, quoniam
 50 Tiro ea praetermisit: Rodiensis superbos esse aiunt, id
 obiectantes, quod mihi et liberis meis minime † dici
 velim. Sint sane superbi. Quid id ad nos attinet? 220
 Idne irascimini, si quis superbior est, quam nos?
 51 Nihil prorsus hac compellatione dici potest neque gravius neque
 munitius adversus homines superbissimos facta, qui superbiam in
 sese amarent, in aliis reprehenderent.
 52 Praeterea animadvertere est, in tota ista Catonis oratione 233
 omnia disciplinarum rhetoricarum arma atque subsidia mota esse;
 sed non proinde ut in decursibus ludicris aut simulacris procliorum
 voluptariis fieri videmus. Non enim, inquam, distincte nimis
 atque compte atque modulate res acta est, sed quasi in ancipiti
 certamine cum sparsa acies est multis locis Marte vario pugnatur: 240
 sic in ista tum causa Cato, cum superbia illa Rodiensium
 famosissima multorum odio atque invidia flagraret, omnibus
 promisce tuendi atque propugnandi modis usus est et nunc ut
 optime meritos commendat, nunc tamquam si innocentes purgat,
 nunc ne bona divitiaeque eorum expetantur obiurgat, nunc quasi 243
 sit erratum deprecatur, nunc ut necessarios reipublicae ostentat,
 nunc clementiae, nunc mansuetudinis maiorum, nunc utilitatis
 53 publicae commonefacit. Eaque omnia distinctius numerosiusque

VPR

227 et eluit] 5 fere litt. spat. vac. rel. om. P (§ 49) 228 cam
 VP || (§ 50) 229 et] Vg: e Pz || dici] Vg: om. P (lac. rel.) Lam-
 badius g obici HJordan; num deici? cf. Cic. in Verr. V § 130 hunc ego
 si metum Siciliae—deiecero || obiei nolim HSauppe Tullian. ind. schol.
 Gott. lib. a. 1867 p. 15 || 230 .Quid] quid V qd P || vos AWagenerus
 l. l. p. 64 || 231 superior R || vos Wagenerus || (§ 51) 232 ne R ||
 233 minucius V || (§ 52) 235 Catonis ista R || 237 discursibus s
 238 .Non enim] V non enim q (et sic certe etiam minus accurate non
 inquam] non enim s; non PR || 239 quas in P || 241 sicinistatum
 VP || tum] om. R || 242 famosissima R || 243 promiscet uendi P ||
 modi V || 244 comendat R || tunc VPR || tanquam si] f. quasi q
 (quasi s) || si] sint Rg || purget, ne r || 245 nunc (ne ut eid. ante ne
 om.) add. h || .Ne R || expectantur P || nunc] h: nunc et libri (cf.
 adn. sq.) nunc etiam e, rg. || et (cf. adn. praec.) — deprecatur nunc om. V.
 in mg. add. e || 246 si tra tu V || necios R || 248 comonefacit R ||

fortassean dici potuerint, fortius atque vividius potuisse dici non
 250 videntur. Inique igitur Tiro Tullius, quod ex omnibus 54
 facultatibus tam opulentae orationis aptis inter sese et cohaeren-
 tibus parvum quippiam nudumque sumpsit, quod obtrectaret tam-
 quam non dignum M. Catone fuerit, quod delictorum non per-
 petratorum voluntates non censuerit poeniendas.

255 Commodius autem rectiusque de his meis verbis, quibus 55
 Tullio Tironi respondimus, existimabit iudiciumque faciet, qui
 et orationem ipsam totam Catonis acceperit in manus et
 epistulam Tironis ad Axiu[m] scriptam requirere et legere
 curaverit. Ita enim nos sincerius exploratiusque vel corrigere
 260 poterit vel probare.

IV.

Cuiusmodi servos et quam ob causam Caelius Sabinus, iuris civilis
 auctor, pilleatos venundari solitos scripserit; et quae mancipia sub
 corona more maiorum venierint; atque id ipsum 'sub corona' quid sit.

5 Pilleatos servos venum solitos ire, quorum nomine venditor 1
 nihil praestaret, Caelius Sabinus iurisperitus scriptum reliquit.
 Cuius rei causam esse ait, quod eiusmodi condicionis mancipia 2
 insignia esse in vendundo deberent, ut emptores errare et capi
 non possent, neque lex vendundi opperienda esset, sed oculis iam
 10 praeciperent, quodnam esset mancipiorum genus; sicuti, inquit, 3

VPR

(§ 53) 249 fortasse andici V : invidius P : duci P : 250 vi-
 dentur inique. Igitur VPR : (§ 54) tyro V : 251 apti sint. sese V :
 254 poeniendas. Commodius R poeniendas commodius V poeniendas com-
 modius P : (§ 55) 255 autem rectiusque] v. d. miscell. obs. IV 436
 (τ; Büttner-Wobst): aut erectius (ereccius R) que VPR autem erect(c)iusque
 s e vq. autem correctiusque P Scriverius ap. Thys. autem exsertiusque
 R Unger Stat. ecl. ult. (Nor. Strelit. 1868) p. 280 : 256 existimavit VP
 existimavit R : 258 axium R : legere potit ut probare (cf. lin.
 260) V :

IV. (lenm.) 2 Huiusmodi V et litt. H a rubricatore add. P : celius
 VP : Sabini V : (§ 1) 6 celius VPR : Sabellius R : Cael. Sab.
 ad edictum acilium curulium, quo haec pertinere merito censet (cf. IV 3, 2
 sqq.), Huschius fr. 2 IA* p. 144 : iuris peritus VR : (§ 2) 7 Cuius]
 cuius V : conditionis P : 8 insignita Falsterus am. ph. III 253 :
 9 Neque V : cēst R esse V : 10 quidnam P quānam R : g R :

antiquitus mancipia iure belli capta coronis induta veniebant et idcirco dicebantur 'sub corona' venire. Namque ut ea corona signum erat captivorum venalium, ita pilleus impositus demonstrabat eiusmodi servos venundari, quorum nomine emptori venditor nihilis praestaret.

- 4 Est autem alia rationis opinio, cur dici solitum sit, captivos 'sub corona' venundari, quod milites custodiae causa captivorum venalium greges circumstarent eaque circumstatio militum 'corona' 5 appellata sit. Sed id magis verum esse, quod supra dixi, M. Cato 20 in libro, quem composuit de re militari, docet.

Verba sunt haec Catonis: Vt populus sua opera potius ob rem bene gestam coronatus supplicatum eat, quam re male gesta coronatus veniat.

V.

Historia de Polo histrione memoratu digna.

- 1 Histrion in terra Graccia fuit fama celebri, qui gestus et 2 vocis claritudine et venustate ceteris antistabat: nomen fuisse aiunt Polum; tragoedias poetarum nobilium scite atque asseverate 5 3.4 actitavit. Is Polus unice amatum filium morte amisit. Eum luctum quoniam satis visus est eluxisse, rediit ad quaestum artis. 5 In eo tempore Athenis Electram Sophoclis acturus gestare 6 urnam quasi cum Oresti ossibus debebat. Ita compositum fa-

VPR

(§ 3) 12 venire sub corona dicebantur R [corona] = z: coronis s [13 ut] in R [§ 4] 17 aliae g [rationis huius e] 19 circumstarent eaq; circumstarent eaq; P [§ 5] 20 hid R [22 catonis ut V [Cat. de re milit. lib. fr. 2 p. 80 Iord. cf. Fest. s. v. Sub corona venire p. 306^a et P. D. p. 307 M. [suus sua Festus [sua opera] om. P. D. [23 benegestam P [subplicatum R [24 veniat] VPRs cod. Festi: ueneat e: P. D.: Fulv. Ursinus ap. Festum ueneat (i. e. pro eius scribendi ratione venerat) ex s meis unus (Vat. 1532), quod propter Iordanum adnote [

V. (§ 1) 4 claritudine venustate recte fort. (cf. praef. § 18) V [antestabat P [§ 2] 6 accitavit P [§ 3] filium] om. R [admissit P [§ 4] 7 quoniam] VRs: quē P; fort. quō iam s [uizus R [est] om. PR [martis R [artis in eo P [§ 5] 8 electam VPR [9 horesti V [debeat P [

10 bulae argumentum est, ut veluti fratris reliquias ferens Electra
 compleret commisereturque interitum eius existimatum. Igitur 7
 Polus, lugubri habitu Electrae indutus, ossa atque urnam e se-
 pulcro tulit filii et, quasi Oresti amplexus, opplevit omnia non
 simulacris neque imitamentis, sed luctu atque lamentis veris et
 15 spirantibus. Itaque cum agi fabula videretur, dolor actus est. 8

VI.

Quid de quorundam sensuum naturalis defectione Aristoteles scripserit.

Ex quinque his sensibus, quos animantibus natura tribuit, 1
 visu, auditu, gustu, tactu, odoratu, quas Graeci 'αἰσθησεις'
 5 appellant, quaedam animalium alia alio carent et aut caeca natura
 gignuntur aut inodora inauritave. Nullum autem ullum gigni 2
 animal Aristoteles dicit, quod aut gustus sensu careat aut tactus.

Vérba ex libro eius, quem περὶ μνήμης composuit, haec 3
 sunt: Τὴν δὲ ἀφ᾽ ἧν καὶ τὴν γεῦσιν πάντα ἔχει, πλὴν εἴ
 10 τὶ τῶν ζῴων ἀτελές.

VPR

(§ 6) 11 compleret] ex compleres corr. R 12 comisereaīq; P 13
 existimatum] g, quem in re satis incerta iam sequor: existimatur libri
 (propter igitur) existimabatur v. l. in uno s (Val. 1532) qui per vim
 extinctus (s. extinctus) existimatur (existimabatur ed. Paris. a. 1536) e
 eg.; lac. ante existimatur indicaveram h' (§ 7) 12 populus PR pple V
 eletre R e] om. P ex R

VI. (§ 1) 4 gustu, tactu, odoratu] g. t. o. R 5 quas Graeci] = 3
 gregi V aistesels R ἑστὶν ἀπὸ τῶν γεῦσιν ἀφ᾽ ἧν ὁσφρησιν s plerique
 5 Erscripsit h. l. Non. 129, 9 M. 'Inauditum (Inauritum ex Gellio Quich.)
 quod non audiat (inaudita auditu carentia mg. Harl.) in veteribus pru-
 dentibus lectum est: 'quaedam animalium aliud alio carent: aut a (sic
 libri Non.; aut caeca Quich.) natura (natura aut Harl.) gignuntur aut
 inodora aut inaudita (inaurita Quich.)' cecī R 6 inodora] ed.
 Par. 1536; IMercier ad Non. l. l.: inora VPr in ora R inauditave
 ex Non. Mercerus l. l. (§ 2) Nullum autem unum g; at v. modo
 ISilligium ann. phil. I a. 1826 p. 136 gñ R 7 qđ angustus P
 (§ 3) sine nota om. R 8 quem ΗΕΡΙΑΛ- vell. spat. 2½, fere litt. rel.
 om. P 9 περὶ μνήμης] existare haec in lib. Arist. π. ὕπνου καὶ ἐγρηγόρευσης
 c. 2 p. 455 Bk. certatim adnotaverunt Lambecius, Thysius, alii: 'f. αἰσθησεως
 καὶ αἰσθησεως' 9 ΚΑΡΤΗΓΕΙCIN V ἀπαντ' Bekkerus ap. Ar.
 ἔχουσι cod. M Bekkeri si τὶ τῶν ζῴων ἀτελές] ex Aristotele h': ΕΠΙΤΩΝ
 ΖΩΩΝΑΤΕΛΕΙ (EI in H ut vid. corr.) V ἐπὶ τῶν ζῴων ἀτελέ, s plerique ἐπὶ
 τῶν ἀτελέ ζῴων eg. 10 'ἀτελέ, ἀτελών n. 5

VII.

An 'affatim' quasi 'admodum' prima acuta pronuntiandum sit; et quaedam itidem non incuriose tractata super aliarum vocum accentibus.

1 Anulianus poeta praeter ingenii amoenitates litterarum
quoque veterum et rationum in litteris oppido quam peritus fuit 5
2 et sermocinabatur mira quadam et scita suavitate. Is 'affatim' ut
'admodum' prima acuta, non media, pronuntiabat atque ita veteres
3 locutos censebat. Itaque se audiente Probum grammaticum hos
versus in Plauti Cistellaria legisse dicit:

Potine tu homo facinus facere strenuum? Aliorum 10
affatim est

Qui faciant: sane ego me nolo fortem perhiberi
virum,

4 causamque esse huic accentui dicebat, quod 'affatim' non essent
duae partes orationis, sed utraque pars in unam vocem coaluisset, 15
sicuti in eo quoque, quod 'exaduersum' dicimus, secundam syllabam
debere acui existimabat, quoniam una, non duae essent
partes orationis; atque ita oportere apud Terentiam legi
dicebat in his versibus:

VPR

VII. Fr. Schoell de accentu l. l. velt. gramm. test. n. CLV^a act. soc. phil. Lips. VI p. 189 sq. § (lemm.) 3 alarum V § (§ 1) 4 Anianus V § 5 rationū V § opido P § 6 quedam V § (scita sua) R cf. c. 3 lin. 139 § (§ 2) 7 acuta et sic et acui per totum fere caput V § (tiabat atque ita) R § uetere R § (§ 3) 8 (grammaticum—Pla) R § 9 Plauti Cistellaria] = V m. rec.: plantici stellaria V Plauti Clitellaria g, Bentleyus (mus. phil. 35, 633) at v. Ritschellus parerg. p. 159 sqq.; Ladewigius mus. phil. 3, 525 sqq. § Plaut. Astrab. s. Clitell. fr. 18, Plaut. 1 2 p. 434 Both. ed. a. 1821; versus antea in tresenarios iamb. descriptos praeunte Bentleyo (cf. adn. lin. sq.) recte disposuit Bothius cf. etiam Fleckeisenium z. Krit. etc. p. 25 sq. § 10 Potine] VPRs: Potin(s. Potin') es s. rg. Both. § Potin'es tu homo facinus (sic pro facinus leg.) sa. str. aliorū affatim Est qui faciant. sane ego me volo fortem p. virum RBentley v. LAPSchroeder RB's. Emendationen z. Plaut. Lond. 1880 p. 59 cf. mus. phil. l. l. § (facinus—Aliorum) R § 11 affatim est] = s; est affatim s § 12 .qui faciant sane V § nolo] = s; ('Hertius.' s); nolo s § (nolo—esse hu) R § perhiberier x § 13 uirum causamque VP § (§ 4) 14 (fatim—utraq. par) R § 15 (luisset—sy) R § 17 (ui—ita) R § 18 oportere V § inde a litt. tere sex lin. ult. huius pag. usque ad accentu lin. 29 abscissae in R § terencium V § Ter. Phorm. 1 2, 38 (v. 88 Fl.) sq. § 19 'uersibus. uersibus dicebat' s §

20 In quo haec discebat ludo, ex adversum loco

Tostrina erat quaedam.

Addebat etiam, quod 'ad' praeverbium tum ferme acueretur, cum §
significaret ἐν/εξου, quam 'intentionem' nos dicimus, sicut 'ad-
fabre' et 'admodum' et 'adprobe' dicuntur.

25 Cetera quidem satis commode Annianus. Sed si hanc 6
particulam semper, cum intentionem significaret, acui putavit, non
id perpetuum videtur: nam et 'adpotus' cum dicimus et 'adprimus' 7
et 'adprime', intentio in his omnibus demonstratur, neque tamen
'ad' particula satis commode accentu acuto pronuntiatur. 'Ad- 8
30 probus' tamen, quod significat 'valde probus', non infitias eo
quin prima syllaba acui debeat. Caecilius in comoedia, quae 9
inscribitur Triumphus, vocabulo isto utitur:

Hiérocles hospes est mi adulescens adprobus.

Num igitur in istis vocibus, quas non acui diximus, ea causa 10
35 est, quod syllaba insequitur natura longior, quae non ferme
patitur acui priorem in vocabulis syllabarum plurium quam duarum?

'Adprimum' autem longe primum L. Livius in Odyssia 11
dicit in hoc versu:

Ibidemque vir summus adprimus Patroclus.

VPR

20 dicebat V (num eo pertinet etiam σ l. cum maxime l. ?)
Exaduersum VP exaduerso Ter. Bomb. cum paucis al. exaduorsum al.
ilico Ter. Bomb. cf. Donat. ad. h. l. ei loco codd. Ter. plerique in loco
cussl. Victorianus m. pr. 21 tonstrina σ ; codd. Ter. (§ 5) 22 prae-
verbium] α : prouerbium 23 ad fabre P (§ 6) 25 Set (s. Sed) si
hanc] = σ 26 pticulam P intencione VR ne id perpetuum
putarit i 27 videtur] ex uideretur corr. V putauit male repetitum P
§ 7) 28 his in eg. omnibus] = σ : uersibus σ uerbis e 29 particulam
P (§ 9) 31 ceclius VPR (Caecil. Stat. Triumph. fr. I p. 72 Ribb.
33 Heroeles P mi] Bothius; Spengelius Caec. Stat. p. 53: mihi VR m.
P ad ulescens R adulescens P ad probus R (§ 10) 34 non]
'Legendum non' σ : g (in mg. ed. Torn. ad nos ada. 'non Vet. ed. i. e.
Gryph. a. 1550, quod nos non significare opinor. quod in Gryphianis
quoque, quae mihi praesto sunt, omnibus legitur): nos libri nos non e
36 plurimum VPR (§ 11) 37 Ad primu P autem longe primum]
'f. acuta prima' σ Odyssia] = σ : odissia R et ex odissa corr. V
Liv. Olyss. fr. XII p. 6 ed. OGuenther (Selin. 1863) 39 nur R
summis g ad primus PR Patroclus] VPR: patrocule σ Patricoles
Bergkii ind. schol. Marb. aest. a. 1814 p. IX prob. Fleckeiseno L. l. p. 26. ob-

- 12 Idem Livina in Odyssia 'praemodum' dicit, quasi admodum: 40
 'parentes', inquit, 'praemodum', quod significat 'supra
 modum', dictumque est quasi 'praeter modum'; in quo scilicet
 prima syllaba acui debet.

VIII.

Res ultra fidem tradita super amatore delphino et puero amato.

- 1 Delphinos venerios esse et amasios non modo historiae
 2 veteres, sed recentes quoque memoriae declarant. Nam et
 sub Caesaris Augusti imperio in Puteolano mari, ut Apion
 scriptum reliquit, et aliquot saeculis ante apud Naupactum, ut
 Theophrastus tradidit, amores flagrantissimi delphinorum cogniti
 3 compertique sunt. Neque hi amaverunt quod sunt ipsi genus,
 sed pueros forma liberali in naviculis forte aut in vadis litorum
 conspectos miris et humanis modis arserunt. 10
 4 Verba subscripsi Ἀπίωνος, eruditi viri, ex Aegyptiacorum
 libro quinto, quibus delphini amantis et pueri non abhorrentis
 consuetudines, lusus, gestationes, aurigationes refert eaque omnia

AVPB

loquente Th. Korsch de versu Sat. (Mosq. 1868) p. 84 sqq. cf. etiam LHaret
 de Saturn. Lat. versu p. 332 Patricolus tacite et fortuito, ut vid., Car.
 Bartsch d. sat. Vers etc. (Lips. 1867) p. 53 § 12) 40 odissia VR
 dyssia P Liv. Od. fr. XXX p. 10 Guentl.; LHaret l. l. p. 427
 p' modum (quod postmodum significare recte admonuit Otto) P ad-
 modum parentes. VP 41 pascentes HDüntzer de versu q. v. Sat.
 p. 46 praemodum R p' modum P quod] ex quid corr. P
 42 modum qd significat sup modū in verbis post praemodum lin. 41 sq.
 post modum repetitis V 43 debet R debuisset & debuit eg.; non
 debebat ?

VIII. (Iemm.) 2 amatores delphino VP § 1) 3 delphinos R § 2)
 5 cesaris P Caesaris dictatoris villam a Tac. ann. XIV 9 commemoratam
 intellegens i: cesaribus VR et sic vel cesaribus & Caesaribus e eg. §
 Augusti imperio addidi coll. Plin. n. h. IX § 24, qui 'divo Augusto
 principe' hoc factum esse narrat; et inp. sane s. imp. ante in Puteolano
 facile excidere potuit puteola nomari P 6 reliquid R pr. §
 naupactum V 7 theophrastus R amores] gr: amatores VP amatore
 R delphinorum R cogni'ptiq; R § 3) 9 liberali] ex liberari corr. V
 litorum VP: liberorum R § 4) 11 apionos R Erudiri P
 Erudiri V Crudi auri R Apion. Aegypt. lib. V fr. 6 CMüll. FHG
 III 510 sq. 12 delphini R abhorrentis R 13 arrigationes P
 arrigaciones VR referre PR resferre V

sese ipsum multosque alios vidisse dicit: Αὐτὸς δ' αὖ εἶδον
 15 περὶ Δικαιαρχίας παιδός, Ἰάκινθος ἐκαλεῖτο, πόθοις
 ἐπτοημένον δελφίνα. Προσαίνει τὴν φωνὴν αὐτοῦ
 τὴν ψυχὴν πτερούμενος ἐντὸς τὰς τε ἀκάνθας ὑπο-
 στέλλων, μή τι τοῦ ποθομένου χρωτὸς ἀμύξῃ φειδόμε-
 20 νος, ἐππηδόν τε περιβεβηκότα μέχρι διακοσίων ἀνῆγε
 σταδίων. Ἐξεχείτο ἡ Ῥώμη καὶ πᾶσα Ἰταλία τῆς
 Ἀφροδίτης ξυνορῶντες ἡνιοχούμενον ἰχθύον. Ad hoc
 adicit rem non minus mirandam. Postea, inquit, idem ille puer
 delphineromenus morbo adfectus obit suum diem. At ille amans,
 7 ubi saepe ad litus solitum adnavit et puer, qui in primo vado

VPR

(§ 5) 14 ΑΥΤΟCΑ- 1 lin. spat. vac. rel. P gr. R || ΔΑΥΓΕ V ΔΑΝΕ
 Vrb. || 15 περὶ Δικαιαρχίας Vrb. ε: ΠΕΡΙΔΙΚΑΙΑΡΧΙΑC V περὶ Δικαιαρχίαν
 ad constantem fere scriptorum pedestrium usum e vg. || παιδός] sg:
 om. libri Δελφίνα ἐρῶντα παιδός e vg. || Ἰάκινθος ἐκαλεῖτο καὶ α ||
 ποθοῦν (πότε εἰς al.) ἐπτοημένον δελφίνα ε: ΠΟΤΟCΕΠΤΟΗΜΕΝΟΝ
 ΔΕΛΦΕΙΝΑ V ΠΟΤΕ ὄC ΕΠΤΟΗΜΕΝΩΝ ΔΕΛΦΙΝΑ Vrb. || παῖς ἐπτοη-
 μένος εἰς τὴν παιδικὴν τοῦ δελφίνου φωνὴν ὅς τὴν τε ψυχὴν ι || 16 Προσαίνει
 -- ψυχὴν] h ex ΠΡΟCCAΙΝΕΙΗΗΝΦΩΝΗΝΑΥΤΟΙΤΗΝΤΥCΗΝ V: ΠΡΟC
 ΠΑΙΔΙΚΗΝ ΦΩΝΗΝ ὅC (ὅC Vrb.) ΑΥΤΟῦ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ Vrb. ε πρὸς
 παιδικὴν ψυχὴν ε || φωνήν] ψυχὴν α || 17 ὑποστέλλων] h: ΠΟCΠΕΛΛΩΝ
 V ΠΕΡΙCΤΕΛΛΩΝ Vrb. ε || 18 ΜΕ ΤΙ V: ἸΝΑ ΜΗ Vrb. ε || τοῦ
 ποθομένου χρωτὸς ἀμύξῃ α τοῦ ποθομένου παιδὸς ἀμύξῃ τὸν χρωτὸς ι ||
 ΠΟΤΟΜΕΝΟΥ V || 19 ἸΤΗΛΙΩΝ V || τς] inseruit h || Fortasse hoc
 loco sane haud nimis eleganter conglutinato alia nonnulla exciderunt;
 fusius eadem enarrat Plinius l. l. aliis sane fontibus usus; at Apion
 huius historiæ mentionem Aegyptiacis tantum in transcurso inserere
 poterat (cf. Lehrsium quaestl. ep. p. 17 a C. Müllerō quoque l.), quam
 multo brevius Aelianus quoque indicavit h. an. VI 15 || ἀνῆγε] om.
 Vrb. || 20 ἡ Ῥώμη || ΚΑΡ V || ἸΤΑΛΙΑ Vrb. || ΤΕCΑΦΡΟΔΕΙΤΗC
 ξυν
 ΠΡΕΙΝΟΡΟΝΤC (i. e. ξυνορῶντες) V τῆς Ἀφροδίτης χάριν ξυνορῶντες ι ||
 21 ἡνιοχούμενον] = α || ΙΧΘΥΝ V || (§ 6) 22 adicit] = ε: dicit V
 rem non minus] ε: rem minus VPR rem nimis ι non minus g ||
 mirandum (vel miranda) g mirandam de delphino R || ille idem V ille
 ι || 23 delphine romenus VPR: delphineromenus r. c. in alio amatus
 ex glossa α (amatus cod. Fulr.) delphino (o ι) amoenus (vel amenus) ε;
 αὐτὸ δελφινερῶμενος? ||

adventum eius opperiri consueverat, nusquam fuit, desiderio tabuit²⁵
exanimatusque est et in litore iacens inventus ab his, qui rem
cognoverant, in sui pueri sepulcro humatus est.

IX.

'Peposci' et 'memordi', 'pepugi' et 'spepondi' et 'cecurri' plerosque
veterum dixisse non, uti postea receptum est dicere, per o aut per u
litteram in prima syllaba positam, atque id eos Graecae rationis
exemplo dixisse; praeterea notatum, quod viri non indocti neque
ignobiles a verbo 'descendo' non 'descendi', sed 'descendidi' dixerunt.

1 'Poposci', 'momordi', 'pupugi', 'eueurri', probabiliter dici
videtur atque ita nunc omnes ferme doctiores hisce verbis utuntur.

2 Sed Q. Ennius in saturis memorderit dixit per e litteram,
non 'momorderit'.

10

Meum, inquit, non est, ac si me canis memorderit.

3 Item Laberius in Gallis:

. de integro patrimonio meo centum milia nummum
Memordi.

VPR

(§ 7) 25 opperiri V m. rec. opperiri V consueverat R de-
siderio R 26 litore VP inventus (i. e. est) R 27 se-
pulchro P

IX. Adhibuit Non. s. e. memordi etc. p. 140, 21 M. v. h. ann. phil.
85, 725 sq.; 790 cf. adn. ad § 18 (lemm.) 2 Peposci Pr: Poposci V
cecurri VP 4 id eos h: ideo (io V) VPg nō s adeo e id Paris. a.
1536 eg. 5 viri indocti V 6 discendi sed discendi V discendi
sed discendi P (§ 1) 7 eueurri om. R probabit P 8 videtur
(fere erantidum) R doctiores R hisce eg: huiusce VPRg
huiusmodi e (§ 2) 9 que P Em. sat. lib. inc. fr. II p. 159 V
saturis Vz: satyris P satiris suis R dixit om. R 10 non
memorderit R non memordederit V 11 Meum om. Nonius
ne] = s: at s ut Nonius acsime ex atsime corr. R canis] = Non.
eg. et sic Harl.; num sic an catus V exhibeat non satis dignoscitur: canes
Non. ed. Quich. errore typothetae ut vid. (§ 3) 12 Laber. Gallor. fr. p.
286 R² incallis Non. Paris. (ap. Q.) gallis ex galis corr. R callis codd.
Non. plerique Caldis Bothius², quam ed. inspicere non potui: in versibus
ordinandis HJMüllerum (mus. phil. 21, 428) secutus sum 13 le R iam
de HJMüller l. l. centum milia nummum memordi] = Non.: al.
e. ap. Ribbeckium memordi centum nummum (s. nummum centum) milia
praeunte Bothio Fleckeisenus z. Krit. etc. p. 26 nummum] om. Non.
Par. ap. Quich. 14 memordi R

15 Item idem Laberius in Coloratore: 4

Itaque leni pruna percoctus simul sub dentes
mulieris

Veni, bis, ter memordit.

Item P. Nigidius de animalibus libro II: Vt serpens si 5
20 memordit, gallina diligitur et opponitur.

Item Plantus in Aulularia: 6

Vt admemordit hominem.

Sed idem Plantus in Trigemini neque 'praememordisse' dicit, 7
sed 'praemorsisse':

25 Nisi fugissem, inquit, medium, credo, praemorsisset.

Item Atta in Conciliatrice: 8

... Vrsus se memordisse autumat.

VPR

(§ 4) 15 *Laber. Colorat. fr. p. 283 R²* 16 itaque leni pruna
coctus simul etc. *Ribbeckius* || leni] = *cs*: leni *s* || leni percoctus
pruna *Fleckeisenus ap. h.* percoctus leni pruna *Fl. l. l. p. 27* || subdentes
V || 17 mulierisuenibister V mulierisuenibister R 18 memordit
R, inde ab hoc voc. usque ad peposcit lin. 31 a librario quodam rudissimo
scriptus, cuius errores vulgares non omnes offerendos esse censui || (§ 5)
19 *Nigidii Fig. de anim. fr. ap. Rutgersium VL III xvi p. 270* || Vt]
sup. lin. add. V 20 memordit] = p: me mordit P memordit R
diligitur] Vg eo sensu, quem testatur *Non. s. v. diligere* 290, 6 M. (dirigere
P. D. p. 69, 15; dubitat *Ribbeckius CRF² p. XIV; LIX sqq.* qui tamen
huius loci immemor fuit) coll. *Plin. n. h. XXIX § 78* Carnibus gallinaceorum
ita ut tepebunt avolsae adpositis venena serpentium domantur: deligitur
PRs dirigitur *Scaliger ad eleg. in Macc. obitum v. 109* || opponitur] = *s*
cf. g ad VII (VI) 9, 6 adn.: opponitur *cs* cf. *Plin. l. l. apioſi opoſitur*
litt. extr. ex corr. R || (§ 6) 21 *Plaut. Aulul. versus in codd. hodie non*
serratus v. Guil. Wagneri ed. Aulul. (Cantabrig. 1866) v. 824 cum adn.
coll. cod. in diss. de hac comedia Bonn. 1864 p. 13 et Guil. Studemund de
Vidularia Plauti Gryph. a. 1870 p. 26; fr. 2 p. 95 Goetz. || Aulularia]
ex iulularia corr. R || Aulularia, nunc est ut admemordit *s* || 22 ad-
memordidit R ad me mordit P admemordi *Wagnerus* || (§ 7) *Plaut.*
Trigemin. fr. Plaut. I 2 p. 441 ed. a. 1821 Both. || 23 dicit] = *s*:
om. R dixit *s* || 24 praemorsis; R || (§ 8) 26 acta VP *Accius Nonius* ||
Attae Conciliatr. fr. p. 161 R² || conciliatrice R honiliaatrice et
honilia atrice *codd. Non.* ||

9 'Peposci' quoque, non 'poposci', Valerius Antias libro ann-
 naliū XLV. scriptum reliquit: Denique Licinius tribunus
 plebi perduellionis ei diem dixit et comitiis diem 30
 10 a M. Marcio praetore peposcit. Pepugero aequae Atta
 in Aedilicia dicit:

Sed si pepugero, metuet.

11 Aelium quoque Tuberonem libro ad C. Oppium scripto
 'occecurrit' dixisse, Probus adnotavit et haec eius verba apposuit: 35

12 Si generalis species occurrerit. Idem Probus Va-
 lerium Antiatem libro historiarum XXII. speponderant
 scripsisse annotavit verbaque eius haec posuit: Tiberius
 Graecus, qui quaestor C. Mancino in Hispania fuerat,
 et ceteri qui pacem speponderant. 40

13 Ratio autem istarum dictionum haec esse videri potest:
 quoniam Graeci in quadam specie praeteriti temporis, quod
 'παράκειμεν' appellant, secundam verbi litteram in o plerumque
 vertunt, ut γράφω γέγραφα, ποίω πεποίηκα, λαλῶ λελάληκα,

VPR

(§ 9) 28 Val. Ant. ann. lib. XXXV fr. 60 p. 274 Pet. | āciās
 ancias annalis R || 30 plebi] om. V | perduellionis ei diem dixit]
 ritii origine recte perspecta x: per duellionem (perduellionem s part. e)
 ei diem dixit VPse pidiuellionē ei ei diē, diē R in perduellionem ei
 diem dicit (quod ex P quoque pater attulerat) i propter perduellionem ei diem
 dixit (cf. Cic. in Cacc. dir. § 67) HPeter perduellionem eidem dicit (s.
 ei iudicet) λ perduellionem ei iudicavit g : 7 comisit 7 diē R
 31 .a. m. V | martio P | p̄tor eposcit R | pascit (pe post re
 om.) VP | (§ 10) eā R | Atta Aedilic. fr. II p. 160 R² | 33 Sed]
 sus R | (§ 11) 34 Q. Aelii Tuberonis ICh fragmentis (fr. II) dubitanter
 inseruit Huschkius IA¹ p. 99 cf. Zimmermanns Gesch. d. röm. Privatrechts
 I 300 sq.; Rudorffius RRG I 166; HPeter VHRR p. CCCLVIII sq. |
 tuberōnnem V tuber omnē P | opium V | 35 ecce currit P
 ecce|occurrit V | p̄bet V | 36 occurrerit] sz: occurrerit PRs
 occurrerit s occurrit V | (§ 12) probū VPR | Val. Ant. lib. ann.
 XXII fr. 57 p. 273 Pet. | 37 XII s | 38 tib. R | 39 graecus VR
 mancina P | (§ 13) 43 ΠΑΡΑΚΕΙΜΕ. S P ΠΑΡΑΚΕΙΜΕ. Non V
 paracheimen R | scdm (i. e. secundum) P | 44 uertu deinde spat. 4
 fere litt. rel. | UTT(ΓΓΕΡΑΦ- tum hac et sq. lin. vac. P | ut Gr R
 UΤΓΕΡΑΦΩ ΤΕΤΡΑΦΑ ΠΟΙΟ ΠΕΠΟΙΩΝΚΑ ΔΙΔΩΛΕΑΔΕΚΑΚΑΤΩ V

45 κρατῶ κεράτηκα, λούω λέλουκα, sic igitur mordeo memordi, 14
posco peposoi, tendo tetendi, tango tetigi, pungo pepugi, curro
cecurri, tollo tetuli, spondeo spepondi facit. Sic M. Tullius et 15
C. Caesar mordeo 'memordi', pungo 'pepugi', spondeo 'spepondi'
dixerunt.

50 Praeterea inveni, a verbo 'scindo' simili ratione non 'sciderat',
sed 'sciciderat', dictum esse. L. Accius in Sotadicorum 16
libro I. sciciderat dicit. Verba haec sunt:

Num ergo aquila ita, ut hiec praedicant, sciciderat
pectus?

55 Ennius quoque [in Melanippa:

17

..... cum saxum sciciderit.]

* * *

VPR

(§ 14) 45 igitur] = α || 46 poco pepoci tendeo R || tendudi P ||
pepugi] ex pepigi corr. R || 47 tollo tetulli ex ollote tuli corr. V ollo
cetulli P || tetulli spēdeo spēōdidi R, qui spondeo spopondi, quod
post pepugi exhibent & eg. ibi certe om., quamvis a me non adnotatum
sit || (§ 15) Sic—spepondi] post spepondi om., sed in mg. add. V ||
Sic et Rte || mare V || M. Cic. fr. 14 p. 1060 Or.²; 9 p. 412 Mr. ||
48 Caesar, fr. inc. p. 784 Nipp. cf. Schlitte de C. Iul. Caes. gramm. (Hal.
1865) p. 19 sq. || 50 scinderat sed ciciderat R || (§ 16) 51 acti P ||
Acc. Didascal. lib. I fr. II p. 303 Lucil. ed. LMuell. cf. Prisc. X 24 p.
890 P. || 53 Non VR codd. Prisc. || ego R || hiec] Lac. Mueller cf.
Guil. Studemund ann. phil. 113, 58, 4: hi codd. Gell., om. Prisc. ||
scidulat P || 54 spectus R ea pectus CLachmann (a. 1819) opusce.
II 69 || (§ 17 sq.) 55 Ennius quoque ualerius antias (ancias V) in libro
historiarum. LXXV. uerba hec scripsit. deinde funere locato ad forum
descendit (descendit P). Valerius quoque in catulario (incatulario V)
ita scripsit. Ego mirabar qm̄ (qūo V) mea^o mⁱ me. (om̄i tūe michi P)
ualerius antia (ancia V) in libro historiarum. LXXV. uerba hec scripsit.
Deinde funere locato ad forum descendit. Nauerius (aneri' P) quoque
in catulario (incatulario V) ita scripsit. Ego mirabar quomodo (qūo V)
mammo (mā me P) m̄ (michi P) VP; om. R || Enn. Melanipp. fr. VI
p. 133 V.; V p. 51 R.² || in Melanippa (nomine ap. Prisc. varie cor-
rupto) — sciciderit] huc referendum esse ex Prisc. l. l. intellexit i
56 sciciderit Prisc. Par. 7490 || 57 lacunam indicavit h; post haec enim
de verbo 'descendo' actum fuisse docet capitis argumentum; praeterea autem
s. hic s. in extr. cap. cui in fragmento Laberiano mutilato nunc finem
libri faciunt, versus Enniani 'Illa dia nepos quas acrumms tetulisti' (ann.

Valerius Antias in libro historiarum LXXV. verba haec scripsit: Deinde funere locato ad forum descendidit.
 18 Laberius quoque in Catulario ita scripsit: 80
 'Ego mirabar, quomodo mammae mihi
 Descendiderant.

X.

Vt 'ususcapio' copulate recto vocabuli casu dicitur, ita 'pignoris capio' coniuncte eadem vocabuli forma dictum esse.

- 1 Vt haec 'ususcapio' dicitur copulato vocabulo, a littera in
 eo tractim pronuntiata, ita 'pignoris capio' iuncte et producte 3
 2 dicebatur. Verba Catonis sunt ex primo epistolicarum

VPR

v. 56 V. cf. v. l. ap. Quich. et Onionsium) hinc fortasse a Nonio s. v. nepos p. 215, 7 M. desumpti (v. h. ann. phil. 85, 783 sq.) mentionem factam esse conicias cf. etiam eundem Nonium p. 178, 16 'Tetulit, tulit. Accius (Attius al.) Andromeda (fr. XIII R²) 'Donec tu auxilium, Persen, tetulisti mihi'. Caecilius Hypobolimaes 'aerumnas pariter tetulisti meam'. Non. tamen s. v. abscondidit p. 75, 25, ubi Caecilii et Pomponii exempla offeruntur, ad G. certe non pertinet (cf. ann. ph. l. l. p. 716 || 58 Val. Ant. ann. lib. LXXV fr. 62 p. 275 Pet. || 59 descendit Bentleius v. mus. phil. 35, 633 || (§ 18) 60 Laberius] e || Laber. Catular. fr. 1 p. 282 R² || 62 Descendiderant] add. e: Tam descendiderant R¹ cf. eiusdem adn. in ed. alt. descendiderant Bentleius l. l. cf. ad h. l. adn. lin. 57 ||

X. (lemm.) 2 Vt] g; CFW Müller mus. phil. 20, 159: om. libri ||
 usucapio] v. codd. lin. 4 scripturam: usucapio VP || pignoris capio
 VP || (§ 1) 4 Et V et E a rubricatore add. P || usucapio] V cf.
 RSchoell leg. XII tabb. rell. p. 103: usus capio PR usu capio p ||
 5 pignoris capio VPR || post pignoris capio sqq. usque ad pignoris capio
 lin. 7 in mg. adscripsit V || iuncte] h: iuncte sunt VPR iunctae sunt
 partes e || iuncte A producta g || 6 dicebatur] = e: dicebantur se ||
 (§ 2) Varronis ILipsius elector. III c. 21 certatim probantibus Ritschelio
 opusc. III 477; k p. 39 sq.; m p. 682, 1; Iordano Cat. rell. p. CIX, qui
 Catoni quaest. has epist. non incite vindicare stuluerat quaest. Cat. capp.
 duo (diss. Berol. a. 1856) p. 85 cf. p. 82 sqq. (inepte h. l. Zeunio auctore
 cum reliquis epistularum Catonianarum fragmentis sub titulo epistolicarum
 quaestionum composuit Bolhausius diatr. lit. in Cat. q. s. scr. et fragm. p.
 198 sqq.), aliis. In ipsum verborum ordinem tamen emendationem sane
 probabilem recipere nolui. quamvis, si erratum est, ipse G. viz talem errorem
 commiserit || sunt] h R ||

quaestionum: Pignoris capio ob aes militare, quod
 aes a tribuno aerario miles accipere debebat, voca-
 bulum seorsum fit. Per quod satis dilucet, hanc 'captionem' 3
 10 posse dici, quasi hanc 'captionem' et in usu et in pignore.

XI.

Neque 'levitatem' neque 'nequitiam' ea significatione esse, qua in vulgi
 sermonibus dicuntur.

'Levitatem' plerumque nunc pro inconstantia et mutabilitate 1
 5 dici audio et 'nequitiam' pro sollertia astutiaque. Sed veterum 2
 hominum qui proprie atque integre locuti sunt 'leves' dixerunt,
 quos volgo nunc viles et nullo honore dignos dicimus, et 'levitatem'
 appellaverunt proinde quasi vilitatem et 'nequam' * * * hominem
 nihili rei neque frugis bonae, quod genus Graeci fere 'ἄσπετον'
 10 vel 'ἀκόλαστον' dicunt.

Qui exempla horum verborum requirit, ne in libris nimium 3
 remotis quaerat, inveniet ea in M. Tullii secunda Antonia-
 narum. Nam cum genus quoddam sordidissimum vitae atque 4
 victus M. Antoni demonstraturus esset, quod in caupona deli-
 15 tisceret, quod ad vesperum perpotaret, quod ore involuto iter

VPR

7 pignoris capio VPR || militare] p: militares VPR || quod ē
 attribuo erarie (u extr. litt. e suprasor.) R || 9 fili] s: sit VPRs ||
 (§ 3) Per] per VPR ||

XI. (lemm.) 2 vulgus VP || (§ 1) 4 Levitatē V || mutabilitate]
 p: immutabilitate VPR || 5 (pro soller) R cf. c. 3 lin. 139 || (§ 2) 7 (honore
 dignos dicim vel ducim) R || ducimus VP || 8 (inde—nequam) R ||
 vilitatem] Guil. Ranchinus VL f 5; Chr. Colerus parerg. c. XX p. 71:
 levitatem VP s levitatem s laevitatem i || post nequam lac. indicari.
 cum in V 1 1/2, in P 2 1/2 lin. spat. vac. relictum sit; videtur igitur G.
 paulo fusius, quae iam nunc hic leguntur, h. l. enarrasse; nam, etiamsi
 verba proxima non omnino integra esse videntur, ad sensum nihil fere est
 quod requiras || 9 nichili rei neque PR: nichili rei. nequi V nihili,
 neque rei neque e nulli rei neque x nulli neque rei neque λ; an nihili
 neque? || (quod—dicunt) R || gregifere V || 10 post ἀκόλαστον ἢ
 ἀχρεῖον ἢ ἀχρηστον ἢ κακώτατον ἢ μισρόν add. s unus alterve interiectisque
 versionibus Latinis e || (§ 3) 11 exempla] = p: ex pla P || nemium
 VPR || 12 inveni et eam M. V || tullis P tullus V || antoniarum
 P || Cic. or. Philipp. II § 77 || (§ 4) 14 antonidem (d R) monstraturus
 VR || 'n. cauponula' s : delitesceret r || 15 perpoparet VPR ||

- faceret ne cognosceretur, haec aliaque eiusdemmodi cum in
 eum dicturus esset: videte, inquit, hominis levitatem, tam-
 quam prorsus ista dedecora hoc convicio in homine notarentur.
 5 At postea, cum in eundem Antonium probra quaedam alia ludi-
 briosa et turpia ingessisset, ad extremum hoc addidit: O hominem 20
 nequam! nihil enim magis proprie possum dicere.
 6 Sed ex eo loco M. Tullii verba complusecula libuit ponere:
 At videte levitatem hominis! Cum hora diei decima
 fere ad Saxa rubra venisset, delituit in quadam
 cauponula atque ibi se occultans perpotavit ad ve- 25
 sperum: inde cisio celeriter ad urbem advectus, domum
 venit ore involuto. Ianitor rogat: 'Quis tu?' 'A Marco
 tabellarius'. Confestim ad eam, cuius causa venerat,
 deducitur eique epistulam tradit. Quam illa cum
 legeret flens — erat enim scripta amatorie, caput 30
 autem litterarum hoc erat: sibi cum illa mima posthac
 nihil futurum, omnem se amorem abiecissee † illi atque
 in hanc transfudisse —, cum mulier fleret uberius.

VPR

16 aliaque] R_g: et aliaque VPr et alia quae CDziatko || eiusdem
 modi cū p eiusdem modicū P || 18 ita R || convicio] g: vitio VP
 uicio R || vitii nomine τ || hominē P || (§ 5) 19 .At] ac V ||
 21 dicere possum R || (§ 6) 23 At] & Cic. codd. plerique: Ac PR aut
 Ciceronis Basilicanus || Acui de te V || hominis] = Cic. Bas.: om.
 vell. codd. Cic. || ! Cum] cum VPR || decima diei aut decima (cf.
 Halmii adn.) Cic. Bas. || 24 venisset] om. R || delituit (sic libri Non.)
 — domum ex G. excerptit Non. s. v. ci(s)sum p. 86, 30 M. cf. h. ann.
 phil. 85, 716; 722, 19 || 25 caupona Nonius || occultans] & Cic. Non.:
 occultans VPR occultans & || perpotavit—advectus] per potum cissim
 (scissim al.) codd. Non. || uesperam Cic. Bas. || 26 Indecisio V ||
 27 venit ore] = p: uenito re V uenitore P || involuto Cic. Bas. ||
 .ianitor] ianitor VP || rogat] om. Cic. atque inde rogat abesse dicit &
 tu? A Marco] & cum Cic. codd. plerisque; tuam marco Cic. Bas. cf. adn. sq. ||
 tua marco? (.V) Tabellarius confestim VP tuo. m. tabellarius confestim
 R || 28 causam VP || 29 deductur] om. Cic. Bas. || cum illa Cic. ||
 30 legere VPR || erant VP non erat R || scripta amatorie] = Cic.
 Bas.: amatorio (s. riae s. riae causa) scripta Cic. vell. || amatorie] ex
 amatorio corr. R || 31 hoc erat] om. Cic. || 32 futurorum VPR ||
 † illi] illi VPR; ECAOtho: illinc & et sic aut illic codd. Cic. plerique
 illinon Cic. Bas. illum Lambinus & illius g

homo misericors ferre non potuit: caput aperuit, in
35 collum invasit. O hominem nequam! — nihil enim
magis proprie possum dicere: ergo ut te catamitum nec
opinato cum ostendisses, praeter spem mulier aspi-
ceret, ideo urbem terrore nocturno, Italiam mul-
torum dierum metu perturbasti?

40 Consimiliter Q. quoque Claudius in primo annalium?
'nequitiam' appellavit luxum vitae prodigum effusumque in hisce
verbis: Persuadent i cuidam adulescenti Lueano, qui
adprime summo genere gnatus erat, sed luxuria et
nequitia pecuniam magnam consumpserat. M. Varro 8
45 in libris de lingua Latina: Ut ex 'non' et ex 'volo', inquit,
'nolo', sic ex 'ne' et 'quicquam', media syllaba extrita,
compositum est 'nequam'. P. Africanus pro se contra 9
Tiberium Asellum de multa ad populum: Omnia mala,
probra, flagitia, quae homines faciunt, in duabus
50 rebus sunt, malitia atque nequitia. Vtrum defendis,
malitiam an nequitiam an utrumque simul? Si nequitiam
defendere vis, licet; si tu in uno scorto maiorem
pecuniam absumpsisti, quam quanti omne instrumen-
tum fundi Sabini in censum dedicavisti, si hoc ita

VPB

35 nequam! quid enim aliud dicam? magis proprie nihil possum
Cic. || 36 nite VR ut te Cic. Bas. || nec] = Cic. Bas.: neque Cic.
libri vell. || 37 cum] = Cic. libri vell., ut mutare noluerim: cum te Cic.
Bas. || ostendisses V || (§ 7) 40 Cl. Quadr. ann. lib. I fr. 15 p. 213
Pet. || 42 Persuadent i] (Tarentini sc. coll. Lin. VIII 27, 6) h cf. ipsum
Claudium ap. G. II 19, 7 quaeque attulit FNeue lat. Formenlehre II^a 191
riam monstrantibus r (Persuadent ii) et HPetero (Persuadent mus. phil.
22, 152 et VHRR l. l.; ita etiam p): Persuadenti libri || (§ 8) 44 Varro
de l. L. X § 81 p. 589 Sp. Quod vocabulum (nequam sc.) factum ut ex
non et volo 'nolo'; sic ex ne et quidquam, item media extrita syllaba,
coactum est 'nequam'. cf. CFW Müller ann. ph. 89, 631 || (§ 9) 47 P.
Corn. Scip. Afr. min. pro sc contra Ti. Claudium Asellum tr. pl. etc.
oratt. fr. ORF^a p. 183 sq. HM || 48 tyberium P || Asellum] x:
asellum || 49 flagitiaque homines PR || faciunt. In VPB ||
50 nequitia (nequicia P) utrū PR || defendis] e: defendit || 52 uis.
licet si P || 53 pecuniā. P || ab i sumpsisti V variac lect. vestigia
perspicue serrans abinsumpsisti PR sumpsisti g || 54 incensum P ||

est: qui spondet mille nummum? si tu plus tertia parte 55
 pecuniae paternae perdidisti atque absumpsisti in
 flagitiis, si hoc ita est: qui spondet mille nummum?
 Non vis nequitiam; age malitiam saltem defende. Si
 tu verbis conceptis coniuravisti sciens sciente animo
 tuo, si hoc ita est: qui spondet mille nummum? 60

XII.

De tunicis chiridotis; quod earum usum P. Africanus Sulpicio Gallo
 obiecit.

- 1 Tunicis uti virum prolixis ultra brachia et usque in primores
 manus ac prope in digitos, Romae atque in omni Latium indecorum 5
 2 fuit. Eas tunicas Graeco vocabulo nostri 'chiridotae' appellaverunt
 feminisque solis vestem longe lateque diffusam indecere existima-
 3 verunt ad ulnas cruraque adversus oculos protegenda. Viri autem
 Romani primo quidem sine tunicis toga sola amicti fuerunt;
 postea substrictas et breves tunicas citra umerum desinentis 10
 4 habebant, quod genus Graeci dicunt 'ἐξομβύζας'. Hac antiquitate
 inbutus P. Africanus, Pauli filius, vir omnibus bonis artibus

VPR

55 nummum. si VR nummum si P || 56 pater ne R || assump-
 sisti VP sumpsisti Rg || 58 Non vis—nummum bis deinceps scripsit
 R || nequitia V || nequitiam age. malitiam P || defende] ed. Iunt.
 (p. I 38): defendes (descentes V) s sq. male geminato libri defendas e ||
 situ R siti R loc. alt. || 59 coniuravisti] = s: coniurasti os periuravisti
 HMeyer l. l., num iuravisti (con ex conceptis perperam iterato)? ||

XII. (lemm.) 2 chiridotis] x: χιριδωτός e et hic et § 2 ac simil. s
 nonnulli chiroiditis Vg chiroiditis etc. et hic et § 2 s chyroiditis P ||
 earum usum] e: earum VPg eas s || (§ 1) 4 et usque] eiusque V et R ||
 primo res R || 5 indigitos P || (§ 2) 6 chiridotae] x cf. lin. 2:
 chiroiditas V chiroiditas P chiroidas B || 7 indecere] VPi cf. III 16, 4
 adn. coll. not. Tir. p. CXI Grut. Decet, In[decet], Con[decet] (not. Bern.
 ed. Guil. Schmitz 40), 112—114 decens indecens condecet), ubi sane
 significationis nullum indicium additur: incedere B decere g addecere
 Forcellini lex. s. v. Indecere; λ || 8 cruraq. P || (§ 3) 9 .r. R ||
 10 substrictas R || citra umerum] r: citra humerum VPRg circa
 humerum (humerum unus) s || 11 quod—ἐξομβύζας] om. R || (§ 4)
 12 inbutus] h: indutus VPRg inductus s eg. || P.] pple romanus V ||
 P. Corn. Scip. Afr. min. or. adr. P. Sulp. Gallum fr. ORF² p. 181
 HM ||

atque omni virtute praeditus, P. Sulpicio Gallo, homini delicato,
inter pleraque alia, quae oblectabat, id quoque probro dedit,
15 quod tunicis uteretur manus totas operientibus.

Verba sunt haec Scipionis: Nam qui cotidie un- 5
guentatus adversum speculum ornetur, cuius supercilia
radantur, qui barba vulsa feminibusque subvulsis
ambulet, qui in convivis adulescentulus cum amatore
20 cum chirodota tunica interior accubuerit, qui non
modo vinosus, sed virosus quoque sit, eumne quis-
quam dubitet, quin idem fecerit, quod cinaedi facere
solent?

Vergilius quoque tunicas huiusmodi quasi femineas, pro- 6
25 brosas criminatur:

Et tunicae, inquit, manicas et habent redimicula
mitrae.

Q. quoque Ennius Carthaginensium 'tunicatam inventutem' 7
non videtur sine probro dixisse.

XIII.

Quem 'classicum' dicat M. Cato, quem 'infra classem'.

'Classici' dicebantur non omnes, qui in quinque classibus 1
erant, sed primae tantum classis homines, qui centum et viginti

VPR

13 sulpitio R || gallo VPR || 14 quae] qua eo (sq. sc. o) P ||
(§ 5) 16 quotidie R || 17 adversus V || Cuius VP || 18 radantur
x: raduntur VPR || 20 chirodota] cf. lemm. kn. 2: chirodota V chirodyta
P chirodicta R || interior] Lipsius ad Tac. ann. XI 2; Casaubonus ap.
Torn.; Thysius: inferior || 21 cum nequisquam P || 22 ibidem V ||
(§ 6) 24 Verg. Aen. IX 616 (613 Hpt.); affert etiam Non. l. § 7 l. ||
femineas, probrosas] s et virgula add. h cf. praef. § 18 adm.: feminas
probrosas VPRs femineas ac probrosas e probrosas h- femineas r ||
27 post mitre 4 fere litt. eras. R || (§ 7) 28 Que V || Ennii ann.
IX fr. XX v. 331 'tunicata iuventus' cum Merula Vahlenus p. 49; h. l. usus
videtur esse Non. s. v. tunica p. 536, 18 cf. ann. phil. 85, 797 || 29 sine]
sā R ||

XIII. (lemm.) 2 classissimum V || (§ 1) 3 Classici et similiter in sqq.
passim R, quod tanquam veteris ac sinceræ orthographiae specimen servassem.
nisi in hoc cod. potius negligentiae librarii adscribendum esse videretur ||
non dicebantur R || in quinque] s: inque (s. inq;) V (P in ras.?) s.
in V cum classibus coalitum i q R in ps || clasibus R || 4 C 7 XXV
(om. millia) R ||

- 2 quinque milia aeris ampliusve censi erant. 'Infra classem' autem 5
 appellabantur secundae classis ceterarumque omnium classium,
 3 qui minore summa aeris, quod supra dixi, censebantur. Hoc eo
 strictim notavi, quoniam in M. Catonis oratione, qua
 Voconiam legem suasit, quaeri solet, quid sit 'classicus',
 quid 'infra classem'. 10

XIV.

De tribus dicendi generibus; ac de tribus philosophis, qui ab Athenien-
 sibus ad senatum Romae legati sunt.

- 1 Et in carmine et in soluta oratione genera dicendi probabilia
 sunt tria, quae Graeci 'χαρakterῶδες' vocant nominaque eis 5
 2 fecerunt 'ἄδρὸν, ἰσχνόν, μέσον'. Nos quoque, quem primum
 posuimus, 'uberem' vocamus, secundum 'gracilem', tertium
 'mediocrem'.
 3 Vberi dignitas atque amplitudo est, gracili venustas et sub-
 tilitas, medius in confinio est utriusque modi particeps. 10

VPR

5 censierant P || (§ 2) Infra (ex Infri corr.) clasem R || 6 elasis R ||
 clasium R || 7 minorem summam p, at cf. h^{ra} p. 36 sq. || quod VPR; cf.
 h^{ra} p. 55 sq.: quam (qui al.) s. eg. (p. HHagen in Bursiani munt. ann.
 1873 p. 1415) || (§ 3) 8 fictū R || Cat. or. pro lege Voc. fr. p. 101
 H3P², suasion. leg. Voc. fr. 3 p. 55 Iord. || quauo quoniā P qua
 uocaniam R || 9 elasicus R || 10 clasem R ||

XIV. 13. IE P, ubi post Nestore lin. 20 una lin. vac. relinquitur,
 tum A litt. initialis a rubricatore appicta sequitur, in mg. add. num. IE;
 cap. autem XV numeri nota non addita cum hoc coniunctum est, tamen ut
 litt. initiali L spatium vacuum relictum sit; sed neglexit hoc rubricator
 eamque litt. add. p; utrumque caput coniungitur in VR; num. notam IE
 in utriusque cap. confinio in mg. add. v || (lemm.) 2 discendi V ||
 3 rome legati libri: Romam (Romanum al.) legati missi (legati aut missi
 al.) sunt add. || § 1—10 inter Varronis (v. § 6) fragmenta lib. de serm.
 Lat. V (fr. 80) posuit Aug. Wilmanns de Varr. libris gramm. p. 205 cf.
 p. 76 sq. || (§ 1) 4 in posterius om. R || sunt tria probabilia R ||
 5 characteras V: caractheras P caractes R || 6 fecerunt ἄδρὸν, ἰσχνόν,
 μέσον] g Bentleius v. mus. phil. 35, 633: fecerunt apponix (trium fere
 litt. lacuna) non mecon. V fecerunt apponix. non. meco. P fecerunt
 apponi ἄδρὸν, ἰσχνόν, μέσον. s || fecerunt tria ut nos primum uberem
 vocamus R || (§ 2) Nosque V; Nos s || 8 medicrem R || (§ 3)
 9 atq; atq; R ||

His singulis orationis virtutibus vitia agnata sunt pari numero, 4
 quae earum modum et habitum simulacris falsis ementiuntur.
 Sic plerumque sufflati atque tumidi fallunt pro uberibus, squalentes 5
 et ieiunidici pro gracilibus, incerti et ambigui pro mediocribus.
 15 Vera autem et propria huiuscemodi formarum exempla in Latina 6
 lingua M. Varro esse dicit ubertatis Pacuvium, gracilitatis
 Lucilium, mediocritatis Terentium. Sed ea ipsa genera 7
 dicendi iam antiquitus tradita ab Homero sunt tria in tribus:
 magnificum in Ulixæ et ubertum, subtile in Menelao et cohibitum,
 20 mixtum moderatumque in Nestore.

Animadversa eadem tripartita varietas est in tribus philo- 8
 sophis, quos Athenienses Romam ad senatum legaverant in-
 petratum, uti multam remitteret, quam fecerat is propter Oropi
 vastationem. Ea multa fuerat talentum fere quingentum. Erant 9
 25 isti philosophi Carneades ex Academia, Diogenes Stoicus,
 Critolaus Peripateticus. Et in senatum quidem introducti
 interprete usi sunt C. Acilio senatore; sed ante ipsi seorsum

VPR

(§ 5) 14 ieiunidici] i (Bentleius l. l.): ieiuni dici libri ieiuni dicti e
 (§ 6) 15 in] om. V || 16 lingua V || Varr. op. inc. fr. p. 345 Bip. ||
 17 Caccilium HDüntzer phil. 34, 381, ne coll. quidem Frontone ad Ver.
 imp. I 1 p. 113 Nab. 'in poetis autem quis ignorat, ut gracilis sit Lu-
 cilius' etc. (h. ibid. p. 757) se edoceri passus v. act. gymn. a. 1877 p. 416
 coll. p. 412 sqq. et 425 sqq. || (§ 7) 19 ubertum] VPRs cf. h. p. 57; concidit
 sane nunc Gustavi Loewe (prodr. p. 194 sqq.) acumine Onomastici, quod
 vocatur, Labbacani auctoritas; at pro eo iam tum asserere poteram gloss.
 Parisinum ed. Hildebr. p. 142 Ille ab Hildebrando ibi allatos: uber
 tum & uber: tum HStephanus (nec vero 'vetus exemplar Stephani', quod
 post h. l. l. hic etiam adnoto propter λ et μ) spec. em. p. 161 sq. uber e
 subtile R || § 8—10 in usum suum convertit Macrobi. Sat. I 5, 14 sqq. ||
 (§ 8) cf. adn. ad cap. initium adscriptam || 22 atthenienses V atenienses
 R || ad senatum] Macrobius, i: ad senatum populi libri, quod vix
 defendere ausim coll. vetere formula ap. Liv. I 32, 13, ubi 'senatus populi
 Romani Quiritium' nominatur, quamvis in talibus iustos ap. G. fines hanc
 facile constituas, tum vero certe populi r. scribendum erit ad senatum
 populumque romanum e || in petratum uti p in petratum uti P im-
 peratum uti R || 23 remitteret] PMacrobius: remitterent VR ||
 feceratis P: fecerant VR fecerant his g civitati eorum fecerat
 Macrobius || + oropi P || (§ 9) 25 carnea desaxacademia (des
 exacademia p) P || Diogenes] = v. digenes V || 27 C. Acilio] coll.
 Plut. Cat. mai. c. 22 ILipsius elect. II 3: cecilio P cecilio VR Caelio et
 Coelio libri Macrobiani ||

- quisque ostentandi gratia magno conventu hominum dissertaverunt.
- 10 Tum admirationi fuisse aiunt Rutilius et Polybius philosophorum
trium sui cuiusque generis facundiam. 'Violenta', inquit, 'et 30
rapida Carneades dicebat, scita et teretia Critolaus, modesta
Diogenes et sobria'.
- 11 Vnumquodque autem genus, ut diximus, cum caste pudiceque
ornatur, sit illustrius, cum fucatur atque praelinitur, fit praestigiosum.

XV.

Quam severe moribus maiorum in fures vindicatum sit; et quid scripserit
Mucius Scaevola super eo, quod servandum datum commodatumve
esset.

- 1 Labeo in libro de duodecim tabulis secundo acia 5
et severa iudicia de furtis habita esse apud veteres scripsit, idque
Brutum solitum dicere, et furti damnatum esse, qui lumentum
aliorum duxerat quam quo utendum acceperat, item qui longius
2 produxerat quam in quem locum petierat. Itaque Q. Scaevola
in librorum, quos de iure civili composuit, XVI. verba haec
posuit: Quod cui servandum datum est, si id usus est,
sive quod utendum accepit, ad aliam rem atque accepit
usus est, furti se obligavit.

VPR

(§ 10) 29 admirationis fuisse. Aiunt P || polibius Rv pobilius V ||
31 rapida capida R || 32 Diogenes] = Vm. rec.: digenes V || (§ 11)
33 aste P || 34 fugatur VPR ||

XV. Cf. adn. ad cap. XIV initium || (lemm.) 3 Mutius c: marcus
Pr, quod vir Gellii negligentiae tribuas marchus V; an Q. coll. § 2? ||
(§ 1) 5 Labeo in] Labeon Pr Abeon R || M. Antistii Lab. fr. 24 IA⁴
p. 113 Huschk. || 6 fort. ideoque c || 7 dicere, et] h: diceret R
dicerent VP dicere eg. || Furti V || dapnatum V || 9 petierat P ||
(§ 2) Q.] q R que P que V || Q. Mucii Scaev. P. M. fr. 2 p. 13
Huschk. l. 1.; ASchneider d. drei Scaevola Cicero's (Monachi 1879) fr. 9
p. 77 (cf. Q. Mucii P. f. fr. 3 p. 83) || 10 XIII. P || verbalia et posuit
V, unde verba talia exposuit re || 11 :Quod] quod V ||

XVI.

Locus exscriptus ex satura M. Varronis, quae περὶ ἐδεσμάτων inscripta est, de peregrinis ciborum generibus; et appositi versus Euripidi, quibus delicatorem hominum luxuriantem gulam confutavit.

- 5 M. Varro in satura, quam περὶ ἐδεσμάτων inscripsit, 1
lepidè admodum et scite factis versibus cenarum, ciborum ex-
quisitas delicias comprehendit. Nam pleraque id genus, quae 2
helluones isti terra et mari conquirunt, exposuit inclusitque in
numeros senarios.
- 10 Et ipsos quidem versus, cui otium erit, in libro, quo dixi, 3
positos legat; genera autem nominaque edulium et domicilia 4
ciborum omnibus aliis praestantia, quae profunda ingluvies
vestigavit, quae Varro obprobrans exsecutus est, haec sunt ferme,
quantum nobis memoriae est: pavus e Samo, Phrygia attagena, 5
15 grues Melicae, haedus ex Ambracia, pelamys Chalcedonia, muraena
Tartesia, aselli Pessinuntii, ostrea Tarenti, pectunculus * * *,

VPR

XVI. (lemm.) 2 locus V [exscriptus] VP: escriptus s: 'in
vetustissimis libris' se reperisse dicit x emendat. I 5 [περὶ ἐδεσμάτων]
V lin. 5: piedesmaton VP s [3 eurippidi P [(§ 1) 5 M. Varro in
satura] = s [Varr. sat. π. ἐδεσμάτων fr. I p. 192 Ries., qui totum hoc
caput ibi descripsit; p. 204 Büch.* [satura quadam quam scripsit (quam
sup. lin. add.) R [ΗΕΡΙΑΕC-M-ATONIN scripsit (eraso utrobique
puncto ut vid.) P [inscripsit V cf. adn. prae.: scripsit s [6 et scite]
scite s [cenarum V [ciborum] libri cf. h l. ad praef. § 18 l.
(= Büchelerus): ciborumque e atque ita coll. Ann. Marc. XXX 4, 14
h Herm. 8, 290, 26; (ciborum) h [(§ 2) 8 mare V pr. [exinclusit-
que (ex ex roc. prae. iterato) P [Numerorum senariorum exemplum
proposuit Büchelerus in adn. l. l.; trochacos septenarios proposuerat Th.
Roepcr philol. 17, 77, 8 [(§ 3) 11 legat genera V [(§ 4) domicilia
R [(§ 5) 14 ex R [frygia P frigia VR [15 Melicae] ed. Par. a.
1536: mellice VPR [ambratia R [pelamys] Büchelerus: pelamis [
calchedonia P calcedonia VR [murenatar resia V mure nataresia (in
natarresia corr.) P cf. adn. sq. [16 Tartesia] s Iunt.: tarresia R [
asselli R [ostreatarenti. V [pectunculus * * *] h (= Büchelerus:
pectunculus VP petunculus R pectunculus ebis e pecten Chius i et
pectunculus virgula praecol. del. τ Lesbios pectunculus Büchelerus in
senariis et sane Lesbios vel Mitylenaens maxime expectares: at cum inter
locos propter pectines laudatos Tyndaridem quoque enumeret Plin. n. h.
XI § 150, fort. Siculus excidit post pectunculus, ni hic quoque ut supra

helops Rodius, scari Cilices, nuces Thasiao, palma Aegyptia, glans Hiberica.

- 6 Hanc autem peragrantis gulae et in sucos inquirentis in-
dustriam atque has undique uorsum indagines cuppediarum maiore 20
detestatione dignas censebimus, si versus Euripidi recordemur,
quibus saepissime Chrysippus philosophus usus, tamquam edendi
*** repertas esse non per usum vitae necessarium, sed per
luxum animi parata atque facilla fastidientis per improbam satietatis
lasciviam.

25

- 7 Versus Euripidi adscribendos putavi:

Ἐπει τί δει βροτοῖσι, πλὴν θύειν μόνον,
Δήμητρος ἀκτῆς πώματος θ' ὕδρηχέου,
Ἄπερ πάρεστι καὶ πέφυχ' ἡμᾶς τρέφειν;

VPB

lin. 6 librorum scriptura pectunculus, helops Rodius servanda et explicanda
est; sed de pectunculo Rodio nihil quod sciam notum est, tum etiam per
totum h. l. singulae tantum cuppediarum genera singulis locis tribuntur ||
17 helops] ex herops corr. R || rhodius PR || scaricilices P Scarilices
R || nuces, lasie R || (§ 6) 19 peragrantis] p aū peragrantis R ||
succos V || inquirentis (su propter in praecedens ex sucos male
repetens) R insuetos inquirentis e || 20 undique uorsum (uersum R)
VPB || 21 euripidi uersus R || euripide V pr. || 22 Quibus V ||
usus] post us add. h: om. libri utebatur e usnst h: est usus ARiese l. l.;
praefendum certe sq. litt. t usus est || 23 Lacunam indicavit h:
irritationes quasdam ad sensum sane recte e eg.; fort. voc. aliquod Gr.
excitit, veluti κληΐσις, voc. a Stoicorum usu haud alienum, a voluptate
scil. auribus concepta part. tamquam addita ad gustum translatam ||
25 lasciviam uersus P || (§ 7) 26 euridi VPB || Eurip. inc. fab. fr.
834 Nck. (TGF p. 507; ed. Eur. p. 247), ubi cum potiore lectionis varietate
afferuntur reliqui testes, quos accurate enumerare nolo; adnotari quibus fere
ad G. textum q. v. constituendum opus esse videretur; ex Varr. a G.
descriptos esse hos versus coniecit Bitchelerus || Graeca sine nota om. R:
ΕΠΕΙ ΤΙ sq. lin. duar. spatio vac. iusto fere minore P || 27 Τί γάρ
ἐστι (ἐστὶ Bk. ἐστὶν Nck.) Sext. Emp. πρὸς γράμμ. I 271 p. 661 Bk. Καίτοι
τί δει Eustathius ad Hom. II. p. 868, 35 || ΤΙΔΙ V || βροτοῖσι] om. Eustath. ||
ΠΟΙΝ V || θύειν] = ε: θύειν e cum aliis || μόνον et μόνον alii v. Nck. ||
28 ΔΕ ΔΗΜΗΤΕΡΟΣ Vrb. Δε μήτερος e plurimi Δε μήτερος et Δημήτερος e
ΔΕΔΗΜΕΤΕΡΟΣ V || ἀκτῆς] = ε: ἈΚΤΗΣ Vrb. = ε ἀκτῆ e || ΠΩΜΑΤΟΣ.
ΤΕΙΔΡΕΧΟΟY V || ΤΕ Vrb. e || 29 Ἄπερ] e (ic) cumrell. testibus tantum
non omnibus: ὅπερ (ΟΠΕΡ V) Vs Ἄ ἐξ Sext. Empir. || ΠΕΦΥΚΕΜΑC V
πέφυκα ἡμᾶς e complures cum Vrb.

30 Ὃν οὐκ ἀπαρκεῖ πλησμονή, τρυφῇ δέ τοι.
Ἄλλων ἐδεστώων μηχανὰς θηρώμεθα.

XVII.

Sermo habitus cum grammatico insolentiarum et inperitiarum pleno de
significatione vocabuli, quod est 'obnoxius': deque eius vocis origine.

Percontabar Romae quempiam grammaticum primae in do-
5 cendo celebritatis, non hercle experiundi vel temptandi gratia, sed
discendi magis studio et cupidine, quid significaret 'obnoxius'
quaeque eius vocabuli origo ac ratio esset. Atque ille aspexit
me, inludens levitatem quaestionis pravitatemque: 'Obscuram',
inquit, 'sane rem quaeris multaue prorsus vigilia indagandam.
10 Quis adeo tam linguae Latinae ignarus est, quin sciat, eum dici
'obnoxium', cui quid ab eo, cui esse 'obnoxius' dicitur, incom-
modari et noceri potest * * * ei qui habeat aliquem noxae, id
est culpaе suae, conscius? Quin potius', inquit, 'haec mittis
nugalia et affers ea, quae digna quaeri tractarique sint?'
15 Tum vero ego permotus agendum iam oblique, ut cum homine
stulto, existimavi et 'cetera', inquam, 'vir doctissime, remotiora
gravioraque si discere et scire debnero, quando mihi usus venerit,
tum quaeram ex te atque discam; sed enim quia dixi saepe
'obnoxius' et quid dicerem nescivi, didici ex te et scire nunc
20 coepi, quod non ego omnium solus, ut tibi sum visus, ignoravi,

VPR

30 ΗΛΕCΜΟΝΗ ΤΡΙΦΗ V || εἰς τοι = Vrb. corr. ε et sic Teles
ap. Stob. flor. 108, 82: ΔΕ CΟΙ V Vrb. pr. ε γέ τοι: Athenaeus IV p.
158 E || 31 ΕΝΔΕCΤΩΝ ΜΗΚΑΝΑC V || θηρώμεν Teles ap. Stob.,
Ath. ||

XVII. (§ 1) 4 Per contabar R || Percontabar rome p: Percontabar-
rome P || 5 Non V || 7 queq̃ V || uocabulo R pr. || ac] 7 R ||
(§ 2) 8 paruitatemque ε (CDzialzko) || 9 quereris V || indagandum
V pr. || (§ 3) 10 ad eo V || 11 habeo V || incomodari PR ||
12 lacunam dubitanter indicavit h: erat cum hac coniectura locum sanare
temptarem eo. quia (= ε) habeat aliquam (aut alienius) noxae—consci-
entiam (aliquem—consciū ex § 8 male huc translātum esse opinans;
eo, quia ε cf. adn. prae. et qui g || (ei qui habeat) ε || habet R ||
13 mitis V || (§ 4) 16 cetera] Pε: quae tra V q̃ tera R pr. q̃ cetera
reg || 18 atque] 7 R || 20 cepi VPr icipio R ||

sed, ut res est, Plautus quoque, homo linguae atque elegantiae in verbis Latinae princeps, quid esset 'obnoxius', nescivit; versus enim est in Stichō illius ita scriptus:

† Nunc ego hercle perii plane, non obnoxie,
quod minime congruit cum ista, quam me docuisti, significatione; 25
composuit enim Plautus tamquam duo inter se contraria 'plane' et 'obnoxie', quod a tua significatione longe abest.

5 Atque ille grammaticus satis ridicule, quasi 'obnoxius' et 'obnoxie' non declinatione sola, sed re atque sententia differrent: 'ego', inquit, 'dixi, quid esset 'obnoxius', non quid 'obnoxie'". 30
6 At tunc ego admirans insolentis hominis inscitiam: 'mittamus', inquam, 'sicuti vis, quod Plautus 'obnoxie' dixit, si id nimis
7 esse remotum putas, atque illud quoque praetermittamus, quod Sallustius in Catilina scribit: Minari etiam ferro, ni sibi
8 obnoxia foret, et quod videtur novius pervulgatiusque esse, id 35
me doce. Versus enim Vergilii sunt notissimi:

Nam neque tunc astris acies obtunsa videri,
Nec fratris radiis obnoxia surgere luna,

9 quod tu ais: 'culpae suae conscium'. Alio quoque loco Vergilius verbo isto utitur a tua sententia diverse in his versibus: 40

VPR

21 quoque] = s | 22 quid] = s: qui Rg | 23 stico R |
Plaut. Stich. v. 497 (III 2, 41) | 24 Peri (PERIIT A Perii Camerarius)
hercle vero plane nihil obnoxie libri Plaut. ABC | Nunc ego hercle]
sic memoria lapsus G. cf. OSeiffert stud. Plaut. (Berol. 1874) p. 24 sq. |
perii] s: peri VPR cum libris Plautinis, ut sic fort. ipse G. scripserit |
26 duo tāquam R | sese R | (§ 5) 30 esset. V | obnoxie non quid
obnoxius VPR | (§ 6) 31 Ac V | nunc R | mittamus V | (§ 7)
Sall. Cat. c. 23, 3 | 34 scribit] = v: scripsit V | : Minari] in mari V |
etiam] interdum Sallustius | (§ 8) 35 novius] quod G. certe X 21 extr.
affert ex Varr. de l. L. VI § 59 (cf. Neue lat. Formenlehre* II 135 sq.)
h: nobis VR et sic nob' P uobis s notius Lambecius prodr. p. 104; f.
nobilius : | pervulgati usque Vs pervulgatius s | 36 Verg. G.
I 395 sq. | 37 iam R | tum libri Verg. | castris VP stellis
Vergilius | obtunsa] = Verg. Med.; Serv. ad A. III 517 cod. Floriac.:
obtusa cum Verg. cod. Rom. atque aliquot aliis et cum Serv. libris rell. R |
39 tu ais] = p: tua is VP | (§ 9) Verg. G. II 438 sq. | 40 atna R
at tua P ac tua V |

Iuvat arva videre

Non castris hominum, non ulli obnoxia curae;
cura enim prodesse arvis solet, non nocere, quod tu de 'obnoxio'
dixisti. Iam vero illud etiam Q. Enni quo pacto congruere 10
45 tecum potest, quod scribit in Phoenice in hisce versibus:

Sed virum verâ virtute vivere animatum addecet,
Fortiterque innoxium vocare adversum adversarios.
'Ea libertas est, qui pectus purum et firmum gessitat,
'Aliae res obnoxiosae nocte in obscurâ latent.'?

50 At ille oscitans et alucinanti similis: 'nunc', inquit, 'mihi 11
operae non est. Cum otium erit, revises ad me atque disces,
quid in verbo isto et Vergilius et Sallustius et Plautus et
Ennius senserint'.

At nebulo quidem ille, ubi hoc dixit, digressus est; si quis 12
55 autem volet non originem solam verbi istius, sed significationem

VPR

42 castris hominum] = Verg. Med.: ante hominum distinguunt Verg.
rell.; ullis hominum plerique Prisc. codd. lib. XVIII § 51 p. 1133 P.,
ubi cf. v. l. ad totum h. l. t. II p. 230 h. || VILIOR (litt. l. alt. l.
supscr.) NOXIA Verg. Med. || cura VP || 43 prodesse enim era R ||
(\$ 10) 44 et iamq; V || enni PR || congrueret equum V congrueret
cum P congrueret cum R || 45 phoenice VPR || his V || Enn.
Phoen. fr. II p. 134 V; p. 52 R², cuius cf. adn. || 46 virtute vera Bothius ||
anima tam VP || addecet] x: adiecit VP = adiecit R || 47 Fortiter q
R || Fortiter noxa vocare prolata, sed spreta simul altera quadam
conjectura Bergkii ann. phil. 83, 630, 75 || innoxium verare Vahlenus
Herm. 12, 254 || innoxium vacare ad adversarios Bothius noxium
vocare ad adversarios τ || vacare P stare s. instare Büchelerus ap.
Ribb. l. l. p. XXXI (et sic innoxium stare adversum Bentley v. mus.
phil. 35, 633 sq.; Journ. of phil. XI 78) orare Ribbeckius ibid. obstare Acm.
Baehrens miscell. crit. (Groning. 1878) p. 14 || adversus ε || adversarios
ea V || 48 Ei Baehrensius || libertas si qui Val. Acidalius ||
49 Aliei vero obnoxiosci Baehrensius || obnoxiose (i. e. obnoxiosae,
ut Acidalius coniecit) V: obnoxio se P obnoxie se R obnoxie ε ||
obscura R || (\$ 11) 50 allucinanti R || 51 opere precii R || renisses
R || 53 senserit R || senserint nebulonē V || (\$ 12) 54 At nebulo]
Rp: t nebulo (loc. ante t vac. rel.) P Et nebulo et Nebulo ε; de V cf.
adn. prae. || egressus R || 55 originem R ||

quoque eius varietatemque recensere, ut hoc etiam Plautinum spectet, adscripsi versus ex Asinaria:

Máximas opimitates gáudio effertissimas

Suis eris ille una mecum páriet gnatoque et patri;

Adeo ut aetatem ámbó ambobus nóbis sint obnoxii 60

Nóstre devincti beneficio.

- 13 Qua vero ille grammaticus finitione usus est, ea videtur in verbo tam multiplici unam tantummodo usurpationem eius notassee, quae quidem congruit cum significato, quo Caecilius usus est in Chrysio in his versibus:

65

... Quamquam ego merecede huc conductus tua

Advenio, ne tibi me esse ob eam rem obnoxium

Reare: audibis male, si male dicis mihi.

XVIII.

De observata custoditaque apud Romanos iurisiurandi sanctimonia; atque inibi de decem captivis, quos Romam Hannibal deiurio ab his accepto legavit.

- 1 Iurisiurandum apud Romanos inviolate sancteque habitum servatumque est. Id et moribus legibusque multis ostenditur, et hoc, quod dicemus, ei rei non tenne argumentum esse potest.
- 2 Post proelium Cannense Hannibal, Carthaginiensium imperator, ex captivis nostris electos decem Romam misit mandavitque eis

VPR

56 veritatemque R || 57 spectet] s: spectat VPR; num spectaret? || Plaut. Asin. II 2, 16 (v. 282) sqq. || 58 opitates R optimitas et libri Non. p. 146, 4 M. || effertissimas] VPR cum Plauti BDE: affertissimas s effertissium ss (as in ras. m. alt.) Plauti J effertissimas v. c. quidam Plaut. teste Pareo (CL Roth ad Non. l. l.) exfertissimas codd. Non. || 59 una mecum] cum Plauto x: namecū VP nūecū R uni mecum et nam mecum et nam eecū s unam mecum Plauti J || nato et R || patri; Adeo ut aetatem] cum Plauto (v. l. codd. et Non. s. v. aetatem p. 72, 14 M. v. in L-G adn.) x: patria de uota (denota P) etate VPR || 61 devincti R || (§ 13) 63 iam VR || tantum modo V || notassee P || 64 Caecil. Stat. Chrysi fr. p. 30 R² || 66 adductus tua R || 67 obnoxium ob eam rem R || 68 Reare audibis V re are audi bis P || maledicis VP male dixit x

XVIII. (lemm.) 3 de iurio V || (§ 1) 7 potest. Post] h: potest. libri est. Post Lambecius prodr. p. 57 sq. g || (§ 2) 8 Proelium (plū R) canense VPR proelio (s. prelio s. prolio) canense (cartaginensi ic) s ||

10 pactusque est, ut, si populo Romano videretur, permutatio fieret
captivorum et pro his, quos alteri plures acciperent, darent
argenti pondo libram et selibram. Hoc, priusquam proficiscerentur, 3
iniurandum eos adigit, redituros esse in castra Poenica, si
Romani captivos non permutarent.

15 Veniunt Romam decem captivi. Mandatum Poeni imperatoris 4.5
in senatu exponunt. Permutatio senatui non placita. Parentes, 6.7
cognati adfinesque captivorum amplexi eos postliminio in patriam
redisse dicebant statumque eorum integrum incolumemque esse,
ac, ne ad hostes redire vellent, orabant. Tum octo ex his 8
20 postliminium iustum non esse sibi responderunt, quoniam deinuo
vincti forent, statimque, uti iurati erant, ad Hannibalem profecti
sunt. Duo reliqui Romae manserunt solutosque esse se ac liberatos 9
religione dicebant, quoniam, cum egressi castra hostium fuissent,
commenticio consilio regressi eodem tamquam si ob aliquam
25 fortuitam causam essent atque ita, inrejurando satisfacto, rursum
iniurati abissent. Haec eorum fraudulenta calliditas tam esse 10
turpis existimata est, ut contempti vulgo discerptique sint cen-
soresque eos postea omnium notarum et damnis et ignominiiis
adfecerint, quoniam, quod facturos deieraverant, non fecissent.

30 Cornelius autem Nepos in libro exemplorum quinto 11
id quoque litteris mandavit, multis in senatu placuisse, ut hi,
qui redire nollent, datis custodibus ad Hannibalem deducerentur,

VPR

11 acceperant R || 12 V. C. libram et selibram. mox Hoc pro
Hos' s || se libram V || (§ 3) Hoc] = s cf. *adn. modo l.*: Hos e et sic
vel Huc g || 13 reddituros V || (§ 4) 15 captivi mandatum V ||
(§ 5) mandatū peni R || 16 senatū V pr. || (§ 7) 17 post liminio V ||
18 statique R || (§ 8) 19 illis R || 20 post liminium V || respondūnt
R || de iurio VR || (§ 9) 23 quoniam egressi hostium castra forent
R || 24 comenticio VR || regressi] = s = essos (*litt. primoribus exanidis*) R ||
eodem die tamquam (quasi *al.*) ob s || aliam V || 25 iure iurando P ||
satis facto VP || 26 in iura assent R || (§ 10) fraudenta R || 27 uti
V || contenti V || discerptique R discerptique (s. despretique *Lips.*)
ILipsius elector. l 7, x cf. HStephanus spec. cm. p. 105 sqq.; 131 ||
29 adfecerunt P || se facturos s; praeferrcm facturos se, cum inter s et
de facilius se possit excidere, sed neutro opus || deieraverant] = s;
degerauerant R peiurauerant *Fulvianus* deiurauerant i || (§ 11) 30 Corn.
Nepot. exemplorum lib. V fr. 10 p. 179 Roth., p. 120 Halm. cf. Nipperdeii
opuse. p. 63 ||

Aulus Gellius. I.

sed eam sententiam numero plurium, quibus id non videretur, superatam; eos tamen, qui ad Hannibalem non redissent, usque adeo intestabiles invisosque fuisse, ut taedium vitae ceperint necemque sibi consciverint.

XIX.

Historia ex annalibus sumpta de Tiberio Graccho, Gracchorum patre, tribuno plebis; atque inibi tribunicia decreta cum ipsis verbis relata.

1 Pulcrum atque liberale atque magnanimum factum Tiberii
2 Sempronii Gracchi in exemplis repositum est. Id exemplum 5
huiuscemodi est: L. Scipioni Asiatico, P. Scipionis Africani
superioris fratri, C. Minucius Augurinus tribunus plebi multam
3 irrogavit eumque ob eam causam praedes poscebat. Scipio
Africanus fratris nomine ad collegium tribunorum provocabat
petebatque, ut virum consularem triumphalemque a collegae vi 10
4 defenderent. Octo tribuni cognita causa decreverunt.

5 Eius decreti verba, quae posui, ex annalium monumentis
exscripta sunt: Quod P. Scipio Africanus postulavit pro
L. Scipione Asiatico fratre, cum contra leges contra-
que morem maiorum tribunus pl. hominibus accitis per 15
vim inauspicato sententiam de eo tulerit multamque
nullo exemplo irrogaverit praedesque eum ob eam

VPR

35 ad intestabiles *Post haec verba in margine Scriveriani Codicis haec tanquam Gelliana adscripta sunt: Cum se contemni, deserique ab omnibus animadverterent, lucem ulterius intueri non sustinuerunt. Haec, ut puto, ex glossa hic inserta adnotat Thysius ¶ taedium R ¶ 36 necem sibi opavit R ¶*

XIX. (lemm.) 3 tribunitia P ¶ (§ 1) 4 factum atque magnanimum sempronii tiberii R ¶ magni animum VP ¶ 5 Nepotis positum Thysius ¶ (§ 2) 7 patri R ¶ 8 irrogavit R ¶ praedes poscebat.] = p: praedesposcebat. P pde sposcebat V ¶ (§ 3) 9 patris PR .patris V ¶ romanorum tribunorum V ¶ provocabat petebatque] pr: pronocabant petebantque VP pronocabant petebant R ¶ 11 defenderent V defendit R ¶ (§ 4) cognoverunt V pr. ¶ (§ 5) 12 post decreti voc. sequentia ab al. m. pallidissimo atramento scripta sunt, ut non omnia plane dignoscens, usque ad vocc. ea est lin. 22 R ¶ monumentis V monumia R ¶ 13 pro L.] = P: p. l. p ¶ 15 tribunus] om. P ¶ p. l. PR P. L. V ¶ 16 in auspicato P ¶ deo V ¶ 17 pedesq; praedesq; R ¶

rem dare cogat aut, si non det, in vincula duci iubeat,
 ut eum a collegae vi prohibeamus. Et quod contra
 20 collega postulavit, ne sibi intercedamus, quominus
 suapte potestate uti liceat, de ea re nostrum sententia
 omnium ea est: si L. Cornelius Scipio Asiaticus col-
 legae arbitrato praedes dabit, collegae ne eum in
 vincula ducat intercedemus; si eius arbitrato praedes
 25 non dabit, quominus collega sua potestate utatur non
 intercedemus.

Post hoc decretum cum Augurinus tribunus L. Scipionem 6
 praedes non dantem prendi et in carcerem duci iussisset,
 tunc Tiberius Sempronius Gracchus tr. pl. pater Tiberi atque
 30 C. Gracchorum, cum P. Scipioni Africano inimicus gravis ob
 plerasque in republica dissensiones esset, iuravit palam in
 amicitiam inque gratiam se cum P. Africano non redisse atque
 ita decretum ex tabula recitavit.

Eius decreti verba haec sunt: Cum L. Cornelius Scipio 7
 35 Asiaticus triumphans hostium duces in carcerem
 coniecit, alienum videtur esse dignitate reipublicae,
 in eum locum imperatorem populi romani duci, in quem
 locum ab eo coniecti sunt duces hostium: itaque
 L. Corneliū Scipionem Asiaticum a collegae vi pro-
 40 hibeo.

Valerius autem Antias contra hanc decretorum memoriam 8
 contraque auctoritates veterum annalium post Africani mortem
 intercessionem istam pro Scipione Asiatico factam esse a Tiberio
 Graccho dixit, neque multam irrogatam Scipioni, sed damnatum
 45 eum peculatus ob Antiochinam pecuniam, quia praedes non daret,
 in carcerem duci coeptum atque ita intercedente Graccho exemptum.

VPR

19 ut] et VPR [eum] = ε: cum R?ε [prohibemus R
 22 ca] = α Fulv. [24 post intercedemus sqq. usque ad alterum inter-
 cedemus in mg. add. V [(§ 6) 29 sempronius R [tribunus plebis
 R TR. pl. P [30 scipione VPR [post Africano sqq. usque ad
 proximum Africano om. R [31 ee VP [32 secum VP [reddisse
 V [(§ 7) 35 asiaticus V [ducens V [36 a dignitate R [(§ 8)
 41 a litt. initiali rubra inc. P [ancias R [Valer. Ant. fr. lib.
 III—XXI p. 268 adn. s Pet. [45 meum R [peculatus V speculatus
 R [Antiochinam] = pτ: antiochiam PR: [qui VPR

XX.

Quod Vergilius a Nolanis ob aquam sibi non permissam austulit e versu suo 'Nolam' et posuit 'oram'; atque ibi quodam alia de iucunda consonantia litterarum.

- 1 Scriptum in quodam commentario repperi, versus istos 5
a Vergilio ita primum esse recitados atque editos:

Talem dives arat Capua et vicina Vesaevo

Nola iugo;

postea Vergilium petisse a Nolanis, aquam uti duceret in propinquum rus, Nolanos beneficium petatum non fecisse, poetam 10
offensum nomen urbis eorum, quasi ex hominum memoria, sic ex carmine suo derasisse, 'oram'que pro 'Nola' mutasse atque ita reliquisse:

et vicina Vesaevo

Ora iugo.

13

- 2 Ea res verane an falsa sit, non laboro; quin tamen melius
suaviusque ad aures sit ora, quam Nola, dubium id non est.
3 Nam vocalis in priore versu extrema eademque in sequenti prima
4 canoro simul atque iucundo hiatu tractim sonat. Est adeo
invenire apud nobiles poetas huiusmodi suavitatis multa, quae 20
appareat navata esse, non fortuita; sed praeter ceteros omnis

VPR

XX. IK P [(lemm.) 2 ob aquam a Nolanis x ob aquam 7
euerus no P [3 iucunda P [(§ 1) Excerptis Gellio nominato auctor
additamenti commentarii Serr. ad Verg. Aen. VII 740, quod ex uariis
libris petatum esse docet Thilo quaest. Serr. p. 15; cf. etiam Philarg. ad
Verg. G. II 225 [Verg. G. II 224 sq. [7 Vesaevo] V (P cf. adn. sq.)
Verg. Med. (Ribbeckius): Vesaeo Verg. Pal. Rom. uesaeo R vg.
uesae uonola P [8 Nola] Ora libri Verg. [ugo R [9 nolanis P [
10 propine R [11 offēs R [memoria P [12 detraxisse Serr.
L. L. [nolam VP nolao (aut e) id R [mittasse P [14 ne seuo P
cf. lin. 8: ueseno VR [(§ 2) 17 suauī usque VP [sit] om. R
'Ora quam Nola V. C.' x [non est id R [(§ 3) 18 uocabulis R
in priore] om. R [19 iucunda P [latu R [(§ 4) 20 suauitates,
multaque, quae appareant x [multa, quae] multaq; VP multa R
21 apparent Lambecius prodr. p. 104 sq. [navata] = x Fulv.
praetatos P

apud Homerum plurima. Vno quippe in loco tales tamque 5
hiantes sonitus in assiduis vocibus plures facit:

‘H ε’ ἐτέρῃ θέρεῖ προρέει εἰκνυτα χαλὰζῃ
25 ‘H χιδνὶ ψυχρῇ ἢ ἐξ ὕδατος κρυσταλλῷ,
atque item alio loco:

Λᾶν ἄνω ὠθεσσε ποτὶ λέρων.

Catullus quoque elegantissimus poetarum in hisce versibus: 6
Minister vetuli puer Falerni

30 Inger mi calices amariores,
Vt lex Postumiae iubet magistræ
Ebria acina ebriosioris,

cum dicere ‘ebrio’ posset et, quod erat usitatus, ‘acinum’ in
neutro genere appellare, amans tamen hiatus illius Homeric
35 suavitatem, ‘ebriam’ dixit propter insequentis a litterae concentum.
Qui ‘ebriosa’ autem Catullum dixisse putant aut ‘ebrioso’, nam
id quoque temere scriptum invenitur, in libros scilicet de corruptis
exemplaribus factos inciderunt.

VPR

(§ 5) 22 tales tamque hiantes] *Lambecius l. l. p. 105 sq.*: talestamq;
hiant et *P* italestāq; hiant, et *V* itales tamq; οἰᾷτ[7 *R* || 23 pluris x:
complures *Lambecius*; plurimis *tacite Hauptius* (1857) *opusc. II 121* ||
24 *Hom. Il. XXII 151 sq.* || ‘H ε’ — κρυσταλλῷ] *HAE- 1^u, lin. vac. rel. P* ||
‘H ε’ — λέρων] *gr. R* || ‘HAE *Vrb.* || ΘΕΡΕΕΙ *V* || ΠΡΟΡΕΙ *Vrb.* ||
ΧΑΛΑΖΕ *V* ΧΑΛΑΖΕ *Vrb.* || 25 ‘H] *om. V Vrb.* || ΓΛΑΤΟΟ *V* ||
ΚΡΥCΤΑΛΛῷ *Vrb.* ΚΡΥCΤΑΛΛῷ *V* || 26 idem *tacite Hauptius* || alio in
loco *Ve* || *Hom. Od. XI 596* || 27 ΛΑΒΗ *tum spatium una lin. ampliore*
vac. rel. P || ΛΑΒΗ *Vrb.* || ὠθεσσε *Vrb.* ὠθεσε *V* || (§ 6)
28 *Catull. carn. 27 v. 1 sqq.* || 30 *Inger*] = σ || *inger mi VP (R cf.*
adm. sq.): *ingere (ingeri al.) mi & Catulli Sangerm. ingeremi Catulli*
Oxon. || *ingermicabiles amariores R, qui in his vocibus expl.* || 31 *iunet*
VP || 32 *Ebria acina*] *Hauptius (a. 1837) l. l. p. 123 sqq.* (*Catullum*
ipsum sic scripsisse opinatur Aem. Bachrens cf. ed. a. 1876 cum prolegg.
p. XLIX sq.): *ebriose ac in V ebriose ac me P ebriose acine (acini al.) &*
ebriose acino & cum Cat. Sang. et Ox. ebriosa acina Catullus cf. Hauptius
l. l. coll. Contr. Rossberg ann. phil. 113 p. 175 et Rob. Ellis ed. Catull.
alt. a. 1878 adnot. p. 43 cum excursu p. 316 sqq. || 33 *ebrio*] *Hauptius*:
ebriosi P hebriosi V || *posset] ex possit corr. V* || *et] om. VP* ||
eratu sitacius P || 35 *ebriam*] *Hauptius*: *ebriosam P hebriosā V* ||
concentum qui VP || 36 *ebriosa*] *Hauptius*: *ebrios P hebrios V* ||
ebrioso] *Hauptius*: *ebriosos P hebriosos V* || *Nam VP* ||

XXI.

'Quoad vivet' 'quoad'que 'moriatur', cur id ipsum temporis significant, cum ex duobus sint facta contraria.

- 1 'Quoad vivet' cum dicitur, cum item dicitur 'quoad morietur', videntur quidem duae res dici contrariae; sed idem atque unum 5
- 2 tempus utraque verba demonstrant. Item cum dicitur 'quoad senatus habebitur' et 'quoad senatus dimittetur', tametsi 'haberi' atque 'dimitti' contraria sunt, unum atque id ipsum tamen utroque 3
- 3 in verbo ostenditur. Tempora enim duo cum inter sese opposita sunt atque ita cohaerentia, ut alterius finis cum alterius initio 10
- 4 misceatur, non refert, utrum per extremitatem prioris an per initium sequentis locus ipse confinis demonstratur.

XXII.

Quod censores equum adimere soliti sunt equitibus corpulentis et praepinguibus; quaesitumque, utrum ea res cum ignominia an incolumi dignitate equitum facta sit.

- 1 Nimis pingui homini et corpulento censores equum adimere 5
- 2 solitos scilicet, minus idoneum ratos esse cum tanti corporis pondere ad faciendum equitis munus. Non enim poena id fuit, ut quidam existimant, sed munus sine ignominia remittebatur.
- 3 Tamen Cato in oratione, quam de sacrificio commissio scripsit, obicit hanc rem criminiosius, uti magis videri possit cum 10
- 4 ignominia fuisse. Quod si ita accipias, id profecto existimandum

VP

XXI. (lemm.) 2 Quo adiuvet P [quoadque] h: et quo atq; (post uiuet geminato et) VPg et quoadque s et quoad e rg. (§ 1) 4 Quo ad V [Quo adiuvet p Quo adiuvet ut vid. P [cum dicitur, cum item dicitur] h: cum item dicitur libri cum dicitur, item e rg. [quo ad V [quo ad] morietur P [(§ 2) 6 quo ad V [7 quo ad VP dimitetur V [11 an] ant V [12 cū finis P [

XXII. (lemm.) 3 pre piuguib' P [4 facta] ex factu corr. V [(§ 1) 5 hominis V [censores eqū p censores -es P [6 solito VP [.a. V [(§ 2) 7 plena P [8 remitebatur ex remitebatur corr. V [(§ 3) M. Porc. Cat. or. in LVcturium de sacrificio commissio etc. fr. p. 65 HM²; fr. 5 p. 48 Iord.

est, non omnino inculpatum neque indesidem visum esse, cuius corpus in tam immodicum modum luxuriasset exuberassetque.

VP

(§ 4) 12 inde *sup. lin.* siden *add. V* || 13 corp' uitā in modicē *P* ||
exuberass; q̄ *P* ||

Agellii noetiū atticā, lib' VI. explic. ; Incip̄ expla libri VII.
Tum post lemmatum tabulam Expliciūt capla. Incipit liber VII. V Una
lin. post finem libri VI vac. rel. sequuntur lemmata lib. VII sine in-
scriptione; nec adest post lemmata inscriptio libri VII P sextum hunc
librum numerant et praecedenti praeponunt & edd. ante h' ||

A. GELLII
NOCTIVM ATTICARVM LIBER SEPTIMVS.
[VVLGO SEXTVS.]

I.

Quem in modum responderit Chrysippus adversum eos, qui providentiam consistere negaverant.

- 1 Quibus non videtur mundus dei et hominum causa institutus neque res humanae providentia gubernari, gravi se argumento uti 5 putant, cum ita dicunt: 'si esset providentia, nulla essent mala'. Nihil enim minus aiunt providentiae congruere, quam in eo mundo, quem propter homines fecisse dicatur, tantam vim esse aerum-
 2 narum et malorum. Adversus ea Chrysippus cum in libro περὶ προνοίας quarto dissereret, 'nihil est prorsus istis', 10

VP

LIB. VII cap. I. (lemm.) 2 providencia V || 3 consulere 6 || (§ 1—6) affert Lactantius q. f. (La.) epit. inst. div. ad Pentadium ex cod. Taurinensi (Lat.) Paris. a. 1712 a CMPaffio plenius editae (quam editionem ipsam adhibere non potui) c. 29, unde supplenda est pleraque § 1 pars usque ad voc. quem propter, quae a libris Gellianis abest, quod iam a PBondamo var. lect. II 11 p. 253 a. 1759 adnotatum video; in ord. verborum ap. G. admonente Carolo Crednero theologo recepit à cf. IThKreyssig comm. de locis GNA lib. VI cap. 1 et Lactantii epit. inst. div. c. 29 (Misenae 1827; 4) || (§ 1) 8 quem propter} IDavisius in ed. epit. La. Cantabrig. 1718; propter quem Lat. || a voc. homines lin. 8 inc. libri Gell.; numeri notam & om., ante voc. homines litt. initiali spat. vac. vel. V || (§ 2) 9 Ad ea La. || Chrysippea ex lib. π. προνοίας IV fragmenta toto fere hoc cap. inde a § 2 descripto invenies ap. Baguetum de Chrys. comm. in ann. acad. Loran. IV a. 1822 p. 214 sqq. || 10 ppsus V a istis} Lat.: istius VP ||

inquit, 'insubidius' qui opinantur bona esse potuisse, si non essent
ibidem mala. Nam cum bona malis contraria sint, utraque 3
necessum est opposita inter sese et quasi mutuo adverso quaeque
fulta nisu consistere; nullum adeo contrarium est sine contrario
15 altero. Quo enim pacto iustitiae sensus esse posset, nisi essent 4
iniuriae? aut quid aliud iustitia est quam iniustitiae privatio?
quid item fortitudo intellegi posset, nisi ex ignaviae adpositione?
quid continentia, nisi ex intemperantiae? quo item modo prudentia
esset, nisi foret contra imprudentia? Proinde, inquit, 'homines 5
20 stulti cur non hoc etiam desiderant, ut veritas sit et non sit
mendacium? Namque iidem sunt bona et mala, felicitas et in-
fortunitas, dolor et voluptas. Alterum enim ex altero, sicuti 6
Plato ait, verticibus inter se contrariis deligatum est: si tuleris
unum, abstuleris utrumque'.

23 Idem Chrysippus in eodem libro tractat consideratque 7
dignumque esse id quaeri putat, εἰ αἱ τῶν ἀνθρώπων νόσοι
κατὰ φύσιν γίνονται. id est, si natura ipsa rerum vel pro-
videntia, quae compagem hanc mundi et genus hominum fecit,

VP

11 insubidius] VP (x emend. I 12): periculus et sim. s imperitius e
imperitius, nihil insubidius x nihil insipidius Iunt. insipidius Ald. insulsus
La. 12 ibidem] libri; La.: itidem e; Pfaffus ap. La. (§ 3)
13 necessum] VP (v. d. misc. obs. IV 435 ECAOtho): necesse s Lat. ||
opposita esse inter se Lat. || sese] ex se corr. V || adverso quaeque]
VPs: aduersoque s La. (§ 4) 16 est] ē. ē. V || 17 quid] = La.:
Qui Ald. g || non intelligi olim ap. La. eg. || ? num intelligi posset,
Bondamus l. l. p. 253 sq. || potest Lat. || adpositione] La. appositione
(appositione V) VPs: oppositione s || 18 Qui Ald. g || intemperantiae]
= s: intemperantia s La. || 19 contra imprudentia] = s: contra im-
(s. in)prudentiam s contraria imprudentiae La. contraria imprudentia
Buenemannus ap. La. (§ 5) et proinde V || 21 Nam quae
Lat. || importunitas La. (prob. Davisio et Buenemann); Kreyssigius
l. l. p. 17 sq. || 22 voluptas et dolor La. (§ 6) sicut La. || 23 Plato
Phaed. c. 3 p. 60 B || intra P || deligatum] s (w) Iunt.; La.: delicatum
VP deliquatam s || est] om. La. (§ 7) 25 Chrysippi fr. affert Ba-
guetus l. l. p. 215 sq. || 26 dignum P || EIN- sq. una lin. vac. rel. P ||
ei αἱ] e: EIN VEI Vrb. s plerique si s || ANTPΩHΩN V || 27 ΦΙCIN V ||
FEINONTAI Vrb. s TEINONTAI V || id est] = s: idem s || si] i: an
Otho om. libri || natura ipsa] Ps: naturae ipsa se naturam ipsam V ||
28 compagem V ||

morbos quoque et debilitates et aegritudines corporum, quas
 8 patiuntur, homines, fecerit. Existimat autem non fuisse hoc prin- 30
 cipale naturae consilium, ut faceret homines morbis obnoxios,
 numquam enim hoc convenisse naturae auctori parentique omnium
 9 rerum bonarum. 'Sed cum multa', inquit, 'atque magna gigneret
 pareretque aptissima et utilissima, alia quoque simul adgnata
 sunt incommoda his ipsis, quae faciebat, cohaerentia'; easque 35
 neque per naturam, sed per sequellas quasdam necessarias facta
 10 dicit, quod ipse appellat 'κατὰ παρακολούθησιν'. 'Sicut',
 inquit, 'cum corpora hominum natura fingeret, ratio subtilior et
 utilitas ipsa operis postulavit, ut tenuissimis minutisque ossiculis
 11 caput compingeret. Sed hanc utilitatem rei maiorem alia quaedam 40
 incommoditas extrinsecus consecuta est, ut fieret caput tenuiter
 12 munitum et ictibus offensionibusque parvis fragile. Proinde morbi
 13 quoque et aegritudines partae sunt, dum salus paritur. Sicut
 hercle', inquit, 'dum virtus hominibus per consilium naturae
 gignitur, vitia ibidem per adfinitatem contrariam nata sunt'. 45

II.

Quo itidem modo et vim necessitatemque fati constituerit et esse tamen
 in nobis consilii indicisque nostri arbitrium confirmaverit.

1 Fatum, quod 'εἰρησμένον' Graeci vocant, ad hanc ferme
 sententiam Chrysippus, Stoicae princeps philosophiae, definit: 5
 'Fatum est', inquit, 'sempiterna quaedam et indeclinabilis series
 rerum et catena, volvens semetipsa sese et implicans per aeternos
 2 consequentiae ordines, ex quibus apta nexaque est'. Ipsa autem
 verba Chrysippi, quantum valui memoria, ascripsi, ut, si cui

VP

(§ 8) 32. Nūquam V neque μ 33 bonarum sed V (§ 9)
 gignerent VP 34 aptissima V 36 neque] d: non e; om. libri
 sequellas] et sequelas ε: seque(ā) relas VP 37 KATA spat. ad
 inseq. voc. addendum vac. rel. P (§ 10) 39 minutisque P (§ 11)
 40 maiorem] AEussner: maioris 42 ictibus V fragile pinde V
 (§ 12) 43 parte ex parte corr. V (§ 13) sic ut V 45 itidem e

II. (lemm.) 2 idem g (§ 1) 4 εἰρησμένον V ei ἀαρσμένον P
 παρσμένον et παρσμένον vel σμαρσμένον etc. ε 6 Factum P
 7 catena P semet ipsa V (sese) g in se aut sese v. d. miscell.
 observatt. IV 435 sq. ex se Olho 8 nexaque] VPε: connexaque ε

10 meum istud interpretamentum videbitur esse obscurius, ad ipsius
verba animadvertat. In libro enim περί προνοίας quarto 3
'εμπαρμένην' esse dicit φυσικὴν τινὰ σύνταξιν τῶν ὄλων ἐξ
ἀπὸ τοῦ τῶν ἑτέρων τοῖς ἑτέροις ἐπακολουθοῦντων καὶ
μεταπολουμένων ἀπαραβάτου οὐσης τῆς τοιαύτης
15 ἐπιπλοκῆς.

Aliarum autem opinionum disciplinarumque auctores huic 4
definitioni ita obstrepunt: 'Si Chrysippus', inquit, 'fato putat 5
omnia moveri et regi nec declinari transcendique posse agmina
fati et volumina, peccata quoque hominum et delicta non suscen-
20 senda neque inducenda sunt ipsis voluntatibusque eorum, sed
necessitati cuidam et instantiae, quae oritur ex fato', omnium
quae sit rerum domina et arbitra, per quam necesse sit fieri
quicquid futurum est; et propterea nocentium poenas legibus
inique constitutas, si homines ad maleficia non sponte veniunt,
25 sed fato trahuntur.

Contra ea Chrysippus tenuiter multa et argute disserit; 6
sed omnium fere, quae super ea re scripsit, huiuscemodi sententia
est: 'Quamquam ita sit', inquit, 'ut ratione quadam necessaria et 7

VR

(§ 3) *Chrysippea capite hoc fere toto descripto affert Baguetus l. l. p.*
218 sqq. || 11 ΤΡΟΝΟΙΑC VP || 12 ΦΥCΙΚΗΝ ΤΙΝ- tribus deinde lin.
vac. rel. P || ΦΥCΙΚΗΝ V || ΟΛΟΝ V || 13 ἀπὸ τοῦ (sic) HGrotius
Philosophorum sententiae de fato, et de eo quod in nostra est potestate,
(Amsterod. 1648; 12) p. 261, facile ut sqq. (mavis s. Grotii s. typographi
erroribus praetermissis), admonente e || ΤΟΝ ΕΤΑΙΩΝ ΤΟΥC ΕΤΑΙΡΟΙC
ΕΠΑΚΟΛΟΥΤΟΥΝΤΟΝ V || καὶ μεταπολουμένων] Kumanudes Φιλίστωρ
II 182, cuius palmaris emendationis praeco exstitit Acm. Eggerus acad. d.
inscr. et bell. lettr., comptes rendus 1871 p. 249 atque iterum journ. des sav.
1880 p. 145: ΚΑΙ ΜΕΛΗΘΕΜΕΝΩΝ V καὶ μετὰ (κατὰ al.) πολὺ μὲν οὖν
(μὲν οὖν om. w) Vrb. s. eg. καὶ κατὰ πάντα μὲν οὖν Mullachius Hierocl.
in aureum Pyth. carm. comm. Berol. 1853 p. 152 || καὶ—ἀπαραβάτου]
ἀμεταβόλου καὶ ἀπαραβάτου ILipsius physiolog. Stoicor. I 12 Antwerp.
1604 p. 29 ἀμεταβόλου τε καὶ ἀπαραβάτου HGrotius l. l. || ΟΥΗC V ||
15 συμπλοκῆς Vrb. s. || (§ 5) 17 Sic crisippus V || 19 succedenda ex
succedenda corr. V succedenda cōs(w) sustentanda s || 20 neque—
necessitati] in mg. add. V || 'condicenda.' (sic e) 'al. inducenda. f.
imputanda.' s || 21 cuidam] om. V || 23 quicquid V || 25 trahuntur
contra V || (§ 6) 27 ea rescripsit P || huiuscemodi + P || (§ 7)
28 quadam necessaria et principali] h: quadam necessario et (sic etiam
& P) principali VP s. Iunt. principali quadam necessario se ||

principali coacta atque conexas sint fato omnia, ingenia tamen ipsa mentium nostrarum proinde sunt fato obnoxia, ut proprietates eorum 30
8 est ipsa et qualitas. Nam si sunt per naturam primitus salubriter
utiliterque facta, omnem illam vim, quae de fato extrinsecus
ingruit, inoffensius tractabilesque transmittunt. Sin vero sunt
aspera et inscita et rudia nullisque artium bonarum adminiculis
fulta, etiamsi parvo sive nullo fatalis incommodi conflictu urgeantur, 35
sua tamen scaevitate et voluntario impetu in assidua delicta et
9 in errores se ruunt. Idque ipsum ut ea ratione fiat, naturalis
illa et necessaria rerum consequentia efficit, quae 'fatum' vocatur.
10 Est enim genere ipso quasi fatale et consequens, ut mala ingenia
peccatis et erroribus non vacent'. 40

11 Huius deinde fere rei exemplo non hercle nimis alieno neque
inlepidum utitur. 'Sicut', inquit, 'lapidem cylindrum si per spatia
terrae prona atque derupta iacias, causa quidem ei et initium
praecipitantis fueris, mox tamen ille praecipit volvit, non quia
tu id iam facis, sed quoniam ita sese modus eius et formae 45
volubilitas habet: sic ordo et ratio et necessitas fati genera ipsa
et principia causarum movet, impetus vero consiliorum mentium-
que nostrarum actionesque ipsas voluntas cuiusque propria et
12 animorum ingenia moderantur. Infert deinde verba haec, his,
quae dixi, congruentia: Διὸ καὶ ὑπὸ τῶν ἡυθαγορειῶν 50
εἴρηται

Γνώσει δ' ἀνθρώπους αὐθαίρετα πῆματ' ἔχοντας,

VP

29 sint V || omnia ingenia V omnia ingenia. P || 31 et om. ε ||
(§ 8) 32 facta HGrotius p. 262 || 34 inscita] insulsa Grotius teste c,
qui ed. Paris. cod. a. in forma quadr. emissa usus est (insuta typogr.
errore pro inscita ed. Amsterod.) || 37 errores se ruunt] g: errore serunt
V errore seruiunt P || (§ 10) 39 confatale g || 40 peccati V || (§ 11)
41 fere rei] h: fieri libri rei c vg. figurae g || alieno neque inlepidum ε
(w) Grotius g: aliene neque inlepidum (inlepidum = ε) VP aliene (aliene
al.) neque inlepidum se alienae neque inlepidae Ascens. a. 1517 || 43 causa
—fueris] h: causa—feceris VP causam—feceris ε || (§ 12) 49 hisq. V
his quae s(w)e || 50 ΔΙΟ ΚΑΙ- rel. huius lin. parte cum sq. vac. P ||
Διὸ καὶ ὑπὸ = ε || ΠΥΘΑΓΩΡΕΩΝ V || 51 εἴρηται] ε: ΕΡΗΤΑΙ
V Vrb. ε || Pythag. χρῶς. in. v. 54 cf. ANauck mēl. Gr. R. III 567 sqq. ||
52 Γνώσει] = ε: γνῶσι ε || ΔΕ Vrb. || ΑΥΘΑΙΡΕΤΑ V || ΗΗΜΑΤ.
V THMATA Vrb. || ἔχοντας] ε: ΕΧΟΝΤΑΣ V ἔχοντα Vrb. ε ||

ὡς τῶν βλαβῶν ἐκάστοις παρ' αὐτοῦς γινομένων καὶ
καθ' ὁρμὴν αὐτῶν ἀμαρτανόντων τε καὶ βλαπτομένων
55 καὶ κατὰ τὴν αὐτῶν διάνοιαν καὶ θέσιν. Propterea negat 13
oportere ferri audiriue homines aut nequam aut ignavos et
nocentes et audaces, qui, cum in culpa et in maleficio reuicti
sunt, perfugiunt ad fati necessitatem, tamquam in aliquod fani
asylum et, quae pessime fecerant, ea non suae temeritati, sed
60 fato esse attribuenda dicunt.

Primus autem hoc sapientissimus ille et antiquissimus poetarum 14
dixit hisce versibus:

*Ὁ πόποι, εἶεν δὴ νῦ θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται.

*Ἐξ ἡμέων γάρ φασι κακ' ἔμμεναι· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ

65 Σφῆσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μέρον ἄλγε' ἔχουσιν.

Itaque M. Cicero in libro, quem de fato conscripsit, cum 15
quaestionem istam diceret obscurissimam esse et implicatissimam,
Chrysippum quoque philosophum non expedisse se in ea ait
his verbis: Chrysippus aestuans laboransque, quonam

VP

53 ἐκάστοις] ἐκαστὸν το || ΤΑΡ V ΠΑΡὰ Vrb. || αὐτοῦς] V
Mullachius l. l. p. 152 coll. p. X; 162: αὐτοῖς Vrb. ε αὐτῶν Grotius p.
263 || ΓΕΙΝΟΜΕΝΩΝ V Vrb. || 54 ΑΜΑΡΤΑΝΟΝΤΩΝ V || ΒΛΑΠΤΟ-
ΜΕΝΩΝ V || 55 κατὰ] = ε: om. ε || ΚΑΡ V || πρόσθεν ε || (§ 13)
57 maleficio reuicti P || reuicti ε (IGebhard ant. lect. II 11) || 58 fani asylum
V fama|sylum P || 59 fort. pessima ε || 60 attribuenda V || (§ 14) 61 hoc
sapientissimus ille] = ε || 63 Hom. Od. I 32 sqq. || ΟΠΟΙΟΙΟ- 2 1/2 lin.
sqq. vac. P || εἶεν δὴ νῦ] Homerus, vg.: ΟΙΟΝΑ ΔΗ ΝΑΥ V εἶεν αὖ
Vrb. ε || ΑΤΙΩΝΤΑΙ V || 64 ἡμέων] Hom., vg.: ΕΜΕΩΝ V ἡμέων
Vrb. ε || ΤΑΡ ΦΗCΙ V || ΚΑΚὰ Vrb. || ΕΜΜΕΝΑΙ V || ἡδὲ ε
(Lugdun.); Hom. cod., Stuttgart. || καὶ] κατὰ (x spscr.) ε unus (Leop.
Laur.) || αὐτοῖς] ε: ΑΥΤΟΥ V αὐτοῦς Vrb. ε || 65 ΑΤΑCΤΑΛΗCΙΝ
V Vrb. || ὑπὲρ μέρον v. l. vetusta ap. Hom. || ἄλγεα Vrb. || (§ 15)
Cic. de fato fr. I Christ. ed. Orell. p. 582; Bait. p. 233; Müller. p. 269 sq. ||
68 ea ait his] λ Christius: ea his libri (h) ea refert his e; vg. || 69 verbis
scripsit (quod inter s et 'crisippus' - sic V facile sane excutere poterat) h ||
quonam explicatu explicet] dubitanter h (explicatus plur. Cicero utitur de
nat. deor. III § 93; erat cum de experimento cogitarem): quonam explicet
(ε explicat V m. rec.) VP quonam explicat (explicet ε sup. lin. corr.) ε
quonam pacto explicet e; vg. quonam hoc modo (ex lin. sq. desumptum)
explicet h ||

explicatu explicet, et fato omnia fieri et esse aliquid 70
in nobis, intricatur hoc modo.

III.

Historia sumpta ex libris Tuberonis de serpente invisitatae longitudinis.

Tubero in historiis scriptum reliquit, bello primo Poenico
Atilium Regulum consulem in Africa, castris apud Bagradam
flumen positus, proelium grande atque acro fecisse adversus 5
unum serpentem in illis locis stabulantem invisitatae inmanitatis,
eumque magna totius exercitus conflictione balistis atque catapultis
diu oppugnatum, eiusque interfecti corium longum pedes centum
et viginti Romam misisse.

IV.

Quid idem Tubero novae historiae de Atilio Regulo a Carthaginiensibus
capto litteris mandaverit; quid etiam Tuditanus super eodem Regulo
scripserit.

- 1 Quod satis celebre est de Atilio Regulo, id nuperrime le- 5
gimus scriptum in Tuditani libris: Regulum captum ad ea, quae

VP

70 et esse] om., tum et sup. lin. scripto add. V || aliquod VP ||
71 (hoc modo) hr. hoc modo hanc causam disceptari oportet, non ab atomis
errantibus et de via declinantibus auxilium petere. x emend. I 13; haud
recte certe haec addidit, ut videtur sane h. l. cum ipsius Cicronis sermo
non satis fideliter referri (cf. CFW Müller ann. ph. 89, 630 sq.), tum vero
etiam in media fere sententia, ubi Chrysippi expositio expectatur, incidi, ut
in fine cap. aliquid om. esse haud immerito suspiceris; Graeca fuisse
opinareris, nisi hoc Cicronis certe consuetudini non responderet. ||

III. 3 Q. (sic CNipperdeius a. 1851 v. opusc. p. 406 sqq. coll.
HPetero VHRB p. CCCLVIII sq.) Aelii Tuberonis hist. fr. lib. VIII (cf.
Ienm. cap. 4) fr. 8 p. 313 sq. Pet. || 7 totius] s: totius v oclius VP ||
cata pultis V || 8 oppugnatum occisumq. eiusq. v || 9 venisse v
missum g missum esse λ ||

IV. (Ienm.) 2 nonne historiae s unus (cod. Sozomeni) nona historia g
prob. HPetero l. l. p. CCCLX (cf. tamen § 2 novisque exemplorum modis
excruciatum a Poenis dicit, quod etiamsi sane non idem est, 'novae'
tamen 'historiae' ansam aliquam dare potuisse haud omnino negaverim;
dubitat etiam GThouret ann. phil. suppl. 11, 160, 6; (novae historiae),
glossema sc. ex § 2 ortum esse censens, x || 3 litteris] VPg: memoriae s ||
tuditanus V || (§ 1) CSemproni Tuditani annal. fr. 5 p. 143 sq. Pet. ||

in senatu Romae dixit suadens, ne captivi cum Carthaginiensibus
permutarentur, id quoque addidisse, venenum sibi Carthaginienses
dedisse, non praesentarium, sed eiusmodi quod mortem in diem
10 proferret, eo consilio, ut viveret quidem tantisper quoad fieret
permutatio, post autem, grassante sensim veneno, contabesceret.

Eundem Regulum Tubero in historiis redisse Carthaginem 2
novisque exemplorum modis excruciatum a Poenis dicit: In atras, 3
inquit, et profundas tenebras enim claudebant ac diu
15 post, ubi erat visus sol ardentissimus, repente educe-
bant et adversus ictus solis oppositum continebant
atque intendere in caelum oculos cogebant. Palpebras
quoque eius, ne conivere posset, sursum ac deorsum
diductas insuebant. Tuditanus autem somno diu prohibitum 4
20 atque ita vita privatum refert, idque ubi Romae cognitum est,
nobilissimos Poenorum captivos liberis Reguli a senatu deditos et
ab his in armario muricibus praefixo destitutos eademque in-
somnia cruciatos interisse.

V.

Quod Alfenus iureconsultus in verbis veteribus interpretandis erravit.

Alfenus iureconsultus, Servii Sulpicii discipulus 1
rerumque antiquarum non incuriosus, in libro digestorum
3 tricesimo et quarto, coniectaneorum autem secundo: in
foedere, inquit, quod inter populum Romanum et Car-
thaginienses factum est, scriptum invenitur, ut Cartha-

VP

7 dixit] scripsit V pr. 10 tantis p P tantis. p V] quo adficeret
P] 11 permutacio. Post V] ueneni P 'quasi exciderit rō vi' g]
contabesceret] Pz unus alterre (Muretus ad Tac. ann. IV 8; λ): cor
tabesceret Vs] (§ 2) 12 Eundem] eundem V] Q. (cf. adn. c. 3 init.)
Ad. Tub. hist. lib. VIII fr. 9 p. 314 Pet.] (§ 3) 14 diu] die I Markland
ad Stat. silv. III 1, 53 p. 258 Sill.] 16 ictus V] in coec. ier' solis
expl. P] 18 conibere V] (§ 4) 22 municibus V] praefixo] s:
prae(s. prefixos Vs plerique] eadem τ]

V. (lemm.) 2 Alfenus] Vic: alphenus (alphens unus) et hic et in sqq.
s rell.] iure consultus VP iuris consultus s] (§ 1) 3 servi V]
num Servi Sulpicii ?] P. Alfeni Vari digest. fr. 1 (unic.) Huschk. IA⁴
p. 99] 5 Cōlectaneorū Iunt.] 7 factum est] s ex meis unus, eg:
factum et Vs factumst h:

ginienses quotannis populo Romano darent certum pondus 'argenti puri puti', quaesitumque est, quid esset 'purum putum'. Respondi, inquit, ego 'putum' 10 esse valde purum, sicuti novum 'novicium' dicimus et proprium 'propicium', augere atque intendere volentes novi et proprii significationem.

2 Hoc ubi legimus, mirabamur eandem adfinitatem visam esse
3 Alfeno 'puri' et 'puti', quae sit 'novicii' et 'novi'; nam, si esset 13
4 'puricium', tum sane videretur dici quasi 'novicium'. Id etiam
mirum fuit, quod 'novicium' per augendi figuram dictum existimavit,
cum sit 'novicium' non quod magis novum sit, sed quod a 'novo'
5 dictum sit inclinatumque. His igitur assentimus, qui 'putum' esse
dicunt a 'putando' dictum et ob eam causam prima syllaba brevi 20
pronuntiant, non longa, ut existimasse Alfennus videtur, qui a
6 'puro' id esse factum scripsit. 'Putare' autem veteres dixerunt
vacantia ex quaque re ac non necessaria aut etiam obstantia et
aliena auferre et excidere et, quod esse utile ac sine vitio
7 videretur, relinquere. Sic namque arbores et vites et sic rationes 25
8 etiam 'putari' dictum. Verbum quoque ipsum 'puto', quod
declarandae sententiae nostrae causa dicimus, non significat pro-
fecto aliud, quam id agere nos in re dubia obscuraque, ut decisis
amputatisque falsis opinionibus, quod videatur esse verum et

V

8 quotannis] = *Palat.* (*IGebhardus ant. lect.* II 20): quotquot annis
et pauci || certum] *es*: centum *V ante corr.* *s* || 9 puriputi *V* |
10 esset] *Vs*: esset argentum *s* || putum respondi *V* || , inquit, ego
putum esse] *Vr*: ego inquit esse purum putum *s* || 11 ul depurum *te* |
sicuti] *Vr*: sicut *s* || novitiam et hic et in eod. *roc. infra s* nonnulli. in
quo sane *litt.* et apparet, quae in *roc.* putus exstat; at *vix Alfennus contra*
constantem usum sic scripsit || 12 propitium et hic et *infra* *istidem s*
nonnulli *cf. adn. praec.* (§ 2) 15 novic(i)ii et novi] *Vr*: nov(i) et
novic(al)ii *s* || (§ 4) 17 fuit] *stat te* || 18 magis novum] *Vr*:
novum *s* || 19 sit inclinatumque] *Vr*: inclinatumque sit *s* || (§ 5)
igitur] *Vr* (*per errorem om. in h*): ergo *s* || 21 Alfennus] *Vr*: alphenum
(alpheum unus) *s* || videretur quia puro *V* || 22 factus *V* || (§ 6)
24 esse] *Vs*: esset *tes* || (§ 7) 25 et sic] *sic te* || rationes etiam] *tes*
rationes. etiam *V*: etiam rationes *s* rationes *s* || (§ 8) 26 Verbum]
verbum *V* || *f. quoad e* || 27 significat] *Vr*: signat *s* || 28 nos] *s*:
non *Vrs* |

30 integrum et incorruptum retineamus. Argentum ergo in Cartha- 9
giniensi foedere 'putum' dictum est quasi exputatum excoctumque
omnique aliena materia carens omnibusque ex eo vitiis detractis
emaculatum et candefactum.

Scriptum est autem 'purum putum' non in Carthaginensi 10
35 solum foedere, sed cum in multis aliis veterum libris, tum in
Q. quoque Ennii tragoedia, quae inscribitur Alexander, et
in satira M. Varronis, quae inscripta est εἰς παῖδας οἱ
γέροντες.

VI.

Temere inepteque reprehensum esse a Iulio Hygino Vergilium, quod
'praepetos' Daedali pennas dixit; atque inibi, quid sint 'aves
praepetes'; et quid illae sint aves, quas Nigidius 'inferas' appellavit.

5 Daedalus, ut fama est, fugiens Minoia regna, 1
Praepetibus pennis ausus se credere caelo.

In his Vergilii versibus reprehendit Iulius Hyginus 'pennis 2
praepetibus', quasi improprie et inscite dictum. 'Nam 'praepetes', 3
inquit, 'aves ab auguribus appellantur, quae aut opportune prae-
10 volant aut idoneas sedes capiunt'. Non apte igitur usum verbo 4
augurali existimavit in Daedali volatu, nihil ad augurum disciplinam
pertinente.

Sed Hyginus nimis hercle ineptus fuit, cum, quid 'praepetes' 5
essent, se scire ratus est, Vergilium autem et Cn. Matium,

V

30 incorruptum V || (§ 9) 31 est] Vw: esse ε || 33 et ecande-
factum V || (§ 10) 35 cum] Vw: (c. d. misc. obs. IV 436): tamen et
tum ε || 36 Ennii Alexandri fr. XII p. 101 V. fr. X p. 22 Ribb.* (cf.
Fest. p. 217 M. s. v. [putum] || 37 Varr. sat. εἰς παῖδας οἱ γέροντες p.
117 R.: fr. 91 p. 172 Buech.* ||

VI. Usus est hoc capite atque inprimis § 8, quam fere exscripsit Gellio
non nominato, Servii ampliator ad Verg. Aen. VI 15 || (lemm.) 3 inibi,
quid] ε: ibi inquit P ibi inquit V ibi quid ε || (§ 1) Verg. Aen. VI
14 sq. || 5 Minoia Verg. Rom. || 6 pennis] = Verg. Bern. c (pennis
b pr.); Prob. ad Verg. ecl. 6, 31 p. 16, 10 K.: pinnis Verg. Pal. Med.
Rom. || ausus est se Probi Vat. || se credendo credere V pr. || (§ 2)
7 Iulius] Vw: om. ε || pennis praepetibus] Vw: praepetibus pennis ε ||
§ 3) 9 inquit aves inquit ab V || appellatum w || oportune V ||
§ 4) 12 pertinentes V || (§ 5) 13 fuit] V: est ε om. ε || 14 essent] e:
esset et esse (eet et ee) ε ec. V || Cn. Matium (de nominis scribendi
Aulus Gellius, I.

doctum virum, ignorasse, qui in secundo Iliadis Victoriam 15
volucem 'praepetem' appellavit in hoc versu:

Dum dat vincendi praepes Victoria palmam.

6 Cur autem non Q. quoque Ennium reprehendit, qui in an-
nalibus non pennas Daedali, sed longe diversius,

Brundisium, inquit, pulero praecinctum praepete 20
portust?

7 Si vim potius naturamque verbi considerasset neque id solum,
quod augures dicerent, inspexisset, veniam prorsus poetis daret
similitudine et translatione verborum, non significatione propria
8 utentibus. Nam quoniam non ipsae tantum aves, quae prosperius 25
praevolant, sed etiam loci, quos capiant, quod idonei felicesque
sunt, 'praepetes' appellantur, idcirco Daedali pennas 'praepetes'
dixit, quoniam ex locis, in quibus periculum metuebat, in loca
9 tutiora pervenerat. Locos porro 'praepetes' et augures appellant
et Ennius in annalium primo dixit: 30

praepetibus sese pulcrisque locis dant.

10 Avibus autem 'praepetibus' contrarias aves 'inferas' appellari,

V

rationibus cf. *archäol. Zeit.* a. 1870 p. 124) Ios. Scaliger coniect. in
Varr. de l. L. p. 150 ed. Amst. a. 1623: trimacium V et sic et trimatium s
Cn. Matii Iliad. fr. I t. IV p. 570 PLM ed. Wernsdorf. || septimo
Hom. II. VII v. 291 sq. εἰσὺν δαίμων ἄγυες διαπύγῃ, τὸν δ' ἐκτοῖς γὰ
vixit a Scaligero collatis x prob. Wdf. || 17 dat vincendi s (Vm. rec.):
datu incendi V (m. rec. add.) datur incendi w || (§ 6) Ennii ann. inc.
sed. fr. XXIX v. 478 (lib. VII ? cf. prolegg. p. LXI) V. || 19 diversius,
Brundisium, inquit] Vahlenus quaest. Enn. crit. (d. Bonn. 1852) p. 17 et
in ed.: diversius. Brundusium quid w diversius braundisium quid V
diversius quid (quod al.) brundi(n al.)siam s diversius quid, Brundusium i
diversius, Quid, ait, Brundusium λ || 21 portust] a Vahleno restitutum
recepti, Et in libris insequente deleta: portus. Et Vrs portu. Et s || (§ 7)
22 Sed ei uim a fortasse recte || 23 inspexissent V || 24 similitudine
et] s: similitudine Vg, quod recepissem (cf. praef. § 18), nisi et inter o
et t excidisse satis probabile videretur similitudine ac w || (§ 8) 27 sint
w || Idcirco V || (§ 9) Enn. annalium lib. I fr. LVII v. 97 p. 15 V.
cf. Cic. de div. I § 107 sq. || 31 Praepetibus hilares sese e (alios conatus
v. ap. Vahlenum, add. FL Lenz VL Regim. a. 1852 p. 18), at v. Cic. § 108,
ubi Cedunt de caelo ter quattuor (vel quattor) corpora sancta, Avium prae-
petibus sese etc. || pulcrisque] Cicero, e: pulcris V et sic s. pulchris s
(\$ 10) 32 aves] = v. autem (ex praef. male iteratum) aues V ||

Nigidius Figulus in libro primo augurii privati ita dicit: Discrepat dextra sinistrae, praepes inferae. Ex ff 35 quo est coniectare, 'praepetes' appellatas, quae altius sublimius-que volitent, cum differre a 'praepetibus' Nigidius 'inferas' dixerit.

Adulescens ego Romae, cum etiamtum ad grammaticos 12 itarem, audiui Apollinarem Sulpicium, quem inprimis sectabar, 40 cum de iure augurio quaereretur et mentio 'praepetum' avium facta esset, Erucio Claro, praefecto urbi, dicere, 'praepetes' sibi videri esse alites, quas Homerus 'τανοπτέρυγας' appellaverit, quoniam istas potissimum augures spectarent, quae ingentibus alis patulae atque porrectae praevolarent. Atque ibi hos Homeri 45 versus dixit:

Τόνη δ' οἰωνοῖσι τανοπτέρυγαςσι κελεύεις
 Πείθεσθαι, τῶν οὖν τι μετατρέπομ' οὐδ' ἀλεγίζω.

VII.

De Acca Larentia et Gaia Taracia; deque origine sacerdotii fratrum arvalium.

Accae Larentinae et Gaiæ Taraciae, sive illa Fufetia est, 1 nomina in antiquis annalibus celebra sunt. Earum alterae

V

33 Nigid. Fig. augur. priv. lib. I fr. ap. Rutgersium VL III 16 p. 283 || 34 praepes] Iunt. vg.: praes. p. a. praepetes libri praepetibus e (§ 12) 38 cum etiam tum Vw: tum etiam cum s cum etiam s 39 itarem] = v: ita rem V || appollinarem V || 41 facta esset] ex factam esse corr. V || Erucio] Lipsius elect. II 2; Thyrsius: elucio Vsc elutio et e lucio et a lucio s || 42 ΤΑΝΗ ΤΕΡΥΓΑΣ V || 44 Hom. II. XII 237 sq. || 46 ΔΕ Vrb. || ΤΑΝΗΤΕΡΥΓΕC C I ΠΑΝΗΤΕΡΥΓΕC C I Vrb. || 47 Πείθεσθαι, τῶν] Beroaldus cum Homero: ΠΕΙΘΕCΘΑΙ ΤῶΝ V ΠΕΙΘΕCΘΕ ΑΥΤῶΝ Vrb. || ΜΕΤ-ΕΥΤΡΕΨΟΜΕ Vrb. || ἀλεγίζω V

VII. (lemm.) 2 accalarentia P accalarencia V || galataracia V

galataratia P || originem P || fratri V || (§ 1) 3 Accalarentia w (cf. de nominis huius formis r RF II 1, 1): Accalarencia V et sic et sim. s per totum hoc caput || et Gaiæ Taraciae] (sic fere gaietaracie et C. in res. taratie, in tarratie m. alt. mut. etc. ac similia in sqq. s) h coll. et codd. VP in lemm. scriptura, Plinio n. h. XXXIV § 25 Taraciae Gaiæ sive Fufetiae (Furotiae Bamb.), Taracio IRNL n. 3833, et Aem. Huebnero quaest. onomatol. Lat. (d. Bonn. 1854) p. 30: et gaia et arracie V, qui tarracia per totum hoc caput scribit (sic etiam codd. Pauli p. 224, 14 M.) || Fufetia] r cf. adn. praec.: affufecia V asfuffetia w sufecia et suffetia et suffecia s || est] Vic: om. s

post mortem, Taracinae autem vivae amplissimi honores a populo
 2 Romano habiti. Et Taraciam quidem virginem Vestae fuisse lex
 Horatia testis est, quae super ea ad populum lata. Qua lege
 ei plurimi honores sunt, inter quos ius quoque testimonii dicendi
 tribuitur 'testabilis'que una omnium feminarum ut sit datur. Id
 3 verbum est legis ipsius Horatiae; contrarium est in duodecim
 4 tabulis scriptum: Inprobus intestabilisque esto. Praeterea
 si quadraginta annos nata sacerdotis abire ac nubere voluisset,
 ius ei potestasque exangurandi atque nubendi facta est munificentiae
 et beneficii gratia, quod campum Tiberinum sive Martium populo
 condonasset. 15

5 Sed Acca Larentia corpus in vulgus dabat pecuniamque
 6 emeruerat ex eo quaestu uberem. Ea testamento, ut in Antiatis
 historia scriptum est, Romulum regem, ut quidam autem alii
 7 tradiderunt, populum Romanum bonis suis heredem fecit. Ob id
 meritum a flamine Quirinali sacrificium ei publice fit et dies eo
 8 nomine eius in fastos additus. Sed Sabinus Masurius in
 primo memorialium, secutus quosdam historiae scriptores,
 Accam Larentiam Romuli nutricem fuisse dicit. Ea, inquit,
 mulier ex duodecim filiis maribus unum morte amisit.
 In illius locum Romulus Accae sese filium dedit sequens
 et ceteros eius filios 'fratres arvales' appellavit. Ex
 eo tempore collegium mansit fratrum arvalium numero
 duodecim, cuius sacerdotii insigne est spicea corona
 et albae infulae.

V

5 honoris V || (§ 2) 6 .Et] et V || 7 oracula V || 9 sit datur]
 V: sic dicatur s. || .Id] s. .Id us: id Vg || 10 legis ipsius] us .legis
 ipsius V: ipsius legis s || (§ 3) :contrarium] contrarium V || XII tabb.
 tab. VIII l. 22 p. 149 RSchoell cf. G. XV 13, 11 || (§ 4) 13 munificen-
 t(c V)ie Vtr: munificentia s || 14 populo] Vtr: populo romano s
 (§ 5) 16 accalarencia V || 17 .ex V || (§ 6) .Ea] ea V || ut(i) V
 Val. Ant. ann. lib. I vel II fr. 1 p. 237 Pet. || 18 autem] V: alit ut
 alitradiderunt V || (§ 7) 20 flammine V || ei] et us || (§ 8)
 21 massurius V || Mas. Sab. fr. 14 Huschk. IA⁴ p. 126 || 22 memo-
 rialium] Vg: memorarium us memorabilium s || 23 Accam Larentiam]
 us: accalarenciam V accalarentiam et sim. s || 25 Accae] Vg (de us v.
 adn. sq.): accalarentiae et sim. s || acca ee filium us || 28 cuius] intus
 V pr. || sacerdotii] us: sacerdoti V "

VIII.

Notata quaedam de rege Alexandro et de P. Scipione memoratu digna.

Ἀπίων, Graecus homo, qui Πλειστόνειατος appellatus est, 1
facili atque alacri facundia fuit. Is cum de Alexandri regis 2
laudibus scriberet: Victi, inquit, hostis uxorem, facie in-
cluta mulierem, vetuit in conspectum suum deduci, ut
eam ne oculis quidem suis contingeret. Lepide igitur 3
agitari potest, utrum videri continentiore par sit, Publiumne
Africanum superiorem, qui, Carthagine ampla civitate in Hispania
10 expugnata, virginem tempestivam, forma egregia, nobilis viri
Hispani filiam, captam perductamque ad se patri inviolatam red-
didit, an regem Alexandrum, qui Darii regis uxorem eandemque
eiusdem sororem, proelio magno captam, quam esse audiebat
exsuperanti forma, videre noluit perducique ad sese prohibuit.

15 Sed hanc utrimque declamatiunculam super Alexandro et 4
Scipione celebraverint, quibus abunde et ingenii et otii et ver-
borum est; nos satis habebimus, quod ex historia est, id dicere: 5
Scipionem istum, verone an falso incertum, fama tamen, cum
esset adulescens, laud sincera fuisse et propemodum constitisse,
20 hosce versus a Cn. Naevio poeta in eum scriptos esse:

Etiam qui res magnas manu saepe gessit gloriöse,

V

VIII. (§ 1) 3 Ἀπίων] Vg: Apion (= w) et Ἀππίων et A sq. aut lac.
aut ras. § || Apion. Ἀλεξάνδρου ἐγκώμιον (titulum sc. sec. h. l. statuit
Müllerus, qua de re etiam m^a cogitasse video) fr. 26 FHG III p. 515 CM. ||
ΠΛΕΙΣΤΟΝΕΙΑΤΟΣ Vg: Πλειστόνειατος os (sic plerumque fontes Graeci cf.
Bernhardy ad Suid. s. v. Ἀπίων adnot.; formam Πλειστονειατος praefere
videtur Lehmann quaest. epic. p. 23 adn. **) G. § || appellatus est] Vg:
appellatus § || (§ 2) 4 de de V || 7 quidem suis] Vw: suis quidem § ||
(§ 3) Lepide] h: Lepida libri || Lepida igitur quaestio (s. questio)
agitari § eg. || 9 carthagineā V || ciuitas w || 11 redidit V ||
12 eandemque eiusdem] Vw: ean(s. eam)dem eiusdemque § || (§ 4)
15 utrique V utrinque s: utramque et utranque § || (§ 5) 17 id
dicere] Vg: id discere et addiscere § || 19 adulescens V || 20 o Cn.]
s: .A. C. N Vg a. GN. w s a § || Naevii inc. fab. (cf. Fleckeisenus z. Krit. etc.
p. 27 sqq.) fr. III CRF p. 25 R^a; metrum recte constituit Ekkehardmann
Cn. Naev. p. 197 || 21 magnas manu saepe (s. sepe) libri: manu magnas
saepe vel manu saepe magnas Fleckeisenus l. l. p. 29 magnas manu sua
Th. Bergk Beitr. z. lat. Gramm. I p. 108, 1 improb. Ribbeckio l. l. p. XIX |
manu sumpsit gloriöse | Gessit quous CFW Müller plant. Prosodie p.
200 || saepe] per Ribbeckius l. l. || gloriöse] ex gloriasse corr. V ||

Cuius facta viva nunc vigent, qui apud gentes solus
praestat,

Eum suus pater cum pallio uno ab amica abduxit.

6 His ego versibus credo adductum Valerium Antiatem 25
adversus ceteros omnis scriptores de Scipionis moribus sensisse
et eam puellam captivam non redditam patri scripsisse contra
quam nos supra diximus, sed retentam a Scipione atque in deli-
ciis amoribusque ab eo usurpatam.

IX.

Locus exemptus ex annalibus L. Pisonis historiae et orationis lepidissimae.

1 Quod res videbatur memoratu digna, quam fecisse Cn.
Flavium, Anni filium, aedilem curulem, L. Piso in tertio
annali scripsit, eaque res perquam pure et venusto narrata a 5
Pisone, locum istum totum huc ex Pisonis annali transposuimus.

2 Cn., inquit, Flavius, patre libertino natus, scriptum
faciebat, isque in eo tempore aedili curuli apparebat,

V

22 viva nunc] = V m. rec.: uiva nunci V || solus Praestat
Müllerus || 24 suos Ritschelius n. plaut. Exc. I 65 || pallio uno ab
amica abduxit] s (Ribbeckius CRF¹ p. 22): pallio uno ab amico abduxit
Vs pallio una ab amica duxit w pallio ab amica abduxit uno EKlusa-
mann l. l. pallio(d?) unod ab amica abduxit Büchelerus ann. phil. 95, 68
prob. Ritschelio l. l. (nunc ab ipso auctore improbari vix inde colligas, quod
huius con. mentionem non fecit Windekildius in ed. alt. libri Bücheleriani
de decl. Lat. p. 93) uno saepe ab amica abduxit Bergkii l. l. improb.
Ribbeckio l. ad lin. 21 l. || deduxit s (ms. Thysii) || (§ 6) 25 adductum]
Vs: abductum w aductum s || Valerii Ant. ann. ex lib. III—XXI fr. 25
p. 249 Pet. || 26 omnis] V: omnes s || 27 et eum (cum et extra al.)
eam s || 28 quam] s: quem Vw

IX. (§ 1) 3 Cn.] s: . C. N Vs .GN. et Gn. s (et sic per totum hoc cap.) ||
4 Flavium] s (V infra cf. adnot.): plantum V flautum et nenius flautum
s singuli || Anni] Vs: annii et anii et anici s (et sic fere per totum hoc
cap.; de rell. de Flavii praenomine testibus cf. r RF I 97, 66 coll. p. 411;
HPeter VHRR p. 131) || edilem Vw: et aed(ed al.)ilem s || curulem]
Vs: curulem s || L. Pison. ann. lib. III fr. 27 p. 130 sqq. Pet. ||
5 pure] ex pura corr. Vm. rec. par w || 6 huc] e: hunc (et huc) Vs
hinc s unus || ex Pisonis annali] glossam sapere videbantur c
transposuimus] Vw: composuimus s || (§ 2) 7 Cn. nenius s unus
.par V || 8 curuli] s: curuli s curili V ||

quo tempore aediles subrogantur, eumque pro tribu
 10 aedilem curulem renuntiaverunt. Aedilem qui comitia 3
 habebat negat accipere, neque sibi placere, qui
 scriptum faceret, eum aedilem fieri. Cn. Flavius, 4
 Anni filius, dicitur tabulas posuisse, scriptu sese ab-
 dicasse, isque aedilis curulis factus est.

15 Idem Cn. Flavius, Anni filius, dicitur ad collegam 5
 venisse visere aegrotum. Eo in conclave postquam
 introivit, adulescentes ibi complures nobiles sede-
 bant. Hi contemnentes eum, assurgere ei nemo
 voluit. Cn. Flavius, Anni filius, aedilis, id arrisit; 6
 20 sellam curulem iussit sibi afferri, eam in limine ap-
 posuit, ne quis illorum exire posset utique hi omnes
 invitì viderent sese in sella curuli sedentem.

V

10 curulem] vs: currulem & curem V || renuntiaverunt aediles.
 Qui r RF I 159, 49; RStR I² 190, 1 || (§ 3) Aedilem] dubitanter h cf.
 cum Cic. Brut. § 55 cum de plebe consulem non accipiebat, tum leg.
 Malac. rubr. LI; LIII—LVII; LIX Qui (s. Is qui s. Quicumque) habebit
 (s. habere debet), quos l. affero, ne quis etiam nunc WABeckero assentiatur
 AR II 2 p. 307, 773 haec dicenti 'Es scheint mir ganz unrömisch den
 Magistrat nicht zu nennen, sondern ihn durch ein allgemeines Pronomen
 zu bezeichnen': ae(s. e)dilis libri (= o), h^r et sic tacite r RStR II² 473, 4
 .Ac aedilis e .At aedilis Iunt. .At ille Gruchius de con. Rom. II 3 (Graev.
 thes. I 668) atque ita con. o (Wundero, quamvis Scioppium ille auctorem
 afferat, tribuit p. Verf. u. Veric. etc. I 239 n. *, et ipse hanc con. probans)
 .At is CFSchulze üb. d. Volksvers. d. R. p. 358 adn. s cf. Rubino
 Untersuch. etc. I 1 p. 25 n. aedilium c Husehke Sacramentum u. Multa
 p. 217, 229 et sic seu aedilicia LLange lit. Centralbl. 1874, 33, 1077; RA
 II² 862, 5, ubi praeterea de voc. aediles pro gloss. eiciendo cogitat; ita
 etiam r praeter con. supra l. RStR I l. l., nisi Gruchio adstipulandum
 sit; Aedilem is h olim || (§ 4) 12 gn. neutus flavius & unus (et sic
 lin. 15) || 13 posuisse] V m. rec. & possisse V potuisse & || scriptu
 V m. rec. || scriptum sese dicasse & unus ante corr. || (§ 5) 15 ad]
 om. & unus || 16 unisse w || iussere aec rocium V Visu; egrotu;
 V m. rec. in mg. || aecroclum & nonnulli || Eo] Vs: et & || 17 intransit
 w || adulescentes ibi e: adu(V o s)lescens (.s.: & aliquot) ibi Vs ||
 complures ibi & unus || 18 Hi contemnentes] vs: hicon tempnentes V
 .il contemnentes & contemnentes x || (§ 6) 20 opposuit g || 21 .Ne
 quis V || .Vtq; & unus || hi] Vs: ii & ||

X.

Historia super Euclida Socratico, cuius exemplo Taurus philosophus hortari adolescentes suos solitus ad philosophiam naviter sectandam.

1 Philosophus Taurus, vir memoria nostra in disciplina Pla-
tonica celebratus, cum aliis bonis multis salubribusque exemplis 3
hortabatur ad philosophiam capessendam, tum vel maxime ista re
iuvenum animos expergebat, Euclidem quam dicebat Socraticum
2 factitavisse. 'Decreto', inquit, 'suo Athenienses caverant, ut qui
Megaris civis esset, si intulisse Athenas pedem pressus esset, ut
3 ea res ei homini capitalis esset. Tanto Athenienses', inquit, 10
4 odio flagrant finitimorum hominum Megarensium. Tum Euclides,
qui indidem Megaris erat quique ante id decretum et esse Athenis
et audire Socratem consueverat, postquam id decretum sanxerunt,
sub noctem, cum advesperasceret, tunica longa muliebri indutus
et pallio versicolori amictus et caput rica velatus, e domo sua 15
Megaris Athenas ad Socratem comiebat, ut vel noctis aliquo
tempore consiliorum sermonumque eius fieret particeps, rursusque
sub lucem milia passuum paulo amplius viginti eadem veste illa
5 tectus redibat. At nunc', inquit, 'videre est, philosophos ultro
currere, ut doceant, ad fores iuvenum divitum eosque ibi sedere 20
atque opperiri prope ad meridiem, donec discipuli nocturnum
omne vinum edormiant'.

V

X. (lemm.) 2 Euclida] g: euclidai P euclid(ex a corr.)adi V euclia-
didi w euclide s endide s unus || Taurus philosophus] VPic: tantus
populus s plerique || 3 solitus] VPic: (cf. Ar 24, 57): solitos et solitos
erat s solitus est e (µ 607) || naviter] VPic: gnauiter et graniter s ||
sectandum s unus 'v. c. navandam G.' (sic) s (om. φ) || (§ 1) 4 Taurus]
= s: thaurus s || 5 multis bonis s unus (τ) || 7 iuvenum animos]
Vos: animos iuvenum s || Euclidem] s: .euclidem V endidem ac sim.
§ 4 s || quam] = s: quem s || (§ 2) 8 athenienses V || ut] ne s unus ||
9 athenas V || pressus] Vics: prehensus s || ut] om. x || 10 capital
'in membranis' ('Busidianisme?' g) extra ordinem correctum x emend. 13 ||
(§ 4) 12 qui] uideo qui s nonnulli philosophus (s. videlicet) qui λ ||
indidem] Vg: in idem w inclidē etc. s || id] hoc s unus || 14 cum]
'in membranis' teste x l. l.: x: quam Vg priusquam e primam, quam
Thysius || advesperasceret V || muliebri] om. s unus || 15 rica] Vg:
et ora s et ora rita s || 17 rursusque] om. s unus || 18 passuum V ||
(§ 5) 20 doceant, ad] sic distinguendum secundum iustam HStephani spec.
em. p. 56 interpretationem || 22 vinum] Vg: ultium w humum et
hymnum s || edormiat s unus ||

XI.

Verba ex oratione Q. Metelli Numidici, quae libuit meminisse, ad officium
gravitalis dignitatisque vitae ducentia.

Cum inquinatissimis hominibus non esse convicio decertan- 1
5 dum neque in maledictis adversum impudentes et improbos veli-
tandum, quia tantisper similia et compar eorum fias, dum paria
et consimilia dicas atque audias, non minus ex oratione Q.
Metelli Numidici, sapientis viri, cognosci potest quam ex
libris et disciplinis philosophorum. Verba haec sunt Metelli 2
10 adversus C. Manlium, tribunum plebis, a quo apud po-
pulum in contione laceratus iactatusque fuerat dictis petulantibus:
Nunc quod ad illum attinet, Quirites, quoniam se 3
ampliolem putat esse, si se mihi inimicum dictitarit,
quem ego mihi neque amicum recipio neque inimicum
15 respicio, in eum ego non sum plura dicturus. Nam
eum indignissimum arbitror, cui a viris bonis bene-
dicatur, tum ne idoneum quidem, cui a probis male-

VP

XI. (lemm.) A. sign. P || 2 exhortat(c V)ione VP || 3 ducentia]
= s plerique: decentia s || (§ 1) 4 Cum] v et in mg. V m. rec. s:
Num V Dum w || inquinatissimis] Vs plerique: in antiquissimis et
antiquissimis s || 5 adversum] Vs: aduersus s || velitandum] Vs
plerique: uoluitandum et uolutandum s || 6 similis] Vs: similes et
simul s || 7 consimilis] Vs plerique: consilima w consilia s || audiēs
(~ a corr. add.) w || audias Non Vs unus || Q. Metelli Numidici or.
ad populum adversus Cn. (sic) Manlium tr. pl. (quod apud populum G.
Manlio — cf. adn. lin. 10 — tribuno plebis respondit Prisc. inst. VIII
§ 17 p. 792 P.) fr. ORF² p. 274 HM. || 9 disciplis w || (§ 2)
10 adversus] Vs plerique: aduersum s || C.] V; 'v. c.' σ: G. (et g.) si
codd. Prisc. l. L.; Sall. Jug. c. 73, 7 cod. Lips. s' ap. Dietsch. Cn. et CN. s
t. (s. T.) Sall. cod. Par. Sorbon. cum duobus tribune melioribus aliis L.
codd. nonnulli Sall. ap. Dietschium l. || Manlium] Vs cum Sall. et uno
cod. Prisc. Paris. (cf. ibi h adn.): manilium s codd. Prisc. mallium s cum
aliquot codd. Sall. || plebis] V: pl. et plebei s || 11 iactatusque] laceratus-
que (sic etiam advers. II 17 p. 345 ed. Burm.) vel agitatnsque NHeinsius
ad Sil. Ital. VIII 266 || (§ 3) 12 quoniam] Vs plerique: quini s qui s
(Guelf.) λ || 13 dictitarit] Vs plerique: dictitauerit s dictauerit s dictarit
φ (non adnotavit σ) || 15 respicio, in eum] Vs: respicio meum. Ego s ||
dicturus. Nam] Vs plerique: dicturus nam s || 16 cum] Vs unus (Lugd.)
corr.: eum s tum Lugd. ante corr. || 17 tum] cum s unus || cui]
qui s unus]

dicatur. Nam si in eo tempore huiusmodi homunculum
nomines, in quo punire non possis, maiore honore
quam contumelia adficias. 20

XII.

Quod neque 'testamentum', sicuti Servius Sulpicius existimavit, neque
'sacellum', sicuti C. Trebatius, duplicia verba sunt, sed a testatione
productum alterum, alterum a sacro imminutum.

- 1 Servius Sulpicius iureconsultus, vir aetatis suae doctis- 5
simus, in libro de sacris detestandis secundo, qua
ratione adductus 'testamentum' verbum esse duplex scripserit, non
2 reperio. Nam compositum esse dixit a mentis contestatione.
3 Quid igitur 'calciamentum', quid 'paludamentum', quid 'pavimen-
tum', quid 'vestimentum', quid alia mille per huiusmodi formam 10
4 producta, etiamne ista omnia composita dicemus? Obrepsisse
autem videtur Servio, vel si quis est qui id prior dixit, falsa
quidem, sed non abhorrens neque inconcinna quasi mentis quaedam
in hoc vocabulo significatio, sicut hercle C. quoque Trebatio
5 eadem concinnitas obrepsit. Nam in libro de religionibus 15

V

18 in eo] Vg plerique: eo s huiusmodi] Vg mei praeter ut omnes:
huiusmodi ut (s ex sil. Dress.)

XII. (lemm.) .B. sign. P 2 sicuti] VPg: sicut s Sulpicius]
VPg: sulpitius s 3 sicuti] VPg: sicut s trebaci] VP 4 pro-
ductum alterum, alterum] h: productum alterum VPg (productum, alterum
i) alterum productum, alterum e imminutum] VPg: diminutum et
numinum etc. s (§ 1) 5 Scr. Sulpicii Rusti fr. 3 Huschk. IA⁴ p. 92
Sulpicius] Vg: sulpitius s iureconsultus] s: iure consultus Vg iuris
consultus s 6 detestandis] s: distintandis Vg v. c. distintandis. f.
deictandis] s discectandis w 7 adductus] Vg: aductus et adducti s
scripserit] Vg plerique: scripsit s (§ 2) 8 dixit] Vg: om. s
contestat(s. c)ione] Vg plerique: att(s. at)estatione s (§ 3) 9 calceamen-
tum w quid pavementum] post quid paludamentum om. s nonnulli
10 huiusmodi] Vg plerique: huiusmodi s 11 producta] Vg plerique:
deducta s etiamne] Vg: etiamnunc s plerique etiam vel nunc s
(\$ 4) Obrepsisse] V: obrepisse w obstrepisse s plerique obscepsisse s
12 qui id] Vg: quid et qui s; om. s 13 abho(s. abo s)rrens] Vg
plerique: abhorrentia s inconcinna] Vg: inconcina et incontinua etc. s
14 hoc] oe w Trebatio] s plerique: trebacio Vg et sic lin. 19
15 eadem] quaedam s unus concinnitas] Vg: concinitas et continuitas
s (§ 5) C. Trebatii Testae lib. de relig. II fr. 4 Huschk. IA⁴ p. 100

secundo: 'sacellum' est, inquit, locus parvus deo sacra-
tus cum ara. Deinde addit verba haec: 'Sacellum' ex
duobus verbis arbitror compositum 'sacri' et 'cellae',
quasi 'sacra cella'. Hoc quidem scripsit Trebatius; set 6
20 quis ignorat, 'sacellum' et simplex verbum esse et non ex 'sacro'
et 'cella' copulatum, sed ex 'sacro' deminutum?

XIII.

De quaestiunculis apud Taurum philosophum in convivio agitis, quae
'sympoticae' vocantur.

Factitatum observatumque hoc Athenis est ab his, qui erant 1
5 philosopho Tauro iunctiores: cum domum suam nos vocaret, ne 2
omnino, ut dicitur, immunes et asymboli veniremus, coniectabamus
ad cenulam non cuppedias ciborum, sed argutias quaestionum.
Unusquisque igitur nostrum commentus paratusque ibat quod 3
quaereret, eratque initium loquendi edundi finis. Quaerebantur 4
10 autem non gravia nec reverenda, sed ἀνδορματῶν quaedam lepida
et minuta et florentem vino animum lacescentia, quale hoc ferme
est subtilitatis ludicae, quod dicam.

Quaesitum est, quando moriens moreretur? cum iam in morte 5
esset, an cum etiamtum in vita foret; et quando surgens sur-

V

17 addit] dedit & unus || Sacellum] Vg: Sacellus w Secellum & ||
19 cella sacra & unus || (§ 6) set] s. sed Vg: si & || 20 et simplex]
simplex w || 21 deminutum] Vg: diminutum & ||

XIII. (lemma.) .F. sign. P || 2 thaurum & nonnulli || 3 sympoticae]
&: simpotice VPes symposite etc. & symposicae e symposiacae Ald. ||
appellantur & nonnulli || (§ 1) 4 Factitatum] V ac sic et rubricatori prae-
scriptum et postea corr. w: Factitatum rubricator in w lactatum et Tractatum
etc. & || observatumque hoc Athenis] Vg: hoc athenis observatumque
& observatum hoc (id al.) athenis & || his] Vg: iis & plerique ||
5 a philosopho & nonnulli || iunctiores w || (§ 2) 6 immuens era
simboli w || asimboli Vg: absimboli et asy(s. i)mbolis etc. & ||
7 cenaculum in coenaculum corr. & unus || cuppedias] Vg: cupedulas
= w) et cuppedulas etc. & || (§ 3) 8 quod] ut & unus || 9 .Eraq. w
edundi] c: eundi Vc eundique & edendi w || (§ 4) .Quaerebantur] que-
rebantur et querebatur & singuli || 10 non] Vg: si & plerique; del. & ||
nec] Vg: non & plerique || ENOYMEMATIA V || 12 dicam q̄(quae et
que al.)situm Vg plerique || (§ 5) 13 est. Quando & nonnulli || 14 cum
etiam tum Vg: tum etiam cum etc. & ||

geret? cum iam ataret, an cum etiamtum sederet; et qui artem 16
 disceret, quando artifex fieret? cum iam esset, an cum etiamtum
 6 non esset. Vtrum enim horum dices, absurde atque ridicule
 dixeris, multoque absurdius videbitur, si aut utrumque esse
 dicas aut neutram.

7 Sed ea omnia cum captiones esse quidam futiles atque 20
 inanes dicerent, 'nolite', inquit Taurus, 'haec quasi nugarum
 8 aliquem ludum aspernari. Gravissimi philosophorum super hac re
 serio quaesiverunt: et alii moriendi verbum atque momentum
 manente adhuc vita dici atque fieri putaverunt, alii nihil in eo
 tempore vitae reliquerunt totumque illud, quod mori dicitur, morti 25
 9 vindicaverunt; item de ceteris similibus in diversa tempora et in
 10 contrarias sententias discesserunt. Sed Plato', inquit, 'noster
 neque vitae id tempus neque morti dedit, idemque in omni con-
 11 similium rerum disceptatione fecit. Vidit quippe utrumque esse
 pugnans neque posse ex duobus contrariis, altero manente, 30
 alterum constitui quaestionemque fieri per diversorum inter se
 finium mortis et vitae cohaerentiam, et idcirco peperit ipse
 expressitque aliud quoddam novum in confinio tempus, quod verbis
 propriis atque integris τὴν ἐξαιφνης φύσιν appellavit idque

V

15 cum etiam tum Vic: tum etiam cum etc. & || 16 cum etiam
 tum Vic: tum cum (cum tum al.) etiam etc. & || (§ 6) 17 ridicule] ιωγ:
 ridicule V ridicule & || 18 videbitur] Vic: esse videbitur & ||
 19 dices & nonnulli || (§ 7) 20 Sed] s. Set Vic: Si & || captiones
 & unus || qui(al quas sup. lin.)dam w || futiles vs: subtiles Vic ||
 atque] Vic: et & || 21 nolite] om. & unus || thaurus & plerique ||
 (§ 8) 24 adhuc . dici (om. vita) V || 25 totūque . illū . que illud V to-
 tumque hilumque illud τ: equidem illū pro illud praecedenti totum male
 aptatum esse, tum add. que ex totumque repetito in ord. verborum sese
 insinuassee inter totumque et lectionem emendatam illud censeo || illud]
 aliud & || (§ 9) 27 discesserunt et disseruerunt & singuli || (§ 10) 28 id
 tempus] om. & unus || Itemque & nonnulli || consilium & unus ||
 29 disputatione w || (§ 11) 30 pugnas & unus || 31 questionumque
 & unus || 32 uite et mortis & unus || 34 τὴν ἐξαιφνης φύσιν &:
 ἐξαιφνης & || 'ΕΞΑΙΦΝΗΣ Vrb. || ΦΙCIN V || appellant & unus ||
 idque] Vs: id & .

33 ipsum ita, uti dico¹, inquit, 'in libro, cui Parmenides titulus est, scriptum ab eo reperietis'.

Tales apud Taurum symbolae taliaque erant mensarum¹² secundarum, ut ipse dicere solitus erat, 'τραχημάτια'.

XIV.

Poeniendis peccatis tres esse rationes a philosophis attributas; et quamobrem Plato duarum ex his memnerit, non trium.

Poeniendis peccatis tres esse debere causas existimatum est. 1
5 Una est causa, quae Graece vel κόλασις vel 'νοθεσία' dicitur, 2
cum poena adhibetur castigandi atque emendandi gratia, ut is,

V

35 ut ε (Par. 8665) || permenides ut nonnulli || Plat. Parmen. c. 21 p. 156 D. || 36 scriptus ab eo reproiectus ε (Lugd.) || reperieris ε unus || Post reperietis add. in e, quarum singula vitia enumerare nolo, verba ex Platonis l. l. desumpta haec: Τὸ γὰρ ἐξαιρῆς τοιοῦτόν τι (sic eg. cum libris Plat. plerisque; optimus Bodl. cum aliquot assecclis τοῖνδε τι) εἶκοις σιγᾶναι, ὥς ἐξ ἐκείνου μεταβάλλον εἰς ἐκάτερον. Nec lacuna nec litt. G. s. Gr. indicata om. VVrb. ε plerique; add. ε pauci variis locis: vocabulo τραχημάτια (v. lin. 38) post vocc. ab eo lin. 36 inserto, in fine cap. add. w; inter φῶν (lin. 34) et appellavit vocc. plato in parmenide τὸ γὰρ etc. inseruit Par. 8665, atque itidem tribus primis vocc. Graecis omissis Lugd.; Plato i Parmenide Τὸ γὰρ et rell. in mg. adscr. S. Germ. 643 m. alt. sine v. l., nec praeter tria illa verba omissa v. l. praebet Lugd.; τι om., tum ὥς ὅξδ. ἢ ἐξ ἐκείνου μεταβάλλον εἰς ἐκάτερον ἐκάτερον Par. ille; μεταβάλλειν w || (§ 12) 37 Tales] ε: tales V et tales w tales est Lugd. Talia ε al. || symbolae, taliaque κ: symbola (simbola V al.) et alia quae (q; V que al.) Vs symbolae et alia q ε simbola Et (Et ε) alia que ut unus || 38 iste ε unus || τραχημάτια] w l. ad lin. 36 l., ε: ΤΡΑΧΗΜΑΤΙΑ V τραχημάτια etc. ε; hic l. Plat. a w add. cf. adn. ad lin. 36. ||

XIV. (lenm.) Δ. sign. P || 2 eniendis litt. init. om. P Puniendis ε || tris ε unus || esse] esse debere ε unus || et] om. ε unus || 3 duarum] duarum tantum ed. Par. a. 1536 tantum duarum x om. ε (Guelf.) [his] VPε: his ε unus, e || non trium] VP: non tecum w om. ε cf. lenm. cap. 16 || (§ 1) 4 Poeniendis] V: Puniendis ε || tres] Vs: tris ε || causas debere ε unus || (§ 2) 5 causa, (s. :)] ut: causa. V gratia (s. grā vel gracia) ε || vel κόλασις vel νοθεσία] h dubitans, num G. alterutrum tantum posuerit: ul NOΘΕCEIA Val .G. (in mg. NOΘECIA) Vrb. νοθεσία (in mg. rubricator ul κόλασις ἢ παραίνασις) w νοθεσία nel κόλασις uel παραίνασις ε νοθεσία uel παραίνασις ε G. uel G. et g. et nel lac. rel. etc. ε || 6 is] ε: his Vs

- 3 qui fortuito deliquit, attentior fiat correctiorque. Altera est, quam hi, qui vocabula ista curiosius diviserunt, 'τυωπίζω' appellant. Ea causa animadvertendi est, cum dignitas auctoritasque eius, in quem est peccatum, tuenda est, ne praetermissa animadversio 10 contemptum eius pariat et honorem levet: ideoque id ei
- 4 vocabulum a conservatione honoris factum putant. Tertia ratio vindicandi est, quae 'παράδειγμα' a Graecis nominatur, cum poenitio propter exemplum necessaria est, ut ceteri a similibus peccatis, quae prohiberi publicitus interest, metu cognitae poenae 15 deterreantur. Ideo veteres quoque nostri 'exempla' pro maximis gravissimisque poenis dicebant. Quando igitur aut spes magna est, ut is, qui peccavit, citra poenam ipse sese ultro corrigat, aut spes contra nulla est, emendari eum posse et corrigi, aut iacturam dignitatis, in quem peccatum est, metui non necessum 20 est, aut non id peccatum est, cuius exemplum necessario metu sancendum sit: tum, quicquid ita delictum est, non sane dignum esse imponendi poenae studio visum est.
- 5 Has tris ulciscendi rationes et philosophi alii plurifariam et noster Taurus in primo commentariorum, quos in Gorgian 25
- 6 Platonis composuit, scriptas reliquit. Plato autem ipse verbis apertis duas solas esse poeniendi causas dicit: unam, quam primo

V

7 deliquit] *us*: delinquit *Vs* || (§ 3) 8 hi] *Vs*: ii *s* || curiosius] *om. s plerique* || ΤΕΜΠΩΡΙΑΝ *V* || appellabant *s aliquot* || 10 Ne *V* || 11 id(e al.)circoque] *us*: ideoque q̄ *V* ideoque *s* || (§ 4) 13 vindicandi] *om. u* || est] *Vio*: *om. s* || 14 poenitio *s* || est] *om. s plerique* || ceteri a] cetera *V* || 15 quae] quē *V* || pulicetus ex sollicitus *corr. V* || metu] *u*: metu ex mau *corr. V* metu *s* || cognita *s unus* || 17 Quanto *u* qm̄ *s unus* || 18 citra poenam] = *s*: circa poenam *s atra pena s unus* || ipse] *Vio*: ut (al. aut et ne) ipse *s* || corrigat] *s*: colligat *Vio* || 19 contra] supra et cum *s singuli* || 20 dignitatis eius in *s unus* ex *Dress. sil. c* || necessum] *Vs*: necesse *s necessarium us* || 21 exemplum] *V* (*Thysius*): exemplo *us e eg.* || metu sancendum] *us*: metus auciendum *V* metus arcendum *u* metu sanctiendum (faciendum al.) *s metu succurrendum ex metu occurrendum g* || 22 tum] *Vs*: cum *us tamē s* || 23 imponendi poenae studio] *h^{ra} p. 58 (add. ann. ph. 111, 507)*: iponendi poene (sic *h. l.*) studium *V* imponendae(s. de) poenae (s. poene etc.) studium *us e eg.* imponendi poenas studio *p cf. eundem ad Cic. de fin. I § 60 (p. 113^a)* || (§ 5) 25 thaurus *s aliquot* || Gorgian] *V*: gorgiani *s* || (§ 6) 27 puniendi *s* ||

in loco propter corrigendum, alteram, quam in tertio propter
 exempli metum posuimus. Verba haec sunt Platonis in Gorgia: 7
 30 Προσγίκει δὲ παντὶ τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι ὑπ' ἄλλου
 ὁρθῶς τιμωρουμένῳ ἢ βελτίονι γίνεσθαι καὶ ὀνέεσθαι,
 ἢ παραδείγματι ἄλλοις γίνεσθαι, ἵνα ἄλλοι οἱ ὁρῶν-
 τες πάσχοντα φοβούμενοι βελτίους γίνωνται. In hisce 8
 verbis facile intellegas, 'τιμωρίαν' Platonem dixisse, non ut
 35 supra scripsi quosdam dicere, sed ita ut promisce dici solet pro
 omni punitiōe. Anne autem quasi omnino parvam et contemptu 9
 dignam praeterierit poenae sumendae causam propter tuendam
 laesi hominis auctoritatem an magis quasi ei, quam dicebat, rei
 non necessariam praetermiserit, cum de poenis, non in vita neque
 40 inter homines, sed post vitae tempus capiendis scriberet, ego in
 medium relinquo.

V

28 p̄ V || (§ 7) 29 platonis sunt & aliquot || Plat. Gorg. c. 81
 p. 525 AB Steph. (cf. Theodoretum δλλ. παθ. δεραπεντ. p. 89 Sylb. p. 242
 Gaisf., Eusebium praep. ev. XII 6, 9 p. 86 Dd., Suidam s. v. Πλάτων) ||
 G. & nonnulli || 30 ΠΡΟΧΗΘΕΙ V || τῷ ἐν] ex Plat. vg.: ΤΟΜΕΝ V
 ΤΩΜΕΝ Vrb. & τῷ μὲν ἐν etc. & || ΤΕΙΜΩΡΙΑ V || τιμωρία ὁρθῶς ὄντι
 ω || ὑπὸ ἄλλον Vrb. & nonnulli || 31 ΟΘΘΩΟ V || ΤΜΩΡΟΥΜΕΝΩ V
 τιμωρουμένω ω (Suid. cod. V ap. Bernhard.) || ἢ] om. Vrb. vs Theodor.
 cod. Gaisf. Paris., Sylb. codd. rec. || ΒΗΛΕΙΟΝ V || γίνεσθαι]
 Plato. cf. V lin. 32: ΓΕΙΝΕΘΕΙ V γίνεσθαι rel. (Suidae AV) || καὶ
 ὀνέεσθαι] om. codd. Sylb. rec. ap. Theodoretum ΚΙΟΝΙΝΑΘΕΙ V καὶ τι
 τῷ ὄντι: ὀνέεσθαι Suid. || 32 παραδείγματι] h cum aliquot libris Platonis:
 παραδείγματι α. al. codd. Plat. cum Bodl. et Ven. T ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ V Vrb. &
 (Plat. Flor. x) παραδείγμα & cum Theodoro, Eusebio, Suida || παραδείγ-
 ματι. οἱ γὰρ ὁρῶντες πάσχοντα βελτίους γίνονται (om. med.) ω || ἄλλοις]
 = Theodor. et Suid.: τοῖς ἄλλοις Plato (et sic Eusebius) || γίνεσθαι]
 Plato: ΤΗΓΕΘΕΙ V γίνεσθαι rel. || ΑΙΝΑ V || ἄλλοι οἱ] V Vrb. &
 ἄλλοι codd. Plat. Eusebius ἐκείνοι: Theodor. Suid. || 33 ΤΑΧΟΝΤΑ V
 πάσχοντα ἢ ἂν πάσχει libri Plat. fere omnes; Gaisf. Par. ap. Theodor.
 πάσχοντα ἢ πάσχει Suid. πάσχοντα ἢ ἂν πάσχει Plat. EBekkeri, codd. Sylb.
 vetustiores, Gaisf. Bodl. ap. Theodor. ἢ ἂν πάσχει Sylb. codd. rec. ap.
 Theodor. || ΒΕΛΕΙΟΥC V || γίνωνται] Plato: ΤΙΤΩΝΤΑ V γίνονται: et
 γίνονται & || (§ 8) 34 verbis] ex uersibus corr. V || ΤΕΙΜΩΡΙΑΝ V ||
 35 ita ut] ita & aliquot || promiscue et permiscue et promixte et per-
 misce & || (§ 9) 36 quasi autem ω || 38 an magis] om. & pauci ||
 40 capiendis] Vic: capiendum (cupiendum unus) & || scriberet] ex
 scripserit corr. V || Hoc cap. cum sq. nulla numeri nota apposita in lin.
 continua coniungitur in V; sic etiam in & uno, signo tamen Γ interposito
 et num. 15 in mg. add. ||

XV.

De verbo 'quiesco', an e littera corripi an produci debeat.

1 Amicus noster, homo multi studii atque in bonarum disci-
plinarum opere frequens, verbum 'quiescit' usitate e littera correpta
2 dixit. Alter item amicus, homo in doctrinis, quasi in praestigis, s
mirificus communiumque vocum respuens nimis et fastidians,
barbare eum dixisse opinatus est, quoniam producere debuisset,
3 non corripere. Nam 'quiescit' ita oportere dici praedicavit, ut
4 'calescit', 'nitescit', 'stupescit' et alia huiusmodi multa. Id
etiam addebat, quod 'quies' e producto, non brevi diceretur. 10
5 Noster autem, qua est rerum omnium verecunda mediocritate, ne
si Aelii quidem, Cincii et Santrae dicendum ita censuissent,
obsecuturum se fuisse ait contra perpetuam Latinae linguae
consuetudinem, neque se tam insignite locuturum, ut absona
6 inauditaque diceret; litteras tamen super hac re fecit inter 15
exercitia quaedam ludicra et 'quiesco' non esse his simile, quae
supra posui, nec a 'quiete' dictum, sed ab eo 'quietem', Graecae-

V

XV. (lemma) 2 De—debeat] *ut*: om. VP; de E lra qualiter pro-
nuntiari debeat in hoc verbo quiesco s De propria significatione quor-
dam verborum ipsum *cap. inscr. ut* (§ 1) 3 noster] aut s unus (Par. 8865) §
4 et littera correcto s unus § (§ 2) 5 item] autem Par. 8865 §
6 fastidies *ut* § (§ 3) 8 dicit V § 9 et] *ut*: atque s § huiusmodi
s unus § (§ 4) 10 e] *ex ē* corr. V § producto] V: producte *ut*
producta s § (§ 5) 11 Noster] Non sunt s pauci § rerum omnium]
V; omnia rerum s plerique omnium s unus § verecunda] *ut* *eg*:
uerecundia (. V) V; plerique, nescio an recte (sc. verecundia, mediocritate cf.
praef. § 18); nerecundia et uerecundia in s singuli § nesciellii V §
12 Aelii] s: elii et ellii s § Cincii] e: ancii V; cinicii et ciniceli et
cynicii etc. s § Ancii et Santrae (Santarae q) s § santre V Santra
(voluit certe ap. G. scribi Santrae et sic sec. Vossium Thysius et g)
GI Vossius de arte gramm. 1 5 p. 17 Foertsch.: santire *ut* anti(y al.)rae
(et re) et sacre etc. s § ita] om. s unus § censuisset s unus § 13 se]
V; plerique: sese s § alt. V § linguae] om. V § 14 se] om. s unus §
tū *ex* tanquā corr. V § insigniter s unus § ut ab(ob *ut*)sona inauditaque]
V; ab(ob al.)sona (aut add. pauci autem unus) inauditaque ut s §
(§ 6) 15 litteras] Vestras s unus § tamen] V; autem s § 16 quadam
ut § quiesconon V § his] V; plerique: iis *ut* § simileq; supra V §
17 Graecae(grece etc. libri)que] grece et graeco quoque s singuli §

que vocis et modum et originem verbum istud habere demonstravit, rationibusque haut sane frigidis docuit, 'quiesco' e littera longa 20 dici non convenire.

XVI.

Verbum 'deprecor' a poeta Catullo inusitate quidem, sed apte positum et proprie; deque ratione eius verbi exemplisque veterum scriptorum.

Eiusmodi quispiam, qui tumultuariis et inconditis linguae 1
5 exercitationibus ad famam sese facundiae promiserat neque
orationis Latinae usurpationes rationesve ullas didicerat, cum in
Lycio forte vespera ambularemus, ludo ibi et voluptati fuit. Nam 2
cum esset verbum 'deprecor' doctiuscule positum in Catulli

V

18 inter vocis et et modum voces ἰσχυρὸν καὶ ἰσχυρῶν (ἰσχυρὸν Beroald. ἰσχυρὸν God. Hermannus de emend. Gr. gramm. rat. p. 287 cf. p. 58) Ionice a verbo ἰσχω (ἰσχω al.) ἰσχω add. e vg., quorum in libris mss. nullum nec nota G. add. nec spat. vac. vel. apparet indicium; excidisse quaedam s. hic s. in fine cap. sane est probabile || istud] = ce: illud Iunt. || 19 factionibusque s unus || haud ex aut corr. V || e] ex ē corr. V; om. s unus ||

XVI. Nota num. in VP om.; 15 s nonnulli. Usus est huius cap. § 5; 9; 11 Non. p. 290, 14 cf. ann. phil. 85, 779; 787 || (lemm.) adglutinatum ad lemm. cap. 14, ut post vocc. eius extr. non trium (puncto interposito in V, nulla distinctione add. in P) sequatur verbum deprecor etc. VP, post meminerit (om. non trium cf. lemm. cap. 14) Non tamen (sic plerique; Notum = e et non enim al. al. trium uerborum in mg. unus) uerbum deprecor etc. s; ad lemm. cap. 15 finem produci debeat. Verbum deprecor etc. add. w || 2 Verbum] cf. adn. praec.: Notatum verbum x, sed videntur quae in s voc. uerbum praecedunt ex non trium depravata esse, nisi in altera codd. classe lemm. c. 14 finem, in altera lemm. c. 16 initium perisse censeas || Catullo] ics plerique: catulo VP s || 3 ratione] om. te; oratione s nonnulli || Ipsius cap. initium usque ad didicerat lin. 6 cum cap. praec. coniungitur in se ('Tres primi versus fini superioris capitis cohaerebant' o), totum caput in Vir; recte distinxit x (cf. emend. II 8) || (§ 1) 4 Cuiusmodi w || inconditis] For: modicis s immodicis λ || 5 sese] Vir: se s || Neque V || 6 usurpationes rationesve ullas] h: usurpat(e V)ione suo ullas Vir usurpatione sue(suae al.) illas s modos usurpationesve ullas e usurpationes veras x (cf. emend. I. I.) || A rocc. Cum in hoc cap. inc. in se || 7 litio V || uesperas w || ambularemus] ex amularemus corr. w amolaremus V || ludo] uir quidam ludo s aliquot. e || (§ 2) 8 deprecor (et peor) per totum cap. V || doctiuscule] Vir: doctiu stulte s unus docuit (et docui) stulte s plerique || Catulli c. 92 ||

Aulus Gellius. I.

carmine, quia id ignorabat, frigidissimos versus esse dicebat
omnium quidem iudicio venustissimos, quos subscripsi: 10

Lesbia mi dicit semper male, nec tacet umquam .

De me: Lesbia me dispeream nisi amat.

Quo signo? quia sunt totidem mea; deprecor illam

Assidue, verum dispeream nisi amo.

3 Deprecor hoc in loco vir bonus ita esse dictum putabat, ut 15
plerumque a vulgo dicitur, quod significat 'valde precor' et 'oro'
et 'supplico', in quo 'de' praepositio ad augendum et cumulan-

4.5 dum valet. Quod si ita esset, frigidi sane versus forent. Nunc
enim contra omnino est: nam 'de' praepositio, quoniam est anceps,
in uno eodemque verbo duum significatum capit. Sic enim 20
deprecor a Catullo dictum est, quasi 'detestor' vel 'exsecror'

V

10 quidem] Vir (et sic ut vid. α, qui meo abesse dicit, coll. e): in eo
quidem meo & plerique λ in eo (corr. in meo) quidem & unus quidem
meo exg || 11 Lesniami V lesbiam & nonnulli || mala ECAOtho et sic
cum Catulli codd. BHe ap. Ellisium (cf. Datanum et Ellisii cod. a c. 104, 1)
propter mea v. 3, ut ex interpretatione eius German. patet (mihi ipsi
praeterea hanc sententiam olim coram exposuit vir acutissimus), RWestphal
Catulls Gedichte etc. p. 58 || de me unquam & nonnulli || 12 De me:
Lesbia me dispeream nisi amat. α || lesniamedis speat. V || dispeream]

105: disperat & pauci || amo Cat. Bonon. amo cum aliis libris Cat. (cf.
Ellisii adn.) Cat. S. Germ., cuius scriptor ad v. 4 extr. oculis aberrans
Cat. v. 3 sq. om. cum plerisque libris Catullianis, quos cum paucis aliis
exhibet Oxon. ex archetypo Veron., ut vid., haustos cf. Aem. Bachrens
prolegg. in ed. Cat. p. L; REllis praef. ed. Cat. a. 1878 p. XXIV et utrius-
que adn. ad h. l. crit.; ex Gellio in Oxon. quoque interpolatōs esse etiam-
nunc arbitratur Lud. Schreabe act. litt. Icn. a. 1876, 29, 514 || 13 quia
sunt totidem] Catulli O (Is. Vossius): quia sin totidem V 'v. c.' & q] sin
totidem w quas (quasi al.) in totidem (intotidem et in eodem al.) || quia
non totidem mox deprecor illi Ios. Scaliger; al. offerunt Catulli editores
in adn. ad h. l. || mea] codd. quidam Catull.: ea libri Gell. (= 'v. c.' α)
et Catulli O eam & unus || illa & unus || 14 vero Cat. O || (§ 3)
15 esse dictum] Vir: dictum esse & || 16 ul deprecor w || (§ 4)
18 frigidus & unus ap. Dressel. (ad forent nihil ab eo de hoc libro adnotatum
invenio) || (§ 5) 20 duum significatum] h coll. V 12, 9; facile, imprimis
ea litteris etiam in proximo voc. capit obviis, librarius sic errare poterat:
dū (sic V) et dum libri diversitatem significationis e. rg. duo, quod et ipse
olim ad mg. adscripseram, & Hauptius opusc. III 536 sq. diversum CDziatzko;
erat cum coll. G. l. l. duplicem significatum mallem || Sic] Hic &

vel 'depello' vel 'abominor'; contra autem valet, cum Cicero 6
pro P. Sulla ita dicit: Quam multorum hic vitamst a Sulla
deprecatus. Item in dissuasiōe legis agrariae: Si 7
25 quid deliquero, nullae sunt imagines, quae me a vobis
deprecentur.

Sed neque solus Catullus ita isto verbo usus est. Pleni 8
sunt adeo libri similis in hoc verbo significationis, ex quibus
unum et alterum, quae subpetierant, apposui. Q. Ennius in 9
30 Erechtheo non longe secus dixit, quam Catullus:

Qui nunc, inquit, aerumna mea libertatem paro,
Quibus servitutem mea miseria deprecor;

V

22 depellor Vics pauci || abhominor Vs nonnulli || (§ 6) Cic. p.
Sulla c. 26, 72 || 23 Quam] om. codd. Cic. et sic s 'Quam multorum etc.
Quis P. Sulla mitior? multorum hic vitam est a L. Sulla depr.' ipsius
Cic. verba, ut vid., allaturus; nec Quam in exemplari suo delendum esse
significavit q || vitam est a cum Cic. g: vitam sit (si s unus) a Vs
vitam a tege || 24 deprecatus est e || (§ 7) Cic. de leg. agrar. II 36, 100 ||
acrariae V || 25 mille s unus || me a] e cum Cic.: mea Vs in ea s ||
me anobis w || nobis s aliquot || (§ 8) 27 isto] ex ista corr. V ||
28 sunt adeo] tege: sunt ad eo V adeo sunt s plerique || libri] Vio: libri
ueterum s || similis] V: simul s sili w || 29 subpetierant V ||
(§ 9) Q. Ennii Erechth. fr. III p. 110 V.; I p. 31 R* || 30 Erechtheo]
Ient. eg.: erichtheo Vs erichtheo w eritheo etc. s eripiteo et erepiteo libri
Noniani l. l. cf. vv. II. nominis cum alibi, ut Cic. Tusc. I § 116; de n. d.
III § 49 sq.; de fin. V § 62; p. Sest. § 48; Hygin. fab. 14; 38; 46; 48;
160; 238; 253, apud quem ed. princ. constanter Erichtheus; Ov. met. VI
677; 701, ubi uterque Flor., et Marc. et Laur., erichtheus, alii Erichtheus
(ad lib. VII v. 697 nil adnotatum invenio), etc., tum in ipso huius tragoediae
titulo fr. II et III ap. Ribb., qui praeter formam legitimam Erecteus etiam
de Erecteo dubitanter, ut opus sane erat, cogitat || 31 Qui] libri, quod
mutare nolui, quia sic non tantum Praxithea loqui poterat, cui hos versus
sane speciose adsignat Ribbeckius d. röm. Tragödie p. 183, sed etiam con-
silio filiae immolandae tandem capto Erechtheus: Cui libri Noniani Quibus
c. eg. Quis IMercier Quis Quicheratius; qui Praxithea orationem tribuit
possit etiam de Quo cogitare || erumpna V erumna w || aerumnam ea
libertate paraquibus Non. Paris. ap. Quich. || libertate para libri Non. ||
ca V || 32 Quis Quicheratius || meam codd. Non. || miseriam Non.
Guelf. ex coll. Schneideri teste Osanno act. diurn. litt. Hal. a. 1843 suppl.
87, 695 ||

signat 'abigo' et 'amollor', vel prece adhibita vel quo alio modo.

10 Item Ennius in Cresphonte:

† Ego cum meae vitae parcam, létum inimico dé-35
precer.

11 Cicero in libro sexto de republica ita scripsit: Quod quidem eo fuit maius, quia, cum causa pari collegae essent, non modo invidia pari non erant, sed etiam Claudii invidiam Gracchi caritas deprecabatur; hic40 quoque item non est 'valde precabatur', sed quasi propulsabat invidiam et defensabat invidiam, quod Graeci propinqua significatione 'παρὰ τὸ σῶμα' dicunt.

12 Item pro Aulo Caecina consimiliter Cicero verbo isto utitur. Quid, inquit, huic homini facias? nonne concedas45 interdum, ut excusatione summae stultitiae summae improbitatis odium deprecetur? Item in Verrem

V

33 signat abigo] s: signata uigo V significat auigo w significat abigo s || quo] Vw: quid s || (§ 10) 34 'Idem f. item' s ('Item f. idem' q) || Enn. Cresph. fr. V p. 109 V., p. 30 R^s || cresfonte Vg: chresiphonte w cresfonte s || 35 Ego meae cum vel Ergo cum meae (illud recte Vahl. Ribb. apud Ennium) Bothius || cum] ut s unus || in unico w inimicum s aliquot || depre(p V)cer] Vg: depre(s. p)cor w s || (§ 11) Cic. de rep. lib. VI fr. = VI 2, 2 in edd. || 38 quia] s unus, e: qui Vw s || in causa e || collegae] et college s: collega V collega s collega w s unus || 39 eet w || inde a rocc. non modo h. l. offert Nonius l. l. || 40 Claudii] V codd. Non.: dandi w s || Gracchi caritas] e gracii (et graci; graeci Harl. m. pr.) caritas codd. Non.: grechi caristas V greci caristas w grechitarit(ist al.)as et greci charitas etc. s || 41 Non V || propulsabat invidiam et defensabat (. V) invidiam] Vg: propulsabat et defensabat invidiam s eg. et fort. vel sic vel, quod praetulerim, propulsabat invidiam et defensabat scribendum est propulsabat invidiam w s || 43 παρὰ τὸ σῶμα] Vg Vrb. et sic fere s: παρὰ τὸ σῶμα e || (§ 12) 44 Cic. pro A Caecina 11, 31 (10, 30 al.) || pro Aulo Caecina (Cecina = q; cecina o) consimiliter] g: p aulo ceuna cum similiter V paulo ceuna (cenua etc. al.) cum (cenuatum al.) similiter et paulo post cum similiter et paulo antea similiter s sive pauci sive singuli p aulo Heinio cum sifr w || 45 Quid] s: Quod Vw s || huic tu homini Cicero || Non s unus || concedes s pauci || 46 excusatione V ex causatione w || summae] om. V || (§ 13) Cic. in Verr. II 2 (sic) 78, 192 ||

actionis secundae primo: Nunc vero quid faciat Hortensius? avaritiæne crimina frugalitatis laudibus deprecetur? At hominem flagitiosissimum, libidinosissimum nequissimumque defendit. Sic igitur Catullus eadem se facere dicit, quæ Lesbiam, quod et malediceret ei palam respueretque et recusaret detestareturque assidue et tamen eam penitus deperiret.

XVII.

Quis omnium primus libros publice praeberit legendos; quantusque numerus fuerit Athenis ante clades Persicas librorum in bibliothecis publicorum.

5 Libros Athenis disciplinarum liberalium publice ad legendum prae-
bendos primus posuisse dicitur Pisistratus tyrannus. Deinceps
studiosius accuratiusque ipsi Athenienses auxerunt; sed omnem
illam postea librorum copiam Xerxes, Athenarum potitus, urbe
ipsa praeter arcem incensa, abstulit asportavitque in Persas. Eos
10 porro libros universos multis post tempestatibus Seleucus rex,
qui Nicanor appellatus est, referendos Athenas curavit.

Ingens postea numerus librorum in Aegypto ab Ptolomaeis

V

48 actionis V || num secundo (II pro I)? || .Primo nunc V
aliquot || Hortensius patronus Cic. *Lagom.* 42 pr. m., quod in Cic. *per-*
peram intulit CTZumpt || hortensius avariciæ V || 49 crimina]
gerumna V || laudibus] libri G. et Cic.; 'ita r. c. et n.' 3 (et sic 7, ut
tamen non addat, quo haec pertineant: in mg. 7 exhibet Hortensius
lau-] de deprecetur—libi-): laude e || 50 At] 5 tantum non omnes:
ad V An 5 unus (sup. lin. ex At corr.) e || 51 defendat? e || 52 quæ
Lesbiam] g: qres (quaeres et queres et que res 5 al.) uiam V5 querens
uiam ut quaerens veniam e || quod] mei omnes: qui 5 (Scheff.) ap. g.
g || 53 tamen eam] Vio: cum ea 5 ||

XVII. IE. V.E. P 16 res ex meis unus || (lemm.) 2 hominum 5
unus || quantus 5 unus || 3 bibliotescis V bibliotecis res aliquot ||
(\$ 1) 5 athenis V || 6 tyrannus res nonnulli annus V pr. || 7 at-
thenienses V || 9 arce V || (\$ 2) Eos] Vio: Hos 5 || 10 temporibus
5 pauci || 11 Nicanor ut; f. Nicator 3 Bentleius (r. mus. phil. 35, 633),
quo non opus; Nicanoris cognomine in eadem re enarranda certe ad eum
designandum utebatur etiam Suetonius v. *Isid. Or.* VI 3, 3 (Suet. fr. 102
p. 130 Rffsch.), ubi nullam v. l. adnotatam video || referendas V ||
(\$ 3) *Hausit hinc sua Amm. Marc.* XXII 16, 13 || 12 librorum numerus
5 pauci || ab ptolomeis (is ex os corr. V) V5: ab ptolomenis ut a
ptolomeis (ptolemæis et ptolemæis etc.) 5 ||

regibus vel conquisitis vel confectus est ad milia ferme voluminum septingenta; sed ea omnia bello priore Alexandrino, dum diripitur ea civitas, non sponte neque opera consulta, sed a militibus forte 15 auxiliaris incensa sunt.

V

13 ferro V pr. || voluminum] ex: volumina Vro || 14 septuaginta
s aliquot || 15 sed] om. w || 16 auxiliaris ux ||

Subscriptionem caret V; in mg. deficit V m. rec. Cum temporum praeteritorum incuria octauus et nonus, A. Gellii | noct. Att. non. reperiantur hac ira tempestate incipit decimus et primo capitula (Sequuntur capp. lib. IX) w AGELLII. NOCTIVM. ACTICARVM. LIBER VII. (ex VIII corr.) EXPLICIT. INCIPIVNT. CAPITVLA. IIX. (ex, X corr.) Vrb. (u) ad calcem lib. VII (VI h); ibidem haec capitula inveniuntur in s Explicit liber septimus. Incipiunt capitula libri octavi cod. Sozomeni Paris. la Vall. 110 (s); A. Gellii. noctiū. Atticar. | liber. VII explicit. | incipiunt capitula. libri octavi cod. Laur. LIV 28(a); anepigrapha hoc loco exhibet S. Germ. 1185 (n); in ind. capitulorum continuo leguntur capitula libri octavi in s al., veluti in S. Germ. 643 (f) et in cod. Barb. A a Dresselii coll. (d); om. cum s al., qui hoc indice carent, tum e, ut vid., antiquissimae omnes. In ed. Venet. a. 1493 et 1496 et h. l. ante lib. IX initium et in ind. lemmatt. Noct. Att. praefixo, et hoc quidem loco praemissis his verbis A. Gellii noct. attic. lib. octauus hac aetate non reperitur. Sed ex vetustissimo exemplari haec capita excerpta sunt ea inscribitur Dresselius; in Ven. Locatell. a. 1494 post capitulorum tabulam scorsum expressa exstant praecedentibus his 'Sunt nonnulli qui existimant octauum librum noctium atticarum non reperiri: eumque qui nonus est uicem octavi tenuisse: quod si ita est uiderint doctiores. Asseruntque se subsequenter excerptasse ex uetusto exemplari: quae quidem magis placuit schorsum imprimere quam ordinem pristinum librorum (XIX sc. numerabantur) infringere'; duas notulas exhibet s; in Lincoln. h. l. inueniri adnotavit i et in ipsa cod. collatione locum indicavit, sed nihil inde excerptit; ibidem exstant in Guelf. a λ excerpto ||

A. GELLII
NOCTIVM ATTICARVM LIBRI OCTAVI
CAPITVLA ET RELIQVIAE.

I.

'Hesterna noctu' rectene an cum vitio dicatur et quaenam super
iectis verbis grammatica traditio sit; item quod decemviri in XII.
tabulis 'nox' pro 'noctu' dixerunt.

II.

Quae mihi decem verba ediderit Favorinus, quae usurpentur
quidem a Graecis, sed sint adulterina et barbara; quae item a me to-
tidem acceperit, quae ex medio communique usu Latine loquentium
5 minime Latina sint neque in veterum libris reperiantur.

III.

Quem in modum et quam severe increpuerit audientibus nobis
Peregrinus philosophus adolescentem Romanum ex equestri familia
stantem segnem apud se et assidue oscitantem.

5 Et adsiduo oscitantem vidit, atque illius quidem delicatissimas
mentis et corporis halucinationes.

LIB. VIII. lemm. I. *Usus est hoc capite Macr. Sat. 14 || 2 Externa*
n extrema d || recte d Guelf. || 3 tradita (al traditio sup. lin.) f ||
sit s || XII tabb. fr. VIII 11 p. 144 Schoell || 4 nox] om. s || an
dixerint ? || nulla distinctione interposita hoc lemma cum sq. coniunxit n ||

II. 3 sed] om. a || sint] x in ind. capp. ad calcem libri XX: sunt ||
idem o et ex item corr. f || a] ad dfnu || totidem] om. s || 4 accepit
d || 5 sint] x: sunt || ueteris n || reperiuntur n || post hoc lemma
tres lin. vac. rel. n ||

III. 2 increpuit f pr. n increpauit u || 5 sq. offert Non. Marc. s. v.
halucinari p. 121, 20 M. cf. Merceri adn.; om. cod. Paris. ap. Quich. ||
6 aluciones et alutiones v. l. codl. Non. ||

IV.

Quod Herodotus, scriptor historiae memoratissimus, parum vere dixerit, unam solamque pinum arborum omnium caesam numquam denno ex isdem radicibus pullulare; et quod item de aqua pluviali et nive rem non satis exploratam pro comperta posuerit. 5

V.

Quid illud sit, quod Vergilius caelum 'stare pulvere', et quod Lucilius pectus 'sentibus stare' dixit.

VI.

Cum post offensiunculas in gratiam redeatur, expostulationes fieri mutuas minime utile esse; superque ea re et sermo Tauri expositus et verba ex Theophrasti libro sumpta; et quid M. quoque Cicero de amore amicitiae senserit, cum ipsius verbis additum. 5

VII.

Ex Aristotelis libro, qui περί μνήμης inscriptus est, cognita acceptaque de natura memoriae et habitu; atque inibi alia quaedam de exuberantia aut interitu eius lecta auditaque.

IV. *Herod.* VI 37 || 2 *uez n* || 3 unamque solam pinum arborem
Guelf. || 4 de uno s || *isdem d: iisdem fu hisdem aus* || pullulare
dfsu || *Herod.* II 22 || 5 *nive] nñe n* || exploratunne *Guelf.* ||

V. *Cf. Non. s. v. stare p.* 391 sq. coll. *h. ann. ph.* 85, 789 || *Verg.*
Aen. XII 407 sq. iam pulvere caelum Stare vident || 2 *pulverē n puluēr*
s || 3 *Lucilius lib. V fr. 3 p. 26 LM, v. 181 p. 21 Lm. (cf. Non. l. l. p.*
392, 1; Don. ad Ter. Andr. IV 2, 16 = V 4 M. l. l. Lm. coll.
CM Francken coni. crit. ad C. Luc. lib. dec. I p. 28 sq.): interea (om.
Don.) stat sentibu' pectus (Non.: fundus Don.) .

VI. 2 offensiunculas su offenciunculas d || 3 minime] *om. d* ||
minime utile esse] *in mg. add. f m. alt.* || esse] *om. n* || ei] *om.*
Guelf. || *thauri afusu* || 4 theophrasti su || quid] *c: quod adfnus* ||

VII. *Hausit inde Non. s. v. meminisse p.* 441, 4 *M. cf. Merc. adh.*
coll. h. ann. phil. 85, 725; 779 || 2 *περί μνήμης* add. *h. coll. VI 6, 3 (περί*
τῆς μνήμης et Ascens. et Ven. a. 1517): s. G. adscr. s. spat. vac. rel. indicant
libri e || est] *om. f* || 3 et habitu memoriae (*s. ie*) usu || *in ibi d* ||
alia quaedam de exuberantia] *Ascens. a. 1517: de alia q̄que udam*
exuperantia su de alia quadam exub(p)erantia *odf Guelf.* alia q̄dam
exuperantia n || 4 *f. lectu audituque digna Thysius* ||

VIII.

Quid mihi usu venerit, interpretari et quasi effingere volenti locos quosdam Platonicos Latina oratione.

IX.

Quod Theophrastus philosophus omnis suae aetatis facundissimus verba pauca ad populum Atheniensem facturus deturbatus verecundia obtinerit; quodque idem hoc Demostheni apud Philippum regem verba facienti evenit.

X.

Qualis mihi fuerit in oppido Eleusino disceptatio cum grammatico quodam praestigioso tempora verborum et puerilia meditamenta ignorante, remotarum autem quaestionum nebulas et formidines capiendis imperitorum animis ostentante.

XI.

Quam festivo responderit Xanthippae uxori Socrates petenti, ut per Dionysia largiore sumptu cenitarent.

XII.

Quid significet in veterum libris scriptum 'plerique omnes'; et quod ea verba accepta a Graecis videntur.

XIII.

'Eupsones' (?), quod homines Afri dicunt, non esse verbum Poenicum, sed Graecum.

VIII. 2 interpretarique u || fingere f || uolent usu || locos d ||

IX. 2 omnis, libri mei omnes et Guelf., e (Beroald.): omnium e Ven. a. 1494 eg. || 3 atheniensium hs || uerecundia u || 4 obtinerit]

at obtinuit

C^p_h

in mg. s || hoc] om. Guelf.; hec d

X. 2 opido dhs || elusino n Eleusine x || 3 meditamenta puerilia f || ignorante] add. f m. alt. || 4 reuntarum d || capiendas imperatorum df || Ad hoc caput ex Non. s. v. halophrantam p. 120, 12 'et alius nobilitatis obscurae 'halophrantam (cf. CGBrandis de aspir. Lat. qu. sell. d. Bonn. 1881 p. 15 sqq.) mendacem uoluit' refert Mercerus ad v. halucinari p. 121, 20, at v. ann. ph. 85, 725 ||

XI. 2 festine usu Guelf. festine tibi d || xantippe ah xantipe fsu || socratis f m. alt. || 3 per] om. d || dyonisia su dionisia d f m. pr. h || cenitarent] f pr.: coenitarent adf m. alt. enitarent hsu Guelf. coenitaret e ||

XII. 3 a Graecis accepta Guelf. ||

XIII. in mg. add. f m. alt. || 2 Eupsones] caf (qui Eupsones praebet, quod Eupsones potius quam Qupsones significare videtur): Bituric. a Ios. Scaligero in notis ad fragm. pone opus de emend. temp. p. XXIX ed. a. 1598 l.; Pembroc. (v. misc. obs. IV 437): Cupsones dsu Cupsones n

XIV.

Lepidissima altercatio Favorini philosophi adversus quendam intempestivum de ambiguitate verborum disserentem; atque inibi verba quaedam ex Naevio poeta et Cn. Gellio non usitate collocata; atque ibidem a P. Nigidio origines vocabulorum exploratae.

XV.

Quibus modis ignominatus tractatusque sit a C. Caesare Laberius poeta; atque inibi appositi versus super eadem re eiusdem Laborii.

Fragmentum cap. inc.

Historia ex libris Heraclidae Pontici iucunda memoratu et miranda.

Eussones *Guelf.* Qupsones s. Qnopsones *edd. pleraque* Eudones *Ioa. Scaliger l. l. Quisones (ex mendo typogr. pro Qupsones quod in x exstat ut vid. ortum) ed. Steph. Aurel. Allobr. a. 1609; Chr. Tychonius ap. Falsterum vigilia prima noct. Ripensium (Hafn. 1721) p. 68 sqq.*

XIV. Num huc pertineat Non. s. v. rudentes et s. v. vanum p. 51, 16; 416, 25 *M. perscrutatus sum ann. phil. 85 p. 713 sq.; 789 || 2 Tepidissima usu || alticatio d || qdam a || 4 et] om. u ex Guelf. || G. | neo gellio s g neogellio n G. neogelio Guelf. G. nagellio u Gneo Gallio df || 5 a] A. d || publico s corr. publico s pr. u || Nigidio] = f m. alt.: Nigi f pr. ||*

XV. *Uus est hoc cap. Macrob. Sat. II 7 || 2 ignominatus ansu ignominia notatus Thysius || taxatusque Thysius || G. d Gai su ||*

*Fragm. cap. inc. exstat ap. Priscianum Inst. gramm. VI § 61 p. 705 P. inscriptum Agellius Noctium Atticarum VIII (VIII *codd. Prisc. plerique et fort. ipse Prisc. cf. ibi h adn.*) || pötici ed. Prisc. Ven. a. 1492 (praecedentibus fort. *edd. Ven. a. 1485 et 1488, ex quibus expressa esse fertur*): poetici libri ||*

Num Non. s. v. miseria p. 214, 19 et s. v. nuntius p. 215, 10 M. huc pertineat, in disceputationem vocatum est ann. phil. 85, 783 sq. ||

Expliciunt capitula libri octavi. Sed liber octavus in hac aetate nondum est repertus. Incipiunt capitula libri noni. a non reperitur residuum huius libri *m. rec., tum pag. una et dim. vacua relicta capitula libri IX sine inscr. n Incipit liber octavus (ad mg. late liber deficit et adhuc meis fratribus non reperitur.), tum rel. fol. pars et quattuor folia sqq. vac. rel.; pag. vac. extr. inscr. deficit liber octavus, tum infra Incipiunt capitula libri noni s. EXPLICIUNT. CAPITVLA. LIBRI. X. (sic ut vid. pr.; VIII *alt.*) INCIPIVNT. CAPITVLA. XI. (sic pr. IX *alt.*) u Expletis capitulis octavi libri sequi deberet ipse liber seu commentarius sed quia hodie non adinvenitur ideo deficit. Et incipiunt capla noni libri eiusdem Agellii Noctium Atticarum. *Guelf. ||**

A. GELLII

NOCTIVM ATTICARVM LIBER NONVS.

I.

Quemobrem Quintus Claudius Quadrigarius in undevicesimo annali scripserit, rectiores certioresque ictus fieri, si sursum quid mittas, quam si deorsum.

5 Quintus Claudius in undevicesimo annali, cum oppidum a Metello proconsule oppugnari, contra ab oppidanis desuper e muris propugnari describeret, ita scripsit: Sagittarius cum funditore utrimque summo studio spargunt fortissime. Sed sagittam atque lapidem deorsum an

QZBIN

LIB. IX. Agellius noctium atticarum lib^x *** (non'), tum iē add. q; sequuntur lemmata libri noni; post lemmata lib. decim'. (iē. cap. 1. add. q) Q liber agellii (sequitur compendium ex litteris fere SVF s. SNF compositum) Noctium Atticarum. Incipiunt capitula libri decimi. post lemm. Incipit liber decimus B A. GELLI. NOCTIVM. ATTICARVM. LIBER. X. COEPTVS. EST. COMM. HAEC. INSVNT. post lemm. A. GELLI. NOCTIVM. ATTICARVM. LIBER. X. INCIPI. FELICITER. N; inscriptione carent ZII Auli gellii. lib. X. Cap. et post lemmata Auli Gellii noctium atticarum liber. X. qui in libris editis IX inscribitur m. rec. in Z; AGellii noctium atticarum liber decimus incipit feliciter post lemm. II ἀντίπαλοι OX v. c. 14 § 2 et c. 2 § 10.

Cap. 1. (lemm.) 2 Quintus] Q cf. lin. 5 = Q. BIN: QC Z || un-deuicesimo Q cf. lin. 5; duodeuicesimo BIN duo de uicesimo Z || Q. Claudii Quadrig. fr. 85 p. 234 Pet. || 4 quam si deorsum] om. (in mg. /) Z || (§ 1) 5 Q. N || annalium Z pr. || 8 cum] cur Q pr. || fonditore B || 9 distinctionem om. Z ||

sursum mittas, hoc interest: nam neutrum potestio
deorsum versum recte mitti, sed sursum utrumque
optime. Quare milites Metelli sauciabantur multo
minus et, quod maxime opus erat, a pinnis hostis
defendebant facillime funditore.

2 Percontabar ego Antonium Iulianum rhetorem, cur hoc
ita usu veniret, quod Quadrigarius dixisset, ut contigni magis
directioresque ictus fiant, si vel lapidem vel sagittam sursum
versus iacias quam deorsum, cum proclivior facilliorque iactus sit
3 ex supernis in infima quam ex infimis in superna. Tum Iulianus,
comprobato genere quaestionis: 'quod de sagitta', inquit, 'et 20
4 lapide dixit, hoc de omni fere missili telo dici potest. Facillior
autem iactus est, sicuti dixisti, si desuper iacias, si quid iacere
5 tantum velis, non ferire. Sed cum modus et impetus iactus
temperandus derigendusque est, tum, si in prona iacias, moderatio
atque ratio mittentisque praecipitantia qualicumque ipsa et pondere 25
6 cadentis teli corrumpitur. At si in editiora mittas et ad per-
cutiendum superne aliquid manum et oculos continies, quo motus
7 a te datus tulerit, eo telum ibit, quod ieceris'. Ad hanc ferme

QZBIN

10 amittas BZ aut hoc aut nam delendum g hoc inter
interest 7; sed nulla mutatione opus est cf. Ter. ad. 1 1, 51 Hoc pater
ac dominus interest coll. Eun. II 2, 1 sq., nam vero mere, ut ita dicam,
explicativum 13 a pinnis] e: a pennis QB á pennis N apennis ZII
14 funditore] om. INe funditores ed. Paris. a. 1536 fundis et aren g
distinctione carent ZB (§ 2) 16 ita] idem N pr. dixisset B
continui II 17 sine lapidem II 18 iacias] q: iaciat QZINb
iaceat B 19 supernatum (superna tum b), Iulianus B (§ 3) 20 et
de lapide II (§ 4) 22 si desuper—modus] in ras. lac. 12 fere litt.
inter iacias et si quid relicta Q (§ 5) 24 derigendusque] N: diri-
gendusque est eū, si Z 25 mittentisque (mittentis CDriatzko)
praecipitantia qualicumque] h CDz.: mittentis que p̄cipit antialu (p̄cipitanti
alu q) cūq. Q mittentis que precipitancia lucunq; Z mittentis q̄ p̄cipit
ancialli cūq. B mittentis precipitantia IN mittentis praecipitantia
plerumque g 26 telis ZB (§ 6) in editiora] medioca (oca in ras.
q) Q 27 continies] = σ motus] ed. Paris. a. 1536: modus
28 tulerit B fuerit se ibit. Qd Q pr. BZ ieceris] in ras. (in mg.) Z
ieceris ad. B

sententiam Iulianus super istis Claudii verbis nobiscum sermo-
so cinatus est.

Quod ait idem Q. Claudius: a pinnis hostis defen- 8
debant facillime, animadvertendum est, usum esse eum verbo
defendebant non ex vulgari consuetudine, sed admodum proprie
et Latine. Nam 'defendere' et 'offendere' inter sese adversa 9
35 sunt, quorum alterum significat 'ἐμποδὼν ἔχειν', id est incurrere
in aliquid et incidere, alterum 'ἐκποδὼν ποιεῖν', id est avertere
atque depellere, quod hoc in loco Claudio dicitur.

II.

Qualibus verbis notavit Herodes Atticus falso quempiam cultu amictuque
nomen habitumque philosophi eminentem.

Ad Herodem Atticum, consularem virum ingenioque 1
5 amoeni et Graeca facundia celebrem, adiit nobis praesentibus
palliatu quispiam et crinitus barbaque prope ad pubem usque
porrecta ac petit, aes sibi dari 'εἰς ἄπτερος'. Tum Herodes 2
interrogat, quisnam esset. Atque ille vultu sonituque vocis 3
obiurgatorio philosophum sese esse dicit et mirari quoque addit,
10 cur quaerendum putasset quod videret. 'Video', inquit Herodes, 4
'barbam et pallium, philosophum nondum video. Quaeso autem te, 5

QZBINTY

(§ 7) 29 claudii QZB: q. claudii N que claudii II || (§ 8) 31 Quod
autem ait e || idem Q.] HNq: idemq; QZB tandem Q. ε || a pinnis] e:
apennis QZBN a pennis N a pennis ε || 32 animadvertendum B ||
(§ 9) 35 ἐμποδὼν ἔχειν] ε: ENHOΔΩΝ ΕΧΕΙΝ (EXIN HN) BHN ENHO-
ΔΩΝΕΧΕ. In Z GR. j: j in ras. q. in ut vid. Q) Q || 36 aliqd R ||
ἐκποδὼν ποιεῖν] ε: ΕΚΗΟΔΩΝ ΠΟΤΕΙΝ N. ΕΚΗΟΔΩΝ ΠΟΙΕ. In B ΕΚΗΟ-
ΔΩΝ ΠΟΙΕ In Z ENHOΔΩΝ ΠΟΤΕΙΝ II GR. In Q || 37 in hoc loco Z ||
a q. (q. N) claudio HN ||

II. *Exstat in TY* || (lemm.) 2 Quibus HN || aticus Q pr. ||
cultū amictūque Q || 3 philosophi eminentem] x: philosophie men-
tinentem QZ philosophiae mentientem BHN || (§ 1) 4 ingenio ε ||
6 quispiā * crinitus q quispiē & crinitus Q || puba in pube corr. B ||
7 porrecta B || ac petita es B appetit] * * Q appetit] * * q || petit ε
nonnulli || dari εἰς ἄπτερος. Tum] dariet(dari. ei Z) capto lectū ZB dari
* * capto. hic tū Q || εἰς ἄπτερος] om. TY || (§ 2) Tunc T || 8 quis
nam Z || (§ 3) 9 se ēē TY || (§ 4) 11 nūdū Q non NY || uideo
queso Z || (§ 5) te] om. Y ||

cum bona venia dicas mihi, quibus nos uti posse argumentis
 6 existimas, ut esse te philosophum noscitemus? Interim aliquot
 ex his, qui cum Herode erant, erraticum esse hominem dicere
 et nulli rei incolamque esse sordentium ganearum, nisi accipiat 15
 quod petit convicio turpi solitum incessere; atque ibi Herodes:
 'demus', inquit, 'huic aliquid aeris, cuiusmodi est, tamquam
 7 homines, non tamquam homini', et iussit dari pretium panis
 triginta dierum.

8 Tum nos aspiciens, qui eum sectabamur: 'Musonius', 20
 inquit, 'aeruscanti cuipiam id genus et philosophum sese ostentanti
 dari iussit mille nummum, et cum plerique dicerent, nebulonem
 esse hominem malum et malitiosum et nulla re bona dignum, tum
 Musonium subridens dixisse aiunt: 'ἀέτις οὖν ἐστὶν ἀπρόπτεον'.
 9 Sed hoc potius', inquit, 'dolori mihi et aegritudini est, quod 25
 istiusmodi animalia spurca atque probra nomen usurpant sanctis-
 10 simum et philosophi appellantur. Maiores autem mei Athenienses
 nomina iuvenum fortissimorum Harmodii et Aristogitonis, qui
 libertatis recuperandae gratia Hippium tyrannum interficere adorsi
 erant, ne umquam servis indere liceret, decreto publico sanxerunt, 30

QZBXNNTY

12 argumentis posse II pr. || 13 .Noscitemus inibi B || (§ 6)
 Interim QY Interim ibi Tz || aliqd ZB || 14 his] = s: his s his s ||
 15 nullius Bq || nisi] Q: ac nisi vell. fort. recte, cum saepius singula
 praesertim vocc. Q solus omittat; at possit ac ibi ex accipiat praeceptum
 esse || 16 conuitio ZNNTY || ibi tum TY || 17 cui'cul'mo q cui-
 eunque T cui'eunque Y 'V. C. (om. φ) cui'cul'mo al. ms. culcumque' s ||
 (§ 7) 18 ei dari TY || (§ 8) om. TY; et tunc ille aspiciēs nos ait. q
 phm se ostētanti mussoni' iussit dari .m. nūmos. & cū pleriq; dicerēt
 nebulonem ee & hominē malū & nulla re digm aiūt tē illū dixisse. dolor
 m inqt ē in mg. inf. add. y || 20 Tum] Cū Z || sectabatur Q ||
 21 obstētati Q || 22 dariussit Q pr. dari' sit B pr. || nummū Q ||
 cf. I Venhuizen Peerlkamp C. Musonii Rufi . . . vell. et apophthegm.
 Harlem. 1822 p. 421 sq. || 24 ἀπρὸς ΖΠ || (§ 9) 25 Sed] om. TY ||
 hoc inquit musonius (haec tria verba delenda indicavit y) dolori TY ||
 dolori inquit II || egriditadini T || 26 hulusmodi TY || probra] cf.
 I 5,2 adn.: proba sc || sanctissimum Z || (§ 10) 28 inde ab Harmodii
 incipit X || armodii et aristoidonis TY || 29 reciperandae II reci-
 (u x)perande X || hyppiam QZBTY hipiam X || tyrannum QZBX ||
 30 serius B || inde reliceret BII uidere liceret ZYb || sanxerant Xpr. ||

quoniam nefas ducerent, nomina libertati patriae devota servili
contagio pollui. Cur ergo nos patimur nomen philosophiae 11
inlustrius in hominibus deterrimis exsordescere? Simili
autem, inquit, exemplo ex contraria specie antiquos Romanorum
35 audio praenomina patriciorum quorundam male de republica meri-
torum et ob eam causam capite damnatorum censuisse, ne cui
eiusdem gentis patricio inderentur, ut vocabula quoque eorum
defamata atque demortua cum ipsis viderentur.

III.

Epistula Philippi regis ad Aristotelem philosophum super Alexandro
recens nato.

Philippus, Amyntae filius, terrae Macedoniae rex, cuius virtute 1
industriaque Macetae locupletissimo imperio aucti gentium natio-
numque multarum potiri coeperant et cuius vim atque arma toti
Graeciae cavenda metuendaque inolitae illae Demosthenis
orationes contionesque vocificant, is Philippus, cum in omni fere 2
tempore negotiis belli victoriisque adfectus exercitusque esset,
10 a liberali tamen Musa et a studiis humanitatis numquam afuit,

QZBXINTY

31 quom N || libertate patria II || patrie patrie B || servilico
tacio Z || 32 cotatio B || (§ 11) Curer gonos X || 33 teterrimis II ||
& sordescere X pr. exordescere B pr. || 34 ex] sup. lin. add. x ||
35 patritiorum Q || male edere publica II || republica] = x: publica
re ut vid. in ras. X || 36 ob] ex ab corr. X || capita II || censuisse
B pr. || 37 inderentur] = q: viderentur Qt videntur T || 38 de-
faminata B || demortua (i) X ||

III. Exstat in TY; adhibet Io. Sarisb. Pol. IV 6 p. 238 sq. G. ||
(lemm.) 2 philippi II et sic II et plerumque T infra || 3 recens nato] in
mg. add. q || (§ 1) 4 aminte T aminte ZY || filius] 'ex veteri' ut ait
'scriptura' h. l. proferens om. IScaliger lect. Auson. I 23; fuit filius TY ||
terra acedonie B pr. || Macetae Scaliger l. l.; f. Macetiae s || 5 macete
BT macetoe Z || mace telocupletissimo X pr. || octigentium II
***] et ingentium X || auctirant (gentium—coepe om., in mg. add. n)
N || 6 arma toti gre]cle x armata tigre]cle X || 7 cauendam
metuendaq. B cauendam metuendaq. ZXII || inclyte N inclite ex
incliti corr. X || demostenes Z pr. || 8 contionesque—diceret] lin. 11
loquuntur T loquuntur Y || vocificant, is] uocificantis QB notificantis
Z || (§ 2) 9 adfecus X || 10 a] ex ad corr. X || Musa] s aliquot,
e vg.: mensa meliores omnes es et sic legit Sarisb. l. l. || Nūquā B ||
abfuit Qx affuit ZX || afuit, quin] non sollicitandum cf. Th. Vogel ann.
phil. 111, 573 ||

3. quia lepide comiterque pleraque et faceret et diceret. Feruntur adeo libri epistularum eius, munditiae et venustatis et prudentiae plenarum, velut sunt illae litterae, quibus Aristoteli philosopho natum esse sibi Alexandrum nuntiavit.

4. Ea epistula, quoniam curae diligentiaeque in liberorum 15 disciplinas hortamentum est, exscribenda visa est ad commonendos 5 parentum animos. Exponenda est igitur ad hanc ferme sententiam:

Philippus Aristoteli salutem dicit.

Filium mihi genitum scito. Quod equidem dis habeo gratiam, non proinde quia natus est, quam pro eo quod eum nasci con- 20 tigit temporibus vitae tuae. Spero enim fore, ut eductus eruditusque a te dignus existat et nobis et rerum istarum susceptione.

6. Ipsius autem Philippi verba haec sunt:

Φίλιππος Ἀριστοτέλει χαίρειν.

Ἰσθί μοι γεγονότα υἱόν. Πολλήν οὖν τοῖς θεοῖς 25 ἔχω χάριν, οὐχ οὕτως ἐπὶ τῇ γενέσει τοῦ παιδός, ὥς ἐπὶ τῷ κατὰ τὴν σὴν ἡλικίαν αὐτὸν γεγονέναι· ἐλπίζω

QZBXΠNTY

11 lepide x lapide X || (§ 3) Ferunt T || 12 uenustatis Y ||
13 uelud B || aristote ZB || (§ 4) 15 Ea] om. X || quom N ||
libroz Q || 16 dissiplinas ortamtu B || exscribenda T pr. scribenda
QZB || commouēdos q commouē Q || 17 punctum post animos om.
ZB || (§ 5) punctum post Exponenda ponit B || igitur est ex sil. coll.
X || 18 phiipus X || dicit filium Z || 19 Scito quod Z || cito
equidem scō q equidem n pī (v. lin. sq.) dis B || quo Sarisb.; Fr.
Daniel || dis—quod eum] post quod equidem om. Q || dis abeo X
dis habeo x || 20 contigit] = y: contingit TY || 21 etenim Sarisb.
forte II || eductus (t) X educatus T Sarisb. || 22 reum X pr. || (§ 6)
23 philippi Q philipi Y || 24 GR. Y; non indicat Graeca T ||
ΦΙΛΙΠΠΟΣ Z || ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙ X || ΧΑΙΡΕΙΝ B || 25 ICΘY Z ICΘ X ||
ΤΗΓΟΝΟΤΑ Z || ΥΙΟΝ X || ΠΟΛΛΗΝ B/Π ΠΟΜΗΝ X ΠΟΛΛΗΝ Z ||
ΟΥ X || ΤΟΥΤΟ Z || ΘΕΟΙΣ B || 26 ΧΑΡΙΝ ΕΧΩ Vrb. || ΧΑΡΙΝ
Z || ΟΥΚ Vrb. || ΟΥΧΟΥ. ΤΩC Π ΟΥΤΟC X || ΟΥΘΩC Z ΟΥΤΩ
B || ἐπὶ] ex III corr. X ΕΠΥ Z || ΓΕΝΕCΕΙ X ΓΕΝΕCΕΥ B ΓΝΝΕCΕΥ
Z || ΘΩΥ Z ΤΟΙ B || ΠΑΙΔΩC Z || 27 ΗΠΥ Z || ΘΩ Z ΤΟ Π ||
ΤΕΝ ZX || σὴν] om. Vrb. || ΗΛΙΚΙΑΜ Z ΝΑΙΚΤΑΝ X || ΑΙΤΟΝ B
ΑΥΘΩ Z || ΤΕΓΟΝΕΝΑΙ X ΤΗΓΩΝΕΑΥ Z || ΕΑΠΙΖΩ BX
ΗΑΠΙΖΩ Z ||

γάρ, αὐτὸν ὑπὸ σοῦ τραφέντα καὶ παιδευθέντα ἄξιον
ἔσεσθαι καὶ ἡμῶν καὶ τῆς τῶν πραγμάτων διαδοχῆς.

IV.

De barbararum gentium prodigiis miraculis; deque diris et exitiosis
effascinationibus; atque inibi de feminis repente versis in mares.

Cum e Graecia in Italiam rediremus et Brundisium iremus 1
egressique e navi in terram in portu illo inclito spatiaremur,
quem Q. Ennius remotiore paulum, sed admodum scito vocabulo
'praepetem' appellavit, fascēs librorum venalium expositos vidimus.
Atque ego avide statim pergo ad libros. Erant autem isti omnes 2.3
libri Graeci miraculorum fabularumque pleni, res inauditae, in-
credulae, scriptores veteres non parvae auctoritatis: Aristeeas
Proconnesius et Isigonus Nicaeensis et Ctesias et Onesi-
critus et Philostephanus et Hegesias; ipsa autem volumina 4

QZBXΠNTY

28 TAPATON Z : ΓΗΟΣΟΠΟCΟΥ B : CΥΓΓΡΑΦΗΝΤΑΚΑ Z :
ΠΕΛΕΓΘΕΝΤΑ ΧΠΝ ΠΕΛΕΘΕΝΤΑ B ΠΕΛΕΘΗΝΤΑ Z : ΑΥΓΟΝΗCΗCΘΩΝ
ΚΑΥ Z : 29 ἡμῶν ΠΕΛΕΓΘΕΝΤΑΜΩΝ B ΠΕΛΕΓΘΗΝΑΜΩΝ Z : ΗΜΩ
X : ΚΑΥ Z : ΘΗC Z ΤΕC ΧΠ : ΘΩΝ Z : ΠΡΑΓΜΑΘΩΝ Z
ΠΡΑΤΜΑΤΩΝ X ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ Π : ΑΛΙΑΟΧΗC B ΑΑΡΑΟCΘΗC Z

IV. *Exstat in TY* : (lemm.) 2 e barbararum, d init. sup. lin.

adscripto, Q : risisset 7 B, ut arbitror, nam nota cod. in coll. omisa
est : 3 effascinationibus Q effascinominibus Z : mares] = q in litura :

(§ 1) 4 e grecia X e gta B e gta b : redirem. Y redirem T : brun-
disiam X brundusium QZΠN : 5 navi Z : postu X pr. : inclitos

Z : 6 quemq; ennius QZBX quemquennius T a t corr. : 7 uenastium
X : (§ 2) 8 statim avide X : (statim) 'glossema' sc. 'τοῦ' atque, usurpati ex
remota antiquitate esse censens c : (§ 3) 9 res] sup. lin. Z : 10 aristeeus
T : 11 procōnesius ΠNT proconnesius QZ procōmesius X proconesius
Y : etisigonus X : niceensis Y nice ecisis T : et Ctesias] ettesias
X & thesias T ecclās (i. e. ecclesias) ZB eccl : Q ecclan q : eto-
niscritus X : 12 Philostephanus] Isonsius de script. hist. phil. I 2 p.
12; g (cf. RStiehle philol. IV 401 sq.) atque sic etiam libri Pliniani n. h.
VII § 207 et 208 et in ind. auct. lib. VII: polistephanus QZΠY poli-
sthephanus q polistheplanus B polystephanus XNT, quod ab ipso G.
profectum esse haud praefracte neges : egesias ZB egesyas T

Aulus Gellius. I.

ex diutino situ squalabant et habitu aspectuque tetro erant.
 5 Accessi tamen percontatusque pretium sum et, adductus mira
 atque insperata vilitate, libros plurimos aere paucio emo eosque
 15 omnis duabus proximis noctibus cursim transeo; atque in legendo
 carpsi exinde quaedam et notavi mirabilia et scriptoribus fere
 nostris interptata eaque his commentariis aspersi, ut qui eos
 lectitabit ne rudis omnino et ἀνίητος inter istiusmodi rerum
 auditiones reperiatur. 20

6 Erant igitur in illis libris scripta huiuscemodi: Scythas illos
 penitissimos, qui sub ipsis septentrionibus aetatem agunt, cor-
 poribus hominum vesci eiusque victus alimento vitam ducere et
 ἀνθρωποφάγους nominari; item esse homines sub eadem regione
 caeli unum oculum in frontis medio habentes, qui appellantur 25
 'Arimaspi', qua fuisse facie Cyclopes poetae ferunt; alios item
 esse homines apud eandem caeli plagam singulariae velocitatis,
 vestigia pedum habentes retro porrecta, non, ut ceterorum homi-
 num, prosum spectantia; praeterea traditum esse memoratumque,

QZBXNTY

(§ 4) 13 diuti nositu X pr. : situ squalabant (s s ut vid.) Q situ
 14 alebant (n ut vid.) B : sscetro (te) X : (§ 5) 14 pti usū X : et]
 om. TY : 15 atque] 7 Z : emi Z : 16 omnes Z = om̄s QT =
 os Y : 17 nris fere T : 18 hīs Z : apsi T : 19 lectitabit X pr.;
 num lectitarit ? : is ne INT Ne B : et] om. Q : ἀνίητος] 'vel
 ἀνίητος' o : inter] in XII. In X : in—rapiatur IGebhard ant. lect.
 1 15 : 20 audiciones sup. lin. add. B ut vid. pr. : repperiatur] Q pr.
 ZXNY : (§ 6) 21 huiuscemodi T : scythas II scitas ZY :
 22 peritissimos TY : 23 nesi B : eique X pr. : et] om. Q et
 (n) X : 24 ἀνθρωποφάγοις II ἀνθρωποφάγοις Z : homines esse
 Y : ee sub eadem regione celi homines T : eaidem X pr. :
 25 eili B pr. : oculm Z : 26 arismaspi Q : facie X pr. : cyclopes
 QZB cyclopes Y pr. : 27 esse] om. Z : singlaie B pr. singularis Q :
 *elocitatis (e ut vid.) Q pr. : 28 recto X pr. INT : ut ceterorum
 nti irorum X : 29 prosum spectantia] HHagen in Bursian. nunt. ann.
 a. 1873 p. 1415 sq., quem in re incerta non sine haesitatione sequor, nec
 in altera corruptelae parte explicanda ei assensuens: prosproffium petet
 antispectantia (antispectancia Q anti-spectancia. Z: QZB prospectantia
 vell. e rg. (cf. h. 60) proversum (sive prorsum aut porroversum cum Nig.
 Figulo ap. G. X 4, 4) potentia aut spectantia g prosum potentia et

30 in ultima quadam terra, quae 'Albania' dicitur, gigni homines, qui
in pueritia canescant et plus cernant oculis per noctem quam
interdiu; item esse compertum et creditum, Sauromatas, qui ultra
Borysthenen fluvium longe colunt, cibum capere semper diebus
tertiis, medio abstinere.

35 Id etiam in isdem libris scriptum offendimus, quod postea 7
in libro quoque Plinii Secundi naturalis historiae sep-
timo legi, esse quasdam in terra Africa hominum familias voce
atque lingua effascinantium, qui si impensius forte laudaverint 8
pulchras arbores, segetes lactiores, infantes amoeniores, egregios
40 equos, pecudes pastu atque culta opimas, emoriantur repente
haec omnia, nulli aliae causae obnoxia. Oculis quoque exitialem
fascinationem fieri, in isdem libris scriptum est traditurque, esse
homines in Illyriis, qui interimant videndo quos diutius irati
viderint, eosque ipsos mares feminasque, qui visu ita nocenti
45 sunt, pupillas in singulis oculis binas habere. Item esse in mon- 9

QZBXIIITY

antispectantia (de huius generis rocc. cf. FRitschl opusc. II 358 sq.) h-
prosum et ante spectantia τ provorsum spectantia μ prosum betentia
(cui in archet. prospectantia superscriptum fuerit) Th. Bergk ann. phil.
113, 288 || memoranturque multima X pr. || 30 dicitur Z ||
31 puerta B et sic. non puertia, XII pueria cod. Vict. Gisclini in textu
q. v. et in mg., quod 'non temerarium' videbatur Lipsio epistol. quaest.
III 7 puertia Thysius pueris i (a pueritia statim canos Plin. n. h. VII
§ 12) || plures XII pluris x || plus res cernant σ || oculis] om. B
pr. T || 32 interdiu] Q (qui noctu plus quam interdum cernunt Plin.
l. l.): inter diem et interdum rel. || cōptū ee T || etreditum X pr.
sauromatas (ro) X || ultra parboris tenent. fluvium Z ultra paboris
tenent fluvium QB || 33 borysthenen XIIITY || cybum XII
34 abstinere id B || (§ 7) 35 hisdem II hisdem Z eisdem TY ||
36 quoque in libro T in libro X || phillimi Z || Plin. n. h. VII
§ 16 || septimo] = X: 6 sup. lin. n || 37 quasdam ee Y || 38 effasei-
nantiū Q pr. || (§ 8) ippēs] B || 39 pulchras Z pulcras X || harbores
B || egregios X || 40 opimas] Z (ex sil.)? cod. Palat. ap. Ian.
Gebhard ant. lect. II 11. e: optimas BXIIITY optimas Q || repente.
hec omnia nulli Y || 41 nulle b || alii Q || 42 fascinacione Q ||
In TY || hisdem IIITY hisdem Z || 43 illiriis QZB ylliriis ILN
illirius X || interimant N || 44 visus T || ita] Q, quod tamen ex
item sq. originem ducere non prorsus negem: tam rel. (sic etiam T) ||
nocentis (sq. s) T || (§ 9) 45 homines in montibus terre iudie Z ||

tibus terrae Indiae homines caninis capitibus et latrantibus eosque
vesci avium et ferarum venatibus; atque esse item alia apud
ultimas orientis terras miracula homines, qui 'monocoli' appellen-
tur, singulis cruribus saltatim currentes, vivacissimae pernicitatis;
quosdam etiam esse nullis cervicibus, oculos in humeris habentes. 50
10 iam vero hoc egreditur omnem modum admirationis, quod idem
illi scriptores gentem esse aiunt apud extrema Indiae, corporibus
hirtis et avium ritu plumantibus, nullo cibatu vescentem, sed
spiritu florum naribus hausto victitantem; Pygmaeos quoque haut
longe ab his nasci, quorum qui longissimi sint non longiores esse 55
quam pedes duo et quadrantem.
11 Haec atque alia istiusmodi plura legimus, sed, cum ea
12 scriberemus, tenuit nos non idoneae scripturae tedium, nihil ad
13 ornandum iuvandumque usum vitae pertinentis. Libitum tamen
est in loco hoc miraculorum notare id etiam, quod Plinius 60
Secundus, vir in temporibus actatis suae ingenii dignitatisque
gratia auctoritate magna praeditus, non audisse neque legisse,
sed scire sese atque vidisse in libro naturalis historiae
14 septimo scripsit. Verba igitur haec, quae infra posui, ipsius
sunt, ex eo libro sumpta, quae profecto faciunt, ut neque 65

QZBXNNTY

46 latrantibus II latrantibus X pr. || 47 item esse T || 48 horientis
B pr. || monocoli] N: monoculi QZBII monocoli X monocalia TY
monomeri n in mg., e || appellantur N || 49 cruribus Q pr.
saltatim QZB h; at saltatim tum Sisenna ap. ipsum G. XII 15, 2 (Non.
p. 168, 9 cf. ann. phil. 85, 719) exhibet, tum Amm. Marc. XXVI 5, 15;
XXIX 1, 31 (al. v. ap. Georgesium in lex. s. v.), ut ita etiam G. scripsisse
arbitror; saltatim nusquam praeterea traditur; salutatim X pr. || 50 quo-
dam Q || nulli scervicibus X pr. || post cervicibus G fere litt. rasura
in Q || oculo s = in (ed?) T || (§ 10) 51 iidem X || 53 hirtis Y
irtis x istis XII || ratu X pr. || uescentibus Y || 54 uicitantem X
uicitantem x || pygmeos IIY pigmeos B pigma-eos Z pigm: + eos Q
haus B pr. n II || 55 hiis Z || sunt ZY || 56 duo] = q: duos QX
(§ 12) 58 scriberemus] legeremus II || tenenit Q || ad ornandum
adorandum Z || (§ 13) 59 tm Q pr. || 60 hoc loco Y || 61 tempe
Z || 62 graua Z || legis s; scire Q || legisse se s; scire sese II
64 septimo: (s) X || Plin. n. h. VII § 36 || scipit B || (§ 14)
65 quo (ne? cf. sqq.) Q || profecto] prospecta cod. Torn. et Francq.,
unde perspecta PBondanus var. lect. II 4 p. 161 sq.

respuenda neque ridenda sit notissima illa veterum poetarum de
 Caenide et Caeneo cantilena. Ex feminis, inquit, mutari in 15
 mares, non esse fabulosum. Invenimus in annalibus,
 P. Licinio Crasso, C. Cassio Longino consulibus Casini
 70 puerum factum ex virgine sub parentibus iussuque
 haruspicum deportatum in insulam desertam. Licinius
 Mucianus prodidit, visum esse a se Argis Arescontem,
 cui nomen Arescusae fuisset, nupsisse etiam, mox
 barbam et virilitatem provenisse uxoremque duxisse;
 75 eiusdem sortis et Zmyrnae puerum a se visum. Ipse
 in Africa vidi mutatum in marem die nuptiarum
 L. Cossitium civem Thysdritanum vivebatque cum
 proderem haec.

Idem Plinius in eodem libro verba haec scripsit: 16
 80 Gignuntur homines utriusque sexus, quos herma-

QZBXNTY

66 sint NY || notissima Y || poetarum] sup. lin. add. x ||
 poetarum de caenide et caeneo B || 67 caenide x || caeneo ZN ||
 cantilen (a ut vid.) B cantilina T cantilene INx cantilene ZXb ||
 (§ 15) 68 est NNT cum ipso Plinio || fabulosum invenimus ZB ||
 69 P.] Pighius annal. Rom. ann. DXXII t. II p. 366 et sic certe scribere
 debebat G: Q. NY Y q QBX que T que Z C. libri Pliniani (om. Paris.
 6795 m. 2 in ras.) del. i || liano X || craso B || C.] om. QZB (Plin.
 Riccard. teste Silligio, Dellefseno et Mayhoffio silentibus) i || casio QZB
 crasso TY || C. (s. c. s. c.) asini NNTY .c. asinii x c. as ini X ||
 70 factum factum B || subparentibus X || 71 aruspicum ZXIT pr. ||
 in insulam] insulam X || lucinius T lucinus Y || 72 mutian' B ||
 esse] om. Plinius || argisares contē ZX agris (argis y) arescētū Y ||
 aristontem codd. Pliniani || 73 Arescusae] = Plin.: ares-cuse (. ut vid.)
 X arescusa z arecusa QZ || fuisse Plinius || nupsisse QXY .Nupsisse
 B nupsisse Z || 74 viriditatem Z pr. || dixisse B || duxisse eiusdem
 sortis. N || 75 sortis B || zmyrne X zmirne T zmirne Y smirne Z
 myrne q myrne Q || visum ipse ZBX || 76 vidit X || matrem Y ||
 in die X || nuptiarum die Plinius || 77 L.] om. QZB || cossicium
 QZY codd. Plin. Rd teste Mayhoffio. cossicium T cossitium rell. codd.
 Plin.: 'f. cossitium' α: ac sane Cossitios et Cossinios sat multos novimus,
 Cossitios aut Cossicios quod sciam nullos || thisdritanum ZT ||
 vivebatque—haec] om. libri Pliniani || (§ 16) 79 plenius ZB || eodem
 in N || Plin. n. h. VII § 34 || 80 Cinguntur X Finguntur x ||
 homines] et Plinius || hermafroditos QZBXNTY ||

phroditos' vocamus, olim 'androgynos' vocatos et in
prodigiis habitos, nunc vero in deliciis.

V.

Diversae nobilium philosophorum sententiae de genere ac natura
voluptatis; verbaque Hieroclis philosophi, quibus decreta Epicuri
insectatus est.

- 1 De voluptate veteres philosophi diversas sententias dixerunt. 5
- 2 Epicurus voluptatem summum bonum esse ponit, eam tamen ita
- 3 definit 'σχαρό; εὐσταθὲς κατὰ τὴν φύσιν'. Antisthenes Socraticus
- 4 μᾶλλον ἢ ἡσθεῖν. Speusippus vetusque omnis academia
- 5 voluptatem et dolorem duo mala esse dicunt opposita inter sese, 10
- 6 bonum tamen esse quod utriusque medium foret. Zeno censuit,
- 7 voluptatem esse indifferens, id est neutrum neque bonum neque
- 8 malum, quod ipse Graeco vocabulo 'ἀδιάφορον' appellavit. Crito-
- 9 laus Peripateticus et malum esse voluptatem ait et multa alia
- 10 mala parere ex scese, iniurias, desidia, obliviones, ignavias. Plato 15
- ante hos omnes ita varie et multiformiter de voluptate disseruit,
- ut cunctae istae sententiae, quas exposui, videantur ex sermonum

QZBXHN

81 vocamus] uotatos (cf. voc. pracc. et sqq.) Q [androgynos Ty
androcynos ZXII androcinos ex androciuos corr. B andruginos Y
82 pdils Q [.Nē ero B [

V. (lemm.) 4 insectatus est] = q: 4-5 litt. rasiua Q [(§ 1)
5 ueteris (voc. philosophi pro gen. sing. habito a voluptate pendente) Z [
sentēcias QZ sentēcias B [tenuerunt atque dixerunt & unus alterre, e [
(§ 2) 6 voluptatem] = x: uolūtatem ut rid. X [7 ΕΙCΤΑΘΕC Π ΕΙCΑΘΕC
Z [ΚΑΤΑCΤΕΜΑ X [(§ 3) antisthenes QNX anthisthenes Z anthi-
sthenes B [8 Graeca h. l. non indicata in X [ΜΑΝΕΙΕΝ ΖΒ ΜΑΝΕΙΝ
X [9 ΜΑΛΛΟΝ Β ΝΑΛΛΟΝ X [ἢ ἡσθεῖν] ΗΗΕCΘΕΙΗΝ Β
NECΘΕΙΝ; X [ECΘΕΙΗΝ ΠΝ [(§ 4) speusippus Q [achademia QZ
academię N [10 male B pr. [11 tamen esse] Q: emesse ZB autem
esse XHN [utiq; B [(§ 5) 12 neutruq; X [13 ἀδιάφορον. Z [
(§ 6 sq.) 15 Ignauias plato Z [(§ 7) 16 ante hos] = q: ante hos
ante hos Q anthos X [hos homines Z [deseruit ZB [17 seposui
(pracc. s) ZB supra posui XHN [sermonibus (propter ex) QZB [

eius fontibus profluxisse; nam proinde unaquaque utitur, ut et
 ipsius voluptatis natura fert, quae est multiplex, et causarum,
 20 quas tractat, rerumque, quas efficere volt, ratio desiderat.
 Taurus autem noster, quotiens facta mentio Epicuri erat, in 8
 ore atque in lingua habebat verba haec Hieroclis Stoici, viri
 sancti et gravis, Ἡδονῇ τέλος, πόρνης δόγμα· οὐκ ἔστιν
 πρόνοια, οὐδὲ πόρνης δόγμα.

VI.

Verbum, quod est ab 'ago' frequentativum, in syllaba prima quonam sit
 modulo pronuntiandum.

Ab eo, quod est 'ago' et 'egi', verba sunt, quae appellant 1
 5 grammatici 'frequentativa', 'actito' et 'actitavi'. Haec quosdam 2
 non sane indoctos viros audio ita pronuntiare, ut primam in his
 litteram corripiant, rationemque dicunt, quoniam in verbo principali,
 quod est 'ago', prima littera breviter pronuntiatur. Cur igitur ab 3
 eo, quod est 'edo' et 'ungo', in quibus verbis prima littera breviter
 10 dicitur, 'esito' et 'unctito', quae sunt eorum frequentativa, prima
 littera longa promimus et contra 'dictito' ab eo verbo, quod est
 'dico', correpte dicimus? num ergo potius 'actito' et 'actitavi'
 producenda sunt? quoniam frequentativa ferme omnia eodem modo

QZBXIN

18 fontibusq. Q : utur X pr. || 19 fert natura N : 20 quastractat
 X pr. || volt] h: uolet QZB uult XIN || (§ 8) 21 nri X pr. ||
 22 atq; lingua P || liggua B || hieroclys QZ || 23 sc - X pr. ||
 Graeca non indicat Q || 'Hδονῇ—δόγμα] praecentibus quadamtenus cum
 HStephano spec. emend. p. 169 sqq., tum IPearsono prolegg. ad Hieroclem
 (p. 14 non numerata ed. Lond. a. 1655, p. 14 sq. non num. ed. Lond. a.
 1673) restituit Bentleius de epp. Phalar. XVII (p. 524 sq. WRibb.); adn.
 ad Hor. a. p. v. 441 || HΛONHC ΠN HΛONHC ZB HΛONHC X ||
 ΓΕΑOC B || ΠOPHC ZB || ΔOPMA BZ ΔΓMA X || OYK Z ||
 ACTEN Z ACTEN B || 24 ΠPONOXIA ZB || OYAE ZB || ΠOPXHIC
 Z ΠOPNEC Π pr. || πόρνης δόγμα ἀπάτω Palat. teste Gebhardo ant. lect.
 II 23 || ΔOPMA X ΔOPMA ZB ||

VI. (lemm.) 2 quod est ab ago] x: quod est ago libri, Iunt. ab eo
 quod est ago e || (§ 1) 4 Abco X pr. || et] om. Z || egi x ||
 (§ 2) 6 in his primam Z || 7 quom N || (§ 3) 9 unguo QZB ||
 10 esto Z hesito Q || uno cito X pr. || prima—dicimus] lin. 12 sup. lin. add.
 in B || primam (.Primam Q) litteram longam QZIN || 11 longa] om. B ||
 proninis Q || die cito X pr. || 12 corrupte QZ corrupte B ||
 poei B port Q prors' q || accito X pr. || 13 quom N || fere Z ||

in prima syllaba dicuntur, quo participia praeteriti temporis ex his verbis, unde ea profecta sunt, in eadem syllaba pronuntiantur, 15 sicuti 'lego, lectus' facit 'lectito'; 'ungo, unctus' 'unctito'; 'scribo, scriptus' 'scriptito'; 'moveo, motus' 'motito'; 'pendeo, pensus' 'pensito'; 'edo, esus' 'esito'; 'dico' autem 'dictus' 'dictito' facit; 'gero, gestus' 'gestito'; 'veho, vectus' 'vectito'; 'rapio, raptus' 'raptito'; 'capio, captus' 'captito'; 'facio, factus' 'factito'. Sic 20 igitur 'actito' producte in prima syllaba pronuntiandum, quoniam ex eo fit quod est 'ago' et 'actus'.

VII.

De conversione foliorum in arbore olea brumali et solstitiali die; deque fidibus id temporis ictu alieno sonantibus.

- 1 Volgo et scriptum et creditum est, folia olearum arborum brumali et solstitiali die converti et quae pars eorum fuerit inferior 5 atque occultior, eam supra fieri atque exponi ad oculos et ad
- 2 solem. Quod nobis quoque semel atque iterum experiri volentibus ita esse propemodum visum est.
- 3 Sed de fidibus rarius dictu et mirabilius est; quam rem et alii docti viri et Suetonius etiam Tranquillus in libro 10 ludicae historiae primo satis compertam esse satisque super ea constare adfirmat: nervias in fidibus brumali die alias digitis pelli, alias sonare.

QZBXNN

14 praeterit X pr. || 15 hinc Z || 16 sicuti lego lectus] = b: sic ille collectus QZ sicuti ille collectus B sic = le collectus q || scribo Z scribe X scriba x || 17 scribitito N || 18 pentito Q pr. || 19 neo Q || netus X pr. || uetito Q || raptus raptus B || 21 actito] factito QZB || produce II || quom N ||

VII. (lemm.) 3 id temporis] = b: idemporis ut vid. B || actu Z || (§ 1) 4 Volgo BZ Vulgo rell. || 5 inferioratque X || 6 occultior

X pr. || eam] = im X pr. || sup X sup x supram g || (§ 2) 8 prope modum QZB || (§ 3) 10 tranquillius Q pr. ZBX pr. || Suet. ludicr. hist. fr. 181 p. 322 Rffsch. || 12 ea re N || ostare estare B || adfirmati (ad firmati Z) nervi QZB || nervias] = Non. 215, 10 M. 'Nervi masculini sunt, sicuti plerumque; nervia feminini apud doctos lectum est saepe' v. ann. phil. 85, 783 coll. tamen adn. 25 || brumalidi c = alias (t?) X ||

VIII.

Necessum esse, qui multa habeat, multis indigere; deque ea re Favorini philosophi cum brevitate eleganti sententia.

Verum est profecto, quod observato rerum usu sapientes 1
5 viri dixere, multis egere, qui multa habeat, magnamque indigen-
tiam nasci non ex inopia magna, sed ex magna copia: multa enim 2
desiderari ad multa, quae habeas, tuenda. Quisquis igitur multa 3
habens cavere atque prospicere velit, ne quid egeat neve quid desit,
iactura opus esse, non quaestu, et minus habendum esse, ut minus desit.

10 Hanc sententiam memini a Favorino inter ingentes omnium 4
clamores detornatam inclusamque verbis his paucissimis: 'Τὸν
γὰρ μυρίων καὶ πεντακισχίλων χλαμύδων θεόμενον οὐκ ἔστι μὴ
πλειόνων δεῖσθαι: εἰς γὰρ ἔχω προσδεόμενος, ἀφελὼν δὲ ἔχω,
ἀρκοῦμαι: εἰς ἔχω'.

IX.

Quis modus sit vertendi verba in Graecis sententiis; deque his Homeri
versibus, quos Vergilius vertisse aut bene apteque aut inprospere
existimatus est.

5 Quando ex poematis Graecis vertendae imitandaeque sunt 1

QZBXNNTY

VIII. *Exstat in TY* (lemm.) 2 *Necessum* = *Q ut vid.*: *Necesse*
(e in ras.) *q* 3 *philosophi Q* 4 *eleganti Q pr.* 5 *sententia Q:*
sententię NV sententię B sententię Z (§ 1) 4 *nō bene dictū in mg.*
y 5 *profecto est TY* 6 *observatorerū X observatorerū x* 7 *aegere*
X 8 *habeant x* 9 *in voc. indigentiam h. l. desinit X; iterum inc. a*
verbis Non ut vulgo c. 12, 10 6 *inopia sed II* (§ 2) 7 *habes Y*
(§ 3) 8 *nequit II* 9 *neu Z pr.* 10 *de siti actura Z de siti ac cura B*

9 *non] o ū Z pr.* (§ 4) 10 *int. Q* 11 *intergentes Z ἰγγῆς Y*
12 *deornatam B* 13 *hiis Z* 14 *Graeca ne ulla quidem nota indicantur in*
QZBT: GR Y 15 *ΠΕΝΤΑΚΙΣΧΕΙΛΩΝ N ΠΕΝΤΑ. ΚΙΣΧΕΙΛΩΝ II*
16 *ΠΑΕΙΩΝΩΝ II pr.* 17 *εἰς ἄρξ aut εἰς ἀρξ HStephanus spec. emend.*
p. 171 sq. εἰς γ' ἄρξ WBeloe in vers. G. Anglica (Lond. 1793) teste λ
ὦν] om. II ΩΝ N 18 *In TY h. l. adnectitur epigramma Cecropias noctes*
etc., de quo cf. praef.

IX. (lemm.) 2 *(verba in)* 3 *Graecis sententiis h: grac(a. gre)cas*
sentent(a. c)ias libri (τ) Graeca sententia μ 4 *hiis Z* 5 *3 apte B*
6 *hant N* 7 *inprospere] cf. § 12: inps Q, unde inproprie h-* (§ 1)
8 *5 poematibus B* 9 *imitandeq: Q pr. mutandaeque s et aut sic aut*
imitandaeve HStephanus spec. emend. p. 188 sq.

insignes sententiae, non semper aiunt entendum, ut omnia omnino
 2 verba in eum, in quem dicta sunt, modum vertamus. Perdunt
 enim gratiam pleraque, si quasi invita et recusantia violentius
 3 transferantur. Scite ergo et considerate Vergilius, cum aut
 Homeri aut Hesiodi aut Apollonii aut Parthenii aut
 Callimachi aut Theocriti aut quorundam aliorum locos
 effingeret, partim reliquit, alia expressit.

4 Sicuti nuperrime, apud mensam cum legerentur utraque simul
 Bucolica Theocriti et Vergilii, animadvertimus, reliquisse
 Vergilium, quod Graecum quidem mire quam suave est, verti
 5 autem neque debuit neque potuit. Sed enim quod substituit pro
 eo, quod omiserat, non abest, quin iucundius lepidiusque sit:

Βάλλει καὶ μάλοισι τὸν αἰπόλον ὁ Κλεαρίστα
 Τὰς αἴγας παρελῶντα καὶ ἀέδ' τι ποπυλιάζει, —

6 Malo me Galatea petit, lasciva puella, 20
 Et fugit ad salices et se cupit ante videri.

7 Illud quoque alio in loco animadvertimus caute omissum, quod
 est in Graeco versu dulcissimum:

Τίτυρ', ἐμὴν τὸ καλὸν πεφιλημένε, βόσκει τὰς αἴγας
 Καὶ ποτὶ τὰν κρᾶναν ἄγε, Τίτυρε· καὶ τὸν ἐνὸρχαν 25
 Τὸν Αἰβυκὸν κνάκωνα φυλάσσει μή το κορύτῃ.

QZBPN

(§ 2) 8 molestius Π || (§ 3) 10 thesiodi Z esiodi Π || appollonii
 Q pr. appollini Z || 11 calliomachi Q || 12 effinget Q effingit q
 partim] Q: partem || reliquit B relinquit Q || (§ 4) 13 Sicut ZPN ||
 nuperime B || "cū" apud m̄sam" Π || 14 thecriti B || 15 tam ante
 mire propter quam inseruit B || (§ 5) 16 sustinuit B || 17 iocun(ū) Q:
 dius QZBΠ || Theocr. idyll. V 88 sq. || 18 ΒΑΛΛΑ et B ΒΑΛΛΑ et Z
 ΚΑΥ Z || ΜΑΛΟΙΣΙ Z || ΑἰΠΟΛΟΝ ΝΥΠΟΛΟΝ Z || ΚΛΕΑΡΙΣΤΑ Z
 19 τὰς] ex ΤΑ corr. B || ΑἴΓΑΣ B || παρελῶντα e, Theocr. vg.
 παρελῶντα et παρελῶντα vv. lcc. ap. Theocr. || ΤΥ Z || ΠΟΠΥΛΙΑΖΕΙ
 ΠΝΥrb. ε: ποπυλιάζει e unus ποπυλιάζει e, Theocr. vg. cum codd.
 plerisque (= Eustath. ad Hom. Il. p. 565, 12) παπυλιάζει: v. l. ab Eustathio
 commemorata NON. Z NON. B || (§ 6) X nori capitis initium denotans
 Q || Verg. ecl. III 64 sq. || 20 gattea B || lasciva Q || 21 sug B ||
 salice (salices z) e (i. e. est) se Z || cupitūq. B || (§ 7) 22 in] om. Z ||
 Theocr. idyll. III 3 sqq. || 9 ΤΙΤΥΡΕ ΜΙΝ Vrb. || ΚΑΘΟΝ B ΚΑΘΟ
 Z || πεφιλημένα] ΠΝ cf. lin. 27; Theocr. cod. reg. in Vat.?: ΠΕΦΙΛΙΜΕΝΕ
 Vrb. ΠΕΦΙΛΙΜΕΝΕ B ΠΕΦΙΛΙΜΕΝΕ Z πεφιλημένα o πεφιλημένα codd.
 Theocr. tantum non omnes; Serr. ad V. ecl. IX 23 Burm. || ΑἴΓΑΣ B
 ΑἴΓΑΣ Z || 23 καὶ ZB || ΚΑΥ Z || Τὸ Vrb. || 26 ΑἰΒΙΚΟΝ B

Quo enim pacto diceret: 'τὸ καλὸν πεφλημένε', verba hercle 8
non translaticia, sed cuiusdam nativae dulcedinis? Hoc igitur 9
reliquit et cetera vertit non infestiviter, nisi quod 'caprum' dixit,
30 quem Theocritus 'ἐνόρχαν' appellavit — auctore enim M. 10
Varrone is demum Latine 'caper' dicitur, qui excastratus est —:

Tityre, dum redeo, brevis est via, pasce capellas 11
Et potum pastas age, Tityre, et inter agendum
Occursare capro, cornu ferit ille, caveto.

35 Et quoniam de transferendis sententiis loquor, memini audisse 12
me ex Valerii Probi discipulis, docti hominis et in legendis
pensitandisque veteribus scriptis bene callidi, solitum eum dicere,
nihil quicquam tam inprosperum Vergilium ex Homero vertisse
quam versus hos amoenissimos, quos de Nausicaa Homerus
40 fecit:

Οἷη δ' Ἀρτεμις εἶσι κατ' οὐρεσσι γέλαρα,
Ἥ κατὰ Τηόγετον περιμήκατον ἦ Ἑρύμανθον,

QZBPN

αἰβικον Z || κνίκωνα] s. cum Theocrito: ΚΑΝΩΝΑ Π Vrb. n. ΚΑΝΩΝΑ N
ΚΑΛΩΝΑ Z ΚΑΙΔΑΝΩΝΑ B || μή τ: v. l. ap. Theocr. || κορύνη] =
Serv. ad V. ecl. IX 23: κορύνη et κορύνη et κορύνη et κορύνη etc. 6; libri
Theocritici || (§ 8) 27 quod et sup. lin. Qd B || πεφλημένε, verba]
Π Vrb. cf. lin. 24: ΙΤΕΦΛΗΜΕΝΕ. p. Verba Z ΙΤΕΦΛΗΜΕΝΕ. p. Verba
B ΗΕΦΛΗΜΕΝΕ tum lin. fere dim. vac. vel. a lin. Verba N πεφλημένε
(s. πεφλημένε) s. part. || 28 translaticia B || dulcedinis hoc Z || (§ 9)
29 Non Z || distinctionis notam om. Z || capra (spscr. I prū) B ||
30 ΕΝΟΡΧΑ Π ΕΝΟΡΑ B ΕΝΟΡΕΑ Z || (§ 10) M.] post in om. QZB ||
31 Varr. fr. op. inc. p. 347 Bip., de serm. Lat. lib. V fr. 84 p. 207 Wilm.
cf. p. 78, 2: Usenerum mus. phil. 24, 102 || (§ 11) Verg. ecl. IX 23 sqq. ||
32 Tityre QZΠ Titire B || capella. N || 33 polum B || pastus Q pr.
age (ē ut vid.) Q || tityre Q titire B || 34 capro Verg. Med. pr.
§ 12) 35 quom N || sententiis] (an sententis?) post transferendis om.
QZB || 36 in legendis] = σ: intelligendis Π || 37 callidis (sq. s)
QZB callentis g || eum dicere nichil eum Q || 38 Nichil Z ||
39 nausicaa Iunt.: nausicara ZB nausica QΠN || Hom. Od. VI 102 sqq. ||
41 Οἶνα Vrb. || ε] ΔΕ Vrb. A BZ τ: v. l. ap. Hom. || ECI Z ||
ΚΑΤΑ Vrb. || ΚΑΤ. ΟΥΡΕΟΙC Π || οὐρεσσι v. l. ap. Hom. || ΙΟΥΕΛΡΗ
N || 42 Ἥ] om. N || ΤΗΙΕΤΟΝ BZ || ΠΕΡΙΜΗΚΗΤΟΝ Π pr.
ΠΕΡΙΜΗΕΤΟΝ Z ΠΕΡΙΜΗΗΤΟΝ B || ἦ Ἑρύμανθον] ΗΕΡΙΜΑΝΘΟΝ Π
ut arbitror (in coll. cod. nota om.) ||

- Τερπομένη κάπροις καὶ ὤκεις ἐλάφοισιν·
 Τῇ δέ θ' ἄμ' αὖ νύμφαι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
 Ἄγρονόμοι παῖζουσιν· γέγηθε δέ τε φρένα Λητώ· 43
 Πασάων δ' ὕπερ ἣ γὰρ κάρη ἔχει· ἦ δὲ μέτωπα,
 'Ραῖα δ' ἀριγνώτη πέλεται, καλαὶ δέ τε πᾶσαι, —
 13 Qualis in Eurotae ripis aut per iuga Cynthi
 Exereet Diana choros, quam millo secutae
 Hinc atque hinc glomerantur Oriades. Illa pharetram 50
 Fert humero gradiensque deas supereminet omnis.
 Latonae tacitum pertemptant gaudia pectus.
 14 Primum omnium id visum esse dicebant Probo, quod apud
 Homerum quidem virgo Nausicaa ludibunda inter familiares
 puellas in locis solis recte atque commode confertur cum Diana 55
 venante in iugis montium inter agrestes deas, nequaquam autem
 conveniens Vergilium fecisse, quoniam Dido in urbe media
 ingrediens inter Tyrios principes cultu atque incessu serio,
 instans operi, sicut ipse ait, regnisque futuris, nihil eius
 similitudinis capere possit, quae lusibus atque venatibus Dianae 60

QZBΠN

43 ΤΕΡΠΟΜΕΝΗ B ΤΕΡΠΟΜΕ(E in ras.) ΜΕΝΕ Z || ΩΚΕΙΟΙC
 ΖΒΠN || ΓΙΟΧΟΙΟ (sic; v. v. sq. extr.) h. l. inserunt BZ || ΕΛΑΦΟΙΤΙΝ
 B ΕΜΦΟΙΤΝ Z || 44 ΘΗΛΕ BZ || θ' o B || ΝΥΝΦΑΙ ΠN ΝΙΝΦΑΙ
 BZ || ΑΙΟΙ BZ || αἰγιόχοιο] hic om. BZ cf. v. prae. || 45 ΑΙΡΟΝΝΟΜΟΙ
 B ΜΑΤΡΟΝΝΟΜΟΙ Z ἀγρόμεναι (ἀγρομένη et ἀγρομένη al.) v. l. ap. Hom. ||
 ΠΑΙΖΟΥCΙ B || ΤΕΤΗΘΕ Z || τε] αε BZ; om. libri aliquot Hom. ||
 ΤΕ] om. BZ || ΑΗΘΩ BZ || 46 ΠΑΣΑΟΝ BZ || ΠΑΣΑΩΔΥ. ΠΕΡ N
 ε'] α BZ ΔΕ Vrb. || ΠΕΡ ΠΥΝΕΡ Z || ΗΤΕ BZ || ΕΧΕΤ BZ ||
 ΗΑΕ Z || ΜΕΘΩΠΑ BZ || 47 'Ραῖα ε'] ΡΕΙΝ BZ || ΔΕ Vrb. ||
 ΡΗΑΕΤΗΛΕΚΑ'ΑΙΤΕΝΕ B ΡΗΑΕΤ|ΜΑΕΚΑΑΙΤΕ Z || verum Hom. sq.
 "Ὡς ἡ γ' ἀμυρόλοισι μετέτραις παρθένοιο ἀλγύς. add. ε nonnulli, e ||
 (§ 13) Verg. Aen. I 498 sqq. || 48 Quales Π || eurota eripis Π ||
 cynti Q cinthi ΠN || 49 coros B || sequatae N || 50 Oriades codd.
 Verg. || oriades illa B oriade silla Z || faretram ZB || 51 umero
 Verg. Med. et Rom. || ingrediensque Verg. ap. Macr. Sat. V 13, 8 ||
 dea Q, Verg. Pal. Rom. || omis Π || 52 latona 7 acitum Z || v. v. duos
 Verg. sqq. Talis erat Dido, talem se laeta ferebat Per medios instans
 operi regnisque futuris add. ε ex meis unus. e || (§ 14) 53 omnium
 diuisum ΠN || probro Q || 54 quidem] qd Z || Nausicaa] e: nausica
 55 confert Π || 57 ouenies Q pr. || quom N || 58 egrediens Z ||
 tirios B || 59 Verg. Aen. I 504 || eius] ex enim corr. Z || 60 diana
 (sup. lin. add.) Z ||

congruat; tum postea, quod Homerus studia atque oblectamenta 15
in venando Dianae honeste aperteque dicit, Vergilius autem,
cum de venatu deae nihil dixisset, pharetram tantum facit eam
ferre in humero, tamquam sit onus et sarcina; atque illud im-
65 pense Probum esse demiratum in Vergilio dicebant, quod
Homericum quidem Ἀητώ gaudium gaudeat genuinum et intimum
atque in ipso penetrati cordis et animae vicens, siquidem non
aliud est: γέγηθε δέ τε φρένα Ἀητώ, ipse autem, imitari ea
volens, gaudia fecerit pigra et levia et cunctantia et quasi in
70 summo pectore supernantia: nescire enim sese, quid significaret
aliud pertemptant; praeter ista omnia florem ipsius totius loci 16
Vergilium videri omisisse, quod hunc Homeri versum exigue
secutus sit:

‘Πεῖρα δ’ ἀργιότητι πέλεται, καλαὶ δέ τε πᾶσαι,
75 quando nulla maior cumulatiorque pulchritudinis laus dici poterit, 17
quam quod una inter omnis pulcras excelleret, una facile et ex
omnibus nosceretur.

X.

Quod Annacus Cornutus versus Vergilii, quibus Veneris et Vulcani
concubitum pudice aperteque dixit, reprehensione spurca et odiosa
inquinavit.

5 Annianus poeta et plerique cum eo eiusdem Musae viri 1
summis adsiduisque laudibus hos Vergilii versus ferebat, quibus

QZBΠX

61 congrua; tum Q conseruatam ZB congruit. tum Π (§ 15)
63 pharetram QZB || fecit Z || 64 sit onus (onus Z) et sarcina
QZB: si onus et sarcinā ΠX onus et sarcinam g || 66 quidem] qd
Z || Ἀητώ B || gaudio Π || gaudebat (propter dicebant sc.) QZB
= Bentleyus ad Hor. a. p. v. 120 || genuinū (in mg. genuinū) X ||
67 non] nā B || 68 est aliud Π || est] om. B || ΓΕΓΗΘΕ Z || 68
a B || ΔΕΘΘ B ΔΕΘΘ. Z || ea] ὅα B hoc ΠX || 69 levia] lenta
Fr. Daniel teste c || cunctantia Z || 70 supereminetia QB supereminetia
Z (ex l. Verg. § 13 l. Aen. 1 501 huc delatum esse admonuit τ) || significare
QZB || (§ 16) 72 omnino] Q pr. || homeri (m) Q || 74 ε] a BZ ||
ΑΠΙΝΩΤΕ B ΑΠΙΝΩΤΕ Z || ΗΗΑΕΤΑΙ B ΗΗΑΕΤΑΙ Z || ΚΑΛΑΙ BZΠ
ΚΑΛΑ X || ΑΕ Z || ΤΙΑΡΑΤ BZ || (§ 17) 75 pulchritudinis ΠX ||
poterit QZB || 76 omnes BZ = omis Π || pulcras QZBΠX || et
om. BΠX ||

X.] XI Q (lemm.) 3 oportet. ZΠ oportet. Q (§ 1) 5 Annianus
Q || uiris B || 6 ferebant ZBΠ ||

Volcanum et Venerem iunetos mixtosque iure coniugii, rem lego naturae operiendam, verecunda quadam translatione verborum, cum ostenderet demonstraretque, protexit. Sic enim scripsit:

Ea verba locutus 10

Optatos dedit amplexus placidumque petivit

Coniugis infusus gremio per membra soporem.

3 Minus autem difficile esse arbitrabantur, in istiusmodi re digerenda verbis uti uno atque altero brevi tenuique eam signo demonstrantibus, sicut Homerus dixerit: παρθενήν ζώνην et λέκτροιο 15

4 δεσπὸν et ἔργα φιλοτήσια, tot vero et tam evidentibus ac tamen non praetextatis, sed puris honestisque verbis venerandum illud concubii pudici secretum neminem quemquam alium dixisse.

5 Sed Annaeus Cornutus, homo sane pleraque alia non indoctus neque imprudens, in secundo tamen librorum, quos 20 de figuris sententiarum composuit, egregiam totius istius verecundiae laudem insulsa nimis et odiosa scrutatione violavit.

6 Nam cum genus hoc figurae probasset et satis circumspecte factos esse versus dixisset, 'membra' tamen, inquit, paulo incautius nominavit. 25

QZBΠN

7 Vulcanum] B: vulcanum || iure] lege B || lege] = B ||
 8 uerecunda (i) Q || iralatione (i. e. tralatione) ZB || 9 praetexit
 ci. c || (§ 2) Verg. Aen. VIII 404 sqq. || 11 placidumque] notumque
 Non. p. 366, 27 M. || 12 infusum v. l. ap. Verg. cf. Ribbeckii adn. ||
 membra Q = mēbra BΠ || membras opem Z || (§ 3) 13 esse] om. Π
 in] om. ΠN || re digerenda] Salmasius teste g: redigenda (i. e. redigerenda)
 Q redigenda ZΠN mg. = redigēda B reticenda N re dicenda x ||
 14 ut QZ = u B || ea N || 15 sicuti ΠN || omerus Π || dixit
 Z || GR. Tot Q || Hom. Od. XI 245 || ΠΑΡΤΕΝΗΝ Π ΠΑΡΘΕΝΙΕΝ BZ ||
 ΖΩΝΗ ΠN || EF BZ καὶ Π || Hom. Od. XXIII 296 || ΤΡΟΙΟ Π ||
 16 ΕCΜΟΝ BZ || ET BZΠN || Hom. Od. XI 246 || ΕΠΙΘ BZ ||
 post φιλοτήσια Hom. Il. III v. 448 Τὸ μὲν ἄρ' ἐν τριτάτῳ κατείνκαθεν
 λέχιδρον varie fere corruptum add. s nonnulli, c || (§ 4) Tot Q (v. supra)
 ZBΠ || ac tamen] 7 tamen QB actam N || 17 pluris Q pr. ZB ||
 18 cōnubii B || (§ 5) 19 pluraq; Z || 22 uerecūdie B || (§ 6) 23 fure
 Q || probassent ZB = probassēt Q || et] om. QZB || circumspecte]
 = cirēspecte B: cconspecte Q || 24 mēbra QBΠ ||

XI.

De Valerio Corvino; et unde Corvinus.

De Maximo Valerio, qui Corvinus appellatus est ob auxilium
 propugnationemque corvi alitis, haut quisquam est nobilium
 5 scriptorum qui secus dixerit. Ea res prorsus miranda sic profecto
 est in libris annalibus memorata: Adulescens tali genere
 editus L. Furio, Claudio Appio consulibus sit tribunus militaris.
 Atque in eo tempore copiae Gallorum ingentes agrum Pomptinum
 insederant instruebanturque acies a consulibus de vi ac multitu-
 10 dine hostium satis agentibus. Dux interea Gallorum, vasta et
 ardua proceritate armisque auro praefulgentibus, grandia ingrediens
 et manu telum reciprocans incedebat perque contemptum et
 superbiam circumspiciens despiciensque omnia, venire iubet et
 congredi si quis pugnare secum ex omni Romano exercitu auderet.
 15 Tum Valerius tribunus, ceteris inter metum pudoremque ambiguis,
 impetrato prius a consulibus, ut in Gallum tam inaniter adro-
 gantem pugnare sese permitterent, progreditur intrepide modeste-
 que obviam; et congrediuntur et consistunt et conserebantur iam
 manus. Atque ibi vis quaedam divina fit: corvus repente in-
 20 provisus advolat et super galeam tribuni insistit atque inde in

QZBHNTY

XI. XII. Q; exstat in TY || (§ 1) 3 qui] quod PLambecius prodr.
 Incubr. p. 72 || quin — sit p, at v. h^o 61 || 4 corbi N || alitis — haut
 q. e. n. s. q. s. dixerit ea — res τ || (§ 2) 5 admiranda HNY āmiranda
 T || Sic II || 6 libris annalibus] Q. sc. Claudii Quadrigarii lib. I fr.
 12 p. 211 Pet., ubi cf. Peteri adn. || memorata adulescens b memorati
 adolescentis B || (§ 3) tali] Italo mg. Gryph. a. 1537 consulari p
 at cf. h^o 62 quemque affert Thysium ad h. l. || 7 editus II || L.] om.
 QZB || et (om. q) Appio Claudio consulibus τ || cos | s Z cos s B
 c s. Y || sit] s nonnulli, e: om.; quid exciderit incertum || (§ 4)
 8 i g s Y || promptinum Y promptinum QZB || 9 insederat Y || denia
 multitudinē Z || (§ 5) 10 i tra B || 11 gradia QZB gratia dimicandi
 n in mg., s || 12 p que T || 13 circumspiciens] = circūspiciens B:
 circumspiciens N circōspiciens Q conspiciens T || despiciensq; ex
 despiensq; corr. Z || (§ 6) 15 Tum] ex tamē corr. Z || mecū Q ||
 16 inaniter] Q (ma. Thysii), Lambecius l. l.: in(s. im)maniter rell. (sic
 etiam, inmanit Z) cf. I 26, 8 || ad-rgantē Z || (§ 7) 20 inde] om. N ||

adversari os atque oculos pugnare incipit; insilibat, obturbabat et
 unguibus manum laniabat et prospectum alis arcebat atque, ubi
 8 satis saevierat, revolvebat in galeam tribuni. Sic tribunus, spectante
 utroque exercitu, et sua virtute nixus et opera alitis propugnatus,
 ducem hostium ferocissimum vicit interfecitque atque ob hanc 25
 9 causam cognomen habuit Coryvius. Id factum est annis qua-
 dringentis quinque post Romam conditam.

10 Statuam Corvino isti divus Augustus in foro suo statuendam
 curavit. In eius statuæ capite corvi simulacrum est, rei pugnae-
 que, quam diximus, monumentum.

30

XII.

De verbis, quae in utramque partem significatione adversa et reciproca
 dicuntur.

1 Ut 'formidulosus' dici potest et qui formidat et qui formidatur,
 ut 'invidiosus' et qui invidet et cui invidetur, ut 'suspiciosus' 5
 et qui suspicatur et qui suspectus est, ut 'ambiciosus' et qui
 ambit et qui ambitur, ut item 'gratiosus' et qui adhibet gratias
 et qui admittit, ut 'laboriosus' et qui laborat et qui labori est,
 ut pleraque alia huiusmodi in utramque partem dicuntur, ita
 2 'infestus' quoque ancipiti significatione est. Nam et is 'infestus' 10
 appellatur, qui malum infert cuiquam, et contra, cui aliunde im-
 pendet malum, is quoque 'infestus' dicitur.

QZBNNTY

21 adversarios Q: adversarii os INTYq adversariis ZB || cepit.
 II || insiliebat zb Insilibat. II || obturbabatq; unguibus II || 22 manum]
 malas coll. Dion. Hal. exc. XV 1, 1 scite Kreyssigius (Lic. lib. XXXIII
 ed. Goeller p. 416 n.); 'magis mihi placeret voltum' HPeter l. l.
 profectum Y || alias QIN (ex fragm. Gisellini adprobat Lipsius epist.
 quaest. II 16 de nonnullis huius capitis locis verba faciens) ales n in mg. s
 'V. C. alas al. ms. alias' s || acerbat q || 23 sevierat; Z || (§ 8)
 24 propugnantis n in mg. s || (§ 9) 27 conditam statuam corvino. Z ||
 (§ 10) 28 di-cuus (o ut vid.) Z clauds B || 29 simulachrum NTY ||
 pugeq. quam B || 30 monumentum INY ||

XII.] XIII. Q || De cap. hoc a Nonio multifariam adhibito cf. ann.
 phil. 85, 722 coll. p. 714; 718; 726; hic ea tantum attuli, quae ad rem
 criticam faciendam aliquid faciunt || (leum.) 2 utranq. QB || auersa QBZ ||
 (§ 1) 4 formidolosus QIN || 7 et qui ambitur] om. Q || adibet QB ||
 9 plaq; Z || utranq; B || (§ 2) 10 is] om. B || 11 infert s-(ur) Q ||
 12 s is (h) Q ||

Sed quod prius posui, profecto exemplis non indiget: sic 8
 adeo multi locuntur, ut 'infestum' dicant inimicum atque adversum;
 15 alterum autem illud ignorabilis obscurusque est. Quis enim e 4
 medio facile dixerit, 'infestum' esse, cui alter infestus est? Sed
 et veteres plerique ita dixerunt et M. Tullius in oratione,
 quam pro Cn. Plancio scripsit, vocabulo hoc sic usus est:
 Dolebam, inquit, indices, et acerbe ferebam, si huius 5
 20 salus ob eam ipsam causam esset infestior, quod is
 meam salutem atque vitam sua benivolentia praesidio
 custodiaque texisset. Nos igitur de origine et ratione verbi 6
 quaerebamus, atque ita in Nigidianis scriptum invenimus: In-
 festum est a festinando dictum; nam qui instat, inquit,
 25 alicui cumque properans urget opprimereque cum
 studet festinatque, aut contra de cuius periculo et
 exitio festinatur, is uterque infestus dicitur ab in-
 stantia atque imminetia fraudis, quam vel facturus
 cuipiam vel passurus est.
 30 Ne quis autem de 'suspicioso', quod supra posuimus, et de 7
 'formiduloso' in eam partem, quae minus usitata est, exemplum
 requirat, de 'suspicioso' apud M. Catonem de re Floria ita

QZBIN

(§ 3) 13 posuit Z || 14 loquitur B loquuntur IN || (§ 4) 15 autem]
 om. B || 'illud abest' $\sigma = \omega$ || 16 alim (cf. lin. 15) Z || S; veteres II ||
 17 M.] om. QZB || 18 qua N || prog*plancio (o ut opinor) Q
 pgoplantio ZB pro gneo plautio II || CN. N || Plancio] = σ ||
 Cic. or. p. Plancio § 1 || (§ 5) 19 iud. N || 22 custodiatque Z pr. B ||
 (§ 6) 23 ita] om. B || Nigid. Fig. comm. gramm. lib. inc. fr. ap.
 Rufersium var. lect. III 16 p. 266 || i ingidianis B inigidianis Z ||
 scriptum] om. B || 24 est] om. BIN || festinationendo N || inquit*
 (re?) Q pr. || 26 festinaq; Z || at N At P || cuius] mg. Salmasiani
 libri teste q; Mercerus ad Non. s. v. infesti p. 51, 20: alicuius (cf. lin. 25) ||
 et] om. II || 27 exicio B existio N || 28 eminentia Z || vel facturus]
 = q: ut (ui?) facturus Q || 29 est ne Z || (§ 7) 30 supraposimus
 Z || 31 formiduloso QIN pr. || litt. q minus usita in ras. Z ||
 32 de] inueniet de II inueniet de N || M.] om. QZB || M. Caton. de
 re Floria fr. 1 ORF² p. 126 HM; or. LVII fr. 1 p. 64 Iord. cf. Non. s.
 v. Suspiciosum p. 168, 28 || Floria] = X 13, 2: Floriana Nonius, Crr.
 Fort. art. rhet. II 16 p. 111, 21 H. Floriae Fr. Ellendt HALZ suppl.
 1843, 101 sq. p. 808; 815; br. eloq. R. hist.² p. 22, at cf. Iordan Catonis
 q. c. p. LXXXVIII sq. ||

Aulus Gellius. I.

scriptum: Sed nisi qui palam corpore pecuniam quae-
reret aut se lenoni locavisset, etsi famosus et suspi-
ciosus fuisset, vim in corpus liberum non aecum cen- 35
8 suere adferri. 'Suspiciosum' enim Cato hoc in loco suspectum
9 significat, non suspicantem; 'formidulosum' autem, qui formidetur,
Sallustius in Catilina ita dicit: Igitur talibus viris non
labor insolitus, non locus ullus asper aut arduus erat,
non armatus hostis formidulosus. 40

10 Item C. Calvus in poematis 'laboriosus' dicit, non, ut
vulgo dicitur, qui laborat, sed in quo laboratur:

Durum, inquit, rus fugiet laboriosum.

11 Eadem ratione Laberius quoque in Sororibus:

Ecástor, inquit, mustum somniculosum, 45

QZBXIIN

33 nisi Z pr. si codd. Non. plerique, om. Non. Leid. || q palā i
palā i B || torpore Nonii fere omnes || 34 leno ntlo caniss; Z ||
et sic Herm. Cannegieter comm. ad fragm. vet. iurisprud. etc. Francq. 1765
c. XVII p. 224 sq.; observ. iur. R. (LBat. 1772) I 12 || famosus] e unus;
Nonius; HStephanus in mg. ed. Par. a. 1536 teste i; Mercerius ad Non.
l. l. (Cannegieterus); mg. Gryph. a. 1537: famulosus libri tantum non
omnes, e fabulosus Chr. Colerus parerg. c. XX p. 71 sq., g || 35 esset
Cannegieterus cum codd. Non. || liberam codd. Nonii || aecum] ZB:
aequom e ae(s. e)quum rell. || censueri acferri codd. Nonii || (§ 8)
36 Suspiciosum] suspiciōnū B suspitiosū Z || enim Cato hoc] = σ ||
(§ 9) 37 formidolosum QIN pr. || formidatur Z || 38 catelina Z ||
Sall. Catil. 7, 5 || 39 labos (sic olim eg. ap. Sall. et Gell. ex Serv. ad
Verg. Aen. I 253 adnotatione) ex sil. N? || 40 armatus**** (erat ut
vid. ex pracc. iteratum) Q || formidolosus QBII || (§ 10) 41 C.] om.
QZB Nonius s. v. laboriosum p. 133, 22 M. || Gallus libri Noniani ||
C. Licinii Calvi fr. 1 p. 81 Catull. ed. Lachm.; 2 p. 83 Cat. ed. LM ||
.Laboriosus dicit. n̄ II || a .Non (sic ZX) iterum inc. X || 42 qui
laborat sed] sup. lin. add. x || in quo] qui X pr. || 43 Durum] dūr
Z || inquit' Z || rus] om. B us Q pr. || fugiet] Z: fugi 7 QB
fugi (.x) sed (s; II) XIN fugite codd. Non. ut vid. fere omnes ('vulgo'
Quick.) fugit et ms. Fabri ap. Non., h' fugis et ed. Par. a. 1536 (Lach-
mannus, Luc. Müller) || (§ 11) 44 Sororibus] = Non. s. v. somniculosum
p. 172, 29 M.: soporibus QZB || 45 Ecástor mustum somnicu-
lōsum ORibbeck Laber. Sor. fr. III CRF² p. 293, addens 'septenarii
iambici frustum notari, sed numeri plane incerti sunt' || et castor Z ||
mustum] Mercerius ad Non. l. l.; Salmasius exerc. Plin. I p. 341° ed. a.
1629: multum libri et Gelliani et Noniani ||

et Cinna in poematis:

12

Somniculosam ut Poenus aspidem Payllus.

'Metus' quoque et 'iniuria' atque alia quaedam id genus sic 13
utroque versum dici possunt: nam 'metus hostium' recte dicitur,
50 et cum timent hostes et cum timentur. Itaque Sallustius in 14
historia prima 'metum Pompei' dixit, non quo Pompeius
metueret, quod est usitatus, sed quo metueretur. Verba haec
Sallusti sunt: Id bellum excitabat metus Pompei
victoris, Hiempsalem in regnum restituentis. Item alio 15
55 in loco: Postquam remoto metu Punico simultates
exercere vacuum fuit. 'Iniurias' itidem dicimus tam illorum 16
qui patiuntur, quam qui faciunt, quarum dictionum exempla sunt
facilia inventu.

Illud etiam dictum a Vergilio eandem habet formam 17
60 communicatae ultro et citro significationis:

et vulnere, inquit, tardus Vlixī,

cum diceret vulnus, non quod accepisset Vlixes, sed quod dedisset.

'Nescius' quoque dicitur tam is, qui nescitur, quam qui nescit. 18

QZBXIIIN

(§ 12) *C. Helvii Cinnae* fr. 2 p. 87 Cat. ed. LM || 47 Somni-
culosum X pr. || penus IIq || syllus QZB || (§ 13) 48 iuria B ||
id Z || genis II (g ad Liv. XXXII 37, 5) || sic X || 49 utroq. versu
XIIIN || Nametus X pr. || metus] om. B || 50 cum timent] con-
tinentes x con(= o B)tinentes ZB || et otinentur Q || (§ 14) in] om.
Q || 51 primo (sic) X || Sall. hist. fr. I 44 p. 37 (47 p. 254 ed. min.)
Kr.; 39 p. 10 D. || pompeii QN || dixit] om. N || non quo] = o ||
pompeius Q pōpe + ius X pr. || 52 quo] h: quod ex quod praec. male
iteratum || 53 salusti BZ sallustii x salustii QNz || ad Non. Leid. s.
c. metus p. 140, 23 M. || pōpeii B pompeii Q pompeis Non. Par. ap.
Quich. || pōpei victoris in ras. Z || 54 hiemsaē QBXII hiensalem
X hyemalē Z || reg + Q regū q || (§ 15) Sall. hist. I 11 p. 13 (12 p.
250 ed. min.) Kr.; I 10 p. 4 D. || 55 Post remoto bello Punicos mi-
lites p teste x in schol. ad fragm. Sall. t. II p. 6 Sall. ed. Haverc. ||
punio X pr. Poenico o || simultates] milites etiam mg. cod. Thys. ||
56 fuit iniuria sit idem Z || (§ 16) item X pr. || 57 quare Z ||
ditionū x ditioñ X || st facilla + (st) Q || 58 inenenta Z in enenta
II || (§ 17) 60 signif X || significationi s; vulnere BZ || Verg. Aen.
II 436 || 61 tard + us (i) X tarb; BZ || VLIKEI Verg. Palat. ||
62 + dedisset q ac dedisset QZB || (§ 18) 63 tam] om. IIIN || is] = x
(quid X scripsit dignosci nequit) || quam] tam is (male repetitum) B ||
quāq uinescit X pr.

19 Sed super eo, qui nescit, frequens huius vocabuli usus est,
 20 infrequens autem est de eo, quod nescitur. 'Ignarus' aequè
 utroque versum dicitur, non tantum qui ignorat, set et qui
 21 ignoratur. Plautus in Rudente:

Quae in locis nesciis nescia spē sumus.

22 Sallustius: More humanae cupidinis ignara visendi.

Vergilius:

ignarum Laurens habet ora Mimanta.

70

XIII.

Verba ex historia Claudi Quadrigari, quibus Manli Torquati, nobilis
 adolescentis, et hostis Galli provocantis pugnam depinxit.

1 Titus Manlius summo loco natus adprimeque nobilis fuit.
 2.3 Ei Manlio cognomentum factum est Torquatus. Causam cogno-
 menti fuisse accepimus torquis ex auro induvies, quam ex hoste,

QZBXINTY

63 quam qui—nescitur] lin. 65 post nescitur om. II || (§ 19) 64 frequens
 Z pr. || usus X pr. || 65 de eo est II || nescit originarius Z || (§ 20)
 aequè quoq; II || 66 qd Z || et] post set (s; s. sed) om. QZBXIN
 plerique || qd Z || (§ 21) Plaut. Rud. I 5, 17 v. 275 Fl. || 67 in
 troducte X || rudentes ZB pr. || 68 incolis INX || in loco si
 nescis libri Noniani s. v. nescium p. 145, 8 M. ap. Gerl.-R. et sic Harl. ||
 nescius N pr. || nescia spē sumus] cum Plauto n: nescias (. II) pessi-
 mus QBXIN nescias pessim' Z nescias pessumus (= Harl.) et nescia
 spes sumus, nisi Gerl., ut videtur Quicheratio, litteras ad arbitrium suum
 digessit, codd. Non. || (§ 22) 69 Sall. hist. fr. lib. inc. 63 p. 386 (59 p.
 341 ed. min.) Kr.; 94 p. 139 D.; at Non. s. v. ignarum p. 129, 18 M.
 Sallustius in Iugurthino bello: amore humanae cupidinis ignara visendi,
 quod ad Iug. 93, 3 more ingeni humani cupido difficilia faciendi non
 recte relatum est cf. ann. phil. 85, 726 || morte X amore Nonius (v.
 supra) || 70 Verg. Aen. X 708 || 71 Ignarus Ix Ignarius X ||
 horā QZ hora B, Verg. Rom. || Mimanta] om. Z pr. minanta BII cum
 libris quibusdam Verg. numanta N

XIII.] XIII. Q; exstat in TY || (lemm.) 2 claudii QBII:
 quadrigarii QBII: || 3 provocantis] = q: prouocatoris Z prouocan-
 tis (st?) Q || provocantis pugnam depinxit] p' li (i. e. post hoc)
 sup. lin. B prouocatoris pu vell. exanidis add. b; de B cf. praeterca lemm.
 cap. 14 || (§ 1) 4 T. N Tutus X || at primeque Z pr. atprimeque
 X pr. apprimeque B || (§ 2) 5 Ei] et s. & XIN || (§ 3) Causa X
 6 fuisse; Z || torquem TY || induvies] om. TY; induvias QZB
 oste X pr. ||

quem occiderat, detractam indnit. Sed quis hostis et quid genus, 4
quam formidandae vastitatis et quantum insolens provocator et
cuiusmodi fuerit pugna decertatum, Q. Claudius primo an-
10 naliū purissime atque inlustrissimo simpliciū et incompta
orationis antiquae suavitāte descripsit. Quem locum ex eo libro 5
philosophus Favorinus cum legeret, non minoribus quā ad-
ficiūque animum suū motibus pulsibusque dicebat, quā si ipse
coram depugnantis eos spectaret.

15 Verba Q. Claudi, quibus pugna ista depicta est, adscripsi: 6
Cum interim Gallus quidam nudus praeter scutum et 7
gladios duos torque atque armillis decoratus proces-
sit, qui et viribus et magnitudine et adulescentia
simulque virtute ceteris antistabat. Is maxime proelio 8
20 conmoto atque utrisque summo studio pugnantibus,
manū significare coepit utrisque, quiescerent. Pugnae 9
facta pausa est. Extemplo silentio facto cum voce 10
maxima conclamat, si quis secum depugnare vellet,

QZBXNNTY

7 occideret ZB || detractam X pr. || (§ 4) quid XIN || hosti
set qid X || 9 cuiusmodi BITYq cuiusmodo X || pugnade cer(pugna
decer x)tatumq; claudius X || decertatumq; claudius etiam ZBXTY ||
Q. Claudii Quadrigarii ann. lib. 1 fr. 10^a p. 207 HPet. || 10 compta
TY || 11 antiq; X || (§ 5) 12 quati—motibus] post minoribus om., in
mg. m. rec. add. Q || **ficiūque X pr. || 13 suū] ex suam corr. X ||
pulsibus dicebat (dicebat B) BII || quā sup se Z || 14 quorā
X pr. || depugnantis QBII || (§ 6) 15 Verba Q.] uerbaq; QZBX ||
Claudi] N: claudii || adscripsi N asscripsi BT adscripsi* (p; t) X
descripsi II || § 7—19 de cod. 3 vid. x ant. lect. 111; iis, quae non singillatim
ex cod. se desumere testatur, (3) notam adscripsi || (§ 7) 16 nutus
ZB pr. X pr. || 17 gladios detorq; B || duo ZX duo. N || atque]
om. B || 18 qui ex uiribus Z || adulescentiē X || 19 antistabat]
= (3): antistitabat Q antistibat X antistatibat x antestabat ITTYb ||
antistatobis maxime Z || (§ 8) maximo o ('f. maximo' φ) || 20 utrius-
que X || 21 manibus (ad pugnantibus sc. aptatum) QZB || utriusque
X utriusque ITTY3 utriq. N || quiescerent pugnae (pugne Z) facta ZN
quiescerent pugnae. facta IIX3(3) quiescerent pugnae. Factor X quiescerent
pugnare. pugnae facta e (quiescerent pugnae modo testatur φ) || (§ 9)
22 est.] est Z || (§ 10) exemplo ZBX pr. extimplo II || cum] = (3):
(cum) Bongarsius teste e || 23 maxime X || conclamat QZB || de
pugnare Q pr. pugnare T || depugna reuellet X pr. ||

11 uti prodiret. Nemo audebat propter magnitudinem
 12 atque inmanitatem facies. Deinde Gallus inridere 25
 13 coepit atque linguam exsertare. Id subito perdolitum
 est euidam Tito Manlio, summo genere gnato, tantum
 flagitium civitati adcidere, e tanto exercitu neminem
 14 prodire. Is, ut dico, processit neque passus est
 virtutem Romanam ab Gallo turpiter spoliari. Scuto 30
 pedestri et gladio Hispanico cinctus contra Gallum
 15 constitit. Metu magno ea congressio in ipso ponti,
 16 utroque exercitu inspectante, facta est. Ita, ut ante
 dixi, constiterunt: Gallus sua disciplina scuto prolecto
 cantabundus; Manlius, animo magis quam arte confisus, 35
 scuto scutum percussit atque statum Galli conturbavit.
 17 Dum se Gallus iterum eodem pacto constituere studet,
 Manlius iterum scuto scutum percutit atque de loco ho-
 minem iterum deiecit; eo pacto ei sub Gallicum gladium

QZBXINTY

uti nellet prodiret nemo Z (§ 11) 24 propter—facies] r. cap. sq.
 § 1 sq. || 25 faciei QBYt cum 'corruptis quibusdam libris' Quadrigarii
 (r. c. sq. § 2) || (§ 12) 26 linguam exsertare Qe: lingua exsertare &
 lingua exerrare ZBXINTY § teste Lipsio epist. quæst. IV 2 & || (§ 13)
 Id om. B || subito] 'an exorbitari?' HPeter l. l. || pdelatum II
 27 T. N || guator X pr. nato QTY || 28 flagitiū Q flaginū X pr.
 adcidere] N: accidere BXINTY accidere Q accedere Z(§) || e tanto
 om. B 7 ante QZ || (§ 14) 29 Isindico X pr. Is subito s. Is ilico r
 30 litt. allo tur in ras. X || expoliari Yz (expoliari &) spolari X pr. ||
 31 gladio (s) Z || spanico ZBz (Rob. Titius assertionis p. 90) spauico
 Q hispanico q cf. lin. 40 || his pani concinctus X pr. || cinctus si
 accurate rettulit & om. § || constitit contra Gallum § || 32 constitit
 metu magno. ea TY || (§ 15) Metu—facta est] om. II || Metu] Spe
 metaque aut Impetu HPeter l. l. || eam congressionem §zx l. l. ||
 ponti] ZB: ponte || 33 expectante XTY || est ut ita antedixi. Z
 (§ 16) 34 distinctionem post constiterunt om. Z || 'f. ex sus' HStephanus
 spec. em. p. 174 || scu** X pr. || 35 cunctabundus II cantabundus
 & unus alterve, c || a*imo (n) X || 36 statum—atque] lin. 38 post
 atque om. TY || statim Z || perturbavit XII || (§ 17) 37 Dum]
 dum B cum Z || itū Z || eodem] et d X pr. || studeret §z ||
 38 iterum] = z: it r: Z || 39 iterum] om. TY || proiecit TY ||
 'an eo facto?' HPeter l. l. || galli cū Q pr. || "gladiū" gallicū B
 gladiū gallicū Z

40 successit atque Hispanico pectus hausit; deinde con-
tinuo umerum dextrum eodem concessu incidit neque
recessit usquam, donec subvertit, ne Gallus impetum
in ictu haberet. Vbi eum evertit, caput praecidit, 48
torquem detraxit eamque sanguinolentam sibi in
43 collum inponit. Quo ex facto ipse posterique eius 19
Torquati sunt cognominati.

Ab hoc Tito Manlio, cuius hanc pugnam Quadrigarius 20
descripsit, imperia et aspera et immitia 'Manlia' dicta sunt,
quoniam postea bello adversum Latinos cum esset consul, filium
50 suum securi percussit, qui speculatum ab eo missus, * * *
interdicto, hostem, a quo provocatus fuerat, occiderat.

XIV.

Quod idem Quadrigarius 'huius facies' patrio casu probe et Latine dixit;
et quaedam alia adposita de simillum vocabulorum declinationibus.

Quod autem supra scriptum est in Q. Claudii verbis: 1

QZBXINTY

40 verba ne Gallus—haberet ex lin. 43 sq. huc post successit transposuit
II Scaliger (Yeo scil. Villiomarus in locos controversos B Titii animadv.
lib. p. 78 ed. Commelin. a. 1597) || hispanico q his pannico Q cf. lin. 31 ||
ausit X pr. || deinde] = c || 41 umerum] N: humerum || concessu]
XINTYog, quod usu voc. concedere ap. comicos imprimis poetas, cuius
exempla lexica praebent, defendi mihi videtur (cf. etiam Lipsius epist.
quaest. IV 2), quamvis concessu etiam ex recessit (lin. sq.) litteris non-
nullis male praeceptis originem ducere possit: consensu QZB concussu c
concaesu Scaliger l. l. facile et sic vel caesu vel congressu Thysius, qui
etiam caestu a se inventum esse dicit; conisu dubitanter r || 42 usquam
recessit Z || 43 in ictu] Q: icti vell. mei omnes (B Titius loc. contror.
IV 4 p. 91 sqq. et assert. l. l.) istius p test. x l. l., qui probat, et Lipsio
l. l. ictuis Lipsius || (§ 18) descripsit Non. p. 228, 9 s. v. torquem v. h
ann. ph. 85, 784; de hist. R. vell. Vrat. 1871 p. 6 || eam codd. Non. ||
capud Q || praecidit Q praecidi Non. Leid. || 44 detraxit Y tetrahit Z ||
eamque sanguinolentam p || sanguinolentē Z || in collum] om. p ||
(§ 19) 45 Qui X pr. || eius] om. TY || 46 uocati, sup. lin. I cogno-
minati (litt. no supscr.) T || cognominati ab ZBX || (§ 20) 47 T. N ||
48 etiam aspera r || manliana TY || 49 quom n quem N || 50 quis
peculatum X || specula B || lacunam ind. h (...., omissio h):
ne pugnaret e rg., quod om. libri omnes ('abest a V. C. et videtur scholion' c ||
51 occidit II ||

XIV.] XV. Q || 2 patri occasu Q pr. B pr. i. genio in mg. add. b ||
ppe II || 3 adposuit Q || apposita provocatoris pugna. depinxit. (cf.

propter magnitudinem atque inmanitatem facies, id
 nos, aliquot veteribus libris inspectis, exploravimus atque ita esse,
 ut scriptum est, comperimus. Sic enim pleraque aetas veterum
 declinavit: haec facies, huius facies, quod nunc propter rationem
 grammaticam faciei dicitur. Corruptos autem quosdam libros
 repperi, in quibus faciei scriptum est, illo, quod ante scriptum
 erat, oblitterato.

Meminimus etiam in Tiburti bibliotheca invenire nos in
 eodem Claudii libro scriptum utrumque facies et facii. Sed
 facies in ordinem scriptum fuit et contra per i geminum facii,
 neque id abesse a quadam consuetudine prisca existimavimus;
 nam et ab eo, quod est hic dies, tam huius dies, quam huius
 dii, et ab eo, quod est haec fames, tam huius famis quam
 huius fami dixerunt.

Q. Ennius in XVI. annali dies scripsit pro diei iz hoc
 versu:

20

†Postremae longinqua dies confecerit aetas.

QZBXOIN

lemm. cap. 13); post apposita nota adpicta, cui adscripsit istud sequit,
 rell. de—declinationibus add. b || de simillum] dissimilium Z || (§ 1)
 4 supra] v. c. 13, 11 || inq; ZBXq inque Q || Claudii N: claudii ||
 5 propter] om. Z || magnitudine in X pr. || ad Q || 6 aliquod
 QZBII || veteribus] = X m. rec. sup. lin.: deteri XII || ita] om. X ||
 7 est] om. Z || (§ 2) veterum] om. P || 8 dedinau Z || quod nunc]
 = X m. rec. sup. lin. corr.: qd X qd ne x || 9 a eoc. grāmaticā
 inc. O || faciei x facie OIN || 10 repperiquibus X || faciei] sic
 QBYt c. 13, 11 || 11 olitterato X pr. || oblitt(lit Z)erato meminimus
 ZBX || (§ 3) 12 etiam] om. Q; et OI || tyburti IIX || bybliothea
 O biblioteca ZB || 13 daudii X || Q. Claudii Quadrig. ann. lib. I fr.
 30 p. 217 sq. HPet. || et facies et II || facii] c: faciei || 14 ordinem]
 QB cf. h^o 14 sq., quavis etiam ad scriptum adaptatum esse possit:
 ordine || (§ 4) 15 existimaverim II || 16 hic dies—quod est] post quod
 est om. Z || tam huius dies, quam huius dii] h^o: tam huius dies quam dii
 ed. Ascens. a. 1517 tam huius dii libri item (s. etiam) huius dii g ||
 17 tam huius famis quam huius fami] h^o: tam huius fames quam famii
 ed. Ascens. quam huius fami libri item (s. etiam) huius fami g || (§ 5)
 19 q; X q B Qd QZ || in] om. B. || Enn. annal. XVI v. 401 Vahl.
 cf. cund. ibid. p. LXXVI; mus. phil. 14, 560 sq., ubi ad nexum sententiarum
 demonstrandum coll. Lucr. I 557 sqq. L. proponit: in aevum Post remanet,
 longinqua dies quod fecerit aetas Temporis ante acti. Cf. etiam Verg.
 A. III v. 415 et ipsum olim allatum. Locus nondum sanatus et fere in-
 sanabilis || 21 Postremae] o, HColumna, cuius ed. ipse inspicere non potui:

Ciceronem quoque adfirmat Caesellius in oratione, quam 6
pro P. Sestio fecit, dies scripsisse pro 'diei', quod ego, in-
pensa opera conquisitis veteribus libris plusculis, ita, ut Cae-
25 sellius ait, scriptum inveni. Verba sunt haec M. Tullii:
Equites vero daturos illius dies poenas; quocirca factum 7
hercle est, ut facile his credam, qui scripserunt, idiographum
librum Vergilii se inspexisse, in quo ita scriptum est:

Libra dies somnique pares ubi fecerit horas,
soid est 'libra diei somnique'.

Sed sicut hoc in loco dies a Vergilio scriptum videtur, 8
ita in illo versu non dubium est, quin dii scripserit pro 'diei':

Munera laetitiamque dii,

quod inperitiores dei legunt, ab insolentia scilicet vocis istius
35 abhorrentes. Sic autem 'dies, dii' a veteribus declinatum est, ut 9
'fames, fami', 'perniciēs, pernicii', 'progenies, progenii', 'luxuries,

QZBXONX

Postrema O rell. Post remanet Vahlenus mus. l. l. Postremo Th. Bergk
ann. phil. 83, 326 || confecerit] XII Nos (Bergkii): quod fecerit QZB
confecerat & cum fecerat et cum fecerit & fecerit O quom fecerit P Merula ||
(§ 6) 22 sesellius Q pr. ZB || qua X || 23 Cic. p. Sest. § 28 || pro
P. Sestio] psectio Q prop festio O || P.] om. ZB || festio ZBX pr. ||
scrip-sit (t) X || quo X pr. || ego] om. B || 24 ut Cesellius x
u-sesellius X || 25 M.] om. QZB Marci ex sil. II (?) || 26 dies]
'quidam libri veteres' teste Lambino ap. Cic.; sed recte ad codd. h. l. a
Gellio allegatos referre hoc videtur Orellius in adn. or. p. Cacl. et pro
Sest. a. 1832 p. 121; diei certe codd. Cic. rell. omnes || (§ 7) 27 erele
X || hiiis Z || idiografū X idyographū QB id|yographum Z ||
28 uirgilius X pr. || se] om. XII sese (O) (i. e. per capp. lib. IX 14-16.
O ex sil. Dresselii, cuius coll. a libri demum X initio a me emendatam
esse sero vidi)? || inspeksi-sse (t) X || 29 Verg. G. I 208 || die et
diei libri Verg. et grammaticorum testimonia v. adn. Ribbeckii || sōpniq.
B || pares-somnique] post somnique om. Q prob. i || fecerat Z ||
(§ 8) Adhibet h. Gellii l., si tanti, Cynthius Cenet. ap. Maium auct. class.
VII 359 || 31 uirgilio* (s) X || 32 uersū X pr. || dubium non II ||
dii* (s) Q || 33 Verg. A. I 636 || dii] = Verg. Pal. atque id et ex
Caeselli ut vid. exemplari et tamquam 'nonnullorum' lectio offertur in
additam. Servii ad h. Verg. l., ubi cf. Thilonis adn.: dei Verg. Med.
(i rubr.) Rom. dei aut die Servius l. l. || 35 habhorrentes B pr. et ut
vid. Z pr. || (§ 9) dies dies dii II || auerterib; Q autteribus X pr. ||
36 famii x || progenies-acii] post pernicii om. Q ||

- 10 luxurii, 'acies, acii'. M. enim Cato in oratione, quam de
 bello Carthaginiensi composuit, ita scripsit: Pueri atque
 11 mulieres extrudobantur fami causa. Lucilius in XII.:
 Rugosum atque fami plenum. 40
 12 Sisenna in historiis libro VI.: Romanos inferendae
 13 pernicii causa venisse. Pacuvius in Paulo:
 Patér supreme nóstrae progeni patriis.
 14 Cn. Matius in Iliadis XXI.:
 Altera pars acii vitassent fluminis undas. 45
 15 Idem Matius in XXIII.:
 An maneat specii simulacrum in morte silentum.
 16 C. Gracchus de legibus promulgatis: Ea luxurii causa
 17 aiunt institui; et ibidem infra ita scriptum est: Non est ea
 18 luxuries, quae necessario parentur vitae causa, per se
 quod apparet, cum ab eo, quod est 'luxuries', 'luxurii' patrio

QZBXONN

(§ 10) 37 Marcus (O) Cat. de bello Carth. or. fr. ORF^a p. 118
 HM; fr. 1 p. 56 Iord. cf. III 14, 19 *** quā (alt ut vid.) Q
 (§ 11) 39 Lucil. sat. lib. XII v. 6 p. 59 LM; r. 371^a p. 43 L. (§ 12)
 41 L. Cornelii Sisenn. hist. lib. VI fr. 128 p. 295 HPet.; exstat etiam ap.
 Non. s. v. pernici p. 486, 27 M. (cf. ann. phil. 85, 797) Interferendo Z pr.
 inreerne et in re cerne codd. Non. 42 pernici codd. Non. causā
 Z (§ 13) Pacuvius N Pacur. Paul. fr. 1 p. 280 R^a, servatum
 etiam a Non. s. v. progeni p. 490, 5 M. cf. ann. phil. l. l. in paulo
 pat. Q 43 supreme N subpme QZB suip me O supmenre (ε α)
 X progenti Z et ut vid. Q pgenitino (i priore sup. lin. add.) q progenti
 codd. Nonii (§ 14) 44 CN. N: gn. O gn B Gn. II GN. X
 gumatius Z guinatius Q martius II pr. aliadis Q pr. Z Cn.
 Matii II. fr. 8 Wernsd. PLM IV 571 (cf. Hom. II. XXI 3 sq.)
 45 vitassent X (§ 15) 46 macius Z XXIII.] Ios. Scaliger coniect.
 in Varr. de l. L. p. 150 ed. Amst. a. 1623 (II 236 ed. Bip.) coll. Hom. II.
 XXIII 103 sq.: XIII Matii II. fr. 9 p. 572 W. l. l. 47 speciei
 X simulachrum NN silentiū Z silent X pr. (§ 16) 48 C.
 om. QZB graccus X grachus ZB gracus Q promulgati sunt X
 C. Gracchi or. de legg. a se promulg. fr. ORF^a p. 235 HM. Ea] om.
 B (§ 17) 50 luxuri****es X luxuries—quod est] ante luxuries
 om., in mg. praeter voc. luxuries add. Z si quae HMeyer l. l.
 nessario O parentur] om. II (§ 18) 51 quod] h (i. e. hoc) B
 luxurio X pr.

casu dixisse. M. quoque Tullius in oratione, qua Sextum 19
Roscium defendit, perniciosi scriptum reliquit. Verba haec
sunt: Quorum nihil perniciosi causa divino consilio, sed
55 vi ipsa et magnitudine rerum factum putamus. Aut 20
'facies' ergo in casu patrio aut 'facii' Quadrigarium scripsisse
existimandum est; 'facie' autem in nullo veteri libro scriptum
repperi.

In casu autem dandi qui purissime locuti sunt non 'faciei', 21
locuti nunc dicitur, sed 'facie' dixerunt. Lucilius in saturis: 22

Primum, inquit, facie quod honestae

Tantis accedit.

Lucilius in libro septimo: 23

Qui te diligat, aetati facieque tuae se

65 Fautorem ostendat, fore amicum polliceatur;

sunt tamen non pauci, qui utrobique facii legant. Sed C. Caesar 24
in libro de analogia secundo 'huius die' et 'huius specie' 25
dicendum putat.

QZBXONN

52 casu] = *qx*: casui *X* *pr.* *paac* si *ZB* *pa* *litt.* male ex patrio
repetitis, totidemque ac certe eadem *litt.* *crasae* in *Q* || (§ 19) *M.*] *om.*
QZB || *Sex.* (*O*)? || *Cic. p. Sex. Roscio Am. or.* § 131 (*cf. Non. l.*
supra l. s. v. perniciosi) || 53 reliquid *X* || 54 perniciet et perniciet et
perniciet et perniciet *codd.* *Cic. perniciet* *codd.* *Non. perniciet* *Charis. p.*
69, 10 *K.* || sed vi] se diu *Z* et ut *codd.* *Non.* || 55 pactum *X* ||
(§ 20) 56 causa *Q* *pr.* *ZB* casa *O* *pr.* || 57 in ullo *Zb* || post scriptum
7 fere *litt.* *cras.* *X* || (§ 21) 59 loquuti *ON* || 60 ut in hunc (*in sup.*
lin. Z) *ZB* || facie *X* || (§ 22) *Lucil. sat. fr. inc. 137 D.*; VII *fr. 7*
p. 37 M.; *lib. I—XXV. XXX. v. 1062. p. 117 L.* || in saturis] *om.* *O* ||
61 quid *ORibbeck mus. phil. 29, 130* || honestae tantis *æ*: honeste
tantis *QZBXONN* honestas *Ios. Scaliger teste Thysio 'f. honestitatis' o*
honestae *Lans g* honestae et Aetati *LMüller* honestae *Lautius ORibbeck*
L. l. honestae et Annis Acm. Baehrens ibid. p. 360 || 62 accedit *B* *pr.* ||
(§ 23) 63 Idem Lucilius *æ nonnulli, e*; num item (*itē post it sc. om.*)
Lucilius? || *Lucil. sat. VII fr. 6 p. 37 M.*; *v. 228 p. 25 L.* || 64 diligit
'*ect. cod.*' (*an ms.?*) *Thysii, e* || diligata etatis *Z* || aetati] *æ part. e*:
aetatis (*s. etatis*) || facie *q* tua est fautorem (*non fautorem*) *B* ||
65 'V. C. Fanisorem ostendat se' *æ* || fore] *æ(r)e*: se fore *QZBXONN*
se fere et si fore *æ singuli* || polliceat *z* pollicetur *X* *pr.* || (§ 24)
66 utrobique *ZN* || (§ 25) *C.*] *om.* *ZB* || *c. cesar II* || 67 analogi *ZB* ||
Cacs. de anal. lib. II fr. p. 757 Nipp.; *fr. XXIV p. 19 Schlitt.* || diei
Q *pr.* *ZB* || specie *Z* specie *X* *pr.* specie *B* ||

26 Ego quoque in Iugurtha Sallustii summae fidei et reveren-
dae vetustatis libro die casu patrio scriptum inveni. Verba haec ita 70
erant: Vix decima parte die reliqua. Non enim puto
argutiolam istam recipiendam, ut die dictum quasi 'ex die'
existimemus.

XV.

De genere controversiae, quod Graece ἀντιφωνία appellatur.

- 1 Cum Antonio Iuliano rhetore per feriarum tempus
aestivarum decedere ex urbis aestu volentes Neapolim conces-
2 seramus. Atque ibi erat adolescens tunc quispiam ex ditioribus 5
cum utriusque linguae magistris meditans et exercens ad causas
Romae orandas eloquentiae Latinae facultatem; atque is rogat
3 Iulianum, uti sese audiat declamantem. It auditum Iulianus
4 imusque nos cum eo simul. Introit adolescens et praefatur
arrogantius et elatius quam aetatem eius decebat, ac deinde iubet 10
exponi controversias.
- 5 Aderat ibi nobiscum Iuliani sectator, iuvenis promptus et
proficiens et offendens iam in eo, quod ille apud Iuliani aures
in praecipiti stare et subitaria dictione periculum sui facere
6 audebat. Exponit igitur temptamenti gratia controversiam parum 15

QZBXOHN

(§ 26) 69 Iugurtha Z Iugurtha tr** Q Iugurtha q || Sallustius X pr. ut
cui. || 70 vetus tūis X pr. || inveni scriptum (O)? || Sall. Iug.
97, 3 || 71 vix] iuxta codd. Sall. Par. Sorb. 500 m. pr. || die] = idem
cod. Sall. et Paris. 1576 m. pr.: diei rell. codd. Sall. || reliqua non B ||
72 argutolam Z || 73 existim' Q pr. existimens Z ||

XV.] XVI. Q || 2 ἀντιφωνία II antippon QZB antippon (h spocr.)
q || (§ 1) 4 aestu* (o?) X || neapoli X pr. || concesseramus] =
or: concesseramus O pr. concesseramus ZB ****seramus X || (§ 2)
5 in adolescens litt. cens sup. lin. add. x || 6 linguae] om. B || meditans
Q pr. meditaris X pr. || et* X || 8 uti + se (s) X || adiat Z pr. ||
declamantem X pr. || declamant emit auditum ZB || (§ 3) It] = o:
Id XOII || 9 imusque] = Imusq; q: musq; (spat. ante m vac. rel.) Q
un'q; Z || (§ 4) Introit Q introit BN introit ZII || 10 et elatius]
telatius Z telatius B || elatius] = q: elati** Q elatius II || etatū Q:
ae(s. e)lati rell. fort. recte || ei X || (§ 5) 12 Iuliani nobiscum XII ||
Iuliane Z || Iuvenis Q pr. || promptus ZO || 14 etari ZB || subitari
adictionē Z || dictionē B ditione II || (§ 6) 15 exonit Z ||
tētamenti B ||

consistentem, quod genus Graeci ἀπορον vocant, Latine autem id non nimis incommode 'inexplicabile' dici potest. Ea controversia fuit huiusmodi: 'De reo septem iudices cognoscant eaque sententia sit rata, quam plures ex eo numero dixerint. Cum septem iudices cognovissent, duo censuerunt reum exilio multandum, duo alii pecunia, tres reliqui capite puniendum. Petitur ad supplicium ex sententia trium iudicum et contradicitur.'

Hac ille audita nec considerata neque aliis, ut proponerentur, expectatis, incipit statim mira celeritate in eandem hanc controversiam principia nescio quae dicere et involucra sensuum verborumque volumina vocumque turbas fundere, ceteris omnibus ex cohorte eius, qui audire eum soliti erant, clamore magno exsultantibus, Iuliano autem malo ac misce rubente et sudante. Sed ubi deblateratis versuum multis milibus finem aliquando fecit egressique inde sumus, amici familiaresque eius Iulianum prosecuti, quidnam existimaret, percontati sunt. Atque ibi Iulianus festivissime: 'nolite quaerere', inquit, 'quid sentiam; adolescens hic sine controversia disertus est'.

XVI.

Quod Plinium Secundum, non hominem indoctum, fugerit latueritque vitium argumenti, quod ἀντιστρέφον Graeci dicunt.

Plinius Secundus existimatus est esse aetatis suae doctissimus. Is libros reliquit, quos studiosorum inscripsit, non

QZBXONN

16 aporon Π ΑΠΟΡΟΝ. Z || 17 inexplicabili N || dici p (i. e. post) ea B || (§ 7) Ea] = o: Ex XON || 18 fuit] om. X || cognoscant B || 19 sitrata X pr. || 20 cognovissent B || reum] om. B || multandum X || 21 puniendum petitur B || (§ 8) 22 supplicia B supplicium X pr. || sententia X || (§ 9) 23 Hac] N: Haec (s. haec s. Haec s. haec) QZBXONN || 24 expectis B || celeritate X || eadem X pr. || hec Q h B || 25 involue Q = involvere h cf. h¹⁵ 15, 29 || 27 cohorte X pr. || eam X || 28 hac X || sudante (a) Q || (§ 10) 29 de blateratis Z deblatteratis N || versu B || sine mali quando B || 30 prosequenti N || 31 percontati ZBXN || (§ 11) 32 festinasseme X pr. || inquit X || quid sentiam] sentent(e QZ)iam (quid post inquit om., tum est litt. geminatis) QZB || ; adolescens] adolescens. Z ||

XVI.] XVII. Q || (lemm.) 2 hominem non e || fugerit latueritque vitium] fugerit 7 latuerit Q fugerit latuerit quinti (i tu spscr. b) B || 3 argumentum Q || quod] om. NN || antictophon ZB antictophon Q || (§ 1) 4 secundo X || (§ 2) 5 requid X pr. || studiosi (sic, dimid. litt.

3 medius fidius usquequaque aspernandos. In his libris multa
 4 varie ad oblectandas eruditorum hominum aures ponit. Refert
 etiam plerasque sententias, quas in declamandis controversiis
 5 lepide arguteque dictas putat. Sicuti hanc quoque sententiam
 ponit ex huiusmodi controversia: 'Vir fortis praemio, quod 10
 optaverit, donetur. Qui fortiter fecerat, petit alterius
 uxorem in matrimonium et accepit. Is deinde, cui
 6 uxor fuit, fortiter fecit. Repetit eandem; contra-
 dicitur'. Eleganter, inquit, et probabiliter ex parte
 posterioris viri fortis uxorem sibi reddi postulantis 15
 hoc dictum est: 'Si placet lex, redde; si non placet,
 7 redde'. Fugit autem Plinium, sententiolam istam, quam
 putavit esse argutissimam, vitio non carere, quod Graece
 'ἀντιστρέφων' dicitur. Et est vitium insidiosum et sub falsa
 laudis specie latens; nihil enim minus converti ex contrario id 20
 ipsum adversus eundem potest, atque ita a priore illo viro forte
 dici: 'Si placet lex, non redde; si non placet, non redde'.

QZBXONN

e aut o) * (litt. fere 1 1/2 ras.; vid. oz. s. of fuisse) Q studiosos (in
 Q studiosos sq. litura duarum modo litt. capaci scriptum esse adnotans) i ||
 scripsit ZB || 6 mediusfidus O || aspernandos Q, coniunxit q; aspernan-
 dos Z || (§ 3) 7 varie ON || oblectandas X pr. || eruditiorū ut vid.
 Q pr. || (§ 4) resort B || 8 plerasque; Z || in declamandis] = Z in
 ras.; indeclama; r+andis x; quid ZX in ras. praebuerint n. l. || (§ 5)
 12 is] (post it) om. QZB || 13 uxor—fecit] uxori; eit (ab xor ad tor
 litteras aberrans) X uxor erat x || fuerat ON || fecit repetit B ||
 repetit * (ni f.) X || contraditur X pr. || (§ 6) 14 Eleganter BXq
 elibant Z || inquit O pr. || expte QB || 15 in voc. reddi hic desinit
 X || postulatis O pr. || (§ 7) 18 argutissima ZB || 19 antistrephon
 Z antistrefon BII antisthreson Q || 20 laudis] lemmatis (O) ?? ms.
 Thysii, x || enim] om. Z || 21 forti q ||

Explicit Lil'. decim'. Incipiunt Cap. Lib. .XI. et post lemmata lib.

X. Incip Lib XI ¶ Cap. .I. Q Explicit liber decimus Aureli romuli
 cecropas—dedit. (cf. praef.), sequuntur lemmata lib. X anepigrapha, tum
 incip lib. .XI. .I. Z Agellii noctium atticarum Explicit liber decim'.
 Incipit liber XI feliciter. Aureli romuli cecropias—dedit et Gellii noctium
 atticarum XI cōmūtatio H. insunt tum post lemmata ad mg. incip lib XI F

B inser. et lemmatibus lib. X caret in X XI° lib. | A. Gellii noctiū Atticarum incipit liber XI. In Impressis est X. et ad mg. lib. XI°. Cap. 1. m. rec. in X || AGELLII NOCTIŪ ATTICARŪ | LIBER X. EXPLICITUS IN|CIPIT : LIBER XI. FELICITER. | AURELI ROMULLI|. Cecropias—dedit (post X. m. rec. sup. lin. add. † et in mg. † In impressis codicibus est IX, ante XI eadem † et in mg. † In impress. X.); post lemm. eadem spat. duar. lin. vac. vel. Liber X. O Agellii noctiū | atticarū, lib. X explic. Incip. lib. XI. c. aurelii. romuli. - | Cecropias—dedit. Agellii noctiū Atticarū lib. XI. coeptus. XI° cōmentario hec insunt. et post lemmata Agellii noctiatticar. lib. XI. Incip. I. cap. II A. GELLII. NOCTIUM. AT(ex C corr.)TICARVM. LIBER. X. EXPLICITVS. | A. GELLII. NOCTIVM. ATTICARVM. LIBER XI. COEPTVS. | XI. COMMENTARIO. HAEC. INSVNT. (ad mg. . C. Aurelii. romuli. Cecropias—dedit.); post lemm. nulla inscriptio N ||

Corrigenda et addenda.

I. In verbis Gellii.

- P. 21 *lemm.* IX 9 *lis*] *his* *ibid.* 10 *Vulcani*
63 I 7, 17 *lin.* 75 *mi*] *leg.* *mihi* *cf.* *Goetzii et Loecii adn. ad Plant.*
Amph. v. 180
64 I 8, 1 *lin.* 7 *copiae*] *Copiae legendum esse adnotavit CDziatzko*
200 III 3, 8 *lin.* 45 *Arretinum*] *leg.* *Arretini*
202 *ibid.* § 10 *lin.* 53 *Plantium*] *leg.* *et Plantium*

II. In adnotationibus.

- P. 2, 2 *Praefationis totam* § 2 *afferunt in praef. TY cf. praef. vol. II*
39, *adn.* I 2, 4 *lin.* 22 *num* (quodcumque nomen Latinum) ?
48, I 3, 24 *lin.* 98 *sint*] *leg.* *sinit*
63, I 7, 17 *lin.* 73, 80] *leg.* 180
68, I 10 *init. add.* *Io. Sarish. metalog.* I 15 *extr. propter G.* § 4
80, I 13, 11 *lin.* 43 *cf. v. l. V* 17, 2 *lin.* 16
102, I 22, 15 *lin.* 22 *Büchelerus l. l. distinxit potius, ut non potius ut*
121, II 3, 3 *lin.* 12 *'honustum' nostri dixerant coni. CDziatzko*
146, II 17, 7 *cf. etiam Wölfflin philol.* 17, 540 (*AEussner*)
158, II 22, 19 *lin.* 55 *quisque*] *quique coni. AE*
165, II 23, 10 *lin.* 51 *placet privatam, senium servatum vellt coni. CD*
192, III 1, 9 *lin.* 31 *mentem tenuit*] *sic etiam CD*
199, III 3, 5 *lin.* 29 *Vbi is te monebat esses CD*
ibid. § 6 *lin.* 36 (*adn. p.* 200, 10) *leg.* *stritiulle V*
202 *ibid.* § 10 *lin.* 53 *leg.* *et Plantium*] = ε
224, III 14, 16 *cf. IVahlen Herm.* 17, 617
255, IV 5, 5 *lin.* 18 *cantatusque*] *cantatus coni. AE*
290, V 2, 2 *lin.* 4 *add. Charet. τὸν κατ' Ἀλέξανδρον lib. V fr. 14*
CMüller Scr. ver. Alex. M. p. 117
291 *ibid.* § 4 *lin.* 15 *superstitis*] *sospitis AE*
308, V 12, 11 *lin.* 31 *partae*] *aptae HJordan myth. Rom. Preller.* 1
I 265 n.
311, V 14, 3 *lin.* 11 *leg. sui*] *AEussner: suis*
313 *ibid.* § 28 *lin.* 63 *add. me tunc separato captum,*] *AEussner: me*
tunc separato, captum eg.
318, V 18, 7 *lin.* 22 *ibidem quid ipse*] *AEussner: ibidem, quid ipse eg.*
358, VI 12, 2 *indecere*] *fort. decere cum g in syllaba scil. ex indecorum*
§ 1 *lin.* 5 *repetita*